

Chambre
des Députés
GRAND-DUCHÉ
DE LUXEMBOURG

Compte rendu officiel

D'Chamberblietchen

Actualité parlementaire p. 03-08

Nouvelles lois p. 09-12

Séances publiques
n°s 26, 27, 28 et 29 p. 12-80

Questions au
Gouvernement p. 81-99

2023-2028

n°12

Sommaire

Actualité parlementaire	p. 03-08
Nouvelles lois	p. 09-12
Séances publiques	p. 12-80
26 ^e séance du mercredi 15 mai 2024	p. 12-33
27 ^e séance du jeudi 16 mai 2024	p. 33-55
28 ^e séance du mardi 11 juin 2024	p. 55-62
29 ^e séance du mercredi 12 juin 2024	p. 63-80
Questions au Gouvernement	p. 81-99

Chambre des Députés

Compte rendu officiel

Contenu rédactionnel :
Chambre des Députés
23, rue du Marché-aux-Herbes
L-1728 Luxembourg
Tél. 466 966-1

Impression :
Imprimerie Heintz
sur papier 100 % recyclé, BalancePure

Date d'impression :
04/07/2024

Concept et layout :
brain&more
agence en communication,
Luxembourg

Offiziell Zeremonie vun Nationalfeierdag an der Philharmonie

„Demokratie a Fräiheet sinn net selbstverständlech“

Am Kader vun de Feierlechkeete ronderëm Nationalfeierdag den 23. Juni 2024 huet de Chamberpresident, den Här Claude Wiseler, betount, wéi wichteg et ass, fir d'Grondrechter anzetrieden, vun deenen d'Demokratie an eis Fräiheeten ofhänken.

A senger Ried huet hien erkläert, „d'Demokratie, de Rechtsstaat, Fridden a Fräiheet“ wären, soulaang hien zréckdenke kéint, hei am Land eng „Normalitéit“ gewiescht. Si wären zantherier net méi a Fro gestallt ginn. Dat géif awer de Risk mat sech bréngen, dass dat, wat als „normal“ géif ugeholl ginn, mat der Zäit „banal“ oder „selbstverständlech“ kéint wierken.

Rezent Evenementer uechter d'Welt – wäit ewech, mee och no bei eis – géifen nämlech weisen, wéi séier dat émschloe kéint. „Haut ass Krich op ville Plazen, och an Europa“, sou den Här Wiseler, „onofhängeg Länner gi bedrot an iwverfall, fir hinnen d'Fräiheet ze huelen. Jonk, mee och laangjäreg Demokratii ginn a Fro gestallt an hir Grondprinzipien hannerfrot an ausgehielegt. Net ëmmer mat Gewalt, mee oft Schrëtt fir Schrëtt, Element fir Element vun deem, wat e Rechtsstaat ausmécht.“

„Demokratie a Fräiheet sinn net einfach ginn, net selbstverständlech. Mir mussen eis fir si asetzen. Fir si kämpfen.“

Claude Wiseler, Chamberpresident

„Wehret den Anfängen“

A senger Ried ass de Chamberpresident och op d'Maxim „Wehret den Anfängen“ agaangen: „Wehret den Anfängen“ heescht fir mech, datt Fräiheet an Demokratie e Ganzt sinn, an déi geféierlechste Aart a Weis, se ze verléieren, ass manner duerch e Krich oder e Putsch, mee villméi duerch d'Opgi vun eenzelne Stécker vun deem, wat se ausmécht, Stécker,

De Chamberpresident virun de Verrieder vum Staat an de Bierger an der Philharmonie

déi eis fräi Gesellschaft definéieren. An dat ass de Sënn vu mengem Message vun haut. Demokratie a Fräiheet sinn net einfach ginn, net selbstverständlech. Mir mussen eis fir si asetzen. Fir si kämpfen. Fir all eenzelt Stéck, dat si ausmécht. Kee Millimeter opginn. Weeder hei zu Lëtzebuerg, nach an Europa, nach doriwwer eraus.“

Ukënnegung vun der Lieutenance

Am Kader vun der offizieller Zeremonie an der Philharmonie huet de Groussherzog den Entschloss matgedeelt, am Oktober d'Lieutenance sengem Fils,

dem Ierfgroussherzog Guillaume, ze iwverdroen. D'Ernennung vum Lieutenant-Représentant fënnt traditionell während der Prozedur vum Trounwiessel statt. Dës Prozedur ënnerläit de Verfassungsbestëmmungen.

Artikel 58 vun der Verfassung

De Lieutenant-Représentant trëtt eréischt da seng Funktioun un, wann e virun der Chamber folgenden Eed ofgeluecht huet: „Ech schwieren, d'Verfassung an d'Gesetz ze respektéieren a meng constitutionnell Attributiounen trei ze erfëllen.“

Remise de décorations honorifiques

À l'occasion de la fête nationale, M. le Premier ministre Luc Frieden a remis les distinctions honorifiques suivantes à des membres de la Chambre des Députés et de l'Administration parlementaire ainsi qu'à des collaborateurs de l'Ombudsman :

Commandeur – Ordre de mérite : M. Fernand Etgen, député (8e à droite)

Officier – Ordre de la couronne de chêne : M. Yves Cruchten, député (9e à gauche)

Officier – Ordre de mérite : M. Dan Biancalana, député (2e à droite), Mme Taina Bofferding, député (6e à droite), M. Sven Clement, député (1er à droite), M. Jeff Engelen, député (5e à droite), M. Paul Galles, député (7e à droite), M. Marc Goergen, député (7e à gauche), Mme Carole Hartmann, député (8e à gauche), Mme Patricia Weicker, gestionnaire Ombudsman (2e à gauche)

Chevalier – Ordre de la couronne de chêne : Mme Mireille Bourgraff, inspecteur (6e à gauche), Mme Gaby Fischbach, rédacteur (3e à gauche), M. Olivier Gérouville, attaché (3e à droite), Mme Joëlle Merges, attaché (5e à gauche)

Chevalier – Ordre de mérite : Mme Barbara Di Pillo, inspecteur (excusée), Mme Sandrine Mackel, secrétaire de direction auprès de l'Ombudsman (1re à gauche), M. Patrick Nacciareti expéditionnaire dirigeant (4e à gauche).

Un appel à soutenir les Bélarussiens contraints à l'exil

Le sort des Bélarussiens en exil au cœur d'une conférence qui s'est tenue en salle plénière

Près de 70 parlementaires, de représentants de la société civile et de Bélarussiens ont participé, les 6 et 7 juin 2024, à la conférence « Les solutions luxembourgeoises – Le rôle des parlements nationaux dans la résolution des problèmes rencontrés par les Bélarussiens en exil ».

Entre 300.000 et 500.000 Bélarussiens ont été contraints de quitter leur pays à cause du régime autocratique instauré par M. Aliaksandr Loukachenka. Dans son discours d'allocution, M. le Vice-Président de la Chambre des Députés Fernand Etgen a rappelé que les exilés bélarussiens se heurtent à des obstacles quotidiens dans des démarches ou des droits que nous pourrions considérer comme banals, tels que le renouvellement du permis de conduire et du passeport ou encore la liberté de voyager.

« La perspective d'un Bélarus démocratique n'est pas hors de portée »

Fernand Etgen, Vice-Président de la Chambre des Députés

M. Etgen a mis en avant que la « perspective d'un Bélarus démocratique n'est pas hors de portée », tout

en ajoutant que le retour à un régime démocratique ne se réalisera pas du jour au lendemain et que « la transition sera ardue et chronophage ».

Le Ministre des Affaires étrangères et européennes, M. Xavier Bettel, a souligné de son côté l'importance de ne pas confondre les ressortissants bélarussiens avec le régime d'Aliaksandr Loukachenka qu'il a qualifié de « régime proxy du régime russe ». Ses propos ont trouvé un écho chez Mme Sviatlana Tsikhanouskaya, cheffe des forces démocratiques du Bélarus et visage de l'opposition, qui a rappelé que « les citoyens bélarussiens sont les premières victimes du régime Loukachenka ».

M. Bettel a encore fait un appel aux parlementaires du Conseil de l'Europe afin qu'ils s'engagent activement dans leurs pays respectifs pour faciliter la régularisation des Bélarussiens en exil, en insistant de « ne pas les punir une deuxième fois en ne leur accordant pas de papiers ».

Soutenir les familles des prisonniers

En effet, la conférence a mis en lumière la nécessité de rendre plus accessibles et de faciliter l'entrée et le

séjour légaux des Bélarussiens en exil dans les États membres du Conseil de l'Europe. Les discussions ont également porté sur les représailles dans le pays d'origine, les menaces pesant sur les proches restés au Bélarus et le rôle crucial que peuvent jouer les parlements nationaux pour soutenir les familles des prisonniers en exil.

Une vingtaine de Bélarussiens ont activement participé à ces échanges et ont livré un témoignage poignant sur leur situation.

Le Parlement luxembourgeois soutient la cause de l'opposition du Bélarus

En s'adressant à Mme Tsikhanouskaya, le Vice-Président de la Chambre des Députés a réitéré la position claire et résolue du Parlement luxembourgeois vis-à-vis de la situation au Bélarus ainsi que son soutien indéfectible au peuple du Bélarus.

La Chambre des Députés – notamment par le biais de sa délégation auprès de l'APCE – a entrepris diverses initiatives concrètes pour renforcer la coopération avec les défenseurs des droits de l'homme, les médias indépendants et la société civile bélarussienne. Un dialogue régulier avec les forces démocratiques a été établi, « allant au-delà » des simples gestes symboliques », comme l'a souligné M. Etgen. Deux enveloppes budgétaires ont été allouées pour soutenir le projet du Conseil de l'Europe visant à renforcer ce dialogue politique.

Par ailleurs, le Parlement luxembourgeois a instauré un « groupe parlementaire d'études à vocation internationale sur le Bélarus ». De plus, le parrainage de 16 prisonniers politiques a été mis en place pour attirer l'attention sur leurs situations et les protéger contre les traitements inhumains. Ces initiatives concrètes témoignent de l'engagement soutenu de la Chambre des Députés en faveur de la cause bélarussienne.

Le contexte de la conférence

Cette conférence fait suite au rapport de l'APCE intitulé « Relever les défis spécifiques auxquels sont confrontés les Bélarussiens en exil », adopté en juin 2023 et dont le rapporteur est le député luxembourgeois Paul Galles.

L'Ombudsman a reçu 1.456 réclamations en 2023

« Le nombre de réclamations continue d'augmenter chaque année. Il passe de 1.247 en 2022 à 1.456 en 2023, soit une augmentation de 209. » Tel était le constat de l'Ombudsman, Mme Claudia Monti, lors de la présentation de son rapport pour 2023 devant les députés au cours d'une réunion retransmise en direct le 10 juin 2024.

Dans les quelque 150 pages de son rapport, l'Ombudsman revient comme d'usage sur les différends qui sont survenus entre des particuliers et les administrations de l'État ou des communes. Mme Monti a énuméré les grandes catégories de problèmes, comme l'inégalité d'accès aux démarches administratives qui ont été digitalisées, ce qui fait que, par exemple, certaines personnes ne demandent pas les aides au logement auxquelles elles ont droit.

Comme en 2022, les deux ministères les plus concernés par les réclamations étaient le Ministère des Affaires étrangères et le Ministère de la Sécurité

sociale. Mme Monti a abordé un certain nombre de cas concrets et a formulé des recommandations.

Répondant aux questions des députés, elle a assuré que la coopération avec les administrations s'était globalement améliorée, malgré des difficultés ponctuelles. Elle a également salué que l'utilité de l'Ombudsman ait été reconnue et qu'il soit désormais directement cité dans certaines décisions des administrations en tant qu'interlocuteur potentiel pour les particuliers concernés par une décision.

Vers un débat sur les rapports 2022 et 2023 en automne

Le Président de la Chambre des Députés, M. Claude Wiseler, a précisé que le rapport serait remis aux commissions parlementaires concernées, qu'un rapporteur serait désigné et qu'un débat public serait organisé en automne pour discuter les rapports de 2022 et de 2023. Mme Monti quant à elle présentera

son dernier rapport en tant qu'Ombudsman en 2025, étant donné que son mandat, fixé à huit ans par la loi, viendra à échéance au début de l'année 2025.

De gauche à droite : Mme Francine Clozener, Présidente de la Commission des Pétitions, Mme Claudia Monti, Ombudsman, M. Claude Wiseler, Président de la Chambre, M. Laurent Scheeck, Secrétaire général de la Chambre

Évaluation de la politique en matière d'aide au développement du Luxembourg

Comment la politique poursuivie par le Luxembourg en matière de coopération pour le développement pourrait-elle évoluer ? C'est une des questions abordées le 5 juin 2024 lors d'un échange entre des membres de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région et le Comité d'aide au développement (CAD) de l'Organisation de coopération et de développement économiques (OCDE).

Parmi les points forts de la politique en matière d'aide au développement du Grand-Duché, certains membres du CAD ont identifié l'implication engagée du Luxembourg dans le cadre de missions au sein d'États fragiles. Les engagements pris dans le domaine des financements innovants et qui mettent l'accent sur les aspects environnementaux et du genre ont également été salués. Le Comité s'est notamment intéressé au rôle du Parlement luxembourgeois en matière de coopération pour le développement ainsi qu'à l'appréciation des députés de la politique poursuivie dans ce domaine.

Certains députés ont fait part, entre autres, de leurs réflexions sur la lutte contre l'extrême pauvreté, sur les projets de coopération auxquels la participation du Luxembourg a dû être arrêtée ainsi que sur des projets présentant une importance potentielle.

Pour rappel : le Luxembourg est un pays membre du Comité d'aide au développement de l'OCDE, ce qui implique qu'il se soumet régulièrement à une

évaluation par ses pairs. La dernière de ce genre a été réalisée il y a six ans. Dans le cadre des travaux d'évaluation, le CAD rencontre pendant une semaine des parties prenantes de la Coopération luxembour-

geoise. D'ici quelques mois, il émettra des recommandations quant à la politique du Grand-Duché en matière de coopération pour le développement.

Les députés membres de la Commission de la Coopération ont reçu le Comité d'aide au développement de l'OCDE.

Le Luxembourg, « donateur généreux pour l'aide humanitaire »

Mme Joyce Msuya, Secrétaire générale adjointe aux affaires humanitaires et Coordinatrice adjointe des secours d'urgence (OCHA) des Nations Unies (8e à gauche) reçue pour un échange de vues à la Chambre

L'engagement du Luxembourg pour l'aide humanitaire était au cœur de la visite de travail de Mme Joyce Msuya, représentante du Bureau de la coordination des affaires humanitaires (OCHA – Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) du Secrétariat de l'ONU, le 11 juin 2024 à la Chambre des Députés.

« Malgré la petite taille de votre pays, vous êtes un donateur généreux », a constaté Mme Msuya lors d'un échange de vues avec les députés membres du

Bureau et de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région. La Secrétaire générale adjointe aux affaires humanitaires de l'OCHA a salué l'engagement particulier du Luxembourg, le plus grand pays donateur per capita de l'OCHA. En général, le Luxembourg consacre 1 % de son revenu national brut à la coopération, dont 15 % à l'aide humanitaire.

Le rôle des parlements a été souligné au cours de cette discussion à la Chambre : « Notre devoir en tant que parlement national est de montrer l'exemple pour soutenir l'action humanitaire et de pousser notre Gouvernement à mener l'action humanitaire de manière décisive », a déclaré le Président de la Chambre, M. Claude Wiseler. Les interlocuteurs ont également constaté à quel point importe la sensibilisation de l'opinion publique sur ces actions. Dans ce contexte, la Chambre des Députés a récemment adopté une résolution appelant à garantir l'accès humanitaire à la bande de Gaza.

Un secteur « surchargé » et « en sous-financement »

Mme Msuya a rapporté un contexte particulièrement difficile pour l'aide humanitaire surtout à Gaza où les acteurs sont confrontés à un manque de visibilité de la situation réelle ou en Ukraine où la guerre pèse davantage sur la population, mais également pour des conflits « oubliés » générant des situations humanitaires complexes comme en Syrie, dans le Sahel, au Yémen, au Soudan ou encore en Afghanistan.

Pour ce qui est du financement de l'aide nécessaire, Mme Msuya a témoigné d'un système humanitaire « surchargé » et « en sous-financement ». Jusqu'à présent, seulement 16 % des moyens promis pour 2024 de la part des différents pays donateurs se sont concrétisés selon la représentante de l'OCHA. Une piste pour diversifier les moyens de financement pourrait consister à impliquer davantage des acteurs privés.

Séance plénière de l'Assemblée interparlementaire Benelux

À la recherche de stratégies et de solutions innovantes pour protéger les ports

Les 14 et 15 juin 2024, la sécurité portuaire figurait en tant que point fort à l'ordre du jour de la plénière du Parlement Benelux. Les échanges avec des experts en la matière ont mis en lumière la nécessité de trouver des stratégies innovantes pour mieux lutter contre les réseaux criminels qui acheminent des armes, des drogues et des personnes à travers les ports beneluxiens.

La lutte contre ces réseaux comprend des aspects transfrontaliers et le Traité de police entre les États membres du Benelux, entré en vigueur en octobre 2023, fournit un cadre efficace pour combattre ces activités au-delà des frontières. Les experts ont souligné que la sécurité portuaire ne relevait pas uniquement des forces de l'ordre, mais que les autorités portuaires et douanières jouaient également un rôle crucial. Ils ont ajouté que toutes ces autorités devaient coopérer efficacement pour empêcher que la criminalité organisée n'utilise les ports comme portes d'entrée dans le Benelux.

Les intervenants ont analysé la question du point de vue des autorités portuaires ainsi que de la cybersécurité. M. René De Vries, Capitaine du port de Rotterdam, et M. Niels Vanlaer, Capitaine du port d'Anvers-Bruges, ont passé en revue les défis auxquels ils sont confrontés. Ils ont notamment évoqué que la contrebande et le trafic d'armes et de drogues pouvaient remettre en question la gouvernance portuaire. Il est donc nécessaire, selon eux, de lutter plus efficacement contre les tentatives de corruption et les menaces à l'encontre des docks.

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics et responsable de l'infrastructure du port de Mertert, a souligné dans son message vidéo l'importance des ports fluviaux. Ces derniers jouent un rôle clé en amont et en aval de la chaîne

De gauche à droite : M. Yves Carl (Administration parlementaire), Mme Cathy Wagener (Ambassade du Luxembourg à La Haye), M. Gusty Graas, membre effectif de la délégation luxembourgeoise, M. Emile Eicher, Président de la délégation, M. Ben Polidori, membre suppléant, Mme Kim Miranda (Administration parlementaire)

d'approvisionnement. Du point de vue du Luxembourg, la sécurité portuaire constitue également un enjeu.

Par ailleurs, les députés ont adopté trois propositions de recommandation au cours de la session plénière : une sur la politique cyclable, une autre sur l'agenda ferroviaire du Benelux et une troisième sur l'avenir de l'agriculture.

Ce dernier sujet, très actuel, a été longuement débattu, ce qui montre son importance cruciale pour les pays du Benelux et au-delà. La recommandation souligne les pressions exercées sur les secteurs agricole et horticole, notamment en raison du marché mondial, du changement climatique et des prix fonciers élevés.

Pour encadrer ce secteur stratégique, plusieurs mesures sont proposées aux pouvoirs publics dans le but de prioriser la sécurité alimentaire pour garantir

un accès à un approvisionnement alimentaire sûr et à des prix raisonnables, d'assurer des conditions de concurrence équitable via des initiatives réglementaires à tous les niveaux politiques, d'améliorer les revenus des agriculteurs et de soutenir l'innovation et la recherche agricoles tout en réduisant la charge administrative.

Les députés du Benelux appellent également les gouvernements à mieux informer les consommateurs et à promouvoir un comportement de consommation plus sain et durable. Cette approche complémentaire et inclusive vise à atteindre les objectifs de la recommandation.

La Chambre des Députés était représentée par M. Emile Eicher, Président de la délégation, M. Gusty Graas, membre effectif, et M. Ben Polidori, membre suppléant.

« L'OSCE est une organisation œuvrant en faveur des citoyens, et non pas des leaders politiques »

La Présidente de l'AP-OSCE, Mme Pia Kauma, signant le MoU avec la Chambre pour renforcer la démocratie dans les pays du Balkan.

Dans le cadre de la visite de travail de la Présidente de l'Assemblée parlementaire de l'OSCE, Mme Pia Kauma, la Chambre des Députés a signé un Memorandum of Understanding (MoU) avec l'AP-OSCE pour renforcer la démocratie dans les pays des Balkans.

En amont de la signature du protocole, le Président de la Chambre des Députés, M. Claude Wiseler, a mis en avant « l'adhésion incontestable » du Parlement luxembourgeois aux objectifs de l'Assemblée parlementaire de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (AP-OSCE). Il a rappelé que le Grand-Duché soutient l'OSCE depuis sa création en 1975.

Le MoU prévoit une enveloppe budgétaire de 98.000 euros pour financer une série d'initiatives ciblées visant à renforcer la sécurité, à promouvoir les droits de l'homme et à encourager la démocratie en Europe de l'Est et en Europe du Sud-Est. Mme Kauma a exprimé sa gratitude pour l'engagement indéfectible du Luxembourg, soulignant son importance particulière dans le contexte actuel où « la situation sécuritaire en Europe est très complexe ».

Le rôle de la Russie au sein de l'OSCE

L'OSCE demeure l'une des rares organisations paneuropéennes dont la Russie est encore membre. Ainsi, les députés luxembourgeois se sont notamment intéressés au rôle de la Russie au sein de l'AP-OSCE. Mme

Kauma a rappelé que les statuts de l'OSCE ne prévoient pas l'expulsion d'un membre de cette organisation, qui regroupe 57 pays d'Europe, d'Amérique du Nord, du Caucase et d'Asie centrale. L'organisation a été créée pendant la guerre froide pour trouver des consensus sur les questions de sécurité.

« La Russie ne peut pas être expulsée, mais il est essentiel de mobiliser tous les moyens possibles pour lui montrer que ses actions en Ukraine sont inacceptables et injustifiables », a souligné la Présidente de l'Assemblée parlementaire de l'OSCE face aux députés luxembourgeois.

Elle a expliqué que le soutien indéfectible à l'Ukraine est un sujet central de chaque session plénière de l'Assemblée parlementaire, faisant ainsi de celle-ci une plateforme essentielle pour demander des comptes à la Russie. De plus, la Présidente a attiré l'attention des députés sur la flexibilité et la marge de manœuvre dont dispose l'AP-OSCE grâce au fait que les votes en séance plénière se tiennent à la majorité, contrairement à l'aile gouvernementale de l'OSCE où l'unanimité est requise.

L'engagement de l'AP-OSCE dans les Balkans

Les députés ont également porté leur attention sur les différentes actions entreprises par l'AP-OSCE dans les Balkans. La Présidente de l'Assemblée parlementaire a détaillé les divers efforts déployés pour renforcer la stabilité régionale et promouvoir les gouvernements démocratiques dans ces pays. L'objectif ultime de ces actions est d'accompagner les Balkans dans leurs efforts pour adopter l'acquis communautaire, en mettant particulièrement l'accent sur les réformes des systèmes judiciaires et des médias.

Le conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan et les relations avec la Géorgie

Un autre sujet évoqué au cours de l'échange de vues était le rôle de l'OSCE dans la résolution du conflit entre

l'Arménie et l'Azerbaïdjan. Mme Kauma a reconnu que le « Groupe de Minsk » n'a pas produit les résultats escomptés et qu'il est nécessaire de trouver une « nouvelle solution » pour sortir de l'impasse actuelle.

Concernant la situation en Géorgie et la loi controversée sur les « agents étrangers » inspirée par une loi russe, Mme Kauma a assuré aux députés que l'AP-OSCE « garde un œil très vigilant sur la situation en

Géorgie » et maintient des contacts étroits avec diverses ONG géorgiennes. De plus, l'organisation prévoit une mission d'observation des élections législatives en Géorgie cet automne.

Dans ce contexte, elle a déclaré que « l'OSCE est une organisation œuvrant en faveur des citoyens et de la démocratie, et non pas des leaders politiques ».

Veillez trouver le Memorandum of Understanding (MoU) signé par la Chambre des Députés et l'AP-OSCE en scannant le code QR suivant :

Le Président en visite au Lycée technique du Centre

M. Claude Wiseler a visité des ateliers de la formation professionnelle et a discuté avec les élèves sur les thèmes de la démocratie et du vivre-ensemble interculturel.

Un programme intéressant et très varié attendait le Président de la Chambre des Députés, M. Claude Wiseler, lorsqu'il s'est rendu au Lycée technique du Centre (LTC), où il a lui-même, de 1986 à 1987, enseigné en tant que professeur de français. Après avoir été accueilli par le Directeur, M. Jean-Paul Lenertz, et d'autres membres de l'équipe de direction, le

Président a pu visiter certains ateliers de la formation professionnelle, dont ceux consacrés à l'esthétique et la mécatronique d'autos. Il a ensuite eu l'occasion de rencontrer des élèves du cycle inférieur qui lui ont montré leur exposition sur le thème de la démocratie.

« La démocratie est une vieille idée moderne pour laquelle il vaut la peine de se battre »

Claude Wiseler, Président de la Chambre des Députés

La démocratie était également au cœur d'un discours du Président de la Chambre des Députés devant plus de 70 élèves des classes supérieures dans la salle des fêtes. Les messages du Président étaient clairs : la démocratie est un ensemble de différents éléments qui sont tous nécessaires à sa survie et qu'il faut protéger. De plus, il faut des personnes qui s'engagent et prennent des responsabilités, c'est une des conditions pour qu'une démocratie puisse fonctionner. Le Président a lancé un appel aux jeunes de s'engager. « La démocratie est une vieille idée moderne pour laquelle il vaut la peine de se battre », a-t-il conclu.

Lors de la discussion qui a suivi son discours, le jeune public a posé des questions sur la démocratie directe, la séparation de l'Église et de l'État, le chômage, le droit de vote pour les non-Luxembourgeois, les guerres en Ukraine et au Proche-Orient, les limites de la liberté d'expression et les résultats des élections européennes dans certains pays voisins.

Au cours de la matinée passée au LTC, le Président a également eu une entrevue avec la direction au sujet des défis actuels et des projets d'avenir du lycée. Il a par ailleurs accordé une interview à des élèves du « LTC News Team ».

Alphabétisation en français

Le projet pilote « Zesumme wuessen – Alphabetisierung » offre le choix entre une alphabétisation en français ou en allemand. Les députés de la Commission de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse se sont rendus à Schifflange pour se renseigner sur les expériences de terrain.

Le projet pilote avait été lancé en 2022 dans quatre écoles fondamentales : la « Schoul Uewerkuer » de la ville de Differdange, la « Schoul Deich » de la ville de Dudelange, l'école fondamentale de Larochette et la « Nelly Stein Schoul » de Schifflange. Dans cette dernière, les cycles 1 et 2, donc les classes du préscolaire et les deux premières classes du fondamental, participent au projet pilote.

Les membres de ladite commission ont vu les enseignants à l'œuvre et ont pu voir le matériel pédagogique utilisé en classe. Le personnel enseignant est accompagné par les directions de la région et par des enseignants de l'école européenne ayant une expérience en la matière.

L'Institut de formation de l'éducation nationale (IFEN) propose des formations adaptées aux nouveaux besoins.

Le projet pilote est évalué par le « Luxembourg Center for Educational Training » (LUCET) sur base de questionnaires aux parents, d'épreuves standardisées et de groupes de réflexion. Un bilan intermédiaire de cette évaluation, dont les premiers résultats devraient être disponibles encore cette année-ci, est prévu pour 2026.

Les décisions politiques seront prises sur base de cette évaluation et la généralisation éventuelle de l'offre d'alphabétisation en français est prévue pour l'année scolaire 2026-2027. C'est aux parents qu'incombera le choix de la langue d'alphabétisation. Une recommandation des enseignants sert à les orienter au mieux dans leur choix.

Les députés membres de la Commission de l'Éducation se sont rendus à la « Nelly Stein Schoul » à Schifflange pour se renseigner sur le projet pilote « Zesumme wuessen – Alphabetisierung ».

Européennes 2024 : comprendre les électeurs

Le professeur Philippe Poirier présente son étude aux membres du Bureau et de la Conférence des Présidents.

Le professeur Philippe Poirier a été reçu à la Chambre des Députés pour présenter un document de synthèse de l'étude POLINDEX 2024 aux membres du Bureau et de la Conférence des Présidents. Environ 3.000 Luxembourgeois et résidents étrangers ont participé à l'étude pré-électorale des élections européennes du

9 juin 2024. Les données ont été récoltées entre les 15 et 29 mai 2024.

Les objectifs de l'étude étaient de comprendre les perceptions du public à l'égard de la démocratie luxembourgeoise, comme la confiance dans les institutions démocratiques et la connaissance de celles-ci,

les sentiments par rapport à la politique ou la satisfaction à l'égard de la démocratie. L'analyse des préférences de vote dans le contexte socio-économique ainsi que l'élaboration d'une typologie des motivations de vote étaient également des points relevés dans le sondage. Environ 1.560 résidents au Luxembourg ont participé au sondage.

La Chambre soutient activement la recherche en études parlementaires

Depuis octobre 2011, la Chaire de recherche en études parlementaires de l'Université du Luxembourg, financée par la Chambre des Députés, a pour finalité de contribuer à la connaissance, à l'étude et au fonctionnement de la démocratie et du parlementarisme dans le processus décisionnel national, européen et international.

La Chaire contribue à des activités de recherche dans les domaines des politiques publiques, de la sociologie politique, du droit parlementaire et constitutionnel, des études européennes de la législation et de la politique comparée.

Recherche scientifique au Parlement

L'effort de défense du Grand-Duché de Luxembourg

Cette note de recherche de la Cellule scientifique vise à analyser l'effort de défense du Luxembourg, à le comparer à celui d'autres alliés de l'OTAN et à examiner s'il existe des alternatives à son calcul.

L'effort de défense du Grand-Duché a toujours été lié au contexte national et international.

Les relations entre le Luxembourg et l'OTAN ont été marquées par des moments de dissension, notamment en raison de l'abolition du service militaire obligatoire en 1967.

En comparaison avec les autres alliés de l'OTAN (excepté l'Islande), le Luxembourg a toujours été placé dernier en matière d'efforts de défense en pourcentage du PIB (produit intérieur brut). L'effort de défense du Luxembourg a connu un pic dans les années 1950, avec des dépenses dépassant 2 % du PIB, mais ce niveau de dépenses n'a pas pu être maintenu durablement.

Avec la fin de la Guerre froide, les pays de l'OTAN ont progressivement réduit leurs efforts de défense. L'OTAN a réorienté sa stratégie pour se consacrer, entre autres, aux opérations de maintien de la paix (OMP).

De nombreuses études sur les efforts de défense des pays de l'OTAN s'intéressent, entre autres, au partage du fardeau (burden-sharing) et au parasitisme (free-riding) au sein de l'Alliance.

Suivant la théorie économique des alliances, l'Alliance atlantique produit un bien collectif, à savoir la sécurité collective, qui profite à tous les alliés, peu importe leurs contributions.

Le parasitisme désigne généralement une situation dans laquelle il est estimé qu'un allié ne contribue pas assez à l'OTAN, tout en profitant du bien collectif produit par l'Alliance. Or, plusieurs

auteurs ont souligné les difficultés de vérifier la présence ou non de parasitisme, en fonction de la méthodologie, des facteurs considérés et de la perspective adoptée.

La littérature académique a examiné une multitude de facteurs économiques, sécuritaires, géopolitiques ou institutionnels potentiels pouvant influencer les efforts de défense des pays.

L'indicateur du PIB utilisé pour mesurer les efforts de défense des pays de l'OTAN dans les débats publics n'est qu'un indicateur parmi d'autres indicateurs (non publics) dans la planification interne de l'OTAN, à savoir le « Nato Defence Planning Process » (NDPP).

Afin de faire reconnaître les efforts de défense auprès de l'OTAN, les pays membres doivent motiver et légitimer ceux-ci selon des critères internes qui ne sont pas publics. Hormis la catégorisation générale des efforts de défense, il n'est pas possible de présenter une ventilation détaillée des dépenses en raison de leur confidentialité.

L'objectif des 2 % du PIB présente aussi bien des avantages que des désavantages. S'il permet, entre autres, une comparaison facile et utile au débat politique, il simplifie une réalité plus complexe et ignore d'autres facteurs, tels que la qualité des investissements. Certains auteurs estiment que cet objectif n'a d'impact réel que si les grands pays de l'OTAN le respectent, les petites nations n'ayant guère de poids dans l'effort de défense global de l'OTAN.

Le Luxembourg est un pays peu étudié, parfois même exclu du jeu de données utilisé par les chercheurs pour comparer les efforts de défense. La littérature sur l'effort de défense du Luxembourg est très limitée. Une analyse consacrée au Grand-Duché qualifie le pays de « no-capability NATO

nation », ne disposant pas de moyens propres pour défendre son territoire.

Depuis le sommet de Vilnius en 2023, le Luxembourg peut utiliser le RNB (revenu national brut) au lieu du PIB comme indicateur, plus représentatif de la situation économique du Grand-Duché. Son RNB étant inférieur à son PIB, cela réduit son objectif de dépenses de défense en valeur absolue.

Dans la littérature consultée, le RNB n'est pas envisagé comme alternative, et il n'est pas considéré dans les jeux de données des chercheurs ou dans les statistiques de l'OTAN et du SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute).

La considération du RNB, ou d'autres indicateurs quantitatifs suggérés (tels que le calcul de l'effort de défense par rapport au PIB/habitant, ou au PIB/habitant en considérant les travailleurs frontaliers), augmente l'effort de défense perçu du Luxembourg, mais n'améliore pas sa position dans les classements.

Cette note de recherche a été réalisée par la Cellule scientifique de la Chambre des Députés pour répondre à une demande soumise par M. Sven Clement, député.

Résumé de la note de recherche scientifique par E. Mennicken et F. Spirinelli, « L'effort de défense du Grand-Duché de Luxembourg », Cellule scientifique de la Chambre des Députés, 22 mai 2024.

Retrouvez le document intégral en scannant le code QR suivant :

Réaménagement du camp militaire à Waldhof

8200 – Projet de loi relative au réaménagement et au remplacement de l'ensemble des infrastructures du camp militaire à Waldhof

Le projet de loi n° 8200 concerne le réaménagement du camp militaire à Waldhof. Les travaux sont déclarés d'utilité publique et les dépenses engagées au titre du projet sont imputables à charge des crédits du Fonds d'investissements publics administratifs. Le budget pour le projet sous référence est prévu à (arrondi) 81.500.000 euros.

L'agression russe envers l'Ukraine et ses implications pour la sécurité sur le continent européen ont rappelé l'importance et le besoin d'une armée efficace, fonctionnelle et capable de réagir en cas de crise.

Malgré quelques améliorations opérées au fil des années, les bâtisses du camp militaire ne sont plus alignées aux normes de sécurité générale et techniques en vigueur. Les infrastructures existantes ne répondent ni aux besoins fonctionnels, ni aux exigences légales, ni aux standards de l'OTAN. C'est dans ce contexte que le réaménagement du camp militaire répond non seulement au besoin d'une armée faisant face à un nombre croissant de défis dans le cadre de ses engagements nationaux et internationaux, mais aussi à la nécessité d'une mise en conformité technique et fonctionnelle du site suite à l'évolution des paradigmes otaniens en matière de gestion de stockage de munitions et en raison de l'état de vétusté avancée de l'infrastructure.

Le programme de construction prévoit :

1. la restructuration de l'infrastructure administrative ;
2. la restructuration de l'infrastructure d'entrepôt de matériel inerte ;
3. la construction d'un abri couvert pour l'instruction du personnel ;
4. le remplacement du stockage permanent de munitions et l'aménagement d'un abri de stockage temporaire ;
5. la construction d'un nouvel atelier de munitions ;
6. l'aménagement d'une aire de chargement et de déchargement et d'une zone d'attente ;
7. le renforcement de l'infrastructure de sécurité ;
8. l'aménagement de l'aire de stationnement du personnel militaire et
9. la renaturation d'une partie du camp actuel.

Dépôt par M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics, le 18/04/2023

Rapporteur : M. Luc Emering

Travaux de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

(Présidente : Mme Corinne Cahen) :

04/05/2023 Présentation du projet de loi

18/01/2024 Désignation d'un rapporteur

Examen du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

Adoption d'une série d'amendements parlementaires

28/03/2024 Examen de l'avis complémentaire du Conseil d'État

02/05/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Travaux de la Commission de la Sécurité intérieure et de la Défense

(Présidente : Mme Stéphanie Empain) :

04/05/2023 Présentation du projet de loi

Vote en séance publique : 15/05/2024

Loi du 7 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 250, page 1

6° la loi modifiée du 30 avril 2004 autorisant le Fonds national de solidarité à participer aux prix des prestations fournies dans le cadre de l'accueil aux personnes admises dans un centre intégré pour personnes âgées, une maison de soins ou un autre établissement médico-social assurant un accueil de jour et de nuit ;

7° la loi modifiée du 18 décembre 2009 organisant l'aide sociale, aux fins de déterminer la procédure devant les juridictions en matière de sécurité sociale

Le présent projet de loi vise à modifier et à compléter les dispositions relatives à la procédure devant les juridictions en matière de sécurité sociale au Luxembourg.

Le projet de loi découle d'une question préjudicielle du Conseil arbitral de la sécurité sociale portant sur la constitutionnalité de l'article 455, alinéa 1er, du Code de la sécurité sociale. La Cour constitutionnelle a statué dans son arrêt du 25 novembre 2022 que cet article violait le principe de la réserve de la loi en reléguant à un règlement grand-ducal les éléments essentiels caractérisant la procédure devant les juridictions sociales, alors que ceux-ci doivent être prévus dans une loi.

L'objectif principal du projet de loi est donc d'adapter les dispositions légales concernant la procédure devant les juridictions en matière de sécurité sociale pour se conformer à la Constitution, notamment en ce qui concerne la réserve de la loi dans ce domaine. Il s'agit notamment de modifier et de compléter les articles 454 et suivants du livre VI du Code de la sécurité sociale, régissant les recours devant les juridictions de la sécurité sociale, ainsi que d'adapter les références à la procédure dans le Code du travail et dans d'autres lois pertinentes, avec des précisions apportées en fonction des dispositions du Nouveau Code de procédure civile. Le projet de loi sous rubrique prévoit également l'abrogation du règlement grand-ducal modifié du 24 décembre 1993 qui réglait précédemment la procédure à suivre devant le Conseil arbitral de la sécurité sociale et le Conseil supérieur de la sécurité sociale, ainsi que les délais et frais de justice.

En résumé, le présent projet de loi a pour but de garantir que la procédure devant les juridictions en matière de sécurité sociale respecte pleinement les principes constitutionnels, notamment en assurant la primauté de la loi dans ce domaine.

Il est prévu que la loi issue du présent projet produira ses effets au 8 décembre 2022.

Dépôt par M. Claude Haagen, Ministre de la Sécurité sociale, le 29/06/2023

Rapporteuse : Mme Françoise Kemp

Travaux de la Commission du Travail, de l'Emploi et de la Sécurité sociale

(Président : M. Dan Kersch) :

13/07/2023 Présentation du projet de loi

Travaux de la Commission de la Santé et de la Sécurité sociale

(Président : M. Max Hengel) :

27/03/2024 Désignation d'un rapporteur

Présentation du projet de loi et des amendements gouvernementaux

Examen des avis du Conseil d'État

24/04/2024 Examen des avis de la Chambre des Métiers, de la Chambre de Commerce et de la Cour supérieure de justice

08/05/2024 Examen de l'avis de la Chambre des Salariés

Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 16/05/2024

Loi du 4 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 238, page 1

Sécurité sociale

8259 – Projet de loi modifiant :

1° le Code de la sécurité sociale ;

2° le Code du travail ;

3° la loi modifiée du 30 juillet 1960 concernant la création d'un fonds national de solidarité ;

4° la loi modifiée du 28 juillet 2000 ayant pour objet la coordination des régimes légaux de pension ;

5° la loi modifiée du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées ;

Sécurité du barrage du lac de la Haute-Sûre

8263 – Projet de loi relative aux mesures de confortement du barrage du lac de la Haute-Sûre

Le présent projet de loi de financement donne l'autorisation au Gouvernement de faire procéder, pour une enveloppe budgétaire maximale de 98.000.000 euros, aux mesures de confortement du barrage du lac de la Haute-Sûre (OA1158/OA1159/OA1455/OA1166).

Le principal barrage du lac de la Haute-Sûre, situé à Esch-sur-Sûre, a été érigé entre 1956 et 1957. Depuis lors, il permet à la retenue du lac d'Esch-sur-Sûre de remplir son rôle crucial en tant que réservoir principal d'eau potable pour le Grand-Duché

de Luxembourg, tout en contribuant à la production d'énergie électrique renouvelable.

Étant donné que sa conception remonte aux années cinquante et compte tenu de son importance stratégique pour l'ensemble du pays, il est nécessaire de renforcer cet ouvrage afin de répondre aux besoins actuels et de garantir sa durabilité dans son intégralité, en mettant en œuvre des mesures de renforcement exhaustives.

Les dépenses occasionnées par ce projet sont imputables sur les crédits du Fonds des routes. Le montant maximal des dépenses est rattaché à l'indice semestriel des prix de la construction au 1er octobre 2022 et sera adapté semestriellement en fonction de la variation dudit indice. Le projet de loi rappelle par ailleurs que les travaux en question sont déclarés d'utilité publique, ceci afin de pouvoir procéder en cas de besoin aux acquisitions nécessaires par la voie de l'expropriation.

Le concept général du projet visant la réalisation des mesures de confortement a été développé pour atteindre les objectifs prioritaires suivants :

1. la garantie de la sécurité du barrage en cas de crue décennale (HQ10 000), conformément aux prescriptions en vigueur ;
2. l'augmentation de la capacité potentielle de la rétention d'eau ;
3. la consolidation du rôle d'écrêteur de crues de la retenue ;
4. l'augmentation de la protection de la localité d'Esch-sur-Sûre contre les inondations ;
5. l'augmentation de la protection de la localité de Bavigne contre la montée des eaux du lac.

Les mesures de confortement du barrage débiteront en 2025 et la fin du chantier est prévue pour 2032.

Dépôt par M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics, le 29/06/2023

Rapporteur : M. Gusty Graas

Travaux de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics
(Présidente : Mme Corinne Cahen) :

29/02/2024 Désignation d'un rapporteur

Examen du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

18/04/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 15/05/2024

Loi du 7 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 251, page 1

Nouvelle construction à Ettelbruck

8264 – Projet de loi relative à la construction et à l'équipement d'un bâtiment abritant une auberge de jeunesse et une structure administrative multifonctionnelle au pôle d'échange multimodal à Ettelbruck

Le projet de loi autorise le Gouvernement à procéder à la construction d'une auberge de jeunesse et d'une structure administrative multifonctionnelle au Pôle d'échange multimodal à Ettelbruck.

Historiquement, Ettelbruck est un site traditionnel de l'ajisme luxembourgeois. Les premières auberges y ont été installées dès la fin de la Deuxième Guerre mondiale. Étant donné que le territoire de la « Nordstad » ne dispose que d'un nombre très limité d'hébergements dédiés au tourisme, l'idée née en 2004 d'une nouvelle structure d'hébergement reste désormais d'actualité.

Actuellement, le réseau national des auberges de jeunesse dispose de neuf structures. La nouvelle auberge de jeunesse d'Ettelbruck agit comme dixième auberge dans ce réseau afin de répondre aux besoins croissants en termes d'hébergement touristique au sein de la « Nordstad », 3e pôle d'attraction du Programme directeur de l'aménagement du territoire.

Le projet de l'auberge de jeunesse propose au-delà de l'hébergement d'autres prestations qui complètent le projet et en font une offre davantage complétée :

1. le projet regroupe sur un seul site une offre d'hébergement avec 120 lits répartis sur 35 chambres, dont 3 pour personnes à mobilité réduite, et une offre de restauration avec cafétéria et terrasse ;
2. le restaurant de l'auberge est ouvert aux résidents ainsi qu'au public. La disponibilité d'une restauration complète l'offre gastronomique d'Ettelbruck tout en permettant aux visiteurs de consommer des produits de la région et de saison ;

3. une plateforme panoramique à vue sur les vallées des trois rivières autour de la ville (Alzette, Sûre et Wark) est ouverte aux usagers du bâtiment ainsi qu'aux visiteurs externes pendant toute l'année et

4. l'auberge offre une multitude d'activités et d'offres spéciales pour les usagers étrangers ou résidents, pour les voyages de groupes ou voyages scolaires ainsi que pour les organisateurs du secteur MICE (meetings, incentives, conférences et expositions).

L'auberge à Ettelbruck est une auberge du genre « urban city hostel » – elle suit ainsi les traces et les succès rencontrés auprès des usagers des auberges du même type à Luxembourg-ville et à Esch-sur-Alzette.

Dépôt par M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics, le 29/06/2023

Rapporteur : M. Fernand Etgen

Travaux de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics
(Présidente : Mme Corinne Cahen) :

21/03/2024 Désignation d'un rapporteur

Examen du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

18/04/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 15/05/2024

Loi du 7 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 252, page 1

Réseau routier du Ban de Gasperich : rallonge budgétaire

8283 – Projet de loi relative à l'adaptation du projet de construction relatif à l'aménagement du Boulevard Raiffeisen et du Boulevard Kockelscheuer dans le cadre de la construction du réseau routier du Ban de Gasperich

La présente loi en projet a pour objet d'adapter l'enveloppe budgétaire accordée par la loi du 16 décembre 2010 relative à l'aménagement du Boulevard Raiffeisen et du Boulevard Kockelscheuer dans le cadre de la construction du réseau routier du Ban de Gasperich (ci-après « la loi du 16 décembre 2010 ») à l'évolution réelle et actuelle du chantier et d'autoriser une rallonge budgétaire à hauteur de 6.550.000 euros, ce qui correspond à la valeur 1.071,67 de l'indice semestriel des prix à la construction d'octobre 2022, soit un dépassement de 5,87 pour cent par rapport au montant initialement voté.

À noter que le projet urbain du « Ban de Gasperich » a été autorisé par la loi du 16 décembre 2010. Divisés en quatre lots, les travaux ont débuté en 2013 avec le Lot 2, suivi du Lot 1 en mai 2015, puis du Lot 3 Phase 1 en février 2017 et enfin du Lot 3 Phase 2 en janvier 2018.

Au cours des années, le projet a connu une certaine évolution par rapport à la conception initiale. Ainsi, en 2014, l'intégration du tram dans le projet d'exécution du Boulevard Kockelscheuer a été décidée. Dès lors, les deux voies de bus centrales sur le Boulevard Kockelscheuer ont été réservées à l'assise du tram entre le croisement du Boulevard Kockelscheuer/Rue Einstein et le raccord du Boulevard Kockelscheuer avec la N4 côté Sud. Les équipements du pont OA17, tels que les joints de chaussées, la mise à la terre et l'étanchéité, ont également dû être adaptés afin de permettre l'installation du tram.

Par ailleurs, dans le but de promouvoir davantage la mobilité douce, des pistes cyclables supplémentaires ont été rajoutées au cours du chantier. Ainsi, en plus des pistes cyclables et pistes mixtes initialement prévues, une liaison douce sous forme de piste mixte a été créée pour relier le Ban de Gasperich à Howald, et un itinéraire cyclable express PC104, appelé « Véloexpresswee », a été construit avec deux tunnels dédiés aux cyclistes sous l'N4 et le CR186.

D'autres modifications qui ont été apportées au projet en cours de route consistent, parmi d'autres, dans la modification du tracé routier afin de tenir compte de l'implantation du nouveau Stade de Luxembourg ; l'adaptation du carrefour N4/CR186/Boulevard Kockelscheuer ; le rajout de voies de bus sur la Route d'Esch.

En raison de ces facteurs, une rallonge budgétaire s'est avérée nécessaire par rapport à la loi du 16 décembre 2010. S'y ajoute la hausse du taux de la taxe sur la valeur ajoutée en janvier 2015, passant de 15 à 17 pour cent, ce qui a également contribué à une augmentation des coûts.

Dépôt par M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics,
le 20/07/2023

Rapporteuse : Mme Corinne Cahen

Travaux de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

(Présidente : Mme Corinne Cahen) :

08/02/2024 Désignation d'un rapporteur

Examen du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

29/02/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 15/05/2024

Loi du 7 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 254, page 1

Accord de partenariat et de coopération I

8285 – Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre global de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Royaume de Thaïlande, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022

Le présent projet de loi vise l'approbation par la Chambre des Députés de l'accord-cadre global de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres et le Royaume de Thaïlande, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022.

L'accord de partenariat et de coopération (APC) entre l'Union européenne et la Thaïlande a été initié en 2004 et paraphé en 2013, mais sa signature a été retardée en raison de la situation politique en Thaïlande. Après des progrès dans le processus de démocratisation, les négociations ont repris en 2021 et l'accord a été signé en décembre 2022.

L'APC avec la Thaïlande est le sixième accord de ce type à être signé avec un pays de l'ASEAN, après l'Indonésie, le Viêt Nam, les Philippines, Singapour et la Malaisie. Il se substituera à l'actuel cadre juridique que constitue l'accord de coopération de 1980 entre la Communauté économique européenne et les pays membres de l'ASEAN.

Il vise à renforcer la coopération politique, économique et sectorielle, notamment dans des domaines tels que l'environnement, le changement climatique, l'énergie, l'éducation, la santé et la lutte contre le terrorisme et la criminalité organisée. L'accord comprend aussi des clauses sur les droits de l'homme, la non-prolifération des armes de destruction massive et des domaines plus sensibles comme la lutte contre le blanchiment des capitaux et la cybercriminalité.

Dépôt par M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes,
le 28/07/2023

Rapporteur : M. Gusty Graas

Travaux de la Commission des Affaires étrangères et européennes,
de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région

(Président : M. Gusty Graas) :

26/02/2024 Désignation d'un rapporteur

Présentation du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

15/04/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 16/05/2024

Loi du 5 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 272, page 1

Accord de partenariat et de coopération II

8288 – Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Gouvernement de la Malaisie, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022

Le projet de loi sous rubrique vise l'approbation par la Chambre des Députés de l'accord-cadre de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Gouvernement de Malaisie, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022.

L'accord-cadre de partenariat et de coopération (APC) entre l'Union européenne (UE) et la Malaisie vise à renforcer la coopération politique, économique et sectorielle entre les deux parties dans divers domaines tels que l'environnement, l'éducation, la sécurité, le commerce et la lutte contre la criminalité.

L'APC est le sixième accord de ce type à être signé avec un pays de l'ASEAN, après l'Indonésie, le Viêt Nam, les Philippines, Singapour et la Thaïlande. Il se substituera à l'actuel cadre juridique que constitue l'accord de coopération de 1980 entre la Communauté économique européenne et les pays membres de l'ASEAN.

L'APC comprend des clauses politiques standard de l'UE sur par exemple les droits de l'homme, la non-prolifération des armes de destruction massive et la lutte contre le terrorisme. L'APC doit être ratifié par tous les États membres avant de pouvoir entrer en vigueur.

Dépôt par M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes,
le 28/07/2023

Rapporteur : M. Gusty Graas

Travaux de la Commission des Affaires étrangères et européennes,
de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région

(Président : M. Gusty Graas) :

26/02/2024 Désignation d'un rapporteur

Présentation du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

15/04/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 16/05/2024

Loi du 5 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 273, page 1

Libre circulation des personnes

8304 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration

Le projet de loi n° 8304 vise à transposer en droit national la directive (UE) 2021/1883 du Parlement européen et du Conseil du 20 octobre 2021 établissant les conditions d'entrée et de séjour des ressortissants de pays tiers aux fins d'un emploi hautement qualifié.

La directive a pour objet d'actualiser les règles antérieures relatives à la carte bleue européenne telles que résultant de la directive 2009/50/CE du Conseil du 25 mai 2009 établissant les conditions d'entrée et de séjour des ressortissants de pays tiers aux fins d'un emploi hautement qualifié et de doter l'Union européenne d'un système de migration légale ciblé, capable de répondre aux pénuries de compétences et permettant aux professionnels hautement qualifiés de rejoindre plus facilement la population active.

Plus particulièrement, le texte prévoit des conditions d'admission plus souples pour les travailleurs étrangers dotés de compétences élevées, notamment au niveau du seuil salarial minimal, des droits renforcés, des conditions plus favorables au regroupement familial ainsi que la possibilité de se rendre et de travailler plus facilement dans d'autres États membres de l'Union européenne.

Dépôt par M. Jean Asselborn, Ministre de l'Immigration et de l'Asile,
le 30/08/2023

Rapporteur : M. Marc Lies

Travaux de la Commission des Affaires intérieures

(Président : M. Marc Lies) :

01/03/2024 Désignation d'un rapporteur

Présentation du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

Examen de l'avis de la Chambre de Commerce

Adoption d'une série d'amendements parlementaires

17/04/2024 Examen de l'avis complémentaire du Conseil d'État

Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 15/05/2024

Loi du 4 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 261, page 1

Accord commercial

8306 – Projet de loi portant approbation du Protocole d'adhésion à l'accord commercial entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et la Colombie et le Pérou, d'autre part, en vue de tenir compte de l'adhésion de l'Équateur, fait à Bruxelles, le 11 novembre 2016

Le projet de loi sous rubrique vise l'approbation par la Chambre des Députés de l'accord commercial entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et la Colombie et le Pérou, d'autre part, en vue de tenir compte de l'adhésion de l'Équateur, fait à Bruxelles, le 11 novembre 2016.

L'accord commercial vise à établir une zone de libre-échange, à améliorer le commerce et les investissements entre les deux régions et à aider les entreprises locales à se développer sur leur marché régional afin de faire face à la concurrence internationale.

Il couvre des domaines de compétence tant de l'UE que des États membres, y compris les matières commerciales et d'investissement, nécessitant ainsi l'approbation et la ratification par les États membres pour entrer en vigueur.

Dépôt par M. Jean Asselborn, Ministre des Affaires étrangères et européennes, le 01/09/2023

Rapporteur : M. Gusty Graas

Travaux de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région (Président : M. Gusty Graas) :

26/02/2024 Désignation d'un rapporteur

Présentation du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

15/04/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 16/05/2024

Loi du 5 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 258, page 1

et la construction de nouvelles infrastructures. Ces travaux s'inscrivent en tant que maillon central et indispensable dans un cadre plus large de modernisation des infrastructures militaires nationales.

L'attaque de la Russie contre l'Ukraine et ses répercussions sur la sécurité en Europe soulignent l'importance cruciale d'avoir une armée efficace, opérationnelle et prête à réagir de manière adaptée à diverses crises. Le renforcement des capacités de dissuasion et de défense, au niveau de l'OTAN et en Europe, est également une conséquence de l'agression russe. Il est aussi indispensable d'investir dans les infrastructures pour soutenir durablement les forces armées et l'effort de défense dans les années à venir.

Le montant maximal des dépenses est rattaché à l'indice semestriel des prix de la construction au 1er avril 2023 et sera adapté semestriellement en fonction de la variation dudit indice. Le projet de loi rappelle, par ailleurs, que les travaux en question sont déclarés d'utilité publique, ceci afin de pouvoir procéder en cas de besoin aux acquisitions nécessaires par la voie de l'expropriation.

Bien que des progrès aient été réalisés au fil des années, les constructions datant de l'après-guerre ne sont plus conformes aux normes générales de sécurité et techniques actuelles. L'état avancé de dégradation du stand de tir de 400 mètres, en particulier des pare-balles et du réceptacle de tir, ne respecte plus les normes en vigueur.

À côté des stands de tir, le champ militaire sert également de site de destruction d'obus et de munitions de la Deuxième Guerre mondiale. Le projet vise à augmenter la limite actuelle de la charge de 5 à 10 kg NEQ (quantité explosive nette, équivalente en TNT), afin de couvrir une gamme plus large de munitions à détruire sur place, réduisant ainsi le risque lié à leur transport vers l'étranger.

Dépôt par M. François Bausch, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics, le 09/10/2023

Rapporteur : M. Fernand Etgen

Travaux de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics (Présidente : Mme Corinne Cahen) :

18/01/2024 Désignation d'un rapporteur

Examen du projet de loi

Examen de l'avis du Conseil d'État

Adoption d'une série d'amendements parlementaires

28/03/2024 Examen de l'avis complémentaire du Conseil d'État

18/04/2024 Présentation et adoption d'un projet de rapport

Vote en séance publique : 15/05/2024

Loi du 7 juin 2024

Mémorial A : 2024, n° 253, page 1

Infrastructures du champ de tir au Bleesdall

8323 – Projet de loi relative au réaménagement et au remplacement de l'ensemble des infrastructures du champ de tir au Bleesdall

Le présent projet de loi de financement donne l'autorisation au Gouvernement de faire procéder, pour une enveloppe budgétaire maximale de 71.540.000 euros, au remplacement de l'ensemble des infrastructures du champ de tir au Bleesdall, ainsi qu'à son extension, y compris la déconstruction d'infrastructures existantes

26e séance

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique p. 13

M. Claude Wiseler, Président

2. Dépôt d'une proposition de loi par Mme Francine Closerer p. 13

Exposé : Mme Francine Closerer

3. 8304 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration p. 13

Rapport de la Commission des Affaires intérieures : M. Marc Lies

Discussion générale : M. Marc Lies | M. Gusty Graas | M. Dan Biancalana | M. Fernand Kartheiser | M. Meris Sehovic (dépôt des motions 1 et 2) | M. Marc Goergen | M. Marc Baum

Prise de position du Gouvernement : M. Léon Gloden, Ministre des Affaires intérieures

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8304 et dispense du second vote constitutionnel

Motions : M. Meris Sehovic

Motion 1 : M. Marc Lies | M. Fernand Kartheiser | M. Dan Biancalana | M. Marc Goergen | M. Meris Sehovic (parole pour fait personnel) (intervention de M. François Bausch) | M. Fernand Kartheiser

Vote sur la motion 1 (rejetée)

Motion 2 : M. Marc Lies | M. Marc Goergen | M. Dan Biancalana

Vote sur la motion 2 (rejetée)

4. Question élargie n° 8 de M. Marc Goergen relative aux Medium Earth Orbit Global Services (MGS) p. 20

M. Marc Goergen | Mme Yuriko Backes, Ministre de la Défense

5. Question élargie n° 9 de M. Meris Sehovic relative à la route N7 entre Fridhaff et Weiswampach p. 21

M. Meris Sehovic | Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | M. Meris Sehovic | Mme la Ministre Yuriko Backes

6. Dépôt d'une motion par M. Laurent Mosar

Exposé : M. Laurent Mosar

p. 22

7. 8200 – Projet de loi relative au réaménagement et au remplacement de l'ensemble des infrastructures du camp militaire à Waldhof

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics : M. Luc Emering

Discussion générale : M. Charel Weiler | Mme Claire Delcourt | M. Jeff Engelen | M. Meris Sehovic | M. Marc Goergen | M. David Wagner

Prise de position du Gouvernement : Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8200 et dispense du second vote constitutionnel

p. 23

8. 8263 – Projet de loi relative aux mesures de confortement du barrage du lac de la Haute-Sûre

Rapport de la commission de la Mobilité et des Travaux publics : M. Gusty Graas (interventions de M. Fernand Etgen, M. Sven Clement et M. André Bauler)

Discussion générale : M. Emile Eicher | M. Yves Cruchten | M. Jeff Engelen | M. Meris Sehovic | M. Ben Polidori | M. David Wagner

Prise de position du Gouvernement : Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8263 et dispense du second vote constitutionnel

p. 25

9. 8264 – Projet de loi relative à la construction et à l'équipement d'un bâtiment abritant une auberge de jeunesse et une structure administrative multifonctionnelle au pôle d'échange multimodal à Ettelbruck

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics : M. Fernand Etgen (intervention de M. Sven Clement)

Discussion générale : M. Charel Weiler | M. Yves Cruchten (intervention de M. Sven Clement) | M. Jeff Engelen | M. Meris Sehovic | M. Ben Polidori | M. David Wagner

p. 28

Prise de position du Gouvernement : Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8264 et dispense du second vote constitutionnel

10. 8283 – Projet de loi relative à l'adaptation du projet de construction relatif à l'aménagement du Boulevard Raiffeisen et du Boulevard Kockelscheuer dans le cadre de la construction du réseau routier du Ban de Gasperich

p. 31

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics : Mme Corinne Cahen

Discussion générale : M. Paul Galles | M. Yves Cruchten | M. Jeff Engelen | M. Meris Sehovic | M. Marc Goergen | M. David Wagner

Prise de position du Gouvernement : Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8283 et dispense du second vote constitutionnel

11. 8323 – Projet de loi relative au réaménagement et au remplacement de l'ensemble des infrastructures du champ de tir au Bleesdall

p. 32

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics : M. Fernand Etgen

Discussion générale : M. Charel Weiler | Mme Claire Delcourt | M. Jeff Engelen | M. Meris Sehovic | M. Marc Goergen | M. David Wagner

Prise de position du Gouvernement : Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8323 et dispense du second vote constitutionnel

Présidence : M. Claude Wiseler, Président ; M. Fernand Etgen, Vice-Président

Au banc du Gouvernement : Mme Yuriko Backes et M. Léon Gloden, Ministres

(La séance publique est ouverte à 14.00 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

M. Claude Wiseler, Président | Ech maachen d'Sëtzung op.

Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

M. Léon Gloden, Ministre | Nee, Här President.

M. Claude Wiseler, Président | Dat ass net de Fall.

2. Dépôt d'une proposition de loi par Mme Francine Closener

Dann hunn ech eng Wuertmeldung vun der Madamm Closener fir den Depot vun enger Proposition de loi. Madamm Closener, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

Mme Francine Closener (LSAP), coauteure | Villmools merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, am Numm vun der LSAP-Fraktioun géif ech gären dës Proposition de loi deposiéiere vu mengem Kolleeg Dan Biancalana a vu mir selwer iwwer Cyberharcelement oder och nach Cybermobbing. Voilà.

8385 – Proposition de loi modifiant le Code pénal aux fins de sanctionner le harcèlement moral numérique (« cyberharcèlement »)

M. Claude Wiseler, Président | Merci.

Mme Francine Closener (LSAP), coauteure | De Phenomeen, dat wësst Der, hëlt ëmmer méi zou. Bettraff sinn dacks eeler Leit, dacks Fraen, awer besonnesch

natierlech vill Kanner a Jugendlecher. Ee vu fënnf Teenager am Alter tëscht 12 a 16 Joer zu Lëtzebuerg war schonn eng Kéier Affer vu Cybermobbing, mat allem, wat dat u Konsequenze kann hunn, bis zu Depressionen a Suicideversich. Et ass fir eis als LSAP ganz evident, datt méi fir de Schutz vun den Internetbenutzer muss gemaach ginn.

(Brouhaha)

Wann ech Iech net stéieren ... Ok, da géif ech weiderfueren.

An duerfir proposéiere mer, datt mer de Cyberharcelement, also d'Harcelementer am Netz, déi kee Stalking sinn, als eegestännegt strofbaar Vergoen, als Delikt, an eise Code pénal integréieren. Domadder, also mat engem eegenen Artikel, gëtt vill méi kloer, datt Cybermobbing strofbar ass, kee Kavaliersdelikt ass. Dat huet sonner Zweifel eng ofschreckend Wierkung op potenziell Täter. Mir vermëttelen als Legislatuer awer den Affer och domadder, datt mer se eescht huelen, datt mer weeder banaliséieren oder bagatelliséieren, wat si erlieft hunn. Dat legaalt Arsenal fir d'Justice gëtt natierlech och verstärkt an d'Affer kréien et méi einfach gemaach, sech ze wieren, net nëmmen, wa se Plainte deposéieren, mee och fir sech als Victime vu Cyberharcelement ze identifiziéieren a sech viru Geriicht ze verdeedegen.

Mir hunn eis hei ënner anerem u Frankräich inspiéiert, wou et eng ganz Sektoun am Code pénal gëtt zu deene verschiddenen Zorte vun Harcelementer. An ausserdeem wëlle mer eeben, dass e kloren Ënnerscheid an Zukunft gemaach gëtt zum Stalking. Dat ass haut an eise Code pénal net de Fall.

Här President, d'Justizministeschesch, déi jo och delegéiert Medieministeschesch ass, wëll jo de Code pénal am Summer – virum Summer souguer nach – reforméieren. Si ass asiichteg a wëll jo déi einfach Heescherei eraushuelen. Ech si ganz sécher, si wäert och mierken, datt den Digital Services Act absolutt net duerget, fir de Cybermobbing ze stoppen, well dee viséiert jo d'Plattformen, dee viséiert net onbedéngt d'Auteuren. A wann de Code pénal jo souwisou reforméiert gëtt, da geet dat hei jo eigentlech an engems.

An där leschter Legislatuer huet sech d'CSV, besonnesch de Kolleeg Marc Spautz, ëmmer ganz vill Suerge gemaach iwwer de Cybermobbing – zu Recht. Absolutt zu Recht, Här Spautz. An duerfir wier et jo dann och ganz logesch, wann dës Proposition den Accord vun der CSV an och vun anere Parteie géif fannen ...

(Interruption par M. Marc Spautz)

... nom Motto: „Lasst den Worten Taten folgen!“

Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Closener.

3. 8304 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration

An da komme mer zum éischte Punkt vun eise Ordre du jour vun haut de Mëtten. Dat ass de Projet de loi 8304, d'Émsetze vun enger europäescher Direktiv iwwer d'Entrée an d'Openhaltskonditiounen

vun héich qualifizéierte Staatsbierger aus Drëttlänner. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht an deemno follgendermoossen opgedeelt: 10 Minutte fir de Rapporteur, 5 Minutte fir all Fraktioun an all Sensibilitéit, 10 Minutte fir d'Regierung. Ageschriwwen hu sech: den Här Gusty Graas, den Här Dan Biancalana, den Här Fernand Kartheiser, den Här Meris Sehovc, den Här Marc Goergen an den Här Marc Baum. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet, den hono- rabelen Här Marc Lies.

Rapport de la Commission des Affaires intérieures

M. Marc Lies (CSV), rapporteur | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Projet, em deen et hei geet, ass drop ausgeluecht, Dispositiounen vun der Carte bleue européenne nei auszeleeën. Ech mengen, mir alleguerde wëssen, datt dëst e ganz, ganz wich- tege Projet ass, fir den heemeschen Aarbechtsmaart méi interessant ze maache fir héich qualifizéiert Leit, déi aus Net-EU-Memberstaate kommen. An duerfir, wéi gesot, ass dëst e wichtege Text.

Konkreet ginn dofir verschidden Elementer aus der Direktiv 2021/1883 zu de Konditiounen fir eng Arees oder en Openhalt vu Persounen aus Drëttstaaten am Kader vun der Ausübung vun enger héich qualifi- zierter Beschäftegung op EU-Territoire vereinfacht. Dofir änneren mir als Lëtzebuerg eist Gesetz vum August 2008 zur Libre circulation des personnes et l'immigration.

De Projet de loi 8304, iwwert dee mir haut schwätzen, ass den 30. August 2023 vum deemolege Minister fir d'Immigratioun deposéiert ginn. Nodeems de Staats- rot am Februar 2024 säin éischten Avis ofginn huet, sinn ech zum Rapporteur ernannt ginn an den 12. März konnten Adaptatiounen sous forme vun Amen- dements parlementaires gemaach ginn. De finale Rapport ass de 17. Abrëll 2024 an der Interieurskom- missioun ugeholl ginn.

Well Lëtzebuerg nieft 16 aneren EU-Memberstaate bis den 18. November 2023 der Europäescher Kommissioun nach keng konkret Mesüre kommuni- zéiert hat, wéi mir d'Direktiv géifen transposéieren, huet d'Kommissioun eng Procédure d'infraction géint eist Land lancéiert. Dofir géllt et elo, déi nei Disposi- tiounen zu der Carte bleue an eist Gesetz opzehuelen.

Em wat geet et am Text vun der EU-Direktiv a wat än- nert sech? Punkt eent: Fir d'éischt ginn déi al Disposi- tiounen vun der Carte bleue aktualiséiert a vereinfacht, andeems de Champ d'application ausgeweit gëtt.

Punkt zwee: Da ginn d'Konditiounen fir eng Zouloosung vun enger Carte bleue méi flexibel gestalt, virun allem, wat de Seuil vum Mindestloun an d'Dauer vun engem noweisbaren Aarbechtskontrakt ugeet.

Punkt dräi: D'Rechter vun den Detenteuren vun enger Carte bleue gi gestärkt.

Punkt véier: D'Direktiv gesäit och méi favorabel Konditiounen am Kader vum Regroupement familial vir.

Punkt fënnef: D'innereuropäesch Mobilitéit, déi d'Méiglechkeet virgesäit, an aner EU-Memberstaaten ze reesen an do ze schaffen, kuerz- wéi och laangfristeg, gëtt verbessert.

Mat dëser Direktiv gëtt sech virun allem erhofft, dem Mangel u qualifiziertem Personal an der EU ent- géintzewierken an e geziilte Kader fir déi legal Migra- tioun an der EU an en place ze setzen.

Elo zum Detail: Wat ass am Projet de loi 8304 konkreet virgesinn? De Champ d'application vum Gesetz vum 29. August 2008 gëtt esou ausgeweit, dass ee mat der Carte bleue e Recht op eng Arees op beziéungswies en Openhalt zu Lëtzebuerg huet

zum Zweck vun der Ausübung vun enger Aarbecht fir eng Dauer vun 90 Deeg op en Zäitraum vun 180 Deeg gekuckt. Dësen Titre de séjour vereinfacht déi ganz Prozedur, fir en definitive Visa ze kréien. Et ass och esou, dass d'Beneficiaires vun enger Protection internationale, d'BPiEn, net méi ausgeschloss sinn, sou wéi dat virdrun de Fall war. Ëmmer nach net an de Champ d'application falen awer d'Demandeurs vun enger Protection internationale, d'BPiEn, souwéi och d'Beneficiaires vun enger Protection temporaire, d'BPTEn.

D'Rechter vu Leit, déi eng Carte bleue européenne hunn a soumat e gëllegen Titre de séjour, ginn hei- mat gestärkt. An zwar kann en Titre de séjour elo net méi einfach entzu ginn, wann eng Persoun dräi Méint noeneen am Chômage ass, mee just wann et dräi Méint an engem Zäitraum vun zwee Joer oder man- ner sinn. Dat selwecht géllt, wann déi concernéiert Persoun zanter sechs Méint am Chômage ass, an dat, wa se zënter zwee Joer d'Carte bleue huet. No zwielef Méint, am plaz vu virdrun zwee Joer, ass et dann esou, dass den Titulaire vun enger Carte bleue onbegren- zten Zougang zum Aarbechtsmaart an der EU kritt.

Wat de Regroupement familial betrëfft, gesäit dëse Projet de loi keng speziell Mesüre fir d'Familljemem- bere vun engem Detenteur vun enger Carte bleue vir. Dat huet awer folgende Grond: Vu dass d'EU- Direktiv hei fräiwëlleg Dispositiounen virgesäit a mir an eistem Gesetz vum 7. August 2023 schonns eng Modifikatioun an deem Sënn um Gesetz vum 2008 virgeholl hunn, gesäit eist Gesetz elo scho vir, dass all Drëttstaatsugehéierege mat engem gëllegen „titre de séjour en qualité de membre de la famille“ hei schaffen dierf.

Ännerunge sinn och un der Mobilitéit intraeuropéenne virgesinn. Fir dës méi attraktiv ze gestalten, kënnen Persounen, déi eng Carte bleue hunn, kuerzfristeg an engem Zäitraum vun 180 Deeg 90 Deeg an engem aneren EU-Land schaffen, oder awer laangfristeg, dat heescht no 12 Méint, am plaz aktuell 18, an en anert EU-Land reesen, fir do ze schaffen.

Et sinn awer och vereenzelt fakultativ Dispositiounen aus der Direktiv net émgasat ginn. Dat ass emold den Artikel 5 mam Begrëff „d'offre ferme pour un emploi hautement qualifié“, well weeder an eiser Gesetzgebung nach an der EU-Direktiv genau definéiert ass, wat hei gemeint ass, an den Artikel 13 vun der EU-Direktiv iwwert d'Procédures d'agrément vum Employeur. Vu dass et sech hei em en immens technesche Mechanismus handelt, deen a senger Komplexitéit eng kloer Definitioung mat objektive Konditiounen a Krittäre voraussetzt, souwéi awer och eng Definitioung vun de Moyens de preuve, de Sank- tiounen am Fall vum Netanhale an aner Präzisiounen bräicht, géife mer hei eng Charge administrative kreéieren, déi disproportionéiert ass par rapport zu der Demande.

Aus dësen zwee Grënn sinn déi zwee genannte fakul- tativ Artikelen net tel quel émgasat ginn.

D'Chambre de Commerce huet an hirem Avis de Projet de loi de 7. Februar 2024 dann och begréisst, notamment wat d'Lockerunge bei den Zouloosungskrittäre betrëfft. Si begréisst och, dass de Parallelsystem vun Titre de séjour a Cartes bleues européennes erhalte bleift. Méi negativ gesäit d'Chambre de Commerce awer, dass net virgesinn ass, datt den Employeur kann eng Demande fir eng Carte bleue erreechen, souwéi och, dass de Statutt vum „employeur agréé“ net virgesinn ass.

De Staatsrot huet a sengem éischten Avis vum 6. Februar 2024 dräi Oppositions formelles gehat, ënner anerem zum Champ d'application an de

Ressortissants de pays tiers, déi op eng Decisioun waarden zu hiren Demande op Schutz, den DPiEn, déi jo kloer ausgeschloss si laut der Direktiv. De Staatsrot hat hei eng aner Interpretatioun vum Text vum Projet de loi.

A sengem Avis complémentaire vum 29. März 2024, deen opgrond vun enger Série d'amendements parle- mentaires vum 12. März 2024 ausgeschafft ginn ass, weist de Staatsrot sech averstane mam Text.

Sou vill zum Rapport vum Projet de loi 8304, dee mir haut stëmme wäerten, an elo kommen ech zu mengem politesche Commentaire.

Discussion générale

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Carte bleue européenne ass effektiv schonns mam Vertrag vu Lissabon an der EU agefouert ginn. Si ass en Titre de séjour, deen drop ausgeluecht ass, qualifizéiert Personal unzezielen an dëse Leit en Accès op den EU-Aarbechtsmaart ze ginn. D'Zil dovun ass et, dem Mangel un héich spezialiséiertem Personal an der EU entgéintzewierken an et dem Employé méi einfach ze maachen, sech an engem anere Land néierzeloos- sen. Souzesoen ass d'Blue Card, Carte bleue oder och Blaue Karte genannt, vergläichbar mam amerikane- sche System vun der Greencard.

D'Unzuel vun Titulairé vun enger Carte bleue euro- péenne variéiert staark vu Land zu Land, ass awer generell schwaach an absoluten Zuelen. Esou ass Däitschland bei Wäitem dat Land, dat déi meeschte Blue Cards ausstellt. Bis dato war et esou, dass sech vill Employeuren an Demandeuren iwwert d'Komplexitéit vun der Prozedur, fir esou eng Kaart unzufroe respektiv eng Persoun mat Carte bleue an- zustellen, beschwéiert hunn. Liest ee sech déi ganz Demarche op guichet.lu duerch, esou fällt emgem dat och séier op. Mat dësem Projet de loi erhoffe mir eis dofir, eng Simplification administrative ze erreechen an d'Carte bleue méi attraktiv ze gestalten, andeems d'Faiblesse vum System, wéi se bis elo do waren, erausgeholl ginn.

Am Kader vum Budgetsrapport hat d'CSV-Spreecherin Diane Aehm schonn op d'Talentattraction verwisen. Ma grad déi kënnen mer mat der Carte bleue förde- ren. Gebraucht ginn nämlech spezialiséiert Leit, virun allem am Beräich vun den ICT-Beruffer, Informa- tiouns- a Kommunikatiounstechnologien, souwéi am E-Commerce. D'Zuele betreffend déi effektiv Demande louchen am Joer 2023 bei 787 a bis elo fir d'Joer 2024 bei ongeféier 575 Demanden, fir eng Carte bleue européenne hei zu Lëtzebuerg ze kréien.

Mir begrëissen dofir, datt d'Prozedur weesentlech vereinfacht gëtt an datt de Champ d'application aus- geweit gëtt. Souwisou si mer der Meenung, datt et wichteg ass, datt een e Gesetz wéi dat zu der Carte bleue européenne reegelméisseg evaluéiere muss an et un de Maart, spréich eis Wirtschaft a Gesellschaft, ugepasst muss ginn.

Och ass et esou, datt d'Situatioun vun der weltwäiter Migratioun, awer ganz besonnesch an Europa a soumat och zu Lëtzebuerg, iwwert déi lescht Jore fundamental geännert huet. Ëmmer méi Leit schaffen a liewen net méi an hirem ursprüngeleche Gebuerts- land, dofir ass d'Erweiterung vum Champ d'applica- tion vun der Carte bleue op Beneficiaires vun enger Protection internationale, BPI, fir eis e ganz wichteg- en a richtige Schrëtt.

Déi méi flexibel Zouloosungskrittäre weise sech ëmmer erëm dodran, dass en Aarbechtskontrakt elo net méi ee Joer al muss sinn, mee sechs Méint ginn och duer. Dat ass eiser Meenung no dem aktuellen Aarbechtsmaart ugepasst, geneesou wéi och den

onbegrenzten Zougang zum Aarbechtsmaart no zwielef Méint.

Wat elo d'Mobilité intraeuropéenne ugeet, esou gesäit d'Direktiv vir, dass, wann een eng Carte bleue européenne an engem anere Memberstaat vun der EU kritt an awer wëll zu Lëtzebuerg schaffe sous forme vun engem Long séjour, een dofir theoreetesch 30 Deeg waarde misst ab Erhale vun der Kaart. Mir hunn do awer méi favorabel Konditiounen an eisem Gesetz virgesinn a soen, dass den Titulaire vun engem Carte bleue direkt ka schaffe goen, wann e seng Kaart kritt, ouni 30 Deeg waarden ze mussen.

Virun e puer Wochen huet d'Europaparlament mat sengem positive Vott zum EU-Migratiounspak de Wee fräigemaach fir eng final Adoptioun, déi dann och elo geschitt ass. Ech wëll op dëser Plaz och ënnersträichen, dass mir dës Vott begrëssen a frou sinn, dass no méi wéi siwe Joer Negociatiounen zum EU-Migratiouns- an Asylpak de Wee endlech fräi ass.

D'EU brauch eng responsabel Migratiounspolitik an Respekt vun op där enger Säit der Protektioun vun den EU-Baussegrenzen an der Solidaritéit tëscht de Memberstaaten an op där anerer Säit dem Schutz vun humanitäre Standarden an de Mënscherechter.

Mir gesinn an dësem Mesürepak eng gutt Balance tëscht der Auslaaschtung vun eise Capacitéiten an dem Respekt vun eise Grundrechter, besonnesch fir schutzbedürfteg Persounen. Et ass déi Form vu responsabeller Migratiounspolitik, déi mir zu Lëtzebuerg an an der EU brauchen. An dofir bleift mir nach just ze soen, dass mir als CSV-Fraktioun dës Projet de loi zu de Cartes bleues européennes begrëssen an ech soumat och den Accord vu menger Fraktioun ka ginn.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen dem Rapporteur Merci fir säi schréfftlechen a fir säi mëndleche Rapport. En huet seng Riedezäit an e groussen Deel vun där vun der CSV gebraucht. Dofir déi liicht Iwwerschreidung, déi am Fong an deem Fall keng war. Dann huele mer als nächste Riedner den Här Gusty Graas. An den Här Graas huet d'Wuert.

M. Gusty Graas (DP) | Merci, Här President. Lëtzebuerg huet jo u sech eng grouss Traditioun, wat d'Awanderung ubelaangt. 1871 hate mer 5.872 Ausländer, déi hei zu Lëtzebuerg gewunnt hunn. Zënter dem 19. Joerhonnert muss ee soen op all Fall, dass d'Migratiounszuele staark an d'Luucht ginn. An den 20er-Joren, also vum leschte Joerhonnert, du war den Undeel vun den ausländesche Matbierger vun 33.000 am Joer 1922 op 56.000 am Joer 1930 geklomm. Gréisstendeels koumen déi Leit natierlech aus wirtschaftlechen Ursache bei eis, haaptsächlech déi Däitsch an duerno d'Italieener a virun allem natierlech d'Portugisen, déi dunnen an enger drëtter sougenannter Well op Lëtzebuerg komm sinn. A laut dem Statec vum Joer 2023 waren et 313.400 Netlëtzebuurger, déi hei zu Lëtzebuerg gewunnt hunn. Dat si 47,4 % vun eiser Populatioun insgesamt, déi sech de Moment op 680.000 bis 670.000 Awunner beleeft. D'Hauptcommunitéit, dat sinn d'Portugisen. Dat heescht et kann ee bal soen: All sechste Resident hei zu Lëtzebuerg ass e Portugis.

Eppes muss ee ganz kloer soen: Wat wier dat Land hei ouni dee staarken Apport vun Netlëtzebuurger, déi an all deene Joerzénge an eist Land komm sinn an hei wäertvoll Aarbecht ouni Zweifel geleescht hunn? Zwëschent Migratioun an Ekonomie besteet natierlech och eng direkt Relatioun. Engersäits sinn natierlech ganz vill Leit, déi hiert Land verloossen

aus wirtschaftleche Grënn, an dofir ass et och richtig, dass e Land wéi Lëtzebuerg, dat eng ganz staark Ekonomie huet, d'Dieren opmécht, fir am Fong geholl esou Leit och bei sech opzehuelen. An et ass jo ganz kloer – an dat ass och aus dem Rapport vum Marc Lies hei ervirgaangen, deen dat jo och exemplaresch a ganz gutt hei presentéiert huet –, dass dat Land hei eben och op Fachkräften ugewisen ass.

Ech wëll drop hiweisen, dass och schonn um europäesche Plang dat esou erkannt ginn ass, a maachen hei eng Referenz op de Programm vu La Haye aus dem Joer 2004. D'Migratioun ass ouni Zweifel scho laang keen nationale Sujet méi. Dat ass och gutt esou an dat beweist jo och erëm eng Kéier, dass et wichtig ass, dass mer eng Europäesch Unioun hunn. An och dëst Gesetz gëtt dréit am Fong Rechnung. Et ass jo u sech awer eng Initiativ, déi um europäesche Plang gebuer ginn ass an déi mer esou nëmme kennen ënnerstëtzen. An nach eng Kéier: Wat wier eist Land, wa mer, wéi gesot, net op ausländesch Main-d'oeuvre kéinten zrëckgräifen?

D'Carte bleue, ëm déi et dann haut méi prezis geet, ass e ganz wichtige Sujet. Hei geet et jo am Fong geholl drëm, fir eng Autorisatioun fir déi Leit, déi qualifizéiert Fachkräften duerstellen ..., fir déi eben ënner méi vereinfachte Konditiounen kënnen an d'Land unzézéien. A mir brauchen dat an enger Rei vu wirtschaftleche Secteuren. Dat ass hei jo och scho genannt ginn. Ech verweisen nach eng Kéier zum Beispill op d'technesch Beräicher, d'Logistik, awer och den Tourismus, do, wou mer u sech och fachqualifizéiert Personal brauchen. Duerfir gesi mir als Demokratesch Partei hei eng ganz realistesch Approche, eng ganz gutt Approche, a mir kënnen op alle Fall déi doten Attitud nëmme ënnerstëtzen.

Mat deem Gesetz hei kommen natierlech eng ganz Rei Vereinfachungen, op déi ech elo net méi wëll weider am Detail agoen. Vläch awer zwou Saachen, déi fir eis awer net onweesentlech sinn: Dat Éischt ass natierlech d'Recht op Aarbecht an engem oder méi EU-Staate fir 90 Deeg an enger Period vun 180 Deeg ouni Aarbechtsgeneemegung. Dat ass also e ganz weesentleche Fortschritt.

Dann nach vläch en zweete Punkt: Wann een also während 12 Méint eng Openthaltsgeneemegung huet an der EU, fréier waren dat 18 Méint, da kann een elo an all EU-Land schaffe goen. Dat ass also eng gréisser Flexibilität. Dat ass e wichtige Interchange ënner deene verschidde EU-Länner an ech mengen, wann een hei mat Leit aus de verschidde Secteuren schwätzt, da weess een, dass et och en akute Besoin gëtt, et hei an do u Fachpersonal feelt. Hei gëtt am Fong geholl elo d'Méiglechkeet geschafene, dass een deem och kann da Rechnung droen. Ech géif och soen: Dat hei ass u sech och e wichtige Element vun europäesche Bannemaart.

Et sinn natierlech eng Rei Artikelen, déi natierlech Spillraum loosse fir gewëssen Interpretatiounen, ouni elo am Detail dorop anzegoen. Ech huelen awer just den Artikel 45j (veuillez lire: den Artikel 45 (2) j). Do gëtt zum Beispill duergestallt, wat mer ënner Activité professionnelle verstinn. Do kann ee sech natierlech vill Gedanken driwwer maachen, mee ech ginn awer dovun aus, dass den Arbitraire hei awer net onbedéngt ëmmer wäert entscheidend si bei deem, wat een ënner Activité professionnelle verstee.

Ech wëll vläch ofschléissend soen, Här Minister, ...

(Interruptions)

... et wier vläch gutt, wann een awer géing an een, zwee Joer emol e Bilan maachen, dass et mir als Parlament, deem et jo awer oft u verlässlechen Zuele vläch feelt, géinge matgedeelt kréien: Wat bréngt

déi Neierung do? Wat huet dat der Ekonomie hei zu Lëtzebuerg bruecht? An deem Sënn awer, wéi gesot, sti mir als Demokratesch Partei selbstverständlech hannert deem Gesetz hei a wäerten et och matstëmmen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Graas. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Dan Biancalana. Här Biancalana.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. Léif Kolléeginnen a Kolléegen, Awanderung ass eng Chance fir eis Gesellschaft an Europa an och hei zu Lëtzebuerg. An d'Awanderung huet Lëtzebuerg iwwer Joerzénge gepräägt an huet eis och eng eenzegaarteg Positioun an Europa ginn, wat den Awanderungsundeel och deemspriechend ass. An dofir begrësse mer insgesamt ganz ausdrécklech dës Gesetzesprojet, deen nach vum viregten Här Ausseminister Jean Asselborn an der viregter Regierung deposéiert gouf.

Et geet jo hei ëm déi Blo Kaart, am Fong de Pendant zu der amerikanescher Green Card, déi engem vläch am Fong och méi geleeft ass. An déi Blo Kaart ass, an et ass virun och schonn ugeklongen, allerdéngs keng nei Iddi. Si gouf schonn 2009 eng éischte Kéier duerch eng Direktiv agefouert an deemools schonn awer, dass muss ee sech eng Kéier virun Ae féieren, mat den Ziler, legal Migratiounszuele ze schafen, den Accès zu bestëmmte Sozialrechter a sozialen Ofsécherungen ze erméiglechen, Famillje méi einfach zesummenzeféieren an och eng Perspektiv fir en dauerhaften a legalen Openthalt hei an Europa ze bidden. Gläichzäitig huet awer och déi Blo Kaart dozou bäigedroen, dass eis Wirtschaft méi dynamesch engersäits an anerersäits och méi wettbewerbsfäeg ginn ass. A laangfristeg suerge mir awer och domadder fir e bessert Zesummeliewen a fir e bessere sozialen Zesammenhalt an eiser Gesellschaft hei zu Lëtzebuerg, an, ech mengen, och dat sinn Elementer vun der sozialer Kohäsioun, déi eis insgesamt an dësem Land jo och ganz wichtig sinn an op déi mer och ganz houfreg sinn an déi mer och ëmmer an de Vierdergrond setzen, well se eis eng eenzegaarteg Positioun hei an Europa ginn.

D'Reegelen, fir an der Europäescher Unioun kënnen ze schaffen an ze wunnen, gi fir héichqualifizéiert Drëtstaatter méi soule duerch d'Adoptioun vun dësem Gesetz. Ausserdeem kréien dann och Salariéen, déi keng EU-Staatsbiergerschaft hunn, méi Rechter an d'Konditiounen fir de Regroupement familial ginn och verbessert. An, mengen ech, ee Punkt, deen een och hei kann ervirhiewen, dass am Fong d'Veinfache vun der Mobilitéit fir d'Leit mat enger Bloer Kaart an och hir Famill, wéi gesot, am Kader vum Regroupement familial. An och den Titulaire vun der Bloer Kaart dierf sech an engem oder méi Memberstaaten ophalen – ech mengen, dass ass och nei – an och do schaffen. An e brauch keng Aarbechtserlaubnis, wann en op eng Period vun 180 Deeg manner wéi 90 Deeg an engem aneren EU-Land wéi an deem, wou en d'Blo Kaart kritt huet, wëll schaffen.

Ech mengen, dass sinn Neierungen, déi sécherlech jo och zu enger Simplificatioun bäidroen, an no zwielef Méint Openthalt mat enger Memberschaf dierf een an engem anere Memberstaat wunnen a schaffe goen an et kann een an deem zweete Memberstaat och eng Blo Kaart ufroen. An an dësem Fall ass och de Regroupement familial méiglech. Ech mengen, dass sinn insgesamt lauter Mesüren, Vereinfachungen, engersäits, déi stattfannen, mee déi awer souwuel de concernéierten Awanderer, et concernéiert dann och

Leit, déi dann do schaffen, wéi och eiser Wirtschaft an och eiser Gesellschaft zeguttkommen. An duerfir ginn ech och heimadder den Accord vun der LSAP-Fraktioun.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Fernand Kartheiser. Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Här President, villmools merci. Nodeem mer sou vill ausgezechent Rieden héieren hunn, mengen ech, kann ee ganz kuerz vläicht op just zwee politesch Aspekter agoen, wat elo hei eigentlech dermat bewierkt gëtt.

Dat Éischt ass, dass dat hei eng Äntwert ass op eng Revendicatioun, déi ee ganz vill héiert, wa mer iwwer Migratioun schwätzen, an déi Revendicatioun ass, dass mer legal Weeër musse schafen, fir kënnen an Europa anzureesen. Et gëtt jo ëmmer gesot, mir hätten esou eng grouss Migratiounswell an esou weider, an dat kéint een awer léisen, dee Problem, mat legale Weeër. Ma dëst ass e legale Wee, wéi héichqualifizéiert Leit kënnen an d'Europäesch Unioun areesen an op eng ganz virdeelhaft Manéier dann och hei schaffen. Dat ass eng Äntwert op déi Revendicatioun, déi ëmmer virbruecht gëtt. Et ass och ze betounen, dass hei ausdrécklech gesot gëtt, dass d'Demandeurs de protection internationale (veuillez lire: d'Bénéficiaires de protection internationale) och an deem Scope sinn an heidrënner falen. Dat ass ganz wichteg, mengen ech, an aner Riedner hunn dat och scho betount, soudatt eigentlech déi politesch Debatt da lo kann anescht geféiert gi wéi bis elo, well dat hei eeben e legale Wee ass, dee mer kënnen offrëieren.

En zweete Kommentar ass: Wat musse mer da maachen, fir héich qualifizéiert Leit dann och op Lëtzebuerg ze kréien? D'Chambre de Commerce huet an hirem Avis e ganz interessante Constat gemaach. Do gëtt et eng Etüd, World Talent Ranking, an do ass eist Land, wat d'Attraktivitéit ugeet fir Talenter, op Position 55 vu 64 Staaten. Dat ass net vill an do kënnen mer eis nach dätlech verbessern. Et geet elo also net duer, dass mer de Leit, héich qualifizéierte Leit erlaben, legal an d'Europäesch Unioun anzureesen, fir hei kënnen ze schaffen, mat enger besserer Familienzusammenführung an esou weider, mee mir musse se och nach op Lëtzebuerg kréien, fir hei och da kënnen zum géigesäitege Profit vun hinnen a vun eis dann déi Talenter ze notzen. An do stelle sech Froen: Wat kënnen mer da maachen, steierlech an op anere Pläng, fir déi Talenter op Lëtzebuerg ze kréien? An dat ass och en Defi, dee mer mussen hunn.

D'Chambre de Commerce hat och déi Fro opgeworf vum Employeur agréé. Den Här Lies ass dorobber agaangen. Mir mussen dat am A behalen, ob do wierklech eng Demande an deenen nächste Joren awer ass, ob déi Fuerderung vun der Chambre de Commerce bestoe bleift, wéi sech dat entwéckelt. Well mir mussen einfach ganz realistesch un déi Saach erugeen. Mir sinn an enger schwiereger ekonomescher Situatioun, a wann esou Dispositiounen eis wierklech kéinte virunhëlfen, da sollte mer vläicht och envisagéieren, dat ze maachen, wat d'Chambre de Commerce eis an deem Kontext réit.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | D'ADR ass ganz zefridden, dass mer deen heite Wee fir eng legal Immigratioun schafen. Mir gënnen elo net direkt den Zusammenhang mat engem Migratiouns- an Asylpak, mee mir ënnerstëtzen dat hei ganz gär. Ech soen och dem Här Lies nach eng Kéier Merci fir säin Exposé.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Meris Sehovic. Här Sehovic, et ass un Tech.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Blue-Card-Direktiv, déi u sech d'Basis ass vun där europäescher Bloer Kaart, iwwert déi mer haut schwätzen, besteet säit 2009 an ass e Regimm, fir héichqualifizéiert Mënschen an d'Europäesch Unioun eranzeloossen, fir dass se hei kënnen wunnen, fir dass se hei kënnen schaffen. Et muss ee bedauern eigentlech, dass et ee vun deene wéinegen europäeschen Instrumenter ass, déi e legale Wee an d'europäesch Unioun bidden.

Leider huet sech erweisen an deene leschte Joren, dass de Regimm vun der Bloer Kaart, sou wéi e bis elo bestanen huet, onattraktiv ass an onpassend ass, fir Mënschen unzezéien a fir de Besoin vum europäeschen, voire och vum Lëtzebuerg Aarbechtsmarché gerecht ze ginn. Deelweis wéinst restriktive Krittären, dat ass ganz kloer erauskomm, deelweis och, wéll ech awer och kloer soen, wéinst konkurrierenden nationale Regimmen, vun deene mer der och zu Lëtzebuerg eng jett hunn. De Gros dovunner iwwregens am Beräich vun den héich qualifizierten Aarbechtskräften, vun den héije Revenuen. Mir hunn e Regimm fir Investisseuren zum Beispill, fir Independanten an esou weider. An haut mam Gesetz stëmme mer u sech d'Transpositioun vun enger europäescher Direktiv a vu dass, Här President, den Europadag nach net esou laang hier ass an och elo nach eng Echeance eng Kéier usteet, erlaben ech mer awer e kuerzen Exkurs eng Kéier an d'europäesch Politick.

Fir déi Verbesserung vun der Direktiv ware mer säit 2016 ënnerwee. Mir hate vill Blocage um Niveau vun de Memberstaaten an, wéi et esou oft de Fall ass, en Europaparlament, dat sech mat enger méi ambitiöser Position awer konnt duerchsetzen. An domat ass d'Resultat och, dass déi nei Blue Card, och wa se vläicht nach net esou wäit geet, wéi mir Gréng eis dat am Ufank erhofft haten, wierklech eng weesentlech Verbesserung wäert duerstelle fir d'Rechter a fir d'Liewe vu ville Mënschen, déi an der Europäescher Unioun wunnen a schaffen.

No ville Jore Verhandlungen ass dat also e gudd Kompromëss an ech hoffen am Numm vun deene Gréng wierklech, dass dat doten eigentlech awer de Startpunkt ka si vu weideren Efforten. An domadder riichten ech mech net un den Här Minister hei, mee eigentlech un d'Europäesch Kommissioun an och d'Uwäerterinnen an Uwäerter op de Poste vun der Présidence, dass dat eigentlech just den Ufank ka si vu weidere Schrëtt, fir den EU-Acquis am Beräich vun der Aarbechtsmigratioun an der Legislatioun dovunner och weider ze stäerken, auszubauen an ze harmoniséieren. An deem Sënn ass de virleiende Projet de loi natierlech ze begrëssen, well en eng bedeitend Vereinfachung vun de Prozeduren an och eng Ofsenkung vun de legalen an administrativen Hürden duerstellt, wann och – dat bleift ze bedauern – just fir e klengen Deel vun de Leit, déi nämlech, déi am héichqualifizierte Beräich, am Beräich vun de ganz héije Salairé schaffen.

D'Carte bleue, ech hunn et gesot, ass eigentlech ee vu ville Regimmer am Lëtzebuerg Recht, déi am Kader vun der Aarbechtsmigratioun bestinn. Donieft gëtt et Regimmer, déi net aus der Transpositioun vun enger europäescher Direktiv stamen an also strictement lëtzebuergesch Regimmer sinn. Generell ass de Constat, dass d'Carte bleue an Europa wéineg genotzt gëtt – dat ass vu menge Virriedner och scho gesot ginn – an och zu Lëtzebuerg eigentlech net esou vill genotzt ginn ass, wéi se hätt kënnen. D'Verbesserungen,

notamment bei der Mobilité interne a bei der Vereinfachung vun Accès, sinn natierlech ze begrëssen. Et bleift awer generell e Constat, dass d'Prozeduren an deem Beräich, och am Beräich vun deenen anere Regimmer, déi mir hei zu Lëtzebuerg hunn, ëmmer nach ze schwéierfällig an ze laangwierig sinn, wat oft verhënnert, dass qualifizéiert Leit, déi hei eigentlech gebraucht ginn, déi hei schaffen wëllen, tatsächlech awer an déi Position kommen, fir hei kënnen ze schaffen. Dat gëllt fir de Regimm vun der Carte bleue – ech hunn et gesot, do wäerte mer haut eng ganz Rei vu Verbesserungen duerchréien –, dat gëllt awer och fir all déi aner Regimmer, wou ech och den zoustännege Minister hærzlech invitieren, fir déi och emol ganz dréngend alleguerten op de Leescht ze huelen.

An an deem Sënn, Här President, deposieren ech zwou Motiounen mat der Ënnerstëtzung vun de Kolleeginnen a Kolleegen vun der LSAP a vun de Lénken, op déi ech dann duerno jo nach eng Kéier duerf agoen.

Motion 1

« relative à la simplification et à la digitalisation des démarches dans le domaine de l'immigration professionnelle de ressortissant.e.s de pays tiers »

La Chambre des Députés,

considérant

– que le Luxembourg, pays d'immigration, profite énormément de l'immigration ;

– la pénurie de main-d'œuvre et le vieillissement de la population ;

– que le manque de talents constitue une préoccupation majeure des entreprises selon le Baromètre de l'Économie de la Chambre de Commerce du 1er semestre 2023 ;

– que la Chambre des Métiers revendique l'attraction et la fidélisation des talents « artisanaux » dans un contexte de pénurie aigüe de main-d'œuvre qualifiée ;

– que des procédures complexes, des délais de traitement trop longs et des procédures non digitalisées peuvent être source d'incertitude pour les travailleur.se.s ainsi que les entreprises, et peuvent ainsi diminuer l'attractivité du Luxembourg,

invite le Gouvernement

– à continuer à simplifier les démarches dans le domaine de l'immigration professionnelle de ressortissant.e.s de pays tiers ;

– dans ce contexte,

• à créer la possibilité pour l'employeur.se d'introduire une demande de carte bleue européenne,

• à introduire la possibilité d'octroyer la carte bleue sur base d'une simple offre d'emploi ferme,

• à introduire le statut d'« employeur agréé » ;

– à faciliter le regroupement familial pour les ressortissant.e.s de pays tiers ;

– à faciliter la reconnaissance des diplômes ;

– à réduire la durée des procédures pour les permis de travail pour ressortissant.e.s de pays tiers ;

– à simplifier l'accès au marché du travail pour les demandeur.se.s de protection internationale, et, dans ce contexte, à permettre aux personnes en quête de protection d'accéder plus tôt au marché du travail et à étendre la validité de leur « autorisation d'occupation temporaire » à toute la durée de la procédure de protection et à tou.te.s les employeur.se.s du même secteur ;

– à numériser les procédures pour les permis de travail et à mettre en place un système de suivi qui fournit aux demandeur.se.s des informations actualisées sur l'état d'avancement de leur demande ;

– à mettre à disposition des informations et des documents de l'agence pour l'emploi et d'autres procédures liées à l'emploi en anglais ;

– à mettre en place une assistance technique pour les procédures de demande d'autorisation de séjour, tant pour les employeur.se.s que pour les bénéficiaires des autorisations.

(s.) Meris Sehovic, Marc Baum, Dan Biancalana.

Motion 2

« relative à la création de nouvelles voies d'accès pour la migration professionnelle »

La Chambre des Députés,
considérant

– que le Luxembourg, pays d'immigration, profite énormément de l'immigration ;

– la pénurie de main-d'œuvre et le vieillissement de la population ;

– que le manque de talents constitue une préoccupation majeure des entreprises ;

– le besoin de créer de nouvelles opportunités pour les travailleur.se.s ressortissant.e.s de pays tiers dans les secteurs à bas et moyens salaires,

invite le Gouvernement

– à créer de nouvelles voies d'accès pour la migration professionnelle, notamment dans les secteurs à bas et moyens salaires ;

– dans ce contexte, à faciliter l'accès au marché du travail des ressortissant.e.s de pays tiers disposant d'un diplôme professionnelle, voire de compétences professionnelles, ou susceptibles de suivre une formation professionnelle ;

– à flexibiliser la liste des métiers très en pénurie et ainsi abolir le test du marché du travail pour les ressortissant.e.s de pays tiers dans un plus grand nombre de secteurs économiques ;

– à s'engager au niveau de l'UE pour l'extension de l'immigration légale en provenance de pays tiers, par exemple par le biais du concept de migration circulaire qui permet une immigration limitée dans le temps en collaboration avec des pays partenaires.

(s.) Meris Sehovic, Marc Baum, Dan Biancalana.

M. Claude Wiseler, Président | Selbstverständlech. Merci, Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President.

Ech mengen, dass dat e ganz wichtige Sujet ass, mat deem mer eis haut beschäftegen. Fir dat ze illustréieren, eng Zuel: Eurostat huet berechent, dass mer all Joer an Europa 2 % Produktivitéit verléieren, well mer eng akut Penurie hu vu Main d'oeuvre a wichtige ekonomesche Secteuren, an dowéinst ass do dréngenden Handlungsbedarf. An, ech mengen, ech freeë mech och op d'Diskussioun dann elo am weidere Verlaf an dann och am Kader vun de Motiouen.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Marc Goergen. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Och mir wäerten dës Blue Card, déi Vereinfachung virun allem, matstëmmen, well ..., an do ginn ech op e spezielle Marché an, wou ech och an der Kommissioun schonn driwwer geschwat hat, nämlech den IT-Beräich, deem dës Blue Card wäert zeguttkommen. Mir schwätzen allegueren ëmmer esou gären hei an der Chamber, dass mer soen: „Dat dote muss digitaliséiert ginn, dat dote muss informatesch herno ginn“, mee iergendwéi muss awer och een et virdu

programméieren an dat Ganzt emol ëmsetzen. An dës Vereinfachung bei der Blue Card ass elo eng Method, déi ee sech ka ginn, fir dass méi ITler, méi Informatiker heihinner kommen an d'Europäesch Unioun esou och stäerken. Well et muss een och do éierlech sinn: Aus eise Schoulen, an dat ass sécherlech e Versäumnis gewiescht, kommen net genuch Informatiker eraus, fir déi Digitaliséierung, déi d'EU an eist Land brauchen.

Lo ass een op de Wee gaangen, dass ee seet: „De Salaire geet vun 93.000 op 62.000 erof.“ Dat kann ee begrëssen. Ech hunn dat an der Kommissioun och ugeschwat an ech krut jo och d'Äntwert, dass dat virun allem eng Ufro gewiescht wär vun de Patronen a vum Marché, fir eben deementspriedend déi Leit heihinner ze kréien. Dat verstinn ech. Et misst een awer trotzdeem no engem Joer kucken, wéi dat sech entwéckelt huet, net dass een herno eng ze staark Konkurrenzsituatioun kritt, eebe vun deenen, grad an der IT-Branche, wou déi Salären awer schnell iwwer 62.000 kënnen steigen, par rapport zu deenen, déi hei duerch d'Schoule gaange sinn.

Et ass eis immens wichtig, dass d'Informatiker iwwert d'Blue Card kënnen heihinner kommen, well déi Digitaliséierung wäert eis Europäesch Unioun souwéi Lëtzebuerg virubringen, an ech sinn iwwerzeugt: An den nächste Rieden hei vun de Politiker wäerte mer nach ganz oft héieren, wat alles muss digitaliséiert ginn.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den Här Marc Baum. Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Merci, Här President. Mat deem Text kréien héich qualifizéiert Persounen aus Drëttstaaten, déi an Europa wëlle schaffen kommen, d'Liewen e bësse méi einfach gemaach. Dat ass am Resümee dat, wat déi europäesch Direktiv als Zil huet, déi mer haut mat deem Gesetzesprojekt a Lëtzeburger Recht ëmsetzen. Mir begrëssen dat a wäerten dese Projet och matstëmmen. Mir begrëssen dat virun allem am Sënn vun deene betraffene Persounen an hire Familljen, déi elo vill manner administrativ Schikanen hunn a méi Rechter kréien. Mir begrëssen dat awer och am Sënn vun eiser gemeinsamer Zukunft, well Europa ass méi wéi jee op Awanderung ugewisen, wa mer eise Liewensstil erhalen an ausbaue wëllen. Europa brauch Awanderung, an net just am Beräich vun den héich qualifizéierte Persounen.

Ech muss zouginn, dass ech emol eng Kéier de Pragmatismus vun der Patronatskummer deelen. A gleëft mer, une fois n'est pas coutume, et fällt mer schwéier, dese Saz iwwert d'Lëpsen ze kréien.

(Hilarité)

D'Chambre de Commerce weist an hirem Avis enger-säits drop hin, dass net just Héichqualifizierter, mee Aarbechter an alle Secteuren a bei alle Qualifikationsniveaue gebraucht ginn. Donieft hält si fest, dass d'Nationalitéit eigentlech just eng Nieweroll spillt. D'Politik gesäit dat jo bekanntermoossen net esou realistesch. Déi Mënschen aus Drëttstaaten, déi net d'Chance haten, en Unidiplom ze maachen, müssen hiert Liewen op d'Spill setzen, fir an Europa schaffen ze kënnen. A vill vun hinne verléieren och dobäi hiert Liewen.

D'Europäesch Unioun bedreift eng extreem repressiv Migratiounspolitik géintwärt vun deene Leit, gedriwwen enger irrationaler Antiimmigratiounshysterie, déi jo mëttlerweil och déi etabléiert Partei schéngt erfaasst ze hunn. Fir Mënsche mat

méi niddereger Qualifikatioun gi keng legal Immigratiounsweeër opgemaach, an dat, obwuel déi allermeeschte Migratiounsfuerscher genee dat säit Joerzénge fuerderen: e Scheema vun zirkulärer Migratioun, wou och Mënsche mat niddereger Qualifikatioun reegelméisseg enger bezuelter Aarbecht an Europa nogoen an tëschen duerch nees an hiert Heemechtsland zeréckgoe kënnen, ganz legal, mat ordentlech Aarbechtskontrakt a sozialer Ofsécherung, ouni den Zwang, mussen an e Schlauchboot ze klammen oder an d'Clandestinitéit ze dauchen.

Här President, ech hu mech virunner averstane gewise mat der Patronatskummer. Dat war natierlech och just op engem Punkt. Well wann een dann e bësse weiderliest an hirem Avis, da stinn engem als Lénke ganz séier d'Hoer nees zu Bierg.

Fir kënnen esou eng europäesch Blue Card zu Lëtzebuerg unzefroen, huet ee bis elo missen en Aarbechtskontrakt virweise mat enger Remuneration vun annerhallemol dem Duerchschnëttsloun oder fir Informatiker ouni Unidiplom op d'mannst 1,2-mol den Duerchschnëttsloun. D'Chambre de Commerce huet Ufank Februar an hirem Avis insistéiert, dass dee Seuil onbedéngt misst fir all Beruffer op eemol den Duerchschnëttsloun erofgesat ginn. Ee Mount drop huet dann, wéi kann et anescht sinn, d'Regierung e Projet de règlement grand-ducal virgeluecht, wou dann dee Wunsch vum Patronat och prompt erfëllt gëtt.

D'Argumentatioun vun der Chambre de Commerce muss ee sech awer emol op der Zong zergoe loosse, an ech zitieren: „Afin [...] de préserver [la] capacité [des entreprises luxembourgeoises] à recruter les profils dont elles ont besoin [...].“ Also fir eis Chancen ze erhéien, déi sougenannten Talenter, déi jo esou wichtig schéngen ze sinn, op Lëtzebuerg ze kréien, esou hir Logik, mussen d'Entreprises d'Méiglechkeet kréien, deenen Talenter manner héich Salären ze bezuelen. Aha. Dat ass natierlech Quatsch an dat funktionéiert och net! Mee dës Regierung ass jo zur Bauchriednerpopp vum Patronat ginn an dat ass leider zerstéieresch fir dat, wat eigentlech dëst Gesetz soll. Et geet hei dem Patronat drëms, dem indeschen Informatiker manner héich Paie mussen ze ginn an domadder och indirekt d'Léin ze drécke vun den Informatiker mat EU-Nationalitéit. An dat ass genau dee Punkt, deen awer problematesch ass: déi lokal Aarbechtskraaft mat der globaler Aarbechtskraaft a Konkurrenz setzen, fir d'Léin ze drécken. Dat dréit genau zu deem bronge Morast bäi, an deem déi europäesch Migratiounspolitik am Moment feststécht.

Här President, dëst Gesetz, dat d'Chamber votéiert, ass e Fortschritt, an duerfir stëmme mer et. De Règlement grand-ducal vun der Regierung, iwwert dee kënnen mer awer just de Kapp rëselen.

Ech soen Iech Merci.

M. David Wagner (déi Lénk) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum.

Dann hu mer d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschloss.

An dann hätt d'Regierung d'Wuert. Här Innenminister.

Prise de position du Gouvernement

M. Léon Gloden, Ministre des Affaires intérieures | Merci, Här President. Merci dem Rapporteur, merci de Riedner a merci fir d'Unanimité fir dese Projet, dee vun der viregter Regierung deponéiert ginn ass. Et ass vun alle Riedner gesot ginn: Lëtzebuerg ass eng oppen Economie. An et ass och op d'Geschicht

agaang gi vun der Immigratioun en relation mat eiser Wirtschaft, an dat ass och richteg, well dat, wat Lëtzebuerg haut ass, ass et och dank deene Leit, déi aus dem Ausland heihinner schaffe komm sinn an och nach all Dag schaffen hei zu Lëtzebuerg.

Et ass och e puermol gesot ginn: Lëtzebuerg brauch qualifizéiert Aarbechtskräften. Mer liesen et all Dag an der Zeitung, mer kréien et all Dag vun de Secteure gesot, vun de Patronen: Mir hunn net genuch qualifizéiert, voire héich qualifizéiert Aarbechtskräften. An duerfir ass dësse Projet de loi och esou wichteg, mat deem mer eng Direktiv ëmsetzen, e bëssen ze spéit scho bal, mee mir setze se ëm. Dat ass dat wichteg Signal, fir eeben déi nei Carte bleue hei an d'Lëtzebuergesch Gesetzgebung anzeféieren.

An an deem Kontext beweege mer eis och bei der Talentattraction – e Mot d'ordre, dee sech och dës Regierung an de Koalitiounsaccord geschriwwen huet – a mir wäerten och weider als Regierung dorunner schaffen.

Vläicht e puer Zuelen zu den ausgestallte Carte-bleue bis elo. 2018 waren et der 511. 2019 waren et der 662. 2020 waren et der 448. 2021 waren et der 653. 2022 waren et der 914 an 2023 waren et der 797.

Ech wëll net méi op all d'Konditiounen agoen, déi ee muss erfëllen, just esou vill: Jo, mir hu bewosst de Seuil vum Salaire erfogusat, fir et eebe grad méi einfach ze maachen, fir qualifizéiert Personal, qualifizéiert Leit hei op Lëtzebuerg ze kréien. Dat wäert nach eng Kéier zur Talentattraction an zum Standuert Lëtzebuerg bäidroen an et ass och wichteg, an dat ass och vum Rapporteur gesot ginn, datt d'Beneficiairë vun der Protection internationale, d'BPIn, an Zukunft och kënnen esou eng Carte bleue ufroen.

Zu dem Punkt iwwert den Employeur agréé wëll ech soen, datt dat bewosst net agefuert ginn ass, well et komplex ass. Awer an der Praxis – wëll ech och hei ënnersträchen – kann e Patron scho mam Contreseing vum Employé eng Demande eraginn. An et ass och e puermol ugeschwat ginn, fir ze kucken, eng Evaluatioun no e puer Joer ze maachen. Och deem sinn ech favorabel.

Mat dësem Projet de loi gi mer also e weidere Schrëtt bei der Talentattraction a sécheren de Standuert Lëtzebuerg of. Merci fir déi breet Zoustëmmung. Ech kann nach net zur Motioun schwätzen, ech hu se elo just kritt. Ech muss se mol liesen. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Regierung Merci. Domat wär dann d'Diskussioun ofgeschloss.

An éier mer elo zum Vott kommen, géif ech Iech nach eng Kéier drun erënneren, Iech an Äre Posten anzeloggen, fir déi, déi et nach net gemaach hätten. Wann dat elo gemaach ass, da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8304. Den Text steet am Document parlementaire 8304⁴.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8304 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. Nach e klengen Effort beim Vote par procuration, da si mer esouwäit. Bon, ok, ech schléissen de Vott of.

D'Resultat vum Vott ass: 59 Jo-Stëmmen, keng Nee-Stëmmen, keng Abstentioun. Dësse Projet de loi ass also ugehall mat 59 Jo-Stëmmen bei kenger Nee-Stëmmen a kenger Abstentioun.

Résultat définitif après redressement: le projet de loi 8304 est adopté à l'unanimité des 60 votants.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen (par M. André Bauler), MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. Fernand Etgen), Lydie Polfer (par M. Guy Arendt) et M. Gérard Schockmel;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Cloesener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

Motions

Ech hunn elo nach hei zwou Motioune vum Här Sehovic leien. Normalerweis gesäit eist Reglement vir, datt d'Schwätzzeit och dat muss abegraifen, wat zu de Motioune gesot gëtt. Vu datt den Här Sehovic dann nach 13 Sekonnen hätt ...

(Hilarité)

... an d'DP nach eng Sekonn, fir drop ze äntweren, mengen ech, sinn ech liicht méi large an der Interpretatioun vum Reglement. Här Sehovic, Dir wollt trotzdem nach kuerz eppes zu Ärer éischter an Ärer zweeter Motioun soen.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President, fir Är Kulanz. Dir mengt et ganz gutt mat mer.

(Hilarité)

Ganz kuerz: Et sinn zwou Motiounen. Déi eng bezitt sech wierklech op déi bestoend Prozeduren, notament am Kader vum der Carte bleue européenne. D'Fuerderung, wou mir eis eigentlech deem ralliéieren, wat d'Chambre de Commerce och gefrot huet, fir och dem Employeur d'Méiglechkeet ze ginn, fir Demanden anzerechen, fir d'Méiglechkeet ze schaffen, fir eng Demande de carte bleue ze maachen op Basis vum enger Offre ferme d'emploi a fir awer de Statut vum Employeur agréé ze schafen. Ech héieren den Här Minister, dass dat eng komplex Matière ass. Ech traue em awer zou, dass en dat géing packen, wann de Wëllen do wär. An ech mengen, dass et eng weesentlech Verbesserung awer wär, well mer den Employeur géinge responsabiliséieren an doduerch och géinge wierklech eng Simplificatioun vun der Prozedur hikréien.

Doriwwer eraus d'Fuerderung no Vereinfachung vum Regroupement familial, no der Vereinfachung och vun der Reconnaissance vun den Diplomer, déi haut oft nach eng Barriär ass, fir d'Durée vun de Prozeduren ze verkierzen a fir awer och weider den Accès vun Demandeurs de protection internationale, also vun DPIn, op den Aarbechtsmarché ze vereinfachen, d'Digitaliséierung vun de Prozeduren ze

maachen, d'Informatioun ze verbesseren, well mer de Constat gemaach hunn, datt vill Informatiounen op Franséisch verfügbar sinn, awer net op Englesch – ech mengen, dass dat eppes wär, wat ee séier kéint besser maachen –, an dann awer och eng Assistance technique anzeféieren, souwuel fir d'Employéé wéi och fir d'Employeuren, fir einfach besser kënnen duerch déi ganz Prozedur ze kommen.

Ech hu mech bei där heiter Motioun a ganz wäiten Deeler op den Avis vun der Chambre de Commerce baséiert, dat wëll ech ganz kloer soen, a wat déi aner Fuerderungen ugeet, sinn dat awer Saachen, déi ech esou oder esou änlech och am Koalitiounsaccord fonnt hunn. An an deem Sënn hoffen ech alt, dass mer vläicht eng Majoritéit hikréien.

Bei där zweeter geet et ëm nei Weeër. Ech hunn et virdu gesot, mir hunn zu Lëtzebuerg eng Hellewull vu Regimenter, déi sech awer leider alleguerten op de Beräich vun den héich qualifizéierten Aarbechterinnen an Aarbechter fokaliséieren. Et ass virdu ugeklongen: Et ass justement de Mangel u legale Migratiounsweeër, dee mécht, dass Mënsche sech a Gefor bréngen, sech a Booter setzen, an iwwerfëllte Booter setzen an iwwert d'Méttelmier ukommen. Dowéinst en dréngenden Appell, dass mer weiderfueren a weider nei legal Migratiounsweeër schafen. Notament awer och – an dat, mengen ech, ass zu Lëtzebuerg jo eng Evidenz – net nëmmen am Beräich vun den héije Salairen a vun den héije Qualifikatiounen, well mir wësse jo awer alleguerten, dass eis Economie, grad eis lëtzebuergesch Economie net just eng Penurie huet an deene Secteuren, mee och a ganz anere Secteuren, an deem musse mer dréngend Rechnung droen. Doriwwer eraus d'Fuerderung, dass d'Regierung sech och op europäeschem Niveau setzt fir d'Schafung vun neie legale Migratiounsweeër. Dee Modell, dee mir proposéieren, ass zum Beispill dee vun der Migration circulaire, wou een op eng gewëssen Dauer befrist eigentlech seet: „De legale Wee ass op an op eng gewëssen Dauer limitéiert.“

Ech bieden ëm Äre Ënnerstëtzung an ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Sou. Villmools merci, Här Sehovic. Dir hutt elo Äre zwou Motiounen erklärt.

Motion 1

Mir kommen awer elo an der Uerdnung op déi éischt fir d'éischt zrëck. Wie wëllt zu där éischter Motioun d'Wuert huelen? Ech gesinn den Här Lies, den Här Kartheiser, den Här Biancalana, den Här Goergen. Da fänke mer u mam Här Lies. Här Lies, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Lies (CSV), rapporteur | Jo, merci, Här President, fir d'Wuert. Ech soen och dem Här Sehovic Merci, fir dës Motioun eranzerechen, och de Contresignatairen. Bon, ech mengen, dësse Projet de loi ass nach d'lescht Joer eragereecht gi vun deem deemolegen Immigrationsminister. Mir haten och eng zeg Kommissiounsarbechten an deene leschte Wochen a Méint, wou och heiriwwer diskutéiert ginn ass, wou dee ganze Pak presentéiert ginn ass, och erklärt ginn ass vun den zoustännege Beamten. Bon, ech gesot, datt hie bereet ass, eng gewësse Reevaluatioun no enger gewësserer Zäitchen ze maachen an, ech mengen, dat ass genau dee richtege Wee. An duerfir géif ech proposéieren respektiv soen, datt d'CSV-Fraktioun dës Motioun net wäert matstëmmen.

Merçi.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Lies. Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo. Merci, Här President. Dat heiten ass wierklech, fannen ech, eng ganz

flott Initiativ vun deene Gréngen, well se villes weist, wat hei an der Politick muss beschwat ginn. Hei gëtt emol fir d'éischt pauschal behaupt, datt mer vun der Immigratioun profitéieren. Dat ass ganz sécher zu engem groussen Deel wouer. Virdrun ass iwwer eis portugisesch Matbierger geschwat ginn an aner Modellen. Et ass ouni Zweifel e grouesse Succès. Awer net all Immigratioun ass eng Immigratioun, vun där mir musse profitéieren. Dat géif ech emol vill méi differenziéiert gesinn.

Da gëtt hei opmierksam gemaach op de Vieillissement de la population, datt mer dowéinst Immigratioun brauchen. Eis Äntwert ass emol eng gutt Familljepolitik! Wa mer d'Famillje géife stäipen, dann hätte mer och eng aner Demografie hei am Land.

Dann ass och emol ze soen, datt et absolutt legitim ass, datt e Staat eraussicht, wien op sengem Territoire kann ënner wéi enge Konditiounen liewen. Mir hu Staaten hei an der Welt, déi mer all kennen, déi d'Immigratioun iwwer e Punktesystem regléieren. Dat ass absolutt legitim. All Staat huet dat Recht, ze decidéieren, wien do ka liewen. A kee Staat huet eng Obligatioun, fir jiddereen opzehuelen, dee wëll an deem Land liewen. Och dat muss ee ganz kloer soen.

Mee wat hei eigentlech d'Konsequenz ass vun deene Propositionen vun LSAP, Gréng – a wien huet et nach ënnerschriwwen? –, dat ass einfach, datt hei soll eng Konkurrenz, eng sozial Konkurrenz geschafte gi fir déi sozial Schwaach. Well d'Konsequenz heivunner ass ... Et sinn ausgerechent déi lénks Parteien, déi sech op de Fändel schreiwen, si géifen antriede fir déi sozial Benodelegt, fir déi sozial Schwaach, déi hei eng Immigratioun wëlle favoriséieren, déi am Logement, um Aarbechtsmaart ausgerechent géif d'Situatioun vun deene sozial Schwaachen hei am Land nach verschäerfen. Dat ass d'Konsequenz!

Mir hunn hei viru Kuerzem eng Question parlementaire gehat, wou erauskoum, datt e groussen Deel vum Chômage hei am Land zum Beispill déi Kategorie ass vun Awanderung, déi keng vun de Sprooch vum Land schwätzen. An dat ass och den Ënnerscheed tëscht enger Approche vun enger Chambre de Commerce, déi mat Recht ..., a si ass an hirem Recht, wa se seet: „Mir brauchen och déi an déi Kategorie vu Leit.“

D'Politick ass awer net d'Chambre de Commerce! Mir müssen och aner Saache kucken! Mir müssen eebe just zum Beispill no deene sozial Schwaache kucken! Mir müssen d'Perspektive vun der Integratioun hei am Land kucken an nach esou vill aner Saachen!

An dofir kënne mir als Politick net eent zu eent iwwerhuelen, wat elo d'Analys vun der Chambre de Commerce ass, wéi awer hei eis Kollege vun deene signataire Parteien dat hei wëlle maachen ...

(Coups de cloche de la présidence)

... well et se grad opportunistesch arrangéiert.

Mir als ADR stëmmen dat hei net mat, well et ass net am Interessi vum Land, et ass net am Interessi vun deene sozial Schwaachen.

Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser.

(Interruption)

Här Biancalana, et ass un Iech.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. Bon, mir droen als LSAP dës Motioun mat.

Ech mengen, d'Diskussioun, déi mer de Mëtten hei haten, ass, nieft de besteeënde Prozeduren, déi mer

hei adoptéiert hunn duerch e Gesetz, iwwert dës Motioun ze probéieren, weider Hëllefstellungen ze ginn, d'Simplification administrative weiderzeféieren, weider legal Méiglechkeeten ze schafen am Kader vun der Carte bleue.

An ech mengen, dass dat an deem Sënn och ganz positiv ass, mat deene Méiglechkeeten, déi hei kéinte geschafte ginn. Dofir och d'Invitten, déi un d'Regierung ginn, dat effektiv och weider ze préiwen. An ech mengen, dat ass och an deem Sënn begrëssenswäert. An dofir ënnerstëtze mer se ganz kloer.

Net d'accord si mer awer mat den Ausleungen hei vum Här Kartheiser! Et gëtt awer, mengen ech, eng Plus-value tëscht Migration an Economie, um Niveau vun der sozialer Kohäsion, an och historesch gesinn um Niveau hei vum Land.

A mir gesinn effektiv d'Migratioun als eng Plus-value hei am Land, an net als eng Gefor.

Une voix | Très bien!

M. Dan Biancalana (LSAP) | A mir sinn net déi an dësem Haus – déi Parteien, déi et mat ënnerschriwwen hunn, an ech hoffen, dass aner Parteie sech och nach do ralliéieren –, déi d'Migratioun als eng Gefor gesinn an déi Ängscht schüren, esou wéi d'ADR dat hei gemaach huet!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Dan Biancalana (LSAP) | Dat ass de klassesche Modell, wéi d'ADR funktionéiert, fir ee géint den aneren auszespillen, déi Schwaach an der Gesellschaft géint déi manner Schwaach an eiser Gesellschaft. Dat droe mer op alle Fall definitiv net mat, mee dës Motioun op alle Fall!

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Och mir wäerten dës Motioun matdroen. Et ass awer ee Punkt dran, wou Der geschriwwen hutt, Agence pour l'emploi, dass do net alles op Englesch wär. Mir haten elo schnell gekuckt, eigentlech fir déi ze luewen: Si hu scho ganz villes op Englesch.

(Interruption)

Also et ass wierklech schon esou, dass een do alles fënnt. Et ass elo net fir ze soen, dass do bei der ADEM an de leschte Joren näischt geschitt wär, wat Englesch gewiescht wär. Mir wollten dat elo schnell hei checken. Et ass just nach e kleng Feeler, dass op där enger Säit Lëtzebuergesch steet, wou Englesch sollt sinn. Mee fir de Rescht leeft dat awer.

Mir sinn och mat Iech averstane mat de Constaten, an ech kann och dem Dan Biancalana nëmmen zoustëmme bei deem, wat en elo grad gesot huet zum Virriedner. Deementspriedend wäerte mir se matstëmme.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. Här Sehovic, am Fong hutt Der ...

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Fait personnel!

M. Claude Wiseler, Président | ... guer keng Zäit méi. Ech gesinn awer elo absolutt net, wou e Fait personnel hei ...

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Den Här Kartheiser hat mech ernimmt.

M. Claude Wiseler, Président | Do musst Der awer scho wäit siche goen.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Mee et wonnert mech awer, Här President ...

M. François Bausch (déi gréng) | Beim Här Kartheiser fanne mir ëmmer e Fait personnel, Här President.

M. Claude Wiseler, Président | Jo.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Et wonnert mech eigentlech ...

M. Claude Wiseler, Président | Den Här Kartheiser fënnt och ëmmer ee bei Iech an dat ass eebe genau, wat net geet.

(Hilarité)

Dofir hutt Der elo 15 Sekonnen. An dann ...

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Här President, et wonnert mech guer net, déi Derive hei vum Här Kartheiser.

M. Claude Wiseler, Président | Nee.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Dat ass nämlech ganz kloer. Iech arrangéiert dee System, esou wéi en elo ass. Dir wëllt eebe keng legal Migratiounsweeër, well dee Chaos an dat Stierwen am Mëttelmier ...

(Coups de cloche de la présidence)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, Här Sehovic.

Plusieurs voix | O!

M. Meris Sehovic (déi gréng) | ... Iech arrangéiert an Iech d'Billen mécht, fir Är Politick ze maachen.

(Interruption)

M. Claude Wiseler, Président | Ech mengen, mir hunn ...

M. Meris Sehovic (déi gréng) | An dowéinst sidd Der géint legal Migratiounsweeër!

(Interruption)

M. Claude Wiseler, Président | Här Sehovic, et ass ...

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Dir blockéiert déi dowéinst!

(Interruption)

M. Claude Wiseler, Président | Voilà! Elo sinn deem enge säi Standpunkt an deem anere säi Standpunkt, mengen ech, kloer. Ech ginn dem Här Kartheiser och nach eng Kéier 15 Sekonnen. Mee ech soen Iech: Et ass ganz kuerz, Här Kartheiser!

(Interruption par M. Fernand Kartheiser)

Här Kartheiser, dofir ginn ech jo Iech elo d'Wuert, a ganz kuerz.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Ech probéieren, dat op engem Toun ze halen, deen awer der Dignitéit vun dësem héijen Haus entsprécht.

(Hilarité et interruption)

Ech géif, ech géif Iech just drun erënneren, Här Sehovic ...

M. Claude Wiseler, Président | Wannechgelift!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | ... datt déi Immigratiounspolitick, déi mir haut hei stëmme, vun eis matgedroe gëtt, well mer eeben och legal – legal! – Immigratioun begrëssen.

A wat d'Stierwen am Mëttelmier ugeet, si mir absolutt fir eng Séinoutretung – dat ass emol dat Alleréisch –, déi d'Leit an deen éischte sécheren Hafen zrëckbréngt.

Une voix | Voilà!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Dee kann och an Afrika sinn, dee muss net an Europa sinn. A mir ...

(Interruption par Mme Liz Braz)

Dat ass esou, dat ass och internationaalt Séirecht. Esou ass dat gereegelt a mir hunn ni eng Politick

bedriwwen, déi Leit géif op Schëffer bréngen oder Schleiser encouragéieren.

Ech mengen, déi gréng misste sech déi Froe stellen, genau déi, déi Dir eis hei zu Onrecht virwerft.

Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. Domat ass dës Diskussioun iwwert déi Motioun ofgeschloss.

Vote sur la motion 1

Ech maachen de Vott op fir d'Motioun Nummer 1 vun dem Här Sehovic. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. Fin du vote.

D'Resultat vum Vott ass: 20 Jo-Stëmme, 40 Nee-Stëmme bei kenger Abstentiuon. Dës Motioun ass also mat 40 Nee-Stëmme ofgeleent.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. André Bauler), Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

Motion 2

An da komme mer zur zweeter Motioun vum Här Sehovic, déi den Här Sehovic schonn erkläert huet.

Wie wëllt dozou d'Wuert huelen? Den Här Lies, gesinn ech elo esou, den Här Goergen, den Här Biancalana. Ok, Här Lies, fänkt Dir un!

M. Marc Lies (CSV), rapporteur | Jo, merci, Här President, och fir d'Wuert zu dëser zweeter Motioun.

Bon, an dëser zweeter Motioun, do gëtt gefuerdert, fir dann effektiv „notamment dans le secteur de bas à moyen salaire“, fir dat ze vereinfachen. Bon, hei kënnt dee fachlechen Term, Begrëff fir dës Motioun: dat ass „superfétatoire“, vu datt d'lescht Joer schonn eng Prozedur agefouert ginn ass fir deen einfachen Travailleuer, fir dat ze vereinfachen „en cas de pénurie“ vun der Main-d'oeuvre. Duerfir ass dës Motioun superfétatoire. An duerfir proposéieren ech, se net matzestëmme.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Lies. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Mir wäerten eis hei enthalen. Ech verstinn d'Iwwerleeung, fir do, wou Aarbechtskräfte gebraucht ginn, och nach opzemaachen.

Op där anerer Säit ass et awer esou, dass mer géifen e falscht Versprieche ginn, wa mer elo soe „bas salaire à moyen salaire“, wann een do herno Versprieche géif no bause ginn – dat wär net fair –, dass een domat zu Lëtzebuerg kéint iwwerliewen. Dat wär u sech déi Leit éischer ausgenotzt, wéi dass een hinne géif an der Immigratioun hëllef.

Dofir gesi mer et schwierig, wa mer op déi Bas-Salaren herno ginn, well déi Leit et net esou einfach wäerten hunn, wa se dann eng Blue Card géife kréien, déi deemtspriechend ass, awer de Salaire net deemtspriechend ass. An duerfir gesi mer et e bësse méi kriddeleg.

Mir verstinn awer d'Approche, dass e Manktum un Aarbechtskraaft do ass. Mee ob een dat muss esou léisen iwwert de bas Salaire, ass eng ganz aner Diskussioun.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. Här Biancalana.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. D'Gesetz, dat mer hei gestëmmt hunn, ass jo fir Carte-bleuë fir héich qualifizéiert Fachkräften, déi dann och méi héich Salaren hunn, fir deenen effektiv nei Méiglechkeeten ze ginn.

Ech mengen, mir ënnerstëtzen déi Motioun, well mer hei dann op de Wee wëlle goen, den Accès zu der Carte bleue och deenen ze erméiglechen, och nei legal Weeër ze schafe fir Leit, déi manner héich Qualifikatiounen hunn an deemtspriechend och aner Salaren hunn an awer Salaren hunn, déi sech an dësem Lëtzebuurger nationale Kader och deemtspriechend erëmfannen. An dofir ënnerstëtze mer se.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Ech gesinn elo keng aner Wuertmeldung zu dësem Sujet.

Da géif ech dës Motioun zum Vott stellen.

Vote sur la motion 2

De Vott ass op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 17 Jo-Stëmme, 40 Nee-Stëmme an 3 Abstentiuonen. Déi Motioun ass also ofgeleent mat 40 Nee-Stëmme géint 17 Jo-Stëmme bái 3 Abstentiuonen. An domat wär dës Punkt dann ofgeschloss.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. André Bauler), Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

Se sont abstenus : MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori.

4. Question élargie n° 8 de M. Marc Goergen relative aux Medium Earth Orbit Global Services (MGS)

An da géife mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour kommen, dat ass déi erweidert Fro Nummer 8 vum Här Marc Goergen iwwert d'Medium Earth Orbit Global Services, genannt MGS. Den Auteur vun der Fro huet 5 Minuten Zäit, fir seng Haaptfro an no der Äntwert vum Minister seng Zousazfro virzedroen, also 5 Minuten am Gesamten. Der Regierung stinn 10 Minuten zou fir ze äntweren. An den Här Goergen huet d'Wuert. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Meng Fro dréit sech ëm e Satellitt, un dee warscheinlech vill Leit heibanne sech nach kënnen erënnere. Et war de Gesetzesprojet am Mee d'lescht Joer. Dat heescht, all déi, déi schonn an der leschter Period hei waren, hunn ech, mengen ech, alleguerter souguer matgestëmmt. Et geet ëm de Medium Earth Orbit Global Services. Kuerz erkläert: Et ass dës Kéier kee Satellitt, deen de Lëtzebuurger Staat deemools selwer kaf hätt a selwer géing an d'Luucht schéissen, mee et ass dorëms gaangen, dass een a Kooperatioun mat der SES géing d'Kommunikatioun kafen.

An deemools wéi och haut wär dat immens wichteg fir d'Ukrain, well dës Satellitt am Géigesaz zu anere Systemer vun SES, déi am Moment och schonn an der Luucht sinn, och an der Ukrain géing Kommunikatioun erméiglechen.

An dofir hunn ech och dës Fro haut nach eng Kéier gestallt, well et fir eis immens dréngend ass, dass dës Satellitt funktionéiert.

Am Moment ass et esou, dass déi ukrainesch Arméi drop ugewisen ass, dass se d'Kommunikatioun kann oprechterhalen, eng sécher Kommunikatioun, wou d'Russen net onbedéngt direkt wëssen, wat geschwat oder iwwerdree gëtt. Deemtspriechend ass dat heiten déi Technik, déi hinnen déi Léisung kéint bréngen.

Et ass awer och esou, dass vun Ufank un, wéi de Konflikt ugefaangen huet, den Elon Musk deemools d'Kommunikatioun zur Verfügung gestallt huet. Do kann een elo kritesch derzou stoen, wéi mir et maachen. Et ass esou, dass deemtspriechend duerno d'NATO, an och an der Verflüchtung mat Lëtzebuerg, dës Satellitt an Opdrag ginn huet, deen dem Elon Musk seng Technik soll ofléisen. Well och wann een do ganz vill Vertrauen huet, weess ee jo awer net, ob et déi selwecht Sécherheet ass wéi wann elo mir als Staat der NATO déi Kapazitéit zur Verfügung stellen.

An hei ass e Satellitt, deen immens wichteg ass, fir dass d'Ukrain dës Krich ka gewannen. Et ass d'Kommunikatioun, déi ausschlaggebend ass, wéi herno dës Krich wäert verlafen.

A mir kruten deemools ... Dee Satellitt, dee mir als Piraten och matgestëmmt hunn ... Et war, wéi gesot, deen eenzege Satellitt, dee mer matgestëmmt hunn, mee de Projet war zumindst seriö ausgeschafft a seriö presentéiert ginn. Mir kruten och an der Chamber hei – an ech hunn dat an de Rapporten nogelies, och an de Rieden nogelies – versprach, dass en Dezember lescht Joer sollt funktionéieren. An dofir sinn ech nämlech zu dëser Fro komm, well et ass mir zougedroe ginn, an ech hat dat och schonn eng Kéier ugeschwat an enger Kommissioun, dass dës Satellitt leider nach ëmmer net am Orbit ass an

deementspriedend mer nach ëmmer net kënnen der Ukrain déi néideg Kommunikatioun zur Verfügung stellen.

Duerfir géing ech d'Ministesch haut gäre froen, wéi de Stand ass an – deemools war och ugedeit ginn, dass en anere Satellittesystem vun der SES, deen net d'ganz Ukrain géing ofdecken, mee zumindest en Deel, och Kapazitéiten hätt – ob een dann net kéint op de Wee goen, dass, wann elo dëse Satellitt iergendwellech – Dir wäert mer elo d'Äntwert ginn – Problemer huet, fir nach net an der Luucht ze sinn an nach net operativ, een zumindest aner Kapazitéiten akeeft. Well et ass wierklech wichteg fir d'ukrainesch Arméi, dass se dës Kommunikationsméiglechkeete kritt. An ob een, wann aner Méiglechkeeten do wäeren, well mer eis hei jo schonn un e gudden Partner, d'SES, gewant hunn an dësem Projet, hinnen net kéint iwwer en anere Wee hëllefen, fir dass se eebe vun anere privaten Techniken fortkommen. An et ass eebe ganz wichteg, dass et eng Technik ass, déi sécher ass, well soss wëssen d'Russen herno schonn, ier eppes gemaach gëtt, wat wäert kommen. An dat ass an engem Krich fatal.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. An dann huet d'Regierung d'Wuert fir d'Äntwert. Madamm Minister.

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Défense | Här President, Dir Dammen an Dir Hären, a merci, Här Goergen, fir dës Froen.

Erlaabt mer, fir da kuerz dat ze erklären, wou mer elo haut stinn. Den initiale Plang war, dass deen O3b-mPOWER-Satellittesystem, wéi en heescht, am Oktober 2023 sollt ufänken, operationell ze sinn. Do hutt Der ganz Recht. Opgrond vun techneschen Problemer huet de Start sech awer leider verzögert. An och bei den éischten sechs Satellitten, déi eropgeschoss gi sinn, waren e puer technesch Problemer awer du festgestallt ginn. Et ass festgestallt ginn, dass dës technesch Problemer dann och en Impakt op déi disponibel Capacitéite vun de Satellitten an op hir initial ageschate Liewensdauer hätten.

Aus deem Grond sollen déi follgend siwe Satellitten och vum Hiersteller eng Mise à jour kréien, fir dës technesch Schwierigkeeten dann eebe ze vermeiden. Dëst war och esou vun der SES den 31. Oktober d'lescht Joer ganz transparent an engem Communiqué matgedeelt ginn.

An ech mengen, ech sinn elo kee groussen Expert, mee dës Zort vu Schwierigkeeten an techneschen Erausforderungen, dat ass net ongewéinlech an esou engem Domän.

De 24. Abrëll vun dësem Joer – dat ass par hasard, mengen ech, dee selwechten Datum wéi Äre Bréif, d'Question élargie, de 24. Abrëll dëst Joer – huet d'SES dunn awer ugekënnegt, dass deen O3b-mPOWER-Satellittesystem operationell ass an dass ab deem Moment performant Satellittekommunikationscapacitéite ronderëm d'Welt ugebuede kënnen ginn.

Bon, bis haut huet d'SES also sechs O3b-mPOWER-Satellite lancéiert. Déi sinn am Medium Earth Orbit, also ronn 8.000 Kilomeeter vun der Äerd, an operéieren do. Et ass awer, wéi gesot, geplangt, dass nach siwen zousätzlech Satellite sollen eropgeschoss ginn, bei deenen dann och déi technesch Problemer solle behuewe ginn, wat d'Satellitten da méi performant mécht an hir Liewensdauer par rapport zu deenen éischten sechs Satellitten dann och soll verlängeren.

De Start vun deenen nächsten zwee O3b-mPOWER-Satellite gëtt da fir Enn dëst Joer erwaart an d'Joer drop sollen dann déi nächst lancéiert ginn.

Am Moment mat deenen nëmme sechs aktuelle Satellitten ass d'Couverture allerdéngs nach limitéiert. Lëtzebuerg läit net dran an d'Ukrain och just partiell. Iwwer extra Moosname kann d'SES eis awer garantéieren, dass Lëtzebuerg ganz couvéiert ka gi mat deene sechs Satellitte vun haut schonn.

Mat de siwen nächste Satellitte wäert dann d'Couverture nach méi a Richtung Norden a méi an de Süden erweidert ginn, soudass mat der voller Constellatioun d'Couverture vu Lëtzebuerg dann och assuréiert ass. Wat d'integral Couverture vun der Ukrain ugeet – ech mengen, et geet Iech haaptsächlech dorëms –, sou kann d'SES dat haut leider nach net garantéieren. Dat heescht, d'Méiglechkeet, der Ukrain esou Satellittecapacitéiten zur Verfügung ze stellen, kann eréischt exploréiert ginn, wann déi technesch Émsetzbarkeet hei vun der SES confirméiert ass.

Ech wëll allerdéngs rappéléieren: Deen heite Projet datéiert jo laang viru menger Zäit, ass vu mengem Virgänger, deen och hei ass. Ech mengen, deen ass viru sechs Joer ausgeschafft ginn an do war d'Ukrain net um Radar, dat heescht, de But hei war à l'origine effektiv net, fir der Ukrain déi Capacitéiten zur Verfügung ze stellen.

D'Capacitéiten, déi Lëtzebuerg och wëll, ginn zesumme mat den amerikaneschen Besoinen iwwerschaaft, ausgeschafft. Dat ass de Support Mechanism – Dir hutt et och gesot: d'NATO. Dat gëtt da vun der NSPA akaf.

Am Moment sinn d'Negociatiounen amgaangen zwëschen Lëtzebuerg, den USA, der NSPA an der SES, fir e Kontrakt op d'Been ze setzen, fir d'Capacitéiten an déi néideg Services dann och ze kafen. Wann de Kontrakt da bis énnerschriften ass, wäert et nach e puer Méint daueren, bis dat alles kann ulafen. Mir rechnen haut domadder, dass se déi éischt MGS-Capacitéiten éischter am éischten Trimester 2025 vun eis kënnen zur Verfügung gestallt kréien, soudass dat alles sech leider e bësse verzögert huet.

Allerdéngs mussen mer dann och kucken: Wëll, brauch d'Ukrain déi Capacitéiten? Ech mengen, dat mussen mer an engem nächste Schritt kucken, wann d'Méiglechkeet effektiv konkret besteet, dass d'Ukrain dann och couvéiert ass.

Ech hoffen, ech hunn op Är Froe geäntwert, an ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister.

(Interruption)

Den Här Goergen huet theoreetesch nach eng Zousatzfro zegutt. Déi wëllt en net stellen. D'Äntwert war komplett an zefriddestellend. Da soen ech der Madamm Minister Merci.

5. Question élargie n° 9 de M. Meris Sehovic relative à la route N7 entre Fridhaff et Weiswampach

An da komme mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour, dat ass d'erweidert Fro Nummer 9 vum Här Meris Sehovic iwwer d'N7 tëschent dem Fridhaff a Wäiswampach.

(Brouhaha)

Den Auteur huet hei och 5 Minuten Zäit. Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President, ech profitéiere vun der ...

M. Claude Wiseler, Président | Nee, loosst mech elo mol fir d'éischt fäerdeg schwätzen, ...

(Hilarité)

... fir Iech ze soen, dass Der 5 Minuten Zäit hutt fir Är Fro an Är Zousatzfro an d'Regierung 10 Minuten Zäit huet. Esou, elo ass et un Iech.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President, entschëllegt d'Ennerbriechung. Vun hei aus schéi Gréiss un den Här Kaes, ...

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Dat gemaach, kommt elo zur Saach.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | ... deen an engem ..., voilà, wou ech matkritt hunn, dass déi heite Fro iergendwéi an enger gewëssener Traditioun steet.

(Hilarité)

D'Madamm Ministesch fir Mobilitéit an éffentlech Bauten huet rezent annoncéiert, dass se eng Etüd an Opdrag gëtt, fir d'Machbarkeet vum Ausbau vun der N7 op véier Spueren tëschent dem Fridhaff a Wäiswampach ze präwieren. Dës Annonce iwwerrascht, och wa se am Koalitiounsaccord steet an och wa mer déi lescht Wochen eigentlech schonn ugefaangen hunn, eis drun ze gewinnen, dass, amplaz Chantieren ze lancéieren, een ëmmer erëm nei Etüden an Opdrag gëtt.

An trotzdeem iwwerrascht d'Annonce, well d'Chamber schonn 2021 d'Finanzéierungsgesetz gestëmmt huet, fir deen Ofschnëtt vun der N7 auszubauen an ze securiséieren.

Fir déi éischt Phas vum Chantier läit eigentlech alles prett. D'Etüden an d'Pläng sinn all gemaach, d'Soumissiounen si prett. De Staat ass Proprietär vun deenen Terrainen, déi gebraucht ginn. An an dësem Sënn wërf d'Decisioun vun der Madamm Ministesch eng Rei vu Froen op.

Éischtens: Sinn d'Aarbechten un der annoncéierter Etüd schonn um Lafen? Wéini soll d'Etüd ofgeschloss sinn? A wéini ginn d'Resultater vun der Etüd der Chamber presentéiert?

Zweetens: Ass de Staat am Besëtz vun den noutwennigen Terrainen, fir e potenziellen Ausbau op véier Spueren op der besoter Streck?

Drittens: Wéi en Impakt huet d'Decisioun vun der Madamm Ministesch fir de Kalenner vun den Aarbechten, déi am Finanzéierungsgesetz vun 2021 virgesi sinn?

Pour rappel: De Chantier hätt kënnen an hätt sollen eigentlech spéitstens Ufank 2025 ufänken.

An da véiertens a leschtens: Wéi en Impakt huet d'Decisioun vun der Madamm Ministesch fir de Bau vum Contournement vun Hengescht, dee vum Virgänger bis op den Niveau vum Avant-projet sommaire virbereet war a wou eigentlech och den Avant-projet détaillé quasi prett misst sinn? Wat bedeit déi doten Decisioun fir déi Aarbechten? Op wéi eng Retarde mussen mer eis do astellen? Wéi vill Zäit wäerte mer do verléieren?

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Dann ass d'Wuert fir d'Regierung. D'Madamm Minister vun den Infrastrukturen an dësem Fall.

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Här President, Dir Dammen an Dir Hären, merci, Här Sehovic, fir déi Panoplie oder Plethora vu Froen.

Dir schwätzt vu menger Decisioun. Ech sinn natierlech en treien Zaldot vum Koalitiounsaccord. Am Koalitiounsaccord steet, an ech zitéieren: „La mise à quatre voies de la route du Nord N7, aux endroits où cela est possible, sera analysée.“ Voilà!

Fir dem Koalitionsaccord dann och nozekommen, hunn ech effektiv d'Stroossebauverwaltung beoptraagt, Analysen ze maache fir deen Ausbau op véier Spueren op deene Plazen, wéi et dann och am Koalitionsaccord steet, wou et méiglech ass, fir esou eng Analys dann ze realisieren.

Dës Analys bezitt sech och op den nördlechen Deel vun der N7 zwëschent Fridhaff a Wäiswampech. Dir hutt och ganz richteg Referenz op verschidde Loien, Gesetzer gemaach. Ech mengen, am Summer 2021 sinn zwee wichteg Gesetzer gestëmmt ginn, Infrastrukturprojeten. Dat éischt ass de Contournement vun Housen an dat anert ass dat, dat Dir och mentionéiert hutt, d'Securisation vun der N7 zwëschent dem Fridhaff a Wäiswampech.

D'Finanzéierungsgesetz vum 6. August 2021 gesäit also vir, d'Nordstrooss N7 méi sécher ze maachen. Dat, well op déser Strooss effektiv vill Accidenter sinn. An dat ass och wichteg, et ass néideg a fir mech op alle Fall soll dat och esou séier wéi méiglech geschéien.

De Projet vun der Securisation vun der Nordstrooss N7, wéi en dann och vun der Chamber gestëmmt ginn ass, ass vun der Stroossebauverwaltung an dräi Sektione opgedeelt ginn. Dat éischt Stéck, wann ee vum Süden an den Norde fiert, verleeft vum Fridhaff bis op d'Houschter Déckt, dat ass eng Streck vun 11 km. Dat zweet Stéck ass dann dat Stéck driwwer, House bis Maarnech, dat sinn nach eng Kéier 7,2 km. An dat drëtt vu Fëschbech erop op Wäiswampech, dat sinn dann eng Kéier 6,6 km.

Ech maachen eng Klammer op: Tëschent dem Fridhaff a Wäiswampech gëtt et awer zwee Deelstécker – dat weess och mäi Virgänger ganz gutt –, déi am aktuelle Projet vun der Securisation vun der N7 net berücksichtegt sinn, dat, well hei d'Securisation duerch d'Bebauung laanscht d'Strooss ganz schwéier, fir net ze soen, laut deem, wat ech gesot kréien, onméiglech ass.

Also, d'Finanzéierungsgesetz vum 6. August 2021 dréit engem Ausbau vun der N7 op véier Spueren, zweemol zwou, net Rechnung. Wéi gesot, dofir hunn ech d'Stroossebauverwaltung gefrot, fir ze analysieren, wat wou eventuell méiglech ass.

Éischt Resultater – a fir op Är Fro ze äntweren – vun déser Analys missten no der grousser Vakanz, also am spéide Summer dëst Joer dann ze erwaarde sinn. An op Basis vun deene Resultater vun där Analys wäert d'Regierung dann natierlech och kucken, wat se wëll maachen, an Decisionen huelen. An, ech mengen, da wäerte mir och an der Chamber d'Geleeënheet kréien, fir doriwwe ze schwätzen, wa mer Iech déi Analys dann och kënne presentéieren.

Mee selbstverständlech kann ech elo keng Aarbechten ausschreiwen, bis d'Analysen iwwert dee méigleche véierspueregen Ausbau ofgeschloss sinn. De gesamte Projet vun der Securisation vun der N7, esou wéi en dann och am 2021er Gesetz virgesinn ass, soll an engem Zäitraum vu siwe Jore realiséiert ginn.

Um éischen Deelstéck konnte fir d'Lous zwëschent der Lépschter Dällt an der Houschter Déckt all déi néideg Grondstécker – Dir hutt déi Fro och gestallt – kaaft ginn. Deemno sinn déi éischt Ausschreibungsdossieren op Basis vum besteende Konzept och fäerdeg an déi éischt Aarbechte kéinten am Fong d'nächst Joer ufänken.

Bon, dësen Datum ass elo natierlech vum Resultat ofhängeg, dat déi Analyse mat sech bréngen. Wat also elo d'Repercussion op de Kalenner vun den Aarbechte vun der Securisation vun der N7 nom aktuelle Gesetz vum 6. August 2021 betrëfft, sinn déi natierlech elo ofhängeg vun dem Resultat vun

der Analys an och wéi eng Decisioun d'Regierung dann dee Moment hëlt. Falls um besteende Finanzéierungsgesetz, dat adoptéiert, hei votéiert ginn ass, festgehal gëtt, wäert den Ufank vun den Aarbechten da viraussichtlech plus ou moins en halleft Joer Verspéidung kréien. Sollt awer op Basis vun de Resultater vun der Analys decidéiert ginn, d'Nordstrooss op véier Spueren op verschidde Plazen ausbauen, wär de Retard natierlech méi grouss. Da muss dat nei studéiert ginn. Da mussen nei Ëmweltetüde gemaach ginn an nei Emprisendossiere gemaach ginn.

Voilà. Dat heescht, do géife mer eis dann an enger ganz anerer Situatioun befannen, wat natierlech dann och en Impakt op de Kalenner hätt. Mee, ech mengen, Dir kënnt verstoen, dass zu dësem Zäitpunkt, wou déi Analys elo nach net virläit ..., a wa se virläit, wa mer se kënne presentéieren an dann och kënne driwwer schwätzen, kënne mer eventuell och eppes iwwert de Kalenner soen. Mee dat ass zu dësem Zäitpunkt, mengen ech – verstitt Der? –, och zimmlech onméiglech.

Dir hutt nach eng Fro iwwert den Hengeschter Contournement gestallt a wat fir en Impakt dat eventuell op deem seng Planung hätt. Do kann ech Iech soen, den Impakt op deen ass am Fong éischer geréng. Den Hengeschter Contournement befénnt sech an dem drëten, am leschte Stéck am Fong vun deenen Aarbechten, wou d'Aarbechte viraussichtlech eréischt am Fong a véier bis fënnf Joer wäerten ufänken. D'Planunge sinn also nach net esou wäit fortgeschratt wéi bei deenen anere Lousen.

An Dir hutt et ganz richteg gesot, den Avant-projet sommaire gouf vum honorabelen Deputéierten a vu mengem Virgänger Fränz Bausch den 3. Juli 2023, d'lescht Joer, approuvéiert. Den detailléierte Virprojet, also den Avant-projet détaillé, wäert op Basis vum approuvéierte Virentwurf awer eréischt zu engem spéideren Zäitpunkt fäerdeggestallt ginn.

Voilà. Ech mengen, mat deem hätt ech op Är Fro geäntwert. Wann déi Analys dann nom Summer virläit, kommen ech Iech dat mat den Experte ganz gäre presentéieren, an da muss d'Regierung ganz séier eng Decisioun huelen. A fir mech ass et wichteg, dass mer do weiderkommen, well d'Securisationsaarbechten op där N7-Streck fir mech effektiv ganz wichteg sinn.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | An den Här Sehovic huet ganz sécher nach eng Zousazfro. Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President. Merci, Madamm Ministesch, fir déi Erklärungen. Ech verstinn, dass Der elo net kënnt ganz genau Previsiounen maachen, mee deelt Der meng Aschätzung, dass, wann Der decidéiert, op de Wee ze goe vun engem Ausbau op véier Spueren, mer missten en neit Finanzéierungsgesetz maachen, nei Etüde maachen, en neien Dossier maachen, nei Soumissiounen preparéieren, nei Emprisen, an dass mer doduerch e Retard hätte vun tëschent véier a sechs Joer? Géift Der déi Aschätzung deelen?

Merci.

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Ech deelen Är Aschätzung par rapport zu nei Etüde maachen, nei Emprisë maachen, dat hunn ech och selwer gesot. Wéi eng Konsequenz dat elo op de Planning huet, dat kann ech haut net

aschätzen. An ech wëll mech do och net gären op x Joer elo hei fixéieren.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat wär déi Fro ofgeschloss.

6. Dépôt d'une motion par M. Laurent Mosar

An éier mer zum Projet 8200 kommen, hunn ech nach eng Wuertmeldung vum Här Mosar, dee wëll den Depot vun enger Motioun maachen. Här Mosar.

Exposé

M. Laurent Mosar (CSV), auteur | Jo, merci, Här President. Ech wollt effektiv hei den Depot vun enger Motioun maachen iwwert d'Situatioun am West-Darfur am Sudan. Dës Motioun gëtt vun alle Fraktiounen a Gruppe vun dësem Haus gedroen. An ech wär frou, wa mer se muer vläicht kéinten a Presenz vum Här Ausseminister diskutéieren an dann och ofstëmme.

Merci.

Motion

La Chambre des Députés,

– soutenant la déclaration du Haut Représentant au nom de l'Union européenne du 12 avril 2024 sur la situation dans l'ouest du Soudan et le conflit armé déclenché par les forces armées soudanaises (FAS) et les forces de soutien rapide (FSR) ;

– saluant les efforts annoncés lors de la conférence humanitaire internationale pour le Soudan et les pays voisins à Paris le 15 avril 2024 ;

– étudiant le dernier rapport de Human Rights Watch publié le 9 mai 2024, qui constate que les attaques menées par les Forces de soutien rapide et les milices alliées dans la capitale du Darfour occidental, El Geneina, et ses environs, relèvent du nettoyage ethnique contre les Massalits et d'autres populations non arabes ;

– constatant que les attaques menées par les Forces de soutien rapide et des milices alliées ont fait plusieurs milliers de morts et ont provoqué le déplacement de centaines de milliers de personnes ;

– considérant que les combats se poursuivent depuis des années et que les Nations unies constatent régulièrement des niveaux élevés de violences sexuelles et de disparitions arbitraires et s'inquiètent aussi des attaques à caractère ethnique dans la région du Darfour,

invite le Gouvernement,

– à participer de manière proactive à la lutte contre l'une des pires crises humanitaires au monde au Soudan ;

– à intervenir auprès de l'Union européenne pour qu'elle fasse davantage pression sur les autorités soudanaises afin qu'elles mettent fin à toute action militaire et instaurent un cessez-le-feu au Darfour ;

– à œuvrer auprès de l'Union européenne pour que celle-ci intervienne immédiatement auprès des autorités soudanaises afin de promouvoir le respect des droits de l'homme, des différentes résolutions et d'autres instruments juridiques internationaux adoptés en la matière ;

– à s'engager auprès des Nations Unies et de l'Union africaine de manière concertée avec les États membres de l'UE pour un embargo immédiat sur les ventes d'armes au Soudan, à sanctionner les responsables de crimes graves, à déployer une mission pour protéger les civils et à mener une enquête sur l'intention des FSR et ses alliés de commettre un génocide.

(s.) Laurent Mosar, François Bausch, Sven Clement, Yves Cruchten, Gusty Graas, Fernand Kartheiser, David Wagner.

M. Claude Wiseler, Président | Dat war ganz kuerz, Här Mosar, villmools merci. An da maache mir dat esou, datt mer muer driwwer diskutéieren, wann d'Chamber domat d'accord ass. Villmools merci.

7. 8200 – Projet de loi relative au réaménagement et au remplacement de l'ensemble des infrastructures du camp militaire à Waldhof

Da komme mer zu dem Projet 8200 iwwert d'Sanéierung vun den Arméinfrastrukturen um Waldhaff. Och hei ass et e Basismodell, Dir kennt d'Reegele vun de Minutten. Et hu sech schon ageschriwwen: den Här Charel Weiler, den Här Yves Cruchten, den Här Jeff Engelen, den Här Meris Sehovic an den Här Marc Goergen. An dann ass et um Rapporteur, dem Här Luc Emering, fir eis de Projet virzestellen. Här Emering.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

M. Luc Emering (DP), rapporteur | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, déi russesch Aggressioun an der Ukrain an de Konflikt tëscht Israel an der palestinescher Hamas hu ville Staaten an Europa d'Gruejlegkeete vun engem Krich erëm méi no virun Ae gefouert. Bal 80 Joer nom Zweete Weltkrich ass et nach eemol erschreckend kloer ginn, dass Konflikter zu all Ablack kënnen ausaarten an dass d'Sécherheet vun eis all näischt ass, wat ee lichterfankeg oder als selbstverständlech soll betruechten.

Ëmsou méi wichteg ass et, dass een – fir, jo, Krichsfäll, mee och allgemeng fir Noutfäll oder Krisen – eng Arméi huet, déi effikass ass, déi fonctionnel ass an déi capabel ass ze reagéieren, wann hir Hëllef gefuerdert ass. D'Effikassitéit ass dann notamment natierlech eng Saach vun der Disponibilitéit vun de Leit, ma gläichzäiteg awer och eng vum Material, mat deem d'Persoune kënnen a mussen am Noutfall schaffen.

Déi éischt Pläng, fir d'Militärbasis um Waldhaff ze reamagéieren, gouf et 2018. Schon deemools ass iwwer eng Modernisatioun vun den nationale militäreschen Infrastrukturen nogeduecht ginn, ganz einfach och, well déi bestoend Infrastrukturen schon deemools an d'Jore komm waren an net méi den néidege Standarden entsprach hunn.

Une voix | Très bien!

M. Luc Emering (DP), rapporteur | Verschidde Projekte wéi d'Rehabilitatioun an den Ausbau vun der Kasär Grand-Duc Jean um Härebiérg, nei logistesche Cyber-Infrastrukturen, och um Härebiérg, oder och d'Participatioun als Gaaschtland vun Finanzement vum strateegeschen Infrastrukturprogramm vun der NATO-Agence zu Capelle sinn och schon an de Joren 2020 an 2021 decidéiert ginn.

Mee aktuell ass et effektiv esou, dass trotz vereenzelt Verbesserungen an Aarbechten d'Gebäilechkeeten an d'Infrastrukturen um Waldhaff net méi de generelle Sécherheetsnormen an och net den technesche Sécherheetsnormen entsprechen. Si sinn nëmme limitéiert fonctionnel, suivéieren net ëmmer déi legal Ufuerderungen an entsprechen och net den NATO-Standarden.

Kuerz gesot, vu déi multipel Erausforderungen, déi ëmmer méi an och ëmmer méi komplex ginn, vu eis national an och international Engagementer, mee vu och d'Personal an d'Aarbechtskonditiounen vun eise Leit, genee wéi hir Sécherheet – an ech mengen, do wéssst Der vläicht, dass et och an net all ze ferner Vergaangenheet emol zu engem Accident komm ass –, vu dat alles, war a bleift et wichteg, eis

Infrastrukturen op den Niveau ze bréngen, derfir ze suergen, dass eist Militär gutt dosteet, mat anstännegem Material ka schaffen an och sécher an effikass seng Missiounen kann erfëllen.

Wat gesäit de Projet de loi 8200 elo genee vir?

Éischtens, dat sinn emol adequat a sécher Konditiounen souwuel um Niveau vun der Gesondheet op der Aarbechtsplaz wéi och um Niveau vun der Sécherheet, dëst fir d'Personal an der Lokalitéit, mee och fir extern Leit, déi sech um Terrain ophalen. Heizou gehéieren eng Rei Elementer, op déi mir wäerten am Verlaf agoen.

Zweetens an drëttens soll d'Capacitéit erweidert ginn, fir d'Munitioun ze stockéieren, an et soll notamment och eng Gestiou vun der Munitioun erméiglecht ginn, déi konform zu den NATO-Normen ass. Hei si virgesinn: 13 Depote fir d'Munitioun vum Typ ECM, en Hangar, deen och fir de Stockage dedéiert ass, en Atelier an eng sougenannte Zone d'attente fir Gefierer. D'Konzentratioun vun der Munitioun ass esou zentraliséiert an eng definéierter an dedéierter Zon.

Et gëtt dann och en Ënnerscheid gemaach tëschent engem permanente Stockage, dat sinn eeben déi 13 nei Depoten, an dann engem temporärem Stockage, dee prinzipiell fir de Stockage vu Munitioun genotzt gëtt, déi nach aus dem Zweete Weltkrich staamt an déi an engem relativ séieren Delai muss eliminéiert ginn.

Véiertens, déi Zon soll dann och um funktionellen Niveau restrukturéiert ginn, fir eeben, wéi gesot, den NATO-Standarden ugepasst ze ginn.

Fënneftens ass, wéi gesot, och nach en neien Atelier fir d'Aarbechten un der Munitioun virgesi vu ronn 280 Meeterkaree, de sougenannten „explosives workshop“. Deen ass och an der Zon vum Stockage ugesidelt an hei kënnen all Zorte vun Operatiounen an all Maintenance un der Munitioun an engem securiséierten Ëmfeld virgeholl ginn.

Fir d'Sécherheet um Terrain an tëschent deene verschiddenen Elementer nach besser ze garantéieren, gëtt et eng Andeelung tëschent der Zon 2, déi eeben de Stockage vun der Munitioun beherbergt, an der Zon 1, der Zone administrative.

Dës Zone administrative gëtt och de Besoine vum Personal um Terrain an allgemeng vun der Lëtzebuerger Arméi ugepasst. Hei gëtt et verschidde Bléck: de Block „corps de garde“, wou sech iwwer zwou Etage Lokaler fir d'Sécherheet an d'Iwwerwaachung befanne gradewéi Dortoiren an och d'Sanitäreanlagen, de Block „administration et formation“ mat Büroen, Schoulraimlecheete gradewéi enger Restauratioun an Openthaltsraim, fir och dat gemeinschaftlecht Liewen ze ënnerstëtzen an ze férdere, a Raimlecheeten am Sous-sol mat enger Rei Locaux techniques, Garagë fir Interventiounsgefiere a Raim a Plaz fir de Stockage vum Material fir den Deminage, also d'Minerneräumung.

(M. Fernand Etgen prend la présidence.)

Finalement gëtt och de Perimeeter méi effikass securiséiert an och verstärkt. Hei gëtt bannent dem Perimeeter um Terrain en neie System mat enger Clôture mat engem elektronischen Iwwerwaachungssystem agebaut, gradewéi e Wee fir d'Patrouillekontrollgäנג.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, e kuerzt Wuert zum Schluss och zu den energieetesche Modalitéiten, well dat och en Aspekt ass, dee bei deemem Projet de loi berücksichtigte ginn ass. Allgemeng ass déi energieetesche Performance vun den neie Bauten um Niveau vun den aktuelle Standarden. Hei gouf notamment

drop opgepasst, dass déi thermesch Performance gutt ass, dass déi technesch Installatiounen e geréngen Energieverbrauch hunn, dass PV-Anlage genotzt ginn, fir d'Energieproduktioun ze férdere, dass Wärme- a Waasserpompelen agesat ginn, fir eeben och Hëtzt a Wäermt ze produzéieren.

Dëst gesot, gëtt et sécherlech nach immens vill kleng Detailler, technesch Detailler, déi mir duerch d'Zäit net all konnten uschwätzen.

E manner klengen Detail ass de Käschtepunkt vun deemem Projet: Dee läit bei ronn 81,5 Milliounen Euro.

Zum Schluss kuerz zu den Avisen: Do huet de Staatsrot gefrot, den Intitulé vum Projet ze änneren, well et senger Usicht no notamment net just ëm e Reamenagement géif goen, mee tatsächlech ëm de kompletten Ëm- an Opbau vun den Installatiounen. Dës Verbesserung si mir an der Kommissioun och nokomm.

Dir fannt, wéi ëmmer, de ganzen Detail am schrëftleche Rapport, op deen ech dann och géif verweisen. Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren a ginn dann och mengersäits scho fir dese Projet de loi den Accord vun der DP-Fraktioun. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools dem Här Rapporteur Luc Emering.

Als éischte Riedner ass den honorabelen Här Charel Weiler agedroen. Här Weiler, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Charel Weiler (CSV) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, eng modern Arméi brauch modern Infrastrukturen, fir hiren Aufgaben och kënnen gerecht ze ginn. A säit dem Iwwerfall vu Russland op d'Ukrain ass dese Besoin der Politick an dem Land méi bewosst ginn an et gëtt an d'Arméi investéiert an eeben och an hir Infrastrukturen.

Mat deemem Gesetzesprojet suerge mer derfir, dass d'Militärlager um Waldhaff moderniséiert gëtt. Den aktuelle Site, dat ass scho gesot ginn, entsprécht net méi den aktuellen Normen fir d'Technik a virun allem fir d'Sécherheet an ass och net méi konform zu de Standarden a gesetzleche Virgabe vun der NATO. Dofir ass déi komplett Renovatioun vum Site mat enger Enveloppe vun 81,5 Milliounen och onëmgängelech.

Nach eng Kéier kuerz den Detail, wat geschitt. De Site gëtt esou ëmgebaut, dass déi administrativ Zon an d'Munitiounslager besser vunenee getrennt sinn, an an deem Sënn, fir d'Sécherheet ze garantéieren. Déi administrativ Zon gëtt ausserdeem erweidert, fir den Aufgabe vun der Arméi gerecht ze ginn. D'Munitiounslager selwer gëtt ernéiert an och ausgebaut, fir méi Lagercapacitéiten ze schafen. An de Site gëtt och no bausse hin besser geséichert, wat och e wichtegen Aspekt ass.

D'Gebaier gi moderniséiert, fir och den neien – an dat huet mäi Virriedner och gesot – energieeteschen Ufuerderunge gerecht ze ginn. Dëst alles ass méi wéi ze begrëssen.

Här President, no der Erneuerung a Moderniséierung vum Härebiérg, déi an der leschter Legislaturperiod gestëmmt gouf, ass dëst en nächste Bausteen an der Renovatioun vun den Infrastrukturen vun eiser Arméi. Méi spët an Nomëtte wäerte mer och nach iwwert den Ausbau vum Schéissstand am Bleesdall debattéieren an ofstëmme, e weidert Element an der Erneuerung a Moderniséierung vun eisen Infrastrukturen.

Et ass wichteg, dass eis Arméi déi Infrastrukturen kritt, déi se brauch. Et ass wichteg, dass eist Land e seriöse

Bäitrag als NATO-Bündnispartner leescht an och seng Responsabilitéiten assuméiert. Domadder ginn ech och den Accord vun der CSV-Fraktioun a soe Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Weiler. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Claire Delcourt.

Mme Claire Delcourt (LSAP) | Merci, Här President. Jo, mir hate jo déi grouss Éier, déi zwee Sitte kucken ze goen. An deem Fall schwätze mer elo mol vun deem éischte Projet um Waldhaff. An an engem Joerzénge, wou d'Onsécherheet duerch Multikrisen ëmmer méi zouhëlt a mer och zanter Februar 2022, jo, mat neie Realitéite konfrontéiert gi sinn, wësse mer, dass dësse Projet ëmsou méi wichteg ass.

An de russeschen Ugrëffskrich an der Ukrain huet d'EU eng Kéier déif gerëselt an et ass eis kloer ginn, dass de Fridde keng Selbstverständlechkeet ass. An, ech mengen, et ass ganz wichteg, dass d'EU an och mir als Land natierlech investéieren an eis Sécherheet, an eis Defense an domat och a militäresch Infrastrukturen.

Mir schwätzen elo emol hei fir d'éischt vum Projet vum Militärcamp um Waldhaff. An ech ka mech nach erënneren: Ech hu bei der Police geschafft, wéi am Februar 2019 d'Noriicht komm ass, dass zwee Demineuren hiert Liewen do gelooss hunn. Mir waren all zudéifst erschreckt doriwwer. An dat huet am Fong gewisen, dass dës Infrastrukturen ëmsou méi e Besoin hunn, nach eng Kéier un d'Sécherheet ugepasst ze ginn, an dass se natierlech, wéi elo schonn e puermol gesot gouf, de Sécherheitsstandarden net entsprechen an net entsprach hunn dee Moment.

Jo, an deem Sënn ass et natierlech keng Fro, dass mir als LSAP-Fraktioun dësse Projet begréissen an natierlech och matdroen, schonn eleng eeben, fir Mesüeren ze huelen, fir och eiser Defense d'Méiglechkeet ze ginn, eng gewësse Sécherheet am Alldag ze hunn.

Voilà, ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Madamm Delcourt. Da wier et um honorabelen Här Jeff Engelen. Här Engelen, Dir hutt d'Wuert.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, fir unzefänken, dem Här Luc Emering en häerzleche Merci fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport, soss vergiessen ech dat erëm.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir liewen haut an enger onroueger Welt, déi leider ëmmer méi onroueg gëtt, an dat bedéngt och, datt mer mussen an deem Beräich investéieren, haaptsächlech a Militärfrastrukturen. Mir mussen déi moderniséieren, och fir der NATO an hiren Norme gerecht ze ginn.

Dat aktuell Gebai, dat mer hei hunn, ass an d'Jore komm, trotz eenzele Verbesserungen am Laf vun der Zäit, an et gëtt elo ëmgebaut – den Här Luc Emering huet et méifach gesot – an dräi Zonen, wann een dat esou däerf soen: eng Kéier d'administrativ Zon, eng Kéier de Stockage, dee ganz verschiddearten ass, an och een Deel kann erfreeslecherweis erëm zu enger Renaturéierung bäigedroe ginn.

Mir mussen an déi Richtung goen, mir mussen eis upassen un d'Norme vun der haiteger Sécherheet an och vun der Aarbechtssécherheet, well soss geet dat schif – ech mengen, mir hunn et elo grad och héieren. An an deem Sënn géif ech den Accord gi vun der ADR-Fraktioun zu deem Gesetzesprojet. Ech soen Iech en häerzleche Merci fir Är Opmierksamkeet.

M. Fred Keup (ADR) | Ganz gutt!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Engelen. An da wier et um honorabelen Här Meris Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, et ass e puermol schonn ugeklongen an ech schlësse mech deem natierlech un: Et ass enorm wichteg, dass mer modern Infrastrukture fir eis Arméi hunn, fir eis Zaldotinnen an Zaldoten, déi all Dag e wichtige Déngecht leeschte fir d'Allgemengheet, fir eist Land. A si sollten dat – dovunner si mir fest iwwerzeegt – ënnert deene beschtméigleche Konditiounen kënne maachen.

Leider sinn eng ganz Partie vun den Infrastrukture bei der Arméi an d'Jore komm, well säit Joerzénge net méi richteg investéiert ginn ass. Dat gëllt ganz sécher och fir de Camp militaire um Waldhaff. An et ass an deem Sënn richteg a wichteg, dass dës fir d'Arméi zentral Struktur op den neiste Stand bruecht gëtt, fir notament mat de Richtlinie vun der NATO beim Stockage vu Munitioun konform ze sinn.

Et ass elo an de Virrieden e puermol den Ukrain-Krich beméit ginn, och als Legitimitatioun fir deen heite Projet. Dat ass ganz sécher net falsch. Ech wëll awer drop hiweisen, dass d'Decisioun fir déi heite Moderniséierung eigentlech scho ganz laang virdu gefall ass, nämlech am Dezember 2018, an an deem Sënn och wierklech dat heite jo just ee vu ville Projeten ass, deen an deene leschte Joren op de Wee bruecht ginn ass, fir d'Arméi an d'Infrastrukture vun der Arméi ze moderniséieren: e grouse Rehabilitatiounsprogramm vun der Kasär Grand-Duc Jean um Härebiere, wou mer d'Finanzéierungsgesetz 2018 gestëmmt hunn a wou de Chantier eigentlech säit 2022 um Lafen ass, en neie Logistik- a Cyberinfrastrukturzentrum um Härebiere, dee mer gestëmmt haten hei am Haus mat de Grands projets d'infrastructure 2022. D'Renovatioun vum Schéissstand am Bleesdall, wou e Finanzéierungsgesetz virläit – do wäerte mer jo duerno nach dorop ze schwätze kommen –, an dann awer och ganz sécher de Bäitrag zum Programme stratégique d'infrastructure vun der NSPA.

Et muss eis, Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, en Uleies sinn, dass déi Mënschen, déi sech fir d'Wuel vun der Allgemengheet bei der Arméi engagéieren, vun de beschten Aarbechtskonditiounen a vun deene modernsten Infrastrukture profitéieren sollen.

Doriwwer eraus ass deen heite Projet awer, dat wëll ech net onerwänt loossen, e formidabel Beispill eigentlech och fir d'Lenkwierkung vum Staat, well mir hunn et – an et ass virdu ugeklongen – hei ze di mat engem toppmodernem Infrastrukturprojet, wou net nëmme no deene beschten Nohaltegkeetsnorme mat deene modernsten Technologie gebaut gëtt, mee wou och profitéiert gëtt eigentlech vun deenen Infrastrukturearbechten, fir en Deel vum Bësch ze renaturéieren. An ech mengen, dass dat an deem Sënn e ganz, ganz flott Beispill ass, wou mer ganz, ganz vill verschidden Ziler op eng intelligent Manéier kënne zesummebréngen a wou de Staat eng Lenkwierkung entfaalt a wou de Staat eng Virreiderroll anhëlt. Dat ass luewenswäert, dat ass gutt an dowéinst wäerte mer deen heite Projet natierlech matënnerstëtzen.

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Sehovic. An da wier et elo um honorabelen Här Marc Goergen. Här Goergen, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Virdu hu mer jo iwwert d'Satellite geschwat, déi ganz wichteg sinn. Mee wat ass eng Arméi ouni Munitioun?

An hei ass et, dass mer elo eis Arméistrukture esou moderniséieren, dass mer emol endlech en Depot hunn, deen och der aktueller Zäit entsprécht. Well mir hunn NATO-Verpflichtungen, zu deene mir als Piraten ganz kloer stinn.

An déi NATO-Verpflichtung sinn duerch déi aktuell Konflikter an d'Luucht gaangen. Et muss ee méi Munitioun virräteg hunn. Do ass een am Moment op 30 Deeg. Dat ass fir e Land wéi Lëtzebuerg aktuell eng Eerausforderung, an dësse Projet ass dofir batter néideg, fir dass mir kënne eis Munitioun esou lagere, dass an engem Eeschtfall et och méiglech ass, fir resistent ze sinn.

An net nëmme dat, mee och, dass mer kënne Munitioun un aner Länner liwweren. A mir kréien et am Moment duerch de Konflikt an der Ukrain mat, dass Munitioun selte ginn ass, dass ee Problemer huet, fir Munitioun erbäizekréien. An deementsprechend ass et wichteg, dass Lëtzebuerg sech elo e Standuert gëtt, wou een déi Munitioun och kann deposéieren an deementsprechend och genuch huet, fir iwwert déi éischt Wochen ze kommen – an deem Fall hei wäeren et 30 Deeg, déi d'NATO virschreift – beziéungsweis anere se kënne ze liwweren.

Et gëtt vill Diskussiounen iwwert de Site selwer, e wär ze no bei der Stad, ze no beim Findel. Et ass awer éischer, dass dat aus enger Traditioun eraus gewuess ass, aus enger Historie eraus gewuess ass, dass dee Site do ass. Et ass awer och esou, dass d'Arméi net onglécklech ass, wann en zimlech zentral läit, well et wär och blöd, wann een e Site hätt mat der Munitioun, deen op iergendenger Grenz géing leien.

Hei ass sech bewusst deemools derfir entscheet ginn, an der Mëtt vum Land e Munitiounsdepot ze hunn, fir sech och manner ugräifbar ze maachen. Et ass eigentlech deemools eng ganz vernünfteg Entscheedung geholl ginn. Haut ass et schwierig, mat all den Ëmweltnormen an all den eenzelnen Oplagen, déi do sinn. Et muss ee sech awer heiansdo d'Fro stellen, ob d'Arméi déi selwecht Norme muss anhale wéi Privatleit oder wéi gewësse Firmen, well d'Arméi awer eng iwwergeuerdent Bedeitung fir eist Land an eis Sécherheet huet.

Ech si frou, dass bei deemem Projet – mir waren e kucken a mir hunn all d'Erklärung kritt –, d'Natur respektéiert ginn ass, soss géinge mir en och net esou positiv gesinn an och net matstëmmen. Hei gouf alles ëmgesat, fir d'Natur deementsprechend ze respektéieren. A mir hunn och do gesinn, wéi verschidde Sécherheitsmoosname fréier waren, wéi do nach Hénn zwëschen den Dréit gelaf sinn. Dat si Saachen, déi mer haut net méi géingen toleréieren – mir mam Déiereschutz scho guer net.

Dofir si mer frou, dass mer hei op informatesch Léisunge wäerte setzen, fir de Site ofzesécheren, och wann dee leider nach ëmmer – wéi bal all Restaurant – op Google Maps ze fannen ass, mat alleguerten den Informatiounen, Adressen, Loftbillen. Dat sinn aner Moosnamen, wou d'Regierung sech eng Kéier muss iwwerleeën, ob ee weiderhin am Internet eis militäresch Infrastrukturen esou fräi weist.

Ech weess, dass an anere Länner eng aner Approche ass, dass och op deene Satellitkarten, déi fräi zougänglech sinn, déi eenzel Depoten ausgeblent sinn. Grad wa mer elo en neie baue beziéungsweis renovéieren, wär et vläicht de Moment fir ze soen: Mir kucken, dass eis militäresch Infrastrukturen net fräi am Internet ze kucke sinn.

Merci.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Goergen. An da wier et um honorabelen Här David Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Mir sinn der Meenung, dass jiddereen e Recht huet op eng Aarbechtsplaz, wou och Sécherheet herrscht, souwuel am Private wéi an der Fonction publique, an dat gëllt natierlech och fir d'Armée. An aus deene Grënn wäerte mer dee Projet de loi och matdroen.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Wagner.

D'Regierung huet d'Wuert, d'Madamm Ministerin fir effentlech Aarbechten Yuriko Backes.

Prise de position du Gouvernement

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Här President, Här Vizepresident, Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, jo, eng modern Armée brauch ganz modern Infrastrukturen. Dat ass elo scho puermol hei gesot ginn, an ech kann do natierlech nëmme soen: Dir hutt ganz Recht.

Am Koalitionsaccord steet och explizitt geschriwwen, dass déi zwee Sitten, déi haut um Ordre jour vun der Chambersplénière stinn, Waldhaff wéi och de Schéissstand am Bleesdall, solle rehabilitéiert a moderniséiert ginn.

(M. Claude Wiseler reprend la présidence.)

A mat deem Projet de loi mécht d'Chamber dat och, an ech soe wierklech e ganz grouse Merci fir déi ganz breet Zoustëmmung.

Ech war och ganz frou, dass ech Iech konnt proposéieren, déi zwou Plazen zesumme besichen ze goen. Ech mengen, dat si ganz wichteg Investissementer an eis Infrastrukturen, an d'Zukunft vun eiser Armée. Dofir fannen ech et och wichteg, dass ee sur place geet, fir sech selwer e Bild dovunner ze maachen. Da versteet een dat och besser, wann een et wierklech gesäit, wéi wann een dat just esou an engem Pabeiersrapport liest.

An ech mengen, déi schwéier Investissementer, déi mer hei maachen, dat sollen och Investissementer sinn, déi absolutt sënnavoll sinn. Ech mengen, et ass och en Deel vun eisem Effort de défense a Richtung 2 %. Ech mengen, och dat muss een hei ënnersträchen.

Verschiedener vun Iech hunn och op de schrecklechen Incident virun e puer Joer higewisen an dass mer hei wierklech d'Risiko fir d'Gesondheet an d'Liewe vun eisen Zaldotinnen an Zaldote beschméiglech solle reduzéieren. Dofir ass dese Projet och an deem Sënn wierklech ganz wichteg.

De Service an der Armée, dat ass eng absolutt nobel Tâche. Ech mengen, dat war et am Fong nach ëmmer. An den Zäite vun haut ass et desto méi wichteg. Mir mussen rekrutéieren, mir brauche vill Leit, och en vum Bataillon binational. A fir kënnen Leit ze rekrutéieren, ass den Investissement a modern Infrastrukturen vun eiser Armée och e wichteg Volet.

An de leschte Punkt, dee vu verschiddene vun Iech och rëm mentionéiert ginn ass: De Site ass eebe méi kompakt gemaach ginn, fir en Deel vum haitege Site dann och der Natur zeréckzeginn. Och dat, mengen ech, soll een ënnersträchen.

Ech soen Iech alleguerter Merci fir déi ganz breet Zoustëmmung hei. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. An domat wär dann d'Diskussioun zu deemem Projet ofgeschloss.

Da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8200. Den Text steet am Document parlementaire 8200⁴.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8200 et dispense du second vote constitutionnel

Da fänkt d'Ofstëmmen un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmme bei deemno kenger Nee-Stëmm a kenger Abstentiuon. Dese Projet ass also mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. Luc Emering), Lydie Polfer (par Mme Corinne Cahen) et M. Gérard Schockmel;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par Mme Taina Bofferding);

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser (par M. Fred Keup), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

8. 8263 – Projet de loi relative aux mesures de confortement du barrage du lac de la Haute-Sûre

An da komme mer zu dem nächste Punkt vun eisem Ordre du jour. Dat ass de Projet de loi 8263 iwwert d'Veerstärkungsmoosname vun der Staumauer. D'Riedezäit ass och hei nom Basismodell festgeluecht, also: de Rapporteur 10 Minutten, all Fraktioun a Sensibilitéit 5 Minutten, d'Regierung 10 Minutten. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Emile Eicher, den Här Yves Cruchten, den Här Jeff Engelen, den Här Meris Sehovic, den Här Ben Polidori an den Här David Wagner. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet, den honorabelen Här Gusty Graas. Här Graas.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Merci, Här President. D'Drénkwaasserversuergung huet hei zu Lëtzebuerg schonn eng ganz laang Traditioun. Schon ënnert der Keeserin Maria Theresia sinn deemools Brunne gegruewe ginn. Dat war zwëschen 1740 a 1779. Déi haten eng Déift vun 48 m bis 68 m.

Den 8. Juni 1908 gouf den éischten Drénkwaassersyndikat hei zu Lëtzebuerg gegrënnt. Dat war den SES, also de Syndicat des eaux du sud. An den Arrêté grand-ducal vum 8. Juli 1963 huet dunn dem SEBES och definitiv eng gesetzlech Basis ginn. De 27. Mee 2006, ganz genee ëm sechs Minutte virun eelef moies, huet de SEBES säi 500-milliounste m³ Waasser geliwwert.

Eist Land wiest, ech mengen, dat fält eis nach ëmmer all Dag op. Dat bréngt natierlech mat sech, dass d'Demande no Drénkwaasser nach wie vor an d'Luucht geet. Och hei e puer Zuelen: Wa mer d'Moyenne huelen, déi zwëschen 1970 an 1979 vum SEBES geliwwert goufen, do waren dat 35.192 m³ den Dag. 2010 bis 2014 waren dat scho 54.849 m³ den Dag. An duerfir war et och richtig, dass mer hei den 8. Juni 2016 e Gesetz gestëmmt hunn, fir d'Capacitéit vum SEBES eropzesetzen op 110.000 m³.

D'Staumauer, ëm déi et haut ënner anerem och geet, ass opgeriicht ginn an de Joren 1956 bis 1957. Déi huet eng Héicht vu 47 m an déi gouf 2018 och vum Haut-Commissariat à la protection nationale als kritesch Infrastruktur agestuuft. Ech mengen, dat ass net méi wéi verständlech.

Deen Horrorenario, dee mer eis léiwere net wëlle virstellen, wann dann d'Staumauer eng Kéier géing brieche ... An Etüde weisen, dass dat souguer en Impakt bis op Tréier hätt – ouni vun de Schied ze schwätzen, déi kéinten hei zu Lëtzebuerg entsto. Mee dowéinst gëtt jo alles gemaach, fir dass déi Staumauer ëmmer soll optimal kënnen ënnerhale ginn.

An duerfir hu mer haut e wichtige Projet. Et geet ëm e Finanzéierungsgesetz, wëll ech och direkt soen, op Basis vum Artikel 80 vum ofgeännerte Gesetz vum 8. Juni 1999 iwwert de Budget.

Da muss een och soen, dass d'Konzept vun deem Gesetz hei zum Deel sech och op en Héichwasserjoer begrenzt, dat awer nëmme 10.000 Joer soll virkommen. Ech mengen also, et ass kee méi derbäi, wa sech eng Kéier sollt an 10.000 Joer sou eppes nach ereegen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, an deem Gesetz hei geet et u sech ëm fënnef Verstärkungsmoosnamen. Ech wëll dann elo kuerz op déi eenzel Lousen agoen. Ech wëll allerdéngs direkt hei soen: Hei schwätzt e Laien zu engem héich komplizierten techneschen Dossier, duerfir entschëllegen ech mech schonn am Viraus, wann do vläicht eenzel Wieder net ëmmer esou 100%eg richtig gewielt sinn. Mee bon, ech versichen, mäi Bescht ze maachen.

Da fänke mer mam Lous 1 un. Do geet et, wéi gesot, ëm d'Ofleede vum Waasser bei Héichwasser. Bis elo hate mer zwee Duerchgäng am Fong vun der Staumauer an dat staarkt Héichwasser vun 1993 an och dat vun 1995 hunn am Fong derzou bäigedroen, dass ee sech awer Gedanke gemaach huet, wéi mer déi Problematik nach besser an de Grëff kënnen kréien. Et goufe sech do, wéi gesot, och iwwert d'Konformitéit vum Barrage Gedanke gemaach. An dofir gëtt elo op der lénker Säit vum Bau eng Galerie vun 160 m virgesinn, wou d'Waasser fräi oflaffe kann.

Da ginn zwee Deversoire gebaut, déi deelweis och ënnert dem Waasser sinn an och deelweis iwwert dem Waasser. An da kënn awer virun déi zwee Deversoiren e Barrage, e schwammende Barrage – fir dat emol esou ze nennen –, deen als Missioun huet, am Fong geholl dann Elementer zeréckzehalen, fir dass déi net an déi Deversoire kommen, ënner anerem natierlech Bamstämm. An duerfir ass dat och ganz kloer esou ze verstoen.

D'Waasser leeft dann duerch eng Sortie, déi gëtt „saut de ski“ genannt, fir och den Drock vum Waasser ze minimiséieren, datt och manner Schied dee Moment un den Ufer vum der Sauer sollen Entstoen. An d'Mëtt vun deem Ouvrage kënn e Schacht, an hei ginn awer ëmmer speziell Buermaschinnen gebraucht, fir de Barrage maximal ze schützen.

Da si mer scho beim Lous 2, do geet et och ëm de Bau vun enger Galerie, fir en aval vum Barrage d'Uertschaft Esch-Sauer am Fong geholl och virun Héichwaasser besser ze schützen, well do koum et iwwregens och schonn zu gréisserer Schied un deenen Haiser, déi laanscht d'Ufer vum der Sauer do sinn. Do gëtt e Bypass vun 142 m gebaut mat enger hydraulischer Capacitéit vun 130 m³ an der Sekonn.

D'Waasser gëtt an engem Ouvrage ongeféier 200 m iwwert der Kaunerefer Bréck opgefaangen. Dat ass eng sougenannt Ëmleedungsgalerie an déi gëtt parallel zum Stroossentunnel op der N27 aménagéiert a läit e puer Meeter ënnert der Strooss. An d'Sauerbett gëtt dann awer och an dësem Beräich ugepasst, fir am Fong geholl e besseren Oflaf vum Waasser an de Floss ze garantéieren. 35 m ënnert der Postillonsbréck – an all déi Leit, déi sech zu Esch-Sauer auskennen, wëssen, wou dat ass – gëtt dann e sougenannt „ouvrage de restitution“ gebaut.

An da si mer scho beim Lous 3. Do geet et ëm Héichwaassermesuren zu Esch-Sauer selwer och nach eng Kéier, an zwar an der Rue du Moulin an an der „Eschdörfer Strooss“ ..., seet ee jo, Här Etgen, ne?

M. Fernand Etgen (DP) | „Döerf“!

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | „Döerf.“ „Eschdöerfer Strooss“. Fir mech war et fréier Eschduerf. Mee bon, haut ass dat eeben „Eschdöerf“.

M. Sven Clement (Piraten) | Här Graas, dat ass wäit vu Beeteburg fort.

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Jo, mee ech hunn awer ganz vill Wuerzelen zu „Eschdöerf“.

... ginn d'Mauern dann, wéi gesot, ëm 30 cm méi héich gemaach. An der Rue du Moulin ass dat op enger Längt vun 180 m.

(Interruption par M. André Bauler)

An da ginn och nach déi Ouverturen an der Mauer zur Sauer hi mat verstellbaren Elementer ekipéiert. Lauschtert gutt no, Här Clement. An der Rue d'„Eschdöerf“ gëtt dann op enger Längt vun 53 m d'Mauer erhéicht an och nach ëm 8 m verlängert.

Da gëtt och nach eng mobill Pompel installéiert, fir am Fall vun Héichwaasser ze evitéieren, datt d'Kanalisation soll iwwerlaascht ginn. A verschidden direkt Raccorde vun den Haiser laanscht d'Sauer ginn zougemaach oder mat enger Klapp installéiert.

Da sinn ech scho beim Lous 4, an da gi mer op Béiwen. An zwar gëtt do parallel zu der Strooss „Am Eck“ eng Digue bis d'Béiwener Baach ugeluecht. Si läit 322,50 m iwwert dem Mieresspiegel. Da gëtt och en Drainage laanscht déi Digue an eng Pompel installéiert, fir dass d'Waasser sech net hannert der Digue sammele kann. A wéinst där Digue muss dann och d'Dirbaach nach ëmgeleet ginn, well den Niveau vum Bassin d'orage bei engem honnertjäregen Héichwaasser kann dépasséiert ginn. Duerfir ginn dann och nach eng Klapp an eng mobill Pompel installéiert.

Och sämtlech Kanalisatiounen fir d'Reewaasser gi mat Klappen ekipéiert. An da ginn och nach zwee nei Deversoire gebaut, datt kee Reewaasser an d'Kanalisation ka komme respektiv datt et, wann et zu engem Iwwerlaf kënn, sech ka mam Mëschwaasser bei deem héijen Debit dee Moment och, jo, vereenegen – loosse mer esou soen.

An dann d'Lous 5. Ech kommen also lues a lues schonn zum Schluss. An do si mer dann erëm beim Haaptbarrage, dee soll verstärkt ginn. Hei ginn um Fong vum Stauséi ..., do si jo zwee Passagen – dat gesäit ee jo och, wann een do virun der Mauer steet. Déi gi mat engem Schiber ekipéiert.

Dat ass, fir datt et net zu engem onkontrolléierte Vidage vun der Retenue komme kann. Parallel ginn déi besteeënd Wannan och nach erneiert. Duerch zousätzlech Aarbechte kann déi héchst Cote – an dat ass awer ganz wichteg – vun 322 m ...

(Interruptions)

... ëm ee Meeter an d'Luucht gesat ginn.

Da gi Jointen ersat, d'Fensteren am Sall vun de Servomotoren ginn duerch Bullan oder Voilen aus Bëton ersat an déi säitlech Dier gëtt dann och an dësem Sall duerch eng waasserdicht Dier ersat. An déi iewesch Mauer laanscht d'Kummer vun de Servomotoren gëtt dann natierlech och verstärkt.

An dann, wat awer wierklech ganz wichteg ass, dat ass d'Iwwerwachung, hunn ech scho viru gesot. An zwar gëtt de Monitoring do adaptéiert, et gëtt en automatesche Suivi assuréiert duerch eng 50 Capteuren, wou ënner anerem Rëss, Deformatiounen, Ënnerdruck, Debit vun der Sauer an d'Temperatur kënnen regelméisseg kontrolléiert ginn.

Da gëtt natierlech och e periodesch Suivi vu Ponts et chaussées garantéiert, eng informatesch Surveillance, eng monatlech Inspektioun, all Joer eng komplett Oflauschteranalyse fir ze kucken, ob sech net, wéi gesot, vläicht Rëss an der Mauer entwéckelen.

(Interruption)

An dann all Joer, wéi gesot, kënn och eng Kontroll vu Barragespezialisten an all zéng Joer kënn nach eng speziell Inspektioun derbäi an, wéi gesot, während den Aarbechten zu Esch-Sauer nach eng Rei aner Monitoringsmesuren, zum Beispill och d'Installatioun vun engem Sismomeeter.

A fir den Impakt op d'Ëmwelt och niddereg ze halen, ginn eng Rei spezifesch Moosnamen och nach gemaach. Doniewent, an dat ass awer ganz wichteg, ass awer och den Akzent op d'Sensibilisation geluecht ginn, dat heescht virun allem d'Awunner vun deene Gemengen, déi ronderëm de Stauséi wunnen, sollen dann och elo beschtméiglech informéiert ginn iwwert déi Aarbechten. An zwar gëtt och e Visitingzenter elo kreéiert, wou am Fong geholl d'Leit sech och nach zousätzlech kënnen iwwert déi ganz Problematik do informéieren.

Déi Aarbechte sollen iwwregens nach dëst Joer ufänken, dofir ass et wichteg, datt mer dee Projet hei och haut stëmmen, a se solle bis 2031 daueren, also dat zitt sech da schonn iwwer eng länger Zäit. An zwar gi se a sechs Phasen ausgefouert. Lass geet et mam Lous 4, da kënn de Lous 3, 5, 2, 1 an dann nach eng Kéier en Deal vum Lous 5.

Voilà, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, awer och nach e puer Wuert – ech mengen, da verstitt Der vläicht nach besser, woubäi ech awer elo kengem hei wëll ënnerstellen, e géing net alles verstoen, wat ech hei ...

(Interruption)

M. Sven Clement (Piraten) | Ech weess net, wat een hei net verstoe kann, Här Graas.

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Et ass net esou evident.

(Interruption par la présidence)

Wéi gesot awer nach e puer Wuert zu den Aarbechten vun der Kommissioun. Ech hu schonn iwwerzunn hei.

M. Claude Wiseler, Président | Majo.

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Ech sinn awer direkt fäerdeg, Här President.

(Hilarité et interruption)

M. Claude Wiseler, Président | Ech wollt Iech just drop opmierksam maachen, ...

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Ech si ganz séier fäerdeg, Här President.

M. Claude Wiseler, Président | ... datt Der zur Konklusioun sollt kommen.

M. Sven Clement (Piraten) | Huel d'Minute vun der DP, dat ass kee Problem.

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | A jo, ech ka jo nach am Numm vun der DP schwätzen.

M. André Bauler (DP) | Eng derbäi.

(Hilarité et interruptions)

M. Claude Wiseler, Président | Nee, da musst Der Iech setze goen an duerno erëmkommen, Här Graas.

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Nee, viru war een hei, dee war sech net setzen.

(Interruptions)

Also, nee, nach ganz ... Kommt, loosst eis nach seriö sinn, well et ass wierklech e ganz seriöe Projet.

D'Aarbecht vun der Kommissioun: De Projet gouf den 29. Juni vum Här Bausch, dem fréiere Minister fir Mobilitéit an ëffentlech Aarbechten, deposéiert. Dir wäert en also ganz gutt kennen.

Den Avis vum Conseil d'État ...

(Interruption par M. François Bausch et hilarité)

Den Avis vum Conseil d'État ass vum 10. Oktober 2023. Deen hat ausser e puer legisteschen Awänn soss näischt ze mellen. Da gouf den 29. Februar 2024 de Rapporteur genannt, dee lo just viru Iech steet. De Käschtepunkt ass 98 Milliounen, op Basis vum semestrielle Bauindex vum 1. Oktober 2022 gëtt deen awer adaptéiert, wa Variatiounen vum Index sinn. An dat Ganz gëtt iwwert de Fonds des routes finanziert.

An, wéi gesot, wat awer och wichteg ass: Déi Aarbechte sinn als d'utilité publique erkläert ginn, dat heescht wann also iergendeen do ass, dee mengt, e bräicht säin Terrain net hierzeginn, fir déi Aarbechten ze maachen, da riskéiert en, datt en awer expropriéiert gëtt.

Voilà! An da ginn ech nach just den Accord vun der DP a soen Iech Merci, datt Der awer trotz deem komplizéierten Dossier mer intensiv nogelauschert hutt. Merci.

M. Sven Clement (Piraten) | Exzellent.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Graas. Ech mengen, mir wëssen alles iwwert den Dossier. A merci fir Äre schrëftlechen an Äre mëndleche Rapport.

An den éischten ageschriwwene Riedner ass den Här Eicher.

Discussion générale

M. Emile Eicher (CSV) | Merci, Här President. Genau sou wéi mä Virspriecher, den Här Gusty Graas, sinn ech och kee Spezialist an der Affär, versichen also, mä Besch hei ze maachen.

Mat dësem Projet de loi verstärke mer d'Staumauer, mee suergen och fir eng Verbesserung vun dem Héichwaasserschutz. Et war scho gesot, 1956/1957 ass dës Staumauer gebaut ginn, fir d'Grundversuergung

vum Drénkwaasser hei am Land ze garantéieren. An dës wichteg Roll spillt se bis haut.

Duerch d'Staumauer gëtt awer och Stroum produzéiert duerch zwou Turbinne vu jee 250 kW. Ausserdeem schützt d'Staumauer net nëmmen d'Uertschaft Esch-Sauer virun Iwwerschwemmungen, mee wäit doriwwer eraus bis op Ettelbréck, an ech hu virdrun Héieren, esouguer bis an d'Tréierer Géigend.

Am Ganze gesäit de Projet fënnf verschidde Phase vir. Éischtens geet et ëm en zousätzlechen Evakuierungssystem fir Héichwaasser. An d'Iddi vun dësem Iwwerlafkaanal ass guer net nei. E gouf scho säit längerer Zäit vun Experten a Betruecht gezunn.

De Virdeel vun deem Iwwerlafkaanal bedeit eng méi grouss Sécherheet vun de Staumauerinstallatiounen, well grad bei enger Iwwerschwemmung mat méiglecher Hannerspüllung vun der Staumauer kéint dës bedeitend beanträchtegt ginn.

De Stauniveau kann op d'mannst iwwert de Summer vill méi stabil gehale ginn, wat sécherlech och e positiven Atout fir eisen Tourismus ass. De Virdrock vun deenen zwou Turbinne wäert dann och méi staark ginn, wat och zu engem bessere Wierkungsgrad féiert. A virun allem d'Pompebedingunge fir dem SEBES seng Drénkwaasseropberedungsinstallatioun ginn domadder och besser.

Den Zoulaf vum Séi ass ganz variabel a läit zwëschen 130 an 340 Milliounen m³ pro Joer. De SEBES brauch fir d'Drénkwaasserversuergung vum Land zwëschen 20 an 23 Milliounen m³ pro Joer.

Den Debit ass am Laf vum Joer ganz variabel. Dofir sinn d'Missiounen vum Séi am Wanter méi grouss fir d'Energieproduktioun an den Héichwaasserschutz. Wann am Summer net vill Waasser an de Séi leeft, geet den Niveau all Dag bis zu 5 cm erof, wat an engem Mount bis zu 1,5 m sinn. Dofir muss de Séi vum Enn vum Wanter bis an d'Fréijoer era gutt geféllt ginn.

Haut ass d'Gestioun vum Séi mat enger Konventioun vum 3. Abrëll 2003 op zwee Niveaue reglementéiert: Vum 1. Abrëll bis zum 31. Oktober ass eng maximal Cote vun 320 m iwwert dem Mieresspiegel zougelooss, de Rescht vum Joer ass déi maximal Cote op 317 m virgesinn.

Mat dem neien Iwwerlaf hofft de SEBES, eng nei Definitioun fir d'Gestioun vum Niveau vum Séi ze kréien. Konkreet brauch de SEBES eng dynamesch Gestioun a Funktioun vum Zoulaf, vum Niveau, vun de verschiddeenen Notzungen, vun der Meteo a vun der Joreszäit. Esou en dynamesche Gestionsplang nennt een am Fachjargon „Lamelleplang“, wat ech och elo just geléiert hunn. Dëst soll erméiglechen, dass a ganz dréchene Joren de Séi am Fréijoer gutt ze fëllen ass, fir genuch Waasserreserve fir déi waarm Summerméint ze hunn an och eng beschtméiglech Drénkwaasserreserve fir eist Land ze garantéieren.

An enger 2. Phas vum Projet gëtt den Deviationskanal virun Esch-Sauer gebaut. An dëse Kanal hëlleft net nëmme beim Chantier, mee och an Zukunft bei Entretienaarbechten a bitt e weidere Schutz géint Héichwaasser fir d'Bevëlkerung.

D'Phas 3 vum Projet gesäit Héichwaasserschutzmesüre fir d'Uertschaft Esch-Sauer vir.

An der Phas 4 gëtt och d'Uertschaft Béiwen duerch en Damm an aner Mesüre geschützt.

Déi 5. Phas da gesäit eng Verstärkung vun der Staumauer selwer vir.

Dank dëse Mesüre gëtt d'Staumauer souguer virun Héichwaasser, wéi se all 10.000 Joer kéinte virkommen,

geschützt. Déi 98 Milliounen, déi mer mat dësem Projet de loi fir dëse Chantier guttheeschen, sinn eng wichteg Investitioun an ons Zukunft. Si droen e bedeitenden Deel zu eiser Grondversuergung mat Drénkwaasser bäi, och fir déi kommend Generatiounen.

D'CSV ënnerstëtzt selbsterständlech dëse Projet. Heimadder ginn ech och den Accord, a merci fir d'No-lauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Eicher. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Yves Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci, Här President. Also ech sinn esou epatéiert vun deenen detailléierten technesche Presentatiounen, déi mer hei vum Rapportier gemaach kruten an och nach eng Kéier duerno vum Här Eicher, deen et fir déi, déi déi éischt Kéier net opgepasst haten, nach eng Kéier erkläert huet.

(Hilarité)

Dann, mengen ech, bleift mir just nach iwwreg, hei den Accord ze ginn an ze soen, dass dat do eng gutt Saach ass.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Cruchten. Dann ass d'Wuert fir den Här Jeff Engelen.

(Brouhaha)

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, Waasser ass e wichtige Facteur an eisem Liewen, duerfir ass all Invest an dee Beräich ganz wichteg fir d'Zukunft, speziell wann et sech hei ëm eist Drénkwaasser handelt.

An de 50er-Joren, dat muss een och soen – et ass nach, mengen ech, net gesot ginn –, hunn eis Virfaren dat och esou gesinn a se hunn an dee Stauséi deemools investéiert. Dat war am Fong geholl eng grouss Viraussicht, speziell wann een dat haut kuckt.

Ech wëll Iech just zwou Zuelen nennen: 1950–1960 hate mer ronn 310.000 Awunner am Land, haut hu mer der 645.000. Dat ass méi wéi dat duebelt. Stellt Iech emol vir, mir hätten all déi Joren net an dee Stauséi investéiert. Wat hätte mer grouss Problematik mam Drénkwaasser am Land. An ech mengen, duerfir kann een nëmmen eise Virfare Merci soen, dass se dat esou gesinn hunn.

Bon, haut si mer am Fong geholl ... Ech mengen, déi technesch Detailler erspueren ech Iech all. D'Zil ass jo, d'Sécherheet ze vergréisseren, d'Capacitéitserhéijung an och den Héichwaasserschutz fir d'Uertschafte Béiwen an Esch-Sauer. Ech mengen, dat kënne mer nëmme begrëissen a mir géifen duerfir den Accord gi vun der ADR zu dësem Projet.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engelen. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Meris Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, och ech wäert mech relativ kuerz faassen no deene ganz extensiven, präzisen Erklärungen vum Rapportier, deem ech och heifir Merci soen.

Et ass zimmlech alles gesot ginn. 2018 huet den Haut-Commissariat à la protection nationale de Stau als kritesch Infrastruktur klasséiert, wat eigentlech nach eng Kéier ënnersträicht, wéi fundamental wichteg déi Infrastruktur fir eist Land ass, fir d'Drénkwaasser, mee och fir den Héichwaasserschutz.

Mat dësem Projet schafe mer d'Garantie vun der Sécherheet vum Stau am Fall vun enger „crue décennelle“, also engem all 10.000 Joer virkommenden Héichwaasser, wat – dat muss een awer och vläicht ënnersträichen – wierklech en Extreem ass, deen hoffentlech net antrëfft, mee mat deem mer am Kontext vun der Klimakris trotzdeem musse rechnen a wou mer mussen déi néideg Preventioun maachen, wat mer jo heimadder maachen.

Mir maachen hei och eng Erhéijung vun der Retentionscapacitéit, verbesseren d'Héichwaasserschutzfunktion vum Stau, notamment awer och fir d'Uertschafte Esch-Sauer a Béiwen. Dëse Projet de loi ënnersträicht nach eng Kéier, wéi essenziell wichteg et ass, dass mer och Investitiounen maachen, fir eist Land méi resilient ze maachen. An dat heiten ass ganz sécher esou eng Investitioun, déi eist Land méi resilient mécht an eis Matmënsche besser schützt virun de Gefore vun der Klimakris.

Dowéinst sinn déi Sue gutt investéiert a mir wäerten deen heite Projet matstëmmen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Den Här Ben Polidori.

M. Ben Polidori (Piraten) | Merci, Här President. Ech hale mech net kuerz.

Also, Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Staumauer zu Esch am Lach ass vu strateegescher Wichtigkeit fir eist Land. Des Weideren ass de Stauséi eng wäertvoll Plaz fir d'Erhuelung an eng wichteg Naturreserv, déi zur Biodiversitéit vun eiser Natur bäidréit.

Mir wëssen alleguerten, wéi wäertvoll Drénkwaasser fir eng Gesellschaft ass, an dass mir zu Lëtzebuerg eng immens Chance hunn, dass mir als klengt Land d'Méiglechkeet hunn, waassertechnesch onofhängeg ze sinn.

Dëse Projet weist awer och, wéi deier d'Konsequenze vun Klimawandel sinn. Haut investéiere mer, fir déi schlëmmsten Szenarioen am Fall vun Iwwerschwemmungen ze verhënnern. Ech erënnern do en déi verschidde Iwwerschwemmungen, déi verschidde Géigenden hei am Land an de leschte Jore mat erlidde hunn.

Mir Piraten begrëissen dofir dës Preventiounsmoossnamen a mir soen och, dass et domadder eleng net duergeet. Hei eng kleng Klammer: Zanter Jore froe mir schon, dass d'Regierung endlech och e Fong fir Naturkatastrophen hei am Land soll opstellen. Well mam Klimawandel wäert et derzou kommen, dass et leider ëmmer méi zu Naturkatastrophen oder ongeplante Wiedere wäert kommen.

Mir sollten als Politick dofir virausschauend schaffen an eis op déi schlëmmsten Szenarien astellen. Dofir sti mir och weiderhin dofir, dass mer Sue fir schwéier Zäiten elo schonns op d'Säit leeën, eebe fir herno e Preventiounsfong géint Naturkatastrophen ze hunn. Eng Fuerderung, déi iwwregens och vun der Cour des comptes ugerode gouf.

Elo awer zeréck zur Staumauer. Haut solle mer eisen Accord gi fir ronn 100 Milliounen Euro, fir d'Infrastrukture ronderëm de Stauséi iwwert déi nächst Joerzénge ze verbesseren. Mir sinn eis bewusst: Dat si vill Suen, mee et ass en Invest, dee muss gemaach ginn, well op laang Siicht ass eist Drénkwaasser domadder ofgeséichert a mir schützen domadder d'Uertschafte an d'Mënsche ronderëm de Stauséi.

Et ass e wichtegen Invest fir d'Sécherheet, deen de Leit zu Béiwen, Esch am Lach ewéi och an den aneren Uertschafte ronderëm de Stauséi eng gewësse Planungssécherheet wäert bidden. All Su, dee mer an

d'Ofsicherung vun eisen natierleche Ressourcè sou wéi d'Sécherheet vun de Mënsche stiechen, ass e gutt Investissement. Dofir wäerte mir natierlech och eisen Accord ginn zu dësem Projet vun haut.

Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. An dee leschten ageschriwwene Riedner ass den Här David Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Mir wäerten dee Projet matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. An dann ...

Plusieurs voix | A! Très bien!

(Interruptions et hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Ok, wa mer eis calméiert hunn, da kann ech der Madamm Ministesch d'Wuert weiderginn.

Prise de position du Gouvernement

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Merci. An e grouse Merci fir déi grouss a breet Zoustëmmung, dem Rapporteur fir seng ganz inspiréierend an detailléiert Expertis, déi en hei mat eis gedeelt huet. E grouse Merci.

Et ass effektiv mat dësem Projet, wéi vill Deputéiert heibanne gesot hunn ..., et ass e wichtege Invest an eis Infrastrukturen. Et ass e wichtege Invest an d'Resilienz vun eisem Land. Mir wëssen, de Stau ass an de 50er-Jore gebaut ginn, 35 Joer drop sinn Aarbechten dru gemaach ginn. Elo si mer nach eng Kéier 35 Joer drop. Also et ass wierklech un der Zäit. Dofir soen ech Iech Merci, dass Der dësen Invest an d'Sécherheet vun dëser wichtege Infrastruktur matdrot.

An och nach eng Kéier merci fir déi exzellent Zesummenaarbecht an der Kommissioun. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat ass d'Diskussioun fir dëse Projet ofgeschloss.

A mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8263. Den Text steet am Document parlementaire 8263².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8263 et dispense du second vote constitutionnel

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen. Domat ass dëse Projet mat 60 Jo-Stëmmen uegeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach (par M. Laurent Mosar), Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Ethen, Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. Luc Emering), Lydie Poffer (par M. Fernand Ethen) et M. Gérard Schockmel;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closerner (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par Mme Taina Bofferding);

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser (par M. Fred Keup), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

9. 8264 – Projet de loi relative à la construction et à l'équipement d'un bâtiment abritant une auberge de jeunesse et une structure administrative multifonctionnelle au pôle d'échange multimodal à Ettelbruck

A mir kommen zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour, dem Projet de loi 8264 iwwert de Bau vun enger Jugendherberg a vun enger Verwaltungsstruktur zu Ettelbréck. D'Riedezäit ass nom Basismodell. Ageschriwwen hu sech schonn: den Här Charel Weiler, den Här Yves Cruchten, den Här Jeff Engelen, den Här Meris Sehovic, den Här Ben Polidori an den Här David Wagner. An d'Wuert huet de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Fernand Ethen. Här Ethen.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

M. Fernand Ethen (DP), rapporteur | Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, eng vun den Zilsetzung vum enger Jugendherberg ass d'Förderung vun engem sozialen a sportlechen Tourismus, besonnesch fir Kanner, Jugendlecher a Familjen.

Egal wéi een Alter, Hierkonftsland, Kultur oder Relioun, jiddereen ass an enger Jugendherberg wëllkomm. Och Natur- an Ëmweltschutz ass hei eng Häerzensugeleeënheet. Hei fënnt ee Gemeinschaftsraum, déi fir jiddereen zougänglech sinn, wou een eng gemittlech, aluedend, gesellig a gaaschtfreundlech Atmosphär virfënnt. Ideal, fir sech mat gläichgesënnten Touriste vun allen Horizonten ze treffen an auszetauschen.

An et sinn dës Objektiv, deenen de Projet mam Bau vun enger neier Jugendherberg op der moderniséierter Gare zu Ettelbréck versicht, gerecht ze ginn.

Den Exposé des motifs war schonn drop agaangen: Den Ettelbrécker Carlo Hemmer war de Pionéier vun der Lëtzebuurger Jugendherbergsbewegung an hie wier sécherlech frou, haut d'Ëmsetze vun dësem Projet dierfe matzeerliwen.

Aus dem Exposé des motifs geet och ervir, dass ee vun engem strateegesche Kompass ka schwätzen, wann een all d'Projete ronderëm déi Ettelbrécker Gare kuckt, déi elo mam Bau vun enger neier Jugendherberg an engem Verwaltungsgebai als Pôle d'attraction ausgebaut an als Startpunkt fir Besichtigungen a Reesen duerch den Norde vum Land an d'Regioun nach méi attraktiv gëtt.

Et kann ee soen: Et ass en éiergäizege Kompass, deem seng Nol kloer a Richtung Nordstad weist. Hei gëtt e Pôle d'échange multimodal geschafen, wou de Gäsch, besonnesch deenen aus dem méi noen an dem méi wäiten Ausland, eng grouss Panoplie un Aktivitéiten an eng gutt Offer am Kader Reesen uegebued gëtt.

Zuch, Bus, Auto, Vëlo a Foussgänger fannen hei hir Plaz. Mat engem Shared Space, ëffentleche Plazen, neier Restauratioun an enger Panoramaterrass mat Vue iwwert den Nordstadraum gewënnt d'Regioun nach emol un Attraktivitéit.

Et louch also op der Hand, op dësem Pôle d'échange eng Jugendherberg ze bauen. D'Nordstad huet mat hirer touristescher, kultureller, sportlecher a kommerzieller Offer vill ze bidden. Dobäi kënn, dass den Tourismus am Éislek sech positiv entwéckelt huet. E puer Stéchwierder hei: Natur-Aktivtourismus, Kulturtourismus, historeschen Tourismus, Business- a Kongresstourismus a last but not least eng diversifizierte gastronomesch Offer.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Ethen (DP), rapporteur | Vun Ettelbréck, der Porte des Ardennes, aus weist de Kompass ëmmer magnétesch no Norden. Alles dëst gëtt och am Projet de loi 8264 berücksichtig. Gutt Verbindunge mam gratis ëffentlechen Transport zu de Wanderweeër wéi dem Lee Trail oder dem Éislek Trail, si matageplangt.

Och de Cyclotourismus gëtt weider berücksichtig. De Réseau vun de Vëlospisten ass gutt uegebonden, ob dat elo a Richtung Lëtzebuerg, Iechternach, Veianen oder d'Atertlinn ass. Net ze vergiessen, d'Urbanen un déi grouss Vëlosstroosse RAVeL a Vennbahn wéi och un dat däitscht Vëlosnetz.

Déi nei Auberge de jeunesse bitt da selbstverständlech och Wandere an Touren ouni Gepäck un a Kooperatioun mam Service MoveWeCarry.

Am Text geet rieds vun engem reellen Atout, an effektiv, déi nei Jugendherberg wäert neit Liewen op d'Gare bréngen an de Garer Quartier dynamiséiere mat enger Multitude vun Aktivitéitsméiglechkeeten a verschiddene Reuniounssäll, déi och dem Ettelbrécker Gesellschaftsliewen zegutt kommen.

D'Auberge zu Ettelbréck ass eng vum Typ Urban City Hostel, en Erfollegskonzept, wéi mer et aktuell scho vun der Stad Lëtzebuerg a vun Esch aus kennen.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, ech maachen Iech zwar just de Rapport iwwert dëse Projet, mee Dir héiert sécherlech eraus, dass ech meng Begeescherung fir dës nei Jugendherberg schlecht verstoppe kann.

(Hilarité)

Déi selwecht Begeescherung hunn ech awer och fir déi geplangt Structure administrative multifonctionnelle.

Schonn 2015 huet d'Regierung d'Decisioun geholl, sou eng Struktur am Kader vun der Realisatioun vum Pôle d'échange multimodal vun der Ettelbrécker Gare ze realiséieren. Dëst an der Logik, eng konsequent Dezentralisatioun vun de staatleche Servicer unzestriewen, do wou et Sënn mécht.

Et gëllt, e Gesamtkonzept fir all Administratiounen a staatlech Servicer am Raum Nordstad opzestellen, dëst, fir dem Bierger e beschtméigleche Service kënnen ze bidden.

Mat dësem Projet de loi gëtt nach emol bewisen, dass de Wëllen do ass, an d'Infrastrukture vun der Nordstad ze investéieren. E staarkt Signal, fir op der Plateforme multimodale sou eng Struktur ze realiséieren a sou déi urbanistesche Entwécklung vun dësem Quartier substanzuell ze valoriséieren.

De Bauprogramm léisst sech weisen: 120 Better, zwee grouss multifunktionell Reuniounssäll, sechs méi klenger, Stellplaz fir 60 Vëloen an esou weider. Ech géif mir erlaben, Iech hei net alles opzezielen, ...

Plusieurs voix | O nee!

(Interruptions)

M. Fernand Etgen (DP), rapporteur | ... mee Dir fannt de Rescht wéi ëmmer am schrëftleche Rapport.

M. Sven Clement (Piraten) | Dot Iech keen Zwang un!
(Hilarité)

M. Fernand Etgen (DP), rapporteur | Ugeduecht ass och en optimalen Zougang fir Foussgänger, Vëlosfuierer a fir déi, déi mam Zuch a Bus fueren. De Projet soll Synergjé schafen zwëschent alle concernéierte Parteien an derzou bäizedroen, en neit, modernt Bild vum Quartier ze definéieren. Dëst duerch eng Zesummenaarbecht tëschent souwuel deenen ëffentleche wéi och deene privaten Acteuren.

Ech hat e schonn ugeschwat: deen neie Restaurant. Als Deel vun der Jugendherberg bleift en awer net nëmmen de Clientë vun der Auberge virbehalen, mee ass och fir de grouse Public op a bitt jidderengem d'Méiglechkeet, regional a saisonal Produkter ze consomméieren.

(Interruption)

D'Plattform mat hirer exceptioneller Vue iwwert d'Däller vun Uelzecht, Sauer a Wark ass iwwert dat ganz Joer fir d'Benotzer vum Gebai an och Visiteure vu baussen op.

De Choix vun de Materialie vum aachtstäckge Gebai entsprécht de Krittere vu gudder Resistenz, dem Alterungsprozess, si sinn ekologesch, recyclabel, si brauche just e liichten Ënnerhalt a si si konform mam Concept énergétique.

Besonnenesch flott ass hei, datt gekuckt gëtt, e Maximum vun natierlechem Liicht ze garantéieren, souwuel fir d'Reuniounssäll wéi och fir d'Büroen an d'Schlofzëmmer, duerch héich verglaaste Fëensterëffnungen ouni Fëensterstuerz.

(Hilarité)

D'Gebai charakteriséiert sech duerch de Respekt vun den Nohaltegkeetsprinzippen an d'Schounung vun de Ressourcen. D'Begréngung soll eng positiv Influenz op de Mënsch an d'Akzeptanz vum Gebai hunn, mee sech och positiv op d'Mikroklima am stättesche Milieu auswierken.

Une voix | Wéi eng Planzen?

M. Fernand Etgen (DP), rapporteur | De Projet, deen iwwert dem Stroosentunnel gebaut gëtt, ass besonnenesch, wat de Génie civil ubelaangt, eng grouss Erausforderung wéinst der Komplexitéit vun der Statik. D'Bauzäit dauert ongeféier véier Joer. De Käschtepunkt dierf de Gesamtbetrag vun 63.400.000 Euro net iwwerschreiden.

De Projet ass den 29. Juni 2023 vum deemolege Mobilitéits- an Travaux-publics-Minister François Bausch an der Chamber deposéiert ginn. Mir hunn de Projet den 21. Mäerz 2024 an der Chamber vu kompetente Leit presentéiert kritt. Den Avis vum Staatsrot vum 10. Oktober 2023 huet eis gebieden, souwuel den Intitulé wéi och den Dispositif vum Projet liicht ze änneren. Deem si mer an der Kommissioun och nokomm.

Dëst gesot, verweisen ech fir weider Detailer op de schrëftleche Rapport an d'Dokumenten zu deemem Projet. An ech ginn dann och gläich den Accord vun der Demokratescher Partei a soen Iech villmools Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen Iech villmools Merci, Här Etgen, fir Äre schrëftlechen a fir Äre mündleche Rapport.

An deen éischten ageschriwwene Riedner ass den Här Charel Weiler. Här Weiler, Dir hutt d'Wuert.

(Brouhaha)

Discussion générale

M. Charel Weiler (CSV) | Merci, Här President. Et ass net evident, no esou enger enthusiastescher Ried hei op d'Riednerpult ze kommen, mee erlaabt mer awer dës Kéier, dem Rapporteur Merci ze soen. Hien huet dat op eng exemplaresch Aart a Weis gemaach.

Här President, ech mengen, mat deemem Text gi mer de Feu vert fir e wichtege Projet fir d'Nordstad. De Staat baut eng nei Jugendherberg zu Ettelbréck, déi dem Tourismus an der Nordstad an awer och doriwwer eraus der Regioun wäert guttduen. Fakt ass, dass mer an eiser Regioun e Manktum un touristeschen Ënnerbréngungen hunn, an de Bedarf gëtt awer ëmmer méi grouss, soudatt et extreem wichteg ass an noutwendeg ass, datt déi Offer elo zu Ettelbréck ugebuede ka ginn.

Dës Jugendherberg bréngt ganz sécher eng nei, eng dynamesch Clientèle an d'Regioun. Et entsteet heimaddeger och e Reseau vu Jugendherbergen tëscht Esch, der Stad an Ettelbréck, wat den Touristen och erméigleche wäert, a kuerzer Zäit e groussen Deel vun eisem Land kënnen ze besichen. Si ass zentral geleeën a gutt un den ëffentlechen Transport ugebunden a bréngt domat u sech och déi ideal Viraussetzung mat.

Et wäert mat Sécherheet och zu enger Neibeliewung vum Quartier Gare zu Ettelbréck kommen, wat och extreem wichteg ass, fir deene Problemer a Suergen entgéintzewierken, déi déi Gemengeverantwortlech awer op där Plaz hunn. Et wäert och eng nei Dynamik fir de Commerce an d'Gastronomie entstoen, wat méi wéi ze begrëssen ass.

Et entstinn och Büroer fir d'Services conventionnés vum Staat. Dës Büroer kënnen vun der direkter Lag op der Ettelbrécker Gare an dem Multimodalpol, deen do entsteet, profitéieren. Nei a wichteg Aarbechtsplaze wäerten entstoen an d'Jugendherberg wäert och eng Clientèle unzéie mat enger méi staarker Kafkraaft, wéi dat vläicht bis elo de Fall war.

En anere wichtege Punkt ass, dass dëst Gebai d'Nordstad als e wichtege administrativen Hub fir den Norde vum Land etabléiere wäert, wat och e wichteg Zeechen no baussen ass. Et gëtt eppes fir d'Dezentraliséierung gemaach, e ganz wichteg Element, an deem mer an Zukunft nach weider Efforte mussen a kënnen maachen.

Eng Attraktioun – dat hate mer an der Kommissioun och emol esou festgehalen – wäert mat Sécherheet natierlech d'Panoramaplattform uewen um Daach vum Gebai sinn, wou ee quasi bis op Dikrech gesäit an déi souwuel fir d'Leit, déi d'Gebaikeete benotzen, wéi och fir extern Leit zougänglech wäert sinn. Och dat wäert eng Attraktioun ginn.

Summa summarum e gudden a wichtege Projet fir den Norden. Här President, ech ginn heimat den Accord vun der CSV-Fraktioun.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Weiler. An dann ass et um Här Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci, Här President. No deems de Rapporteur dee Projet hei esou gutt erkläert huet, mee virun allem huet en e sou schéin erkläert, dass mer alleguerten heibanne Loscht kritt hunn, fir deemnächst eng Kéier, wa se da bis steet, Vakanz zu Ettelbréck ze maachen an eng Kéier déi Jugendherberg do ze besichen, selbstverständlech och de Restaurant.

Mee ech mengen, Här Rapporteur, Dir hutt dat sou gutt gemaach, dass ech fannen, d'Regierung sollt sech iwwerleeën, Iech an d'Ausland ze schécken op Touristefoiren, fir do Promotioun fir d'Lëtzebuurger Land ze maachen. Ech mengen, mir kéinten déi Touriste guer net méi packen, déi Der eis géift alleguerten ulackelen.

(Exclamations et hilarité)

Mee de Geck an den Eck, ech ...

M. Sven Clement (Piraten) | An de Burma bei d'Tigere.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Ech géif awer gären nach eng Kéier betounen hei, dass och d'LSAP der Meinung ass, dass dat heiten e wichtege Projet ass. Déi Ettelbrécker Jugendherberg an och déi dorunner hänkend administrativ Gebaikeete gehéieren zu enger ganzer Rei Projeten, fir dee Quartier vun der Gare zu Ettelbréck ze redynamiséieren. A mat deemem wichtege Projet fir Ettelbréck, awer och doriwwer eraus – et ass scho gesot ginn, fir déi ganz Regioun, fir d'Nordstad –, sollen dann nei Touristen ugezu ginn. An dat ass jo och dat, wat mer wëllen. Mir wëlle jo och eng Form vun deem méi nohaltegen Tourismus. Déi Leit, déi wëllen och d'Natur entdecken. An do si se da gutt opgehewen.

Dat heiten ass e wichteg Stéck vun engem Gesamtpäsel, dee sech nennt „Visioun 2035 fir d'Nordstad“, a mir si ganz frou doriwwer als LSAP, dass mer elo hei zu Lëtzebuerg dann, wann ech dat richteg gezielt hunn, eng zéngte Jugendherberg wäerte kréien an eng 120 weider Better wäerte schafen.

An dofir verdéngt dee Projet, deen hei 60 Milliounen, mengen ech, kascht an da gekoppelt mat deem vun der Gare nach eng Kéier 200 Milliounen ..., dat si gutt Suen, déi investéiert sinn an Ettelbréck, awer och doriwwer eraus an déi ganz Regioun. An duerfir verdéngt dat eis Zoustëmmung.

Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Cruchten. Den Här Jeff Engelen huet d'Wuert.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Bau vun enger Jugendherberg ass eng Beräicherung oder eng Vergréisserung vun der Offerte an all Raum, jee nodeem, wou se gebaut gëtt, a speziell hei an der Nordstad. Hei si jo 120 Better virgesinn a 35 Zëmmeren.

Ech mengen, och mat all deem, wat derbäigehéiert ... Dat muss een och soen: Restauratioun, Geschäfte, Büroen, ech mengen, dat gehéiert och haut alles ronderëm derbäi. Mee et muss en awer och soen, datt zanter 2004 keng esou eng Offerte méi hei an deemem Raum war. An duerfir, mengen ech, ass et bluttnoutwendeg, datt mer dat haut upaken.

Hei ass déi zéngte Jugendherberg, déi mer hei am Land haut hei stëmmen. Néng esou Strukturen hu mer nawell uechtert d'Land verdeelt. Am Raum vun der Nordstad ass dat ganz sécher eng positiv Entwécklung vun der Geschäfts- an och der Sportswelt. An ouni den Tourismus ze vergiessen: de Start vum Lee Trail oder vum Eislek Trail ass och hei ginn. Et gëtt zwar och am Rapport de cyclotourisme erwäant, mee ech mengen, do muss mer nach e bësse waarden, ier déi Reseau komplett fäerdeg sinn. Déi sinn nach net grad all fäerdeg.

Am Norden hu mer dann och zwou Jugendherbergen, wat ze begrëssen ass: eng zu Lëlz an eng zu Veianen. An da wéilt ech dann opräifen, wat den Här Rapporteur gesot huet. En huet gesot gehat: „De Kompass weist magnéitesch an den Norden.“ An ech mengen, da wier et och logesch, datt, wann en an den Norde

weist, mer do iergendwou am Klierfer Eck och nach eng Jugendherberg kéinte packen.

Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeet an ech ginn den Accord vun der ADR zu dësem Gesetz.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engelen. Här Sehovic, et ass un Iech.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Rapporteur huet vum „strategiege Kompass“ geschwat, dee Richtung Norde weist, wat, mengen ech, legitim ass, vu dass mer jo hei eigentlech dat musse kucken am Kontext vun insgesamt dräi Finanzéierungsgesetzer an dräi groussen Infrastrukturprojeten, déi mer zu Ettelbréck realiséiere wëllen: eng Kéier de Pôle multimodal an d'Gare mam entspreche Finanziaierungsgesetz, dann de Stroossebauprojet mam Tunnel ënnert der Gare, dee soll entstoën, an dann, drëtts, eben dee Projet de loi, dee mer haut hei virleien hunn, mat der Jugendherberg a mat der administrativer Struktur.

„Strategiege Kompass fir den Norden“, seet de Kolleeg Fernand Etgen. Vläch fir meng Kolleeginnen a Kolleegen op der rietser, op menger rietser Säit, och éischter d'infrastrukturell helleg Dräifaltegkeet fir den Norden. Bref, all d'Weeër féieren an d'Nordstad.

Positiv ervirzesträichen ass dëse Projet, well en, mengen ech, der Nordstad an der ganzer Region op ganz villen Niveauen eppes bréngt: eng besser Mobilitéit, e besseren öffentliche Transport, an ass gutt fir den Tourismus - a fir de Horeca-Secteur, gutt och ganz sécher fir d'ekonomesch Entwécklung vun der Region, Stéchwuert MICE-Tourismus, Stéchwuert awer och administrativ Servicer vum Staat, déi sech do an Zukunft da kéinten usidelen.

En ass awer och positiv ervirzesträichen - an dorop wëll ech kuerz agoen - wéinst dem Innovationscharakter, deen och hei de bauleche Projet eigentlech mat sech bréngt, souwuel wat d'Architektur ugeet, wéi awer och de Choix vun de Materialien. Den Här Rapporteur huet dat schonn zum Deel ervirgestrach. Mir schaffe mat vill Holz. Mir hunn eng Fotovoltaikanlag um Daach. Dat ass net besonnesch innovativ, mee, vill méi innovativ, och eng PV-Anlag, déi op der Fassad soll entstoën. Dat ass ganz innovativ a ganz begrëssenswäert. Zwar net déi alleréisch, mir hunn zu Esch dat éischt Gebai mat enger Fassad-PV-Anlag, mee dat ass ganz sécher eng Entwécklung, déi weider ze maachen ass.

Um Niveau vun der Heizung soll gehëtzt gi mat Geothermie, wat wierklech innovativ ass, vill Gréngs, souwuel wat d'Alentouren ugeet wéi och d'Fassad, an dann am Endeffekt eng Architecture circulaire mat engem Materialpass fir dat Gebai, wou eigentlech séchergestallt gëtt, dass all déi Materialien, déi an deem Gebai wäerte verbaut ginn, um Liewensvun deem Gebai eng Kéier an Zukunft, a wäiter Zukunft, wäerte kënnen recuperéiert ginn. Dat ass eng gutt Nouvelle.

Et ass eng technesch Erausforderung, op déi ech gespaant wäert kucken, well mer effektiv hei e groust Gebai bauen, op engem Tunnel an op enger Busgare. An deem Sënn e ganz spannende Projet a gutt investéiert Suen.

Ech géif mer vläch eng Fro erlaben un d'Madamm Ministesch, ob et mëttlerweil eigentlech méi konkreet Iddie gëtt, wéi eng Servicer an Zukunft sollen an där administrativer Struktur beherbergt ginn.

A fir de Rescht soen ech Merci an ech ginn den Accord vun deene Gréng fir dee Projet. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Här Ben Polidori.

M. Ben Polidori (Piraten) | Merci, Här President. Et wäert och elo keng grouss Iwwerraschung sinn: No där exzellenter Presentatioun vum Rapporteur wäerte mir ganz sécherlech dëse Projet matstëmmen.

Et gëtt eng Plaz, wou mir eist schéint Éislek, eis Traditiounen an d'Vitruvinn kënnen stellen. Den Tourismus bréngt Mënsche vu verschiddene Kulturen zesammen, e féiert oft zu Frëndschaften iwwert d'Lännergrenzen eraus. Den Tourismus an d'fräit Reesen ze ënnerstëtzen ass deemno och en europäesche Friddensprojet. Dës Jugendherberg wäert derfir suergen, dass am Endeffekt méi Leit aus der ganzer Welt och den Norde vun eisem schéine Ländche kenneleieren.

De Projet mécht awer och wirtschaftlech Sënn. Mir schafen eng modern Offer fir Iwwernuechtungsméiglechkeeten, och fir d'Touristen am ënneschte Präisegment, fir déi en Hotel ze deier ass oder déi eng Alternativ sichen an net onbedéngt op e Camping wëlle goe fir ze iwwernuechten.

Flott ass och ze gesinn, dass mer dësen Invest am Norde vun eisem Land maachen, well den Tourismus der Region an der lokaler Wirtschaft zegutt wäert kommen. Dir kënnt Iech jo virstellen, dass mir dës Region besonnesch wichteg ass.

An hoffentlech suergt dës nei Offer un Zëmmeren derfir, dass d'Touriste méi wéi eng Nuecht hei uewen am Land iwwernuechten an hir Suen dann och hei a flotte lokale Betriber wäerten ausginn.

De Bauprojet ass natierlech net geschenkt. Ronn 60 Milliounen Euro si fir dëse Site virgesinn. Wann ee vergläicht, virun zéng Joer - wéi scho vu mengem Virriedner gesot - gouf zu Esch bei der Gare och esou eng Jugendherberg gebaut. Wann een elo Biller kuckt, ass dat relativ identesch vum Projet hier. Mir hunn e bëssen an den Archiven no gesicht, an dës Jugendherberg hat deemools ron 12 Milliounen Euro kascht. Souguer wann een d'Inflatioun do dra-rechent, gesi mer, dass d'Jugendherberg zu Ettelbréck ron dräimol esou deier gëtt wéi déi zu Esch.

Dëse Montant war eis am Ufank e bëssen iwwerdrivwe virkomm an en huet eis och e bësse skeptesch gemaach. Mir hunn dëst awer an der Kommissioun ugeschwat a mir kruten och als Erklärung, dass hei net nëmmen de Bau vun der Jugendherberg geplangt ass, mee dass eeben och eng grouss Infrastruktur-arbecht muss gemaach ginn, wou dee ganzen Terrain muss ënnerunnelt ginn, an dat erkläert dann och déi héich Käschte vun dësem Projet.

Nichtsdestotrotz bleibt et an eisen Aen e gudden Invest, deen der Region iwwert déi nächst Joerzénge erhale bleibt. An dowéinst, soen ech nach eng Kéier, wäerte mer dëse Projet an deem Kontext matstëmmen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. Dann ass et um Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Eng Jugendherberg bei der Gare zu Esch, eng Jugendherberg elo geschwé bei der Gare zu Ettelbréck, als Stater gëtt een esou lues neidesch. Mee mir wäerten trotzdeem dee Projet matdroen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Domat war d'Lëscht vun eise Riedner ofgeschloss.

An dann huet d'Regierung d'Wuert. Madamm Minister.

Prise de position du Gouvernement

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Merci och vu menger Säit, och merci

dem Rapporteur fir säin Enthusiasmus fir dëse flotte Projet, wou mer wierklech alles zesummebréngen, wat Tourismus ass an eisem Land, haaptsächlech am Norde vun eisem Land, och wat d'Accessibilitéit ugeet, och fir eng méi jonk Clientèle, an natierlech d'Mobilitéit. Ech ginn net nach eng Kéier op all déi Detailler an, déi Verschiddener vun Iech scho mentionéiert hunn.

D'Bauzäit soll dräi an en halleft Joer sinn, dat ass elo e puermol mentionéiert ginn. Et war hei rieds, dass eng Panoramaterrass wäert gebaut ginn, vläch kéinte mer eis da Rendez-vous ginn an dräi an engem hallwe Joer, fir op där Panoramaterrass e Patt huelen ze goen.

Ech wëll och vun dëser Geleeeënheet profitéieren, fir fir dëse Projet, mee och fir déi lescht, wou mer och esou eng grouss Zoustëmmung vun der Chamber gesinn hunn, de Verwaltunge Merci ze soen - déi och deelweis hei uewe sëtzen - fir déi vill Aarbecht, an och de Kolleeginnen a Kolleegen am Ministère, déi un dësem Projet matgeschafft hunn.

Déi Fro, déi vum Här Sehovic gestallt ginn ass, wat d'administrativ Servicer ugeet, do ass elo nach keng Decisioun geholl. Do gëtt gewaart, wat d'Besoin vum Staat le moment venu dann nach sinn.

Mee ech soen Iech Merci fir déi grouss Zoustëmmung.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat wär d'Diskussioun zu dësem Projet ofgeschloss.

A mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8264. Den Text steet am Document parlementaire 8264².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8264 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmme zu dësem Projet. Domat ass dëse Projet mat 60 Jo-Stëmme uegeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. Fernand Etgen), Lydie Polfer (par M. Luc Emering) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Yves Cruchten) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser (par M. Fred Keup), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vott?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

10. 8283 – Projet de loi relative à l'adaptation du projet de construction relatif à l'aménagement du Boulevard Raiffeisen et du Boulevard Kockelscheuer dans le cadre de la construction du réseau routier du Ban de Gasperich

An da komme mer zum nächste Punkt um Ordre du jour, de Projet de loi 8283 iwwert d'Adaptatioun vum Budget fir de Bau vum Verkéiersnetz vum Ban de Gasperich. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. Et hu sech schon ageschriwwen: den Här Paul Galles, den Här Yves Cruchten, den Här Jeff Engelen, den Här Meris Sehovic, den Här Marc Goergen an den Här David Wagner. An d'Wuert huet elo d'Rapportrice vum Projet, d'Madamm Corinne Cahen.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

Mme Corinne Cahen (DP), rapportrice | Villmools merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Projet de loi 8283 ass am Fong net immens laang. Ech wollt mech och kuerzfaassen, mee meng zwee Virrapportere waren esou explizitt a genee op hire Projeten, dass ech deen hei elo natierlech awer och wëll e bësse méi am Detail erklären, well ech wëll jo deenen an näischt hannendru stoen.

Den eigentlechen initiale Projet, an deem et ëm de Stroossereseau am Ban de Gasperich geet, gouf mam Gesetz vum 16. Dezember 2010 gestëmmt. De Projet – soi-disant déi eenzel Etappen – gouf deemools a véier Bléck gespléckt. Déi éischt Baggere sinn dunn 2013 gerullt.

Mam Gesetz, dat mer haut stëmmen, soll de Budget vum Amenagement vum Boulevard Raiffeisen an dem Boulevard Kockelscheuer, also dem Projet Ban de Gasperich, erhéicht ginn, dëst ëm eng weider 6.550.000 Euro. Dat si 5,87 % méi den urspréngleche Montant, dee geplangt war. An dofir muss mer dat haut och esou stëmmen.

Erlaabt mer dann, wéi gesot, nach eng kéier e bësschen awer an den Detail ze goen, wuel wëssend, dass et net ganz evident ass, dat heiten ze erklären. An ech géif och direkt dann op de schrëftleche Rapport verweise fir all weider Prezisiounen.

Also, den éischte Lot ass de Reamenagement vun der N4 tëschent der Kräizung Rue Plantin/Rue Verte an dem Rond-point beim Gamm Vert, der Rue Raiffeisen tëschent dem Rond-point Gamm Vert an dem Echangeur Hesper gradewéi der nördlecher Partie vum Boulevard Kockelscheuer tëschent der Rue Raiffeisen an der Autobunn A6.

Den zweete Lot ass deen tëschent dem Boulevard Kockelscheuer an der A6.

Déi éischt Phas vum Lot 3 ass verbonne mam Süddeel vum Boulevard Kockelscheuer aus dem zweete Lot a geet iwwert d'A6 um Niveau vum Gasperecher Kräiz iwwer eng Bréck, déi heescht OA17. An der zweeter Phas gétt de Boulevard Kockelscheuer da verbonne mat der N4 an dem CR186 op der Säit vun der Kockelscheuer.

Iwwer all déi Joren – et sinn der jo 14 bis elo, an dat sinn der jo scho jett – huet de Projet natierlech evoluéiert an en huet mussen adaptéiert ginn.

2014 zum Beispill koum d'Planung vum Tram derbäi. Do goufen dunn och Schinne virgesinn. Natierlech

hunn dunn och d'Ekipementer vun der Bréck mussen deementspreechend adaptéiert ginn.

Do dernieft goufen och zousätzlech Vëlospiste geplangt. Nieft deenen, déi ugangs virgesi waren, gouf nach eng Verbindung geplangt tëschent dem Ban de Gasperich an dem Houwald. An och e Vëlosexpresswee mat zwee Tunnellen, déi nëmme fir d'Cycliste virgesi sinn, gouf eeben du matgeplangt.

Aner Changementer, déi am Laf vum Projet bäikoumen, sinn eng Ännerung vum Tracé vun der Strooss, fir dem neie Stadion Rechnung ze droen, d'Adaptatioun vun der Kräizung N4/CR186/Boulevard Kockelscheuer oder nach weider Busspueren op der Escher Strooss.

Aus all deenen Ursaachen, an och wéinst der Erhéijung vun der TVA am Januar 2015, muss déi Rallonge budgétaire par rapport zum Gesetz vum 16. Dezember 2010 haut gestëmmt ginn.

De Projet 8283 gouf den 20. Juli 2023 vum deemolege Minister François Bausch deposéiert. Den Avis vum Staatsrot koum den 10. Oktober 2023. An eis Ministesch, d'Yuriko Backes, huet ons de Projet den 8. Februar an der Chamberskommissioun virgestallt. De Rapport gouf den 29. Februar ugeholl an ech gouf dann och zum Reporter hei genannt. All d'Detailer fannt der, wéi ech scho gesot hunn, natierlech am schrëftleche Rapport.

An domadder géif ech Iech da Merci soe fir d'Nolauschteren a géif och schonn den Accord gi vun der Fraktioun vun der Demokratescher Partei. Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Cahen, fir Äre schrëftlechen a fir Äre mëndleche Rapport.

An deen éischten ageschriwwene Riedner ass den Här Paul Galles. Här Galles.

Discussion générale

M. Paul Galles (CSV) | Jo, merci villmools, Här President. A merci och fir all déi Informatiounen, déi mer elo schonn iwwert de Rapport kruten. Dofir maachen ech et och ganz kuerz.

Also, et ass jo e Beräich, dat ass eis alleguerter bewosst – mir kennen en –, an deem an deene leschte Jore jo ganz vill gebaut an ëmgebaut ginn ass, an deene 14 Joer, säitdeem en hei gestëmmt ginn ass. An et gétt och ëmmer méi en neuralgesche Punkt vun eiser Mobilitéit. Et ass zumindest den Accès bezéiungsweis d'Verbinding tëschent der Stad engersäits an dann natierlech dem Süden, dem Südweste vum Land anersäits. Do leeft elo ganz viles iwwert deen dote Beräich. Dat wëssen déi vun Iech, déi do reegelméisseg ënnerwee sinn.

Deen heite Rallongement, et ass u sech just e Rallongement, erkläert sech, an et ass scho gesot ginn, virun allem duerch déi dräi Geschichten, déi dräi Saachen: dass den Tram derbäikomm ass, deen elo bis op d'Kockelscheuer fiert, d'Upassung vun der Kräizung beim Stade de Luxembourg an dann – an ech freeë mech awer natierlech doriwwer ganz besonnesch – déi extra Vëlospisten, déi do nach derbäikomm sinn an déi och ganz wichteg sinn, well et e Punkt ass, wou d'Vëloen eebe sécher mussen driwwer ewech kommen, well et eng immens grouss Kräizung bezéiungsweis en immens grouss Beräich ginn ass. Voilà!

Alles dat si gutt Grënn, fir deen heite Rallongement ze ënnerstëtzen. An dofir soen ech dann och vun eiser Fraktioun hier eisen Accord. Merci villmools.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Galles. An dann ass d'Wuert fir den honorabelen Här Yves Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci, Här President. Ech ginn och den Accord vun der LSAP.

Plusieurs voix | A!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Cruchten. Här Engelen, et ass un Iech.

M. Jeff Engelen (ADR) | Jo, merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, et geet am Fong geholl hei ëm eng budgetär Enveloppeerweiderung, well eenzel Aarbechten am Laf vun deene 14 Joer derbäikoumen. Et ass scho gesot ginn hei: Et war den Tram, d'Vëlospist ass geännert ginn an och eng Kräizung gouf geännert.

Domadder ginn ech den Accord vun der ADR zu dëser Prolongatioun vum Budget. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engelen. Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Jo, ech mengen, d'Depassementer sinn erkläert ginn. Se sinn alleguerter eigentlech fir eng gutt Saach, fir den ëffentlechen Transport a fir d'duuss Mobilitéit, gemaach ginn. An deem Sënn ass dat ze begrëssen a mir wäerten de Projet matdroen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Och mir ginn eisen Accord.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Mir ginn och eisen Accord. Et deet ëmmer e bësse wéi, wann ee vum Ban de Gasperich schwätzt, well ech mengen, dee Quartier hätt kënne besser, vill besser, vill, vill, vill besser geplangt ginn, urbanistesches gesinn. Mee deen existéiert eeben elo an et soll een natierlech alles drusetzen, fir e mobilitéitspolitesch ze verbesseren. Et geet ëm den Tram. Ech freeë mech dann, datt d'ADR elo och hannert dem Tram steet. A mir mussen weiderhin an den Tram investéieren, och an der Stad. An ech hoffen och, datt e weider wäert entwéckelt ginn, notamment op der Avenue de la Porte-Neuve, soubal de Stater Schäfferot erëm bei Sënnen ass.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner.

An dann huet d'Regierung d'Wuert. Madamm Ministesch.

Prise de position du Gouvernement

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Merci. Ech kann Iech gewësseren, mir wäerte weider an den Tram investéieren! Mee elo op dëser Plaz, bei dësem Projet och der Chamber e grouse Merci fir d'Zoustëmmung zu dësem Projet, fir dass mer elo hei um Ban de Gasperich d'Aarbechte kënnen zur Satisfaktioun esou séier wéi méiglech ofschléissen.

E grouse Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Ministesch. Domat wär d'Diskussioun zu dësem Projet dann ofgeschloss.

A mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8283. Den Text steet am Document parlementaire 8283².

An ech wollt Iech drop hiweisen, datt am Artikel 4 de Punkt um Enn vum Saaz feelt an deen elo muss derbäigesat ginn, fir datt dat och kloer ass.

(Brouhaha)

Da stëmme mer iwwert deen Text mat deem zousätzleche Punkt, mat där Ännerung also, of.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8283 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen. De Projet ass also mat 60 Jo-Stëmmen uegheoll.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer (par Mme Stéphanie Weydert), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen (par M. Max Hengel), Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler (par Mme Nathalie Morgenthaler), Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Guy Arendt), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. Fernand Etgen), Lydie Polfer (par M. Gérard Schockmel) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Yves Cruchten) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser (par M. Jeff Engelen), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen), Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

11. 8323 – Projet de loi relative au réaménagement et au remplacement de l'ensemble des infrastructures du champ de tir au Bleesdall

An da komme mer zum leschte Punkt vum dem Ordre du jour vum haut, dat ass de Projet de loi 8323 iwwert d'Finanzéierung vum der Sanéierung an dem Ersatz vum den Infrastrukture vum Schéissstand am Bleesdall. D'Riedezäit ass de Basismodell. An et hu sech schon ageschriwwen: den Här Charel Weiler, den Här Yves Cruchten, den Här Jeff Engelen, den Här Meris Sehovic, den Här Marc Goergen an den Här David Wagner. An d'Wuert huet elo de Rapporteur, den Här Etgen.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

M. Fernand Etgen (DP), rapporteur | Här President, Kolleeginnen a Kolleegen: „Hat der Mensch eine Waffe, hat er auch ein Ziel.“

(Hilarité)

D'Zil vum dësem Gesetz ass identesch mam Projet virdrun iwwert d'Militärlager um Waldhaff: Arméistrukturen, déi absolut net méi zäitgeméiss sinn, deenen haitege Besoinen unzepassen a punkto Funktionalitéit. Si sinn net méi konform zu de legale Sécherheetsufuerderungen a wat d'Gesondheet op der Aarbechtsplaz ubelaangt. Och ginn et Virgabe vum der NATO fir d'Standard vum engem militäresche Schéissstand.

Et geet ëm de Schéissstand, deen am schéinen, geschwongen, déif ageschnidde Dall vum der Bles un der Limit vum der fréierer Gemeng Houschent an der Sektouren Goolje vum der Gemeng Pëtschent läit. E méi gëeegente Site opgrond vum der Topografie mat ideale Längten – 400 Meeter sinn hei gefrot – ass net ze fannen!

Esou wéi beim Projet vum Militärlager um Waldhaff wéll ech hei rappeléieren, datt de russeschen Aggressionskrich an der Ukrain eis all Dag virun Ae féiert, wéi wichteg eng effikass, funktionell a reaktiv Arméi ass, fir d'Ofschreckungskapacitäten um Niveau vum Europa an der NATO ze stäerken a fir eisen Engagementer do nozekommen.

D'Lëtzebuurger Arméi huet sech en ambitiësen Investitionsprogramm fir all seng Infrastrukture ginn. De Schéissstand am Bleesdall datéiert aus der Nokrichszäit a gëtt absolut keng zefriddestellend Äntwert op déi verschiddearten Funktiounen vum enger zäitgeméisser Infrastruktur.

Dobäi kommen och déi technesch an déi baulech Defiziter. Et kann ee soen, datt déi besteeënd Installatiounen vum Grond op an d'Viséier geholl gi sinn, fir datt wierklech am duebele Sënn vum Wuert kee Schoss méi no hanne ka lassgoen.

De komplette Reamenagement huet niewent dem Objektiv vum der Moderniséierung als Zil, enger ganzer Rei neie Paradigme Rechnung ze droen a méi Flexibilitéit fir militäresch Exercicer ze erlaben. Esou kënnen 30 Tireurë gläichzäitig instruéiert ginn – virdrun d'Hallschent! –, an dat sinn Tireurë vu verschiddeenen Niveaue, vum Ufänger bis bei den Eliteschützen.

Et geet och drëm, Sprengkierper, Granaten a Munitionen hei zu Lëtzebuerg kënnen ze zerstéieren. D'Gebaiheekte mussen fir dës Ufuerderunge fit gemaach ginn.

Et ass mir wichteg ze soen, datt dës Site och vum der Police grand-ducale a vum der Douanesverwaltung genotzt, also perfekt ausgelascht gëtt. Esou erlaabt d'Shootinghouse dem Personal vum der Arméi an der Police et, eng Formatioun bannen an engem Haus ze ginn. De Shootingtower gëtt de spezialiséierten Eliteschützen optimal Trainingsméiglechkeeten. D'Zone de destruction erlaabt et, all Zorte vu Munition an akribescher Sécherheet ze zerstéieren, an en Énnerstand Typ Bunker gëtt dem Service de déminage zousätzlech Sécherheet.

D'Gebaiheekte sinn der Topografie an dem Éisleker Landschaftsbild uegpass. Et gouf ënner anerem och eng Etüd iwwert de Schall gemaach. D'Energiekonzept, d'Charakteristike vu banneschem a bauschem Material a besonnesch d'Resistenz wéi och den Alterungsprozess waren de Planungsleit fir eng gréng Infrastruktur wichteg.

De Projet gëtt an dräi Phase realiséiert. Opgrond vum der Spezifisitéit vu verschiddeenen Aarbechten, an och wéinst dem Volume vu verschiddeenen Aarbechten, ass eng Bauzäit vu 5 bis 6 Joer virgesinn. Et sinn Alternative gesicht ginn, fir während der Bauzäit weider déi néideg Formatiounen kënnen ze garantéieren.

De Projet ass den 9. Oktober 2023 vum deemolege Mobilitéets- an Travaux-publics-Minister François Bausch, deen déizäit och Minister vum der Defense war, an der Chamber deposéiert ginn. Him gëllt eise Merci fir säin Engagement fir d'Cause vum der Arméi bei alle Projeten.

Mir hunn de Projet den 18. Januar 2024 an der Chamber vu kompetente Fachleit presentéiert kritt. Ech si Rapporteur genannt ginn. Déi zwou zoustänneg Kommissiounen hunn de 7. Mäerz eng Descente op déi zwee Sitten, de Waldhaff an de Schéissstand am Bleesdall, gemaach a konnte sech iwwerzeegen, datt dës komplett Reamenagement wichteg a bluttnoutwendeg sinn.

Den Avis vum Staatsrot vum 24. Oktober 2023 huet eis drop higewisen, datt bei Projete vum dëser Envergere déi prezis Affektatioun vum der Finanzenveloppe muss determinéiert ginn, an huet sech mat enger formeller Oppositioun mat der ursprénglecher Denominatioun am Titel an am Artikel 1 net averstanen erkläert. D'Kommissioun huet dat agesinn an den Artikel 1 amendéiert.

Elo hat ech bal de Käschtel vergiess. De Montant vum 71.450.000 Euro däerf net iwwerschritt ginn.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, dës Projet erlaabt et der Lëtzebuurger Arméi, hir Missiounen op nationalem an internationalem Plang esou auszeféieren, wéi dat an dëse mouvementéierten an turbulente Zäiten ubruucht ass. Eis Arméi gëtt ëmmer erëm duerch hir Kohäsion, Expertis a Professionalitéit vum hiren nationalen an internationale Partner héich appreciéiert.

D'Arméi passt sech den aktuelle politeschen, sozialen, militäreschen an technologesche Konditiounen un, fir d'Erausfuerderunge vu muer kënnen ze meeschten.

Eng demokratesch Gesellschaft ass verflucht, hiren Zaldote beschtméiglech Infrastrukturen a Material zur Verfügung ze stellen. E kollektive Merci gëllt allen, déi un dësem Projet, egal op wéi eng Manéier, matgeschafft hunn.

Ech wéll dann och gläich den Accord vum der Fraktioun vum der Demokratescher Partei zu dësem Projet ginn.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Rapporteur, fir Äre schrëftlechen a mündlechen Rapport.

An den éischten ageschriwwene Riedner ass den Här Charel Weiler. Här Weiler.

Discussion générale

M. Charel Weiler (CSV) | Merci, Här President, wéi wichteg et ass, an eis Verdeedegung ze investéieren, ech mengen, dat ass haut de Mëtteg méi wéi eemol ënnerstrach ginn. De Reamenagement vum Schéissstand am Bleesdall ass wichteg an noutwendeg, well den aktuelle Schéissstand an engem schlechten Zoustand ass a well d'Sécherheetsmoosnamen oder d'Sécherheetsnormen net méi erfëllt sinn. Et ass e Projet, dee wichteg ass fir eis Arméi, fir eis Infrastrukturen, fir eise Beitrag zur NATO.

Domat ginn ech den Accord vum der CSV-Fraktioun.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Weiler. Dann ass d'Wuert fir d'Madamm Claire Delcourt.

Mme Claire Delcourt (LSAP) | Merci, Här President. Jo, och mir hunn de Site kënnen besiche goen, an ech fannen och, dass mer do ganz vill Erklärungen kruten, firwat dës Site muss reamenagéiert ginn. An ech

mengen, déi Leit, déi dagdeeglech do schaffen, hunn och eng uerdentlech Struktur zegutt.

An domadder gi mer natierlech och den Accord vun eiser Fraktioun. Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Delcourt. Här Engelen.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Fir den Ufuerderunge vun eiser Zäit gerecht ze ginn, speziell an der Arméi, an och, fir den Norme vun der NATO ze entsprechen, brauche mer hei am Land militäresch Infrastrukturen, déi ugepasst sinn, déi d'Sécherheetsnormen erfüllen.

An ech mengen, hei ass e Projet, dee schonn zënter 1950 a Betrib ass. Dat sinn elo 70 Joer. Ech mengen, et gëtt Zäit, datt mer do renovéieren. Et ass am Interesse vun eis all, wa mer dat do maachen.

Duerfir ginn ech der ADR-Fraktioun hir Zoustëmmung heizou.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engelen. Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President. Ech mengen, dass mer bei deem virege Projet de loi schonn d'Méiglechkeet haten, op d'Wichtigkeet vun Investitiounen a modern Infrastrukture fir d'Arméi anzegoen. Dat selwecht ass hei natierlech och richtig.

An an deem Sënn ginn ech den Accord vun deene Gréngen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci. Merci, Här President. Och mir wäerten eisen Accord ginn. Wéi mer do waren, hu Verschiddener – an ech och! – e bësse blöd gekuckt, wéi mer gesinn hunn, dass do zum Deel am Moment Netzer mussen hänke bezéiungsweis wéi mer de Stand dee Moment do virfonnt hunn. Et ass héich Zäit ginn, fir et diplomatesch ze soen, fir net ze soen: Et ass ze laang verschleeft ginn.

An et ass och gutt, dass mer op eis belsch Partner kënne zréckgräifen, well während där Zäit, wou elo renovéiert gëtt, muss ee jo awer weiderhin nach üben. Et ka jo net sinn, dass eis Police an eis Arméi

kee Schéistserrain méi hunn. An deementspriedend muss mer do och e grouse Merci soen, dass mer bei de belsche Partner ee fonnt hunn, deen eis déi Zäit säi Schéistserrain wäert zur Verfügung stellen, wat natierlech mat villen Autorisatiounen herno verbonnen ass. An d'Arméi wäert vill Aarbecht herno hunn, fir iwwerhaapt dierfen iwwert d'Grenz ze fuere mat de Waffen. Mee dat ass alles nach e ganz anere Kontext. Dofir och e grouse Merci un d'Belch.

A mir wäerten den Accord ginn zu dësem Projet.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Mir wäerten dee Projet de loi och matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci. Dann hu mer d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschloss.

Dann ass et un der Regierung. Madamm Minister.

Prise de position du Gouvernement

Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics | Jo, vu menger Säit och dem Rapporteur e ganz grouse Merci fir all d'Erklärungen. Nach eng kéier: Et ass e wichtege Invest an d'Modernisierung vun eisen Infrastrukturen a fir eis Arméi.

Ech war frou, mat Iech zesummen dohinner ze goen, honorabel Deputéiert vun der zoustänneger Kommissioun, fir eis dat unzekucken. Hei si mer och nees voll am Effort de défense, dee mer muss maachen. De Schéissstand hei gëtt natierlech fir d'Arméi gemaach. Mee fir mech ass et awer och wichtege, dass verschidden Unitéite vun der Police an och vun der Douane dee kënne benotzen. Ech mengen, do muss een zesummeschaffen a Synergie fannen. An dat kënne mer mat dësem Projet da le moment venu och maachen.

Dofir och vu menger Säit nach eng kéier e grouse Merci fir déi ganz breet Zoustëmmung fir dëse ganz wichtege Projet.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat ass d'Diskussioun dann ofgeschloss.

An da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8323. Den Text steet am Document parlementaire 8323⁴.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8323 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: Jo-Stëmmen: 60. Dëse Projet de loi ass also mat 60 Jo-Stëmmen ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer (par M. Laurent Mosar), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galle, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Fernand Etgen), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella (par M. André Bauler), Lydie Polfer (par M. Gérard Schockmel) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Yves Cruchten), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen (par M. Georges Engel) et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser (par M. Fred Keup), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

Domat si mer um Enn vun eiser Sëtzung ukomm. D'Chamber kënnt muer um 14.00 Auer nees zesummen.

D'Sëtzung ass opgehuewen.

(La séance publique est levée à 16.58 heures.)

27e séance

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique M. Claude Wiseler, Président 2. Dépôt d'une motion par M. Gusty Graas Exposé : M. Gusty Graas 3. Dépôt d'une motion par M. François Bausch Exposé : M. François Bausch 4. 8259 – Projet de loi modifiant : 1° le Code de la sécurité sociale ; 2° le Code du travail ; 3° la loi modifiée du 30 juillet 1960 concernant la création d'un fonds national de solidarité ; 4° la loi modifiée du 28 juillet 2000 ayant pour objet la coordination des régimes légaux de pension ;	p. 34 p. 34 p. 35	5° la loi modifiée du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées ; 6° la loi modifiée du 30 avril 2004 autorisant le Fonds national de solidarité à participer aux prix des prestations fournies dans le cadre de l'accueil aux personnes admises dans un centre intégré pour personnes âgées, une maison de soins ou un autre établissement médico-social assurant un accueil de jour et de nuit ; 7° la loi modifiée du 18 décembre 2009 organisant l'aide sociale, aux fins de déterminer la procédure devant les juridictions en matière de sécurité sociale Rapport de la Commission de la Santé et de la Sécurité sociale : Mme Françoise Kemp Discussion générale : Mme Carole Hartmann M. Mars Di Bartolomeo M. Jeff Engelen M. François Bausch M. Sven Clement M. Marc Baum Mme Carole Hartmann	p. 35

Prise de position du Gouvernement : Mme Martine Deprez, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8259 et dispense du second vote constitutionnel

5. Motion de M. Sven Clement relative à l'ajout d'une rubrique « Objectifs à valeur constitutionnelle » sur la fiche d'évaluation d'impact

p. 37

Exposé : M. Sven Clement

Discussion générale : M. Laurent Zeimet | Mme Taina Bofferding | M. Fred Keup | M. Guy Arendt | M. Meris Sehovic | M. Marc Baum

Vote sur la motion modifiée (adoptée)

6. Ordre du jour

p. 39

M. Claude Wiseler, Président

7. Motion de M. Laurent Mosar relative à la lutte contre l'une des pires crises humanitaires au monde au Soudan

p. 39

Exposé : M. Laurent Mosar

Discussion générale : M. Gusty Graas | M. Yves Cruchten | M. Fernand Kartheiser | M. François Bausch | M. Sven Clement | M. David Wagner

Vote sur la motion (adoptée)

8. Motion de M. Gusty Graas relative au conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan

p. 40

Exposé : M. Gusty Graas

Discussion générale : M. Christophe Hansen | M. Yves Cruchten | M. Fernand Kartheiser | M. François Bausch | M. Sven Clement | M. David Wagner

Prise de position du Gouvernement : M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | M. Fernand Kartheiser (parole après ministre) | M. David Wagner (parole après ministre)

Vote sur la motion (adoptée)

9. Question élargie n° 5 de M. Franz Fayot relative à l'annonce d'une réorientation fondamentale de la politique en matière d'éducation et de sensibilisation aux questions de développement

p. 42

M. Franz Fayot | M. Xavier Bettel, Ministre de la Coopération et de l'Action humanitaire | M. Franz Fayot | M. le Ministre Xavier Bettel

10. 8285 – Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre global de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Royaume de Thaïlande, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022

p. 43

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région : M. Gusty Graas

Discussion générale : M. Christophe Hansen | Mme Liz Braz | M. Fernand Kartheiser | Mme Joëlle Welfring | M. Sven Clement | M. David Wagner

Prise de position du Gouvernement : M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8285 et dispense du second vote constitutionnel

11. 8288 – Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Gouvernement de la Malaisie, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022

p. 46

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région : M. Gusty Graas

Discussion générale : M. Christophe Hansen

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8288 et dispense du second vote constitutionnel

12. 8306 – Projet de loi portant approbation du Protocole d'adhésion à l'accord commercial entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et la Colombie et le Pérou, d'autre part, en vue de tenir compte de l'adhésion de l'Équateur, fait à Bruxelles, le 11 novembre 2016

p. 47

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région : M. Gusty Graas (intervention de M. André Bauler)

Discussion générale : M. Christophe Hansen | M. Fernand Kartheiser | M. David Wagner | M. Christophe Hansen (parole pour fait personnel) (interventions de M. David Wagner)

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8306 et dispense du second vote constitutionnel

13. Motion de M. François Bausch relative à la durée de vie au-delà de 40 ans de la centrale de Cattenom

p. 49

Exposé : M. François Bausch

Discussion générale et prise de position du Gouvernement : M. Christophe Hansen | Mme Carole Hartmann | M. Franz Fayot | M. Tom Weidig (interventions de M. Sven Clement et M. Marc Goergen) | M. Marc Goergen | M. Marc Baum | M. Tom Weidig (parole pour fait personnel) | M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | M. François Bausch

Vote sur la motion modifiée (adoptée)

14. Résolution de M. Sven Clement relative à l'autorisation pour toutes les organisations subventionnées par l'État de donner leur avis sur un projet de loi sans devoir passer par le ministère compétent et adaptation du Règlement dans ce sens

p. 52

Exposé : M. Sven Clement

Discussion générale : Mme Stéphanie Weydert | M. Gilles Baum | Mme Taina Bofferding | M. Fred Keup (intervention de M. Sven Clement) | M. François Bausch (intervention de Mme Stéphanie Weydert) | M. Marc Baum | M. Sven Clement

Vote sur la résolution modifiée (rejetée)

Présidence : M. Claude Wiseler, Président

Au banc du Gouvernement : M. Xavier Bettel, Vice-Premier ministre ; Mme Martine Deprez, Ministre

(La séance publique est ouverte à 14.01 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

M. Claude Wiseler, Président | Ech maachen d'Sëtzung op.

Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

(Négation)

Dat ass net de Fall.

2. Dépôt d'une motion par M. Gusty Graas

Dann hunn ech eng Wuertmeldung vum Här Graas. Här Graas, et ass fir den Depot vun enger Motioun.

Exposé

M. Gusty Graas (DP), auteur | Merci, Här President. Effektiv, ech hunn eng Motioun hei ze deposieren. An zwar geet et hei ëm de Konflikt zwëschent

Aserbaïdjan an Armenien, ëmsou méi well jo eng Delegatioun vun der Chamber d'nächst Woch an Armenien fiert. An dowéinst hunn ech hei eng préparéiert am Numm vun der Majoritéit. Ech sinn awer ganz frou, datt sämtlech Fraktiounen a Sensibilités politiques déi hei matdroen. An ech géing Iech an deem Sënn déi och hei deposieren.

Motion

La Chambre des Députés,

– regrettant profondément l'exode forcé de plus de cent mille Arméniens du Haut-Karabakh à la suite du lancement d'une opération militaire injustifiée par l'Azerbaïdjan le 19 septembre 2023 ;

– soulignant son attachement à la déclaration d'Alma-Ata de 1991, par laquelle la République d'Arménie et l'Azerbaïdjan reconnaissent mutuellement leur intégrité territoriale et leur souveraineté ;

– considérant que le Luxembourg et l'Arménie partagent des intérêts communs et sont déterminés à renforcer

et à approfondir leurs relations sur la base de valeurs communes ;

– se félicitant du fait que l'Arménie ait ratifié le Statut de Rome en date du 14 novembre 2023 afin d'adhérer à la Cour pénale internationale ;

– considérant qu'il fut convenu d'établir un nouveau programme de partenariat UE-Arménie à l'occasion du cinquième Conseil de partenariat UE-Arménie qui eut lieu le 13 février 2024 ;

– saluant l'accord conclu en date du 19 avril 2024 entre les commissions d'État respectives sur la délimitation de la frontière entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan ;

– soutenant l'engagement de l'Arménie pour la consolidation de sa démocratie,

invite le Gouvernement à

– réitérer son appel face aux États concernés de respecter le droit international et de donner suite à l'ordonnance de la Cour internationale de justice du 17 novembre 2023 ;

– poursuivre son engagement dans le cadre de la mission civile de l'Union européenne en Arménie (EUMA) et de prolonger celui-ci si demande en est faite par les autorités arméniennes ;

– soutenir l'établissement par l'Union européenne du nouveau programme de partenariat UE-Arménie afin de renforcer la coopération entre l'UE et l'Arménie dans toutes ses dimensions ;

– s'engager au sein du Conseil pour que l'UE assume davantage le rôle de médiateur dans le conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan afin de mener à bien le processus de paix ;

– s'engager en faveur de la normalisation complète des relations diplomatiques entre les pays de la région, notamment entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan ;

– encourager l'Arménie et l'Azerbaïdjan à poursuivre la résolution pacifique de tous les différends, en particulier la délimitation et la démarcation des sections restantes de la frontière ;

– exiger de Bakou de libérer immédiatement tous les prisonniers de guerre arméniens et de fournir des informations sur des centaines de personnes d'origine arménienne disparues ;

– s'engager pour approfondir les relations économiques bilatérales et de l'Union européenne avec l'Arménie dans les domaines du commerce, de l'investissement, de la science et de l'éducation ;

– s'engager à tous les niveaux pour une normalisation des relations entre la Turquie et l'Arménie ;

– poursuivre le renforcement des liens diplomatiques et économiques entre le Luxembourg et l'Arménie.

(s.) Gusty Graas, Marc Baum, François Bausch, Sven Clement, Yves Cruchten, Christophe Hansen.

M. Claude Wiseler, Président | Villmools merci, Här Graas. Da stelle mer déi duerno zur Diskussioun. Merci.

3. Dépôt d'une motion par M. François Bausch

Dann hunn ech och nach eng Wuertmeldung vum Här Bausch. Dir kritt ganz gär d'Wuert, Här Bausch.

Exposé

M. François Bausch (déi gréng), auteur | Merci, Här President, fir d'Wuert. Ech wollt et och ganz kuerz maachen. Mir haten de Moien eng insgesamt – bis op eng Ausnam – ganz konstruktiv Diskussioun an der Kommissioun, der Jointe iwwer Cattenom ..., an datt déi nächst zwee nächst Joer decisiv géinge ginn, fir datt mer do juristeschen an och wëssenschaftlech virginn, fir datt Cattenom net verlängert gëtt, well dat jo fir Lëtzebuerg eng existenziell Fro ass.

Et ass och esou, datt de Moien ausser enger Partei quasi all Partei der Meenung war, datt een dat soll maachen, datt d'Regierung sech soll esou Moyene ginn. Ech hunn esou eng Motioun gemaach. Si ass elo ënnerschriwwen vun deene Gréngen, der LSAP, deene Lénken an de Piraten, mee ech ginn dervun aus, datt d'Majoritéitskolleegen – ech hat elo nach keng Zäit, se hinne virzeleeën – déi normalerweis och misste kënnen matdroen an ënnerschreiwen, well se de Moien och déi nämmleche Meenung haten. Ech wëilt Iech se emol deposéieren an da kënnen mer nach kucken, ob si se och nach wëllen ënnerschreiwen.

Motion

« relative à la prolongation de la durée de vie au-delà de 40 ans de la centrale de Cattenom »

La Chambre des Députés,

– vu l'accord de coalition 2023-2028 et l'engagement du Gouvernement d'intervenir auprès des autorités françaises pour obtenir la fermeture des centrales nucléaires à risque, dont notamment le site de Cattenom ;

– considérant la politique anti-nucléaire du Luxembourg sur la scène européenne et mondiale depuis des décennies et considérant l'énergie nucléaire comme une technologie vieille, chère, non renouvelable, aux déchets extrêmement problématiques et dont les dangers énormes sont non maîtrisables ;

– vu le lancement d'une concertation publique en janvier 2024 sur les dispositions de sûreté proposées par EDF pour poursuivre l'exploitation de ses réacteurs nucléaires de 1300 mégawatts électriques (MWe) au-delà des 40 ans de vie, respectivement en vue du 4e réexamen périodique des réacteurs visés, dont ceux de la centrale de Cattenom, située à moins de 10 km de la frontière luxembourgeoise ;

– rappelant l'accident nucléaire de Tchernobyl, en 1986, qui a démontré que même des pays lointains comme le Luxembourg, pourtant situé à 1.700 km, peuvent être impactés en cas d'accident grave et qu'un accident grave à proximité immédiate entraînerait non seulement de lourdes conséquences pour notre population, mais constitue une menace pour notre souveraineté, voire pour l'existence du pays ;

– rappelant que le réacteur 1 de Cattenom atteindra la limite de sa durée de vie initiale, soit 40 ans, en 2026 et que le risque associé aux installations nucléaires augmente aussi bien avec le nombre de réacteurs en opération qu'avec l'âge d'exploitation ;

– rappelant que les réacteurs vieillissants se basent sur des concepts de sûreté datant du début des années 1970 avec des exigences moins élevées qu'aujourd'hui ainsi qu'une protection insuffisante des installations contre les événements naturels ainsi que contre les accidents liés à la civilisation (attaques terroristes ou chutes d'avion) ;

– rappelant que le Luxembourg s'est donné en 2020, en prévision d'éventuels accidents nucléaires mêmes mineurs, un régime légal en matière de réparation des dommages causés par un accident nucléaire impactant notre territoire et notre population ;

– rappelant qu'un grave accident nucléaire à proximité du Luxembourg aurait de lourdes conséquences pour notre population et serait une menace directe pour la souveraineté nationale, voire l'existence du pays ;

– soulignant les réunions annuelles de la Commission mixte franco-luxembourgeoise de la sécurité nucléaire permettant aux autorités luxembourgeoises de faire le point avec les autorités françaises, en présence de l'entreprise EDF, sur les développements récents intervenus dans les domaines de la sûreté nucléaire et de la radioprotection ;

– rappelant la représentation luxembourgeoise dans le Comité local d'information (CLI) de Cattenom et les dialogues techniques avec l'Association nationale des comités et commissions locales d'information (ANCLLI) ;

– rappelant le succès du rôle significatif et des actions concrètes du Land de Baden-Württemberg dans les efforts de fermeture de la centrale nucléaire de Fessenheim en France, mis hors service en 2020,

invite le Gouvernement à

– s'opposer clairement auprès des autorités françaises contre une prolongation de la durée de vie de la centrale nucléaire de Cattenom « à risque » proche de nos frontières ;

– formuler, en collaboration avec des experts, un avis critique et détaillé dans le cadre du processus de la

consultation publique susmentionnée et à intervenir auprès de la Commission mixte franco-luxembourgeoise de la sécurité nucléaire ;

– continuer de faire part, lors des contacts bilatéraux avec les pays voisins, de nos préoccupations par rapport aux déficiences constatées dans les réacteurs nucléaires, et du danger que constituent ces centrales pour le Grand-Duché ;

– informer la Chambre des Députés des démarches entreprises ou prévues par le Gouvernement concernant la fermeture rapide de la centrale nucléaire de Cattenom.

(s.) François Bausch, Marc Baum, Franz Fayot, Marc Goergen.

M. Claude Wiseler, Président | Da kucke mer dat. Villmools merci, Här Bausch.

4. 8259 – Projet de loi modifiant :

1° le Code de la sécurité sociale ;

2° le Code du travail ;

3° la loi modifiée du 30 juillet 1960 concernant la création d'un fonds national de solidarité ;

4° la loi modifiée du 28 juillet 2000 ayant pour objet la coordination des régimes légaux de pension ;

5° la loi modifiée du 12 septembre 2003 relative aux personnes handicapées ;

6° la loi modifiée du 30 avril 2004 autorisant le Fonds national de solidarité à participer aux prix des prestations fournies dans le cadre de l'accueil aux personnes admises dans un centre intégré pour personnes âgées, une maison de soins ou un autre établissement médico-social assurant un accueil de jour et de nuit ;

7° la loi modifiée du 18 décembre 2009 organisant l'aide sociale, aux fins de déterminer la procédure devant les juridictions en matière de sécurité sociale

An da komme mer zum éischte Punkt vun eisem Ordre du jour vun haut de Mëtten. Dat ass de Projet de loi 8259 iwwert d'Prozedur virum de Geriichter a Saache Sozialversécherung. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. Dat heescht, d'Rapportrice huet 10 Minutten, déi jeeeweileg Fraktiounen a Sensibilitéite 5 Minutten, d'Regierung 10 Minutten. Et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Carole Hartmann, den Här Mars Di Bartolomeo, den Här Jeff Engelen, den Här François Bausch an den Här Sven Clement. An d'Wuert huet elo d'Rapportrice vum Projet de loi, déi honorabel Madamm Françoise Kemp. Madamm Kemp.

Rapport de la Commission de la Santé et de la Sécurité sociale

Mme Françoise Kemp (CSV), rapportrice | Här President, léif Kollegeinnen a Kollegeen, et ass mir haut eng grouss Éier a Freed, fir dierfen als Rapportrice de Projet de loi 8259 ze presentéieren.

An dësem Gesetzesprojet geet et ëm d'Bestëmmungen iwwert d'gerichtlech Prozeduren am Domän vun der Sécurité sociale. En huet als Objectif, fir d'Dispositionen ze modifizéieren an ze completéieren vun de Prozedure virum Conseil arbitral de la sécurité sociale, virum Conseil supérieur de la sécurité sociale an d'Adaptatioun vun de Renvoien. Notamment geet et drëms, den Artikel 454 ze modifizéieren an ze completéieren, deen d'Recourse virum de Juridictionen am Beräich vun der Sécurité sociale reegelt. Dëse Projet de loi hieft dat modifizéiert Gesetz vum 24. Dezember 1993 op, dat virdrun déi ze befolgend Prozedure virum Conseil supérieur an

dem Conseil arbitral vun der Sécurité sociale reglementéiert huet, souwéi d'Delaien an d'Fraisen.

Dëse Projet de loi decouléiert aus enger Question préjudicielle vum Conseil arbitral de la sécurité sociale iwwert d'Verfassungskonformitéit vum Artikel 455 éischt Alinea vum Code de la sécurité sociale. D'Cour constitutionnelle huet de 25. November 2022 an engem Arrêt festgehalen, datt dësen Abschnitt de Prinzip vum der Réserve de la loi violéiert. Nämlech kënnen déi essentiel Elementer vum der Prozedur vum de Juridictions sociales net an engem Règlement grand-ducal festgehal ginn, mee mussen an engem Gesetz définéiert ginn.

Dëse Projet de loi gouf den 29. Juni 2023 deposéiert an ass den 13. Juli 2023 der Kommissioun virgestallt ginn. De 27. März 2024 sinn ech Rapportrice genannt ginn.

Léif Kolleeginnen, léif Kolleegen, d'Santés- a Sécurité-sociales-Kommissioun krut zu dësem Gesetzesprojekt fënnf Avisen an zwee Avis complémentaires eran. Den Avis vum der Chambre des Métiers vum 31. Juli 2023 begréisst d'Erhéijung vum dem Delai am Recours juridictionnel vu 40 Deeg fir d'Assuréeen, déi am Ausland wunnen, an ënnersträicht, datt et keng supplémentär Delaie fir e Recours administratif soll ginn, fir d'Gläichheet virum dem Gesetz ze garantéieren.

Am Avis vum der Chambre de Commerce vum 4. August 2023 souwéi am Avis complémentaire vum 2. Februar 2024 approuvéiert si de Projet de loi an huet keng besonnesch Remarken ze formuléieren.

Den Avis vum Conseil d'État vum 24. Oktober 2023 huet eng Rei Ajustementer suggeréiert am Sënn vum der Kohärenz, Kloeherheit a juristescher Konformitéit vum dësem Gesetzestext. A sengem Avis complémentaire vum 12. März 2024 huet de Staatsrot den Amendement gouvernemental zu der Simplification vum der Procédure de notification vum der Decisioun ënnert d'Lupp geholl an huet e puer Ajustementer proposéiert.

Den Avis vum der Cour supérieure de justice formuléiert eng Rei Observatiounen a proposéiert eng Rei vu Modifikatiounen.

D'Chambre des Salariés ënnersträicht d'Wichtigkeet vum Assessorat bei der Deliberatioun vum den Affären an hirem Avis vum 24. Abrëll 2024 a recommandéiert eng Mise en place vum enger spezifescher Formatioun. D'Remarke vum der Chambre des Salariés an der Cour supérieure de justice sinn net materagefloss wéinst der Urgence vum dësem Dossier, mee si gi bei enger nächster Ännerung matconsideréiert.

Elo bleift mir just nach ze ënnersträichen, datt dës Reform en Effet rétroactif op den 8. Dezember 2022 huet aus Grënn vum der Rechtssécherheet.

Fir weider Detailer verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport an déi verschidden Avisen, déi virleien. Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren a ginn den Accord vu menger Fraktioun.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Rapportrice villmools Merci fir hire schrëftlechen a fir hire mëndleche Rapport.

An déi éischt ageschriwwen Riednerin ass dann d'Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann.

Discussion générale

Mme Carole Hartmann (DP) | Merci, Här President. Hei ass, wéi d'Rapportrice et gesot huet, effektiv op Basis vum enger Question préjudicielle eng Rei Adaptatiounen gemaach ginn. Dës Adaptatiounen, déi sinn am Sënn och vum där méi grousser Reform vum eiser

Procédure civile, déi gemaach ginn ass, fir d'Prozeduren ze vereinfachen a fir och méi effikass ze ginn, wat generell d'Gerichtsprozeduren ugeet.

Mir hunn am Kader vum der Kommissioun awer och méi generell kuerz iwwert d'Prozedur virum Conseil arbitral geschwat, dem Conseil arbitral, dee vill saiséiert gëtt a wou ganz, ganz vill Leit a Situatiounen sinn, wou se dach Prozeduren hunn, déi ganz problematesch fir si sinn – ech denken un de Reclassement, ech denken awer och u Prozeduren ëm den RMG, bref, Saachen, déi d'Leit direkt befaassen –, wou d'Prozedur ganz, ganz laang sinn, wat fir d'Leit trotzdeem wierklech eppes ass, wat se immens affektéiert.

An ech mengen, dass mer parallel zu dëser Reform – mir hunn och iwwer aner Reforme geschwat, déi vläicht nach mussen kommen – och weider mussen kucken, dass mer och déi Prozedur virum Conseil arbitral verbesseren, dass mer se och verkierzen, well et eeben hei och ëm Saache geet, déi d'Leit direkt betreffen, well et gëtt aktuell awer Delaien, déi heiansdo bis zu zwee Joer laang sinn, bis een an eng Sitzung kënn. An dorunner mussen mer och an Zukunft schaffen.

Bei dësem Projet ass alles gesot an ech géif dozou den Accord vum der DP-Fraktioun ginn. Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci Madamm Hartmann. Dann ass d'Wuert fir den Här Mars Di Bartolomeo.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Merci, Här President. Merci fir dee gutt verständleche Rapport vum der Diddelenger Rapportrice. De Projet ass vum dem Virgänger vum der jëtzege Sozialministerin, dem Claude Haagen, deponéiert ginn an e wäert erëm fir déi noutweneg Rechtssécherheet, wat d'Prozedur bei de Geriichtbarkeeten vum der Sécurité sociale ugeet, suergen. Dat ass gutt esou an et ass och gutt, dass mer d'Retroaktivitéit festgehalen hunn, fir dass net eng nei Onsécherheet entsteet.

Dat gesot, mengen ech, kéint een direkt den Accord vum eiser Fraktioun ginn, deen ech och ginn.

Ech hu just nach drop higewisen, dass déi Iwwerleeungen, déi d'Chambre des Salariés gemaach huet, ganz berechtigt sinn. D'Chambre des Salariés huet gespuert, dass den Assessorat kéint a Fro gestallt ginn. Dat wär dee falsche Wee, well d'Assesseure si Leit, déi vum Terrain kommen an déi och ganz vill Versteesdemech hu fir déi eenzel Situatiounen, déi sech kënnen presentéieren. An dofir soll een den Assessorat, d'Assesseuren, net a Fro stellen, mee am Contraire, sou wéi d'Chambre des Salariés dat proposéiert, eng speziell Formatioun oder eng weider Formatioun vum den Assesseuren ubidden.

Dat gesot, mengen ech, bräicht ech näischt bäizefügen, ausser dass d'LSAP dee Projet wäert – wéi géif mäi Virgänger douewe soen? – mat ganz grousser Freed stëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Di Bartolomeo. Dann ass d'Wuert fir den Här Jeff Engelen.

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Et geet am Fong geholl hei ëm den Transfert vum engem Règlement grand-ducal an e Gesetz, dëst op Initiativ vum der Cour constitutionnelle. Et ass alles gesot. Ech mengen, mir hunn deem näischt bäizefügen, an ech ginn den Accord vum der ADR zu dësem Gesetzesprojekt. Merci, net ouni awer virdrun och der Madamm Françoise Kemp fir hire Rapport Merci gesot ze hunn.

M. Claude Wiseler, Président | Dat ass scho geschitt. Merci, Här Engelen. Här Bausch.

M. François Bausch (déi gréng) | Jo, Här President, ech wollt menger Nopesch Merci soe fir dee gudden Rapport a soen, datt mir dat Ganz matstëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bausch. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech versprechen, ech maachen et kuerz. Nichtsdestotrotz ass de gréissten Deel vum deem Text hei jo scho bekannt gewiescht. Et ass awer eng kleng Ännerung dran, déi eis als Piraten awer e bëssen opgefall ass an déi och de Staatsrot nach eng Kéier ervirgehuewen huet. An dat ass, datt u sech d'Méiglechkeeten, fir sech virum CSSS vertrieeden ze loossen, geännert ginn.

Sou war et virdrun esou, datt ee sech vum engem Familljemember oder engem Gewerkschaftler vertrieede konnt loosse respektiv begleede konnt loosse. An déi Ännerungen, déi mer elo haut stëmmen, wäerten dat ofschaffen. Déi maachen u sech, datt et just nach, wann ee sech wëll begleede loosse respektiv vertrieede loosse, muss en Affekot sinn. Do gëtt et Argumenter derfir, virum allem prozeduraler Natur, well mer eis jo hei elo och alignéieren, mee et féiert awer derzou, datt mer u sech elo hei d'Leit virum e Choix stellen, entweeder ze bezuelen, fir sech vertrieeden ze loosse, oder et selwer ze maachen.

A mir Piraten stinn hei awer ganz kloer fir de fräie Choix, wat dat ugeet. All Bierger a Biergerin muss d'Méiglechkeet hunn, fir sech an allen Instanzen u sech selwer hei kënnen ze vertrieeden an och selwer Kloe kënnen ze féieren, wann ee sech datt dann zoutraut. A mir gesinn – an do huet d'Press rezent nach driwwer rapportéiert – um Friddensgericht, wat fir Imbalancen et ka ginn, wann do op eemol déi eng Säit sech anescht vertritt wéi déi aner.

Mir Piraten hätten eis hei dofir gewënscht, datt u sech déi Méiglechkeet, fir sech och zum Beispill vu senger Gewerkschaft, ouni datt dat muss en Affekot sinn, vertrieeden ze loosse, bäibehale gi wär.

Dat gesot, Här President – ech hat versprochen, ech géif et kuerz maachen –, gi mer trotz deem enge Bemoll hei awer eis Zoustëmmung, fir datt mer dat Ganz erëm verfassungskonform kënnen maachen an datt mer hei u sech déi Prozeduren net weider behënnen, och wann den Text net ganz deem entsprécht, wat mer eis géife wënschen.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. An dann huet den Här Baum nach d'Wuert gefrot.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Villmools merci, Här President. Mir wäerten dee Projet hei och matstëmmen. Et gëtt eng Urgence, wat d'Verfassungskonformitéit vum dësem Text ugeet. Nawell ass et an den Avisen – an d'Rapportrice ass drop agaangen – e bëssen zu enger Ausernanersetzung komm iwwert d'Roll vum Assessorat. Op där enger Säit d'Cour de justice, déi déi eigentlech wëll méi schwaach gesinn, an op där anerer Säit d'Salariatskummer, déi ganz staark insistéiert an eeben och nach – zu Recht och, mengen ech – fret, datt déi Assesseuren och d'Méiglechkeet hunn, sech weiderzebilden, sech auszebilden an domadder och e gewëssene Rapport de force kënnen duerstellen.

D'Madamm Rapportrice huet virdu gesot, datt all deene Bemierkungen, déi an den Avisa gemaach gi sinn, an engem zukünftege Projet soll Rechnung gedroe ginn. Elo ass et awer esou, an dat ass eng Fro un d'Madame Minister, datt dat, wat d'Cour de justice seet, an dat, wat d'Salariatskummer seet, diametral

opposéiert sinn. An duerfir froen ech mech, wéi Der do d'Quadratur vum Krees wëllt hikréie respektiv wéi Är Haltung zu där Fro vum Assessorat ass.

Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Da wär d'Lëscht vun de Riedner ofgeschloss, mee ech hunn nach eng zousätzlech Wuertmeldung. D'Madamm Hartmann.

Mme Carole Hartmann (DP) | Jo, merci, Här President. Ech wollt just kuerz op dat reagéieren, wat de Sven Clement gesot huet, well ech wëll net, dass dat falsch verstane gëtt. Et ass net esou, dass een an éischter Instanz, wann ee virun de Conseil arbitral geet, sech muss vun engem Affekot vertrieede loos- sen. Dir hutt gesot „CSSS“. Dat versteet vläicht net jid- dereen dobaussen, mee déi Prozedur ass virgesinn, wann een en Appell mécht. An ech wëll dat awer preziséieren, well domadder u sech och en Alignement gemaach gëtt, wéi d'Procédure d'appel och virun de Juridictions civiles ass. Dat heescht net, dass een als Justiciabel ëmmer muss en Affekot hunn, fir virun déi Juridictions sociales ze goen. Dat konnt een an Ärer Interventioun falsch verstoen an duerfir war et mer wichteg, dat hei richtegstellen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Hartmann. Domat ass dann d'Lëscht vun den age- schriwwene Riedner ofgeschloss.

An dann huet d'Regierung d'Wuert. Madamm Ministesch.

Prise de position du Gouvernement

Mme Martine Deprez, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale | Jo, merci. Ech maachen et gradesou kuerz. Merci der Rapportrice. De Rapport war esou komplett. A mam Zousaz vun der Madamm Hartmann ass alles gesot, ausser d'Antwort op déi Fro vum Här Baum, wéi mir dann als Regierung dozou stinn, wann deen een Avis dat eent seet, deen aneren dat anert. Ma ganz kuerz: Well déi eeben net concordant waren a well eng Urgence am Dossier war, hu mer eis dozou nach keng Meenung gebilt a wiere frou, wann deen Dossier elo mol haut esou géif gestëmmt ginn. A mir huelen dat mat an eis Iwwerleeungen era respektiv muss ech nach mat deenen zwou Parteie schwätzen, fir ze kucken, firwat déi eng dat eent soen an déi aner dat anert soen, an ze probéieren, se op eng Linn ze kréien.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Ministesch. Domat wär dann d'Diskussioun ofge- schloss.

Éier mer zum Vott kommen, erënneren ech Iech wéi ëmmer drun, dass Der Iech sollt aloggen an dat elo maachen, falls dat nach net geschitt wär.

Da komme mer elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8259. Den Text steet am Document parlementaire 8259¹⁰.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8259 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. De Quorum ass erreicht. Vote par procuration. An de Vote ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen. Domat ass dese Projet mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies (par M. Laurent Mosar), Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz (par Mme Diane Adehm), Charel Weiler,

Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum (par M. André Bauler), Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Fernand Etgen) et M. Gérard Schockmel;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana);

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement);

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitu- tionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

5. Motion de M. Sven Clement relative à l'ajout d'une rubrique « Objectifs à valeur constitutionnelle » sur la fiche d'évaluation d'impact

(Motion déposée en séance publique n° 39 du 9 mars 2022 – à consulter dans l'Édition spéciale sur la proposition de révision de la Constitution n° 7755 concernant les droits et libertés en page 13)

An da komme mer elo zum zweete Punkt vun eisem Ordre du jour, an zwar enger Motioun vum Här Sven Clement iwwert d'Äfuge vun enger Rubrick „Objectifs à valeur constitutionnelle“ op de Fiches d'évaluation. Den Auteur huet 5 Minutten, all Fraktioun huet och 5 Minutten, d'Sensibilitäten hunn 2 Minutten an d'Regierung huet 10 Minutten. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Zeimet, den Här Keup an den Här Sehovic. An dann huet den Här Clement als Au- teur vun der Motioun d'Wuert.

Exposé

M. Sven Clement (Piraten), auteur | Merci, Här President. Ech kann et ganz kuerz maachen. Als Éischt emol wollt ech der ganzer Kommissioun Merci soen, déi hei ganz konstruktiv dru geschafft huet. Ech mengen, mir kënnen herno dann och ... Mir sinn zu engem Konsentext komm vun deser Motioun. Do- fir sinn ech frou, dass mer deen haut nach eng Kéier kënnen ganz kuerz virstellen.

Et geet drëm, dass mer u sech eng nei Verfassung gestëmmt hunn d'lescht Joer an dass déi a Kraaft getrueden ass an dass mer domadder elo „Des ob- jectifs à valeur constitutionnelle“ an d'Verfassung ageschriwwen hunn an eis awer guer keng Proze- dur ginn hunn, wéi déi am gesetzgeberesche Ver- fare géife materialiséiert ginn. An dat war e bëssen d'Suerg, déi mer haten. Mir stëmme hei eppes. Mir schafen eppes Guddes. Mir soen, mir wëllen eis fir eng ganz Rëtsch Valeuren asetzen, mee mir ginn eis net de Moyen als Chamber, fir dat dann och iergend- wou ze materialiséieren.

An dunn hate mer deemools eng Motioun abuecht, en éischten Draft, deen herno an der Kommissioun

och iwwerschaft gouf mam Zil, dass mer op der Fiche d'évaluation d'impact, déi fir all Gesetzesprojet souwi- sou muss geschriwwen ginn an ausgefüllt ginn, géifen eng Kategorie „Objectifs à valeur constitutionnelle“ bäisetzen, wou mer eebe géifen dat materialiséieren, wou den Auteur vun de Gesetzesprojete weise kann, wéi eng Staatsziler hei da betraff wäeren.

An dat ass, mengen ech, dat, wat des Motioun elo ausset a wou mer elo och eng Formulatioun fonnt hunn, wéi dat net zu engem Pabeierkrich wäert féieren, awer gläichzäiteg, wéi ech gesot hunn, ma- terialiséiert, dass déi Staatsziler dann och bei all Ge- setzesprojet zumindest eng Kéier gekuckt ginn.

An dofir nach eng Kéier e grouse Merci un d'Kom- missiounsmemberen, déi hei wierklech an engem ganz offenen Esprit matgeschafft hunn. An ech freeë mech, dass mer déi haut kënnen zur Ofstëmmung bréngen. Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement.

Dann ass d'Wuert fir den Här Laurent Zeimet. Här Zeimet.

Discussion générale

M. Laurent Zeimet (CSV) | Merci, Här President. Jo, wéi den Här Clement et elo selwer gesot huet: Mir hu seng Motioun, déi nach an der leschter Legis- laturperiod agereecht gouf, an der Kommissioun diskutéiert. Mir ware skeptesch, wat déi initial For- mulatioun ugaangen ass, well mer gefaart hunn, dass dat awer vill Opwand bedeite géif, wann elo bei all Gesetzesprojet misst nach fir d'éischt en Aufsatz geschriwwen ginn, wéi eng Verfassungziler dann elo géifen domadder verfollegt ginn. An dofir hu mer dann dee Konsens fonnt, dass mer op Casé géife goen, wou dann nëmme nach muss ugekräizt ginn, wat, mengen ech, awer och eng Simplification admi- nistrative wier.

Ech weess net, wéi intensiv mer alleguerten déi Fiche- d'impacten an deemno wéi den Nohaltegkeetscheck ëmmer studéieren, mee bon, deen Outil gëtt et an asouwäit kann dat hei dann och nach eng Plus-value ginn.

Fir de Rescht wësse mer natierlech alleguerten, dass dat ëmmer eng politesch Interpretatioun wäert sinn. Ech gi jo mol dervun aus, dass de Paquet Logement, dee mer des Woch gestëmmt hunn, da bestëmmt ugekräizt gi wier vun der Regierung. Ech ka mer awer virstellen, dass en Deel vum Haus dat aneschers ge- sinn hätt. An deem Sënn bleift et eng politesch Dis- kussioun an Interpretatioun, mee mir kënnen awer mat deser Proposition, wéi se vun der Kommissioun elo ugeholl gouf, liewen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Zeimet. Dann huet d'Madamm Bofferding d'Wuert gefrot.

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Jo, merci, Här President. Mir wäerten deem hei och zoustëmmen. Bon, d'LSAP war fierderféierend bei der Revisioun vun der Constitution an steet natierlech hannert deene Staatsziler. An ech mengen, deemools gouf et jo eng grouss Ëmfro ënnert der Populatioun, fir kënnen nach Theeme mat eranzeginn. Dat heescht, déi Objektivier si jo och opgrond vun där Ëmfro do entstanen. Dat bedeit, dass déi Ziler, déi Sujeten, Theeme sinn, déi d'Leit dobaussen interesséieren. Ech mengen, dass ass e Grond méi, fir deen Exercice hei ze maachen, fir déi Ajoute ze maachen.

An ausserdem – den Här Zeimet huet et grad gesot – ass et eng politesch Interpretatioun. Bon, mir si elo an der Oppositioun an dat heite géif eis natier- lech hëllef, wa mer elo der Regierung mussen op

d'Fangere kucken, fir ze kucken, ob dann déi Staatsziler do agehale ginn. Wéi gesot, mir gesinn hei nëmme Virdeeler, fir dat doten ze maachen, a mir sollen dat roueg riskéieren, och déi Ajoute hei unzehuelen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bofferding. Här Keup.

M. Fred Keup (ADR) | Merci, Här President. Léif Kollegen, déi nei Verfassung hat sech virgeholl, net nëmme d'Rechter vun de Leit an d'Institutionne vum Land ze veränneren, mee och iwwert de Wee vu politesche Staatsziler mat Verfassungsrang der Politick laangfristeg eng bestëmmte Richtung virzeschreien.

Fir d'ADR ass dat awer net de Sënn vun enger Verfassung, well dee besteet doran, e Staat rechtlech ze constituéieren, d'Reegele vu sengem Fonctionnement festzuleeën, d'Demokratie, de Rechtsstaat an d'Trennung vun de Gewalten ze garantéieren an de Bierger hir Grondrechter ze definéieren an ofzesécheren.

Eng Verfassung ass also do, fir engem Land eng laangfristeg Uerdnung a Stabilitéit ze ginn, an net, fir kuerzfristeg politeschen Iwwerleeungen oder Interesse vu verschiddene Parteie Rechnung ze droen.

D'Aféierung vun de politeschen Ziler an déi nei Verfassung stellt also en Agréff an dee fräien demokratesche Meenungsbildungsprozess duer, well si de Parteien hir Handlungsfräiheet laangfristeg wëll aschränken. Wat geschitt, wann eng Partei demokratesch Wale gewënnt, déi net déi politesch Staatsziler an der Verfassung guttheescht? Misst déi nei gewielte Regierung dann eng Politick géint de Wëlle vun de Wieler maachen, well an der Verfassung bestëmmte politesch Ziler sinn, déi deem net entsprechen?

Ganz besonnesch bedenklech ass, wéi déi Staatsziler begrënnt ginn. Fir si ze errechen, kënnen nämlech aner Verfassungsprinzipien ageschränkt ginn. Et steet do: „Les conséquences [...] liées à ces objectifs s'expliquent par leur utilisation par le législateur pour justifier des dérogations non excessives à des principes constitutionnels. Les objectifs à valeur constitutionnelle peuvent donc étendre les pouvoirs du législateur en limitant l'application de certains principes constitutionnels.“ Domat kënnen also am Numm vun deenen neie Staatsziler, zum Beispill dem Kampf géint de Klimawandel oder dem Recht op eng passend Wunneng, déi konstitutionell Rechter vun de Leit ageschränkt ginn.

Wéi dobäi d'Formel „non excessives“ soll interpretéiert ginn, ass bis dato ongewëss. Kënne Leit zum Beispill enteegen ginn, fir aneren eng passend Wunneng ze ginn? Ass et exzessiv, engem e Logement sous-occupé – dat ass schonn hei de Fall – ewechzehuelen, wann anerer keng Wunneng hunn? Den Text vun der neier Verfassung seet just: „Cet objectif impose au législateur de prendre les initiatives nécessaires pour permettre à toute personne de disposer d'un logement décent.“

Och beim Kampf géint de Klimawandel kann een an Zukunft all Zwangsmaassname mat Hiweis op dat neit politescht Staatszil „Klimaneutralitéit“ rechtfertigen an duerchsetzen. Wéi eng Limitatioun wäerten hei méiglech sinn, zum Beispill am Beräich vun der Beweegungsfräiheet? Wat kéint eis do imposéiert ginn? Däerfe mir an Zukunft nach an aner Länner fléien oder fueren, fir Vakanz ze maachen oder aus anere Grënn? Dierf nach vill gebaut ginn, obwuel dat natierlech absolutt géint d'Klima ass an absolutt net der Klimaneutralitéit, wéi se an de Staatsziler definéiert ass, entsprecht?

Aus all deene Grënn ass fir eis als ADR kloer, dass politesch Ziler net an d'Verfassung gehéieren, an duerfir wäerte mir dat hei och net matstëmme. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Keup. An dann ass d'Wuert fir den Här Arendt.

M. Guy Arendt (DP) | Merci, Här President. Ech ka mech am Fong just de Wieder vum Laurent Zeimet uschléissen, fir ze soen, dass mer eis an der Kommission eens waren, quitte dass souwisou de Conseil d'État do ass, fir d'Constitutionnalitéit vun den Texter ze präwien. Mee mir kënnen awer ouni Problem mat där Resolutioun hei liewen a mir géinge se matstëmme.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Arendt. Dann ass d'Wuert fir den Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng) | Merci, Här President. Mir kënnen déi dote Propos matdroen. Eng Rei vun den Objectifs à valeur constitutionnelle ginn op déi eng oder aner Manéier och schonn iwwert den Nohaltekeetscheck couvriert, mee et ass awer richtig, dass d'Objectifs à valeur constitutionnelle ganz sécher méi wäit ginn, an an deem Sënn steet deem näischt am Wee a mir wäerten dat matdroen. Ech hätt nach ganz vill ze soen zu mengem Virriedner, mee ech loossen dat haut sinn.

Merci.

(*Interruption*)

M. Claude Wiseler, Président | Villmools merci, Här Sehovic. Ass soss nach eng Wuertmeldung do? Den Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Mir wäerten dës Resolutioun op jidde Fall och matstëmme.

M. Claude Wiseler, Président | Motioun.

M. Marc Baum (déi Lénk) | ... d'Motioun, pardon, matstëmme. Et ass effektiv esou, dass mer eis an der leschter Legislatur no esou vill Viraarbechten eng Verfassung ginn hunn, déi Staatsziler definéiert. Ob dat sënnavoll ass, Staatsziler ze hunn oder net, dat hu mer laang de long en large diskutéiert. Mir hu se elo, an dann, mengen ech, sollt een och kucken, dass eng Constitutioun och seriö geholl gëtt an dass bei deene Gesetzter, déi sech evidentereis an engem verfassungsrechtliche Kader ofspillen, déi Staatsziler och als een Element, dat iwwerpréift muss ginn, kënnen an enger Case zumindest cochéiert ginn, dass dat Staatszil domadder soll zumindest erreecht ginn.

Dat, wat mäi Virriedner gesot huet, ass einfach rechtsstaatlech net richtig. Dat, wat een un den Objectifs à valeur constitutionnelle souguer kritiséiere kann, ass, dass se am Géigesaz zu den anere Punkten net aklobar sinn. Duerfir sinn et eigentlech ganz schwaach Elementer. An et ass éischer Literatur, mee et ass awer eng Orientéierung, déi eng iwwerwältigend Majoritéit vun de Representanté vum Vollek sech ginn huet.

(*Interruption*)

A justement eebe mam Zil, fir eng gemeinsam Wëllenserklärung ze hunn, déi iwwert dat erausgeet, wat eventuell bei Walen eng politesch knapp Majoritéit ka veränneren. Duerfir hu mer iwwerhaupt eng Verfassung, well soss bräichte mer keng. Duerfir fanne mer dat hei eng sënnavoll Initiativ an ënnerstëtze se.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Ass soss elo keng Wuertmeldung méi zu där doter Motioun?

(*Négation*)

Dat ass net de Fall.

Da géif ech proposéieren, dass mer dës Motioun zur Ofstëmmung fräiginn.

Motion modifiée

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest,

– dass déi reviséiert Verfassung den 1. Juli 2023 a Kraaft getrueden ass;

– dass mam Kapitel 2 „Section 4. - Des objectifs à valeur constitutionnelle“ Staatsziler an d'Verfassung encadréiert ginn;

– dass dës Staatsziler als Orientéierung fir déi zukünfteg Politickgestaltung fungéiere sollen;

– dass dës Staatsziler net aklobar sinn.

Aus dëse Grënn invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung,

– d'Fiche d'évaluation d'impact vun den zukünftige Gesetzesprojeten duerch eng weider Rubrick „Objectifs à valeur constitutionnelle“ ze ergänzen, fir allkéiers unzekeräizen, wéi eng Staatsziler betrafft sinn.

(s.) Sven Clement.

Vote sur la motion modifiée

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

Une voix | Här President, hei ass et net gaangen.

M. Claude Wiseler, Président | Dat ass awer elo erstaunlech, well ech hunn hei 55 Jo-Stëmme a 5 Nee-Stëmme stoen, soudatt ech mengen, dass et gaangen ass, ouni dass Der et wouss.

(*Hilarité*)

Warscheinlech huet een Iech par procuration matgeholl. Dat ännere mer dann am Procès-verbal ëm, evidenterweis. Mee d'Konklusioon vun där ganzer Geschicht ass, dass dës Motioun ueholl ginn ass mat 55 Jo-Stëmme géint 5 Nee-Stëmme.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. André Bauler), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Gérard Schockmel) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closeron (par M. Yves Cruchten), M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par Mme Taina Bofferding) ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement) ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig.

Domat hu mer dëse Punkt dann ofgeschloss.

6. Ordre du jour

An da géing ech Iech proposéieren, datt mer, éier mer zum nächste formelle Punkt vum Ordre du jour kommen, nach déi zwou Motiounen duerchhuelen, déi d'Aussepolitick betreffen, an zwar an der Reiefolleg, wéi se eragereecht gi sinn. Den Här Bausch huet nach zum Schluss och elo eng eragereecht. Do géing ech proposéieren, datt mer déi méi zum Schluss huelen, soudatt nach déi noutwendeg Diskussioune kënnen bei deene Leit, déi se net ënnerschriwwen hunn, och gemaach ginn, wann Der domat d'accord sidd.

(Assentiment)

Dat schéngt de Fall ze sinn.

7. Motion de M. Laurent Mosar relative à la lutte contre l'une des pires crises humanitaires au monde au Soudan

(Motion déposée en séance publique n° 26 du 15 mai 2024 – à consulter en page 22 de ce compte rendu)

Da komme mer zur Motioun iwwert déi humanitär Kris am Sudan, déi den Här Mosar gëschter eragereecht huet. Här Mosar.

Exposé

M. Laurent Mosar (CSV), auteur | Jo, merci, Här President. Här Ausseminister, léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir hu virun zwee Deeg hei an dësem Haus iwwert déi deelweis och katastrophal Situatioun an der Gazasträif diskutéiert, wou d'Zivillbevölkerung och extreem ënner Drock ass. Dat ass e Konflikt, deen do och scho säit enger ganz, ganz laanger Zäit schleeft.

Et gëtt awer och en anere Konflikt, iwwert dee leider Gottes vill manner an de Meedien an och soss op de Stroossen debattéiert gëtt. Dat ass d'Situatioun am Sudan, ganz besonnesch am West-Darfur. Och hei ass e Konflikt, deen eigentlech scho säit Méint a Jore leeft, deen awer elo an de leschte Wochen a Méint en trauregen Héichpunkt erreecht huet an deen och elo derzou geféiert huet, datt awer souwuel bei internationale Greemien, wéi notament dem Haut-Représentant vun der Europäescher Unioun, wéi och an enger Conférence humanitaire zu Paräis de 15. Abrëll déi katastrophal humanitär Situatioun thematiséiert ginn ass.

Wat ass do geschitt? Ech géif vläicht all déi Kolleeginnen a Kolleegen bidden, eng Kéier de leschte Rapport vu Human Rights Watch ze kucken, deen den 9. Mee, also virun e puer Deeg, publizéiert ginn ass a wou dervu rieds geet, datt hei déi lokal Populatiounen massakréiert ginn, Honnerttausende Leit deplacéiert ginn an hei de Risk vun engem Genozid reell ginn ass, well notament och déi lokal Populatiounen – fir d'alleréisch d'Masalitten, mee och anerer – systematesch hei niddergemetzelt gi vun deenen arabesche Force-arméien, déi vun der sudaneesescher Regierung ënnerstëtzt ginn.

Et ass also eng katastrophal humanitär Situatioun, déi do besteet an déi all Dag virugeet, wou et, mengen ech, och wichteg ass, datt mir och dee Sujet eng Kéier hei an der Chamber thematiséieren. Duerfir sinn ech och ganz, ganz frou, datt déi Motioun hei den Appui vun der Unanimitéit, datt heescht vun alle Fraktiounen a Gruppen, kritt huet. Ech mengen, dat ass och e wichtegt Signal, dat mir haut no bausse schécken, datt mir hei an der Chamber eis wierklech der Situatioun am West-Darfur uegoholl hunn.

Wat froe mer elo d'Regierung an där Motioun? Fir d'alleréisch natierlech, fir sech proaktiv och ze

engagéieren an der Lutte géint déi humanitär Kris, déi do amgaangen ass. Do wär et also gutt, wann d'Regierung géif kucken, wat se eventuell do och um humanitäre Plang ka bäidroen.

Zweetens froe mer, datt d'Regierung och intervenéiert um Niveau vun der Europäescher Unioun, datt déi nach méi Drock op déi sudaneesesch Autoritéite mécht, fir datt et endlech hei zu engem Waffestëllstand kënn.

Da froe mir och, datt d'Regierung um Niveau vun der Europäescher Unioun intervenéiert, och erëm eng Kéier bei de sudaneeseschen Autoritéiten, datt hei d'Mënscherechter respektéiert ginn an datt déi verschidde Resolutiounen, déi vun diversen internationalen Institutiounen geholl ginn, och ëmgesat ginn.

A schlussendlech froe mer dann och nach, datt d'Regierung sech esouwuel um Niveau vun de Vereenten Natiounen wéi och der Union africaine engagéiert, fir datt et do esou schnell wéi méiglech zu engem Waffenembargo kënn par rapport zu den Autoritéiten am Sudan an datt do och wierklech gekuckt gëtt, déi schrecklech Verbriechen, déi do jo am Moment geschéien an déi och scho geschitt sinn, ze poursuivéieren an dann natierlech – an dat ass net deen onwichtigste Punkt – alles ze ënnerhuelen, datt dee Genozid un deene lokale Populatiounen net virugeet.

Wéi gesot, dat ass dat, wat mir alleguerten zesummen hei an där Motioun froen. An ech wär dann och frou, wann déi vun der ganzer Chamber géif gestëmmt ginn. Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Mosar.

Hunn ech heizou Wuertmeldungen? Jo, den Här Graas. Ok, da fänke mer u mat dem Här Graas.

Discussion générale

M. Gusty Graas (DP) | Merci, Här President. Ech mengen, déi Motioun hei huet ouni Zweifel de grouse Meritt, datt mer och emol eng Kéier de Fokus op eng Situatioun an Afrika setzen, déi eis och zënter Joren am Fong geholl misst interpelléieren.

Effektiv, den Här Mosar huet Recht a sengen Ausféierungen. Och hei ass am Fong geholl eng ganz grouss humanitär Katastroph amgaang virzegoen. Et ass flächeméisseg gekuckt dat dréttgréisste Land ass Afrika. An zënter véier Joer, nodeems do de Laangzäitdiktator, kann ee soen, den Omar al-Baschir, gestierzt ginn ass, ass dat Land am Fong geholl och guer net zur Rou komm. An zënter engem Joer gëtt et am Fong geholl haaptsächlech an der Haaptstad Khartoum jo e Krich zwëschent der Arméi an der Miliz, der RSF. An dowéinst ass et och wichteg, datt mer eis elo dorobber konzentréieren. Et sinn eng 25 Milliounen Leit, déi do an enger ganz prekärer Situatioun liewen. Do gëtt dervu geschwat, datt praktesch 17 Milliounen ënner enger gréisserer Hongersnout leiden. Dat muss ee sech also och emol virstellen.

An deem Sënn menge mir och als Demokratesch Partei, datt et gutt ass, datt d'lëtzebuergesch Parlament sech där ganzer Problematik do onhëlt.

Den Här Mosar weist och zu Recht op de Rôle vun der Europäescher Unioun hin. Jo, dat soe mer oft och an anere Konflikter. Leider mussen mer munchmol feststellen, datt d'Europäesch Unioun net ëmmer ka mat enger Stëmm schwätzen. An ech mengen, dat do ass och erëm e gutt Beispill, wéi wichteg et ass, datt d'Europäesch Unioun och an Zukunft awer vläicht do um internationalen Niveau méi eng staark Roll spille kann. Ech wëll elo net erëm d'Diskussioun opmaachen iwwert d'Unanimitéit an der Aussepolitick – jo oder neen –, mee et ass awer hei erëm eng Kéier

bewisen, wéi wichteg et ass, datt mer awer och als Europa méi eng staark Stëmm kréien.

Op jidde Fall ass dat do eng Motioun, déi mir als Demokratesch Partei nëmme kënnen ënnerstëtzen. Ech soen nach eng Kéier Merci fir den Depot a mir wäerten, wéi gesot, och eisen Accord ginn. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Graas. Dann ass et um Här Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci dem Laurent Mosar, dass en déi Motioun hei agereecht huet. Mir wäerten déi selbstverständlech matstëmmen. Et wär eis natierlech alleguerten hei bestëmmt léiwer, wa mer iwwer Aussepolitick schwätzen, dass mer emol eng Kéier géifen iwwer méi erfreesch Saache schwätzen, mee mir mussen leider ëmmer méi, fillen ech, iwwer Krich schwätzen, iwwer nei Konflikter doruechter, no bei eis, awer och vill méi wäit an der Welt. An dat heiten ass een dovunner an dofir ass et och wichteg, dass mer do net d'Aen zoumaachen, mee déi och hei an der Chamber zur Sprooch bréngen.

D'Gewalt am Weste vum Darfur ass leider e weidere brutale Konflikt, dee jo och schonns jorelaang amgaangen ass an deen zanter November dann och weider eskaliert. An déi grujeleg Gewaltdote géint d'Masalittvollek an aner net arabesch Communautéiten hu ganz kloer en eethnesche Charakter a sinn dofir ganz kloer op dat Schäerfst ze verurteelen.

De Rapport – en ass schonn ugeschwat ginn – vu Human Rights Watch schwätzt vun eethnescher Säuberung a Verbriechen géint d'Mënschlechkeet. Fotoen an Temoignagen dokumentéieren Vergewaltungen, Folter an Exekutiounen. Dausende vu Mënsche goufen ëmbruecht an zanter Abrëll, gëtt geschat, wärend eng hallef Millioun Mënschen op der Flucht.

Dofir begrëisse mir dës Motioun, déi d'Regierung derzou opriff, sech a multilaterale Kaderen, souwuel an der Europäescher Unioun wéi och an der UNO respektiv an der Afrikanescher Unioun, proaktiv fir e Waffestëllstand, d'Mënscherechter an d'Opklärung vun dese grujelegen Doten anzesetzen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Cruchten. Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, villmools merci, Här President. Den Här Mosar huet a senger Introduction an och meng zwee Virriedner hunn eigentlech scho ganz vill gesot. Ech wëll vläicht just ee Gedanken derbäimaachen. Dat ass, datt mir als Europäer, wa mer iwwert de Sahel schwätzen, och eng Matresponsabilitéit fir d'Destabiliséierung vun där Region matdroen. Dat hu mer e puermol gemaach. An e ganz bekannte Fall, deen dramatesch Konsequenze bis haut an der Region huet, ass Libyen.

Eis Interventioun a Libyen an d'Destabiliséierung vun engem u sech ganz schreckleche Regimm, deen do war, mee deen alt de Meritt hat, Libyen ze stabiliséieren – mat allem, wat dat deemools geheescht huet –, huet derzou geféiert, datt déi Fragmentatioun an der Géigend och vum Sudan ganz séier virugaangen ass, datt Waffelager dorëmmer op eemol accessibel waren, datt sech Banden do konnte mat Waffen approvisionéieren, déi virdrun net do waren, datt mer Phenomeener gesinn hunn entstoe wéi Banden, déi duerch de Sahel zéie mat libeschen oder ex-libesche Waffen, woubäi mer mussen wëssen, datt déi Grenzen an där Region eppes ganz Relatives sinn. Se si laang, se si bal net ze kontrolléieren. A mir hunn u sech en Destabilitéitszoustand vu Somalia bis déi aner Säit,

bis den Atlantischen Ozean, wou mer esou Saachen hunn a wat och eng Roll gespilt huet bei eisem Engagement am Niger, am Mali an an anere Staaten.

Et ass also eng ganz komplex Situatioun. Mir si frou, datt mer hei d'Europäesch Unioun opruffen, sech fir eng Stabilitéitspolitik an där Region anzesetzen. Si huet et absolut néideg a mir sollten als Lëtzebuerg alles maachen, wat mer kënnen, fir d'Situatioun vun deene Leit an där Region ze verbesseren.

Ech soen Iech Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. Dann ass d'Wuert elo fir den Här Bausch.

M. François Bausch (déi gréng) | Merci, Här President. Ech maachen et kuerz. Ech wëll dem Här Mosar Merci soe fir d'Motioun an och dem Här Graas an dem Här Cruchten, déi dat gesot hunn, wat ech och hätt kënnen oder wëlle soen. An duerfir wëll ech mech kuerzfaassen a soen, datt ech mech deem uschléissen a mir d'Motioun stëmmen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bausch. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Dat heiten ass ee vun deene Konflikter, déi een net all Owend op der Tëlee gesäit, wou een net all zweeten Dag an der Press dovunner liest an deen awer genau sou grueleg ass wéi eng ganz Rëtsch aner Konflikter, mat deene mer eis an der Lescht hei hu misse befaassen.

Den Yves Cruchten huet richteg gesot: Et ass u sech schued, datt mer eis ëmmer nëmme mat deene Regionen heibanne befaassen, wann et erëm néideg ass, fir ze condemnéieren oder fir zu engem Waffestëllstand opzeruffen, a wa mer musse kucken: Wéi komme mer dann elo aus dem Schlamassel eraus?

Ech mengen, dat heiten ass vill méi wéi e Schlamassel. Et ass en humanitäre Desaster an et weist och, wéi schwierig et heiansdo ass ze entscheeden, wa Konflikter ophalen, wat mat deenen arméierte Forcen, déi an deene Konflikter oevréiert hunn, geschitt. An och do muss ee sech vläicht an Zukunft méi Gedanke maachen, wann ee Richtung Friddensmouveméint geet, wann ee Richtung Fridden oevréiert, fir och vu virera matzplangen: Wéi desarméiere mer déi Milizen, déi bewaffnet Konflikter mat sech bréngen? Well datt et zu deenen heite Massakere, jo zu deem Genozid hei u sech kouw an nach ëmmer kënn, läit dorunner, datt no anere Konflikter déi Forces – op Franséisch heesche se „Forces de soutien rapide“ – net desarméiert goufen a sech du lassgëléist hu vun der staatlecher Kontroll an elo marodéierend do duerch d'Regioun zéien.

A genau do, mengen ech, muss mer an Zukunft och oevréieren, fir dat am Friddensprozess matzedenen a fréizäiteg esou Truppe kënnen ze desarméieren an erëm an d'Zivilliewen ze integréieren. Dat vläicht nach als zousätzleche Message zu där ganz gudder Motioun, wou ech och dem Laurent Mosar nach eng Kéier ganz vill Merci soen.

Mir wäerten dat hei natierlech matstëmmen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Jo, den afrikanesche Kontinent ass warscheinlech ee vun de rächste Kontinenter iwwerhaupt, potenziell gesinn, an et ass trotzdeem – oder grad dowéinst vläicht – e Kontinent, wou d'Leit am meeschten ënner Krich ze leiden hunn an am Krich ënner Aarmut, ënner Ennererierung.

De Konflikt elo am Sudan, déi Massakere, dee Risque de génocide, dee ganz reell ass, deen natierlech och presentéiert gëtt als mat eethneschen oder reliéise Wuerzelen, ass awer och e Konflikt, wou et och ganz kloer ëm Ressourcenopdeeleunge geet. A leider ass et och e Proxykrich, wéi esou oft – wéi esou oft!

An dat ass warscheinlech jo och deen Hiewel, wou ee muss upaken, well engersäits Länner wéi Ägypten, den Iran oder och d'Tierkei oder och d'Ukrain – dat ass interessant d'ailleurs – d'Regierung ënnerstëtzen, anerersäits Russland iwwer Wagner déi Forces de soutien rapide ënnerstëtzt an d'Emiratien och. Dat heescht, do gëtt et och nach verschidden Hiewelen, fir och Drock ze maachen. Et si vill Belligeranten, plus ou moins directs et plus ou moins indirects, wou ee kann intervenéieren, mee mir wäerten natierlech déi Motioun ënnerstëtzen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner.

Ech ginn dervunner aus, wann ech elo jiddwereen héieren hunn a wann ech d'Ënnerschrëften op deser Motioun gesinn, datt mer déi kéinte par main levée ofstëmmen. Ass een dergéint?

(Négation)

Et ass keen dergéint, also kënnen mer se par main levée ofstëmmen.

Vote sur la motion

Wien ass fir des Motioun? Merci.

Ass ee géint des Motioun?

Enthält ee sech? Dat ass net de Fall.

Dann ass des Motioun à l'unanimité ugeholl. Ech soen Iech Merci dofir.

8. Motion de M. Gusty Graas relative au conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan

(Motion déposée au cours de cette séance publique – à consulter en page 34 de ce compte rendu)

An da kéime mer direkt zur nächster Motioun iwwer Armenien, déi hei deposéiert ginn ass vum Här Graas. Här Graas, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

M. Gusty Graas (DP), auteur | Merci, Här President. Effektiv, de Problem zwëschen Armenien an Aserbaïdjan, deen eis ëmmer erëm interpelléiert, ass leider och keen neien. Ech denke virun allem och un d'Situatioun am Bergkarabach. Net méi spët wéi d'nächst Woch geet jo eng Delegatioun vun der Chamber an Armenien. Ech mengen, et wier awer gutt, wa mer eis als Parlament am Virfeld iwwert déi ganz Problematik ausschwätze géingen. Ech wëll do op e puer Saachen hiweisen.

Et ass eng Motioun, wéi gesot, déi am Numm vun der Majoritéit hei deposéiert ginn ass, wou ech allerdéngs direkt ka soen, wou ech och frou driwwer sinn, datt sämtlech Fraktiounen a Sensibilités politiques déi hei matdroen. Ech ginn duerfir hei just kuerz drop an.

Mir sinn natierlech beonrouegt iwwert deen Exode forcé vun Armeenier – iwwer 100.000 – no där Opération militaire vum Aserbaïdjan vum 19. September 2023.

Mir sinn der Meenung, datt een nach wie vor och muss zu der Deklaratioun vun Alma-Ata vum 1991 stoen. Do ass u sech dann déi Reconnaissance mutuelle, muss ee soen, vun dem Territorium an der Souveränitéit vun deenen zwee Länner ënnerstrach ginn.

Dann, wat awer ganz weesentlech ass a ganz wichtig ass, ass, datt Armenien de 14. November 2023 och de

Statut vu Roum ratifizéiert huet. Dat heescht, datt se sech der Cour pénale internationale ugeschloss hunn. Dat ass e ganz weesentlech Evenement.

Da gëtt et jo och en neie Programme de partenariat zwëschen der Europäescher Unioun an och Armenien.

Da weisen ech och drop hin, datt et zum Beispill en Accord gëtt zwëschen Armenien an dem Aserbaïdjan, wat eeben d'Grenzen ubelaangt, vum 19. Abrëll 2024.

An dowéinst géinge mer aus all deene Considerant- en awer dann och d'Regierung opfuenderen, eng Rei Saachen ze maachen, an zwar nach eng Kéier déi zwee Staaten drop hinzeweisen, wéi wichtig ass, datt d'internationaalt Recht respektéiert gëtt, an dann awer och am Kader vun där Missioun vun der Union européenne, EUMA, datt déi am Fong geholl nach soll verlängert ginn.

Eng drëtt Fuerderung ass dann, datt den neie Programme de partenariat zwëschen der Europäescher Unioun an Armenien am Fong elo och soll weider ausgeschafft ginn.

Mir sinn och der Meenung, datt d'Europäesch Unioun – an dat geet och e bëssen an dat eran, wat an där Motioun virdrun hei diskutéiert ginn ass – soll méi eng staark Roll um internationale Plang spille kënnen, datt se eeben och, wéi gesot, an diesem Konflikt kann de Rôle vum Mediateur iwwerhuelen.

Mir wäerten eis och engagéieren, datt méi eng Normalisatioun zwëschen deenen zwee Staate kann Entstoen.

Da soll awer och d'Relatioun zwëschen Lëtzebuerg an Armenien um diplomatesche Plang, um ekonomesche Plang nach verdéift ginn.

Mir hätten dann awer och gär, datt Baku – also dat ass d'Hauptstad vum Aserbaïdjan – déi Prisonéier, déi opgrond vun dem Krich nach a Prisonge sëtzen, fräiléisst.

A wéi gesot, hätte mir zum Schluss am Fong geholl och nach gär, datt d'Relatiounen zwëschen der Türkei an Armenien solle verbessert ginn.

Wéi gesot, ech wier frou, wann déi Motioun hei, déi a sech vu jiddweringem heibannen ënnerschriwwen ginn ass, och deementspreechend géing den Appui fannen.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Graas.

Dann huet den Här Hansen d'Wuert gefrot. Här Hansen.

Discussion générale

M. Christophe Hansen (CSV) | Jo, villmools merci, Här President. Fir d'éischt wëll ech dem Här Graas villmools Merci soen, datt en déi heite Motioun deposéiert huet. Ech mengen, d'Situatioun an Armenien ass bekannt, besonnesch am Hautkarabach, wou eng 100.000 Leit deplacéiert gi sinn no där Invasioun, wéi een et muss soen, vum September 2023.

Ech fannen et richteg, datt mer hei déi Saache ganz kloer denoncieren an deser Motioun. Ech fannen et awer och richteg, well dat heite gëtt der Delegatioun vun der Chamber, déi dohinner geet, och e ganz kloer Mandat. An ech mengen, dat ass den Outil vun deene Motiounen. Dat solle mer wierklech och esou maachen. Wann d'Chamber iergendwou higeet, ass et wichtig, datt mer och alleguerte wëssen ..., beziungswies, mengen ech, deemno wien hei an d'Parlament op Besuch kënn, ass et heiansdo och wichtig, datt mer eng kloer Positioun zu verschidene Sujeten hunn.

An dofir soen ech villmoos Merci an am Numm vun der CSV kënnen mir dat heite matënnerstëtzen. Mir haten et jo och mat ënnerschwinnen. Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Villmoos merci, Här Hansen.

(Interruption par M. Xavier Bettel)

Ech ginn Iech, Här Bettel, zum Schluss d'Wuert an ech fueren elo weider mat der normaler Reiefolleg. Den Här Cruchten huet elo d'Wuert.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Jo, mir hunn déi Motioun hei selbstverständlech matgedroen an och gehollef mat ausschaffen. Et ass och net déi éischt Motioun, déi mer zu Armenien hei an der Chamber unhuelen. Mir hunn 2021 eng ugehall, mir hunn 2022 eng ugehall. Et ass elo just gesot ginn: Nächst Woch wäert eng Delegatioun vun der Chamber fir eng zweete Kéier bannent engem Joer an Armenien goen, an dat kënnt net vun ongeféier.

Dem armeenesche Vollek ass an der Vergaangenheet ganz vill Onrecht geschitt. Ech denken un de Genozid vu virun 100 Joer, dee mer hei och esou als Genozid deklaréiert haten als Chamber. Awer och an der méi rezenter Vergaangenheet – Dir hutt et gesot gehat –, am Hierscht, hunn iwwer 100.000 Leit aus Bergkarabach misse flüchte virun der aseerescher Arméi. An déi Leit, déi sinn elo Flüchtlingen an Armenien. An ech mengen, dass et dofir gutt ass, dass mer déi Motioun hei unhuelen, dass mer eng Visitt och maachen op Jerewan an do eis Solidaritéit mat den armeenesche Kolleegen ausdrécken.

Ech wëll och vläicht eng Kéier fir déi Leit, déi Armenien net esou gutt kennen, awer soen: Mir si Partner op ganz villen Niveaue mat Armenien. Armenien ass mat eis zesummen ënner anerem och Member am Europarat. An net méi spéit wéi muer de Muere wäert de Monitoring Committee vun der Parlamentarescher Versammlung vum Europarat e ganz positive Rapport iwwert d'Entwécklung vun der Rechtsstaatlechkeet an der Demokratie an Armenien unhuelen. An dat weist eigentlech, dass dat Land op enger gudder Schinn ass an dass mer eist Beschtt sollte maachen, fir et op deem Wee ze begleeden an ze ënnerstëtzen.

Wann ech elo nach 30 Sekonnen hunn, géif ech vläicht de President vun eiser Kommissioun awer och nach bieden, dass mer eis vläicht eng Kéier – mir mussen dat net an der Pleniëre maachen, mee op d'mannst eng Kéier an der Kommissioun – austauschen iwwert d'Evolutioun den Ament a Georgien. Mir hunn a Georgien eng ganz beonrouegend Entwécklung. Ech wëll vläicht och soen, dass mer zejoert zu enger Delegatioun a Georgien waren, grad zu deem Zäitpunkt, wou dat Gesetz iwwert d'ONGen, iwwert d'Agents étrangers, wéi et nach genannt gëtt, schon an enger éischer Lektür war. Deemoos, wéi mir do am Parlament waren, hu se sech zerklappt. Elo mierke mer, wivill Honnerttausende Leit op d'Strooss ginn, well se fäerten, dass dat doten ze vill eng russesch Influence kritt, an d'Vollek sech méi der Europäescher Unioun zougehéiereng fillt. Dofir wier ech frou, wa mer eis eng Kéier kéinten doriwwer austauschen a vläicht och do eng Kéier eng gemeinsam Aktioun kéinten huelen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Cruchten. Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, merci, Här President. Et ass wierklech eng ganz interessant Diskussioun, déi mer hei féieren. Mir hate jo och viru Kuerzem den armeenesche Bausseminister bei eis hei op Besuch.

Et ass leider esou, dass dat Land, fir dat mir immens vill Sympathie hunn, mat deem eis och ganz vill verbënnt, ganz geféierlech leeft, well mir hunn elo nach ëmmer déi Situatioun, dass Aserbaidjan interesséiert ass un engem Korridor duerch armeenescht Staatsgebitt, fir zwee Deeler vu sengem nationalen Territoire mateneen ze verbannen. An déi Meenungsdifferenzen, déi tëschent deenen zwee Staaten an deem Zesummenhang bestinn, hunn och dat Potenzial, eventuell kënnen zu engem méi oppene Konflikt ze féieren.

Ech mengen, fir eis ass et wichtig – an dofir begréisse mir ausdrécklech, dass eng Delegatioun vun der Chamber och an Armenien geet –, souwäit mir dat kënnen, dat Land ze ënnerstëtzen an eis Solidaritéit ze weisen an och an deenen internationale Greemien, wou mer Member sinn, fir d'Interessie vun Armenien ze plädéieren.

A mir sollten net vergiessen – an den Här Cruchten huet drop higewisen –, dass déi geografesch Géigend, an där Armenien läit, eng ganz explosiv ass. An dofir ass et och wichtig, net nëmme vläicht mat Armenien selwer ze schwätzen, mee och eis Relatiounen mat der Tierkei a mam Iran ze kucken.

Bei der Tierkei, do si mir jo der Meenung, an aner Parteien och heibannen, dass se net ka Member an der Europäescher Unioun ginn, awer se ass e wichtige regionale Facteur, inklusiv wat d'Situatioun an Armenien ugeet. An dofir sollt een och mat hinnen d'Gespréich sichen.

A wat den Iran ugeet, do hate mer schon e Virgespréich an der Kommissioun an ech hat mech den Abléck engagéiert, fir de Kolleegen eng Draftresolutioun virzuleeën. Déi ass net vergiess. Ech wäert dat an den nächsten Deeg maachen, fir dass mer eis och kënnen eng Kéier hei iwwert d'Situatioun am Iran an déi regional Auswierkungen ënnerhalen.

Dat gesot, soe mir dem Här Graas Merci fir deen Text. Mir ënnerstëtzen dat selbstverständlech a freeën eis doriwwer, dass mer dat haut kënnen maachen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. Här Bausch.

M. François Bausch (déi gréng) | Merci, Här President. A vu dass mer hei sollen d'Zäiten an d'Riede jo e bësse kierzten, dem Här Graas Merci fir d'Initiativ. En huet alles gesot an an der Motioun steet alles dran, wat mir och kënnen ënnerstëtzen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bausch. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Och vu mir nach eng Kéier e Merci fir d'Initiativ vun der Motioun. Et war keng, déi einfach esou aus der Füllfieder gefloss ass, well et waren awer e bëssen .... Et ass eng komplex Situatioun do ënnen. An ech mengen, et gouf scho gesot: Armenien befënnt sech an enger ganz schwieriger Situatioun zwëschent enger ganzer Rëtsch Länner, déi net onbedéngt friddlech gesénnt sinn, wann et ëm d'Recht vun Armenien geet, weider ze bestoen.

Mir hunn eis déi lescht Joren e puermol mat Nordkarabach beschäftegt, wou Dir fréier nach als Oppositionspolitiker eng ganz Rëtsch Motiounen hei abruecht hutt, wou mer eis u sech och ëmmer zu Recht op d'Säit vun Armenien gestallt hunn an och fir d'Selbstbestimmungsrecht vun Armenien gekämpft hunn.

Ech mengen, dass et hei wichtig ass, dass mer, wa mer déi Missioun d'nächst Woch maachen, e kloer Message mathuelen an dass mer u sech och als Chamber der Regierung e kloer Message mat op

de Wee ginn. An dofir ass et ganz wichtig, dass déi Motioun hei och esou komplett ginn ass, well ech weess, dass et e bëssen e Pësel war, fir se zesummenzesetzen. An ech mengen, de Pësel ergëtt awer elo e ganz schéint a komplett Gesamtbild. An dofir wäerte mer déi Motioun och matdroen.

Villmoos merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Mir wäerten dës Motioun natierlech och matdroen. Mir sinn och der Meenung ... Dat feelt vläicht och. Et ass keng Motioun, déi perfekt ass, mee de Facteur oder de Rôle, deen d'Tierkei an der Géigend spillt, ass en determinante Facteur. An ech hunn heiansdo den Androck, dass de Fait, dass d'Tierkei Member ass an der NATO, u sech e bëssen esou eng Gréng Luucht gëtt, fir op eng relativ einfach Aart a Weis Crimmen ze maachen. Dat natierlech a senger Bezéiung mam Regimm zu Baku a par rapport zu Armenien, mee mir vergiessen och ëmmer d'Kurden, déi weiderhi vum Regimm vum Här Erdoğan massakréiert ginn, an dat interesséiert och keen. Ech soe mer ëmmer: Wann d'Tierkei net an der NATO wier, da géife mer se vläicht méi séier condemnéieren. Ech hunn – dass ass vläicht eng Ennerstellung – e bëssen deen Androck.

Ech mierken awer och, dass an dëser Chamber e grouse Besoin do ass, fir iwwer international Froen ze diskutéieren. An ech profitéiere vun der Occasioun, fir ze froen, ob mer iergendeng Kéier och eng Debatt hei féieren iwwert d'Aussepolitik vum Lëtzebuerg. Also ech weess net, vläicht ass déi iergendwéi eng Kéier geplangt. Et wier interessant. Et ass jo net, wéi wann näscht géif geschéien zurzäit op der Welt. An ech mengen, mir hätten eis viles ze soen. Voilà, dass war just eng kleng Demande.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Zu Är leschter Fro wëll ech just soen, dass mer amgang sinn, mam Ausseminister en Datum ze sichen, fir iwwert déi Froe kënnen ze schwätzen, soudatt déi Äntwert scho ginn ass.

An da ginn ech dem Ausseminister d'Wuert, fir heizou Stellung ze huelen.

Prise de position du Gouvernement

M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | Ech soen dem Chamberspräsident Merci als Spriecher vum Ausseministère.

M. Claude Wiseler, Président | Ma dat hu mer gär.

M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | Ech hunn e puer Saachen. Déi éischt Saach ass: Här Hansen, Dir hutt gesot: „D'Chamber huet e kloer Mandat.“ Dir hutt eis kloer Hausaufgabe ginn. An ech mengen, et ass och dat, wat wichtig ass.

Mee ech wëll awer fir d'éischt der Chamber Merci soen, well wann ech kucken, d'lescht Woch iwwer RDC (ndlr: République démocratique du Congo), dës Woch och iwwer Gaza, haut iwwert d'Situatioun an Armenien, iwwert d'Situatioun am Darfur, vu Verschiddenen, vun der Majoritéit, vun der Opposition, ass et wichtig – a virun allem, well hei och Schouklasse present sinn, Här President –, dass ee sech bewusst ass, dass et net iwwerall esou ass wéi hei an dass dat, wat ee mengt, a Fridde kënnen grouss ze ginn, a Fridde kënnen ze liewen a keng Angscht viru sengem Noper ze hunn, net eppes ass, wat evident ass a wat en Acquis ass. Dofir fannen ech et och wichtig, dass an enger Chamber och esou Diskussiounen iwwert d'Aussepolitik kommen. An ech wollt Iech dofir Merci soen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | Et sinn e puer Saachen. Déi éischt Saach, déi ech Iech wollt soen, ass: Den armeeneschen Ausseminister war hei. Et ass och scho gesot gi vum honorabelen Här Kartheiser, dass deen hei war. Si hunn och e Bureau opgemaach, eebe keng Ambassade, mee eng Représentation diplomatique hu se awer hei opgemaach. Dir wäert jo elo dohinner goen, d'nächst Woch, wann ech richteg verstanen hunn. Ech wäert am Hierscht och dohinner goen, well se probéieren eeben och, diplomatesch Relatiounen ze verdéieren, a si probéieren, esou e Jerewan-Forum ze maachen, och fir mat anere Partner en diplomatesche Forum kënnen ze kréieren. A si hu mech och invitéiert, fir dohinner ze goen, an ech maachen och alles, fir kënnen dohinner ze goen.

Den Här Kartheiser huet och gesot, et wier wichtig, mat anere Länner ze schwätzen. An, jo, Dir hutt d'Türkei an den Iran zitéiert, an den Här Wagner seet dann, wann d'Türkei net an der NATO wär, da géife mer se condamnieren. Ech si frou, dass d'Türkei an der NATO ass, well do hu mer eng Plattform, wou mat engem groussen Partner kann echangéiert ginn, an et kann och do nees drun erënnert ginn, wat déi Ziler sinn, déi mer eis gemeinsam ginn hunn. Dofir wëll ech elo net hei soen, dass et falsch ass, dass d'Türkei an der NATO ass. Ech soen au contraire: Ech si frou, dass d'Türkei haut an der NATO ass, well do hu mer awer e Partner, och wann et net ëmmer deen einfachsten ass, op dee mer eis kënnen verloossen.

Den Här Kartheiser huet mech gefrot, fir mam Iran ze schwätzen. Huet mer et net béis, mee dat geet net! Also ech packen et net, dat geet net. Ech probéiere wierklech als Ausseminister ... Dir wësst, dass ech mat jiddwerengem schwätzen a wierklech mat jiddwerengem en Exchange hunn, mee beim Iran mussen mer en anere fannen, deen dohinner geet!

(Hilarité)

Här President, Iech nach eng Kéier e Merci, dass heidriwwer kann diskutéiert ginn.

(Interruption)

Wann den Här Kartheiser esou eng Charge wëll iwwerhuelen ...

Mee op jidde Fall, maacht emol den Text, mee dot mer et net un, wannechgelift! Wann ech weess, wat do geschitt mat Fraen, wat do geschitt mat Homosexueller, wat do geschitt mat Minoritéiten, wat do geschitt mat engem Rechtsstaat, frot mech net, fir dohinner ze goen. Ech packen et net!

Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Här Kartheiser, ganz kuerz.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Ech wollt just den Här Bettel berouegen. Ech hat gesot, mir sollte mat der Tierkei schwätzen an ech géing hei en Text tabléieren, deen ech mat de Kolleegen ofschwätzen, fir datt mir hei iwwert den Iran kënnen diskutéieren.

(Interruption)

Also, wësst Der, Här Minister, et gétt Grenzen. Dir sidd net an der selwechter Partei wéi ech, mee ech wëll Iech awer esou wäit schounen, datt ech Iech dat do net wëll zoomudden.

M. Claude Wiseler, Président | Ma, ech si frou, datt Dir Iech eens sidd.

(Hilarité)

Elo muss den Här Wagner natierlech och nach eppes soen. Här Wagner, awer kuerz.

M. David Wagner (déi Lénk) | Natierlech muss ech nach eppes soen, Här President, ganz kuerz awer. Ech mengen, den Här Ausseminister hat mech net ganz richteg verstanen. Ech ginn zou, datt ech och haut e bësse midd sinn. Vlächicht drécken ech mech net richteg aus, mee ech hu gesot, wat d'Memberschaft ugeet vum der Tierkei an der NATO, datt mer doduerch – warscheinlech doduerch –, datt d'Tierkei Member ass vun der NATO, d'Tendenz hunn, se net ze condamnieren, wa se Crimme mécht, wéi zum Beispill am Kurdistan. Dat ass ganz kloer. Ech hunn net gesot, d'Tierkei misst aus der NATO erausgoen. Ech si souwisou kee Frënd vun der NATO. Dat ass eng ganz aner Fro. Mee voilà, dat ass den „deux poids, deux mesures“, deen ech erëm eng Kéier wollt ënnersträchen.

M. Claude Wiseler, Président | Sou, merci fir déi Kloerstellung. Elo komme mer zeréck op Armenien. A souwäit ech festgestallt hunn, ass hei eng Unanimité, zumindest an deene Fraktiounen, déi sech elo ausgedréckt hunn. Dofir stellen ech d'Fro, ob een dergéint ass, datt mer dat par main levée ofstëmmen.

(Négation)

Dat ass net de Fall.

Vote sur la motion

Da froen ech: Wien ass mat dëser Motioun d'accord? Merci.

Ass een, deen dergéint stëmmt?

Ass een, dee sech enthält? Dat ass net de Fall.

Dann ass dës Motioun à l'unanimité ugeholl.

An ech soen Iech dofir villmools Merci, well dat erlaabt mir an där Delegatioun, déi d'nächst Woch och an Armenien geet, mat aller Kloerheet d'Meenung vun der ganzer Chamber auszedrécken. An ech fannen dat wichtig. Dofir also villmools merci.

9. Question élargie n° 5 de M. Franz Fayot relative à l'annonce d'une réorientation fondamentale de la politique en matière d'éducation et de sensibilisation aux questions de développement

Da komme mer zum nächste Punkt vun dësem Ordre du jour, zu der erweidert Fro Nummer 5 vum Här Franz Fayot iwwert d'Ukënnegung vun enger fundamentaler Neiorientéierung vun der Bildungs- a Sensibiliséierungspolitik am Beräich vun den Entwécklungsfroen. Den Auteur huet 5 Minuten Zäit, fir seng Haaptfro an no der Äntwert vum Minister seng Zousazfro virzedroen. D'Regierung huet 10 Minuten Zäit fir ze äntweren. An den Här Fayot huet d'Wuert. Här Fayot.

M. Franz Fayot (LSAP) | Merci, Här President. Et ass schued, dass déi Jonk elo um Wee no bausse sinn, well ech mengen, dat hei wär eng Fro, déi si och interesséiert hätt an déi se och direkt concernéiert. Mee soit.

Mir liewen an enger Welt, wou alles zesammenhänkt. Eis Wirtschaft, eise Konsum, eis politesch Decisiounen hei am Norden hunn Inzidenzen op d'Mënschen am Süden, op d'Aarmut, op de Klima an d'Ëmwelt, op d'Gläichheet tëscht Fra a Mann, op d'Mënscherechter.

D'Grondiddi vun der globaler Educatioun, deem, wat mer soss Sensibiliséierung genannt hunn, ass, dass, wa mer wëlle Problemer am globale Süde léisen – an dat wëlle mer jo probéieren ze maachen iwwer eis

Kooperatioun –, da musse mer bei eis ufänken. Dat bedeit d'Zesammenhäng verstoen tëscht eis an den Entwécklungslänner, och d'Inkohärenzen an eise Politicke verstoen an ënnerbannen, a munchmol och eis Komportementer änneren.

An der Dublin Declaration vum November 2022, engem progressiven Text, wou Lëtzebuerg sech staark abruucht huet, engagéiert sech dann och all Land derzou, déi global Educatioun bei sech doheem ze verstärken, an der formeller an an der informeller Bildung, duerch Recherche, awer och um Niveau vun der Zivilgesellschaft a bei den ONGen.

Heizuland hunn d'ONGen ëmmer eng zentral Roll bei der Sensibiliséierung zu Entwécklungstheeme gespillt, op d'mannst säit dem Gesetz vun 1996 iwwert d'Kooperatioun. Säit ville Jore kënnen se Projete fir ee Joer oder Accord-cadren iwwer e puer Joer eraginn a kréien dat dann och finanzéiert iwwer eng Ligne budgétaire, déi der Kontroll vun der Chamber ënnerläit.

De Grond dofir läit op der Hand: Doduerch, dass se Projete maachen an Entwécklungslänner, hu se eng Expertis, hu se och eng Perspektiv, déi anerer net hunn an déi se dofir predestinéieren. An d'ONGen, dat muss een och soen, hu sech an deene leschte Joren do och zolidd professionaliséiert.

Dir, Här Minister, hutt am Mäerz dëst Joer den ONGen annoncéiert, dass d'Kooperatioun net méi wéilt d'Salair vum de Mataarbechter vun den ONGen bezuelen, well ze vill a secteurinterne Formatiounen, Publikatiounen an Initiative géif gemaach ginn an net genuch a Campagnen no bausse, an dass Der elo wéilt, dass dat vun der Educatioun géif iwwerholl ginn an dem Curriculum vun der Schoul an, wat d'Campagnen ugeet, vum Cercle des ONGen.

Dëst ass natierlech eng zimmlech radikal Kehrtwende, déi munch ONGe virun existenziell Problemer stellt. Doduerch, dass se keng Previsibilitéit iwwer 2025 eraus hunn an et och anscheinend keng weider Appels à projets, weeder annuel nach nei Accord-cadren, wäert ginn, stinn hei eng Partie ONGe virun enger grousser Incertitude. Et stinn hei 50 ETP-Posten, Équivalents temps plein, um Spill, wat awer méi wéi 50 Leit betrëfft, Leit mat Expertis an och mat vill Erfahrung, déi riskéieren, deem Secteur verluer ze goen. Dofir meng Froen:

Éischtens, wat begrënt dese fundamentale Changeement?

Zweetens: Wéi e Stellewäert gitt Dir der Aarbecht an der globaler Entwécklung? A steet Lëtzebuerg weiderhin zu der Dublin Declaration?

Drëttens: Gedenkt Dir, d'Gesetz iwwert d'Kooperatioun dohigeend ze änneren, fir d'Suppressioun vun der Roll vun den ONGen aus der Educatioun zu globale Sujeten heizuland ze aktéieren?

Véiertens: Ass d'Entscheidung, fir déi betrafte Projet-annuellen an Accord-cadren auslafen ze loossen, definitiv?

Fënneftens: Wäert et nach dëst Joer en Appel à projets ginn? A wa jo, wéini? Wëssend, dass do och ëmmer eng gewësse Previsibilitéit wichtig ass.

Sechstens: Ass virgesinn, dass de Finanzement, wann en da weider besteet, am Ausseministère bei der Kooperatioun bleift? Oder hutt Dir wëlles, en Deel an den Educatiounsministère ze verlagere? A wéi soll dann d'Educatioun déi Missioun, déi se natierlech och virun Erausforderunge stellt, kënnen schëlleren?

A lescht Fro: Wéi gesitt Der d'Roll vum Cercle de coopération an Zukunft, wann e soll nei Tachen iwwerhuelen, wéi zum Beispill Campagnë maachen?

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Fayot. Här Ausseminister. Nee, Här Kooperatiounsminister an dësem Fall.

(Hilarité)

M. Xavier Bettel, Ministre de la Coopération et de l'Action humanitaire | Et ass mat där Kap.

Merci, Här President. Ech soen dem Här Fayot Merci, mee ech wëll just drun erënneren, dass déi honorabel Madamm Welfring schonn de Sujet an enger Kommissioun vun den Affaires étrangères relevéiert hat virun e puer Wochen, wou mer schonn op all déi Froe geäntwert hunn. Mee ech mengen, vis-à-vis vun honorabelen Här Fayot wäert ech nach eng Kéier e kuerze Resümmee maache vun deem, wat mer schonn diskutéiert haten.

De Fait ass, hei gëtt gesot: „Et ass e fundamentale Changement. Et ass eng radikal Decisioun.“ Ech hunn nach guer keng Decisioun geholl, Här President, nach guer keng! Dofir sinn ech frou, dass mer dat hei och kënnen an enger öffentlecher Sitzung maachen, well dat war d'Suerg vun der Madamm Welfring, fir ze froen: „Wat ass da bis elo decidéiert ginn?“ An et ass nach näischt decidéiert ginn!

Mir si mat den ONGen amgaangen ze diskutéieren, wéi mer déi Sensibilisatiouns- an Educatiounsmissioun, déi se hunn, kënnen verbesseren. Am Moment gëtt et a verschiddene Schoulen ... An et ass och gesot ginn, dass a verschiddene Schoulen ... Dat wier net wouer, well mir hätte keng Semaine de la coopération an de Schoulen. Et si verschidde Schoulen, déi et gemaach hunn, mee et ass näischt Coordonéiertes.

Ech hunn do extra beim Educatiounsministère nogekuckt. Mir sinn amgaangen ze kucken ... Dat ass e Sujet, deen den SNE elo scho kritiséiert huet. Et soll jo nämlech en neit Fach kommen, dat heescht „D'Entwécklung vum Kand zum Weltbürger“. An an deem Cours gëtt gekuckt, ob net en Deel zum Beispill kann awer och iwwert d'Kooperatioun diskutéiert ginn. Et ass jo net, dass mer elo wëllen e Kooperatiounscours maachen, mee mir sinn der Meenung, dass, wann een d'Educatioun an d'Sensibilisatioun wëll maachen, et awer och wichteg ass, dass ee mam Educatiounsministère kuckt, wéi een d'Sensibilisatiounsaarbecht an de Schoule ka maachen.

Et ass och d'Iddi, ob een net soll eng Semaine de la coopération maachen an de Schoulen. Ech hunn zum Beispill d'Iddi bruecht, a mir sinn amgaangen, déi ze kucken: Mir hunn Hotelschoulen, déi mer jo finanzéieren. An den Här Fayot weess dat, en huet der och selwer matdecidéiert. Mir hunn eng am Cap Vert, mir hunn eng am Laos, mir hunn eng am Vietnam. Firwat net an där Semaine de la coopération eeben och Leit aus de Projeten an deene Länner heihinner bréngen, fir mat de Lëtzebuerger Schüler gemeinsam Projeten ze maachen?

D'Sensibilisatioun ass fir mech, wou mer musse kucken, dass de Grand public och eppes dervu matkritt. An der Diskussioun, déi mer an der Chamber haten, si verschidde Beispiller geholl ginn. Ech hunn och vu verschidde ONGen gesot kritt, dass se zum Beispill iwwert deen dote Budget hir RH, also déi Leit, déi sech ëm d'Relation-publiquë këmmere, finanzéieren. Dat ass net de But vun deem Ganzen!

Dofir wëll ech mat hinne kucken, zesummen, wéi mer kënnen déi Koordinatioun vun der Sensibilisatioun a vun der Educatioun verbesseren. Well am Moment ass et de Ministère, deen esou seet: „Jo, mir finanzéieren!“, oder: „Nee, mir finanzéieren net!“ An ech fannen et och arbiträr, dass e Ministère kann decidéieren, wat richteg ass oder net. An dofir ass

ze kucken, ob ee mam Cercle des ONG eng Léisung ka fannen, wou een do méi Kohärentes ka maachen an och zesumme Sujete kann ausschaffen. Well ech weess, lauter kleng Steng hëllefen och, eng Mauer ze bauen, mee wann een zesumme méi grouss Steng kann huelen, da kann et och méi séier goen. An et ass do, wou ech eebe probéieren, déi Koordinatioun ze maachen.

Si hunn eng Assemblée générale den 13. Juni. Ech hunn deemools schonn der Madamm Welfring an der Kommissioun versprach a vis-à-vis vum President vun der Kommissioun, dem honorabelen Här Graas, datt ech géif, soubal ech déi Positionen hunn, bei Iech an d'Chamber kommen, fir Iech au courant ze halen. Mee elo keng Panikattacken iwwer Saachen, déi scho geännert gi wieren! Mir sinn elo an enger Phase de discussion, d'échange. A soubal déi sinn, kommen ech déi en toute transparence mat Iech diskutéieren. An ech hunn Iech selwer gesot: Et ass näischt a Bëton gegoss! Wa mer duerno feststellen, dass et keng gutt Iddi ass, loosse mer se falen. Mee hei ass et au contraire, fir ze probéieren, ob et Piste gëtt, fir et besser kënnen ze maachen. Ech mengen, dat ass am Interêt vun den ONGen, mee et ass virun allem och am Interêt vun enger Sensibilisatioun.

An hei ass et bestëmmt net mäi Wonsch, fir ... Dir hutt et virdu gesot: De Budget bleift och bei eis. Mir kucke just, wéi d'Projete kënnen zesumme gemaach ginn. De But ass ... An ech hat an deem Echange, deen ech mat dem Cercle des ONG hat, gesot, dass et net drëms geet, Plazen ofzebauen, mee fir mech wier eng gewësse Koordinatioun an deem dote Sënn doudsécher net vu Muttwëll. Fir mech solle mer eeben och hei déi Thematiken zesummen diskutéieren.

A fir Iech och ze soen, dass do e Projet ass – an ech mengen, dass mer domat zesumme ganz vill kënnen errechen –, dass mer eng Maison de la coopération sollte schafen, eng Maison de la coopération, wou och zesumme mat den ONGen, Ausstellungen, Echange, Table-rondë kënnen stattfannen, fir dass d'Leit, déi sech fir d'Kooperatioun interesséieren, dat wëssen. Wann ech zum Beispill zum „Brennpunkt“ gesot kréien: „Jo, dat ass wichteg an der Sensibilisatioun.“ Déi meescht Leit – an et soll kee mech falsch verstoen –, déi de „Brennpunkt“ liesen, si meeschtens scho sensibiliséiert, soss géife se en net liesen.

An dowéinst ass et wichteg, dass mer et fäerdegbréngen, méi Leit derzou ze kréien ..., vläicht elo net de „Brennpunkt“ ze liesen, mee virun allem vläicht an där Maison de la coopération sech och fir de Sujet ze interesséieren, mat de Schoulen, mat deem engen oder mat deem aneren, an net just enger ONG, mee den ONGen zesummen. Ech mengen, dass dat och am Interêt vun der Kooperatioun ass.

Mee op jidde Fall merci fir d'Fro. An esou, wéi ech mech vis-à-vis vun der Madamm Welfring engagéiert hunn a vis-à-vis vum President vun der Kommissioun, dem honorabelen Här Graas, wäert ech Iech och, Här Fayot, informéieren, soubal ech méi Informatiounen hunn, well se treffe sech am Moment all Woch, fir iwwert dat heiten ze diskutéieren. A wann näischt eraukënn, kënn näischt eraus. Et fält mer keng Zack aus der Kroun, wann ech eppes lancéiert hunn, wat duerno näischt gëtt. Guer net! Mee wann et duerno besser ass, dann, mengen ech, kënnen mer eis all driwwer freeën.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kooperatiounsminister. Den Här Fayot huet eng Zousazfro. Här Fayot.

M. Franz Fayot (LSAP) | Jo, merci, Här President. Och merci dem Minister fir seng Stellungnam. Ech hunn

Iech gutt nogelauschert. Et bleift awer derbäi, dass fir de Moment eng relativ grouss Incertitude do ass, well normalerweis am Abrëll den Datum ass, fir Projeten eranzegi fir Accord-cadren, an am November soll da fir déi Accord-cadren do en Appel à projets kommen. A fir de Moment ass iwwerhaupt net gewosst, ob dat wäert geschéien.

Natierlech, wann déi ONGen alleguerten ... Wéi gesot, dat si Leit, déi do schaffen, déi natierlech och vun deene Budgeten do ofhänken. Mir schwätzen hei net vum Geld all. Ech mengen, déi Ligne budgétaire, dat sinn ongeféier 4 Milliounen oder 4,5 Milliounen am Budget. Wann déi net wëssen, ob déi Projeten do wäerte verlängert ginn oder dass iwwerhaupt nach nei Accord-cadrë kommen, majo da kucken déi sech natierlech anerwäerts ëm an da sinn déi fort. Bon, da kann een natierlech soen: „Dann ass dat esou“, mee dat wär natierlech awer schued, well, wéi gesot, do geschitt dann e gewëssene Leak vun Expertis an och vu Savoir-faire aus deem Secteur do eraus.

Dofir wär et, mengen ech, awer wichteg, hinne relativ zäitno do eng gewësse Visibilitéit ze ginn, wat mat deenen Appel-à-projeten do géif geschéien. Wann Der vläicht nach kéint ee Wuert dozou soen.

M. Xavier Bettel, Ministre de la Coopération et de l'Action humanitaire | Ech entschëllege mech, Här President, beim Här Fayot, well ech hunn et vergiess. En hat déi Fro och scho virdu gestallt. Dofir hu mer jo express d'Prolongatioun vun de Konventiounen gemaach bis den 31. Dezember vum nächste Joer. Dat léisst ee Joer an néng Méint, plus ou moins, fir elo eeben déi nei Saache kënnen ze maachen. Ech hunn Iech et virdu gesot, den 13. Juni ass déi Assemblée générale. Ech wëll dat do net op déi laang Bänk schiben. Dat heescht, am Juli wësse mer scho Bescheid. An den Delai leeft am Moment – se si jo verlängert ginn, et ass keng, déi elo ofgebrach ginn ass – bis Dezember d'nächst Joer. Dat sinn, wéi gesot, bal ee Joer a siwe Méint, fir dann déi nei kënnen zesummen auszeschaffen. Mee am Moment gi keng neier gemaach, déi al lafe weider.

M. Claude Wiseler, Président | Merci fir Är Äntwert, Här Kooperatiounsminister. Domat hätte mer dese Punkt dann ofgeschloss.

10. 8285 – Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre global de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Royaume de Thaïlande, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022

An da géinge mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour kommen, dem Projet de loi 8285, an zwar d'Ëmsetze vun engem globalen Accord-cadre, wat d'Partnerschaft an d'Kooperatioun tëschent der EU an hire Memberstaaten an Thailand ueget. D'Riedezäit ass de Basismodell: 10 Minutte fir de Rapporteur, 5 Minutte fir d'Fraktiounen a Sensibilitéiten, 10 Minutte fir d'Regierung. Ageschriwwen si schonn: den Här Christophe Hansen, den Här Yves Cruchten, den Här Fernand Kartheiser, d'Madamm Joëlle Welfring, den Här Sven Clement an den Här David Wagner. An de Rapporteur, den Här Gusty Graas, huet d'Wuert.

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Merci, Här President. Ech mengen, Thailand ass ouni Zweifel e ganz attraktiiv Land fir Lëtzebuerg. Net nëmmen,

datt eng ganz Rei Leit ëmmer do Vakanz maachen, mee et sinn och vill Lëtzebuerger, déi do deelweis oder souguer ganz wunnen. Et muss een och hei ënnersträchen, datt Thailand ganz gutt Relatiounen net nëmme mat Lëtzebuerg huet, mee och mat der Europäescher Unioun.

De 25. November 2004 hat de Conseil am Fong geholl d'Kommissioun beoptraagt, fir mat deene sechs Länner vun der ASEAN e sougenannten Accord de partenariat ofzeschleissen. Ech wëll just drun erënnere, datt d'ASEAN 1967 zu Bangkok gegrënnt gouf.

Deen Accord hei war u sech schonn 2013 paraféiert ginn, mee ab dem Joer 2014 ass d'Situatioun an Thailand ganz onstabil ginn. Duerno huet een e gewëssenen Demokratiséierungsprozess erkannt an duerfir sinn dann och déi Gespréicher 2017 erëm opgeholl ginn. No de Wale vun 2019 huet een och eng Amélioratioun um Niveau vun de Mënscherechter an och a punkto Rechtsstaat gemierkt. A schlussendlech konnt dunn den Accord de 14. Dezember 2022 ënnerschriwwen ginn.

Thailand hat am Joer 2023 – dat ass jo nach net esou laang hier – e PIB vu 556 Milliarden Dollar. D'Hauptclientë vun deem Land sinn d'USA, Japan a China, mee, wéi ech scho virdu gesot hunn, och d'Europäesch Unioun ass e wichtege Partner vun Thailand, och wat déi kommerziell Echangingen ubelaangt. An zwar belafen déi sech op 35,4 Milliarden. Dat ass eng Zuel, déi aus dem Joer 2021 ass. Dat mécht 7,4 % vun dem gesamten Handel an deem Land aus. An deem selwechte Joer huet Thailand Wueren an Héicht vun 22,1 Milliarden Euro an d'EU exportéiert, an d'EU 13,3 Milliarden an Thailand. Déi Wueren, déi haaptsächlech vun der Europäescher Unioun an Thailand exportéiert goufen, ware fir den Transport, cheemesch Produkter oder och Wuere fir Betriber.

Thailand ass de 25. Handelspartner vun der Europäescher Unioun. Am Joer 2021 huet den Échange de services zwëschen Lëtzebuerg an Thailand sech op 150 Milliounen Euro belaf. Dovunner koumen 80 % aus dem Finanzsecteur. De kommerziellen Echange war elo e bësselche méi moderat. Deen ass 28 Milliounen. Wat awer interessant ass, dass, datt d'Bourse hei zu Lëtzebuerg eng éischt gréng thailännesch Emissioun an Héicht vun 1,3 Milliounen Euro krut, an zwar fir den öffentliche Transport zu Bangkok an och fir d'Relance vum Postcovid fir PMEen.

Et sinn dann awer och schonn eng Rei Lëtzebuerger Entrepreneuren, déi an Thailand aktiv sinn, ënner anerem d'Cargolux, Guardian Glass, Rotarex, Fallprotec/SolarCleo, Ceratizit, CTI Systems, Codipro a B Medical Systems. Mir hunn och an Thailand zënter 2007 eng Ambassade zu Bangkok an och zwee Consules honoraires.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, deenen Accord de coopération ass u sech de sechsten, deen elo ënnerschriwwen ginn ass, no Indonesien, Vietnam, Philippinen, Singapur a Malaysia, op deen ech dann herno nach eng Kéier wäert hei zrëckkommen.

Erlaabt mer vläicht, e puer Domänen hei erauszestrichen, déi an dem Accord awer ganz wichteg sinn. Do geet et ëm Ëmweltschutz, et geet ëm Energie, Educatioun, Santé, Drogenhandel, Kultur oder d'Lutte géint d'Kriminalitéit. An déi hunn am Fong geholl als But, fir d'Kooperatioun mat Thailand ze verbessere. Deen Accord kéint am Fong geholl och d'Gespréicher relancéieren, wat en Accord vum fräien Handel tëscht der EU an Thailand ubelaangt.

Ganz kuerz, ëm wat geet et nach weider an deem Accord hei? Ech wëll virun allem op de méi effikasse bilaterale Engagement zwëschen der EU an Thailand hiweisen. Da ginn awer natierlech och

Standarden, déi fir eis als Europäer ganz wichteg sinn, respektéiert. Hei geet et virun allem ëm Mënscherechter. Da wëll ech awer trotzdem hei ënnersträchen, datt Thailand – mir hu virdu iwwer Armenien geschwat – contrairement zu deem Land leider net de Statut vu Roum huet.

An elo gëtt awer och, fir dann dee ganzen Accord ze iwwerwaachen, e Comité mixte agesat. Deen huet u sech nieft der Iwwerwaachung vum Accord och als Missioun, datt e ka Recommandatiounen aussprechechen.

Wichtig ass vläicht och, op den Artikel 55 hinzewee vun deem Accord. Do geet et drëm, wann Differenzen zwëschen deenen eenzelne Partner bestinn, datt déi kënnen dee Moment och regléiert ginn.

Den Artikel 59 gesäit vir, datt all Memberstaat vun der Europäescher Unioun selbstverständlech muss deenen Accord ratifizéiert hunn, ier en a Kraaft triede kann, mee e kann awer trotzdem elo och scho proviso-resch applizéiert ginn.

Da weisen ech nach drop hin, datt deen Accord hei aacht Titelen a 64 Artikelen huet. D'Lafdauer ass fënnf Joer, kann allerdéngs automatesch fir ee Joer verlängert ginn, wa keng vun deene Parteien e sechs Méint virum Oflafe kënnegt.

Dann nach kuerz zu den Aarbechten an eiser Kommissioun. De Projet de loi hei gouf den 28. Juli d'lescht Joer vum deemolegen Ausseminister deposéiert. D'Chambre de Commerce huet den Avis den 10. Oktober 2023 ginn. Si hu sech ganz d'accord erkläert mam Projet de loi. Den Avis vum Staatsrot datéiert vum 10. Oktober 2023, och hei koum keng Oppositioun. De 26. Februar 2024 ass de President vun der aussepolitischer Kommissioun als Rapporteur genannt ginn. De 15. Abrëll ass de Rapport och eestëm-meg ugeholl ginn.

Voilà, dat waren déi puer Explikatiounen. Ech ginn och d'Zoustëmmung vu menger Partei, der DP, an ech wier och frou, wann Dir deem Projet de loi hei géngt zoustëmmen. Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Graas, fir Äre schrëftlechen a fir Äre mëndleche Rapport.

An deenen éischten ageschriwwene Riedner ass den Här Christophe Hansen. Här Hansen.

Discussion générale

M. Christophe Hansen (CSV) | Villmoors merci, Här President. Wann een nom Här Graas schwätzt, da kann ee sech meeschtens ganz kuerz halen, besonnesch bei engem Text, wou mer eigentlech just d'Ratifikatioun musse maachen.

Ech wëll just soen, et handelt sech hei ëm e Partenariat, dat heescht, et ass keen Handelsaccord tëschent der EU an Thailand. Et ass effektiv 2004 schonn ugefaange ginn dermat. Et huet awer weinst politesche Problemer op där anerer Säit extreem geschleef, och weinst politeschen Divergenzen, déi mir mat Thailand haten deelweis. E konnt awer 2022 ënnerschriwwen ginn.

Den Här Graas huet déi politesch, wirtschaftlech a sektoriell Zesumenaarbecht scho beschriwwen: Ëmwelt, Klima, Energie, Bildung, Gesondheet. Se ass awer och ganz wichteg an der Lutte géint den Terrorismus, der Lutte géint d'Verbreedung vu Massevernichtungswaffen an och der Lutte géint international organiséiert Kriminalitéit.

Ech muss soen, fir déi Europäesch Unioun ass et immens wichteg, esou Accorde gemeinsam ze verhandelen an ze maachen. Net nëmme, well mer

doduerch immens vill Ressourcë spueren, mee awer och well mer doduerch eng gläichméisseg Uwendung am Marché intérieur errechen. Dat ass immens wichteg, well de Contraire wier besonnesch fir kleng Länner wéi Lëtzebuerg fatal.

Ausserdeem bidden des Partnerschaften och Méiglechkeete bei multilateralen Organisatiounen, zum Beispill der OMS – mir hu jo vun der Gesondheet geschwat –, fir do och Alliéierter ze fannen. An et ass och erëm besonnesch fir e klengt Land wéi Lëtzebuerg gutt, Alliéierter ze hunn.

An dofir kann ech och am Numm vun der CSV eis Zoustëmmung ginn. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hansen. Dann ass d'Wuert fir d'Madamm Liz Braz.

Mme Liz Braz (LSAP) | Merci, Här President. Ech gräifen och scho vir op déi nächst zwee Projeten, da musse mer do net och nach eng Kéier allkéiers d'Wuert huelen, fir dat selwecht ze soen.

An deem Partenariat mat Peru, Kolumbien, Ecuador, do si gutt Opportunitéiten engersäits fir lëtzebuer-gesch Entrepreneuren an och fir déi europäesch. An et ass en Accord, dee souwuel Wäert drop leet, dass den Handel e positiven Effekt op d'Gesellschaft an der Ande-Gemeinschaft huet, mee awer och dass de Schutz vu Mënscherechter, dem Aarbechtsrecht, dem Rechtsstaat, de Schutz vun der Natur, der No-haltegkeet an der Transparenz hei solle consideréiert ginn.

Dat sinn dräi Accorden, déi mir als Fraktioun begréissen a fir déi ech dann och elo dräimol eisen Accord ginn. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Braz. An dann ass d'Wuert fir den Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, merci, Här President. Ech schwätzen och elo schonn zu Thailand an zu Malaysia. Dat erlaabt eis dann, herno e bëssen Zäit ze spueren.

An ech wollt elo profitéieren, well den Här Bausse-minister Bettel hei ass an och nolauschert, fir vläicht e Wuert iwwer eisen diplomatesche Reseau ze soen. Mir hate gëschter eng Entrevue hei mam Corps diplomatique an et ass vläicht interessant, fir ze kucken, wou elo déi grouss international Organisatiounen sinn a wéi mir do vertruete sinn. Mir hu bei der Organisatioun vun den amerikaneschen Staaten déi Chance, also aus eiser Perspektiv, datt déi zu Washington ass an datt mer och do kënnen da present sinn. Mir si bei der Organisatioun vun den afrikaneschen Staaten zu Addis Abeba vertrueten.

An Asien ass dat e bëssen anescht. Mir hunn elo Thailand a Malaysia, déi allen zwee Member vun der ASEAN sinn a wou immens vill an där Géigend geschitt – ech mengen, d'Virriedner hunn dat ënnerstrach –, och ekonomesch a villerlee Hisiicht, wat fir eis och ka ganz interessant sinn, awer mir hunn nach keng direkt Presenz elo an Indonesien. An ech mengen, déi Organer vun der ASEAN, déi sinn zu Jakarta. An et wär vläicht interessant fir eis ... Mir hunn och Participatiounen u verschiddene regionalen Entwécklungsbanken, souwuel an Afrika wéi an Asien an esou weider, soudatt mer vläicht kucke mussen, datt mer d'Strukture vun eisen diplomateschen Vertrie-dungen awer och e bëssen alignéieren op déi regional Associatiounen, wou déi sech constituéieren mat hiren Organer an esou, datt mer awer als Lëtzebuerg och do kënnen méi present sinn.

Wat déi Accorden ugeet, ginn ech ganz gär och den Accord vun der ADR. Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. An dann ass d'Wuert fir d'Madamm Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Jo, merci. Zu deem Accord mat Thailand ass just ze soen, dass mer effektiv an de leschte Joren och Kooperatiounen haten iwwer den Energie- a Klimafong am Beräich vun de Klimafinanz. An dat heiten ass wierklech, mengen ech, ganz flott, fir dat och ze verbreederen an och nach ze verdéiwen. Dofir eisen Accord zu deem heiten, mee ech gi bei dëser Geleechenheet och den Accord vun eiser Sensibilitéit fir déi zwee aner Accorden, déi elo nach zum Debat stinn.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Erlaabt mer och, direkt zu deenen dräi ze schwätzen. Dat spuert eis e bëssen Zäit.

Bei deenen dräi Projete kënnen mer u sech frou sinn, datt et se gëtt. Verschiddener dovun hu wierklech eng laang Zäit gebraucht fir ze accouchéieren, an et huet vill Schweess och gebraucht, fir déi Accorden ze ficeléieren.

Et ass elo esou, datt ech nach eng Nofro hat, wat Malaysien ugaangen ass. Dir wësst vläicht, datt Lëtzebuerg do och mat am Coup war, wat den 1MDB-Prozess ugaangen ass, wou et ëm Korruptioun a Malaysien gaangen ass, wou verschidde Leit soupçonéiert waren, iwwer Lëtzebuerg Geldwäsch gemaach ze hunn. Ech si frou, datt deen, och no Aussoe vum Ausseministère, bei deem heiten Accord keen Impakt hat, also virun allem keen negativen Impakt, soudatt mer u sech elo hei och erëm gutt Relatiounen mat Malaysien hunn.

Zu deenen anere Länner kéint een elo all Kéier esou ee Punkt aus dem Accord erausgräifen, zum Beispill datt mer an Zukunft zwar e rengrasseg Pärdd aus dem Ecuador mat 0 % Taxe beleeden, wann et awer e Mauliesel ass, also net ganz esou rengrasseg, datt mer da 17,5 % Taxe froen. Dat ass éischter anekdotischer Natur, mee wat mir als Piraten begréissen, dat ass, datt kee vun deenen dräi Accorden hei Schidsgerichter huet a virun allem och net déi Problemer opwerft, déi am Moment mat den UEFL-Traitéen u sech opgeworf ginn.

An dofir gi mir och ganz gären eisen Accord zu deenen dräi Texter. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Bon, da wäert ech eeben och zu deenen dräi Accorde schwätzen an och erklären, firwat mir eis bei deenen zwee Accords-cadres wäerten enthalten a beim Accord de libre-échange evidenterweis dergéint wäerte stëmmen. Ech erkläre mech och.

Déi Accords-cadres kënnen natierlech als ... Dat si keng Accords de libre-échange, mee dat ass e bëssen de Contenant vun deem, wat duerno kéint kommen. An et gouf och scho gesot, och vum Här Rapporteur, datt et och duerno d'Dier opmécht fir verschidden Accorden, dont un accord de libre-échange.

An de Problem ass: Wann et wierklech een Domän gëtt vun europäescher Politik, dee katastrohal ass fir de Rescht vun der Welt, dann ass et d'Handelspolitik vun der Europäescher Unioun. D'Handelspolitik vun der Europäescher Unioun ass katastrohal fir latäinamerikanesch Länner, ass katastrohal fir

afrikanesch Länner, ass katastrohal fir asiatesch Länner. A mech wonnert et, datt et esou eng Unanimitéit gëtt op deene Froen an esou eng Insensibilitéit vläicht och par rapport zu Rechter vun Aarbechter a manner industrialisierte Länner.

D'Adhesioun vum Ecuador innerhalb vun deem Accord de libre-échange mat der Europäescher Unioun ... Den Ecuador ass jo Member vun der Union andine mat anere Länner. Den Ecuador – a Bolivien ass nach ëmmer dergéint – war laang dergéint, fir eranzekommen – aus gudder Grënn. Aus gudder Grënn! Dat war och ënner fortschrëttleche Presidencen, wou sozialistesche Presidenten un der Spëtzt waren, den Här Correa am Ecuador an den Här Morales. A Bolivien, déi waren dergéint, do eranzekommen, ganz einfach well duerno hir Mäert iwwerschwemmt gi mat europäesche Produkter, an dat wäert da ganz einfach d'Ekonomie vun deene Länner komplett entravéieren.

Mir géifen esou eppes nimmools akzeptéieren, mee mir als Europäer imposéieren deene Länner dat. Et ass och richtig vill Drock ausgeübt ginn, well de Problem ass deen: Vu datt den Ecuador zum Beispill an der Union andine dran ass ... Jo, wa Kolumbien drageet an de Peru drageet, ben, den Ecuador ass tëschent deenen zwee Länner gequëtscht an hie ka jo seng Grenze schwéier zoumaache fir déi Produkter, déi dann aus dem Peru oder aus Kolumbien kommen, vu datt en an enger Union de marché intégré ass mat deene Länner.

De Problem ass jo och nach deen, datt zu deenen Zäiten – dat war schonn dann 2009, 2010 – Länner wéi den Ecuador, Länner wéi Bolivien versicht haten, justement och eng regional Kooperatioun ze maachen, déi vill méi equilibréiert ass wéi dat, wat d'Europäesch Unioun permanent nëmme fuerdert, dat heescht d'Iwwerschwemmung vu Mäert mat eise Produkter, dat heescht d'Opmaache vun hirem Secteur tertiaire, wat jo och bedeit, datt déi Länner Schwieregkeeten hunn, de Secteur tertiaire ze entwéckelen.

Dat ass dat, wat mir herno wäerte matstëmmen. An ech muss soen, ech fannen et e bëssen traureg, datt zemoools Parteien, déi sech als fortschrëttlech bezeichnen, esou eppes esou leichtfankeg mat ënnerstëtzen. Dat ass kee grousser Renouveau. A wann et esou weidergeet, dann ... Naja, et ass Politick as usual, wéi d'Europäesch Unioun se a leschter Zäit gemaach huet.

Ech weess, domadder gewënnt een net vill, well et ass vläicht ville Leit egal, wat mat den ecuadorianeschen Aarbechter geschitt, wat mat de kolumbianeschen Aarbechter geschitt, mäi Gott, an esou weider. Dat si Länner, wou Gewerkschaftler erschoss ginn an esou weider. Bon, dat si Länner, déi eis complètement insensibel sinn, a mir stëmmen einfach elo en Accord mat, deen ënner Drock entstanen ass, wou den Ecuador ënner Drock huet misse bäitrieden op eng total ondemokratesch Aart a Weis. Dat ass gesponsert vun der Europäescher Unioun. Mir hu guer keng Ursaach, fir stolz dorobber ze sinn an dat unzehuelen.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner.

Dann ass et un der Regierung.

Prise de position du Gouvernement

M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | Ech kann elo zu deenen dräi Positiounen mateneen huelen, mee ech weess, dass ech da Spillverdiener sinn, well de Rapporteur nach zwee Rapporten huet. Mee ech mengen, dass deen

ee mat deem anere schonn e Lien huet. Erlaabt mer, dat ze soen.

An ech kann deen Negativismus, deen elo just och vum Här Wagner soulevéiert ginn ass, awer hei net stoe loosse. Am Ecuador sinn Ännerunge komm bei dem Droit du travail a virun allem bei der Lutte géint Kannerarbecht wéi nach ni virun – wéi nach ni virun! Se hunn d'Legislatiounen geännert, se hunn nei ... D'OITs-Regelen ziele bei hinnen elo. Si rapprochéiere sech méi de Standard wéi jee. A gleeft mer et, wa mer deen Accord mat hinnen net gemaach hätten, wier do, mengen ech, wéineg Volonté politiqué gewiescht, fir do grouss Ännerungen ze maachen. Dat heescht, et ass au contraire positiv geschafft ginn.

Ech gesinn den Accord mat Thailand an och den Accord, dee mer haut och nach ënnerschreien, mat Malaysien als wichteg Schrëtt, well et si selbstverständlech d'Wärter dran, mee och Ëmwelkrittären. An ech mengen, d'Madamm Braz huet déi och gutt relevéiert, dass et wierklech Standard sinn, wou mer soen: „Mir probéieren, eis ze rapprochéieren.“

Mir sollen net mengen, dass dat, wat mir maachen, d'Bibel ass a jiddwereen déi muss wéi déi Zéng Geboter suivéieren. Wat mer musse fäerdegbréngen, ass, dass mer Konvergenzen hunn an dass mer am Fong eis Volontéite ginn, fir mat verschiddene Länner a verschidde Richtungen ze goen, wou och en Intérêt économique hannendrun ass. Jo, mir sinn eis eens, dass en Intérêt économique do ass, mee gleeft mer et, wann deen Intérêt économique net do wier, weess ech net, ob mer déi aner Krittären, ob dat Ëmwelkrittäre sinn, ob dat sozial Krittäre sinn, ob dat Rechtskrittäre sinn, mat géifen drakréien. Dofir sinn ech frou iwwer déi Accorden, déi mer gemaach hunn. Dir wësst, dass déi jo op Niveau vun der EU negociéiert ginn.

Den Här Kartheiser huet hei och vum der ASEAN geschwat. Tatsächlech muss ech haut dem Här Kartheiser op engem Punkt Recht ginn: Dat ass, dass eisen Ambassadeur zu Bangkok ze vill huet. Deen huet am Moment Laos, Vietnam, bon, Myanmar huet en net vill, mee Indonesien an nach eng Rétsch vu Länner, an dofir hunn ech och d'Decisioun geholl, dass eng Persoun vum ... Well wirtschaftlech ass do e risege Potenzial! Singapur ass nach dran an et cetera, a mir verléieren deen. Dofir hunn ech och d'Decisioun geholl, dass eng Persoun vum LTIO, dat heescht vum Luxembourg Trade and Investment Office, och do elo detachéiert gëtt. Dat heescht, dass eng Persoun mat méi enger ekonomescher Kompetenz och do soll an Zukunft schaffe goen. An dat wäert an deenen nächste Wochen dann och de Fall sinn. Deen ass och akkreditéiert bei der ASEAN.

An d'ASEAN ass e wichtige Partner. Mir dierfen dat net ënnerschätzen. Ech hat déi lescht Reunion an do hu mer et elo fäerdegbruecht, dass mer en Accord de collaboration, esou e Pacte d'amitié, wann ech dat bal kéint esou nennen, zesumme mat der ASEAN hunn. A fir Iech ze weisen, wéi si dat appreciéieren: Ech sinn op deen nächste Sommet, net ministeriel, mee de Sommet vun der ASEAN, deen am Laos stattfënn, invitéiert gi vun der Présidence a vum Sekretariat vun der ASEAN. Dat ass de Beweis, dass mer wierklech do awer och eng Vertrauensrelatioun konnt opbauen, déi am Interêt ass vun engem Echange.

Mee nach eng Kéier: Accorde sinn net do, fir Saachen ze diktéieren. Si sinn do, fir Saachen zesummen ze convergéieren. A gleeft mer, et ass och am Interessi vun deenen, vun deenen hei gesot gëtt, dass déi géifen hei oppresséiert ginn – au contraire!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Ausseminister. Domat wär d'Diskussioun zu dësem Projet ofgeschloss.

Mir hunn elo iwwert dräi Projete geschwat. Ech géing mengen, datt mer awer elo fir d'éischt iwwert deen hei ofstëmmen. Da si mer also erëm bei Thailand. An ech wéilt dëse Projet dann zum Vott stellen, also de Projet de loi 8285, den Text aus dem Document parlementaire 8285³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8285 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

Dësen Text huet 58 Jo-Stëmmen kritt bei kenger Nee-Stëmm an 2 Abstentiounen. Den Text ass also mat 58 Jo-Stëmmen bei 2 Enthaltungen uegheoll.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement).

Se sont abstenus : MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

11. 8288 – Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre de partenariat et de coopération entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et le Gouvernement de la Malaisie, d'autre part, fait à Bruxelles, le 14 décembre 2022

An da gi mer dem Rapporteur, dem Här Gusty Graas, d'Wuert, fir op de Projet 8288, also d'Ëmsetzung vun engem globalen Accord cadre, wat d'Partnerschaft an d'Kooperatioun tëschent der EU an hire Memberstaaten a Malaysia ugeet, anzegoen. Här Graas.

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Merci, Här President. Effektiv huet dee Projet hei gewësse Parallele mat deem virdrun iwwer Thailand, mee

trotzdem gëtt et awer verschidden Nuancen. Do-wéinst wollt ech awer nach eng Kéier kuerz och op deen heite Projet agoen.

Och Malaysia – ech mengen, den Ausseminister huet dat hei scho richteg ënnerstrach – ass awer trotzdem ganz wichteg fir eis. Et ass iwwregens déi véiertgréisste Wirtschaftsmuecht am ASEAN. Den ASEAN ass fir eis awer ekonomesch ganz interessant – net nëmmen ekonomesch, gekuckt, mee virun allem awer och fir d'Zukunft. De PIB huet sech do am Joer 2023 op 412 Milliarden Dollar belaf. Et dierf een och net vergiessen, datt Malaysia eent vun deene weënege Länner war am asiatesche Raum, wat relativ gutt duerch d'Covidkris komm war. A Malaysia huet zum Beispill awer och duerch d'Produktioun vu Plastikhandschen der internationaler Communautéit do ganz vill gehollef.

Da muss een och wëssen, datt d'EU de fënneften Handelspartner vu Malaysia ass no China, Singapur, Südkorea an de Vereenegte Staaten. An 90 % vun den EU-Exportatiounen, dat sinn u sech elektresch Ekipementer a Maschinnen. A Malaysia ass u sech och den 20. Handelspartner vun der Europäescher Unioun.

Et ass och scho virdrun hei gesot ginn: Mir hunn zënter 2007 eng Ambassade zu Bangkok, déi da Malaysia mat couvriert. An den Ausseminister huet jo elo hei eng daitlech Ausso gemaach, datt seng Iwwerleeungen an déi Richtung ginn, fir, wéi gesot, d'Ambassade zu Bangkok an deem Sënn nach ze verstärken, well eeben do eng ganz Rei Länner mat couvriert ginn. Mir hunn och e Consul honoraire do. Dann, zënter 2020 hu mer en éischte Conseiller du commerce extérieur zu Kuala Lumpur.

Déi zwee Länner hunn allerdéngs – esou kann ee roueg hei soen – gutt Relatiounen. Den Echange mat Malaysia war 111 Milliounen Euro am Joer 2021. Verschidden Entreprisé vu Lëtzebuerg sinn och do present, zum Beispill Cargolux erëm, ArcelorMittal, United Caps an och Rotarex.

Bon, wat steet elo an deem Accord hei? Wéi gesot, et ass och een, dee mat ASEAN-Länner – ech hunn déi aner virdrun schon opgezielt – ënnerschriwwen ginn ass. Erlaabt mer vläicht, op e puer Domänen hei anzegoen, wéi den Ëmweltschutz, wéi d'Energie, d'Education, d'Santé, Drogenhandel, Kultur, Korruptioun, Lutte géint d'Kriminalitéit. An dat ass awer ganz wichteg. Op Basis dovunner kann een awer och dann d'Zesummenaarbecht mat Malaysia ouni Zweifel verbesseren.

Da gëtt et och hei e Comité mixte, deen engersäits als Missioun huet, fir d'Ëmsetzung vum Accord ze iwwerwaachen, op där anerer Säit awer och Recommandatiounen auszesprechen, wéi d'Objektiver vun deem Accord nach kënnen besser erreecht ginn.

Deen Accord hei huet zéng Titren, an och hei wéll ech nach eng Kéier op den Artikel 53 hiweisen. Dat ass deen, deen d'Differenz geéng regléieren. E leeft of fir fënnf Joer a gëtt fir ee Joer verlängert, wann net, wéi gesot, eng Partei e sechs Méint virum Oflafe kënnegt.

Nach e ganz kuerzt d'Wuert zu den Aarbechten an der Kommissioun. De Projet de loi gouf den 28. Juli 2023 deposiert. D'Chambre de Commerce huet den Avis den 9. Oktober 2023 erausginn. Déi ware ganz d'accord mam Projet de loi. De Conseil d'État huet säin Avis den 10. Oktober 2023 ginn. Do war och keng Opposition. De 26. Februar 2024 gouf de President vun der aussepolitischer Kommissioun als Rapporteur genannt. De 15. Abrëll ass en eestëmmeg uegheoll ginn.

Ech bréngen och d'Zoustëmmung vun der DP a géing Iech dann och bieden, dësem Accord zouzestëmmen. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci dem Rapporteur fir säi schrëftlechen a säi mündleche Rapport.

Vu datt déi meescht Leit elo scho bei deem Projet virdrun hir Intention-de-voté fir déi zwee Projeten duerno deklaréiert hunn, wollt ech froen, ob nach ee wéll d'Wuert hei huelen. Den Här Hansen.

Discussion générale

M. Christophe Hansen (CSV) | Jo, ganz kuerz, Här President. Ech wéll just d'Remark maachen: Et ass e bëssen duercherneen, well effektiv d'Leit hei d'Saachen alleguerte schon ofratteren. Ech mengen, dat ass net am Interêt vun der Saach, well effektiv, e Partenariat mat ASEAN-Länner ass net dat selwecht wéi en Handelsaccord, wat eppes ganz aneres ass, mat engem latäinamerikanesche Land. Dofir géif ech proposéieren, datt mer an Zukunft déi Saachen eenzel behalen, quitte datt dann ee vläicht bei eppes näischt seet, mee dann ass dat ëmmer méi coordonéiert an dat erlaabt och dem Här Minister, mengen ech, méi prezis dee Moment op d'Saachen ze äntweren.

Meng Justifikatioun, firwat mer derfir stëmmen, ass déi selwecht, wéi déi, déi ech scho virdrun gesot hat: Et ass wichteg, datt mer Partneriat hunn, fir op deene multilaterale Plattformen besser kënnen mateneen zesummenzeschaffen. An ech ginn den Accord fir d'CSV.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hansen. Ass nach eng aner Wuertmeldung do?

(Négation)

Dat ass net de Fall. Och net vun der Regierung, gesinn ech. Dir hat och virdrun schon doriwwer geschwat. Da si mer um Schluss vun der Diskussioun iwwert dëse Projet ukomm.

An da géing ech och deen zum Vott stellen. Et geet also ëm de Projet de loi 8288. Den Text steet am Document parlementaire 8288³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8288 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. E klengen Effort beim Vote par procuration, da geet dat.

(Hilarité)

Voilà, villmools merci. An da schléissen ech de Vott of.

58 Jo-Stëmmen bei 2 Abstentiounen. Dëse Projet de loi ass also uegheoll mat 58 Jo-Stëmmen bei 2 Abstentiounen.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. André Bauler), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten (par Mme Taina Bofferding), Mme Claire Delcourt (par M. Mars Di Bartolomeo), MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement).

Se sont abstenus : MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

12. 8306 – Projet de loi portant approbation du Protocole d'adhésion à l'accord commercial entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et la Colombie et le Pérou, d'autre part, en vue de tenir compte de l'adhésion de l'Équateur, fait à Bruxelles, le 11 novembre 2016

An da komme mer elo zu dem Projet de loi 8306, der Ratifizierung vum engem Handelsabkommensprotokoll, engersäits téschent der EU an hire Memberstaaten, an anerersäits téschent Kolumbien an dem Peru, fir dem Bättréit vum Ecuador Rechnung ze droen. D'Riedezeit ass nom Basismodell festgehalten. De Basismodell kennt Der. An do ginn ech direkt dem Rapporteur d'Wuert a kucken, wie sech duerno nach dozou mell. Här Graas, et ass un Iech.

Rapport de la Commission des Affaires étrangères et européennes, de la Coopération, du Commerce extérieur et à la Grande Région

M. Gusty Graas (DP), rapporteur | Merci, Här President. Effektiv, hei geet et em en Accord commercial zwéischent der Europäescher Unioun an hire Memberen natierlech op där enger Säit, op där anerer Säit Kolumbien a Peru. Op där anerer Säit wëllt awer elo och Ecuador deem Accord commercial bättrieden. Den 19. Januar 2009 hat de Conseil am Fong geholl d'Kommissioun autoriséiert, fir diesen Accord commercial mat der Ande-Gemeinschaft, esou gétt déi genannt, auszehandelen. Dat ass eng Gemeinschaft, déi 1997 vu véier Länner gegrënnt gouf, an zwar Bolivien, Ecuador, Kolumbien a Peru.

De 26. Juni 2012 hat d'EU schon en Accord mat Kolumbien a Peru ënnerschriwwen. Zënter dem 1. März 2013 ass dee mat Peru provisoresch a Kraaft an zënter dem 1. August 2013 dee mat Kolumbien.

Den Artikel 329 gesäit Dispositiounen vir, wéi am Fong geholl och aner Länner kënnen deem Accord bättrieden. De 17. Juli 2014 koom dunn e Protocole d'adhésion mam Ecuador an den 8. Februar 2016 huet de Komitee „Commerce“, deem an Kader vun deem Accord hei mat Kolumbien a Peru kreéiert gouf, dese Protokoll guttgeheescht. Bolivien kann u sech och elo, wéi gesot, eng Demande maachen, fir deem Accord nach bättrieden.

Et ass en Accord mixte, dat heescht also, e muss och vu sämtlechen EU-Staaten erëm approvéiert an och ratifizéiert ginn. En huet 14 Titren, 14 Annexen an zwou gemeinsam Deklaratiounen. Dat heescht, et gétt och elo eng gemeinsam Fräihandelszon hei geschafen.

Et geet drëms, den Handel an d'Investissementen téschent deene Regiounen ze verbesseren an och virun allem de lokalen Entrepreneuren ze hëllefen, sech

op hirem regionale Marché ze behaupten. An do kann een am Fong geholl festhalen, dat eng Erspuernis vu 500 Milliounen Euro pro Joer géif entsto, wat d'Importrecht ubelaangt, awer dat no enger gewëssener Iwwergangsperiod. An deem Accord hei gesäit awer och eng ganz grouss Vereinfachung vun enger Rei Prozeduren vir.

D'Applikatioun vum provisoreschen Accord mam Ecuador huet schon éischt positiv Resultater elo bruecht. Den Export vu Landwirtschaftleche Wueren aus dem Ecuador an d'EU stellt bis elo bal ronn 50 % vum gesamten Export duer. Weesentlech – an ech mengen, dat huet den Ausseminister och virdrun hei ennerstrach – ass awer d'Anhale vun de Mënscherechter. An da gétt natierlech och den Akzent op d'Nohaltegkeet geluecht, virun allem, wéi gesot, wat d'Gestioun vun de Bëscher ubelaangt, wat déi illegal Fëscherei ubelaangt oder natierlech och de Klimawandel.

An da ginn awer – vläicht, fir dem Här Wagner dat dann awer och nach eng Kéier ze rappeléieren – duerch deen Accord hei och Efforte gemaach um Niveau vum Ecuador, wat d'Aarbechtsrecht ubelaangt, fir eeben och d'Situatioun vun den Aarbechter an deene Länner ze verbesseren. An do kann ech awer nëmme nach eng Kéier dat widerhuelen, wat den Ausseminister hei virdu gesot huet: Wann et déi Accorden hei net géng ginn, da kéint een awer bal dervun ausgoen, dat et an deene Länner den Aarbechter mat Sécherheet op kee Fall géng besser goen.

(Interruption par M. David Wagner)

Jo, dat kennt Der jo herno da vläicht nach eng Kéier rappeléieren.

Bon, ech wëll dann drop agoen. Deen Accord huet 475 Säiten, an ech hu mer virgeholl, elo pro Säit dann nach eng kuerz Erklärung ze ginn, wann dat ...

(Hilarité)

Ass dat akzeptéiert? Ok. Bon, fir Iech dann awer net ze vill ze strapazéieren, wëll ech trotzdem vläicht just op e puer weesentlech Punkten agoen.

Do geet et virun allem emol em d'Douanesrechter. D'Douanesrechter gi suppriméiert. Dat heescht, d'EU huet och decidéiert, fir praktesch op allen Exporter aus Kolumbien, Peru an Ecuador Douanestaxen opzehiewen, ausser op gewëssenen Zorte vu Geméis a Friichten.

(Brouhaha)

Dann, zweetens, d'Liberalisierung vum Handel ...

(Coups de cloche de la présidence)

... soll dann och progressiv weidergoen, mee dat ka bis zu 17 Joer daueren. An op e puer sensibele Produkter wäert et allerdéngs keng Franchise ginn.

Drëttens geet et am Accord och em intellektuell Proprietéit a geografesch Indikatiounen.

De véierte Punkt ass den Echange vu Services. Do kennt méi eng juristesche Sécherheet, an zwar geet dat nach méi wäit wéi déi um Niveau vun der OMC. Ech gi just ee Beispill, an zwar gétt et Restriktiounen, wat de minimale Pourcentage vun der Main-d'oeuvre ubelaangt, dee lokal muss sinn.

Dann de fënnefte Punkt: Do geet et em d'Visiteuren, déi an déi Länner gi respektiv och déi vun hinnen, déi an d'Europäescher Unioun kommen. Déi kënnen dann och temporäremment ouni gréisser Problemer do bleiwen.

En anere Punkt – an dat ass ganz wichteg –, ass, dat awer och Entrepreneuren aus der Europäescher Unioun

un de Marchés publics an deene Länner kënnen deelhuefen. Do sinn d'Reegelen an der Annex XII vum Accord opgeléicht.

Op Basis vun deem Accord kann ee soen, dat d'Artikelen 91, 100, 207 an 218 vum Traité iwwert de Fonctionnement vun der Europäescher Unioun dee Moment respektéiert ginn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dann zum Ofschloss – an dann, wéi gesot, sidd Der erléist – nach e puer Wuert iwwert d'Aarbechten an der Kommissioun. De Projet de loi gouf den 1. September 2023 vum fréieren Ausseminister – deem säin Numm ech dann awer hei nach eng Kéier wëll rappeléieren, en ass och nach net vergiess –, dem Här Jean Asselborn, deposéiert. De 16. Oktober 2023 huet d'Chambre de Commerce hiren Avis virgeluecht. Déi war ganz dermat d'accord. An da krute mir de Projet de 26. Februar 2024 an der Kommissioun presentéiert an de selwechten Dag ass de Rapporteur designéiert ginn. De 15. Abrëll ass de Rapport eestëmmege uegholl ginn.

Ech géng Iech dann och bieden, deem Projet de loi zouzestëmme, an ech ginn och gläichzäiteg den Accord vun der Demokratescher Partei. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. André Bauler (DP) | Ganz gutt! Dat war ganz gutt, Här Graas!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Rapporteur, och fir dese schrëflechen a mëndlechen Rapport.

An da froen ech: Si Wuertmeldungen do? Den Här Hansen.

Discussion générale

M. Christophe Hansen (CSV) | Jo, villmoos merci, Här President. Och des Kéier huet den Här Graas eng ganz detailléiert Presentatioun gemaach. Dat ass och gutt esou. Ech muss awer och soen: Den Handelsaccord, deen et elo gétt, dee bestoenden téschent der EU, Kolumbien a Peru an elo mam Ecuador derbäi, wat bedeit deen u sech? Dee bedeit, dat Handels- an Investitiounsfloss bedeitend méi einfach wäerte lafen. Den Här Graas huet et gesot: De Bättréit vum Ecuador, contrairement zu deem, wat den Här Wagner seet, weist scho seng éischt Friichten, souwuel fir d'Leit wéi fir d'Betriben, awer och fir d'Émwelt.

De Konsument mierkt et och, well eng ronn 500 Milliounen Importtaxe järelech ewechfalen an esou d'Wueren och fir d'Leit méi gönschteg ginn – ech mengen, dat ass emol dat éischt –, an dann och d'Leit an d'Aarbechter, well an deem Accord besonnesch e Schwéierpunkt op Mikro-, Kleng- a Mëttelbetriben geluecht gétt an doduerch d'Aarmut aktiv bekämpft gétt, Här Wagner.

An ech muss och soen: Déi nei Accorden, wéi se am Moment verhandelt an emgesat ginn, an och deenen, déi hu ganz kloer en Accent op der Nohaltegkeet, dem Rechtsstaat an de Mënscherechter. Dat gétt an deem Accord ganz grouss geschriwwen. A mir bréngen et effektiv duerch des Accorde fäerdeg, eng ganz Rëtsch vun eise Wäerter an d'Welt ze exportéieren. An ech mengen, dat ass och gutt esou. „Wandel durch Handel“ gétt och heiansdo gesot.

A ville Käpp, wéi beim Här Wagner, sinn Handelsaccorden eppes Schlechtes, wou nëmme e puer grouss Betriben profitéieren, de Wëlle Weste souzsoen. An ech muss awer soen: Dat ass grondleeënd falsch, Dir Dammen an Dir Hären, well an der Praxis ass et genau de Géigendeel! Modern Handelsaccorden hunn e spezifesch Émweltkapitel, si hunn

e spezifesch Ménscherechtkapitel, si hunn e spezifesch PME-Kapitel, wou justement derfir gesuergt gëtt, datt och effektiv déi Kleng- a Mëttelbetriber profitéieren. Et gëtt Quoten, et gëtt Safeguards an all deene modernen Handelsaccorden, Här Wagner, an ech mengen, dat ass dat, wat gutt ass.

Mir bréngen et fäerdeg, e Changement ze kréien. Ass e vläicht net genuch? Dat ka sinn, mee wa mer näischt maachen, si ganz aner Ekonomien, déi dohannen op der Dier stinn, an ech wëll net, datt déi do e Schrott vir hunn, well dat wier devastateur fir d'Leit, fir d'Ëmwelt, fir d'Länner a fir d'Demokratie dohannen.

An ech kann zu deem heiten Accord d'Zoustëmmung vun der CSV ginn.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hansen. Ech hu selbstverständlech elo eng Wuertmeldung um Här Wagner. Sinn nach aner Wuertmeldungen do?

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci ...

M. Claude Wiseler, Président | Nee, ech muss se der Rei no huelen. Den Här Kartheiser huet sech nach vir-dru gemellt, ...

M. David Wagner (déi Lénk) | O nee!

M. Claude Wiseler, Président | ... an dann den Här Wagner duerno. Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, ech gesinn, Här President, wat ech net geduecht hätt: datt awer hei verschidde Passiounen dechainéiert gi bei deem Accord, an ech wollt dofir vläicht och e puer Wuert zerzou soen.

Déi Handelsaccorden entwéckele sech iwwert d'Zäit. An ech mengen, mir mussen einfach och eisen Discours den Entwécklungen upassen, och den Defien, déi sech stellen. Dat Éischt, wat ee muss soen, den Här Hansen huet et och gesot: Mir exportéiere Wäerter. An dat ass och vläicht dat Éischt, op dat ech wëilt reagéieren. Jo, mir kënne Wäerter exportéieren, mir sollen awer net Wäerter importéieren. An dat ass mol eppes ganz Wichtige: datt mer vun de Konditionalitéiten ewechkommen, well och eis Partner an der sougenannter „Drëtter Welt“ dat haut guer net méi akzeptéieren. Si wëllen zum Deel net, datt mir mat eise Wäerter kommen. „An unserem Wesen soll die Welt genesen“, esou e bëssen an deem Genre. Dat ass et net méi. Mir brauchen och géintiwwer deene Länner eng Attitud vu gläichberechtigtem Dialog, an dann ass et warscheinlech vill méi liicht, fir eng laangfristeg gutt Relatioun ze kréien.

Eppes Zweetes, wat mer geléiert hunn an deene leschte Joren, dat ass, datt mer d'Schidsgeriichter ersetzen duerch richteg Geriichter, wou eeben net méi aleng grouss Firme kënne e groussen, staarken Afloss hunn, mee wou wierklech och eng neutral Geriichtsbarkeit kann d'Interesse vun deenen engen a vun deenen anere vläicht besser consideréieren.

Eppes Drëttes, wourop mir speziell insistéieren, dat ass och eppes, wat mer aus den CETA- an TAFTA-Diskussioune geléiert hunn. Dat ass, datt et net ka sinn, datt déi national Parlamentarier hir Rechter ewechgeholl kréien, d'Europaparlament praktesch alles wëll ratifizéieren an déi national Parlamentarier esou eng subsidiär Rechtskompetenz do kréien. Dat geet net, well d'Zivilgesellschaft an eise Societäten dat mat Recht refuséiert!

Mir haten hei, wéi mer iwwert den CETA geschwat hunn, eng breet Allianz iwwer eis ganz Gesellschaft vun Organisatiounen, déi sech an hire Rechter

leséiert gefillt hunn oder Observatiounen haten oder aner Consideratiounen. Mir kënne eis net einfach doriwwe ewechsetzen a soen: „Ma mir stëmmen hei iwwerhaupt net méi doriwwe of. Dat soll d'Europaparlament maachen.“ Dat ass e Beispill, wéi mer en demokrateschen Defizit an der Unioun géinge kréieren, fir hei enger Rei Saachen aus dem Wee ze goen. Dat ass net dee richteg Wee!

An da läit eng Gefor fir déi Accorden – déi jo awer och deene Länner profitéieren, soss géinge se se net ofschléissen – an de Liwwerkettegesetzter. Dat ass elo eng nei Entwécklung, well an deene Liwwerketten, do gëtt jo u sech vun den Entreprisé verlaangt, datt d'Mënscherechter kontrolléiert ginn, ob d'Mënscherechter bei hiren Zouliwwerer respektéiert ginn. Mee dat geet elo scho méi wäit. Ech liese bei Verschiddenen – och Parteien, déi hei vertrauede sinn –, datt net nëmmen d'Mënscherechter solle kontrolléiert ginn, mee och d'Aarbechtskonditiounen.

Wéi soll eng Lëtzebuerger Entreprise, eng Lëtzebuerger PME, kënne kontrolléieren, ob am Ecuador an am Peru d'Aarbechtskonditiounen agehale ginn? Dat ass e Problem bei deene Liwwerkettegesetzter. D'Entreprisen zéie sech vläicht léiwer zrëck, wéi herno viru Geriicht gestallt ze ginn, well se all hir Obligatiounen net konnten erfëllen. Dann ass dat kontraproduktiv. Da gëtt eeben net méi gehandelt mat deene Länner. An dat wär wierklech genau de Contraire vun deem, wat mer wëllen errechen.

Mir dierfen an all deene Moosnamen net vergiesen, datt et u sech d'staatlech Verantwortung ass oder eng EU-Verantwortung, fir d'Anhale vu Konditiounen, vu Mënscherechter, vun Aarbechtskonditiounen ze iwwerpräieren, well eis Firme si komplett domadder iwwerfuert a riskéieren, sech dann einfach zrëckzézéien.

Als ADR vertrieed mer déi Meenung, datt et gutt ass, Handelsaccorden ofzeschléissen, wa se „mutually beneficial“ sinn, wa jidderee kann dervu profitéieren a wa mer esou haart Positiounen, wéi mer se an der Vergaangenheet haten – datt et keng Gerechtegkeet gëtt ass oder datt Leit ausgebeut ginn –, kënne zesumme verhënnern. Mir verloossen eis drop, datt mer esou vill geléiert hunn aus der Vergaangenheet, datt mer esou Feeler kënne fir d'Zukunft ausschléissen.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Kartheiser. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Fir d'Éischt emol: Mir sinn net géint Handelsaccorden! Dat hu mer ni gesot. Mee mir si géint Handelsaccorden, déi desequilibréiert sinn an déi deene Länner, déi manner industrialiséiert sinn – an deem Fall elo Länner aus der Communauté andine, Ecuador, Bolivien –, méi schueden. A mir si géint en Accord commercial, wou d'Europäesch Unioun sech wéi e Geier behëlt. An dat ass d'Realitéit.

Dat, wat Dir gesot huet, Här Hansen ... Bon, ech si warscheinlech ënner Afloss vun de Gewerkschaften, vun de Bauerenorganisatiounen a Latäinamerika, vun der latäinamerikanescher Gauche. Dir sidd warscheinlech ënner Afloss vun der latäinamerikanescher Droite a vun deenen, déi hinnen nostinn an déi och permanent fortschrëttlech Regierungen do destabiliséieren.

Dat ass am Ecuador geschitt. Et gouf gesot: „Mee den Ecuador, deen trëtt elo bäi, well et him profitéiert.“ Wësst Der, wat geschitt ass? D'Europäesch Unioun ass quasiment mat der Pistoul géint de Kapp vun der ecuadorianescher Regierung gaangen. Si hu gesot:

„Wann Dir net bäitriet, da wäerte mir Är Importer immens komplizéiert maachen innerhalb vun der Europäescher Unioun!“ Si sinn ënner Drock gesat ginn, ganz einfach. Esou ass verhandelt ginn! Den Ecuador ass e klengt Land, gequëtscht tëschent dem Peru a Kolumbien. Dat heescht: Neen!

An et ass awer komesch, datt Bolivie glécklecherweis weiderhin net wëll bäitrieden. Mee firwat, wann déi Accorden esou fantastesch sinn? Vergiesst net, datt deene Regierungen – notamment d'Regierung a Bolivien – hir Basis aus Gewerkschaften a Bauerenorganisatiounen besteet. A si sinn dergéint. Vlächcht si si domm. Vlächcht versti si dat net. Vlächcht si mir hei méi intelligent. D'Europäesch Kommissioun ass méi intelligent. D'Europäesch Chrëschtendemokratie, déi liberal Famill an d'Sozialdemokratie, déi verstinn anscheinend besser, wéi d'Liewenskonditiounen si vun de Latäinamerikaner an deene schwéierste Beruffer, déi am meeschten ausgebeut ginn.

Dofir wäerte mir och weiderhin dergéintstëmmen. An et ass net wouer: Et ass net weinst deenen Accorden, datt d'Aarbechtskonditiounen am Ecuador sech verbesseren! Dat huet ënner och anerem domadder ze dinn, datt et och do op der Plaz eng Zivillbevölkerung gëtt. Et gëtt och Bewegungen, déi kämpfen, déi fir hir Rechter kämpfen. Si brauchen eis net. Kommt, mir halen op mat deem neokoloniale Gedanken, mir wieren déi, déi hinnen eppes géife bréngen! Dat ass guer net wouer.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Här Hansen.

M. Christophe Hansen (CSV) | Jo, merci, Här President. E Fait personnel. Den Här Wagner dierf natierlech soen, ënner wéi engem Afloss hie seng Decisiounen trëfft. E soll sech awer enthalen, wann e seet, datt ech ënner iergendengem Afloss vun enger latäinamerikanescher Droite wär. Dat musst Der wierklech fir Iech behalen, ganz kloer!

M. Laurent Zeimet (CSV) | Très bien!

M. Christophe Hansen (CSV) | An Dir kënnt natierlech dann och soen, wien dat ass, Är Influence dohannen, ob dat Venezuela oder aner kommunistesch Diktature sinn. Voilà, dat musst Dir dann ...

M. David Wagner (déi Lénk) | Movimento sem terra zum Beispill a Brasilien. Ech kennen déi ganz gutt.

M. Christophe Hansen (CSV) | Voilà, Dir sidd jo och do liéiert.

M. David Wagner (déi Lénk) | Je n'ai pas honte !

M. Claude Wiseler, Président | Voilà, domat wär dann d'Diskussioun ofgeschloss.

Wëll d'Regierung nach eppes dozou soen? Ech ginn net dovunner aus, den Här Bettel hat virdu schonn driwwer geschwat.

(Hilarité)

M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | Dir gesitt a meng Gedanken an Dir liest se.

M. Claude Wiseler, Président | Voilà, da wäere mer um Schluss vun der Diskussioun iwwert dese Projet ukomm.

An da komme mer och zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8306, deen am Document parlementaire 8306³ steet.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8306 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 58 Jo-Stëmme, 2 Nee-Stëmme. Dëse Projet de loi ass also ugeholl mat 58 Jo-Stëmme géint 2 Nee-Stëmme.

Ont voté oui: Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Fernand Etgen) et M. Gérard Schockmel;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par M. Georges Engel), M. Yves Cruchten (par Mme Taina Bofferding), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana);

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement).

Ont voté non: MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

13. Motion de M. François Bausch relative à la durée de vie au-delà de 40 ans de la centrale de Cattenom

(Motion déposée au cours de cette séance publique – à consulter en page 35 de ce compte rendu)

Da komme mer elo, wéi gesot, éier mer zum nächsten offizielle Punkt vun eisem Ordre du jour kommen, zu der Motioun, déi den Här Bausch um Ufank vun der Sëtzung hei deposéiert hat. An ech ginn dem Här Bausch d'Wuert. Mir maachen déi Uerdnung esou an da komme mer selbstverständlech zu Ärem Punkt, och wéinst der Organisatioun vun dem Här Ausseminister senger Zäit.

Exposé

M. François Bausch (déi gréng), auteur | Merci, Här President, datt mer dat de Mëtteg nach kennen diskutéieren. Mir haten de Moien op Ufro vun deene Gréngen an der Commission jointe Économie an Environnement eng Diskussioun iwwert d'Verlängerung vun de Lafzäite vu Cattenom 1. An ech wëll och direkt de Mëtteg dat soen, wat ech och de Moien do gesot hunn: Et geet net drëms, elo nach eng Kéier d'Debatt hei ze féieren, wie fir oder géint Atomenergie ass, dat ass net den Objet, mee et geet drëms, driwwer ze diskutéieren, wat déi Atomzentral bedeit, déi direkt op eiser Grenz steet – wat ëmmerhin eng vun deene gréissten an Europa ass – a bei där d'Lafzäit vun engem Deel dovunner, Cattenom 1, 2026 ausleeft a soll oder misst oder kéint verlängert ginn.

Et ass esou, datt dat eng spezifesch Situatioun ass, well mir wëssen éischters, datt mir et do ze dinn

hu mat engem Reakter, wou et entre-temps genuch Etüde gëtt, interner, externer, an och genuch Incidenten, déi mer haten an deene leschte Joren, déi beweisen, datt dee Reaktortyp do, dat Atomkraaftwierk, wat do steet, net nëmme dat gréisst ass, mee och eent vun deenen onstabelsten ass, oft ausgeschalt wéinst technesche Problemer an esou weider.

Mee et gëtt awer och Etüden, déi eebe virun allem beleeden, datt, wann en Incident – e gréisseren Incident; ech wëll de Moment emol net vun engem ganz groussen Incident schwätzen – géif do passéieren, dat d'Existenzrecht vu Lëtzebuerg eigentlech géing a Fro stellen, well d'Konsequenze fir Lëtzebuerg extreem grouss wieren. Dat ass eebe souwisou ëmmer de Problem: Wann eng Atomzentral gebaut gëtt op enger Grenz, dann huet dat natierlech eng Inzidenz. Net nëmme, well dat Land fir sech selwer decidéiert huet – wat säi gutt Recht ass, ob een domadder d'accord ass oder net –, fir Atomenergie ze bedriewen, mee et huet och eng direkt Konsequenz fir d'Land niewendrun. An duerfir gëtt et jo och Sécherheetsprozeduren, wou d'Nopeschland muss informéiert ginn iwwer all Incident an esou weider. Also dat heescht, hei geet et drëms, datt natierlech dat Atomkraaftwierk bei engem klengen Land steet an datt, wéi gesot, wann eppes do geschitt, am Fong direkt d'Existenz vun deem ganze Land an där Natioun do a Fro steet.

Et ass eng änlech vergläichbar Situatioun ginn zu Fessenheim. Dat ass op der Grenz vu Baden-Württemberg. Dat Atomkraaftwierk ass 2020 zougemaach ginn. Dat ass net verlängert ginn. Do huet d'Regierung a Baden-Württemberg sech iwwer laang Joren agesat, mat villen Experten, déi se erugezunn hunn, fir kënnen dogéint virzegoen, a si huet erreicht, duerch vill Diskussiounen a mat etofféierten Expertenavise, och vu bausse, datt dat Atomkraaftwierk zougemaach gëtt.

An elo ass dëst an d'nächst Joer bis 2026 wierklech eng entscheidend Phas. An et ass wichteg, datt d'Regierung sech do déi néideg Moyene gëtt, dat heescht net nëmme intern, mee eeben och extern, fir dogéint virzegoen, fir zu Paräis virstelleg ze ginn, fir kritesch Avise virzeleeën an och d'Dimensioun ze ënnermaueren a wierklech juristesche op d'Ganzt ze goen, fir datt Cattenom 1 net verlängert gëtt an datt mer déi Atomzentral endlech zoukréien.

Ech sinn och frou, datt mat Ausnam vun enger Partei de Moien an der Kommissioun all déi aner där Meenung waren. An duerfir hu mer gesot: „Da kommt, mir maachen och de Mëtteg déi Motioun, déi d'Regierung eeben opfuert, op dee Wee ze goen an deementspreechend dann och d'Chamber reegelméisseg ze informéieren iwwert déi Avise respektiv iwwert déi Schrëtt, déi se gemaach huet.“

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bausch.

Gëtt et dozou Wuertmeldungen? Den Här Hansen.

Discussion générale et prise de position du Gouvernement

M. Christophe Hansen (CSV) | Villmools merci, Här President. An och merci, Här Bausch, fir d'Presentatioun vun dëser Motioun. Mir haten effektiv de Moien eng ganz extensiv Diskussioun an der Commission jointe Économie an Environnement, déi d'ailleurs och gewebstreamt war. Dat heescht, Dir kënnt och do d'Detailer nokucken. Den Argumentaire, deen den Här Bausch elo ginn huet, hat en nach e bësse méi detailléiert och schonn de Moie ginn.

An ech mengen, de Koalitionsaccord vun der CSV/DP ass ganz kloer op dem Punkt vun deene kriteschen

Anlagen, déi ëm eis ronderëm sinn. An déi dote Motioun, dat spigelt och gréisstendeels dat erëm, wat mer de Moie geschwat haten.

Ech géif just proposéieren, datt mer den zweeten Turet vir géifen eraushuelen. Deen ass e bësse bizarre formuléiert an eisen Aen, notament well mer d'Technologie bewäerten, ob se elo deier ass oder ob se bëlle ass oder ob se al ass oder nei ass. Ech géif proposéieren, dee Punkt erauszehuelen, an da kéint d'CSV effektiv derfir stëmme.

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hansen. Dann d'Madamm Hartmann.

Mme Carole Hartmann (DP) | Merci, Här President. De Koalitionsaccord, deen huet eng ganz kloer Sprooch geschwat, wat d'Énergie nucléaire an och eng Fermeture vun notament der Zentral vu Cattenom ugeet.

Mir hunn u sech kee Problem mat dëser Motioun. Et ass just ee Punkt, do, wou d'Regierung opgefuerdert gëtt, den zweeten Turet, do ass u sech gefrot ginn, fir en Avis critique am Kader vun enger Consultation publique, déi jo och explicitéiert ginn ass, hei ze maachen. Déi Consultation-publiquen, déi sinn u sech geduecht, fir dass d'Bierger an och d'Société civile sech kënnen zu Wuert mellen. Et ass net onbedéngt do, wou d'Regierungen intervenéieren. Dat ass net onbedéngt de Rôle. D'Regierung ass awer och a priori bereet, fir och Avis critiques an détaillés zu dësem hei ze maachen, well dat och en Deel vun der Analys ass, déi muss gemaach ginn, och natierlech zesumme mat Experten.

Duerfir géif ech just proposéieren, dass mer „dans le cadre du processus de la consultation publique“ géifen eraushuelen a fir de Rescht och deen Turet awer géife bäibehalen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Hartmann. Här Fayot.

M. Franz Fayot (LSAP) | Jo, Här President, mir ënnerstëtzen dës Motioun och mat. Déi Atommeilere vun där Generatioun, vun där vu Cattenom, awer insbesonnesch natierlech Cattenom, wat direkt un eiser Grenz steet, sinn eng tickend Zäitbomm. An all déi Leit, déi franséisch Press an och déi kritesch franséisch Press, déi sech reegelméisseg mat EDF beschäftegen a mat der Sécherheet vun hiren Atomkraaftwierker, insbesonnesch vun deene vun där doter Generatioun, maache sech natierlech, kënnen sech nëmme grouss Suerge maachen iwwert d'Sécherheet vun deenen Installatiounen.

An ech mengen, et soll een op kee Fall déi Zäitfenster 2026 verpassen, wou et ëm d'Extensioune vu Cattenom geet. Mir wëssen, dass et do eng Intentioun gëtt, fir dat nach eng Kéier ze verlängeren ëm eng laang Zäit. An do soll ee sech virulent dogéint wieren a sech och wierklech déi Moyene ginn, déi et dofir brauch, fir dat och op eng effikass Aart a Weis ze maachen. Dofir ënnerstëtze mer dës Motioun.

Mir wäer méi frou, wa mer deen zweete Considerant géife mat derbäi halen – bon, mee ech sinn net den Auteur vun der Motioun, dat sinn déi gréng –, well ech am Fong och net gesinn, wat dorunner problematesch ass. Dat, en fait, seet eng Rei Fakten, dass et eng al, deier, net renouvelabel Technologie ass. Ech mengen, dat huet näischt mat Technologieoffenheet ze dinn. Dat huet mat enger laanger Lëtzebuurger Traditioun ze dinn.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Fayot. Här Weidig.

M. Sven Clement (Piraten) | Et straalt schonn!

(Hilarité)

M. Tom Weidig (ADR) | Straalt et schonn, jo? Super!

D'ADR steet fir eng rational, pragmatesch a realistesch Energiepolitik. Mir sinn net eesäiteg pro Nuklearenergie. All Energiequell huet Pro a Kontra a jee no geografescher Lag an Energiedemande ass déi eng besser wéi déi aner. Mir setzen eis och fir Sécherheet an, ob dat elo eng Atomzentral ass oder eng Staumauer oder eis Gasleitungen.

Den Här Bausch seet nees dat selwecht, wat e säit 40 Joer seet: Frankräich soll Cattenom zoumaachen. Dat ass politesch total onrealistes an naiv, wéi mer déi lescht 40 Joer jo gesinn hunn. Mir wëssen all: Frankräich mécht genau dat, wat Frankräich maache wëll! Cattenom liwwert 8 % vum Stroum a Frankräich. Dat ass Stroum fir 5 Milliounen Leit. A si kënnen sech et net leeschten, Cattenom zouzemaachen, aus ekonomesche Grënn. Mir mussen also Realpolitik maachen, Här Bausch!

Duerfir hat ech och an der Kommissioun proposéiert, datt Lëtzebuerg mat Frankräich zesumme kuckt, fir d'Sécherheetsmoossnamen esou héich wéi méiglech ze halen. A mir sollten, wa Frankräich extra Sécherheetsmesürene hëlt, och wéinst eis, déi och matbezuelen.

(Exclamations et interruptions)

M. Sven Clement (Piraten) | Dir sot also, Lëtzebuerg soll Cattenom bezuelen?

(Coups de cloche de la présidence)

M. Claude Wiseler, Président | Här Weidig, Dir hutt d'Wuert.

M. Tom Weidig (ADR) | Merci, jo.

Une voix | Jo.

(Hilarité)

M. Marc Goergen (Piraten) | Also jo, dass Lëtzebuerg soll Cattenom bezuelen?

(Interruptions)

M. Claude Wiseler, Président | Wannechgelift! Den Här Weidig huet ganz eleng d'Wuert elo!

M. Tom Weidig (ADR) | Voilà, merci. Merci, Här President.

Also, wéi gesot, wa Frankräich extra Sécherheetsmesürene hëlt wéinst eis, da solle mir déi och matbezuelen.

Mir sinn averstane mat de Kommentarer vum der CSV a vun der DP. Dat ass éischtens den Tiret 2, an och den Tiret 2 beim „invite le Gouvernement à“. Mir wëllen och rappelléieren, datt mir 2020 dergéint gestëmmt haten, fir en nationale legale Regimm anzeféieren. Do existéiere schonn international Konventionen. Mee fir Frankräich awer trotzdem un den Dësch ze kréien an och e Statement ze maachen, datt eis d'Sécherheetsmesürene zu Cattenom ganz, ganz wichteg sinn, wäerte mir déi Motioun selbstverständlech matstëmmen.

Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

(Brouhaha)

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Weidig. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ech muss nach realiséieren, wat den Här Weidig elo zum Schluss gesot huet.

M. Claude Wiseler, Président | Da maacht schnell an da fänkt Der u mat schwätzen!

M. Marc Goergen (Piraten) | Also fir d'éischt solle mer Cattenom bezuele beim ADR. Elo solle mer et zoumaachen. Ech kommen aus Ärer Ried nach ëmmer net eraus. Mee, bon, dat ass och Äre Problem.

(Interruption par M. Fred Keup)

Nee, Här Keup, dat doten ass och net ze verstoen. Et deet mer leed, Är Positioun ass do net ze verstoen.

M. Claude Wiseler, Président | Jo, mee maacht elo Äre Punkt, Här Goergen!

M. Marc Goergen (Piraten) | Mir hunn déi Motioun mat ënnerschriwwen, well natierlech ass et wichteg, dass Cattenom soll zougemaach ginn. Ech verstinn awer elo net, firwat deen zweeten Tiret do eraus soll. Ech verstinn d'Approche vun der CSV net. Do steet jo eigentlech näischt dran, wat net géing stëmmen. Et steet dran, dass déi Technologie al wär – Fakt! Dass se ze deier ass – Fakt! Net erneierbar – Fakt! Dass d'Of-fäll problematesch sinn – Fakt! An dass d'„dangers énormes sont non maîtrisables“, ass och e Fakt. Ech verstinn elo net, op wat d'CSV do eraus wëll, fir deen erauszehuelen. Dir sot jo dann eigentlech de Contraire. Bon, ok, ech verstinn dat da genauou wéineg wéi déi aner Säit der ADR hir Positioun. Mir wäerte se matstëmmen.

M. Sven Clement (Piraten) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Goergen. An dann ass et um Här Baum fir d'éischt, Här Bausch, an da kritt Dir selbstverständlech d'Wuert. Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Merci, Här President. D'ADR huet gesot, si wiere fir eng rational Politik. Den Här Weidig insistéiert ëmmer dorobber, wéi wëssenschaftlech a konsequent a kohärent d'ADR versicht ze sinn. Dat, wat mer awer elo hei gemierkt hunn, dat ass Akrobatie! Dat huet relativ wéineg mat Wëssenschaft ze dinn. Nämlech op där enger Säit ze soen, Lëtzebuerg soll dem fransésche Staat och nach Sue ginn, fir Cattenom ze verlängeren, wat eng politesch Fuerderung ass, an dann op där gläicher Säit da wëllen eng Motioun ze stëmmen, déi genau de Contraire freet, dat ass eng politesch Akrobatie, déi op jidde Fall ganz wäit ewech vu rationaler Politik ass an och vun engem rationale Rasonement.

Als Lénk hate mir virun enger Woch eréischt déi Heure d'actualité gefrot. De Kollege David Wagner huet eis Positioun dozou och, mengen ech, relativ eendeiteg duergeluecht. Evidenterweis wäerte mer déi heite Motioun matstëmmen. Mir sinn natierlech och derfir, datt mer alles derfir maache mussen, datt dee Reakter, deen e Sécherheetsproblem duerstelt a bei engem Incident eigentlech d'Souveränitéit vun eisem Land a Fro stellt, esou séier wéi méiglech ofgeschalt gëtt. Geneesou wéi des Motioun et fuerdert, fénnert dat eis Ennerstëtzung.

M. David Wagner (déi Lénk) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum.

M. Tom Weidig (ADR) | Här President, Fait personnel.

M. Claude Wiseler, Président | Jo, ech ginn nach fir d'éischt dem Här Weidig d'Wuert. Ganz kuerz, Här Weidig, an nëmmen zur Saach an zum Fakt.

M. Tom Weidig (ADR) | Jo, also Dir hutt gesot, mir wëllen, datt Cattenom weidergeet an dat finanzéieren. Dat ass natierlech falsch. Jiddwereen hei am Sall weess: Frankräich mécht, wat Frankräich mécht. A Frankräich, an där heiter Situatioun, wäert dat weiderlafe loossen. Duerfir mussen mer eng realistesch Realpolitik maachen. Dat heescht, wa Frankräich dat

elo weiderlafe léisst, mat Sécherheetsmoossnamen, déi se maachen – a mir mengen, datt Cattenom ka méi sécher ginn, wa se nach extra Sécherheetsmoossname maachen –, firwat solle mer dat net matfinanzéieren? Well et ass besser, wéi wa Cattenom weiderleeft ouni déi extra Sécherheetsmoossnamen. Duerfir ass et complètement, 100 % rational.

Merci.

Une voix | Vu wivill Milliounen Lëtzebuenger Steiergelder schwätzt Der do?

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Weidig. Här Bausch, wann Der erlaabt, d'Regierung huet och nach d'Wuert gefrot. Da géing ech dem Här Bettel d'Wuert ginn. Här Ausseminister.

M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | Merci, Här President. Ech mengen, et ass wichteg, dass et och eng Kontinuitéit gëtt vis-à-vis vun enger Politik – an dat steet och an deser Motioun –, déi déi lescht Joerzénngten hei an deser Chamber war. Ech géif och wierklech der Chamber recommandéieren, dass mer evitéieren, dass mer duerno e Vott vun 31 oder 32 hunn. Ech mengen, wat een hei méi no u 60 Stëmme kënn, wat besser. An ech géif wierklech do ...

(Brouhaha)

Dowéinst, ech mengen, dass et bis elo e grouse Konsensus hei zu Lëtzebuerg ginn ass. An dat steet och hei dran: „considérant la politique anti-nucléaire du Luxembourg sur la scène européenne et mondiale depuis des décennies“. Dat ass e Constat an dat ass och esou. An ech mengen, wa mer dat scho soen, ass dat wichteg.

An dann duerno d'Analys, ob et elo bëlleg oder net bëlleg ass, modern oder net modern ass: Cattenom ass doudsécher net modern, mee gleeft mer et, ech hunn déi lescht zéng Joer um europäesche Plang, an net eleng, och mat de Kollege vun deenen zwou anere Parteien, ëmmer erkläert kritt: „Nee, et gëtt elo ganz modern. Et ass net méi dat Aalt!“ Wann ech gesot hunn: „Et ass ze deier“, krut ech gesot: „Et ass och méi bëlleg.“

Dofir, fir eng Partei ass et hei wichteg, dass een dat doten eraushëlt, well dat awer contestéiert gëtt vun deem engem oder aneren Expert. Kommt, mir eenegen eis einfach, fir ze soen, dass mer säit Joerzénngten ..., a mir géifen hannert „décennies“ do e Punkt maachen an net elo soen, dass et al oder net al ass, dass et deier oder net deier ass, well selon les experts, ça change, dowéinst. Ech wëll Iech just drun erënneren, dass dat heite wichteg ass. Ech wëll, dass an deem zweete Considerant no „considérant la politique anti-nucléaire du Luxembourg sur la scène européenne et mondiale depuis des décennies“ e Punkt ass an dass mer „et considérant l'énergie nucléaire comme une technologie vieille, chère“ an esou weider einfach ewechloosen, well eeben deen een oder anere vun den Experten och eng aner Meenung huet.

Ech wollt Iech just matdeelen, dass am Juni nees eng Commission mixte ass, wou selbstverständlech deen dote Punkt och um Ordre du jour wäert sinn.

A fir op dee Punkt vun der honorabeler Madamm Hartmann ze kommen: Mir hunn diplomatesch Kanäl, fir kënnen déi Saachen ze maachen. Mir hunn déi Commission mixte. Mir kënnen an der Consultation publique ... Dat, wat a mengen Aen d'Madamm Hartmann och wollt soen, ass, ob mer am Fong déi Participation publique – publique, vun de Bierger, citoyenne! – net reduzéieren, andeem mir als Regierung selwer matmaachen. An dofir war jo d'Iddi do fir déi Consultation, also déi vun dem ...

(Interruption)

Nee, mee dat ass jo och déi Proposition vum Carole Hartmann gewiescht.

Op jidde Fall kann ech Iech just soen als Ausseminister, dass eis Position nach ëmmer déi selwecht ass, dass mer awer – an Dir musst dat wëssen – an Europa isoléiert sinn an dass mer de Reproche gemaach kréien, dass d'Regierung vum alle Faarwen, vun alle Parteien awer derfir wieren an dass mir mat den Éisträicher déi Eenzeg wieren, déi nach ëmmer dergéint wieren.

Ech kann Iech just soen, dass, wann zu Cattenom eppes geschitt, mir dann hei Problemer hunn, an dat ass eng Realitéit! An ech wëll deenen, déi mengen, dass dat net richtig ass, soen: Wa mer Fukushima kucken, wa mer Tschernobyl kucken, an elo, déi meescht hunn et vergiess, déi gréisste Suerg, déi mer déi lescht Méint haten am Krich an der Ukrain, war Saporischschja, wou d'Leit net woussten, wat géif geschéien! Dowéinst, mengen ech, ass dat scho wichtig, dass, wa mer hei niewendrun eng al Zentral hunn ... An ech wëll just drun erënneren, dass déi al Regierung nach ënnert dem François Hollande och probéiert huet, dorauer e Park mat Énergie-renouvelablen ze maachen.

Mee tatsächlech, hei muss ech och engem Vertrieeder vun der ADR, dem Här Weidig, Recht ginn. Tatsächlech, jiddweree mécht a sengem Land, wat e wëll! Mee e soll sech awer och bewusst sinn, dass en net eleng op der Landkaart ass an dass en och Noperen huet!

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci der Regierung. An da ginn ech dem Auteur vun der Motioun d'Wuert. Här Bausch, da musst Dir eis soen, iwwer wat mer duerno sollen ofstëmmen. Här Bausch.

M. François Bausch (déi gréng), auteur | Jo, Här President, fir d'éischt wëll ech dem Här Weidig soen, dass ech wierklech aus dem Staunen net méi erauskommen, dass déi Partei, déi eis vu moies bis owes wëllt Lektione ginn iwwert d'Souveränitéit vum Land Lëtzebuerg, dass een op internationaler Bün vu moies bis owes soll riichtstoen, fir Lëtzebuerg an d'Souveränitéit ze verteidegen, hei vu virera kapituléiert a seet: „D'Fransouse maache souwisou, wat se wëllen, an duerfir ass et egal. Kommt, mir bezeue souguer nach mat fir méi Sécherheet, wann et da keng Sécherheet gëtt.“ Also, ech muss Iech soen, ech kommen aus dem Staunen wierklech do net méi eraus! Mee bon, dat iwwerloossen ech hinnen, dat ze maachen.

Mee ech muss awer och soen: Déi Volte-face, fir dat do ze soen an dann awer ze soen: „Mir stëmmen awer d'Motioun mat“, wou awer kloer drasteet, dass mer fir en Zoumaache sinn ... Well dat steet hei an deem Text dran, dass se soll zougemaach ginn! Mee ech soen Iech och, Här Weidig firwat dass Der dat sot: Well Der Iech verrannt huet de Moien a well Der genau wësst, dass d'Lëtzebuenger Populatioun mat enger ganz grousser Majoritéit géint déi Centrale nucléaire vu Cattenom ass! An Dir hutt warscheinlech an Ärer eegener Partei de Moien doriwwer diskutéiert an Dir hutt fonnt, dass Dir nawell eng zimmlech Boulette geschoss hutt de Moien!

(Hilarité et interruptions)

Duerfir wëllt Der dat hei elo matstëmmen de Mëtteg an aus soss kengem anere Grond!

Plusieurs voix | Très bien!

(Interruption par M. Fred Keup)

M. François Bausch (déi gréng), auteur | Ech wëll ... Majo heiansdo ass et derwäert ze jäizen, Här Keup.

Heiansdo ass et wierklech derwäert ze jäizen, well ech mengen, Dir sidd esou voller Widderspréch! Dir gitt de Leit dobaussen den Androck, wéi wann Dir fir d'Vollek géingt stoen, mee Dir sidd iwwerhaupt net fir d'Vollek! Dir sidd géint d'Vollek, an dat heiten ass de beschte Beweis derfir!

Plusieurs voix | Très bien!

M. François Bausch (déi gréng), auteur | Elo zu den Artikelen, Här President. Natierlech geet et mir drëms, dass virun allem d'CSV an d'DP, d'Majoritéit, dat hei och matstëmmen. Mir solle jo all zesumme kucken – déi, déi hei seriö un deem interesséiert sinn, em wat et hei geet –, dass mer e gemeinsame Message ginn.

An duerfir hunn ech mat där Proposition, wéi den Ausseminister se gemaach huet, kee Problem, dass mer dann e Punkt maache bei „décennies“. Dann hu mer ënnerstrach, dass mir eis als Lëtzebuerg iwwert déi lescht Joren ëmmer agesat hunn, fir dat doten zouzemaachen, an de Rescht loosse mer eraus. Mir sinn zwar der Meenung, dass dat och wichtig ass, mee dat passt elo net hei an de Kontext, well et geet jo net drëm ze diskutieren iwwer pour oder contre le nucléaire en général.

A mir sinn och d'accord, dass mer dann deen Deel ewechhuelen „dans le cadre du processus de la consultation publique“. Ben, dat ass zwar och wichtig, mee dat ass awer elo net esou wichtig fir eis hei. Fir eis ass wichtig, dass d'Regierung e seriöen, vun Experte begleet Rapport mécht, dee se zu Paräis ofgëtt. An ech mengen, da kéinte mer mat enger grousser Majoritéit dat hei stëmmen.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Voilà, ech soen dem Här Bausch villmools Merci. Domat ass jo elo kloer, iwwer wat mer ofstëmmen. Déi Modifikatioun an dem zweete Considerant, wou mer bei „décennies“ ophalen, an déi Modifikatioun am zweeten Invite, wou mer iwwert de „cadre du processus de la consultation publique“ schwätzen, dat huele mer aus deser Motioun eraus.

An da géing ech des Motioun ënnert där ëmgeënneter Form zum Vott stellen. Ech ginn dervunner aus, dass dat awer e Vote électronique hei gefrot ass.

Motion modifiée

« relative à la prolongation de la durée de vie au-delà de 40 ans de la centrale de Cattenom »

La Chambre des Députés,

– vu l'accord de coalition 2023-2028 et l'engagement du Gouvernement d'intervenir auprès des autorités françaises pour obtenir la fermeture des centrales nucléaires à risque, dont notamment le site de Cattenom ;

– considérant la politique anti-nucléaire du Luxembourg sur la scène européenne et mondiale depuis des décennies ;

– vu le lancement d'une concertation publique en janvier 2024 sur les dispositions de sûreté proposées par EDF pour poursuivre l'exploitation de ses réacteurs nucléaires de 1.300 mégawatts électriques (MWe) au-delà des 40 ans de vie, respectivement en vue du 4e réexamen périodique des réacteurs visés, dont ceux de la centrale de Cattenom, située à moins de 10 km de la frontière luxembourgeoise ;

– rappelant l'accident nucléaire de Tchernobyl, en 1986, qui a démontré que même des pays lointains comme le Luxembourg, pourtant situé à 1.700 km, peuvent être impactés en cas d'accident grave et qu'un accident grave à proximité immédiate entraînerait non seulement de

lourdes conséquences pour notre population, mais constitue une menace pour notre souveraineté voire pour l'existence du pays ;

– rappelant que le réacteur 1 de Cattenom atteindra la limite de sa durée de vie initiale, soit 40 ans, en 2026 et que le risque associé aux installations nucléaires augmente aussi bien avec le nombre de réacteurs en opération qu'avec l'âge d'exploitation ;

– rappelant que les réacteurs vieillissants se basent sur des concepts de sûreté datant du début des années 1970 avec des exigences moins élevées qu'aujourd'hui, ainsi qu'une protection insuffisante des installations contre les événements naturels ainsi que contre les accidents liés à la civilisation (attaques terroristes ou chutes d'avion) ;

– rappelant que le Luxembourg s'est donné en 2020, en prévision d'éventuels accidents nucléaires mêmes mineurs, un régime légal en matière de réparation des dommages causés par un accident nucléaire impactant notre territoire et notre population ;

– rappelant qu'un grave accident nucléaire à proximité du Luxembourg aurait de lourdes conséquences pour notre population et serait une menace directe pour la souveraineté nationale voire l'existence du pays ;

– soulignant les réunions annuelles de la Commission mixte franco-luxembourgeoise de la sécurité nucléaire permettant aux autorités luxembourgeoises de faire le point avec les autorités françaises, en présence de l'entreprise EDF, sur les développements récents intervenus dans les domaines de la sûreté nucléaire et de la radio-protection ;

– rappelant la représentation luxembourgeoise dans le Comité local d'information (CLI) de Cattenom et les dialogues techniques avec l'Association nationale des comités et commissions locales d'information (ANCLLI) ;

– rappelant le succès du rôle significatif et des actions concrètes du Land de Baden-Württemberg dans les efforts de fermeture de la centrale nucléaire de Fessenheim en France, mis hors service en 2020,

invite le Gouvernement à

– s'opposer clairement auprès des autorités françaises contre une prolongation de la durée de vie de la centrale nucléaire de Cattenom « à risque » proche de nos frontières ;

– formuler, en collaboration avec des experts, un avis critique et détaillé et à intervenir auprès de la Commission mixte franco-luxembourgeoise de la sécurité nucléaire ;

– continuer de faire part, lors des contacts bilatéraux avec les pays voisins, de nos préoccupations par rapport aux déficiences constatées dans les réacteurs nucléaires, et du danger que constituent ces centrales pour le Grand-Duché ;

– informer la Chambre des Députés des démarches entreprises ou prévues par le Gouvernement concernant la fermeture rapide de la centrale nucléaire de Cattenom.

(s.) François Bausch, Marc Baum, Franz Fayot, Marc Goergen.

Vote sur la motion modifiée

Da maachen ech dee Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmmen. Dës Motioun ass also mat der Unanimitéit vu 60 Jo-Stëmmen hei uegheoll.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie

Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Fernand Etgen), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. André Bauler) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana) ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement) ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Domat wär dee Punkt dann ofgeschloss.

14. Résolution de M. Sven Clement relative à l'autorisation pour toutes les organisations subventionnées par l'État de donner leur avis sur un projet de loi sans devoir passer par le ministère compétent et adaptation du Règlement dans ce sens

(Résolution déposée en séance publique n° 36 du 8 mars 2023 – à consulter au compte rendu n° 12/2022-2023 en page 64)

An da komme mer zum leschte Punkt vun eisem Ordre du jour vun haut. Dat ass eng Resoloutioun vun Här Sven Clement iwwert d'Autorisatioun, fir datt all vum Staat subventionéiert Organisatioun hiren Avis iwwer e Gesetzesprojet kann ofginn, ouni dofir mussen iwwert den zoustännege Ministère ze fueren. D'Riedezäit ass déi follgend: All d'Fraktiounen hu 5 Minutten an den Auteur och, d'Sensibilitäten 2 Minutten, d'Regierung 5 Minutten. Ageschriwwen si: d'Madamm Weydert, den Här Keup, den Här Bausch, den Här Clement an den Här Wagner. Da ginn ech dem Här Clement d'Wuert. D'Madamm Bofferding schreift sech nach an an den Här Baum. Ok. Här Clement.

Exposé

M. Sven Clement (Piraten), auteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, Dir krut haut och eng verbessert respektiv aktualiséiert Version vun der Resoloutioun virgeluecht an och ausgedeele, déi Tech och an der Vergaangenheet schonn zouggeschéckt gouf.

Ech ginn e bëssen op den Antecedent vun där Resoloutioun an. Mir hunn déi deemools deposéiert, well et dach bei verschiddeenen Texter derzou kënn, datt majoritär vum Staat finanzéiert Organisatiounen am gesetzgeberesche Verfahren Avisen ofginn. Sou wäit, sou gutt. Déi schécken déi traditionell haut per E-Mail un déi jeeeweileg Deputéiert oder un d'Fraktiounen. Zum Deel schécke se se och un d'Chamber. Heiansdo verdeelt d'Chamber se, heiansdo net.

Wat se awer alleguerte gemeinsam hunn, ass, datt se net am Dossier parlementaire optauchen. Den Dossier parlementaire, dat ass déi Säit um Site vun der Chamber respektiv och intern bei der Chamber,

wou all d'Texter, déi mat deem Text am Zesammenhang stinn, publizéiert ginn. An dat ass u sech e wichtege Outil, en Outil, dee méi Transparenz schaaft, dee weist, wien zu wéi enger Positioun an engem gesetzgeberesche Verfahren kënn.

An aus där Iwwerleeung eraus, datt eebe grad hei deelweis e Mangel un Transparenz an deelweis och en ongläichen Zougang zu Informatiounen fir déi verschidde Deputéiert bestanen huet, hu mer déi Resoloutioun deemools deposéiert.

Et geet nämlech heiansdo méi wäit. Mir hu schonn a Kommissiounssätzungen erlieft an der Vergaangenheet, datt mer op eemol vum Rapporteur oder vun der Rapportrice vun engem Text mat engem Avis konfrontéiert goufen zu engem Projet, deen net all d'Partei kruten, wou et och vläicht e Preavis war, deen dann awer genotzt gouf, fir eppes ze erklären oder fir Ännerungen am Gesetz ze argumentéieren.

An dat fannen ech problematesch, well wa mer eis wierklech wëlle kloer Transparenzreegele ginn, da mussen mer u sech derfir sinn, datt mer esou Avis publizéieren, datt all Deputéierten d'Recht huet, se ze gesinn, a virun allem och, datt d'Biergerinnen an d'Bierger dobaussen, déi eis kontrolléieren sollen, d'Méiglechkeet hunn ze gesinn, firwat déi eng oder aner Ännerung am Sënn vun deem engen oder deem aneren ass. A genau dorëm geet et eis.

A wann Der mer elo sot – an ech hunn d'Argumenter an der Kommissioun héieren; mir hu jo schonn eng Kéier an der Kommissioun en Tour mat deem heite gedréit –: „Dat gétt ze vill Opwand“. Also, ech si Wirtschaftsinformatiker, léif Kolleeginnen a Kolleegen. Ech weess, wéi wéineg zousätzlechen Opwand et ass, fir en Dokument op enger Websäit ze publizéieren, wann et bis digital virläit, dat heescht, wann een eppes per E-Mail krut. Dat Dokument dann och nach ze publizéieren hannendrun, generéiert kee groussen Opwand.

Mir sinn och laang aus den Zäiten eraus, wou all Dokument an engem Dossier parlementaire 60-mol gedréckt gouf an dann all Deputéierte moies a seng Case geluecht gouf. Glécklecherweis sinn och déi Zäiten erëm a mir kréien déi Dokumenter haut digital ausgedeele.

An da komme mer erëm op dat zréck, wat ech am Ufank gesot hunn. Avisen, déi un d'Chamber direkt geschéckt ginn, also un d'E-Mail-Adress vun der Chamber, un d'Boîte chd@chd.lu, déi kréien all d'Deputéiert geschéckt. Avisen, déi awer cibléiert un e Rapporteur geschéckt ginn oder un eenzel Deputéiert, déi ginn net gedeelt. Déi ginn net automatesch publizéiert respektiv zumindest och net un déi 60 Deputéierte verdeelt.

Elo kann ee soen: Wou ass dann do de Problem? Ma nach eng Kéier: Et geet ëm Transparenz, et geet ëm d'Kontrollfunctiounen vun de Biergerinnen a Bierger an et geet drëm, fir natierlech och ze weisen, wéi eng Meenungen am gesetzgeberesche Verfahren hei zustane kommen.

Mir hunn d'Resoloutioun geännert, fir verschidde Bedenken aus der Reglementskommissioun Rechnung ze droen, de Wording e bësse méi kloer ze maachen a fir virun allem och drop hinzewisen, datt mer haut net mat enger klorer Proposition de texte kommen, mee datt mer u sech just der Chamber, eis selwer, d'Wuert ginn, bei der kommende Aktualiséierung vum Chambersreglement déi Dispositioun ze verankeren, soudatt mer gutt Zäit hätten, an där zoustänneger Kommissioun Detailler, wéi wéi eng Organisatiounen an a wéi enger Zäitschinn mer dat géife maachen, ze diskutéieren an dann och ze decidéieren.

Déi Resoloutioun hei probéiert, e Kompromëss ze maachen zwëschen deem, wat an der Kommissioun – zu Recht – ugemierkt gouf an engem, mengen ech, ganz legitime Besoin vu méi Transparenz vun de Biergerinnen a Bierger, déi zu Recht verlaangen, datt eng Chamber sech net kann am stille Kämmerlein Texter ukucken an dann déi einfach esou entweeder ignoréieren oder abauen, ouni datt d'Leit wëssen, wouhier se kommen.

Dofir géif ech mech freeën, wann eng méi breet Majoritéit, wéi sech aktuell ofzeechent, dësen Text kéint matdroen. Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement.

An dann ass d'Wuert fir d'Madamm Stéphanie Weydert.

Discussion générale

Mme Stéphanie Weydert (CSV) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, merci och dem honorabelen Deputéierte Clement fir dës Resoloutioun an d'Fro vum Traitement vun den Avisen vun de staatlech subventionéierten Organisatiounen, déi se zu engem Gesetzesentwurf ofginn. Den Här Clement huet schonn drop higewisen, dass en initial gefuerdert hat, dass déi Avisen missten am parlamentaresche Prozess consideréiert ginn. Bon, eis ass dat zwar vläicht ganz sympathesch, awer mir sinn der Meinung, datt een déi legislativ Prozess an den Instanzewee net nach méi stetig soll maachen an net nach méi soll verbürokratiséieren.

Mir hunn e legislative Prozess, dee ganz kloer virgesäit, datt d'Chambres professionnelles mussen bei all Gesetzesentwurf, deen hire Beruufsstand betrëfft, ëm Avis gefrot ginn. Hei wëll ech ënnersträichen, datt et dës Beruufskummere scho méi wéi 100 Joer gétt. Am Abrëll ass d'Gesetz 100 Joer ginn, no deem se gereelt ginn. Déi fënnf Beruufschamberen, notament d'Landwirtschaftskammer, d'Chambre des Métiers, d'Chambre de Commerce, d'Chambre des Salariés an d'Chambre vun de Fonctionnaires an Employés publics verrieden all déi Professionell aus de betrafene Beruufsständ. D'Wiel vun hire Verrieder ass och gesetzlech reglementéiert, an d'Verrieder ginn och regelméisseg demokratesch gewielt.

Eng vun de Kompetenzen vun de Beruufschamberen ass d'Erhale vun den Interesse vum Beruufsstand, deen déi jeeeweileg Chamber vertritt. Dat virgenannte Gesetz verankert och kloer hir Roll am legislative Prozess, an zwar datt se mussen consultéiert gi bei all Gesetzesentwurf, dee si concernéiert. Domat hu si all d'Legitimatioun, an engem legislative Prozess consultéiert ze ginn, wat bei aneren Organisatiounen net onbedéngt de Fall ass.

Donieft consultéieren d'Ministère nach Organisatiounen fir hiren Avis, well och si direkt concernéiert si vum Gesetzesprojet respektiv wann e Gesetz virgesäit, dass se mussen consultéiert ginn. An dës Avisen kommen dann och an de parlamentareschen Dossier.

Ech wëll des Weideren ervirhiewen, datt och haut schonn, wéi de Kolleeg Clement et scho gesot huet, all aner Organisatioun, ob staatlech subventionéiert oder net, d'Méiglechkeet huet, en Avis zu engem Gesetzesprojet ze schreiwen an deen dann och ze schécken. D'E-Mail-Adresse vun allen Deputéierte si public. D'Kompositioun vun de Chamberskommissiounen ass och public. Also ass et awer den Organisatiounen nach ëmmer fräigestallt, se entweeder un een oder un d'ganz Chamber ze schécken. Dat, mengen ech, ass den Organisatiounen iwwerlooss, an dat, ouni dass se mussen iwwer iergendeen Ministère fueren, fir dat ze maachen. Ech denken, mir

kréien alleguerte reegelméisseg Courrieren entweeder an eis Fraktioun geschéckt oder op eis E-Mail-Adressen, an esou ass et och mat den Avisen.

An ech wëll och nach eng Kéier ervirhiewen – Dir hutt virdu vum finale Gesetz geschwat, dass d'Leit mussen novollzéie kënnen, wou dat hierkënt –: Nach laang net all den Avisa gëtt och ëmmer Rechnung gedroen am finale Gesetz, wat gestëmmt gëtt. Dat wëll ech och nach eng Kéier soen!

Also, mir soen alleguerte ëmmer, mir wëlle manner Bürokratie, mee wa mer dat hei elo aféieren, denken ech, maache mer nach méi Bürokratie, well et fir d'Chamber eng zousätzlech administrativ Charge wäert schafen, fir ze kontrolléieren, wéi eng Organisatioun dann elo dierf en Avis ofginn, deen am parlamentaresche Prozess consideréiert gëtt oder net. An dann ass och nach schwéier ze definéieren: Wat fält dann elo an eng Subventionéierung? Sinn dat direkt, indirekt Subventionéierungen? Muss een eng Konventioun mam Staat hunn oder net? Also, dat sinn alles laang Diskussiounen, wou een, mengen ech, elo keng Plus-value schafft fir de legislative Prozess.

An dofir wäerte mir och dës Propos vum der Resolutioun net matstëmmen. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Weydert. Dann ass d'Wuert fir den Här Gilles Baum.

M. Gilles Baum (DP) | Merci, Här President. Merci och nach fir déi Erklärungen, déi mer kritt hunn, souwuel vum Här Clement wéi och vum der Madamm Weydert. Et ass esou, dass ech mech de Moien eng länger Zäit mat der Madamm Weydert an och mam Fraktiounschef Marc Spautz ausgetosch hunn. Ech kann Iech soen, dass mer d'Meenung vum der CSV hei deelen. A fir Är Zäit net weider ze strapazéieren, soen ech Iech, dass ech menger Fraktioun proposéieren, déi Motioun hei net matzedroen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Dann ass d'Wuert fir d'Madamm Taina Bofferding.

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Merci, Här President. Bon, mir gesinn dat hei elo manner streng. Effektiv sinn ech awer ganz bei der Madamm Weydert, wat alles hei ënnert déi staatlech subventionéiert Organisatiounen fält. Do fält villes drënner. Ech mengen, do muss een awer e bëssen differenziéiert kréien. Mee bon, dat hei ass jo d'Opfuerderung, dass eeben d'Chambersreglementsmissioun sech domadder soll befaassen. Ech mengen, da soll se kucken, wou se do d'Limitt zitt. Mee ech mengen, alles, wat natierlech eis Aarbecht beräichere kann, interessant Avisen, solle mer natierlech matconsideréieren.

Den Här Clement huet vill vum Transparenzreegele geschwat. Jo, do si mer ganz derbäi. Mee et geet awer net duer, dass d'Avisen just publizéiert ginn. Et soll ee sech och mat den Avisen auserneesetzen. An dann, mengen ech, wier et och gutt, wa mir vläicht méi systematesch déi Avisen, déi vun de Beruffskummeren erakommen – déi sech ganz vill Méi ginn! –, géifen analyséieren. Dat gëtt zum Deel gemaach, mee dass mer eis vläicht do selwer nach méi Zäit huelen, dass mer och herno kucken, wat vu Remarque mat an de Rapport fléisst respektiv mat an de Gesetzestext herno erakënt. Ech mengen, dass et wichteg ass, dass een déi vläicht nach méi seriö hëlt. Déi si jo net fir d'Galerie, wéi gesot, et ass vill Aarbecht, déi hannendrunner stécht. An et ass, mengen ech, eis Aufgab, déi ze valoriséieren an eeben och déi Aarbecht wäertzeschätzen.

Mir wäerten dës Resolutioun hei matstëmmen, well mer fannen, dass dat en interessanten Optrag ass, dass sech eeben domat auserneegesat gëtt a gekuckt gëtt, wéi een dee Moment dat heite kéint reegelen. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bofferding. Här Keup.

M. Fred Keup (ADR) | Merci, Här President. Jo, d'Opfuerderung hei, déi ugefrot ass, dass d'Reglementsmissioun soll driwwer diskutéieren, wéi se dann dorunner erugeet, schéngt eis relativ onprezise sinn, well eeben näscht wierklech Konkreetes, Handfestes hei gefuerdert gëtt. Ech mengen, dass an der Reglementsmissioun souwiso iwwer esou eppes wéi dat heite jo diskutéiert gëtt, soudass ech elo an deem Punkt elo net onbedéngt de Meerwäert hei vun dëser Resolutioun gesinn.

Et sinn awer e puer interessant Punkten dran, déi ech wéilt hei kuerz uschwätzen. An een dovun ass eeben hei déi Formulatioun „déi staatlech subventionéiert Organisatiounen“. Et ass elo schonn eng Kéier ugeschwat ginn hei: Wéi vill gëtt et där? A wien zielt do alles derzou? Well et ass jo zum Beispill all Sportsveräin hei am Land, all Fussballsveräin oder Basketsveräin staatlech subventionéiert. Ech weess net, wéi vill et der sinn. Ech huelen un, dass et largelement iwwer 1.000 Organisatiounen sinn, déi staatlech subventionéiert sinn. An et wier emol interessant, et ass elo kee vun der Regierung hei, mee fir déi Fro ze stellen un d'Regierung, fir eng Kéier eng Lëscht ze kréie vu sämtleche staatlech subventionéierten Organisatiounen hei am Land.

(Interruption)

Dat wier emol interessant, well dat geet jo a sämtleche Beräicher. A mir wësse jo emol guer net, wéi ee Sportsveräin zum Beispill dat ufreet an et kritt a wien en et net mécht. Dat heescht, mir kënnen et net wëssen. Am Telefonsbuch kënnen mer et net erausfannen.

An do kommen ech da weider op deen anere Punkt. Ech verstinn och net esou wierklech, firwat een déi Trennung mécht zwëschent staatlech subventionéierten Organisatiounen an – soen ech elo emol – net staatlech subventionéierten Organisatiounen. Firwat sollen déi, déi vum Staat subventionéiert ginn, kënnen en Avis eraginn, deen dann och consideréiert gëtt, an déi aner Organisatiounen, déi net staatlech subventionéiert sinn, net? Well ganz oft ass et jo awer esou, dass Organisatiounen hei am Land, déi sech grënnen, déi net staatlech subventionéiert sinn, mee déi awer politesch ganz aktiv sinn, eebe grad och Interessantes ze soen hunn a grad och déi et oft sinn, déi méi an der Oppositioun sinn.

Ech ginn Iech e ganz konkret Beispill. Dir fannt warscheinlech vill staatlech subventionéiert Organisatiounen, déi antrieden, fir weider industriell Wandanlagen opzeriichten. Dat ass jo hire Choix.

(Hilarité)

Där fannt Der ganz vill. Dir fannt awer ...

(Interruption)

Dir fannt awer op där anerer Säit vill Biergerinitiativen hei am Land, déi géint industriell Wandanlage sinn. Déi ginn awer alleguerten net staatlech subventionéiert!

M. Sven Clement (Piraten) | Awer fir Cattenom, oder wéi?

M. Fred Keup (ADR) | Dat heescht, wann Der dat heite géift maachen, hätt Der natierlech erëm eng Kéier just déi Avisa vun deenen, déi derfir wieren, an

Dir hätt net déi Avisa vun all deene Bierger a Biergerinitiativen, déi dergéint sinn. An ech mengen, dat ass vum demokratesche Gedanken hier net gutt. An duerfir fannen ech, dass een dat net eleng op staatlech subventionéiert Organisatiounen reduzéiere kann.

Schlussendlech si mer awer och der Meenung, wéi och elo scho virdu gesot vum der CSV, dass een, fir et méi einfach ze maachen, soll dat Ganzt sou loossen, wéi et ass, bei de Beruffskummeren, déi och legitiméiert sinn, déi gewielt sinn, sou wéi dat ass. An all déi aner, déi staatlech subventionéiert an déi net staatlech subventionéiert, déi kënnen hir Avisa jo weiderginn un d'Deputéiert, un d'Press an iwwerall publizéieren, wou mir se da kënnen consideréieren oder net.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Keup. Dann huet den Här Bausch d'Wuert.

M. François Bausch (déi gréng) | Här President, et ass scho sensationell, datt, wann een et fäerdegbréngt ... Ech soen ëmmer: Mir kënnen an Zukunft eng Kéier hei iwwer Toilettendeckele schwätzen, den Här Keup kënt ëmmer bei de Wandmillen eraus!

(Hilarité et interruptions)

Mee bon, dat ass ... Dir schéngt Iech verléift ze hunn an d'Wandmillen.

Här President, ech wëll eppes soen zum Inhalt vun där Resolutioun hei. Et ass esou, datt ech muss soen: Ech kann net esou richteg verstoen, wéi déi Diskussioun elo hei evoluéiert huet. Sécherlech, den Här Clement hat eng éischt Versioun proposéiert, do hate mer och e bësse Bedenken, well mer der Meenung waren, datt dat awer vläicht e bëssen ze vill large gesi gi wär an datt soss awer vläicht all Miniveräin dann en Avis kéint ofginn.

Mee a priori ass Biergerbedelegung fir mech net e Plus u Bürokratie. Ech mengen, mir mussen awer emol eng Kéier oppassen, wat mer och heiandsdo soen, wa mer eppes soen. D'Bierger méi participéieren ze loossen, do mir sinn an de Sondersiede alleguer ëmmer derfir. Da kënnen mer net hei an der Chamber, wa mer driwwer diskutéieren – well dat hei ass jo eng nei Form oder eng Form vu méi Participatioun –, soen, dat wär Bürokratie. Dat ass dat ganz sécher net, well et ass éischtens emol esou ...

(Interruption)

Jo, dach! Dir hutt gesot: „Da kommen hei vill Avisen eran, da muss een agestallt ginn.“

(Interruptions par M. Sven Clement et Mme Stéphanie Weydert)

Dach!

(Interruption par Mme Stéphanie Weydert)

Jo, da sot ... Dann erklärt Iech vläicht emol nach eng Kéier besser!

Mme Stéphanie Weydert (CSV) | Dat ass eng administrativ Charge méi fir d'Chamber, fir dat Ganzt missen ze kontrolléieren. Ech hunn net gesot, dass ee géint Biergerparticipatioun ass. Ech hu gesot, dass all Mënsch nach ëmmer seng Avisa kann eraschécken. Dann hunn ech och ganz kloer gesot, dass een déi E-Mail-Adresse vun de Membere vun der Chamber an d'Kompositioun vun de Kommissiounen alleguerten online fënt. Déi sinn éffentlech disponibel. Dat hunn ech gesot, an dass weiderhi jiddereen dierft ... Also ech hunn ...

(Coups de cloche de la présidence)

Pardon!

M. François Bausch (déi gréng) | Wann Dir fannt ... Wann dat Är eenzeg Suerg ass, datt, wann hei Avisen erageschéckt ginn, déi dann och musse mat gekuckt ginn oder diskutéiert ginn oder solle gekuckt an diskutéiert ginn – well iwwerregens d'Berufskammer-avise kommen oft och eran, ginn net ëmmer mat diskutéiert, dat wësse mer an de Kommissiounen –, mee wann Dir fannt, datt duerch de Fait, datt dann ee misst agestellt gi bei der Chamber, dat dann e Problem wär, dat gesi mir natierlech net esou! An dat ass jo net méi Bürokratie. Duerfir mengen ech awer ..., mee dat ass awer elo egal.

De Prinzipp ass deen, datt mir fir méi Participatioun sinn. Natierlech muss se definéiert ginn. An duerfir steet jo och an der Resolutioun dran, datt d'Reglementskommissioun sech domadder soll befaassen. Do fanne mer mat Sécherheet e Modus vivendi, wéi mer dat kënnen gestalten. Mee kommt, mir hunn dach keng Angscht oder Suegre virun Avisen, déi mer kréien! Dat ass dach awer net de Problem. D'Chamber ass souverän a mécht herno domadder, wat se wëllt. An et kann net sinn, datt et herno um Fait scheitert, datt d'Chamber ee misst méi astellen.

Ech wëll Iech just soen: Ech sinn 1989 fir d'éischt an d'Chamber komm. Do war den Apparat vun der Chamber ... Wat ware mer do? 30 oder 40 Beamten hunn hei geschafft. Déizäit haten d'Deputéierte keng Moyenen, si haten emol kee Büro, si hate kee Computer, si hate guer näischt. Et sinn der och, déi dat déizäit gutt fonnt hunn an der Majoritéit.

(Interruption)

Ech hunn et deemools net gutt fonnt. Ech souz och eng Kéier hei an enger Trap dowéinst, well ech dat net gutt fonnt hunn.

(Hilarité)

An duerfir, kommt, mir hu keng Angscht virdu! Kommt, mir huelen dach déi Resolutioun un an dann diskutéiere mer zesummen an der Règlementskommissioun, da fanne mer och gemeinsam e Wee!

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Bausch. Här Clement, Dir wollt nach eng Kéier d'Wuert huelen.

(Interruption par M. Sven Clement)

Den Här Baum, ok. Dat ass, well Der ageschriwwen gitt op där heiter Plaz. Mee Dir wëllt hannendru schwätzen als Auteur.

(Interruption par M. Sven Clement)

Ok. Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Merci, Här President. Et ass effektiv komesch, wéi d'Diskussioun elo gelaf ass, well ech mengen, de Feeler läit doranner, datt effektiv eng éischt Versioun zirkuléiert ass, wou relativ konkret Virstellungen dra waren, iwwert déi een effektiv nach hätt missen diskutéieren.

Hei gëtt am Fong just proposéiert, datt d'Reglementskommissioun sech mat där Fro vun deenen Avisen, déi net vun de Berufskammere kommen, soll ausenanesetzen. Wat maache mer mat deenen? Well am Moment ass et Anarchie. Verschiddener ginn dann awer, well de Rapporteur dat interessant fënn, mat integréiert, ginn also quasi en Document parlementaire. Anerer ginn et net. A gleeff mer et, dat ass och en administrativen Opwand, wa ganz laang muss diskutéiert ginn, ob deen doten Avis dann elo derzougéiert oder ob deen net derzougéiert, ob de Mouvement écologique en Avis ofgëtt, deen awer esou interessant Elementer dran huet, datt se sollen am Rapport zrëckkommen oder net.

An d'Fro ass just: Wéi gi mer mat deenen Avisen, déi vu bausse kommen an déi net zu dem rengen institutionelle Prozess vun de Berufskammere gehéieren, ëm? An datt d'Reglementskommissioun sech soll mat där Fro befaassen. Also eigentlech solle mer e Reglement fannen, fir déi Anarchie, déi mer am Moment hunn, ze ënnerbannen. An dat fannen ech awer éischer positiv.

Drëttens mengen ech, datt et effektiv, wéi den Här Bausch och gesot huet, schonn eng Fro vu Biergerbedelegung ass. Dat heescht, wann Associatiounen, déi a verschiddenen Domänen eng ausgeschwaten Expertise hunn, datt d'parlamentaresch Aarbecht héchstens ka beräichert ginn, wann zumindest déi selwecht Reegele gëllen, wien iwwerhaupt Accès zu deenen Avisen huet, an datt dat och, mengen ech, awer eppes ass, wat eis Aarbecht vereinfachen an och méi transparent géif maachen.

Ech hunn et virdu scho gesot: Ech mengen net, datt et un den administrative Chargé géif hänken, well mer wësse jo nach net, wéi ee Reglement mer fannen. Mir kéinte jo och an der Règlementskommissioun zum Schluss kommen: „Ma mir huele guer keng Avisen un als Document parlementaire.“ Dat kéint eng Konklusioun sinn. Dat ass net onbedéngt dat, wat den Auteur wëll, mee et ass awer déi Facultéit, et ass dat, wat hei gefrot gëtt.

An duerfir mengen ech och, datt et schonn der Chamber ganz gutt géif zu Gesiicht stoen, sech mat där Fro seriö ausenanesetzen an d'Reglementskommissioun eebe genau ze beoptragen, dës Fro ze klären a Pisten opzeweisen oder eeben, wa se fënn, datt et keng Piste gëtt, dat dann eeben der Chamber ze proposéieren.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten), auteur | Merci, Här President. Also ech hat u sech no der Règlementskommissioun, wou mer déi éischte Kéier iwwert déi éischt Versioun geschwat hunn, d'Gefill kritt, datt der Majoritéit hir Haaptuerg wär, datt ze vill Veräiner oder ze vill Organisatiounen kéinten en Avis ofginn, deen da misst traitéiert ginn. Dat erkläert, firwat ech dat „staatlech subventionéiert“ stoe gelooss hunn. Elo hunn ech héieren, aus enger ganzer Rëtsch vu Wuertmeldungen, datt sech eng Majoritéit heibanne schéngt un deem „staatlech subventionéiert“ ze reifen, well dat ze vill Bürokratie wär.

Ma, Här President, ech maachen hei direkt d'Propos: Ech sinn domadder averstanen, dat „staatlech subventionéiert“ ze strächen, well vu datt sech d'Reglementskommissioun souwisou domadder befaasse soll, ass et mer u sech egal, iwwer wéi eng Organisatiounen mer an der Règlementskommissioun diskutéieren.

Ech fannen et nämlech krass, wéi sech deen Debat hei awer e bëssen entwéckelt, mat Stréimannargumenter géint méi Transparenz a méi Participatioun.

(Brouhaha et exclamations)

Bürokratie! Transparenz féiert zu Bürokratie! Ma natierlech féiert Transparenz zu Bürokratie! Natierlech féiert Biergerbedelegung zu Bürokratie! Dat muss een encadréieren! Mee wann eis dat et net wäert ass, da kënnen mer och einfach éierlech sinn a soen: „Mir wëlle keng Participatioun!“ Ma nee, Participatioun kascht eis, a mir sollten houfreg sinn, dat ze bezuelen!

(Interruptions)

Mir sollten houfreg sinn, ...

(Coups de cloche de la présidence)

... déi Käschten, déi Transparenz kascht, ze bezuelen, well dat ass nämlech och eis Missioun als Biergervertreieder: Transparenz vun eisem Handeln ze schafen.

An da stellen ech einfach d'Fro: Wëlle mer Biergerbedelegung oder wëlle mer keng? A wann ech aner Diskussiounen, déi mer dës Woch hei an der Chamber schonn haten, héieren a matkritik hunn, dann hunn ech awer staark d'Gefill, datt dës Majoritéit manifestement net u Biergerbedelegung interesséiert ass oder zumindest et anere Leit sou schwéier wéi méiglech wëllt maachen, fir hei um parlamentaresche Prozess matzeschaffen.

An da komme mer zur Gläichbehandlung. An ech hu gewësse Sympathien, fir mech mam Här Bausch elo gläich nach eng Kéier op eng Trap setzen ze goen, wann dat géif eppes bréngen, mee ech hunn awer ...

(Interruption)

... ganz d'Gefill, datt hei e Mëssverständnis vu Verschiddenen ass. Just well e Rapporteur oder eenzel Deputéierter oder mengetweegen déi 60 Deputéiert en Avis kruten, heescht dat net, och wa mir d'ganz Land vertrieeden, datt d'ganz Land d'Chance huet ze gesinn, datt deen Avis erakoum an ob d'Chamber sech domadder befaasst huet oder net. An och dat ass Transparenz!

An domadder hunn ech, mengen ech, nach eng Kéier reagéiert op dat, wat hei opgeworf gouf. Ech si bereet, „staatlech subventionéiert“ ze strächen. Ech géif och proposéieren, déi Versioun dann zum Vott ze stellen, an da kënnen mer jo kucken, ob hei wierklech fir Participatioun a fir Transparenz matgestëmmt gëtt oder net.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Sou, domat wär dann d'Lëscht vun de Riedner ofgeschloss. Ech gesinn och keng weider Wuertmeldung. Ech hunn eng verännert Form vun där Resolutioun hei duerch den Auteur doleien, wou dat „staatlech subventionéiert“ erausgeholl gëtt. Dozou ass och elo keng weider Wuertmeldung.

Also stellen ech elo dës Resolutioun zum Vott.

Vote sur la résolution modifiée

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 20 Jo-Stëmmen, 35 Nee-Stëmmen a 5 Abstentiounen. Dës Motioun ass also ofgeleent mat 35 Nee-Stëmme bei 20 Jo-Stëmmen a 5 Abstentiounen.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener (par Mme Taina Bofferding), M. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Dan Biancalana) ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic (par M. François Bausch), Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori (par M. Sven Clement) ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie

Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. Gusty Graas), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick

Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. André Bauler) et M. Gérard Schockmel.

Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig.

Domat wärem mer um Enn vun eiser Sëtzung ukomm. Déi nächst Sëtzunge si fir den 11., 12. an 13. Juni 2024 virgesinn.

D'Sëtzung ass opgehuewen.

(La séance publique est levée à 16.44 heures.)

28e séance

Sommaire

- 1. Ouverture de la séance publique** **p. 55**
M. Claude Wiseler, Président
- 2. Ordre du jour** **p. 55**
M. Claude Wiseler, Président
- 3. Communications** **p. 55**
M. Claude Wiseler, Président
- 4. Déclaration de politique générale sur l'état de la nation de M. Luc Frieden, Premier ministre** **p. 56**
M. Luc Frieden, Premier ministre

Présidence : M. Claude Wiseler, Président

Au banc du Gouvernement : M. Luc Frieden, Premier ministre ; Mme Martine Hansen, M. Claude Meisch, Mme Yuriko Backes, M. Max Hahn, Mme Martine Deprez, M. Léon Gloden, Mme Stéphanie Obertin, M. Georges Mischo, M. Serge Wilmes, Mme Elisabeth Margue et M. Eric Thill, Ministres

(La séance publique est ouverte à 14.30 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

M. Claude Wiseler, Président | Ech maachen d'Sëtzung op.

2. Ordre du jour

Den ofgeännerten Ordre du jour, esou wéi d'Präsidentekonferenz e virschléit, ass Iech zougestallt ginn.

Ass d'Chamber mat dësem ofgeännerten Ordre du jour averstanen?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

3. Communications

Ech hu follgend Kommunikatiounen haut de Mëtten un d'Chamber ze maachen:

Éischstens: D'Lëscht vun den neie parlamentareschen Ufroen a vun den Äntwerten ass um Büro deponéiert.

Zweetens: D'Lëscht vun de Projeten, déi säit der leschter Sëtzung deponéiert gi sinn, ass verdeelt ginn.

An drëtzens: D'Lëscht mat de Petitiounen, déi säit der leschter Sëtzung deponéiert goufen, ass och verdeelt ginn.

Communications du Président – séance publique du 11 juin 2024

1) La liste des questions au Gouvernement ainsi que des réponses à des questions est déposée sur le bureau.

Les questions et les réponses sont publiées au compte rendu.

2) Les projets suivants ont été déposés auprès de l'Administration parlementaire :

8382 – *Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 30 juillet 1960 concernant la création d'un Fonds national de solidarité*

Dépôt : M. Max Hahn, Ministre de la Famille, des Solidarités, du Vivre ensemble et de l'Accueil, le 14/05/2024

8386 – *Projet de loi ayant pour objet le renouvellement du régime d'aides à la protection de l'environnement et du climat*

Dépôt : M. Lex Delles, Ministre de l'Économie, des PME, de l'Énergie et du Tourisme, le 21/05/2024

8387 – *Projet de loi portant :*

1° mise en œuvre du règlement (UE) 2023/606 du Parlement européen et du Conseil du 15 mars 2023 modifiant le règlement (UE) 2015/760 en ce qui concerne les exigences relatives aux politiques d'investissement et aux conditions de fonctionnement des fonds européens d'investissement à long terme et la définition des actifs éligibles à l'investissement, les obligations en matière de composition et de diversification du portefeuille et l'emprunt de liquidités et d'autres dispositions des statuts des fonds ;

2° mise en œuvre du règlement (UE) 2023/1114 du Parlement européen et du Conseil du 31 mai 2023 sur les marchés de crypto-actifs, et modifiant les règlements (UE) n° 1093/2010 et (UE) n° 1095/2010 et les directives 2013/36/UE et (UE) 2019/1937 ;

3° mise en œuvre du règlement (UE) 2023/1113 du Parlement européen et du Conseil du 31 mai 2023 sur les informations accompagnant les transferts de fonds et de certains crypto-actifs et modifiant la directive (UE) 2015/849 ;

4° transposition de l'article 38 du règlement (UE) 2023/1113 du Parlement européen et du Conseil du 31 mai 2023 sur les informations accompagnant les transferts de fonds et de certains crypto-actifs et modifiant la directive (UE) 2015/849 ;

5° mise en œuvre du règlement (UE) 2023/2631 du Parlement européen et du Conseil du 22 novembre 2023 sur les obligations vertes européennes et la publication facultative d'informations pour les obligations commercialisées en tant qu'obligations durables sur le plan environnemental et pour les obligations liées à la durabilité ; et

6° modification de :

a) la loi modifiée du 5 avril 1993 relative au secteur financier ;

b) la loi modifiée du 23 décembre 1998 portant création d'une commission de surveillance du secteur financier ;

c) la loi modifiée du 12 novembre 2004 relative à la lutte contre le blanchiment et contre le financement du terrorisme ;

d) la loi modifiée du 10 novembre 2009 relative aux services de paiement ;

e) la loi modifiée du 7 décembre 2015 sur le secteur des assurances ;

f) la loi modifiée du 16 juillet 2019 relative à l'opérationnalisation de règlements européens dans le domaine des services financiers

Dépôt : M. Gilles Roth, Ministre des Finances, le 21/05/2024

8388 – *Projet de loi portant modification :*

1° de la loi générale des impôts modifiée du 22 mai 1931 (« Abgabenordnung ») ;

2° de la loi modifiée du 16 octobre 1934 concernant l'impôt sur la fortune (« Vermögensteuergesetz ») ;

3° de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu

Dépôt : M. Gilles Roth, Ministre des Finances, le 23/05/2024

8389 – *Projet de loi autorisant le Gouvernement à financer l'acquisition et le soutien logistique du matériel roulant pour les besoins de l'Armée luxembourgeoise*

Dépôt : Mme Yuriko Backes, Ministre de la Défense, le 31/05/2024

8390 – *Projet de loi portant approbation de l'Accord entre le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg et le Gouvernement du Royaume de Belgique relatif aux échanges d'informations en cas d'incident ou d'accident pouvant avoir des conséquences radiologiques, fait à Bruxelles, le 29 mars 2023*

Dépôt : M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur, le 03/06/2024

8391 – *Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration*

Dépôt : M. Léon Gloden, Ministre des Affaires intérieures, le 05/06/2024

8392 – *Projet de loi portant approbation de l'Accord sur le statut des missions et des représentants d'États tiers auprès de l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord, fait à Bruxelles, le 14 septembre 1994*

Dépôt : M. Xavier Bettel, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur, le 05/06/2024

3) Les demandes de pétition suivantes ont été déposées :

3179 – Demande de pétition publique : Faire plus pour les personnes handicapées

Dépôt : Mme Brigitte Gaspard, le 14/05/2024

3180 – Demande de pétition ordinaire : Petition Busking Luxembourg

Dépôt : M. Pierre Rauchs, le 14/05/2024

3181 – Demande de pétition publique : Anpassung des Gesetzes zur Kündigungsfrist nach der Rückkehr aus der Elternzeit

Dépôt : Mme Maria Tzanidakis, le 14/05/2024

3182 – Demande de pétition publique : Création d'une commission de création de documents et de lois pour l'encadrer

Dépôt : M. François Christian Jean-Marie Lange, le 15/05/2024

3183 – Demande de pétition publique : Chômage ersetzen duerch Aarbecht

Dépôt : M. Kevin Krier, le 15/05/2024

3184 – Demande de pétition publique : Soutien étatique pour l'acquisition de smartphones : proposition de prime universelle

Dépôt : M. Carlo Sanitate, le 17/05/2024

3185 – Demande de pétition publique : Interdiction du film „zelënyj slonik“ (1999), éléphant vert

Dépôt : M. Roman Kurilow, le 21/05/2024

3186 – Demande de pétition publique : Beschreftung vun Uertschaftsschëlder ëmdréien: Lëtzebuergesch fir d'éischt. Ortschaften zuerst auf LU. Town signs first in LU

Dépôt : M. Leo Fankhänel, le 21/05/2024

3187 – Demande de pétition publique : Absence de loi au Luxembourg

Dépôt : Mme Françoise Seyler, le 22/05/2024

3188 – Demande de pétition publique : Installéiere vun Douchetten/Washlets op öffentleche PMR-Toiletten / pour l'installation de douchettes/washlets dans les toilettes PMRs (personnes à mobilité réduite) publiques

Dépôt : M. Patrick Hurst, le 22/05/2024

3189 – Demande de pétition publique : Renégociation du nombre de jours de télétravail autorisés pour 2024 en raison des différents chantiers en cours

Dépôt : Mme Chantal Maestri, le 24/05/2024

3190 – Demande de pétition ordinaire : Remodération salariale du chauffeur minibus

Dépôt : M. Tiago Roca, le 24/05/2024

3191 – Demande de pétition publique : Contrôle frontières, améliorer la sécurité routière

Dépôt : M. Joaquim Gonçalves, le 25/05/2024

3192 – Demande de pétition publique : Remboursement intégral d'un enterrement ou d'une incinération d'un corps humain par la CNS

Dépôt : Mme Simone Allar, le 27/05/2024

3193 – Demande de pétition publique : Den Token Lux-trust soll weiderhi bestoe bleiwen

Dépôt : M. Joé Schmit, le 28/05/2024

3194 – Demande de pétition publique : Rendre les primes et bonus non imposables

Dépôt : M. Johann Chiodini, le 29/05/2024

3195 – Demande de pétition publique : Demande de pétition pour la reconnaissance de l'État palestinien, la reconnaissance de crimes de guerre, la reconnaissance

du génocide en cours. / Pour un cessez-le-feu, pour un arrêt d'occupation du territoire palestinien, pour la suspension des échanges avec Israël, pour un boycottage des produits israéliens, pour un embargo. / Pour apporter une aide humanitaire aux Palestiniens

Dépôt : Mme Célinie Michèle Caroline Naveau, le 30/05/2024

N.B. Les intitulés des pétitions sont susceptibles d'être modifiés tant que la Conférence des Présidents n'a pas statué sur leur recevabilité. Dans le cadre du présent compte rendu, l'Administration parlementaire se réserve le droit d'apporter certaines corrections d'ordre grammatical et orthographique aux intitulés des pétitions.

(Tous les documents peuvent être consultés auprès de l'Administration parlementaire.)

4. Déclaration de politique générale sur l'état de la nation de M. Luc Frieden, Premier ministre

Dir Dammen an Dir Hären, mir héieren haut de Mëtteg d'Deklaratioun vum Premierminister Luc Frieden zur Lag vun der Natioun. Här Premierminister, Dir hutt d'Wuert.

M. Luc Frieden, Premier ministre | Här President, Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, den 22. November d'lescht Joer hunn ech hei am Numm vun der neier Regierung gesot, datt mir eis d'Zil ginn hunn, Lëtzebuerg fir d'Zukunft ze stäerken. Datt mir wëllen eist Land a Fridden, Fräiheet a Wuelstand an déi Zukunft féieren, dat bleift eist Objektiv an dorunner schafft d'Regierung all Dag, heiheim an am Ausland, zënter eiser Vereedegung.

Mir maachen dat an engem geopolitesche Kontext vu Kricher an Europa an u senge Grenzen – an der Ukrain an am Noen Osten –, an engem Kontext vu Spannungen, staarker Konkurrenz a Mësstrauen tëscht de gréisste Länner vun der Welt. All dat huet Repercussiounen op eis Natioun.

D'sozial Kohäsion vun eiser Natioun, eis ekonomesch Zukunft an enger Welt, wou oft méi no sech wéi nom allgemengen Interêt gekuckt gëtt, de Klimawandel, deen eng Ëmstellung verlaangt, an déi geféierlech Sécherheetslag an der Welt mussen duerfir all Dag an eis gesamt Iwwerleungen an Handlung mat afléissen. D'Lag vun der Natioun, d'Zukunft vun eiser Natioun, hänkt dovunner of.

Dës Ried zur Lag vun der Natioun op déi neiste Wirtschaftsprognosen oder Budgetszifferen ze limitéieren, géing ze kuerz gräifen, net déi eigentlech Fro beäntweren.

D'Ried zur Lag vun der Natioun ass virun allem eng Occasioun, fir Recul vum politeschen Alldag an den deeglechen Norichten ze huelen, fir eise Fokus vum Detail ewech op dat Ganzt ze werfen. Et ass eise Rendez-vous tëscht gëschter an haut, eiser Vergaangenheet an eiser Zukunft, well Politick ass gestalten an net just verwalten.

Vill vun eise Matbirger maache sech Suergen ëm d'Zukunft, ëm hir eegen an déi vun hire Kanner, ëm déi vun hirem – vun eisem – Land a vun Europa.

Mir denken un d'Suerg, datt mam Krich an der Ukrain de Fridden iwwerall an Europa a Gefor ass an dass d'Länner an der Europäescher Unioun sech géigesäitig rëm méi friem ginn.

Mir denken un d'Sich no enger Wunneng an d'Hoffnung op en Eegenheem, déi ëmmer méi schwéier ze realiséieren sinn.

Mir denken un d'Gefill, dass ee mat senge Problemer aleng dosteet an dass et an eiser Gesellschaft méi normal gëtt, als Éischt no sech ze kucken an net noe-neen.

Mir denken un d'Suerg, eng Aarbechtsplaz ze fannen, déi et engem erlaabt, e suergefräit Liewen ze féieren.

Mir denken un de Klimawandel, dee riskéiert, eise Planéit an eis Liewensbasis zum Kollaps ze bréngen, wa mir eis Emissiounen net an de Griff kréien.

Mir gesinn all déi Suergen. Mir versti se a mir fille se mat. Mee ech soen Iech och: D'Zukunft ass net fixéiert a si ass net virbestëmmt. D'Zukunft geschitt net – mir schafe se.

Och Generatiounen virun eis hunn dat gewosst an hunn d'Defie vun hirer Zäit ugeholl a gemeeschtert – am Ufank vum zwanzegste Joerhonnert, nom Zweete Weltkrich, während der Stolkris, der Finanzkris – an dat soll eis Kraaft an Optimismus ginn. Och mir hunn d'Méiglechkeet – an d'Aufgab –, eis eegen Zukunft ze gestalten. A mir wäerten dat maachen.

Ech wëll haut an dëser Ried zur Lag vun der Natioun net all Politickfeld uschwätzen. Dat ass jo am Kader vum Regierungsprogramm, vum Koalitiounsaccord gemaach ginn. All Politickfelder si wichteg an Deel vun engem Ganzen. Mee ech wëll haut just op e puer grouss Theemebléck agoen, déi mir an den nächste Wochen a Méint prioritär wëllen ugoen.

Här President, d'Welt ronderëm Lëtzebuerg ännert sech. Dat fänkt an der Europäescher Unioun an. Trotz Divergenze gouf et ëmmer eng gemeinsam Ambitioun, déi europäesch Integratioun virunzedreien: de Friddensprojet, de Bannemaart, den Euro, de Schengeraum, e gemeinsam Europäesch Parlament.

Mir begrëssen, datt e Sonde bei den Europawalen hei zu Lëtzebuerg d'politesch Mëtt, déi proeuropäesch Parteien e gutt Resultat gemaach hunn. Och am Gesamtbild vum europäesche Parlament stellen ech mat Satisfaktioun fest, dat weiderhin zwee Drëttel vun allen Deputéierte proeuropäesche Parteien vum der politescher Mëtt ugehéieren.

Mee mir stellen och fest, datt an eisen Nopeschlänner d'Europaskeptiker méi staark gi sinn. Verschiede Leit hunn d'Gefill, dass Europa keng Äntwerte méi liwwere kann. Dës Skepsis mécht sech breet am selwechte Moment, wou awer d'Gewicht vun Europa an der Welt d'Tendenz huet ofzuehuelen. D'EU-Bevölkerung mécht haut 6 % vun der Welt aus. Viru 50 Joer waren et nach 10 %. Déi 10 % hunn deemools nach all véierten Dollar an der Welt erwirtschaft, haut ass et nach just all sechsten.

An awer – oder éischer grad dowéinst – läit d'Zukunft vu Lëtzebuerg an der Europäescher Unioun. An enger staarker, gestärkter Europäescher Unioun. Vis-à-vis vun deenen anere grouse Muechten an der Welt – Amerika, China, Indien, dem afrikanesche Kontinent – kënnen déi europäesch Länner nëmmen zesummen eng Roll spillen.

Mir stinn zesummen oder falen eenzel. Dat gëllt fir all d'EU-Länner, mee et gëllt virun allem fir Lëtzebuerg. Eisem Land säi Wuelstand baséiert op enger stabiller, friddlecher a globaliséierter Welt. Eis Gesellschaft ass am Alldag enorm enk mat sengen Nopere verbonden. Keen anert europäesch Land leeft d'Oppenheet esou wéi d'Heemecht vu Schengen.

Vill vun de groussen Zukunftsfroe kënnen mir nëmme mat eisen Nopere an Alliéierten ugoen. Mir müssen an eise politeschen Decisiounen europäesch denken.

Mir müssen europäesch denke bei der Wirtschaft. D'Basis vun eisem Wuelstand ass den europäesche Bannemaart. A Wuelstand gëtt et fir eis nëmmen an

enger kompetitiver Europäischer Union, déi mat den Amerikaner a Chinesee mathale kann.

Duerfir begréisste mer déi Haaptrecommandatiounen vum fréieren italieenesche Premierminister Enrico Letta, fir den europäesche Bannemaart ze stäerken: mat engem neien Effort, fir d'Barriären tëscht eisen Ekonomien ofzeschaffen, déi eis Produkter onnéideg méi deier maachen, sou wéi de Geoblocking oder Restriktiounen beim Choix vum Fournisseur; mat engem gemeinsamen Spuer- an Investitiounsunion, déi et attraktiv mécht fir d'Bierger, an europäesch Betriber, virun allem a kleng a mëttelgrouss Betriber, ze investéieren; mat engem Recherche ouni Grenzen tëscht den EU-Länner, déi eis d'Basis gëtt, fir zu engem weltwäite Leader an der digitaler an ökologescher Transition ze ginn.

An all deene Punkte muss Europa d'Liewe vun de Leit an de Betriber méi einfach maachen. Duerfir wëlle mir eis beim Bannemaart derfir asetzen, datt net iwwerreglementéiert an onnéideg zentraliséiert gëtt.

Mir mussen och europäesch denke beim Klimawandel. Jo, mir maachen eis Efforten zu Lëtzebuerg. Mee d'CO₂-Emissiounen mussen iwwerall op der Welt reduzéiert ginn, wa mir wëllen d'Paräisser Ziler erreechen. Duerfir ënnerstëtze mir der EU hir Efforten, fir gemeinsam Klimaziler bis 2040 ze definéieren, déi eis zesummen a Richtung Klimaneutralitéit bréngen. An duerfir setze mir eis derfir an, datt déi noutwendeg grenziwwerschreidend Energieinfrastruktur an Europa méi schnell gebaut gëtt.

A mir mussen europäesch denke bei der Defense. Dat, well hannert de Grenze vun eiser Europäescher Union d'Welt nach vill méi am Wandel ass. Deen inakzeptable russeschen Ugrëff op d'Ukrain huet eis aus eiser kollektiver Illusioun vum definitive Fridden an Europa gerappt.

Dat ass zwar dat flagrantst Beispill, mee leider net dat eenzegst Zeechen, datt den internationale System hannerfrot gëtt, datt d'Wärter vu Fräiheet an Demokratie international ugeschloen sinn, a mécht kloer, datt d'Welt manner sécher ass. Se ass manner sécher an der Sahelzon, am Noen Osten, an der Ukrain. Sahel, Israel-Palästina, Ukrain, déi Plaze schéngen all wäit ewech. A si sinn awer esou no.

Si sinn no an eisen Häerzer, well mir dat Leed an der Welt net ignoréieren kënnen. Si sinn no an eiser Gesellschaft, well mir ronn 7.000 Mënsche bei eis Schutz virun dësen Drame bidden. Si sinn no an eiser Ekonomie, well mir wéinst dëse Konflikter ronn 10 % méi fir eis Wuere bezuele wéi nach 2019. Si sinn no an eiser Kooperatiounspolitik, well mir säit Joren do am Sahel humanitär Hëllef leeschten. A si si geografesch méi no, wéi ee sech dat oft bewosst ass. Kiew läit ronn 1.700 Kilometer vun hei wech. Dat ass dat selwecht wéi vun hei op Lissabon.

Dës Konflikter bréngen eis virun e schwierigen, mee eendeitege Constat: De Fridden, vun deem mer gemengt haten, datt en an Europa definitiv wär nom Zweete Weltkrich an dem Enn vum Kale Krich, ass ni definitiv.

Déi nei traureg Realitéit zwéngt eis zu engem Politickwiessel. Mir mussen haut eis Defense fir muer stäerken, och hei zu Lëtzebuerg. Mir maachen dat net, fir Krich ze féieren, mee fir Krich ze evitéieren duerch eng kredibel Ofschreckung. Duerfir brauche mir eng Verdeedegungspolitik, déi sech an eis Bündnisser innerhalb vun der NATO an der Europäescher Union aschreift, ouni dobäi déi national Besoinen aus den Aen ze verléieren.

Am Juli 2023 huet Lëtzebuerg – déi viereg Regierung – sech bei eisen NATO-Partner dozou engagéiert, eis

Defenseausgaben op 2 % vun eisem Bruttonationalakommes eropzeschrauwen, sou wéi déi aner NATO-Länner dat och schonn haut oder geschwé maache wäerten. Mir maachen dat, well mer iwwerzeegt sinn, dass mir soss risikéieren, spéider e vill méi héije Präis ze bezuelen: dee vun eiser Fräiheet an eisem Fridden.

Mir maachen dat och net, well mir mengen, datt eise Bäitrag deen entscheidenden Ënnerscheid mécht. Et ass grad ëmgedréint. Grad well mir wëssen, datt mir eis aleng net verdeedegt kréien, si mir Deel vun engem Bündnis.

Dat ass d'Léktioun vun eis Lëtzebuerg vum Zweete Weltkrich. Ech hu vill dorunner geduecht, wéi ech d'lescht Woch mam Grand-Duc an der Normandie op engemouvanter Zeremonie deene villen amerikaneschen an aneren Zaldote Merci gesot hunn, déi virun 80 Joer do debarquéiert hunn, fir eis eis Fräiheet erëmzeginn. Den Asaz vun all deenen, déi sech fir eis Fräiheet agesat hunn, dierf ni vergiess ginn.

D'NATO an d'Europäesch Union si fir eis no deem schrecklechen Zweete Weltkrich de Garant gi vu Fridden a Sécherheet. Bei mengem Untrëttsbesuch beim NATO-Generalsekretär hunn ech gesot, dass mir drun denke géifen, dat Zil vun den 2 % vun RNB, zu deem sech Lëtzebuerg engagéiert huet, iwwert déi nächst zéng Joer ze erreechen. Wéinst der internationaler Situatioun a wéinst den Engagementer vun all eisen NATO-Partner annoncieren ech Iech haut, datt d'Regierung decidéiert huet, dat Zil vun den 2 % pro Joer schonn 2030 ze erreechen.

Um NATO-Sommet zu Washington am Juli dëst Joer wäert ech zesumme mam Ausseminister an der Defenseministesch dës Zäitschinn – 2 % bis 2030 – a senge groussen Orientatiounen eisen NATO-Partner virléien.

Wéi ugekënnegt, wäert d'Defenseministesch och dës Pisten, un deene si mat eiser Arméi an aneren um Schaffen ass an déi sech zum Deel iwwer eng ganz Rei Joren hinzielen, mat der zoustänneger Chamberskommission an den nächsten Deeg diskutéieren.

Dës Investissementer wäerte sech an d'Efforte vun eisen Alliiéierten aschreiwen, mee och eis selwer stäerken. Si betreffe souwuel déi méi klassesch militäresch Investissementer wéi och Aspekter wéi Cybersécherheet, déi ëmmer méi eng grouss Roll unhëlt, oder eisen Knowhow am Satellitteberäich.

Bei all dësen Ausgabe wäerte mir versichen, dass och eis national Wirtschaft vun dësen Investissementer profitéiert, besonnesch Betriber, déi eng Kompetenz hunn, déi souwuel fir zivill wéi fir militäresch Zwecker kënnen an der europäescher Defense nützlich sinn.

Mir hoffen, datt mer bei dësem fir eist Land groussen an och ganz ongewinnten Effort op e méiglechst breede Konsens am Land an heibanne kënnen zielen.

Eis Sécherheet hänkt awer och mam Ausgang vum Krich an der Ukrain zesummen. An engem Welt, wou ee Land einfach en anert iwwerfale kann, sinn och mir manner sécher. D'Ukrainer bezuele säit iwwer zwee Joer mat hirem Liewe fir hir Fräiheet, mee och fir eis Fräiheet, fir de Respekt vum internationale Recht, fir Grenzen, déi net kënnen duerch Waffengewalt geännert ginn. Lëtzebuerg wäert weider mat sengen Alliiéierten an der Säit vun der Ukrain stoen.

Nëmme wa Russland gesäit, datt et um Terrain keng Chance huet op Erfolleg, wäert de Wee un de Verhandlungsdësch attraktiv ginn. Mir wëlle mat der Ukrain an eise Partner de Wee zu Fridden a Stabilitéit an Europa rëm herstellen. Duerfir ginn ech och dësse Weekend mat villen anere Staats- a Regierungschefen op d'Friddenskonferenz iwwert d'Ukrain an d'Schwäiz. Dës Konferenz wäert net op ee Coup de

Fridde bréngen, mee si soll op d'mannst eng éischt Etapp sinn op engem komplizéierte Wee zu Fridden op eisem Kontinent.

D'Welt ganz no ronderëm eis ass dramatesch. Mir mussen eist dozou bäidroen, eng besser Welt ze gestalten, dobaussen an och heiheim. Alles hänkt sou enk zesummen. Duerfir gehéiert zu engem verantwortbeler Aussepolitick och, deene Leit zur Säit ze stoen, déi virum Krich flüchten. A mir halen och weider un eisem traditionellen Engagement fest, fir 1 % vun eisem RNB fir Entwécklungshëllef ze ginn.

De Mënschen e bessert Liewen ze bidden, dat ass d'Aufgab vun der Politick, an déi Missioun huele mer eescht.

Här President, Lëtzebuerg fir d'Zukunft stäerken, heescht duerfir och, sech den Defien am Logement ze stellen.

Wa mir vun Zukunft schwätzen, dann ass en Doheem eng vun de gréisste Prioritéite vun der perséinlecher Zukunft. Well eng Wunneng ass méi wéi véier Maueren an en Daach iwwert dem Kapp. Et ass en Doheem fir sech selwer a seng Famill, eng Plaz, fir sech wuel ze spieren, eng Plaz voller Erënnerungen an duerfir och e Stéck vum Liewe selwer.

Mir verstinn duerfir ganz gutt, dass d'Schwieregkeet, eng bezuelbar Wunneng ze fannen, déi gréisste Suerg vu ville vun eise Matbierger ass. Déi nei Regierung ass dësse Problem als éischt Prioritéit ugaangen.

Fir d'Leit, déi am Bausecteur schaffen, hu mir mat der Kuerzaarbecht vill Aarbechtsplazen ofgeséichert.

Fir d'Locataire hu mir d'Loyersbäihëllef gehéicht a fir méi Leit zougänglech gemaach.

Fir d'Offer vu Wunnengen unzekerbelen, hu mir en ambitiösen ëffentlechen Opkaufprogramm gestart an Héicht vun engem hallwer Milliard Euro bis 2027.

Fir déi, besonnesch déi Jonk, déi wëllen eng Wunneng kafen, hu mir de bëllegen Akt fir Éischtkeefe eropgesat an d'Subventioun vun den Zënsen um Prêt an d'Luucht gesat, fir de Leit ze hëllef, mat de méi héijen Zënsen eens ze ginn.

Fir Privatinvestissementer a méi Wunnengen ze encouragéieren, hu mir en neie bëllegen Akt fir Investisseuren agefouert an d'Bail-à-loyers-Gesetz gouf ofgeännert.

A mir hunn d'Lëtzebuerg Banke mat an d'Boot geholl, fir hiren Deel derzou bäizestieren, dass nei Residencen net um Finanzement scheiterten.

Dat waren éischt wicteg Schrëtt, fir d'Kris vun de leschte Joren ze stoppen, mee elo mussen mer strukturell Moosnamen dobäisetzen. Mir mussen haut d'Jalone setzen, fir dass Wunnen och zu Lëtzebuerg nach an zéng Joer méiglech ass – dat fir eis sozial Kohäsioun an eis wirtschaftlech Attraktivitéit.

D'Regierung ass ugétrueden, fir méi a méi schnell ze bauen. Mir hunn duerfir de Chantier vun der administrativer Vereinfachung lancéiert. E Chantier, deen eigentlech gären ëmfuere gëtt. Ze komplex, ze kontrovers. Mä et ass awer genau hei, wou de Schong dréckt. Jiddwereen heibannen an am Land weess, datt mir ze vill an ze schwéierfällg Prozeduren hunn.

Den Aarbechtsgrupp iwwert d'Prozeduren, déi no der nationaler Logementsreunioun agesat gouf, huet seng Reunionen ofgeschloss. Ech soen allen Acteuren Merci fir déi intensiv Aarbecht, mee och fir de gemeinschaftleche Geescht, an deem tëscht dem Staat, de Gemengen an dem Privatsecteur diskutéiert gouf. Jiddwereen huet säin Deel bei deenen Aarbechte bäigedroen!

Eng éischt Mesür – nämlech d'Verlängerung vun de Baugeneemung vum engem op zwee Joer – huet

d'Regierung schonn hei an der Chamber deposéiert. Doriwwer eraus annonciéieren ech Iech haut en Zéng-Punkten-Aktiounsplang, deen engem Paradigmen- a Mentalitéitswiessel an de Logementsprozeduren entsprécht – beim Staat a bei de Gemengen, an ouni dobäi d'Qualitéit ze vernoléisegen.

Wéi am Koalitiounsaccord festgehalen, féiere mir de Prinzipp vum „silence vaut accord“ an. D'Gemenge si bereet, dese Schrëtt mat eis ze goen, wa mir dee selwechten Effort um Niveau vum Staat maachen. Duerfir schaffe mir elo intensiv drun, dese Prinzipp op nationalem Niveau do anzeféieren, wou en net am Widdersproch mam europäesche Recht ass. An der Tëschenzäit proposéiere mir nach dëst Joer d'Bagatellgrenze bei de Baugeneemegungen a bei staatlechen Autorisatiounen. Sou wäert een an Zukunft guer keng Autorisatioun méi brauchen, voire just nach eng Notifikatioun maache mussen, fir kleng Aarbechte wéi eng nei Fënster oder eng kleng Fotovoltaikanlag. Doriwwer eraus ginn d'Prozedure beim Staat a bei de Gemenge mat neie strikten Delaie besser encadréiert. Dës Moosname wäerten elo schonn en Impakt hunn op d'Schnellegkeet, mat där ka gebaut ginn, mee mir wëlle mam „silence vaut accord“ à moyen terme nach e Schrëtt méi wäit goen.

Zweetens ginn d'PAG- an d'PAP-Prozeduren, déi haut am Duerchschnëtt 12 Méint daueren, zu enger eenzeger Prozedur fusionéiert an domat op maximal 8 Méint verkierzt. Wann e PAP-Projet eng punktuell Verännerung am PAG benéidegt, wäert dat an Zukunft dann och an enger Prozedur gemaach ginn. A bei ronn engem Véirel vun de méi klenge Projekte féiere mer eng ganz nei vereinfacht PAP-Prozedur an, déi nach méi kuerz wäert sinn. A well d'Diskussioune ronderëm d'Infrastrukture fir en neie Quartier oft laang daueren, féiere mer do en Délai légal vu 6 Méint an.

Drëttens wäert et bis 2025 en nationaal Standard-Bautereglement ginn, mat eenheetleche Reegelen. D'Gemenge wäerte kënnen weider urbanistesche Detailler definéieren, fir dem Bild vun hiren Uertschafte Rechnung ze droen. Mä mat méi eenheetleche Reegele vermeide mer ganz vill prozedural Feeler, a Bauprojekte kënnen méi schnell a méi bëlleg gebaut ginn.

Véiertens: Mir wëllen, datt Schluss ass mat de widder-spréchelechen Normen, déi de Staat de Leit heiansdo virschreift. Duerfir schafe mer eng nei Kommissioun tëscht der ITM, dem CGDIS an dem Familjeministère, déi en eenzegen Usprichpartner fir de Bauhär ass, an och an Zukunft Bauprojekte gemeinsam aviséiert, fir esou Onstëmmegkeeten ze evitéieren. An der selwechter Iwwerleeung integréiere mer de Service national de la sécurité dans la fonction publique an d'ITM.

Fënneftens wäerten all Autorisatiounsprozeduren op enger eenzeger Plattform zentraliséiert an digitaliséiert ginn. Op Basis vum Prinzipp „once only“ – nëmmen eng Kéier – muss ee seng Donnéeën nëmmen nach eemol dann afëllen. Op dëser Plattform wäert een och eng personaliséiert Lëscht vun den néidege Prozedure fir säi spezifesch Projekt kréien. Dat erliichtert d'Prozeduren, de Suivi fir d'Bierger, d'Beriber an d'Administratiounen enorm. Dese Mammutprojekt wëlle mer an den nächste 24 Méint ofschléissen.

Sechstens ginn déi néideg Gesetzesännerunge fir de Remembrement ministériel nach virum Summer an der Chamber deposéiert. Haut kann en einzelne Proprietär de Bau vun engem ganze Quartier kréieren a säin eegenen Interêt iwwert dee vun der Gesellschaft stellen. Mat dëser Moosnam kritte den Inneminister d'Méiglechkeet, esou engem Proprietär säin Terrain ze réckelen, fir dass de Projet ka starten.

Siwents schafe mer och méi Flexibilitéit bei der Gestiou vum Bauschutt. Och dat wäert d'Effizienz steigern an evitéieren, dass d'Camione queesch duerch d'Land fueren.

Mir hunn eis och engagéiert, fir d'Ëmweltprozeduren ze vereinfachen, ouni den Naturschutz ze vernoléisegen. Den Naturschutz muss a senger Globalitéit geduecht ginn, fir dass en och eng breet Akzeptanz bei de Leit fënnt. Andeems mir dës Makroapproche huelen, wäerte mir d'Unzuel vun Ëmweltetüden a Kompensatiounsmoosnamen, déi en einzelne Bauherr maache muss, substanzuell reduzéieren. An dësem Sënn proposéiere mir de Prinzipp vum „Natur auf Zeit“ am stättesche Raum nach virum Summer. Dat wäert dem Proprietär vun engem Terrain erlaben, Gehecks a Gestrépps opkommen ze loossen, ouni ze fäerten, dass säi Projet doduerch net méi méiglech oder méi deier gétt. Esou Biotope mussen dann am stättesche Raum net méi kompenséiert ginn. Am Géigenzuch sollen 10 % vun engem neie Wunnquartier fir Gréngfläche reservéiert ginn. Dat mécht eise stättesche Raum méi gréng a verbessert d'Liewensqualität.

Mat enger néngter Moosnam wäerte mir nach dëst Joer als éischt Land an der EU de Prinzipp vun der „compensation une fois pour toutes“ proposéieren. Dëst ass eng einfach Léisung fir d'Juegdrevéier vu verschiddene geschützte Déieren an der Bauzon generell an ouni einzel Etüd fir de Bauträger ze kompenséieren. D'Juegdrevéier gétt dann op Staats-terrine kompenséiert, wou keen héicht landwirtschaftlech Potenzial besteet. Dat kombinéiert mat engem Pestizidverbuet op deenen Terrainen.

An als zéngte Moosnam hiewe mer de Seuil, ab deem eng Etüd vun den Ëmweltinzenzen fir en neie Bauprojekt muss gepréift ginn, vun zwee op véier Hektar. D'Erferung nämlech vun de leschte Jore weist, dass nëmmen een eenzege vu 14 Bauprojeten an där Gréisstenuerdnung eng komplett Etüd gebraucht huet. Doduerch, datt dee Screening ewechfält, gewanne mir oft Wochen, voire Méint an de Prozeduren.

„Silence vaut accord“, „Once only“, „Digital first“, „Natur auf Zeit“, „Compensation une fois pour toutes“. Dir gesitt, dës zéng Moosname setze grouss Prinzippe vun eisem Koalitiounsaccord em a moderniséiere substanzuell eis Wunnungsbauprozeduren.

D'Prozedure gi méi einfach, méi digital a méi kloer. An duerfir gi se méi schnell.

Méi schnell bauen, kënn de Leit zegutt, well et ass deen eenzege Wee, wéi mer laangfristeg jiddweringem säi Recht op eng Wunneng assuréiere kënnen. Méi baue gétt oft mat manner Liewensqualität gläichgesat, mee dat muss net esou sinn.

Wann et gutt duerchduecht ass, féiert e gutt geplangten urbane Milieu nämlech zu méi Liewensqualität an net zu manner. E méi dichte Wunnquartier ass nämlech och méi attraktiv fir de Commerce, e bedeit e Bäcker an der Noperschaft, e Coiffeur, eng Apdik. Méi kuerz Weeër op dës Plazen heescht Zäitgewënn, Zäit fir d'Famill, fir sech, fir en Hobby.

Eist Land brauch méi Wunnengen, méi séier. Et feelt eis och net u Plaz. Mir hunn haut schonn am Bauperimeter Plaz fir iwwer 100.000 nei Wunnengen. Mir mussen dës Terraine mobiliséieren. Duerfir wäerte mir un der Iddi vun der Mobilisatiounssteuer festhalen an déi néideg Amendementer zum Gesetz nach dëst Joer an der Chamber deposéieren. An duerfir hu mir dëst Joer d'Besteuerung vun der Plus-value op de Verkaf vu besteeënde Wunnenge reduzéiert.

Mee ech soen et nach eemol: D'Offer u Wunnengen ass a bleift fir déi no Zukunft den Haaptproblem. A

wat ee manner verdéngt, wat dee Problem natierlech nach méi akut ass.

Mir mussen duerfir och méi abordable Wunnraum schafen. Aus deem Grond huet d'Regierung schonn d'steierlech Avantagë verbessert, fir eng Wunneng an eng Gestion locale sociale ze ginn, wou de Loyer däitlech ënnert dem Marchéspräis läit.

A mir wäerte bis Enn des Joers eng Upassung um Text iwwert de Logement abordable – fir d'Spezialisten: Artikel 29bis vum Gesetz iwwert den Aménagement communal – hei an der Chamber deposéieren. Déi momentan Reegele schafen oft abordable Wunnengen, déi ze grouss an domat awer rëm ze deier sinn. Duerfir wäerte mer dat änneren, fir dass méi abordable Wunnengen entstinn.

Mir wëllen och an dësem Beräich nei Weeër goen. Duerfir starte mir e puer Projeten, déi de Privatsecteur mat abannen, fir méi abordable Wunnengen ze kréien.

Op där enger Säit sollen ëffentlech Promoteure kënnen Wunnengen, déi de Privatsecteur op sengem eegenen Terrain baut, fir 20 Joer lounen, amplat se ze kafen. Dat zu engem Präis ënnert dem Marché, mee iwwert dem Loyer abordable. Den ëffentleche Promoteur verlouert déi Wunneng dann zum besteeënde Loyer fir abordable Wunnengen an déi éligibel Leit weider. De Staat iwwerhëlt den Ënnerscheed tëscht deenen zwee Loyer an huet duerfir no 20 Joer e Virkafrecht.

An am Kader vun engem weidere Pilotprojekt wëlle mir dese Modell och fir Beriber opmaachen, déi fir Salarieë baue wëllen.

Mam drëtten Pilotprojekt wëlle mir och en neie Wee goen. An zwar soll de Privatsecteur op ëffentlechem Terrain abordable Wunnraum kënnen bauen, deen duerno un den ëffentleche Promoteur fält. Mir hunn duerfir schonn zwee méiglech Terraine identifizéiert. Och hei ass eist Zil, méi a méi séier abordable Wunnengsraum ze schafen.

De Logementsminister, den Inneminister an den Ëmweltminister wäerten dës Initiativen am Detail de Chamberkommissiounen an den Acteuren am Wunnengsbau an den nächste Woche virstellen.

Här President, all dës Aktiounen am Logement sinn immens wichteg. Net just, fir jidder Awunner Zougang zu enger Wunneng ze ginn, mee och well d'Bezuele vun enger Wunneng, an där ee leeft, dee gréisste Käschtpunkt fir déi meescht Stéit hei zu Lëtzebuerg ass. Bei den 20 % vun eiser Bevëlkerung, déi am mannste verdéngen, geet méi wéi all zweeten Euro op d'Wunneng.

An dat mécht d'Logementspolitick och zu engem wichtege Piliere vun der Aarmutsbekämpfung – eng weider Prioritéit vun dëser Regierung. Et ass eng Prioritéit, well en ze groussen Deel vun eiser Bevëlkerung säit e puer Joer dem Aarmutsrisiko ausgesat ass oder aarm ass, an duerfir net matkënn an eiser Gesellschaft.

De Familjeminister schafft intensiv um nationale Plang fir d'Preventioun an de Kampf géint d'Aarmut. Dese wäert eng transversal Approche zur Aarmut an all senge Facetten definéieren, well de Kampf géint d'Aarmut ass eng Investitioun an d'Zukunft vum ganze Land.

Et ass virun allem eng Investitioun an eis gemeinsamen Zukunft, wa mir d'Situatioun vu Kanner verbessern, déi am Aarmutsrisiko liewen. Haut sinn dat 30.000 Kanner, e Véirel vun all eise Kanner. Kanner, déi deels net gesond iessen oder hire Gebuertsdag net feiere kënnen – zu Lëtzebuerg.

Kanner haut an esou enger Situatioun ze loosser, ass eng verpassten Zukunft fir d'Kand an domat eng verpasste Chance fir eis ganz Gesellschaft. Duerfir hunn de Familljeminister an ech iwwert déi lescht Woche vill Acteure um Terrain, wéi Croix-Rouge, Caritas, Unicef an anerer, getraff a gutt nogelauschtert. Si maachen eng groussaarteg Aarbecht fir eis Gesellschaft. Mir mussen dës Acteuren an eis Politickgestaltung an dësem Beräich mat abannen an dëse Problem zesummen upaken.

No dëse Consultatiounen stelle mer fest, dass grade-wéi beim Logement déi administrativ Vereinfachung och bei der Aarmutsbekämpfung e Kärstéck vun der Léisung muss sinn. Et geet duerfir net ëm méi Hëllef, mee ëm besser Hëllef; Hëllef, déi bei de Leit ukommen. Mir brauchen eng Politick vun der Effikasitéit, net vun der Popularitéit.

Schonn haut ass quasi d'Hallschent vun den ëffentlechen Ausgabe fir d'Sozialpolitick, mee eis Moosnamen erreechen oft net déi, déi se am meeschte brauchen. Bei der Subvention de loyer, grad do, wou d'Hëllef haut am néidegsten ass, kréien zum Beispill dräi Véierel vun den eligibele Leit d'Suen net.

Oft fänkt de Problem schon domadder un, dass d'Leit net wëssen, wat fir eng Hëllef hinnen zur Verfügung stinn. Duerfir goufen déi éischt Aarbechte lancéiert, fir e Guichet social unique an eng digital Plattform mat enger Iwwersicht vun alle Sozialhëllef ze schafen.

Am Kader vun de Viraarbechte fir den Aktiounspang géint d'Aarmut wäert de Familljeminister och zesumme mat den Offices sociaux d'Sozialhëllef vereinfachen an harmoniséieren, fir dass se och wierklech do ukommen, wou se gebraucht ginn. Mee fir e wierklechen Duerchbroch brauch et och hei eng nei Approche.

Duerfir maache mir e Paradigmewissel an der Aart a Weis, wéi mir eis Hëllef opstellen. An dat, andeems mir déi gesetzlech Basis fir de Once-Only-Prinzip beim Staat och hei schafen. Dëse Gesetzesprojet, deen d'Digitalisatiounsministesch an den nächsten Deeg wäert deposéieren, dréit de momentane System komplett op d'Kopp. Et wäert an Zukunft net méi um Bierger sinn, fir d'Dokumente ëmmer erëm zesummedroen, déi e fir eng Demande brauch. All Informatiounen an Dokumenter, déi de Staat schon huet, mussen vun der Administratioun selwer zesummedroen ginn. Dat wäert dann och d'Zuel vu Refuse wéinst onkompletten Dossierer drastesch reduzéieren.

A mir ginn nach e Schratt méi wäit. Wou elo de Bierger all Hëllef muss selwer kënnen ufroen, wäerten an Zukunft d'Administratiounen kënnen bei aneren Administratiounen nofroen, wéi eng Persoun eligibel gëtt fir eng Hëllef. De Staat kann da proaktiv dëse Bierger e Formulaire schécken. A wéinst dem Once-Only-Prinzip ass dee Formulaire a ville Fäll schon am Viraus vun der Verwaltung ausgefüllt. Am beschte Fall muss de Bierger just nach ënnerschreiwen.

Mir wëlle Schluss maache mat deem administrativen Dschungel, an deem sech virun allem déi vun eis verlafene, déi et sech am mannsten erlabe kënnen. Dat ass eng Politick vun der Effikasitéit; eng Politick, wou déi finanziell Hëllef bei deene landen, déi se am meeschte brauchen.

Déi materiell Situatioun ass awer just eng Facette vun der Aarmut. Well Aarmut huet och immens Impakter op d'Gesondheet an d'Education vun eise Kanner, an dat e Liewe laang. Wéi een Acteur um Terrain et resümeiert huet: „Aarm mécht krank a krank mécht aarm.“ Dat kann eis net egal sinn. Dat dierf eis net egal sinn.

A wa mir deen Däiwelskrees vun der Aarmut duerchbrieche wëllen, da mussen mer och bei der Gesondheet usetzen. Duerfir wäert d'Gesondheitsministesch am Ufank vun nächste Joer e Plang virstellen, deen aus der „médecine scolaire“ eng „santé scolaire“ mécht. Mir wëlle proaktiv e gesunde Liewensstil bei de Schüler promovéieren an en adequaten Accès zu preventiver Medezinn fir all eis Kanner erméiglechen.

Virun allem wäerte mir dat soziaalt Ëmfeld an déi mental Gesondheet vun eise Kanner an de Vierdergrond stellen. Dat mat der Zilsetzung, méiglech Problemer an enger integréierter Approche unzegoen, mat engem medezinnesche Volet, enger Assistance sociale an engem wichtege Kontakt mat den Elteren.

Enger Etüd vun der Uni – vun eiser Uni – no, ass all fënneft Kand zu Lëtzebuerg am Risk, eng Depressioun ze entwéckelen. All drëtt Kand weist där Etüd no Symptomer vun Angschtgefiller. Dat sinn Zuelen, déi eis all interpelléieren. D'Kandheet soll eng suergefräi Zäit sinn, net eng Zäit vun Depressioun an Angscht.

Mee et ass net just bei eise Kanner a Jugendlechen, wou mer müssen hei usetzen. Déi mental Gesondheet ass e Sujet fir all Alterskategorie. D'Gesondheitsministesch mécht dat duerfir zu enger vun hire Prioritéiten fir déi nächst zwoelf Méint. Mir mussen bei all Hiewel usetzen, vun der Preventioun bis zum Traitement.

A fir de Cercle vicieux tëscht Aarmut a Gesondheet och bei den Erwuessenen ze duerchbrieche, wäerte mer am Hierscht de Pilotprojet vun enger Couverture universelle des soins de santé auswäerten a wa méiglech zu engem permanenten Deel vun eisem Sozialnetz maachen.

Domat géinge mer de vulnerabelste Leit an eiser Gesellschaft, notament de Sans-abrien, en Accès zu engem Dokter an zu Medikamenter ginn, an och eng CNS-Kaart, fir hirer Stigmatisatioun virzepräifen.

Mir schaffen all Dag dorunner, dass zu Lëtzebuerg keen an der Aarmut oder op der Strooss muss liewen. Esou huet am Dezember eng véiert Halte de nuit hir Dieren opgemaach an ech war mam Familljeminister eng nei Struktur zu Berbuerg besichen, wou 22 Better fir eeler Sans-abrien zur Verfügung gestallt ginn.

Eng sozial gerecht Politick, déi no vir kuckt – eng Regierung, déi haut iwwert d'Sozialpolitick vu muer nodenkt –, passt sech och ëmmer erëm un d'Evolution an der Gesellschaft un. Duerfir wäerte mir an deenen nächste Méint eng Rei grouss Projekte lancéieren, déi eis Politick un dës Gesellschaftsevolutiounen upasst.

Engersäits mussen mer der Realitéit Rechnung droen, dass d'Familljekompositiounen vun haut méi divers si wéi nach virun 20 oder 30 Joer. Et gëtt virun allem ëmmer méi Kanner mat just engem Elterendeel doheim. Duerfir hu mir eis am Koalitiounsaccord virgeholl, bis d'Joer 2026 e Projet ze presentéieren, fir eng eenzeg Steuerklasse ze schafen.

Fir Monoparentallen awer net aleng mat hire finanzielle Suergen ze loosser, bis dësen ambitiöse Projet ofgeschloss ass, mécht de Finanzminister geschwënn eng Propos, fir si schon ab dem 1. Januar 2025 steuerlech ze entlaaschten.

Och dat ass e weidert Puzzlestück an dëser Strategie géint Kannerarmut. Well all fënneft Kand zu Lëtzebuerg leeft an engem Stot mat just engem Elterendeel. Dat ass dee véierthéchst Taux an Europa an duebel esou héich wéi zum Beispill an Holland oder an der Schwäiz.

Doriwwer eraus suerge mir derfir, dass och d'Adoptiounsrecht deene méi diverse Familljekompositiounen Rechnung dréit.

Eng weider Realitéit ass et, dass mir haut méi laang liewen. Dat ass eng erfreeslech Evolution, mee eng, déi mer als Gesellschaft encadréieren mussen. Duerfir mussen mir eng breet Debatt iwwer eise Pensiounssystem féieren. Vill Leit si bal sou laang an der Pensioun, wéi se abezuelt hunn. Eise System ass haut gesond, mee muss och fir déi zukünftige Generatiounen ofgeséichert bleiwen. De System muss also als Ganz diskutéiert ginn, och Rechnung droend der demografescher Entwécklung an eiser wirtschaftlecher Entwécklung.

Ab dem Hierscht wäert d'Ministesch fir sozial Sécherheet bilateral Gespréicher mat de Gewerkschaften an de Betriber féieren. Mee an der Sich no engem breede Konsens wäerte mer och proaktiv d'Gespréich mat där Generatioun sichen, déi am wäitste vun der Pensioun fort ass, mee am längste mat de Konsequenzen vun eisen Decisiounen liewe muss: mam Jugendparlament, mat de Jugendparteien, mat de Studentevertrieeder, jo, mat alle Leit am Land.

A fir déi breet Gesellschaft mat anzubannen, wäert d'Ministesch och op Konferenzen an Table-ronden alueden. Mir wënschen eis hei eng grouss Partizipatioun vun alle Bierger. Fir eng gemeinsam Basis fir dës Debatt ze hunn, schafft de Conseil économique et social grad un engem Avis, deen nach dëse Summer soll finaliséiert ginn.

Egal ob a wéi eng Reform aus deem Debat ervirgeet, eent ass kloer: Eng staark Allgemengversécherung fir jiddweree bleift d'Kärstéck vun eisem Pensiounssystem a se muss jiddweringem erlaben, vertrauensvoll a Richtung Pensioun ze kucken. Dat ass eng Froe vu Solidaritéit a sozialer Kohäsion am Sënn vun eisem Generatiounenvertrag.

A mir loosse keen op der Streck. Duerfir féiere mer och eng Allocation complémentaire fir eeler Leit an. Mat dëser Hëllef, déi den Accueil gérontologique ersetzt, wäerte mir eisen eelere Matbierger mat manner Akommes besser finanziell ënnert d'Äerm kënnen gräifen, fir hinnen den Zougang zu enger Plaz an engem Altersheim an e Liewen an Dignitéit kënnen ze assuréieren.

Eng drëtt Realitéit, där mir Rechnung droen, ass d'Veeinbarkeet tëscht dem professionellen an dem private Liewen. D'Leit an d'Betriber wëllen a brauchen haut eng aner Aarbechtsorganisatioun.

Déi zoustänneg Ministere schaffen an deem Sënn un engem gemeinsame Mesürepak, dee bis Enn des Joers soll stoen. Dozou gehéiert d'Flexibilisatioun vum Congé de maternité, den Temps partiel familial, d'Organisatioun vun den Aarbechtszäiten oder nach eng Neiregelung vun der Sonndesaarbecht, esou wéi dës Moosnamen am Koalitiounsaccord festgehale gi sinn. Heizou féieren déi zoustänneg Ministeren an den nächste Méint Diskussiounen mat de Sozialpartner an hunn zum Deel schon domat ugefaangen.

Zur sozialer Kohäsion gehéiert och eist friddlecht a séchert Zesummeliewen, sech halen un déi Reegelen, déi de Staat an d'Gemenge sech ginn. Duerfir ass de Staat do, duerfir ass d'Police do. Well Sécherheet a Fräiheet, Sécherheet a friddlecht Zesummeliewen Hand an Hand ginn, a well awer och eis Populatioun wüsst, setzt d'Regierung d'Zuel vun de Kandidaten pro Promotioun bei der Police vun 160 op 200 erop. Genuch Police bedeit Visibilitéit a reegelméisseg Presenz um Terrain.

Duerfir fänkt och de Pilotprojet vun enger Unité de police locale, enger Gemengepolice, nach dëse

Summer an der Stad Lëtzebuerg an zu Esch un. Dës Unitéit ass keng Police nieft der Police, si gëtt Deel vun der Police grand-ducale.

An d'Police brauch och e klore juristesche Kader, fir kënnen ze handelen, do, wou et néideg ass. Duerfir wäert den Innenminister nach dëst Joer de Projet de loi mat engem verbesserte Platzverweis deposéieren an d'Justizministesch wäert de Code pénal moderniséieren, fir en effikasse Moyen géint déi aggressiv Mendi-citéit ze schafen.

Här President, d'Architektur vun eisem Sozialsystem definéiert sech a groussen Zich ronderëm eng Aarbechtsplaz: d'Krankekeess, de Chômage, de Pensionsregime. Et kann een dat Sozialt net vum Wirtschaftflechen trennen. Dat heescht engersäits, datt Aarbecht sech loune muss.

Mir sinn ugetrueden, fir de Leit méi Netto vum Brutto ze loossen, fir d'Kafkraaft ze stäerken. Duerfir huet déi nei Regierung d'Steiertabell dëst Joer schonn ëm véier Indextranche berengegt. Dës Chamber huet dat Gesetz gestëmmt. Jee no Familljekompositioun léisst dës Ännerung de Leit bis zu 1.100 Euro pro Joer méi an der Täsch.

Ab dem 1. Januar 2025 wäert d'Steiertabell ëm weider 2,5 Indextranchen berengegt ginn. Dat wäert nach emol jidderengem méi Kafkraaft ginn. Dës Mesur mécht wirtschaftlech a sozial Sënn.

Mee dat Wichtigst bleift als Éischt emol, eng Aarbecht ze hunn. An duerfir mussen Aarbechtsplaze geschafe ginn. D'Wirtschaft dréit méi lues. D'lescht Joer, just éier dës Regierung ugetrueden ass, hat Lëtzebuerg eng Rezessioun. An d'ekonomesch Perspektiven a ganz Europa bleiwen ënnert der historescher Moyenne. An déi digital Transitioun gëtt an deem Kontext oft mat skepteschen Ae gesinn, trotz allem positive Potenzial.

Duerfir muss mir haut eis Aarbechtswelt vu muer preparéieren. D'Ekonomie vu muer wäert anescht si wéi déi vun haut. Mee änlech Suerge gouf et och bei aneren Transitiounen: beim Stroum, beim Auto, beim Computer. Virun 20 Joer gouf et knapps Internet; haut kennt oder benotzt zum Beispill jiddwereen d'Servicer vun Amazon. Mee esou e Beispill weist och, wat doraus kann entstoen: Amazon huet haut méi wéi 4.000 Aarbechtsplazen zu Lëtzebuerg geschaaft.

Wat ëmmer wouer war a wouer bleift, ass, datt Aarbechtsplazen do geschafe ginn, wou et Wuesstem gëtt. A Wuesstem entsteet do, wou e Land e kompetitive Kader bitt.

Den Term „Kompetitivitéit“ gëtt oft als Synonym vu Sozialofbau an Aarbechtsplazverloschter gesinn. Mee Kompetitivitéit ass an eisen Aen näischt Negatives. Et beschreift jidder Land säi beschte Versuch, an engem bestëmmte Secteur besser ze si wéi déi aner Länner. Dat wëll dës Regierung fir eist Land a fir Europa. Dës Konkurrenz ass fir jiddweree vu Virdeel. Et féiert zu Innovatioun, zu besserer Präisser a besserer Qualitéit.

Eis Kompetitivitéit muss ee gesinn och vis-à-vis vun aneren europäesche Länner, mee och als Deel vun der ganzer EU vis-à-vis vum Rescht vun der Welt. Europa als Ganzt huet an de leschte Joren u Kompetitivitéit verluer. De PIB pro Kapp an Amerika huet iwwert déi lescht Joren all eenzel grouss europäesche Ekonomie iwwerhol.

Dësen Trend riskéiert, sech ze verschäerfen. Mir sinn nämlech och an de Secteure vun der Zukunft manner kompetitiv ginn; bei den erneierbaren Energien, bei der kënschtlecher Intelligenz. China dominéiert 80 % vum globale Marché vun der Produktioun vu Fotovoltaikanlagen. Eng chineesche Firma ass mëttlerweil de gréisste Verkeefer vun Elektroautoen. D'Silicon

Valley an Amerika dominéiert den Tech-Secteur. No Google, Apple an Amazon ass ChatGPT dat neiste Beispill vum amerikanesche Virsprong.

Fir eis Kompetitivitéit ze erneieren, brauche mir virun allem zwou Saachen: engersäits e kompetitive legalen a steierleche Kader an anerersäits Strategië fir Ekosystemer a spezifesch Secteuren.

De legale Kader an Europa an zu Lëtzebuerg ass oft komplex, voire ze komplex. Och hei brauch et e Mentalitéitswandel, ewech vun der Iwwerreglementatioun, zréck bei de gesonde Mënscheverstand. D'Reegele mussen de Firmaen hëllef ze wuessen, net hire Wuesstum ausbremsen.

Virun allem eis kleng a mëttelgrouss Betriber dierfen net un engem Bürokratie-Burnout ënnergoen. Well do entsteet d'Majoritéit vun den Aarbechtsplazen. An dorunner schaffe mir all Dag, heiheim an zu Bréissel.

Fir dass e Saisonaarbechter net méi laang op seng Pabeiere waarde muss, wéi d'Saison iwwerhaapt dauert, wëlle mir dës Proceduren nach dëse Summer beim Wäibaudesch vereinfachen.

Fir dass d'Bauern hir Zäit um Feld an net um Büro verbréngen, bréngt d'Agrikulturministesch nom éischte Landwirtschaftsdësch e Gesetzesprojet an d'Chamber, fir de bürokrateschen Opwand fir eis Bauern ze reduzéieren.

Fir datt eis PMEen déi beschtméiglech Konditiounen hunn, sech ze entwéckelen, presentéiert de Wirtschaftsminister nach dëst Joer eng Revisioun vun der Loi-cadre fir d'PMEen a schafft un der administrativer Vereinfachung, fir eng Firma ze grënnen.

E kompetitive Kader geet och op déi spezifesch Besoien vun ënnerschiedleche Betriber an, jee no Secteur a Gréisst vun de Betriber. Esou gëtt e Land och méi kompetitiv duerch Innovatioun. An Innovatioun, wéi mer wëssen, fänkt oft mat enger gudder Iddi an enger Startup un. Mee nieft enger gudder Iddi brauche Startuppen och finanziell Hëlfelefen a kompetent Mataarbechter. Hei wäert de reglementareschen a fiskale Kader an noer Zukunft verbessert ginn.

Mee och déi bestoend Betriber innovéiere stänneg. Dofir begrëisse mer, datt d'Bonification d'impôt fir esou Aktivitéite schnell gestëmmt ginn ass, mee mir kucken elo, fir dat nach méi effikass ze maachen. A fir all d'Betriber wäert de Once-Only-Prinzip beim Staat den administrativen Opwand verréngeren an domat eis Kompetitivitéit stäerken.

Nieft méi einfache Reegele brauchen eis Betriber och steierlech an attraktive Kader. Duerfir wëlle mer de Steiersaz fir d'Betriber un den internationalen Duerchschnitt upassen. D'Regierung proposéiert duerfir, de Kierperschaftssteiersaz ab dem 1. Januar 2025 vu 17 op 16 erfrozesetzen.

All dës Moosname stäerken eis Kompetitivitéit. Si ginn eise Betriber erëm Sécherheet, fir ze plangen, ze investéieren, ze expandéieren a fir esou Aarbechtsplazen ze schafen. Mee Kompetitivitéit spillt net just um Niveau vun der ganzer Ekonomie, si spillt och an all Secteur.

Wa mir wëllen, dass Lëtzebuerg weider vill a gutt Aarbechtsplaze schafft, da muss mer geziilt a strateegesch Secteuren e performanten Ekosystem ubidden. Mir hu schonn esou en Ekosystem am Secteur vun den Daten an der Kommunikatioun. Dee baue mer konsequent weider aus.

Ee vun de gréissten Acteuren an deem Beräich, d'SES, wou de Staat eng Partizipatioun huet, huet virun zwee Méint decidéiert, Intelsat opzekafen. Dat eebe grad, fir sech méi staark am Satellitten-, am

Datesegment vun der Zukunft ze positionéieren. Dat stäerkt dës historesch Firma mat weltwäitem Sëtz zu Betzder. An dat stäerkt de ganzen Ekosystem ronderëm d'Satellitten an de Weltall hei am Land.

Lëtzebuerg zeechent sech awer och aus duerch d'Sécherheet vu sengen Datenzentere: Ee Véirel vun allen Datenzentere mat héchster Sécherheetsqualifikatioun an Europa steet haut zu Lëtzebuerg. Zur Sécherheet gehéiert haut och d'Souveränitéit vun den Daten. Et ass haut wichteg, datt een d'Kontroll doriwuer huet, duerch wéi eng Länner Daten transitéieren. Hei positionéiere mir Lëtzebuerg als Pionéier, nottamment am breede Kader vun der Europäescher Unioun.

Am Hierscht wäert de Projet Clarence vu LuxConnect a Proximus live goen. Dëse Projet offréiert déi éischt dekonnectéiert Cloud-Solutioun, déi Daten exklusiv op europäeschem Buedem stockéiert a geréiert.

An deem Kontext ass Lëtzebuerg och Deel vun europäesche Projete, fir e Cloud-Edge-Continuum ze schafen, eng Infrastruktur, déi ënner anerem néideg ass, fir d'autonomt Fueren ze erméiglechen – eng weider Aktivitéit, déi mir zu Lëtzebuerg developéiere wëllen. Duerfir mécht am Hierscht zu Biissen en Incubateur am Automobility Campus seng Dieren op, dee Firmen an deem Beräich ënnerstëtze wäert.

An deem Secteur si mer och frou, datt nieft Lyten och Pony.ai sech engagéiert huet, fir sech hei zu Lëtzebuerg niddereeloossen. Pony.ai ass e Leader am Beräich vun autonome Fueren an Amerika an a China. An dës Firma bréngt elo hiren europäesche Sëtz a Recherchezenter op Lëtzebuerg.

Fir eebe grad esou Recherche ze erméiglechen, brauche mir och héich performant Computeren als e weidert Pëselstéck an deem ganzen Ekosystem. Duerfir preparéiere mir d'Mise en place vun engem Supercomputer vun der neier Generatioun, deen de MeluXina-Computer ersetze wäert. A mir ginn nach e Schritt méi wäit. Mir hunn am Mäerz eis Kandidatur gestallt, fir de Standuert fir ee vun den éischte Quantecomputeren an der EU ze ginn.

Dir gesitt, eis Aktiounen sinn all Deel vun enger integréierter Approche – eng Approche mat engem klarem Zil: Lëtzebuerg zu engem Leader an der Datenökonomie ze maachen! Wa mir wëllen e Leader sinn, da muss mir eis och eng Strategie ginn, fir den Esor vun der Kënschtlecher Intelligenz ze begleede – eng Technologie, déi vu villen als déi nächst industriell Revolutioun beschriwwen gëtt. Un där Strategie schaffe mer. D'Zil ass et, dës nei Technologie an den Dëngscht vun eise Bierger ze setze fir eng besser Liewensqualitéit a besser Servicer.

Dësen Datenökosystem ass och wichteg fir eise Finanzsektor, déi dreiwend Kraaft vun der Lëtzeburger Ekonomie. Mir wëllen dës Erfolgsserie, dës Erfolgsgeschicht weiderschreien. Och hei brauch et Kompetitivitéit, well eis Konkurrente schlofen net.

Duerfir gëtt de legislative Kader vun alternative Fongen an Digital Assets moderniséiert. Oft sinn et kleng legislativ Upassungen, déi dee ganzen Ënnerschied maachen.

Mir positionéiere Lëtzebuerg och am Beräich vun den aktiv generéierten ETF-Fongen, duerch d'Erofsetze vun der Taxe d'abonnement fir dësen Typ Fongen ab dem nächste Joer. Dëst ass e Marché mat engem immense Potenzial, deen an der EU nach relativ ënnerentwéckelt ass.

De legale Kader ass déi eng Saach, mee dësen Ekosystem brauch och Talenter. Déi muss mir selwer trainéieren an och aus dem Ausland unzéien. Duerfir wäerte mir d'Schafe vun zwee neie Masterstudiegäng

op der Uni.lu ënnerstëtzen: een am Actuariat an een an de Private Assets zesumme mat de Beruffsorganisatiounen ACA an ALFI.

D'Finanzplaz brauch Spezialisten a mir sinn do an enger haarder Konkurrenz mat London, Paräis, Frankfurt, Dublin. Duerfir wëlle mir nach dëst Joer fir d'Steierjoer 2025 d'Prime participative an de Régime d'impatriation iwwerschaffen a méi attraktiv maachen.

An innerhalb vum Secteur schaffe mir och weider um Ekosystem an der Finance durable, ënner anere mam weltwäit éischten Accelerateurprogramm fir Firmen, déi gezielt gréng Finance mat digitaler Innovatioun verbannen, oder mat der Ambitioun, fir iwwer d'Finance verte erasuzegoen an eng Virreideroll am Beräich vun der Finanzéierung vu soziale Projeten ze iwwerhuelen.

Iwwer eis Finanzplaz ka Lëtzebuerg esou e groussen Impakt an der Welt hunn, notamment am globale Kampf géint de Klimawandel.

Här President, eis Gesellschaft an eis Ekonomie brauchen all Dag vill Energie. En vue vum globale Klimawandel musse mir kucken, datt esou vill wéi méiglech dovunner aus ëmweltfrëndleche Sourcë kënn. Duerfir musse mir haut iwwer d'Energie vu muer schwätzen.

De Krich an der Ukrain, mee och scho fréier Spannungen am Noen Osten hunn eis gewisen, datt mir duerch eisen Energiemix den internationalen Developpementen ausgelievert sinn.

D'Präisser sinn 2022 duerch d'Ewechfale vum russesche Gas an Ueleg an d'Luucht geschoss an et gouf e Präisdeckel op all d'Energien en place gesat. Dee géllt bis den 31. Dezember dëst Joer. Dësen huet de Leit a Betriber an dësen exceptionellen Ëmstänn zolidd ënner d'Äerm gegräff.

Well déi meescht Energiepräisser gefall sinn an de leschte Méint, falen déi meescht Energiepräisdecken ab dem 1. Januar 2025 ewech. Mee mir halen de Stroumpreisdeckel nach 2025 bäi, well de Stroum an der Kris fir e puer Joer kaaft ginn ass an déi héich Akafspräisser vun deemools hunn nach 2025 hir Repercussiounen. Mir maachen dat op eng sozial gerecht Manéier.

Engersäits hëllef mir alle Stéit, andeems mir just fir d'Joer 2025 d'Hallschent vun der projezierter Hausse iwwerhuelen. Domat bleift de Stroumpreis an de selwechte Paragë wéi an eisen Nopeschregiounen.

Anerersäits ënnerstëtze mir gezielt déi Leit mat mander Akommes duerch dräi cibléiert Moosnamen: d'Prime énergie gëtt verdreifacht fir déi aktuell Beneficiairen a geet da progressiv erof, de Crédit d'impôt énergie fir REVIS-Empfänger gëtt op 90 Euro eropgesat an de Staat iwwerhëlt och fir 2025 een Deel vun den Energiekäschte vun den Altersheimer, fir datt d'Präisser, déi d'Leit musse bezuelen, stabil bliwen.

Dës Mesüeren, fir déi mer ronn 50 Milliounen Euro an de Grapp huelen, wäerten de Leit mat mander Akommes derbäi hëlfen, mat deene Käschten eens ze ginn, déi net iwwer de Stroumpreisdeckel couvriert sinn. Och dës Mesüre muss een duerfir am Kontext vun der Aarmutsbekämpfung gesinn.

Mir fiederden den Effet vum héije Stroumpreis awer och of mat engem A op eis Klimaziler. An enger Klimaperspektiv ass natierlech déi beschten Energie déi, déi guer net gebraucht gëtt. Esou huet Lëtzebuerg tëscht dem Abrëll 2023 a Mäerz 2024 bal 8 % manner Stroum verbraucht wéi an de Jore virdrun. Dat ass eng positiv Entwécklung an déi muss weider geförderet ginn.

Mee fir d'CO₂-Emissiounen substanzuell ze reduzéieren, musse mir virun allem vun de fossilen Energien ewech an eriwir op déi nohalteg Energien: vu Kuelen a Gas op d'Fotovoltaik, vun der Pëtrolsheizung op d'Wärmepompe, vum Bensinier op den Elektroauto. Alljoers kënn neie gréng Stroum un d'Netz, alljoers gi Wärmepumpen installéiert an alljoers gi méi Elektroautoe kaaft. Dat ass gutt, mee mir wëlle méi schnell virukommen, mat enger pragmatescher Klimapolitik, mat Ureizer, déi de Leit Loscht maache matzemaachen. Duerfir investéiere mir massiv an erneierbar Energien. Eleng dëst Joer wäerten 2,5 Milliarden an d'Ëmsetzung vum nationalen Energie- a Klimapläng fléissen. Dat ass esou vill wéi nach ni virdrun! A fir Planungssecherheet ze ginn, hu mir decidéiert, fir iwwer de Mécanisme de compensation d'Käschte vu gréngem Stroum bis 2028 ze stabiliséieren.

An duerfir féiert dës Regierung en neie Klimabonusregimm an, deen ab dem 1. Oktober 2024, also dëst Joer, gräife soll. Bis dohinner wäerten déi aktuell Reegele gëllen, wann d'Chamber domadder d'accord ass.

Well et bei der energieetescher Effizienz vun eisen Haiser nach grouss Efforte brauch, gëtt déi finanziell Ënnerstëtzung fir d'energieetesche Renovatioun vu Wunnhaiser, also de Klimabonus Wunnen, zesumme mat der Majoratioun aus der Tripartitt bäibehalen. Bei de Fotovoltaikanlagen hale mer de Basisregimm vu 50 % Finanzéierung bäi; dat, well Fotovoltaikanlage generell méi bëlleg gi sinn an den Invest an d'Installatioun och mat 50 % finanziell attraktiv bleift.

Mir passen de Klimabonus Mobilitéit ab dem 1. Oktober enger Rei Entwécklungen un:

Éischtens – an dat ass eng gutt Entwécklung – sinn d'Elektroautoen an de leschte Jore méi bëlleg ginn. Duerfir kritt een a Zukunft fir en Elektroauto eng maximal staatlech Hëllef vu 6.000 Euro. Dat ass liicht manner wéi bis ewell, mee relativ zu de Käschte vun de meeschten Elektroautoen dat selwecht.

Zweetens gëtt de Krittär, fir dës Zomm ze kréien, méi ekologesch gestaffelt: Bei Autoe mat bis zu 16 Kilowatt Verbrauch pro Stonn pro 100 Kilometer kritt ee bis zu 6.000 Euro, tëscht 16 an 18 Kilowatt 3.000 Euro a bei engem ganz décke Motor leet de Staat näischt méi bäi. Eng Ausnam gëtt et hei fir gréisser Elektroautoe fir Famillje mat dräi oder méi Kanner.

Drëtens erhéije mer d'Zäit, déi een den Auto hale muss, fir eng Subventioun ze kréien, vun engem op dräi Joer, a mir féieren eng Primm vu 1.500 Euro a fir elektresche Occasionsautoen, déi méi wéi dräi Joer hunn. Béid Ännerunge wäerten dozou bäidroen, dass en zweete Marché vun Elektroautoen entsteet. Dat mécht se engersäits méi attraktiv an anerersäits reduzéiert et de Ressourcëverbrauch.

Elektresch Vëlo sinn eng flott Saach. An d'Zil vu méi Elektrobiken am Verkéier ass largement erreicht: 80.000 Vëlo si bis ewell zu Lëtzebuerg vum Staat subsidiéiert ginn. Bei den elektresche Vëlo kommen duerfir och Ännerungen: Ab dem 1. Oktober dëst Joer gëtt nach just de Kaf vu sougenannte „Cargobikes“ finanziell vum Staat ënnerstëtzt, well dëst sinn am Alldag am stättesche Raum fir jonk Familien eng reell Alternativ zum Auto. D'Leit, déi d'Allocation de vie chère kréien, kréien och weider eng finanziell Ënnerstëtzung beim Kaf vun engem Vëlo. Dat ass Deel vun eiser Strategie géint d'Aarmut a fir sozial Inklusioun.

Suen aleng ginn awer net duer, fir eis Klimaambitiounen ze realiséieren. Och hei brauch et eng Politik vun der Effikasitéit, fir e Gank méi héich ze schalten. E Mix aus finanziellen Hëlfele an einfache Prozeduren ass eng staark Kombinatioun, fir schnell Fortschréttler ze maachen.

Engersäits féiere mer, wéi scho gesot, eng Bagatellregelung a bei de Baugeneemunge fir Fotovoltaikanlagen. Wien esou eng Anlag wëll, dee soll déi och kréien an e soll se schnell kréien, ouni grouss administrativ Demarchen. Laangfristeg ass eng Fotovoltaikanlag um eegenen Daach nämlech net just gutt fir d'Ëmwelt, mee och de beschte Schutz géint d'Entwécklung vun den Energiepräisser.

A fir de Leit Loscht op d'Energietransition ze maachen, entwéckele mer bis Enn des Joers en neien Tool, fir den Eegeverbrauch vu Fotovoltaikstrom besser verständlech ze maachen.

Mee dee Problem ass och hei eng ze komplizéiert Prozedur, déi an dësem Fall dozou féiert, dass d'Demanden net schnell genuch traitéiert ginn. Virun allem bei der Renovatioun vum Haus ass dat net gutt, well d'Käschte schnell iwwer 50.000 Euro klammen. Domat schrecke mir vill Interessenten of. Entweder et streckt een alles vir oder et hëlt een e Prêt op. Dann ass de Choix séier gemaach, well et ass kee richtege Choix. Fir vill Leit ass weeder Virstrecken nach e Prêt opuelen eng wierklech Optioun fir dës Aarbechten.

Wa mir eng Klimapolitik mat de Leit wëlle maachen, da kann de Staat d'Leit net ausbremsen. An duerfir schafft den Energieminister do drun, de Prefinanzement vun de Klimahëlfele anezeféieren. An enger éischer Phas wäert d'nächst Joer de Prefinanzement vu Fotovoltaikanlage kommen.

D'Prioritéit bei den technesche Viraarbechten ass et och, sécherzestellen, dass de Prefinanzement och schnell bei de Betriber, déi dës Aarbechte maachen, ukënn. Mir hu kengem gehollef, wa mir de Retard, dee mer haut bei de Privatpersounen hunn, elo einfach op d'Betriber iwwerdroen.

De Prefinanzement ass am Geescht vun enger Klimapolitik, déi d'Leit mat op de Wee hëlt. Mee fir esou eng Klimapolitik brauche mer och pragmatesch Reegele bei grouss Wand- a Solarinstallatiounen, a kee versteet d'Prozeduren – an hir Limitatiounen – am Alldag esou gutt wéi d'Acteuren um Terrain. Dat ass hei eebe just net anescht wéi am Logement.

A genau wéi am Logement organiséiere mer duerfir dëst Joer eng breet Consultatioun vum Secteur a vun de Gemengen, fir d'Prozedur ronderëm d'Wand an d'Solarenergie eemol komplett op de Leescht ze huelen, mat engem klaren Zil: méi schnell méi Wandrieder a méi Fotovoltaikanlagen autoriséieren.

Esou eng gemeinschaftlech Approche huet bei der nationaler Logementsreunioun hir Friichte gedroen. Ech hunn Iech dat virdu gesot. A si wäert och hei zu konkrete Resultater féieren, well se entsprécht eigentlech dem Lëtzebuergesche Erfolgsmodell vun Dialog an Zesummenaarbecht, an dee géife mer gäre weider opliewe loossen.

An och wann déi grouss Fotovoltaikanlagen haut schonn e grouss Succès hunn, wäert den Energieminister am Hierscht e grouss Fotovoltaiksdag organiséieren. Hei ginn dann Innovatioun a Best-Practice-Beispiller presentéiert, zesumme mam a fir de Secteur.

A mir lancéieren an den nächste Méint zwou nei Ausschreiwunge fir grouss Fotovoltaikanlage mat neie Louse fir innovativ Iddien, esou wéi d'Fotovoltaik, déi an d'Fassad integréiert ka ginn.

Mir wëllen Innovatioun an alle Beräicher vun der erneierbarer Energie erlaben a proaktiv féieren. Dobäi dierfe mer eis dann och net vun eisen eegene Reegele limitéiere loossen, déi heiansdo, muss ech soen, schwéier novollzéierbar sinn.

Esou zum Beispill bei der Iddi, fir Wandrieder a Fotovoltaikanlage méi no nieft den Autobunnen ze bauen. Déi zoustänneg Ministeren erwaarden nach dese Summer éischt Resultater vun enger Etüd, déi d'Fotovoltaikpotenzial vum Lëtzebuenger Autobunnsnetz aschätzt.

Mir wäerten d'Reegele fir de Bau vu Wandrieder a vun Industriezone besser harmoniséieren, fir dass energieintensiv Betriber sech direkt selwer mat gréngem Stroum versuerge kënnen. A bei der sougenannter „Agrifotovoltaik“ wäerte mir d'Auswärtung vun der Pilotausschreiwung ofschléisse mam Zil, den Impakt op de landwirtschaftlechen Ertrag ze minimiséieren.

Op der Basis vun deenen Analyse wäert d'Regierung esou schnell wéi méiglech decidéieren, wéi des Iddie kënnen virugedriwwen ginn. Selbstverständlech ass et eis wichteg, dass all des nei Iddien am Aklang mam Mënsch, der Natur an der Sécherheet realiséiert ginn.

Eng Klimapolitick ass nëmmen erfollegräich, wa se d'Leit mathält a si hëlt d'Leit nëmme mat, wa se net op d'Käschte vun eisen Aarbechtsplazen oder eisem Sozialmodell geet. Mir kënnen keng Klimapolitick um Réck vun der Kompetitivitéit maachen. Duerfir mussen mir och der Wirtschaft hëllefen, dese Schrëtt matzegoen iwwert d'Klima-Agence, Luxinnovation, de Klimapakt, an iwwert en neie Gesetzesprojet, deen de Wirtschaftsminister viru Kuerzem deposéiert huet an deen eis Betriber bei Investissementer am Kader vun der ekologescher Transitioen nach besser finanziell ënnerstëtzt.

Nieft méi einfache Prozeduren an dem deelweisen Aféiere vum „silence vaut accord“, hu mir d'finanziell Enveloppe an d'Portée vun deenen Hëllefen erweidert, déi och elo den Ausbau vun Hydrogeensinfrastrukturen an den Akaf vun elektresche Camionnetten couvréiert.

Mir müssen och spezifesch eis Industrie bei der Transitioen ënnerstëtzen, well d'Industrie bleift e wichtegen Deel vun eiser Wirtschaft a vun eiser Souveränitéit. Duerfir huet de Wirtschaftsminister mat den Acteuren um Terrain eng gemeinsam Feuille de route ausgeschafft, déi des Transitioen begleet wäert.

Et ass zum Beispill wichteg, dass Lëtzebuerg un den internationalen Hydrogeensreseau ugeschloss gëtt, well dat eng villversprechend Energie ass fir d'Schwéierindustrie, wéi zum Beispill eis Stolindustrie.

Duerfir sinn ech och frou, dass, no Echangé mat eisen hollänneschen a belsche Partner, d'Creos un engem grenziwwerschreidende Projet deelhält, fir iwwert déi nächst zéng Joer eng Hydrogeeninfrastruktur an der Groussregioen mat opzebauen.

A fir méi erneierbar Energien heiheem ze kréien, gëllt et och, mat aneren europäesche Partner enk zesummenzeschaffen. Duerfir hunn ech dese Sujet och bei menge rezente Gespréicher mat dem portugiseschen an dem hollännesche Premier beschwat. Hei kënnen nei Kooperatiounen entstoen.

Alles dat wäert eis Offer un erneierbaren Energie komplettéieren an ass domat en integralen Deel vun eiser Strategie, fir aus Lëtzebuerg e Land mat vill méi erneierbarer Energie ze maachen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, dat sinn e puer Haaptziler fir déi nächst zwielf Méint.

Fir eng Politick, déi sech un déi nei geopolitesch Realitéit adaptéiert a gemeinsam mat eise Partner de Fridden an d'Fräiheet an Europa schützt.

Eng Politick, déi d'Prozedure vereinfacht an domadder d'Basis leet, fir méi Wunnenge méi séier ze bauen.

Eng Sozialpolitick, déi sech ëm déi bekëmmert, déi et am meeschte brauchen, an déi d'Armutsbekämpfung an d'Kannerarmut konsequent ugeet.

Fir eng Steuer-, Finanz- a Wirtschaftspolitick, déi Aarbechtsplaze schafft an de Wuelstand generéiert, mat deem mir eise Sozialmodell bäibehale kënnen.

Fir eng Klima- an Energiepolitick, déi d'Leit an d'Betriber mathält um Wee an eng CO₂-neutral Zukunft.

An all dese Beräicher gi mir nei Weeër. An op desen neie Weeër si mir och schonn e gudden Schratt virukomm. Ech weess, dass Verschiddener heibannen an dobaussen am léifsten hätten, dass eise ganze Koalitiounsprogramm elo schonn, no aacht Méint, ëmgesat wär.

Mee Politick mécht ee Schratt fir Schratt. Besonnesch an engem lieweger Demokratie wéi mir eng sinn. Duerfir awer net mat manner Ambitioun oder Elan. Den Erfolleg moosst een um Enn vun enger Legislaturperiod, am Ganzen.

Ech hunn haut net all Thema ugeschwat, wat fir eis Zukunft wichteg ass, mee des Deklaratioun ass jo och net en neie Koalitiounsaccord. Et ass e Lagebericht um Ufank vun enger Amtszäit vun deser Regierung an en Ausbléck op e puer wichteg Elementer vun den nächste Méint. Si schreift sech an an de Regierungsprogramm vum November d'lescht Joer.

A wéi all Regierungserklärung, wéi all Erklärung zur Lag vun der Natioun, wäerten déi eng se gutt an déi aner manner gutt fannen. Mee d'Stärkt vun enger pluralistescher Demokratie läit jo doranner, dass et eng Konfrontatioun vun ënnerschiddlechen Iddien zu den Erausforderunge vun eiser Zäit a vun der Zukunft gëtt.

An duerfir freeën ech mech op des Debaten des Woch – mee och duerno – mat Iech als gewieltene

Verrieder vum Vollek, mee och iwwert des héicht Haus eraus, mat alle Leit hei am Land iwwert des wichteg Theemen.

Mir sinn houfreg op déi Lëtzebuenger Demokratie a mir wëllen a mussen se all Dag stäerken. Fir des Demokratie ze stäerken, wëll ech duerfir d'Commission consultative fir Mënscherechter, déi haut bei mir am Staatsministère ugesidelt ass, un des Chamber rattachéieren, fir dass hir wichteg Avisen am legislativen Prozess nach méi Attentioun kréien.

A fir d'Diskussioun an der Demokratie esou breet wéi méiglech ze maachen, deposéieren ech nach virum Summer e Gesetzesprojet, fir der Press e gesetzlech verankert Recht op Informatiounen ze ginn, fir dass si d'Allgemengheet beschtméiglech informéiere kann.

Et geet hei net nëmmen ëm Informatiounen, et geet net nëmmen ëm Transparenz. Am Kär geet et ëm Vertrauen. Eng Politick mat de Leit a fir d'Leit kann een an enger Demokratie nëmmen am Vertrauen an am Dialog maachen.

Dat heescht net, dass een ëmmer muss bei allem mat jiddwerengem d'accord sinn. No all Diskussiounen müssen Entscheedunge getraff ginn, well soss bleift eist Land stoen. Dat wëlle mir net. An dat ass d'Aufgab vun der Regierung an deser Chamber, fir dass et Bewegung gëtt.

Här President, eis Gesellschaft steet virun enger Rëtsch Erausforderungen. Mir kënnen eis et einfach maachen an des Defien ignoréieren. Et ass einfach, et ass komfortabel, et ass berouegend. Mee et ass nëmmen haut einfach, komfortabel a berouegend. Muer wäert et duerfir ëmsou méi schwéier, ëmsou méi onkomfortabel an ëmsou méi beonrougend sinn.

D'Aufgab vun der Politick ass et, d'Zukunft ze gestalten. Loosst eis des Zukunftsgestaltung, am Interêt vun eisem Land, gemeinsam a virun allem respektvoll diskutéieren.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech ginn dem Här Premierminister Akt vu senger Deklaratioun. Ech soen him Merci fir seng Ausféierungen; Ausféierungen, déi mer muer de Moien a muer de Mëtten am Kader vun der Debatt iwwert d'Lag vun der Natioun wäerten heibannen debattéieren.

Domat si mer dann och schonn um Enn vun eiser Sëtzung vun haut ukomm. D'Chamber kënnt muer um 9.00 Auer nees zesummen.

D'Sëtzung ass opgehewen.

(La séance plublique est levée à 15.57 heures.)

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique

M. Claude Wiseler, Président

p. 63

2. Débat sur la politique générale sur l'état de la nation

M. Marc Spautz (interventions de M. Georges Engel, M. Mars Di Bartolomeo, M. Ben Polidori, M. Sven Clement, Mme Octavie Modert et M. François Bausch) | M. Gilles Baum | Mme Taina Bofferding (intervention de M. Marc Spautz) (dépôt des motions 1 et 2) | M. Fred Keup (interventions de M. Marc Baum, M. Mars Di Bartolomeo et M. François Bausch)

p. 63

Présidence : M. Claude Wiseler, Président ; M. Fernand Etgen, Vice-Président

Au banc du Gouvernement : M. Luc Frieden, Premier ministre ; Mme Martine Hansen, Mme Yuriko Backes, M. Max Hahn, M. Gilles Roth, Mme Martine Deprez, M. Léon Gloden, Mme Stéphanie Obertin et Mme Elisabeth Margue, Ministres

(La séance publique est ouverte à 09.01 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

M. Claude Wiseler, Président | Ech maachen d'Setzung op.

Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

M. Luc Frieden, Premier ministre | Mir hu vill ze soen, Här President, mee keng formell Kommunikatioun de Moien.

2. Débat sur la politique générale sur l'état de la nation

M. Claude Wiseler, Président | Da komme mer elo zur Debatt iwwert d'Lag vun der Natioun. D'Riedezäit ass nom Modell 5 festgeluecht an deemno follgendermoossen opgedeelt: D'CSV-Fraktioun huet 155 Minutten, d'DP huet 120 Minutten, d'LSAP 105, d'ADR 75, déi gréng 50, d'Piraten 37,5, déi Lékn 25. An d'Regierung huet duerno 100 Minutte fir ze äntweren. Ech maachen Iech drop opmierksam, datt déi eenzel Fraktiounen a Sensibilitäten déi Zäiten net ganz mussen ausnutzen.

(Hilarité)

Et si schonn ageschriwwen: den Här Marc Spautz, den Här Gilles Baum, d'Madamm Taina Bofferding, den Här Fred Keup, d'Madamm Sam Tanson, den Här Sven Clement an d'Madamm Carole Hartmann. Als éischte Riedner ass den honorabelen Här Marc Spautz agedroen. Här Spautz, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Spautz (CSV) | Här President, Dir Dammen an Dir Hären, léif Frënn, mir hate gëschter eng Ried vun der neier Regierung, déi ënnert dem Motto stoung: „Einfach. Besser. Modern.“ An ech mengen, dass deen Titel och genau passt bei dat, wat de Premierminister eis am Numm vun dieser Koalitioun, där neier Majoritéit, déi bei de Wale vum Oktober ervirgaangen ass, virgestallt huet.

Bei all deene Reaktiounen, déi komm sinn an der Press, gëschter Owend an enger Televisiounsemissioun an och haut de Moien um Radio, do hunn ech mer heiansdo d'Fro gestallt, ob mer alleguerten an där selwechter Sitzung waren. Mee ech war awer berouegt, wéi ech do d'Titeln an der Press gelies hunn, wou d'Press gesot huet: „Et war eng kloer Ried. Et war eng Ried mat vill Inhalt.“ An déi eenzeg Fro, déi ëmmer och vun der Press opgeworf ginn ass, ass déi vun der Géigefinanzéierung gewiescht.

Mir hu jo – dank de Computeren an dank all deem, wat méiglech ass, kanns de haut jo och nokucke goen – bei deene leschte fënnf Regierungserklärungen

an der Press ni d'Fro fonnt vun der Géigefinanzéierung. Ech hunn do och ni d'Ausso fonnt vun der Géigefinanzéierung. Dofir war ech elo e bësse paff, dass dat elo dës Kéier de Mëttelpunkt ass – obwuel déi Fro legitim ass. Mee bei all deene Punkten, bei all deem, wat déi lescht Jore gemaach ginn ass a Regierungserklärungen, war d'Thema vun der Géigefinanzéierung ni d'Hauptthema. Wat ech awer festgestallt hunn, ass, dass dat de Moment scheinbar dat ass, wat am allerwichtigsten ass. Et ass och wichtig, dass ee weess, wéi ee wat finanzéiert, ganz kloer. Mee wisou elo net iwwert den Inhalt diskutéiert gëtt, mee just iwwert d'Géigefinanzéierung, dat huet mech dach awer e bësse gewonnen.

Dat hei war eng Regierungserklärung ouni eidel Versprechen, mee mat konkrete Punkten, mat engem konkrete Farplan. Mee et geet verschiddene Leit nach net séier genuch. De Premier huet ënnerstrach, dass dat hei de Punkt wier fir déi nächst zwoelef Méint an dass d'Fachministeren op déi eenzel Punkte géifen zrëckkommen. Mee dat ass net iwwerall hänke bliwwen, well et iwwerall heescht: „Et ass keen Inhalt do an et ass net genuch driwwer diskutéiert ginn.“

Ma dofir, Dir Dammen an Dir Hären, léif Frënn, wäert ech mech dann och während 155 Minutten nach eng Kéier mam Inhalt vun deenen eenzelne Punkte beschäftegen ...

(Hilarité)

... an dat och nach eng Kéier ervirstellen.

Une voix | Dir musst awer net esou laang schwätzen.

M. Marc Spautz (CSV) | Gelif? Jo, hei steet, 2.32 Stonnen hätt ech nach.

Dir Dammen an Dir Hären, léif Frënn, de Premier huet gëschter ënnerstrach, wéi wichtig d'europäesch Punkte sinn, wéi wichtig dat Europäesch ass an dass Lëtzebuerg ouni Europa näischt ass. An dat hu mer jo och déi lescht Wochen a Méint gesinn. A grad mir Lëtzebuurger, mir mierken et regelméisseg.

Virun allem och an der Covidkris hu mer et gemierkt: Wa mer do eis Noperen net gehat hätten, dann hätte mer alleguerte komesch aus der Wäsch gekuckt. Well wa si et net gewiescht wieren, déi de Santésecteur oprecht erhalen hätten, da wier et e bësse komesch ginn. Well ech weess net, ob d'Leit et fäerdegbruecht hätten, 25 Stonnen den Dag ze schaffen, well menges Wëssens huet en der just 24. Mee wann ee weess, dass iwwer 60 % vun deene Leit, déi am Gesundheitssecteur schaffen, Grenzgänger respektiv Netlëtzebuurger sinn, da muss ee soen: Wa mer déi do net gehat hätten, da wier et net gaangen!

Mir wëssen, wat de Bannemaart fir eis alleguerte beudet. A mir wëssen, déi vu menger Generatioun: Déizäit

hu se d'Drauwen nach, wa se um Maart zu Thionville oder zu Metz waren, giess, ier se iwwert d'Grenz gefuer sinn, well do si se vun der Douane ugehale ginn, ob dat dann ... Op der Musel, mengen ech, war et änlech. An op der belscher Grenz, do war et ëmmer e bësse méi labber, well déi dat net ëmmer esou kontrolléiert hunn. Mee alles dat ass en neie Wee, ass eppes aneres.

Ech ka mech erënneren, mäi Papp hat ëmmer doheem dräi Portmonnie leien – ee fir zu Lëtzebuerg an an der Belsch, ee fir an Däitschland an ee fir a Frankräich –, fir ëmmer Suen derbäi ze hunn. Dat kënne verschidde Generatiounen sech net méi virstellen, wat dat ass, ëmmer fir d'éischt ze kucken: „Hunn ech dat alles derbäi?“, ier ee gefuer ass. Haut fiers de vu Lëtzebuerg erof a Portugal an du hues nach ëmmer déi selwecht Währung an du bass net bei all Douane stoe bliwwen, eng Kéier op de Change gelaf, fir dat ze wiesselen. An alles dat si jo déi Virdeeler, déi mer haut alleguerten als selbstverständlech ugesinn. An da soe mer net méi, dass awer Europa och hei net gutt ass an do net gutt ass.

Ech mengen, dass Europa eng Erfollegsgeschicht ass wéi keng aner an dass et jo och am Fong eng Friddensunioun war, déi mat dem europäesche Gedanken ugaangen ass, wou et virun allem drëm gaangen ass, dass eis zwee gréisst Nopeschlänner, déi och déi zwoou mächtigst Wirtschafte waren an der Europäescher Unioun, sech och do fonnt hunn an dass Lëtzebuerg do ëmmer de Mëttelsmann war. An dat ass eng Successstory. Ech mengen, och dofir ass et gutt, dass mer dat Europa hunn. An och wa mer net ëmmer mat allem d'accord sinn, wat plazeweis decidéiert gëtt, ass dat awer och wichtig fir eis.

An ech menge grad, ech hunn et gesot: Et ass eng Friddensunioun. A gëschter huet de Premier an haut de Moien huet och d'Verteidigungsministesch do an der zoustänneger Kommissioun nach eng Kéier gesot, wat alles muss gemaach ginn. Mir haten eis drop agestallt, dass duerch déi Friddensunioun, déi mer haten, an all déi Maueren, déi ofgebrach gi sinn, mir manner missten an d'Verteidigung investéieren. Mee déi lescht Méint hunn eis bewisen, dass dat net esou ass an dass mer als Europäer an och als Member vun der NATO vill musse maachen, dass mer do erëm mussen ëmdenken, well dat awer net esou ass, wéi mer alleguerte gehofft hunn.

An ech muss do e bëssen un e fréieren amerikanesche President denken – ech mengen, et war deen eeelsten, dee se bis elo haten –, et war de Ronald Reagan, deen eng Kéier gesot huet: „Wa se net aneschters reagéieren, da muss mer eeben an d'Defense investéieren. An da wäerte mer hinne weisen opgrond vun der technologescher Entwécklung, dass se vläicht besser hunn, dass se ophale mat deene Spillercher“, wou deemools déi Oprüstung komm war, wat zu groussen Diskussiounen gefouert huet, och an der Europäescher Unioun. Deemools ass och vill investéiert ginn. Duerno konnte mer domat erofueren, mee mir sinn elo déi lescht Méint eppes Besseres beléiert ginn.

Et ass och wichtig, dass do Lëtzebuerg senge Verantwortungen nokënn, an do huet de Premierminister jo och gëschter ugekënneg – an d'Madamm Defenseseministesch haut de Moien an der zoustänneger Kommissioun –, dass mer alles maachen, fir déi 2 % ze errechen, an dat och schonn ab 2030, net, wéi am Ufank gesot, an zéng Joer, mee dass mer dat 2030, bei deem Punkt, wëllen errecht hunn. Et ass och d'nächst Woch – oder ass et déi Woch drop? – e Preparatiounssommet zu Bréssel, wou ech dovun ausginn, dass d'Regierung dat seet. An duerno ass jo och dee grouse Sommet an Amerika, gläichzäitig mat der Feier vun de 75 Joer NATO.

Ech mengen, och dat si wicteg Punkten, déi an enger Deklaratioun vun der Natioun mussen sinn. An et ass och kloer, dass deen Invest vun deenen 2 % och eis Zoustëmmung féint. An et ass och ganz kloer, dass do muss gekuckt ginn, dass esou vill wéi méiglech e Return-on-Invest an d'Lëtzebuurger Economie kënn. Dass dat an anere Länner méi einfach ass wéi hei zu Lëtzebuerg, ass gewosst, well aner Länner awer e bësse méi an der Militärindustrie doheim sinn, mee och do kann en Deel op Lëtzebuerg zrëckkommen.

En anere grouse Punkt – an dat wëll ech och nach eng Kéier ënnersträichen, an dat war net déi éischte Kéier, dass déi nei Regierung dorop agaangen ass –, dat ass de Punkt vum Logement. Do ass schon nach eng Kéier e Pak heibannen an der Chamber verabschit ginn, wou verschidden Ännerunge komm sinn. Gëschter ass nach eng Kéier en Zéng-Punkte-Programm ugekënnegt gi vum Premierminister, wou déi Ministeren, déi do mat involvéiert sinn, ugefaange mam Logementsminister iwwert den Innenminister, den Ëmweltminister, de Wirtschaftsminister, bei deenen eenzelne Punkten alleguerten nach eng Kéier wäerten drop zrëckkommen.

Ech war do e bëssen iwwerrascht, wéi ech gëschter héieren hunn, dass dat schon alles virbereet war, dass dat alles am Tirang loung, well do war en Aarbechtsgrupp vun deene Ministeren, ech weess, dass déi a ville Sitzungen zesumme waren an dass op d'mannst 70 % vun all deem nei ass an dass dat nei Punkte sinn, déi do erauskomm sinn, obwuel ech gëschter Owend héieren hunn: „Et loung alles am Tirang.“ Dofir hunn ech mer d'Fro gestallt, wat dann elo déi fënnf Ministeren zesumme mat hire Verwaltungen ëmmer gemaach hunn, wa schon alles fäerdeg an der Beaumontsgaass am Tirang loung.

Här Gloden, dann hutt Der an dem Tirang net gutt gekuckt, well do loung alles fäerdeg dran! Dir hutt héchstwahrscheinlech net gutt gekuckt. Dat ass dat, wat ech gëschter Owend héieren hunn, well dat war alles fäerdeg. Ech hunn de Moien nach eng Kéier dat selwecht héieren op der Antenn vun RTL, dass dat schon alles fäerdeg war. Ech ka just staunen. Mee da loosst Iech elo mol iwwerraschen, wann déi fënnf Ministeren déi Projeten op den Dësch leeën, wat alles dran ass, wat do dran ass an op wat fir engem Punkt et dran ass!

An da muss ee sech just d'Fro stellen: Wann ech déi lescht 45 Joer kucken, war et gutt, dass d'LSAP nach ni an der Regierung war an deene 45 Joer, fir alles dat, wat elo op eemol an deene leschte sechs Méint nach net geschitt ass. Well d'LSAP hat an deene 45 Joer, wou si net an der Regierung war, ...

M. Georges Engel (LSAP) | Dir waart just 10 Joer net derbäi!

M. Marc Spautz (CSV) | ... net d'Méiglechkeet, do eppes ze maachen.

Här Engel, et ass interessant ze wëssen, dass Der just ...

(Interruptions)

Ech wollt just soen: Et ass interessant ze héieren, dass ...

(Interruption par M. Georges Engel)

Här Engel, ech hu jo net he ugefaangen, déi Kritik ze maachen, déi vun Ärer Säit komm ass.

M. Georges Engel (LSAP) | Den Här Juncker huet scho gesot: „De Logementsproblem ass mäi Problem. Ech kucken nach, deen ze léisen.“ Wou ass en dann?

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Nee, et war Chef-saach!

M. Marc Spautz (CSV) | Ech kenne Leit, déi hunn affichéiert a Walcampagnen, dass, wa si un de Pouvoir kéimen, am Logement alles aneschters géif ginn, a wann da verhandelt ginn ass, wien de Logementsministère wollt, wollte se en net. Allez, loosse mer och doriwwer schwätzen, och dat därer een an der ganzer Geschicht net vergiessen!

(Exclamations)

M. Georges Engel (LSAP) | Dat war awer net d'LSAP!

(Interruptions)

M. Marc Spautz (CSV) | Mee elo komme mer awer op de Punkt, nach eng Kéier, déi zéng Punkten, déi ënnerstrach gi si vum Premierminister a wou déi fënnf zoustänneg Ministeren och an deenen nächsten Deeg – fir net ze soen: an deenen nächste Stonnen – dat alles wäerten am Detail op den Dësch leeën. A si wäerten net een, zwee oder dräi Joer waarden, fir dat ze maachen, mee si kommen an deenen nächsten Deeg nach domat, soudass nach virun der Vakanz bekannt ass, wat an all deene Punkten ass, fir dass mer déi Vereinfachung fir déi Saach um Logementsmaart och kréien. Nëmme wa mer méi bauen a wann d'Offer méi grouss gëtt, ass et och méiglech, dass mer de Problem op d'mannst e bëssen an de Grëff kréien an dass do eppes geschitt.

En anere Punkt, wou ech gelies an och héieren hunn, wat net gutt ass, dat ass, dass bei der Aarmutsbekämpfung soss näischt géif geschéie wéi eng Simplification administrative. Also ech hu gestaunt, wéi ech dat héieren hunn, mee et ass natierlech méiglech, dass d'Leit nach net d'Méiglechkeet haten, d'Säiten 18, 19 an 20 vun der Regierungserklärung vu gëschter ze liesen, well do huet de Premierminister net nëmme vun enger Simplification administrative geschwat, mee en huet och vun enger konkreter Aarmutsbekämpfung geschwat.

En huet do ganz kloer ënnerstrach, dass bei der Kannerarmut eppes wäert kommen. En huet ënnerstrach, dass en zesumme mat sengem zoustänneg Minister, dem Familjeminister, Sitzungen hat mat den Träger op dem Terrain, fir alles ze kucken, wat ee ka maachen an engem Aktiounsplang. An et steet och an där Regierungserklärung op der Säit 18, dass en Aktiounsplang wäert komme géint d'Aarmut hei zu Lëtzebuerg.

A fir dann ze soen, dat Eenzegt, wat dës Regierung géif maachen, wat d'Aarmut ubelaangt, dat wier d'Simplification administrative, da muss ech soen, ass et éischter esou, dass een net gelies oder gelauschtert huet, wat hei vum Premierminister gëschter gesot ginn ass! Mee Dir kënn et noliesen op de Säiten 18, 19 an 20 vun der Regierungserklärung, wou dee Punkt och schéi propper mat dran ass a wou dat och erkläert ginn ass.

An da wëll ech op eppes zrëckkommen, wat hei gesot ginn ass während dem Budget – den Här Clement huet elo keng Zäit, fir haut de Moien hei ze sinn –, do ass am Budget gesot gi vum Här Clement: „Elo kënn en décken Hummer den Dag no den Europawalen an da gëtt alles zerschlo, da kënn d'sozial Keelt eraus an de Mëttelpunkt.“ Also, d'Wieder dobaussen ass besser ginn an ech hunn och gëschter net matkritt, dass dat hei d'Regierung ass vun der sozialer Keelt an dass alles géif füttgeschlo ginn an dass alles géif d'Baach erofgoen no deem Dag. Hei si Motiounen op den Dësch komm vun der gesamelter Oppositionskraaft, dass dat alles misst éischter sinn, virun den Europawalen, well dat wier jo just alles, fir ze verstoppen, dass duerno géif hei a Lëtzebuerg d'sozial Keelt Anzuch halen.

Dir Dammen an Dir Hären, dat Eenzegt, wat ech de Moien héieren hunn, dat ass: D'Wieder war an deene

Junie virdrun ëmmer besser an et ass elo e bësse méi kal, temperaturméisseg. Mee vun enger sozialer Keelt ze schwätze mat dëser Regierung a mat deem, wat gëschter gesot ginn ass, fannen ech dach awer e staarkt Stéck, ...

Plusieurs voix | Très bien!

M. Marc Spautz (CSV) | ... an dofir wëll ech och nach eng Kéier dodrun erënneren. Ech hunn och dat héieren ... A, do kommen ech nach drop, net dass ech mech elo hei etofféieren.

Bei der Aarmut ass och nach eng Kéier gesot ginn, dass och d'Santé dozou gehéiert, Médecine scolaire, Santé scolaire, wou mer ganz vill Leit hunn ..., dass et e Problem ass, dass mer dofir eng Couverture universelle kréien. Dat war och an där Regierungserklärung, déi gëschter an der sozialer Keelt vum Premier gemaach ginn ass. Ech stelle mer just d'Fro, wien all déi jore virdrun ëmmer zoustänneg war, well dat hätt ee jo och scho virdu kënnen maachen. Wann dat hei alles, wat mir maachen, ze laang dauert an net geschitt ass, wier et och méiglech gewiescht, dat déi jore virdrun ze maachen.

An do just, Här Engel: Mir haten an deene 45 Joer als CSV ni de Gesondheitsminister. Ech wëll Iech dat just...

M. Georges Engel (LSAP) | Awer ëmmer de Premier. Awer ëmmer de Premier!

M. Marc Spautz (CSV) | Ech wëll Iech dat just ... Ech wëll dat just ...

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Jo. Mee, Här Spautz, Dir vergiesst de Projet pilote, dee sollt zu engem Gesetz féieren.

M. Marc Spautz (CSV) | Här Di Bartolomeo.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Also, déi viregt Regierung huet d'Weiche gestallt an Ären Zuch fiert dann iwwert déi gestallte Weichen.

M. Claude Wiseler, Président | Här Di Bartolomeo!

M. Georges Engel (LSAP) | Mee dat héiert Der net gär, Här Spautz.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Voilà!

M. Marc Spautz (CSV) | Här Di Bartolomeo, Dir héiert och net gär, dass dat an deene 45 Joer net realiséiert ginn ass. Hei si Koalitionspartner, déi zwou Parteien, déi dat ëmsetzen, si diskutéieren net driwwer, ...

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Ech war mat Iech zesummen an der Regierung, ech hunn ni esou eppes héiere vun Iech!

M. Marc Spautz (CSV) | ... si maachen Neel mat Käpp a si setzen dat ëm.

Une voix | Très bien!

M. Marc Spautz (CSV) | Da kommen ech bei d'Steieren. Ech hunn och héieren, hei zu Lëtzebuerg wier nëmme d'Léisung, wa mer eng global Steierreform kréien. Et ass jo och net falsch. Ech ka mech erënneren, an der Regierungserklärung geschter war dat net den Haaptpunkt vun der Ried. An der Regierungserklärung steet – an et ass gesot ginn an et ass gëschter nach eng Kéier bestätegt ginn –, dass fir 2026, sou wéi et am Koalitionssaccord steet, eng Steierreform presentéiert gëtt an dass mer dann 2026 dodriwwer diskutéieren, an da kënnen mer Neel mat Käpp maachen. Dat ass ganz kloer. Dat ass gesot ginn. Dat ass ënnerstrach ginn. Ech muss Iech soen, dofir wonneren ech mech dann, dass gesot ginn ass, et géif iwwerhaupt näischt geschéien.

Ech wëll drun erënneren: Mir hunn och virdu geschwat vun der Aarmut a vun der Kannerarmut.

Den 1. Januar 2025, dat ass a sechs Méint, do kënt eppes, dat heescht: Berengung vun der Steiertabell ëm 2,5 Indexranchen. Déi gëtt ugepasst. Ech war mol där Meenung, dass dat eng Fuerderung war, déi, ech mengen, bal sämtlech Parteien haten an hirem Walprogramm. Dat ass nach begréisst ginn, wéi déi véier Upassung kamm sinn op dësen 1. Januar, an elo schéngt et, dass dat fir den 1. Januar 2025, wann een zwëschent den Zeilen allegueren d'Remarken héiert, awer a Fro gestallt gëtt.

Et ass dat selwecht bei der Fro vun Entlaaschtunge fir Monoparentallen. Ech mengen, dass dat an all Diskussioun, an all Table ronde – op alle Fall déi, déi ech gelauschert hunn oder déi, wou ech och d'Chance hat, selwer derbäi ze sinn –, ëmmer ee vun den Haaptpunkte war, dass eppes misst geschéie bei de Monoparentallen. De Premierminister huet net méi spéit wéi gëschter ganz kloer gesot, dass eppes géif komme fir d'Monoparentallen, an dat op den 1. Januar 2025. Da gëtt dat awer gläichzäiteg dobaussen esou duergestallt: „Et kënt jo iwwerhaupt näischt! Et geschitt jo näischt! Déi Leit gi mat hire Problemer eleng gelooss!“

Mee Dir Dammen an Hären, léif Frënn, dat ass net richtig an et ass kloer, dass dat op den 1. Januar 2025 kënt an dass och de Finanzminister eis déi Detailler an déi zoustänneg Kommissiounen wäert virstelle kommen an dass duerno hei am Parlament doriwwer debattéiert gëtt, et presentéiert gëtt, an duerno hoffentlech mat 60 Stëmmen och gestëmmt gëtt. Well dat ass jo awer eng Entlaaschtung, déi jiddweree verlaangt, dass scho wéi laang eppes misst geschéie bei de Monoparentallen. Elo geschitt et.

Et heescht och gläichzäiteg, déi Simplification administrative, dat wier e gudd Wuert, dat géif och gudd klängen, mee et géif näischt geschéien. Ech hunn hei e Rapport vun LISER a vun der Chambre des Salariés, do steet drop, dass et awer komesch wier a se géife feststellen an där Etüd, dass 40 % vun de Kanner – oder hiren Elteren – net géifen op dat zréckgräifen, wat se zegutt hätten, a bei der Subvention de loyer wieren et 80 % vun de Leit, déi dat net géifen ufroen.

Dir Dammen an Hären, léif Frënn, da kann een doriwwer de Geck maachen a soen: „Mat der Simplification administrative ass awer de Problem net geléist.“ Also de Problem ass nach wie vor: D'Demande muss ee maachen. Mee d'Prozedur, fir déi Demande kënnen ze maachen, gëtt vereinfacht. Et ass e „once only“. Dir braucht net allkéiers hannendrunzelafen, fir allkéiers erëm eng Kéier alles vu vir ze bréngen. Ech fannen, dass dat sécherlech wäert dozou bäidroen. An ech si sécher, dass, wann de LISER zesumme mat der Chambre des Salariés, nodeem dat do agefouert ginn ass, nach eng Kéier eng Etüd wäert doriwwer maachen, déi Seule vu 40 % respektiv 80 % wäerten erofgoen.

An ech hunn och gelies an enger Zeitung, déi net derfir bekannt ass, mir ideologesch besonnesch nozestoen – et ass d'„woxx“ –, dass déi schon 2020 an engem gréisseren Artikel doriwwer geschwat huet, dass et awer wichtig wier, dass do eng Simplification géif kommen, dass et vill méi en einfache Wee géif ginn, fir alles dat doten unzefroen, an dass et komesch wier, dass d'Leit allkéiers nei Certificate misste bréngen, fir dat ze realisieren. Dat huet d'„woxx“ 2020 geschriwwen. Dës Regierung aus CSV an DP setzt dat elo ëm a wäert derfir suergen, dass dat dann och Realitéit gëtt.

Da kucken ech op d'Sozialversécherungen. Do huet gëschter schon ee vun enger Pensiounsreform geschwat. Ech hunn an der Regierungserklärung gelies, dass elo e Pensiounsdebat kënt an dass dee sech

baséiert op den Avis vum Conseil économique et social. Vu dass ech de Conseil économique et social e bësse kennen, well ech emol an der Zäit selwer mat deem ze dinn hat ... Mir waarde jo net op en unanimes Avis vun dem CES, well ech fäerten, da kënt en ni. Mee do wäert en Avis komme vun där enger a vun där anerer Säit an dat soll de Startschoss sinn, fir duerno en Debat an der Gesellschaft ze féieren.

Et ass do och wichtig, dass dat politesch diskutéiert gëtt, dass dat mat de Sozialpartner diskutéiert gëtt, awer och mat deenen, déi herno am meeschten domat ze dinn hunn. A kommt, mir sinn éierlech! Mir sinn do schon e bësselche méi wäit fort. Mee et sinn déi Jonk vun haut. Et sinn déi, déi mussen ... Entschëllegt, Madamm Braz, bei Iech ass et vläicht anescht, mee bei deenen aneren ass et esou, dass se awer méi no bei der Pensioun si wéi bei all deem aneren.

Da muss ee vläicht mat deene Leit schwätzen, déi dee System an Zukunft mussen finanzéieren. An dofir begrësse mir dat, wat de Premierminister gëschter gesot huet, dass hei Diskussiounen wäerte stattfanne mam Jugendparlament, dass Diskussiounen wäerte stattfanne mat der Jugend, well et sinn déi, déi dat herno mussen bezuelen, an et sinn déi, déi och do mat de Konsequenze mussen liewen.

An ech mengen, dass et awer och wichtig ass – an dat ass och nach eng Kéier ennerstrach ginn –, dass eng Allocation complémentaire wäert kommen, fir deenen eelere Leit och ze hëllef. An déi ersetzt dann den Accueil gérontologique, wat och e Wee ass an déi richtig Richtung a wat och eng ganz gudd Saach ass.

Dann dat Theema, vun deem ech héieren hunn a gelies hunn, do wier iwwerhaupt net doriwwer geschwat ginn, dat ass dat vun dem Travail. Dass do ganz kloer eng Diskussioun iwwer d'Aarbechtszäitorganisatioun kënt, déi de Moment am CPT, dem Comité permanent du travail et de l'emploi, diskutéiert gëtt, an dass et kloer war – an dat war och ëmmer mäi Verständnis –, dass mer ëmmer och als Chamber drop gepocht hunn, dass fir d'éischt mat de Sozialpartner géif iwwer alles diskutéiert ginn, ier et heihinner kéim.

Déi sinn elo an deem Gremium amgaangen, an et ass och gëschter ugekënnegt ginn, dass dat duerno heihinner kënt. Do geet et ëm de Mutterschaftsurlaub, ëm den Temps partiel, ëm d'Organisation vun den Aarbechtszäiten, d'Öffnungszäiten, dass dat alles do diskutéiert gëtt an dass dat dann heihinner kënt. Fir dann ze soen, et wier iwwerhaupt net doriwwer geschwat ginn, hunn ech dach awer komesch fonnt. Ech wëll dat just ennersträchen: Dat ass gesot ginn.

Elo kann ee soen: „Et ass net genuch doriwwer geschwat ginn.“ Doriwwer kann een diskutéieren. Deenen enge läit dat eent Theema méi no, deenen anere läit dat anert Theema méi no, mee dat ass emol net de Choix vum Premier, mee de Premier huet dat gesot, wat an deenen nächsten zwielef Méint geschitt. Well bei der nächster Regierungserklärung wäert en Iech erklären, wat dann déi nächst zwielef Méint geschitt, an da si sécher ganz aner Theemaen, déi dann am Méttelpunkt wäerte stoen, wéi dës Kéier. Mee et kann een net alles beienee maachen, well mer hu fënnf Joer Zäit. Eng Legislaturperiod huet fënnf Joer. A fir elo ze erwaarden, dass mer alles a sechs Méint géife maachen oder a siwe Méint, dat ass e bësse komplizéiert. Mee et gëtt schéi propper gemaach, Step by Step, an och déi eenzel Ministere wäerten dorop nach eng Kéier agoen.

Bei der Police geet d'Promotioun vun 160 op 200 Leit an d'Luucht, et kënt eng Ännerung vun Platzverweis an och d'Moderniséierung vun Code pénal steet do mat am Méttelpunkt. An ech mengen, dass dat och dee richtige Wee ass.

Et gëtt méi Kafkraaft, et gëtt manner Steieren an et gëtt eng etappeweis Inflationberengung vun der Steiertabell, wou d'Leit méi Suen, méi Netto vun Brutto hunn – wat wichtig ass. Et ass dat, wat mer gesot hunn. Et ass dat, wat mer och allkéiers erëm, souwuel bei der Regierungserklärung wéi och beim Budget, nach eng Kéier ennerstrach hunn. Mir hu gesot, et géif och eppes geschéien, wat d'Alengzäier ubelaangt. Och dat huet de Premier gëschter ugekënnegt, an de Finanzminister wäert drop zréckkommen.

An ech hunn dat gesot vun de Polizisten, an et ass jo och nach gläichzäiteg gesot ginn: manner Verwaltungsarbecht. Do wäert de Policeminister och le moment venu nach eng Kéier am Detail drop zréckkommen, fir dass d'Police déi Méiglechkeeten huet, fir um Terrain ze sinn, fir dass och do d'Sécherheetsgefill bei de Leit méi grouss wäert sinn a fir dass och d'Theema vun der Sécherheet do wäert mat am Méttelpunkt kënnen stoen.

Da komme mer bei d'Simplification administrative. Ee vun deenen éischte Punkten – an dat wäert virun allem d'Wënzer freeën; fir d'Spargelsbaueren an d'Ärdbiersbauere kënt déi Ännerung e bëssen ze spéit –, dat ass de Problem vun de Saisonsarbechter, dee wäert ugepaakt ginn, soudass et do och méiglech ass, dass fir déi Leit, déi just an de Saison ganz konkret bei deenen dote Projete kommen, eng Vereinfachung vun der Prozedur wäert gemaach ginn. Um Landwirtschaftsdësch ass ofgemaach ginn, dass de bürokrateschen Opwand vun de Baueren och aneschters wäert ugepaakt ginn. Do wäert d'Landwirtschaftsministerin nach drop zréckkommen.

Et gëtt eng Revisioun vun der Loi-cadre vun de PMEe gemaach, soudass och do Vereinfachungen wäerte kommen. An dat, wat ech Iech elo soen, dat ass net fir an dräi Joer, dat geschitt elo alles an deenen nächste Wochen, Méint, fir dass mer och an zwielef Méint ...

(Interruption par M. Ben Polidori)

... déi dote Saachen all ëmgesat hunn.

Här Polidori, gleeft mir, wa mir soen, mir géifen dat ëmsetzen heibannen als Majoritéit, da geschitt dat och. Gleeft mer et!

(Hilaritéit et interruption par M. Georges Engel)

Dir wäert Iech dat ... Här Engel, Dir wäert soen ...

M. Georges Engel (LSAP) | Mir wäerten Iech dorunner moossen!

M. Marc Spautz (CSV) | Majo, moosst eis dodrun, wat mer Iech haut, dës Kéier, dës Regierung, dës Majoritéit, Iech gëscht an der Regierungserklärung gesot hunn, an da kucke mer an zwielef Méint, wat do alles realiséiert ginn ass, an da kucke mer mol, wat virun aner Leit ugekënnegt hunn a wat do realiséiert ginn ass!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Georges Engel (LSAP) | À bon entendeur, salut !

M. Marc Spautz (CSV) | ... an da gesot hunn, et léing alles an den Tiräng fäerdeg. Dass mer do och wëssen, vu wat mer schwätzen.

Da wëll ech nach eng Kéier drop hiweisen, dass och beim Staat de Once-Only-Prinzip wäert agefouert ginn, fir dass mer do net allkéiers mussen bei allem erëm ufänken, fir dass net jiddwereen all Certificat lénks a riets mussen siche goen. Dat ass och eng Entlaaschtung fir déi jeeweileg Verwaltungen, déi ëmmer déi Certificate mussen ausstellen. Dat ass och eng Entlaaschtung fir d'Gemengen, déi, allkéiers och do, wann déi eenzel Saache sinn, déi Certificaten deelweis mussen ausstellen.

Ech hunn et scho gesot bei de Steieren, dass mer eppes maachen am Kader vun der Aarmutsbekämpfung. Mir maachen eppes an der Digitaliséierung. Mir wäerte kucken, dass an der Datewirtschaft – LuxConnect, Proximus – alles wäert am Hierscht op den Dësch kommen, wou Der alleguerten déi Projekte gesitt. An da kënt Der déi Froe stellen, wou et Iech elo net séier genuch geet.

Mee loosst eis, wannechgelift, eis an och den zoustännege Ministären, Zäit, fir och alles an de finalen Text ze maachen! Well et hëlleft näischt, elo eppes an den Text ze geheien an dann an de Staatsrot ze schécken, an da kritt een, wéi dat bei verschiddene Projeten déi lescht Jore war, 34 Opposition-formellen. Mir probéieren, dass de Legistique an alles dat ..., an dat sinn d'Ministèren amgaangen, mat hire Beamten ze maachen, dass dat eis net geschitt, dass et och do e bësse méi séier viruheet.

Et ass och wichteg, dass mer eng Moderniséierung maache vun der Finanzplaz. Do geet et vun de Fondsalternatiffen bis och d'Taxe d'abonnement fir d'ETFen. Dat ass och e wichtige Punkt, dee kënt, well nach ëmmer ass d'Finanzplaz – fir déi eng kléngt dat gutt, fir déi aner kléngt dat manner gutt – d'Mëllechkou vun der Lëtzebuurger Wirtschaft. An et ass och wichteg, dass een, wann een eng gutt Mëllechkou huet, déi och schéin dobäi behält, dass se och ëmmer déi Mëllech bréngt, déi gebraucht gëtt, fir dass een alles dat ka maachen, wat ee brauch.

Et ass och wichteg, dass mer an der Ausbildung an an der Héichschoul a bei den Talenter eppes maachen. Et ass do och ganz wichteg, dass mer kucken, dass mer attraktiv bleiwen, dass mer och déi Leit fannen um Aarbechtsmaart, déi gebraucht ginn. An der Ausbildung ass dat ..., an do zielen ech kengem vun Iech heibannen eppes Neies, dat wësst Der alleguerten, dass mer plazeweis Problemer hunn, déi qualifizéiert Leit ze fannen, déi mer brauchen. Mir mussen eppes maache bei den Héichschoulen. Mir mussen eppes maache fir d'Talentförderung. An och do wäert d'Regierung nei Saachen ugoen. Do kommen Zesummenarbechte mat der ACA, mat der ALFI, och op der Uni zee nei Studiegäng. An och dat, wat d'Formation complémentaire an d'Formation professionnelle ubelaangt, wäert an Ugrëff geholl ginn. Do sinn et d'Berufschamberen, déi ëmmer drop hiweisen, dass do verschidde Problemer sinn. Déi Problemer muss een och upaken an dat och um Kär upaken.

Da muss een och wëssen, dass ee bei der Wettbewerbsfäegkeet éischters muss op en nohaltegen an inklusive Wuesstum goen, dass mer gesot hunn, mir géife gär 20 % vum Verwaltungsofstand direkt an esou séier wéi méiglech ofbauen, dass mer Steiervirdeeler wäerte schafe fir eng ökologesch an digital Transitioun, dass et och wichteg ass, déi kleng Handwierksbetriber mat ze ënnerstëtze bei der Aus- a Weiderbildung, awer och bei der Firmenübernam, well och do gëtt et heiansdo Problemer, déi Leit dann hunn – wien iwwerhëlt de Betrib an op wat fir eng Zäit? –, dass mer gären eng Neigestaltung vun der Aarbechtszäitorganisatioun maachen, dass mer och eis Finanzplaz ausbauen, fir dass mer d'Nummer eent am Beräich vun der Green Finance ginn. Alles dat si Punkten, déi wichteg sinn. A mir gedanken och, alles ze maachen, fir dass mer den Triple-A behalen, well ouni den Triple-A huet d'Finanzplaz net dee Stellwäert, dee se de Moment huet. Och dat dierf een net aus den Ae verléieren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Marc Spautz (CSV) | D'Regierung ass och amgaangen, déi Digitaliséierung an den administrative Virgäנג vill méi séier ëmzebauen. An do wäert och

déi zoustännege Ministesch, soubal d'Projete fäerdeg sinn, an déi Kommissioun kommen an da kann do jiddwereen déi Froe stellen, wou en elo seet: „Et kënt näischt.“ Mee waart, wann et do ass, da kritiséiert Der, amplaz elo schonn ze behaupten, et kéim näischt!

Da kéim ech zu der Energie. An do bedauern ech elo, dass de Spriecher vun de Piraten net hei ass. A, elo kënt en, elo kënt en.

M. Ben Polidori (Piraten) | Et war eng aner Kommissioun gewiescht, Här Spautz.

M. Marc Spautz (CSV) | Deen huet gëschter an enger Radioemissioun gesot, et géif keen Auto fir eng Famill ginn, dee géif ënnert déi nei Norme vun der Regierung, déi festgehale ginn, fir Eenheetlechkeet ze kréie bei Elektroautoen, falen.

Une voix | Net vill!

M. Marc Spautz (CSV) | En opmierksamen Nokuckert vu gëschter Owend huet mer eng Lëscht geschéckt. Dee Mann kënt aus der Gemeng Noumer an deem huet mer do geschéckt vun deem gréissten a bekanntsten amerikanesche Produzent. Deen huet net manner wéi véier Modellen, déi dorop kommen, deen ee mat 14 kWh op 100 Kilomeeter, deen anere mat 15,5. Dee franséische Konzern – deen de selwechten Emblem wéi d'Stad Lëtzebuerg huet; bei deem enge steet en op engem a bei deem anere steet en op zwee Been –, dee mat engem Léiw vir drop, deen huet zwou Variante fir Famillje mat 14,8 respektiv 15,8 kWh (veuillez lire: deen huet eng Variant fir Famillje mat 15,8 kWh).

Den Adam – Opel huet e geheescht; ech soll zwar keen Numm nennen, elo ass et mer awer geschitt –, deen huet een op de Maart bruecht, do kënt Der all Owend och op der Tëlee an an den Zeitunge kucken, do sinn et 15 kWh (veuillez lire: 16 kWh) op 100 Kilomeeter. E gréissere japanesche Konzern mat 14,7. Eng bayeresch Luxusmark, ...

(Interruption par M. François Bausch et hilarité)

... déi kënt mat 15,9 – Här Bausch, Dir sëtzt voll an der Linn vum Här Clement, pardon – a 15,4. An da gëtt et och nach en Auto vun enger Mark, déi zu Wolfsburg hiigestallt gëtt, wat e relativ groussen ass, deen huet 14 kWh op 100 Kilomeeter an dee gëtt et souguer net nëmme mat fënnf Plazen, mee Dir kënt en och nach mat sechs Plaze kréien. Ech krut gëschter Owend gesot, fir véier Plaze géif et doran näischt ginn.

De Mann huet mer awer geschriwwen, déi Lëscht kéint nach komplettéiert ginn, well et wieren der nach vill méi, mee en hätt net d'Méiglechkeet ...

(Interruption)

Bei de Chineesen, bei de Schwede wäert et dat och sécherlech ginn.

M. Sven Clement (Piraten) | Dat heescht, Dir encouragéiert d'Leit elo, chineesch Elektroautoen ze kafen?

M. Marc Spautz (CSV) | O, Dir fuert jo mat esou engem, dofir ...

M. Sven Clement (Piraten) | Ech fuere mat engem europäeschen.

M. Marc Spautz (CSV) | Mee da kuckt emol, wien do am Aktionariat ass bei deem Autobauer, da schwätze mer nach eng Kéier virun.

M. Sven Clement (Piraten) | Net wéi ech e kaf hunn, Här Spautz.

M. Marc Spautz (CSV) | Dofir muss ech Iech just soen, Här Clement, ech hunn Iech et scho gëschter

Owend gesot: Ech mengen, Dir hutt och heiansdo besser, Dir gitt an d'Rhön. An der Rhön, dat ass an Däitschland, do gëtt et eng Märchenstraße. An do gëtt et d'Gebrüder Grimm, ...

M. Sven Clement (Piraten) | Do sidd Dir jo Expert, wann Der déi kennt, Här Spautz!

M. Marc Spautz (CSV) | ... an do gëtt et d'Gebrüder Grimm. Well Dir hutt gëschter Owend schonn allkéiers gesot, dat, wat mer géife soen, wier net richtig.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Ma do géift Dir Iech allen zwee begéinen!

(Exclamations et hilarité)

Mme Octavie Modert (CSV) | An Dir nach mat dobäi!

M. Marc Spautz (CSV) | O, Här Di Bartolomeo, ech mengen, Dir wiert awer do deen éischten, deen derbäi wier.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Ma ech hunn Iech jo do gesinn!

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, komme mer zrëck zum Thema, Här Spautz.

M. Marc Spautz (CSV) | Ma, ech wollt just soen, dass dat, wat den Här Clement gëschter gesot huet, falsch war an dass ech duerfir soen, dass en e Geschichten-erzieler ass.

Sou. Da wollt ech nach soen, dass mer och, wat d'Autoen ubelaangt, op 6.000 Euro erofginn, well mer bei der Primm och der Meenung sinn, dass et och wichteg ass, dass een net alljoers en neien Auto kafe geet, an dass et och dofir op dräi Joer gestreckt gëtt. Mee et kënt eppes Neies, dat ass, dass ee bei enger Occasioun 1.500 Euro ka kréien. A wann een da seet, dass et virdrun 8.000 waren – elo nach 6.000 –, da muss ee vläicht fir den Auto soen, dass et vun 8.000 op 7.500 erofgaangen ass. Well fir deen Auto, wou Der eng Kéier déi 6.000 kritt, kënt Der och nach eng Kéier déi 1.500 Euro kréien, wann en als Occasioun nach eng Kéier verkaf gëtt. Dass dat manner ass wéi virdrun, ass richtig. Mee och dat ass e Wee, wou mer soen, dass d'Occasiounen och musse matgeholl ginn, oder net?

Dann ass och diskutéiert ginn, am Energieberäich hätte mer alles ofgeschaaft. Ech wëll just soen: Et ass net alles ofgeschaaft, mir hu just gesot, dass mer verschidde Finanzéierungen aneschtens maachen. Bei de PV-Anlage wäert et ab dem 1. Oktober 50 % ginn. Et sinn elo 62,5 %. Wann een dat seet, 50 %, kléngt dat, wéi wa mer eng 50%eg Kierzung virgeholl hätten, wat net richtig ass. Och net an den Duerstellungen an den Erklärungen, wéi dat vu verschiddene Leit duergestallt gëtt, well et geet vun 62,5 % bis op 50 % erof. Och do wäerte mer eng Simplification administrative maachen, dass eng aner Method wäert sinn, fir och déi Projete kënnen ze bezuelen, an dass dat och an déi Richtung geet, fir dat och kënnen ze maachen.

Da wollt ech soen, dass et och fir eis wichteg ass, dass mer de Betriber och bei der ökologescher Transitioun hëllef, dat ze maachen, an dass do och eng Feuille de route wäert erstallt ginn, wéi déi Transitioun an deene Betriber wäert begleet ginn, an dass mer och zesummen – an dat huet de Premier gëschter nach eng Kéier ënnerstrach –, mat dem gréissten Lëtzebuurger Energieproduzent, mat der Creos, e grenziwwerschreidende Projet maachen, wat den Hydrogène ubelaangt.

Mir soen nach eng Kéier Jo zu den europäesche Klimaziler. Mir hätte gär e massiven Ausbau vun

erneuerbaren Energië fir 2030. A mir géife gären déi Prozedure bei der energieetescher Wend beschleunegen. Mir stinn och offen zu allen neien Technologien a mir wëllen och do e Guichet unique als Ulaftell a fir d'Antragstellung fir déi Geneemegungen, soudass dat och do vereinfacht gëtt. An och do, ech ënnersträichen et nach eng Kéier, wëlle mer och 20 % vum Verwaltungspowand ofschafen.

Da wëll ech nach eng Kéier un eng Diskussioun erënnere, un déi verschidde Kollegee sech gutt kënnen erënnere, déi mer ëfters heibannen haten, dat ass, dass d'Commission consultative vun de Mënscherechter an Zukunft wäert bei d'Chamber kommen. Déi Kollegeen, déi méi stänneg sinn heibannen a schonn e bësse méi laang heibanne sinn, wëssen, dass dat ëmmer erëm en Debat war, dee gefouert ginn ass, firwat déi véier Haiser net alleguete bei der Chamber wieren, mee déi eng bei de Ministèren an déi aner ..., beim Familjeministère waren der, déi aner ware beim Staatsministère, dass déi dann och elo zesummen der Chamber mat ënnerstallt ginn an dass et dann och d'Chamber ass, déi do weess, wat an deem Punkt leeft.

An dann eppes, wat och ganz wichteg ass, dat ass, dass de Premier nach eng Kéier ënnerstrach huet, dass mer och gären e gesetzlech verankert Recht op Informatioun fir d'Press wäerten aféieren an dass do och virum Summer 2024 e Projet wäert kommen, wou dat ganz kloer ass, fir dass och do d'Informatioun fir d'Press méi einfach gëtt.

Ech muss just soen, ech kéint elo nach 100 Minutte weiderfuere. Ech wëll just soen, dass et awer och fir eis wichteg ass bei all deene Punkten, déi och nach eng Kéier ënnerstrach ginn ... Dee Präisdeckel, dat wier net gutt, wat mer do géife maachen, dass deen aneschtens géif verschobe ginn oder esou – ech muss Iech soen, et ass nach eng Kéier ënnerstrach ginn, an de Premier huet et gëschter gesot an Dir kënnst et och noliesen, dass et fir déi Leit, déi méi schlecht dru sinn, och doriwwer eraus Hëllef gëtt, dass nach verschidde Aiden an d'Luucht gesat ginn.

D'Prime énergie gëtt an d'Luucht gesat fir déi Leit, déi am REVIS sinn, déi gëtt op 90 Euro an d'Luucht gesat. An ech mengen, et sinn déi Leit, deene mer sollen hëllefen. Ech hu jo och näischt dergéint, wann ee gäre schwamme geet, mee dass verschidde Leit hir Schwämm op 30 Grad erhëtzen an dass dat soll iwwert d'Allgemengheet lafen, do mengen ech, dass dat net dee richtege Wee ass. An et ass och dofir, firwat mer ënner anerem probéieren, dat zrëckzufuere, a firwat mer do och sozial Krittären aféieren, fir dat kënnen ze maachen.

Dann heescht et: Et ass näischt Konkreetes gesot ginn. Ech wëll just soen, Madamm Bofferding, wann Der nach eng Kéier noliest an déi zéng Punkte kuckt ... An ech fänken un och bei der Defense: Déi 2 % sinn eppes Klores. Déi zéng Punkten am Aktiounsplang vum Logement sinn eppes Klores. Ech halen Iech awer do zegutt, Dir hutt gesot, do wieren och Saachen dran, déi géift Der gutt fannen an déi géift Der matstëmmen. An der Wettbewerbsfäegkeet a bei der Simplification administrative wäert eppes geschéien. Bei de Monoparentalle kënnst eppes. A fir dann ze soen, et wiere keng konkreet Saachen dran, dann iwwerrascht dat mech dach awer ferm!

Dann heescht et gläichzäiteg, et wieren onrealistesche Versprieche, déi géife gemaach ginn. Ech soen et nach eng Kéier: All déi Saachen, déi de Premier gëschter gesot huet, sinn de Farplan fir déi nächst zwoelf Méint. Kommt, mir schwätzen an zwoelf Méint an da sot Der eis, wat dann net sollt komm sinn, well ech dovun iwwerzeegt sinn, dass dat kënnst, esou wéi mer dat ugekënnegt hunn!

Dann heescht et, an der Regierungserklärung wier net genuch gewiescht iwwer Bildung an iwwer aner Punkten. D'Prioritéit an deser Regierungserklärung war, dat ze maachen, wat an deenen nächsten zwoelf Méint kënnst. An déi nächst Regierungserklärung wäert da kommen, wat an deene follgenden zwoelf Méint kënnst, an da wäerten dat aner Theemae sinn an da wäert Der soen, dass déi Theemae, déi des Kéier ugeschnidde gi sinn, do net méi géifen zrëckfonnt ginn. Dofir fannen ech dat och net gutt an ech wëll och nach eng Kéier ënnersträichen, dass et fir eis wichteg ass, dass dat geschitt, an dass och déi jee-weileg Projeten do alleguete komme wäerten.

M. Claude Wiseler, Président | Här Spautz, den Här Bausch wëllt Iech eng Fro stellen. Huet Der déi un?

M. Marc Spautz (CSV) | Den Här Bausch? Jo, selbstverständlich, Här Bausch.

M. François Bausch (déi gréng) | Merci, Här Spautz. Dir sidd zwar nach net ganz fäerdeg.

M. Marc Spautz (CSV) | Awer bal, Här Bausch. Mee fir Iech maachen ech ëmmer gären eng Paus.

M. François Bausch (déi gréng) | Ech hunn dat gesi kommen, datt Der elo gläich fäerdeg wäert, dofir duecht ech, ech stellen da léiwer d'Fro. Et ass esou, datt déi vill Saachen, déi Der elo opgezielt hutt, jo alleguerten eppes kaschten. An déi Regierung, virun allem *Ár* Partei, ass ugetratt, fir de budgetären Equiliber och erëm hierstellen. Wat ass dann d'Strategie fir d'Erëmhierstellung vum Equiliber vum Budget respektiv wou ass d'Géigefinanzéierung fir all déi Saachen, déi Der do decidéiert?

Also mir schwätze jo do net vu klengen Zuelen. Eleng den Effort de défense bis 2030, dat si 700 Milliounen Euro pro Joer méi, déi mer wäerten ausginn, d'Steierreduktiounen fir d'nächst Joer, déi Der virgesinn hutt ... Wéi stellt Der Iech dat vir? Wou ass de Plang bis 2028, fir dann an engems och de Budget an den Equiliber ze bréngen? Dozou hutt Der net vill gesot, wéi iwwergens och gëschter net de Premierminister.

M. Marc Spautz (CSV) | Merci, Här Bausch. Ech wëll just soen: Dir waart nach an der Defensekommissioun, do hunn ech schonn op dat do opmierksam gemaach, dass Der iwwerall elo op eemol ufänkt ze diskutéieren iwwert d'Géigefinanzéierung. Mir wäerten och an deene jeeweilege Punkten ..., an och wann de Finanzminister mat senge Positiounen a senge Propositione kënnst, da wäert dat och ganz kloer um Dësch sinn. Dass dat do alles net fir näischt ze kréien ass, do si mer eis alleguerten eens, dass do och eppes wäert geschéien.

Mee déi heite Projete gi gemaach a mir ginn och dovun aus, dass, wa mer d'Ekonomie ukuerbelen duerch all déi aner Moosnamen, déi mer kréien, op där anerer Säit déi dann och Recetté generéieren. An an deenen nächste Wochen a Méint – nee, Woche sinn et nach – wäerte mer déi neitsten Zuelen op den Dësch kréien. An da kënne mer gären nach eng Kéier dorop zrëckkommen.

Dir Dammen an Dir Hären, léif Frënn, fir eis ass et wichteg, dass d'Regierung dat kann ëmsetzen, wat se ugekënnegt hat an hirem Koalitiounsprogramm, deen am November heibanne virgestallt ginn ass. Dat hei ass déi éischt Regierungserklärung vun der CSV/DP-Regierung, déi aus de Walen ervirgaangen ass. An als CSV si mer dovun iwwerzeegt, dass alles dat, wat gëschter de Premierminister gesot huet a wat déi Fachministeren déi nächst Wochen a Méint wäerte maachen, dee richtege Wee ass, fir Lëtzebuerg op alleguerten déi Erausforderungen, déi op eis zoukommen, virzebereeden. Et läit vill Aarbecht virun eis a mir sollen dat alleguerten zesummen ugoen. An

da si mer och dovun iwwerzeegt, dass mer eng gutt Politick maachen, an dat am Interesse vu Land a Leit.

Villmools merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Spautz. Här Spautz, den Här Engel wollt Iech nach eng Fro stellen, wann Der d'accord sidd. Mee Dir sidd ëmmer d'accord.

M. Marc Spautz (CSV) | Bal ëmmer! Bal ëmmer!

M. Georges Engel (LSAP) | Majo, Här Spautz, Dir hutt virdu vun de Säiten 18, 19 an 20 aus der ominéiser Ried vum Här Frieden geschwat.

(Exclamations)

M. Marc Spautz (CSV) | U, ominéis! Ominéis, oh là là!

M. Georges Engel (LSAP) | ... aus der Ried vum Här Premierminister. An do wäeren eng ganz Rei vu ganz gudden, neien Iddien derbäi, déi do opgezielt goufen. An ech hunn dunn och nach eng Kéier nogekuckt, wat op deene Säiten 18, 19 an 20 dann drasteet, well et géing net nëmmen iwwer administrativ Saache goen. Mee op der Säit 18, do geet et exklusiv ëm de Guichet unique an ëm de „once only“.

M. Marc Spautz (CSV) | An op der Säit 19 geet et ...

M. Georges Engel (LSAP) | Op der Säit 19 geet et u mam „administrativen Dschungel“, fir just dat nach eng Kéier ze soen. An da kommen e puer Projeten, de Plan, d'Santé mentale, d'Couverture universelle an déi véiert Halte, déi fir Sans-abrisen, wat alles Projeten ... Wann déi am Dezember opgaangen ass, ass dat jo kee Projet vun deser Regierung. Dann ass dat e Projet vun der leschter Regierung, soss wär dat jo net machbar gewiescht, gradesou wéi d'Hëllef fir d'Monoparentallen, wou och schonn an der leschter Regierung Initiative geholl goufen. Dat heescht, op där ganzer Säit, do steet eppes Neies, dat ass, datt d'Médecine scolaire elo „Santé scolaire“ géif heeschen. Duerfir ...

M. Marc Spautz (CSV) | Entschëllegt, Här Engel, da gitt emol an déi Rei do uewendriwwer an da liest Der am Kader ...

M. Georges Engel (LSAP) | Ech hunn alles ganz gutt gekuckt an ech wëll just soen, dass dat, wat Der hei gesot hutt, net ganz richtig ass!

M. Marc Spautz (CSV) | Dir zitëiert gäre bewosst Saachen an da vergiesst Der eppes. Op der Säit 18 steet ganz grouss iwwert deem vum „once only“: „Am Kader vun de Viraarbechte fir den Aktiounsplang géint d'Aarmut“, Aktiounsplang géint d'Aarmut, „wäert de Familjeminister och am Dialog mat den Offices sociaux d'Sozialhëllef vereinfachen an harmoniséieren, fir dass se och wierklech do ukommen, wou se gebraucht ginn.“ Dat wëll ech ganz kloer soen. Dat steet hei an et ass den Aktiounsplang, fir d'Aarmut ze bekämpfen. An dann elo op eemol alles ze zitëieren a just net dat vum Aktiounsplang, op dat ech agaange sinn, dat ass zwar och e bësse komesch. Mee dofir ass et jo gutt, d'Leit kënnen op de Säiten 18, 19 an 20 um Internet an op all deen anere Plazen dat noliesen, dass dat do steet an dass et net esou ass, dass der alles virliest, just net dat, wat ech gesot hunn an op dat ech mech och beruff hunn!

M. Georges Engel (LSAP) | Kënne se gäre liesen.

M. Marc Spautz (CSV) | Jo, si sollen dat och liesen, da gesi se et!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Spautz. Dann ass deen nächsten ageschriwwene Riedner den Här Gilles Baum. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

M. Gilles Baum (DP) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Premierminister huet gëschter am Numm vun der Regierung de Point gemaach, wou Lëtzebuerg steet a wou mer histeiere wëllen. Et si grouss Erausforderungen, déi virun eis stinn, déi mer mussen ugoen, fir d'Land, fir Lëtzebuerg, fir d'Zukunft ze stäerken.

Lëtzebuerg fir d'Zukunft stäerken, dat heescht fir d'Demokratesch Partei, eist Land weiderzeentwëckelen, d'Suerge vun de Leit hei am Land eescht ze huelen, an deenen ze hëllefen, déi eis Hëllef och am meeschte brauchen, d'Kafkraaft vun de Leit zu Lëtzebuerg ze stäerken, déi sozial Ongerechtegkeeten ze bekämpfen an ofzebauen an all eise Kanner reell Perspektiven op eng gutt Zukunft hei zu Lëtzebuerg ze ginn.

Et heescht och, weider Tempo ze maache bei der duebeler Transitioun an do alles drunzesetzen, alles, fir dass mer eis Klimaziler erreechen an de kommende Generatiounen e liewenswäerte Planéit hannerloosse kënnen.

Et heescht, Schratt ze hale mat anere Wirtschaften, fir gutt a fir sécher Aarbechtsplazen. Mir wëllen deemno d'Kompetitivitéit am Land stäerken a Lëtzebuerg als Innovatiouns- an als Kompetenzzentrum ausbauen.

Et heescht, d'Investitiounen héich ze halen, fir d'Liewensqualität vun alle Biergerinnen a Bierger ze verbesseren.

Et heescht awer och, déi geopolitesch Situatioun am An ze behalen a beduecht drop ze reagieren. Mir liewen an onsécheren Zäiten an et gëllt, eist Land esou opzestellen, dass mir och an Zukunft a Fridde kënnen liewen. Dat sinn nëmmen e puer vun de Prioritéiten vun der Demokratescher Partei.

Der Regierung hir Feuille de route, fir déi ambitiéis a couragéiert Politick an dëser Legislaturperiod ze maachen, dat ass de Koalitiounsaccord. A jo, d'Majoritéit huet sech fir dës Legislatur ganz vill virgeholl an d'DP-Fraktioun ass houfreg drop, dass ganz, ganz vill vun hiren Iddien aus hirem Walprogramm de Wee an de Koalitiounsaccord fonnt hunn.

Ech wäert mech a menger Ried op e puer Sujete konzentréieren, notamment de Logement, d'Aarmutsbekämpfung, d'Zukunftschancë fir eis Kanner an d'Defense, well dat Beräicher sinn, déi fir eis Fraktioun immens wichteg sinn. Et wäert awer nach fir d'Demokratesch Partei eng zweet Spriecherin eropkommen: D'Carole Hartmann wäert d'Prioritéiten zeechne vun der liberaler Fraktioun an de Beräicher Economie, Energie, Aarbecht a Gesondheet.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, Lëtzebuerg huet säit Laangem e strukturelle Problem am Wunnensbau. Dës Problemer hu sech iwwer Joren a Joerzénge gefestegt a si kënnen och nëmmen iwwert d'Zäit geléist ginn. De Problem ass bekannt: Lëtzebuerg wiss, souwuel wirtschaftlech wéi och demografesch. Aktuell hu mer ronn 670.000 Awunner. An all dës Leit, déi hei wunnen oder déi bei eis schaffen kommen all Dag, droen zum Wuulstand bäi. An déi, déi hei wunnen, mussen natierlech logéiert ginn.

Fir der struktureller an awer och konjunktureller Logementskris entgéintzewierken, sinn an der viregter Legislatur scho wichteg Mesüeren an Ugrëff geholl ginn, fir méi Wunnraum ze schafen a virun allem méi bezuelbare Wunnraum ze schafen.

Hei wier zum Beispill de Pacte Logement 2.0 ze nennen, eng nei Allianz tëschent dem Staat an de Gemengen, fir de Bau vu soziale Wunnengen ze förderen duerch innovativ Instrumenter, well och ka méi dicht gebaut ginn.

Weider sinn déi lescht Joren eng sëlleg grouss Logementsprojeten hei an der Chamber gestëmmt ginn. Dir kennt se all, et ass Elmen, et ass Wunne mat der Wooltz an et ass de Projet NeiSchmelz zu Diddeleng.

Et ass awer och an de leschte Méint intensiv un engem ganze Pak Mesüre geschaff ginn, fir de Mënschen hei am Land beim Kaf vun engem Eegenheem oder beim Loyer verstärkt ze hëllefen, a fir datt erëm méi an de Logement investéiert gëtt, fir dass d'Betriber Aarbecht kréien a soumat och d'Leit, déi an deem Secteur schaffen, an der Aarbecht kënnen bleiwen. De Chômage partiel fir Deeler vum Secteur war och eng wichteg Stäip, fir de Mënschen an de Betriber ze hëllefen.

D'Präisentwëcklung an déi héich Zënse maache ganz ville Leit Kappzerbrieches, souwuel de Keefer wéi och de Locataire. D'Situatioun huet zu engem Ralentissement – ech géif souguer soen, quasi zu engem Stëllstand –, am ganze Secteur gefouert.

De Mesürepak fir d'Relance vum Logementsmarché, dee viru Kuerzem hei an der Chamber gestëmmt ginn ass, ass grad dowéinst geholl ginn, fir dësen Trend ëmzedreien. Eng weider wichteg Signalwirkung fir de Marché ass d'Decisioun vun der Europäescher Zentralbank, déi d'lescht Woch geholl ginn ass an déi de Leetzëns ëm 0,25 % erofgesat huet.

Et fënnt een an deem Logementspak eng ganz Panoplie u Mesüeren. An ech wëll net méi op alles agoen, mee ech wëll awer soen, dass d'Dotatioun vum Spezialfond nach eemol ëm ronn 110 Milliounen ausgebaut gëtt. A bis 2026 sinn Investissemter an Héicht vun 900 Milliounen virgesinn, fir abordable Wunnraum ze schafen oder opzekafen. Ech mengen, dat do ass awer substanzuell.

De Plaffong vun den individuellen Hëllef gouf der Entwëcklung vum verännerte Liewensstandard ugepasst. An doduerch kommen och méi Leit a Fro, fir eng Hëllef vum Staat ze kréien. De Plaffong ass esou fir Menagé mat Kanner am Duerchschnëtt vun 8 bis zu 25 % jee no Unzuel vun de Kanner geklommen.

Och déi weider Erhéijung vun der Subvention loyer fir d'Kanner vu 40 op 80 Euro pro Kand pro Mount ass e wichtige Schrëtt, fir de Mënschen, besonnesch de Famillje mat Kanner, nach eng Kéier weider ënnert d'Aerm ze gräifen. Well mir wëssen, datt et e wichtige Hiewel ass, fir géint Kannerarmut virzegoen, a mir wëssen, dass de Logement op de Portmonni vun de Stéit, besonnesch och vun deene Stéit, wou nëmmen een Elterendeel do ass, e risegen, risegen Impakt huet. An dofir wëlle mer do och nach eng Kéier noleeën.

Eng weider wichteg Mesür vum Logementspak ass d'Erhéijung vun den Akommesplaffonge fir eligibel Clienten. Domat gouf de Krees vun de potenzielle Keefer, zum Beispill bei der SNHBM, erhéicht. Dat heescht, méi Leit kënnen sech den Dram vun engem Eegenheem erfüllen. Zesumme mam ambitiöse VEFA-Programm, dee verlängert an ausgebaut gëtt, sollen dës enorm Investitiounen engersäits de Bausecteur ënnerstëtzen, awer och andersäits de Parc immobilier vum Staat vergréisseren an effikass an abordable Wunnraum investéieren.

Kolleeginnen a Kolleegen, mir wëllen d'Investitiounen an d'Locatioun, awer och an de Kaf vu Wunnengen weider ënnerstëtzen. Nieft de Sozialmesüeren, op déi ech grad agaange sinn, gëtt et och eng Rei steierlech Mesüeren. Op déi wëll ech net nach eng Kéier in extenso agoen. Ech wëll se just eng Kéier kuerz opzelen. De bëllegen Akt ass eropgesat ginn an d'Ofsetzbarkeet vun den Zënsen ass gehéicht ginn. Donieft sinn och Mesüre geholl ginn, fir den Invest an de Steen erëm unzekuerbelen.

An dësem Kontext wëll ech kuerz op dëser Plaz awer eng Kéier op d'Kriticken agoen, déi oft vun der Opposition kommen. Bei den Debatten iwwert de Paquet Logement, iwwert de Logementspak, gouf esou gemaach, wéi wa virun allem an haaptsächlech eppes géif gemaach gi fir d'Investissemter.

Wa mer Locatiounswunnenge wëlle schafen, da brauche mir och Leit, déi bereet sinn, an de Steen ze investéieren. Mir brauchen déi Leit, fir Wunnraum ze schafen, an awer och fir eise Betriber Opdrag ze ginn an Aarbechtsplazen ofzesécheren. A mir hunn, mengen ech, alleguer Interêt drun, dass déi Leit et sënnavoll fannen, hiert Kapital an de Logement hei zu Lëtzebuerg ze investéieren, besser wéi zum Beispill an amerikanesch Tech-Aktien, well vun Investissemter an auslännesche Finanzproduiten hu mir zu Lëtzebuerg ganz wéineg – ech géif souguer soen, vun deenen Investissemter hu mir zu Lëtzebuerg guer näischt!

Ech wëll et nach eng Kéier kloerstellen: D'Enveloppe, déi fir den Invest virgesinn ass, ass nëmmen e klengen Deel vun deem ganze Montant aus dem Logementspak. Et ass en Drëttel vun der Enveloppe. Do gesäit een, dass d'Schweiergewicht vun deem Paquet Logement ganz eindeutig net op de steierleche Mesüre baséiert, mee awer op deem Invest, dee mer wëlle maachen, fir Wunnengen fäerdegzemaache respektiv opzekafen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Et gouf och dacks vergiess, ze soen, dass eng ganz Rei vun deene Mesüeren zäitlech begrenz sinn, wéi zum Beispill den Amortissement accéléré. D'Mesüre sollen als Kickstarter hëllefen, fir de Marché erëm un d'Rullen ze bréngen. An et ass net, wéi heiansdo hei gesot gëtt, eng Happy Hour fir Verschiddener, déi sech et kënnen leeschten.

Kolleeginnen a Kolleegen, fir den Invest erëm unzekuerbelen, gëtt et eng Rei vu Mesüeren. Ganz kuerz: de bëllegen Akt fir d'Investitiounen, de Logement locatif am VEFA-Beräich, mir applizéieren nees de Quart-taux bei de Plus-Valuen, d'Erhéijung vun der Exonération d'impôt fir Locatiounswunnenge vu 75 op 90 %, wa se an d'Gestion locative sociale kommen, an natierlech d'Ufuerderunge vun der Ëmweltklass A-respektéieren.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, am Numm vun der DP-Fraktioun begrësse mir den Zéng-Punkte-Plang vun der Regierung, dee gëschter fir de Logement presentéiert ginn ass. Et ass e weidere wichtige Meilesteen am Kampf géint de Logementproblem, fir doranner virunzecommen a besonnesch fir strukturell Léisungen ze huelen.

Fir eis als DP ass et kloer, dass méi séier, méi vernetzt a méi effikass Prozedure gebraucht ginn. Vill vun deene Mesüeren, déi presentéiert goufen, zilen dorop of, d'Prozeduren ze vereinfachen a méi schnell ze maachen, den Naturschutz mam Logement an Aklang ze bréngen an am Groussen a Ganze méi séier méi Wunnraum zu Lëtzebuerg ze schafen.

Wichtig heibäi ass, dass den Accord tacite soll kommen, dëst souwuel bei de Gemenge wéi och um staatlechen Niveau, an datt och verschidde Baugeneemungen, wéi zum Beispill d'Ersetze vun enger Fënster oder d'Opstelle vun enger PV-Anlag, vläicht kënnen just nach iwwer eng Notification oder eng Déclaration de travaux gemaach ginn, awer net onbedéngt eng Geneemegung brauchen. Domadder maache mir de Leit d'Liewe méi einfach a mir kommen och méi séier eise Klimaziler méi no.

Méi einfach wäert et och an Zukunft bei de PAgen an de PAPe goen, déi an enger eenzegter Prozedur

kënne verschmëlzen, déi nach maximal aacht Méint soll daueren. Am selwechte Sënn sollen och déi verschidde Bauterelementer hei am Land harmoniséiert ginn. Domadder wäert net nëmme méi séier, mee och méi bëlleg an Zukunft gebaut ginn.

Vill Zäit a vill Käschte falen am Moment och un, well eenzel Proprietäre bei neie Quartiere ganz Projete blockéiere kënnen, an dat géint den Interesse vun der Allgemengheet, an engem Moment, wou mer dréngend Wunnraum brauchen. D'Annoncé vu gëschter, virum Summer déi néideg Gesetzgebung vum Remembrement ministériel an der Chamber ze deposéieren, kënnen mir also dofir nëmme begreissen!

Och d'Digitalisatioun wäert eis hëlfelefen, d'Prozeduren ze vereinfachen, ze straffen, méi séier ze maachen, notamment duerch d'Applikatioun vum Prinzipp „once only“. D'Autorisatiounen ginn op enger Plaz zentraliséiert an erlaben et dem Demandeur, de Suivi vu sengem Dossier zu all Moment ze maachen.

Jo, d'Simplificatioun administrative ass eppes, vun deem ech mengen, dass et jiddwerengem heibanne wichteg ass. Et ass en Theema, woumat mer eis vill beschäftegt hunn. Et ass gutt, dass mer dat doten elo konkret upaken, och wat d'Ëmweltoplage betrëfft, ouni domadder awer, an ech soen dat ganz kloer, den Naturschutz a Fro ze stellen.

Am urbane Raum wäert eis de Prinzipp vun der „Natur auf Zeit“ hëlfelefen, e klasséierten Terrain ouni gréisser Ëmstänn ze bebauen. D'Kompensatiouns-mesüre sollen eemoleg sinn, zum Beispill bei der Erweiderung vum Perimeeter, an net dass déi Prozedur no Joren nach eemol muss opgerullt ginn.

Wichteg heibäi ass awer och, dass 10 % fir Gréngfläche virgesi sinn, fir d'Liewensqualität an den neie Quartieren ze verbesseren. Generell wäert dës Regierung d'Ëmweltetüden an d'Kompensatiouns-moosnamen op de Leescht huelen, fir d'Prozeduren an deem Kader ze optimiséieren.

Dëst sinn e puer Beispiller, déi wichtegst Punkten aus dem Zéng-Punkte-Plang, déi ech op dëser Plaz als wichtige Bausteine, fir zur Léisung vun der Logementskris bäizetroen, wëll ugefouert hunn.

An ech géif, wannechgelift, jiddwereen heibanne bidden – an ech weess, dass d'Opposition och ganz ongedëlleg ass, fir konkret ze gesinn, wat geschitt –: Gitt eis eng Chance! Mäi Virriedner, de Marc Spautz, huet gesot, dass d'Fachministeren nach virum der grousser Vakanz wäerten an d'Chamberskommissionen kommen, fir déi verschidde Projeten, fir déi verschidde Punkte vum Zéng-Punkte-Plang ze presentéieren.

Et ass och gëschter gesot ginn, dass eng Rei vun deene Saache scho virbereet sinn oder virbereet waren. Dat mag sinn. Ech hu gëschter an engem Interview gesot, dass mer jo net e Cut gemaach hunn, wéi mer eng nei Regierung haten. Mir hunn eng Rei Projeten, déi och vun de Kollegee vun deene Gréngen a vun der LSAP nach mat ausgeschafft gi waren, déi kënnen dann hei och zum Deel mat afléissen. Dat ass jo eng gutt Saach, da komme mer méi séier weider. Ech wëll dat hei kloer soen. Mee dann hoffen ech awer och dann, zu deem Moment, wa mer déi Saachen ofstëmme, op d'Ënnerstützung vun de Kollegee aus der fréierer Koalitioun.

Fir d'Demokratesch Partei gëtt et awer nach eng Rei aner Mesüeren am Logement, déi mer mussen ugoen, fir der Kris bäizekommen an esou séier wéi méiglech d'Situatioun erëm hallefweegs an de Grëff ze kréien.

Mir sti ganz kloer zu enger Reform vun der Grondsteuer, zu der Aféierung vun enger Mobilisatiounssteuer an och zur Aféierung vun enger Leerstandssteuer. Et

ka jo net sinn, dass matzen an enger nationaler Logementskris mat Terrainen an Immobilie spekuléiert gëtt, hektarweis Bauland broochleie gelooss gëtt, während aner Mënsche keng Plaz fannen, fir sech en Daach iwwer dem Kapp kënnen ze bauen oder ze leeschten. Grad Proprietäre sollen dowéinst dozou animéiert ginn, hir Terrainen ze gebrauchen oder se dem allgemengen Notzen zur Verfügung ze stellen. An dofir freeë mer eis, dass d'Amendementer zur Mobilisatiounssteuer och nach a kierzester Zäit wäerten an der Chamber deposéiert ginn.

Fir d'DP war et wichteg – an et bleift wichteg –, dass awer e begrenzten Abatement virgesinn ass, fir dass Elteren hire Kanner en Terrain, fir spéider drop ze bauen, kënnen halen.

Steierlech Mesüre si sécherlech en Ureiz, fir Proprietären dozou ze beweegen, hir Terrainen ze mobiliséieren. Mee mir mussen awer och nach aner Ureizer schafen, fir d'Leit ze motivéieren, laangfristeg mat op de Wee vun der Mobilisatioun vun Terrainen ze goen. Mir wëllen et de Leit méi einfach maachen, hiren Terrain iwwer Emphyteos ze verlounen. Esou zum Beispill kéint een eng modular Konstruktionskuerzfristeg installéieren, och wann de Proprietär laangfristeg aner Iddien huet, fir säin Terrain ze gebrauchen. Esou kéint een op d'mannst iwwer eng gewëssen Zäit scho weider Terraine fir de Logement zur Verfügung stellen.

Eng aner Iddi vun der DP, déi och an der viregter Regierung op den Instanzwee geschéckt gouf a mat där mer eng grondleeënd nei Ausrichtung wëllen huelen, dat ass de Baulandvertrag. De Baulandvertrag gesäit kloer Delaie vir, bis wéini en Terrain muss bebaut sinn, well e soss zrëckklasséiert gëtt. Heimat soll op Gemengenniveau séchergestallt ginn, dass zousätzlech Bauland och bannent enger gewëssener Zäit kann oder muss bebaut ginn.

Als DP gesi mer och d'Méiglechkeet, de Bauperimeeter ëm eng Rei Terrainen ze erweideren, déi awer just baussent dem Perimeeter leien, an nëmme, wa se direkt u bestoend Wunngëbitter ugrenzen. Op dësem Terrain soll dann ausschliesslech abordable Wunnraum entstoen, dee verlout oder ënner Form vun engem Bail emphytéotique verkaf ka ginn. Op dësem Wee, gradewéi beim Baulandvertrag, ka Spekulation mam Bauland méi oninteressant gemaach ginn. A gläichzäitig kréien d'Gemengen déi néideg Planungssécherheet, fir neien an abordable Wunnraum ze schafen an esou nohalteg ze wuessen.

Am Hibleck op d'Acceleratioun an d'Effikassitéit vun de Prozeduren hu mir d'Iddi vun der Virfinanzéierung vun de PV-Anlage lancéiert, an dat wäert och elo ëmgesat ginn, fir dass d'Stéit, déi et sech vläicht manner leeschte kënnen, op erneierbar Energien eriwuerzewiesselen, net de ganze Montant mussen virstrecken a fir dass se net mussen Méint oder Joren op hir Subventiounen waarden. Net all Mënsch ka sech esou eng Anlag ouni Subventiounen leeschten. A wa mer d'Leit am Beräich vun der Energietransitioun a vum grénge Wandel begleede wëllen, da mussen mir och déi Leit ënnerstëtzen, déi dës wichtige Schratt ouni Hëllef net goe kéinten.

Fir d'Demokratesch Partei steet fest, dass mer d'Leit mussen um Wee vun der Transitioun mathuelen an hinnen d'Hand reechen, do, wou et néideg ass. D'Klimaneutralitéit ass eist grousst Ziel. A meng Kollegein, d'Carole Hartmann, wäert an deem Kontext nach emol op d'Mesüeren an der Energiepolitik agoen.

Här President, Kollegeinnen a Kollegeen, déi ëffentlech Hand muss beim Baue mam gudden Beispill virgoen a weider hir Responsabilitéit iwwerhuelen, fir déi eegen Terrainen, déi se huet – souwuel de

Staat wéi d'Gemengen –, esou séier wéi méiglech ze mobiliséieren. Mir kënnen eis et net leeschten, Bauland, deen am Besëtz vun der ëffentlecher Hand ass, broochleien ze loossen. D'Baubranche sicht am Moment Beschäftegung an de Staat brauch Wunnengen. De Pilotprojet vun der Regierung, fir Privatpromoteuren op ëffentlechen Terraine bauen ze loossen, ass an eisen Aen e Schratt an déi richteg Richtung.

Mir wëllen de Privatsektor mat grousser Soumissiounen aktiv um Bau vun ëffentlechem Wunnraum bedeelegen an d'Ressourcé vu staatlechen a privaten Acteuren an enger eemoleger, solidarescher Wunnengsbauoffensiv zesummeleeën, well dovunner profitéiert jiddwereen.

Eng vun de Méiglechkeeten, déi och gëschter vum Här Premierminister annoncéiert gouf an déi mer begreissen, ass, dass beim Schafe vun abordable Wunnengen, déi ëffentlech Promoteure kënnen lounen, déi op den Terraine vun Privatsektor kënnen gebaut ginn. Dës Wunnenge solle fir 20 Joer gelout ginn, an dat ënner dem Marchéspräis, mee iwwer dem Loyer abordable. De Staat iwwerhëlt dann d'Differenz tëschent deenen zwee Loyer an huet d'Virkaufsrecht no 20 Joer.

Mir setzen eis och fir weider alternativ Finanzierungsmodeller an, wéi de Mietkauf. De Mietkauf soll grad jonke Familljen, jonke Mënschen ënner d'Äerm gräifen, andeems si déi éischt Joren e Loyer bezuelen, deen duerno vum Kafpräis vun hirer Immobilie ofgerechent gëtt. Esou hunn d'Leit am Ufank eng finanziell Planungssécherheet, de Loyer ass méi niddreg, wéi wa se missten e Prêt maachen op enger Bank, an de bezueltene Montant, dat, wat se abezuelen hunn, gëtt als Fonds propre beim Kaf vun der Immobilie matagerechent. Grad an enger Zäit vun héijen Tauxen op den Immobilitätskredit ass dat fir eis eng Alternativ zum klassische Wunnengskaf.

Eng besser Zesummenaarbecht tëschent de Gemengen an de Ministère ass néideg. Dat hunn ech och scho virdu gesot. Dozou gehéiert och d'Schafe vun enger staatlecher Agence fir d'Gestion locative vun den abordable Wunnengen. Grad en vue vun der Steigerung vun abordable Wunnraum op Gemengenniveau wär et wichteg, dass och d'Gemengen op esou en zentraliséierte Service vun der Gestiou fir abordable Wunnraum zrëckgräife kéinten. D'Resultat wier eng Professionalisierung vun den Ofleefer, eng Baisse vun de Käschten an eng allgemeng Vereinfachung vun der Gestion locative – en erlicherte Prozess fir d'Biergerinnen a Bierger, deenen dat zeguttkëent.

Här President, d'Erausforderungen am Logement si riseg a si reche mëttlerweil bis déif an d'Mëttelschicht eran. Déi finanziell Belaaschtung duerch de Logement gëtt fir ganz vill Stéit ëmmer méi zu engem Problem an den Aarmutrisiko geet och hei am Land duerch d'Situatioun am Logement spierbar an d'Luucht.

D'Krisen aus de leschte Joren, d'Präisdeierecht bei de Liewensmëttel a bei der Energie, belaaschten de Portmonni vun de Leit ëmmer méi, a vill Leit hu mëttlerweil seriö Problemer, fir um Enn vum Mount nach déi zwee Enner beieneenzekréien.

Der Regierung ass den Eescht vun där Situatioun wuelbekannt. An d'Bekämpfung vun der Aarmut an d'Bekämpfung vum Aarmutrisiko stinn als politesch Prioritéit ganz, ganz uewen op eiser Lëscht. Dobäi kënnen mir op gutt Initiativen aus der leschter Legislativperiod opbauen.

Nieft dem gratis ëffentlechen Transport an enger Rei Sachleeschungen, déi gratis gemaach goufen, zum Beispill d'Schoulbicher, d'Maison relais an de

Schoulwochen, d'gratis Essen an der Schoul, kruten och d'Offices sociaux zum Beispill 50 % méi Personal, de Mindestloun gouf erhéicht, d'Allocation de vie chère ass e puermol ugepasst ginn an d'Krittäre vun der Subvention loyer goufen och ugepasst.

Et gouf weider cibléiert Mesüeren ëmgesat, déi hir Friichte gedroen hunn. D'Monoparentaux sinn eng – an dat wësse mer – besonnesch vulnerabel Grupp, wann et ëm den Aarmutsrisiko geet. Fir hinnen ënnert d'Äerm ze gräifen an esou gläichzäiteg d'Kanneraarmut ze bekämpfen, gouf ënnert dem Lead vun der DP 2017 eng Steuerreform ëmgesat, déi virop de Mëttelstand an déi elengerzéimend Famillje finanziell entlaascht huet. Och de REVIS huet fir d'Monoparentale spierbar méi Virdeeler bruecht wéi de fréieren RMG a férdert doduerch och déi sozial Inklusioun.

Am Kampf géint d'Aarmut an am Kampf géint d'sozial Ausgrenzung wäert dës Regierung och an Zukunft déi ambitiéis Sozialpolitik vu virdu weiderféieren. De Statec huet e Méinden an déi elengerzéimend Famillje finanziell entlaascht huet. Och de REVIS huet fir d'Monoparentale spierbar méi Virdeeler bruecht wéi de fréieren RMG a férdert doduerch och déi sozial Inklusioun.

Mir mussen de Mënschen also weider hëllef, si weider ënnerstëtzen. An ech si frou, dass eng Rei finanziell Hëllef ugepasst wäerte ginn. Ech weess, dass dat gëschter Owend och schonn thematiséiert ginn ass, an et wäert och net all Mënsch gefalen, a mir wäerten och am Laf vum Debat doudsécher nach e puermol drop zrëckkommen, mee ech wëll lech awer soen, dass Lëtzebuerg dat eenzeg Land ass, wat deelweis d'Präisdeckelen op der Energie weiderféiert. Esou verlängert d'Regierung de Stroumpreisdeckel fir d'Altersheimer ëm e weidert Joer, fir d'Käschte fir d'Bewunner am Grëff ze halen.

Fir déi sozial méi ufälleg Leit gëtt dann den Équivalent crédit d'impôt, deen d'Beneficiairë vum REVIS oder vum RPHG zegutt hunn, d'nächst Joer op 90 Euro gehéicht.

An d'Energieprimm, déi aktuell tëschent 200 a 400 Euro läit, deemno wéi de Stot zesummegeesat ass, gëtt verdräifacht. Also kënnen d'Beneficiairë vun der Allocation de vie chère an Zukunft 600 bis 1.200 Euro fir d'Energiepräisser méi derbäi kréien. Dat ass fir eis eng verstärkt sozial selektiv Manéier, fir den Zougang zur Energieprimm degressiv nach zousätzleche 25 % vun de Stéit zougänglech ze maachen ..., nee, mir hate se esou ugepasst, dass 25 % vun de Stéit kënnen an de Benefiss vun der Energieprimm kommen (veuillez lire: Dat ass fir eis eng verstärkt sozial selektiv Manéier, fir den Zougang zur Energieprimm degressiv nach zousätzleche 25 % vun de Stéit zougänglech ze maachen). D'Regierung huet dës Decisioun geholl, well ëmmer méi Leit riskéieren, duerch d'Energiepräisser an duerch d'Logementspräisser an d'Aarmut ze rutschen.

Här President, all dës Hëllef si wichteg, mee virun allem muss mer derfir suergen, dass méi Leit och vun deene villen Hëllef, déi et awer géit, dass méi Leit vun deene villen Hëllef, déi de Staat ubitt, och profitéieren, wa se eligibel sinn. Eng rezent Etüd vun der Chambre des Salariés weist nämlech, dass d'Leit sech vereenzelt net trauen, dass d'Leit sech schommen, fir d'Hëllef vum Staat unzefroen oder fir bei den Office social ze goen.

Mir mussen géint d'Stigmatisatioun vun der Aarmut virgoen. Kee Mënsch brauch sech ze schommen, wann et engem zu engem Moment am Liewen net esou gutt geet, dass et engem schlecht geet, aus wat fir engem Grund och ëmmer. Kee brauch sech

ze schommen, fir Hëllef, déi de Staat ubitt, och unzehuelen. Well genee dofir, fir de Leit an engere Noutsituatioun ze hëllef, sinn dës Mesüeren do: Mënschen an engere Noutsituatioun ze ënnerstëtzen an hinnen ënnert d'Äerm ze gräifen, fir hir Situatioun laangfristeg ze verbesseren.

Da wëssen och vill Leit guer net, dass et Hëllef gëtt. Oder vill Leit wëssen net, dass se déi Hëllef kréien, dass se en Urecht hätten op dës Hëllef, obwuel dat dacks de Fall ass. Dat heescht, dass eng Rei vun de Moosnamen, déi mir iwwert déi lescht Jore geholl hunn, guer net do ukommen, wou se gebraucht ginn. Iwwer eng nei digital Informatiounsplattform wäerten all dës Informatiounen iwwer national an och lokal Hëllef einfach, onbürokratesch a fir jiddwereen zougänglech sinn.

Jiddereen, deen en Urecht huet op eng Hëllef, soll och eng Hëllef kréien. Dofir sinn eng besser Informatioun an eng Vereinfachung vun den administrative Prozeduren dréngend noutwendig. Och mussen d'Prozedure vereenheetlecht ginn. Fir verschidden Aidë falen haut nach verschidde Seulen oder Konditiounen un. Déi selwecht Dokumenter mussen e puermol op där selwechter Plaz agereecht ginn. Eng schwéierfällg Bürokratie mécht d'Prozesser onnéideg komplizéiert. Kee Wonner, dass do deen een oder aneren d'Loscht verléiert, den Duerchbléck verléiert a verdrëslecht gëtt, vun de laange Waardezäiten, bis een d'Sue kritt, mol ganz ofgesinn.

Mee Mënschen, déi déi finanziell Hëllef, déi déi finanziell ënnerstëtzung vum Staat brauchen, déi brauchen dës Sue meeschtens direkt. Zäit ass an dësem Fall tatsächlech Geld a si kënnen sech net de Luxus leeschten, ze waarden, bis hiren Dossier clôturiert ass. De Once-Only-Prinzip wäert dës Situatioun verbesseren. An d'Schafung vun engem Guichet social unique an engem Dossier social partagé sinn hei wichteg Pisten, déi ënnert der Leedung vun den DP-Ministère Stéphanie Obertin a Max Hahn ausgeschafft wäerte ginn.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Een eenzege Guichet als Ulaftell fir all d'Hëllef vum Staat wäert de Leit en onnéideg Hin an Hier erspueren. All Informatiounen sinn dann op engere Plaz regruppéiert. A mat Hëllef vun engem zentraliséierten digitalen Dossier kënnen déi vereenzelt staatlech Administratiounen déi jeeweils néideg Informatiounen fannen a selwer méi proaktiv virgoen.

Wann all déi néideg Informatiounen zougänglech sinn, da sollen d'Administratiounen selwer op eligibel Stéit zougouen an hinnen déi schon ausgefëllte Formuläre fir d'Finanzhëllef zur Verfügung stellen. D'Demandeure mussen net allkéiers erëm eng Ufro fir hir Dokumenter erareeche, mee just hir Ënnerschrëft ënnert de Formulär setzen. Dës Once-Only-Prinzip ass also eng Win-win-Situatioun fir béid Säiten.

Och d'Zesummenaarbecht tëschent de Ministère muss verbessert ginn. Den nationalen Aktionsplang, vun deem d'Kolleg Marc Spautz elo just och scho geschwat huet, den nationalen Aktionsplang géint d'Aarmut, deen an dëser Legislativperiod vum Familljeministère ausgeschafft gëtt, wäert sech genee op déi Aspekter konzentréieren. All Ministère mussen un engem Strang zéien, fir den Aarmutproblem a senger ganzer Komplexitéit ze bewältegen.

Gëschter ass gesot ginn, mir wäeren der Meenung, dass mer d'Aarmut géifen an de Grëff kréien, nëmmen doduerch, dass mer géifen digitaliséieren. Dat ass natierlech net de Fall. Mee mir sinn awer der Meenung, dass e besseren Zougang zu den Hëllef

an de Fait, dass méi Leit kënnen op Hëllef zrëckgräifen, awer engere ganzer Rei vu Stéit ka kuerzfristeg hëllef. Mee natierlech gi ganz vill aner Mesüeren gebraucht, fir géint d'Aarmut hei zu Lëtzebuerg virzegoen.

Fest steet, dass d'Aarmut net vun haut op muer aus der Gesellschaft wäert verschwannen. Mee et läit un eis all zesummen, d'Problematik, esou gutt wéi et geet, an de Grëff ze kréien, d'Aarmut ze reduzéieren an derfir ze suergen, dass déi zukünftg Generationen d'Chance kréien, ënner beschtméigleche Konditiounen hei am Land ze liewen.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | An deem Kontext, Här President, Kolleginnen a Kollegen, och e puer Wuert zur Bildung. Fundamental wichteg an engere Gesellschaft ass d'Bildung. Et ass d'Zeeche vun engere staarker Sozialpolitik, wa mir all Kand an all Mënsch hei am Land Bildungschancen, Bildungsméiglechkeete kënnen bidden, déi hinnen herno eng besser an eng sécher Zukunft hei am Land erméiglechen.

Virop brauch et dofir déi passend Strukturen. Eis Populatioun wiss, an do, wou méi Schüler sinn, gi logescherweis och méi Schoule gebraucht. Dat heescht awer net, dass mer solle willkürlech hei an do, lénks a riets, Schoule bauen an dann, onofhängeg vun hirem Profil a vun hire Kompetenzen an Interessen, d'Kanner einfach an déi Schoul solle schécken an duerch eng virgefäertegt Schabloun solle filteren. Mir mussen geziilt nei Strukturen schafen, ugepasst un d'Demande, ugepasst un dat, wat op deene Plaze soll geléiert ginn, an ugepasst un d'Interessen an d'Talenter vun deene Jonken.

Mir solle Plaze schafen, wou mir de Schülerinnen a Schüler hëllef, an engem speziell op hire Wee ausgerichte funktionelle Kader genau déi Kompetenzen ze entdecken, genau déi Kompetenzen weiderzuentwéckelen, déi si fir hir Zukunft wëllen an déi si fir hir Zukunft brauchen.

Projete wéi den Ausbau vum Lycée zu Déifferdeng, den Ausbau vun der Europaschoul zu Jonglënster oder och den Ausbau vum Bouneweger Lycée si jo viru Kuerzem hei an der Chamber beschwat a gestëmmt ginn.

Dës Infrastrukture sinn awer nëmmen dann eppes wäert, wann och all Kand kann dorobber zrëckgräifen, ganz onofhängeg vu sengen Originen a sengem sozioekonomeschen Hannergrond.

Als DP läit et eis um Häerz, weider géint sozial Ongerechtegkeete virzegoen an eis weider fir Chancëgläichheet anzusetzen. A mir si frou, dass am Beräich vun der Bildung eleng d'Subventioun fir Stéit mat niddregem Akommes fir 2024 op ronn zéng Milliounen Euro am Budget eropgaangen ass. Dat awer net eleng, och d'Gratuitéit vun de Musekskursen a vun de Maison-relais während de Schoulwoche bleift natierlech bestoen.

Wann dat och net Cash an d'Täsch ass fir d'Menagen, esou sinn et awer Suen, déi bei ville Familljen, déi et soss eventuell méi schwéier hätten, Käschten aspueren a si esou laangfristeg an nohalteg finanziell entlaaschten. An och dovunner profitéieren d'Kanner an hir Familljen. Beid Säite kënnen also en Notzen aus eleng dese puer Mesüeren zéien.

Zur Kannerbetreuung selwer: Ech ka mech nëmme widderhuelen, dass den Ausbau vun der Kannerbetreuung eng vun den Haaptprioritéiten vun der Demokratescher Partei war, ass an och an Zukunft wäert sinn. All Eltere wëllen hir Kanner a gudden, kompetenten a sécheren Hänn wëssen. An dat ass och richtig. An et ass der DP wierklech en Uleies, dass

och all Kand an all Famill bis 2030 déi Méiglechkeet kritt. All Kand huet d'Recht op eng adequat an eng héichwärtig Betreiwungsoffer, déi senge Besoinen an allen Aspekter gerecht gëtt. Fir dëst ze garantéieren, wëlle mir natierlech d'Capacitéit vun de Crèchen an de Maison-relais an an Zukunft weider an d'Luucht schrauwen.

Mee d'Qualitéit huet och hire Präis. A mir si frou, dass d'Regierung zesumme mam Educatiounsminister fir 2024 iwwer 550 Milliounen an de Grapp hält, déi souwuel deene private wéi och deenen ëffentlech subventionéierte Strukture massiv ënnert d'Äerm gräifen. Dat mussen eis Kanner ons wäert sinn. An als DP kënne mer déi dote Mesüeren natierlech nëmmen ënnerstëtzen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Kolleginnen a Kolleegen, éier ech zur Defense kommen, wollt ech kuerz awer och e Wuert zur Ekonomie an zu de Steiere soen. De Volet vun der Ekonomie am méi breede Sënn wäert d'Carole Hartmann herno belichten.

Fir d'DP-Fraktioun ass eng staark Wirtschaft an en nohaltege Wuesstum eng Prioritéit. Et ass kee Fetischismus, et ass kee Selbstzweck, mee et ass eng Noutwendegkeet. Et ass eng Noutwendegkeet, fir eise Wuelstand ofzesécheren, fir gutt Aarbechtsplazen ze schafen a fir eise generéise Sozialstaat och an Zukunft kënnen ze finanzéieren.

Mee kommt, mir soen et ganz däitlech: Mir brauchen d'Recettë vun enger kompetitiver Wirtschaft, fir eist Land op d'Zukunft ze preparéieren, fir iwwert déi néideg finanziell Moyenen ze verfüegen, fir déi genannten Ziler ze errechen.

Am Sënn vun enger kompetitiver Wirtschaft gesäit de Koalitionsaccord vir, dass d'Betriebsbesteuerung a Richtung vun der OCDE-Moyenne reduzéiert soll ginn. Jo, contrairement zu deem, wat oft gesot a gemengt gëtt, läit Lëtzebuerg iwwert dëser Moyenne.

Mir begrëssen dowéinst ausdrécklech d'Annonce, fir d'Kierperschaftssteier ëm 1 % ab dem nächste Joer erofzesetzen.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Dës Reduktioun stäerkt eis Betriber an dréit zur Attraktivitéit vum Standuert Lëtzebuerg bäi, fir och weider Aktivitéiten unzezéien.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Et léisst eise Betriber e weidere Sputt fir Investitiounen, notament an der duebler Transition. Mat dëse Mesüere brénge mir et och fäerdeg, nei Aarbechtsplazen ze schafen an ergo nei Recettë fir de Staat ze generéieren.

Mir wëssen, dass mir dës net ëmmer kënne mat eisen eegene Leit hei am Land besetzen an dass mer op Talenter aus dem Ausland ugewise sinn. Mat der Revisioun vum Régime d'impatrié an der Prime participative si mer iwwerzeegt, dass wichteg Signaler gesat ginn, fir Lëtzebuerg als attraktive Standuert fir Talenter ze positionéieren an esoumat Leit op Lëtzebuerg unzezéien, déi weiderhin zum Wuelstand vun eisem Land bäidroen wäerten.

Da gouf gëschter och eng weider Upassung vun der Steiertabell annoncéiert. Den 1. Januar dëst Joer ass d'Steiertabell jo ëm véier Indexranchen ugepasst ginn an d'nächst Joer wäerten dann nach emol 2,5 Indexranchen derbäikommen. Déi kal Progressioun gëtt doduerch reduzéiert. Dat ass eng wichteg Mesür, mengen ech, fir alleguerten d'Biergerinnen an d'Bierger hei am Land, well dës Mesür stäerkt de Stéit hir Kafkraaft an dëse schwierigen Deeg.

De Premier huet gëschter nach emol bestätegt, dass e Projet fir d'Individualiséiere vun de Steiere bis 2026 soll presentéiert ginn. Dat ass eng Mesür, un där d'Demokratesch Partei besonnesch hält, well et e wichtige Schrëtt ass, fir an eiser Gesellschaft méi modern ze ginn, fir de Steiersystem méi gerecht ze maachen, wéi den aktuelle Steiersystem ass, fir also Ongerechtegkeeten aus dem aktuelle Steiersystem aus der Welt ze schaffen.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Här President, Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleegen, loosst mech elo op e Volet kommen, dee virun 2022 wierklech e männer prominente, fir net ze soen, e marginalen Deel vum État de la Nation ausgemaach huet, en Deel, dee mer awer elo leider – leider! – als feste Bestandteil vun der Ried zur Lag vun der Natioun an eiser Politick hunn: An dat ass d'Defense, et ass eis Verdeedegung.

Effektiv gëtt et en Europa vu virum 24. Januar 2022, ...

Une voix | Februar.

M. Gilles Baum (DP) | ... pardon, Februar, an et gëtt en Europa vun nom 24. Februar 2022.

Am Numm vun der DP-Fraktioun begrëssen ech ausdrécklech, dass d'Finanzministesch d'lescht Woch d'Engagementer vu Lëtzebuerg nach eemol bekräftegt huet. Si huet kloer Zuele geliiwert, déi beleen, dass dës Regierung hir Responsabilitéit an där géeeentener Verdeedegungspolitik wouerhëlt.

Lëtzebuerg steet kloer op der Säit vun der Ukrain. Lëtzebuerg steet kloer op der Säit vum ukrainesche Vollek a sengem Kampf géint déi russesch Aggressioun!

Une voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Dëst Joer huet eist Land fir d'éischte Kéier 70 Milliounen Euro militäresch Hëllef fir d'Ukrain deblockéiert. Dat ass de strikte Minimum, dee mir als Hëllef bereetstellen. Dëse Montant kann awer, falls néideg, an Zukunft ugepasst ginn, ofhängeg vun weidere Verlaf vum Krich a vun den Doleancen, déi d'Ukrain un eis wäert stellen.

D'Verdeedegungsministesch huet de Plang ausgeschafft, wéi d'Trajectoire soll ausgesinn, fir eis Efforten an der Verdeedegung vun 1,3 % op 2 % vum RNB ze hiewen, an dat scho bis 2030 an net gestreckt iwwert déi nächst zéng Joer. Et ass en ambitiöse Plang, et ass e realistesch Plang an et ass e Plang, dee mer müssen ugoen.

Erlaabt mer, léif Kolleginnen a Kolleegen, vläicht deene Leit virzegräifen, déi der Meenung sinn, Lëtzebuerg sollt net an d'Defense investéieren. An d'Antwort vu menger Fraktioun ass déi heiten: Als Member vun der NATO hu mer gewëssen Engagementer a mir müssen eise Bättrag leeschten, fir d'Defense a fir d'Dissuasioun am euroatlantesche Raum ze garantéieren. An deem Kader investéiere mer a gemeinsam Projeten, fir d'Capacitéit vun der ganzer Allianz ze stäerken a fir esou zum internationale Fridden an och zur Stabilitéit an Europa an an der Welt bäizedroen.

Une voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Mir wäerten och derfir suergen, dass déi Investitiounen an d'Defense och positiv Effeten op eis Ekonomie hei am Land wäerten hunn. Ech denken hei un Aarbechtsplazen, déi geschafe ginn, mee och un den Ausbau vun der militärescher Gesondheetsversuergung, déi och de Biergerinnen a Bierger zeguttkënn.

Och eis Arméi muss weiderhin hir Grondmissiounen erfëlle kënnen. Dofir gi jo – an d'Projete sinn hei an der Chamber gestëmmt ginn – den Härebiere, de

Militärcamp um Waldhaff an och de Schéisstand um Bleesdall renovéiert.

Mir hunn donieft awer och mussen feststellen – dat och hei zu Lëtzebuerg –, dass mer an enger hybrider Krichsféierung sinn an dass mir och zu Lëtzebuerg dovunner net verschout bleiwen. Virun e puer Méint war Lëtzebuerg d'Zil vun enger gréisserer cibléierter Cyberattack. Net just eis Institutiounen, mee och privat Acteure ware betraff. A mir kënne ganz staark dovunner ausgoen, dass dat doten net déi lescht Attack op eis war vun där Zort. Dowéinst begrësse mer och ausdrécklech, dass eis Defense mat der Zäit geet an och weider wëll intensiv an d'Cybersécherheet investéieren an déi och prioritär behandelen.

Wéi gesot, déi leider ugespaante geopolitesch Situation dierf net ënnerschat ginn. Schlussendlech ass eis Defense awer och e kollektiven Effort. An deem Sënn müssen alleguerten déi europäesch Länner hir Interoperabilitéit weider ausbauen. E wichteg Beispill hei ass zum Beispill de belsch-lëtzebuergesche Reconnaissance-Bataillon, deen elo geschafft gëtt. Just wann d'EU-Memberlänner harmoniséiert Material benotzen a koordinéiert zesummeschaffen, kann d'Defense vun eisem Kontinent garantéiert ginn.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Gilles Baum (DP) | Här Chamberspräsident, Dir Dammen an Dir Hären, domat kommen ech zum Schluss vun der Ried. Fir d'Fraktioun vun der Demokratescher Partei ass et besonnesch wichteg, eng ganzheetlech Vue, eng holistesche Vue, vun de Problemer ze hunn, fir och ganzheetlech Léisunge kënnen unzezoen.

De Wuelstand zu Lëtzebuerg an en dezent Liewe fir all seng Bierger kënnen nëmme garantéiert ginn, wann d'Politick vum Staat kohärent ass a wann d'Problemer och bei der Wuerzel gepak ginn.

Dofir hu mir de Logement prioritär genannt, well d'Dynamik um Logementsmarché d'Wirtschaft an d'Liewen zu Lëtzebuerg op ganz villfälleg Aart a Weise beaflosst.

Vu dass d'Wunnen zu Lëtzebuerg e groussen Deel vun den Depensë vun de Stéit ausmécht, dréit d'Logementsproblematik zum Aarmutsrisiko bäi a stellt och Risike fir d'Attraktivitéit vun eisem Land als Wirtschaftsstandort duer. Et geet awer och ëm d'Betriber an hir Mataarbechter, déi vun dëser Baukris betraff sinn.

Am Numm vu menger Fraktioun kann ech nëmmen den Appell widderhuelen, dës Theemen, de Logement an d'Aarmutsbekämpfung, zesummen unzezoen. An dat huet d'Regierung gëschter an der Ried zu der Lag vun der Natioun confirméiert. D'Ministère müssen ënnerteneen awer och zesumme mat de Gemengen nach besser fonctionéieren. Méi effikass Prozeduren sinn am Interêt vum Bierger an eisem Land. Dat huet en direkten Impakt op d'Liewensqualität vun de Leit zu Lëtzebuerg.

Wann d'Aiden dann do ukomme, wou se gebraucht ginn, dann ass de Leit scho vill gehollef. Dat hëlleft eis och, déi verschidden Erausforderunge méi séier a méi einfach unzezoen, sief dat am Logement, bei der Transition énergétique, awer och an anere Beräicher. Mir setzen eis, wéi déi lescht Joren, fir eng kohärent Politick an, an där déi verschidden Acteure beschtméiglech am Interêt vum Land a vu senge Leit zesummeschaffen; eng Politick, déi d'Problemer net eenzel ueget, mee déi sech konkret ëm d'Suerge vun de Leit këmmert, ouni – ouni! – déi kollektiv Erausforderungen dobäi aus den An ze verléieren. Dat ass de sozialliberale Fuedem vun der Demokratescher Partei, dee mir weiderféiere wäerten. A meng

Kolleegin, d'Carole Hartmann, wäert an hirer Interventioun weider Prioritéite vun der Demokratescher Partei verdéiwen.

Fir de Moment soen ech Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

Une voix | Wirklech gutt!

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. An déi nächst ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Taina Bofferding. Madamm Bofferding, Dir hutt d'Wuert.

(Interruption et hilarité)

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Här President, léif alleguerten, ech hunn dem Premier gëschter natierlech ganz gutt nogelauschert. An Här Spautz, d'Ried – wou ech awer bedauern, dass mer déi ganz spéit eréischt zur Verfügung gestallt kritt hunn – hunn ech och gutt gelies.

Wat ass hänkebliwwen, wann ech elo misst resüméieren? Bon, de Premier schéngt gefüllt ze hunn, dass en hei am Land an engem bürokrateschen Dschungel leeft. An effektiv, wann dann elo iwwerall Prozedure vereinfacht ginn, da kréie mer alleguerten d'Problemer hei am Land geléist. De Logementsproblem kréie mer esou an de Grëff, well elo méi séier gebaut gëtt. D'Aarmut verschwénnt, well elo jidderee vun Staat e virusgefüllene Certificat kritt. Déi energeetesche Transitioun klappt och einfach esou an d'Wirtschaft wäert och weiderhi boome respektiv wäert nach besser goen.

(Interruption diverses)

Dat ass vläicht elo e bëssen iwwerspëtzt formuléiert, mee an der Essenz ...

Une voix | Awer wirklech!

Mme Taina Bofferding (LSAP) | ... huet eis de Premier awer genau an deene véier politesche Beräicher, déi ech grad opgezielt hunn, virun allem vun der Simplification administrative geschwat, vum „once only“ bis Digital First.

Natierlech si mir och fir eng Vereinfachung vun de Prozeduren – wie kéint net derfir sinn? Ech mengen, et ass ëmmer gutt, wann ee bürokratesch Hürden ofbaue geet. Mee de Punkt ass: Dat aleng geet net duer! Et ass e gudden éischte Schrëtt, mee do muss nach méi hannendrunner kommen.

De Premier huet gëschter gesot, den État de la nation wär e Moment, wou ee soll e Recul huelen, ewech vun den Detailler, a sech op dat grousst Ganzt soll konzentrieren. Domadder sinn ech absolutt averstanen! Et ass just: Är Ried huet dat net esou wirklech hierginn. Är Ried war haaptsächlech eng Zesummesetzung aus Punkten, Ukënnegungen, déi der scho bei der Deklaratioun vun Ärem Programm gemaach hutt, wou der eebe wëllt Prozedure vereinfachen, an et war och eng Uneneereigung vu Projeten, déi Der ganz gutt fannt, déi Der och wëllt virundreiwen, just mam Ënnerscheid, dass Der vergiess hutt ze erwänen, dass déi vun der viregter Regierung kommen. An ech mengen, déi intellektuell Éierlechkeet hätt dëser Debatt awer sécherlech net geschuet.

Den Ënnerscheid tëschent Ärer Untrëttsried an Ärer Ried vu gëschter ass, dass se acht Méint méi spéit gehale gouf. Ganz vill Neies si mer gëschter net gewuer ginn, wat déi konkreet Reforme betrëfft. Ëmmer erëm kréie mer elo gesot, dass an den nächste Wochen déi eenzel Ressortministere an d'Kommissioun kommen, fir eis dann hir Projeten ze presentéieren.

An awer zeechent sech – dat muss een och soen – an Ärer Ried Äert Verständnis vun der Politick, vun der Roll vun Staat, vun der Gesellschaft och ganz kloer of. Dir verteidegt weiderhi ganz vehement de Wirtschaftsmodell, den ale Wirtschaftsmodell, dee reng op de blanne Wuesstum setzt. Déi negativ Begleiterscheinungen, déi e mat sech bréngt, déi erwänt Der net, wou et awer wichteg wär, och déi ze ernimmen, déi och mussen encadréiert ginn. Mat kengem eenzege Wuert sidd Der dorobber agaangen.

Mir gesinn an deenen Initiativen, op déi ech herno nach méi am Detail wäert agoen, datt virun allem déi gestärkt ginn, déi vill Suen hunn, déi kënnen investéieren, déi kënnen consomméieren, fir dass d'Ekonomie dréit. A fir déi aner, déi manner hunn, gëtt et just e puer Grimmele vum Kuch, wann iwwerhaapt. Déi wirklech ganz Aarm, déi op d'Solidaritéit vun hire Matmënschen ugewise sinn, déi gi carrement vun der Strooss verdrriwwen.

Här President, éier ech elo am Detail dorobber wäert agoen, awer nach e Wuert zum Ausgang vun den Europawalen. Ëmmerhin ass dat jo nach net allze laang hier. An et ass och esou, dass all dat, wat an Europa geschitt, jo och en direkten Afloss op eis huet. An ech mengen, wann een iwwer den État de la nation hei schwätzt, esou wéi de Premier et och gemaach huet, muss een och iwwer Europa schwätzen.

A ville Länner ass e Rietsruck däitlech ze spieren. Déi Entwécklung mécht eis Suergen, wa mer gesinn, dass Rietser a Populisten u Support gewannen. An ech fannen, Här Premier, dass Der eigentlech gëschter d'Chance verpasst hutt, Iech och ganz kloer dozou ze äusseren an och ganz kloer ze soen – an ouni Zweifel –, dass Är Partei un europäeschen Niveau net bereet ass, eng Koalitioun mat Rietsen anzegoen. Bon, d'Debatt geet jo nach weider. Ech géif et begrëissen, wann Der Iech wirklech hei ganz kloer géift dozou äusseren, dass mat Iech esou eng Zesummenaarbecht ... Dir nennt se Europaskeptiker, dat ass nach moderat. Mee ech mengen, et ass wichteg, eng Kéier ganz kloer ze soen, dass Der net bereet sidd, mat esou Leit eng Koalitioun anzegoen.

Une voix | Très bien!

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Wat Lëtzebuerg betrëfft, do gesi mer, dass mer effektiv hei en aneren Trend hunn. An, Här Frieden, et ass net sou, wéi Der et de Moien nach um Radio gesot hutt, dass Är Partei déi Walen hei elo groussaarteg gewonnen hätt, wann Der eleng schon nëmme kuckt, dass déi zwou Regierungsparteien dann nach op 41 % Zoustëmmung kommen, déi Der e Sonde kritt hutt. Et ass awer eng Partei hei am Land, déi massiv gestärkt ginn ass: dat ass d'LSAP mat ronn 10 %. Jo, gutt, mir hunn den zweete Sëtz verpasst, mee trotzdem hu mer nach e Spëtzekandidat, deen e Plus vun 144 % kritt huet. Ech mengen, dat ass net nâischt. Mir sinn am Ranking vun der véierter Plaz op déi zweet gerutscht.

A virun allem huet ee gesinn, dass dee frësche Wand, op dee mer gesat hunn – virun allem op Jonker, op Fraen –, absolutt d'Zukunft ass. Dovunner sinn ech och ganz fest iwwerzeegt. D'Zukunft ass och rout. D'Zukunft ass och sozial. An et gesäit ee ganz kloer: D'Leit wëllen eng Politick mat Härer, d'Leit wëllen eng Politick, wou de Mënsch am Mëttelpunkt steet. Sozial Gerechtegkeet, Fräiheet, Solidaritéit, Egalitéit: Dat sinn déi Wäerter, déi mir verteidegen, an dofir ass et och keen Zoufall, dass mir e Sonnden esou massiv gestärkt gi sinn.

(Interruptions)

Déi Politick, dee Gesellschaftsmodell, dee mer verteidegen, dee verteidegt am Moment den Nicolas Schmit an de Verhandlungen ëm den zukünftigen

europäesche Programm. An déi Politick verteidege mir och konsequent hei zu Lëtzebuerg elo dann an der Oppositioun.

Domadder kommen ech dann zréck op Lëtzebuerg. D'Arbecht vun der Majoritéit, do, wou se bis elo konkreet Politick gemaach huet, do gesi mer, dass Der effektiv eng aner Politick maacht, wéi mir se weider géifen an der Majoritéit maachen. Et muss een awer soen, dass d'Lag vun der Natioun, déi grouss Eerausforderungen, déi sech stellen, säit – wéini sidd Der vereedeegt ginn? – dem 22. November (veuillez lire: dem 17. November) d'lescht Joer net fundamental geännert hunn. Wat allerdéngs fundamental geännert huet, dat sinn déi Äntwerten, déi op d'Eerausforderungen elo presentéiert ginn.

Elo kann ee soen, et ass net iwwerraschend. Mir sinn alleguerten ënnerschiddlech Parteien. Mir sinn ënnerschiddlech Fraktiounen, mat ënnerschiddleche Wäerter. A mir setzen eis Prioritéiten och anesch.

Är Handschrëft ass eng konservativ-liberal, an déi weist sech duerch eng ganz Rëtsch Punkten. Wéi gesot wäert ech elo haaptsächlech déi véier grouss uschneiden, wou Dir elo schonn déi éischt Handlung gemaach hutt, eben duerch d'Adaptatioun vun der Steiertabell ëm véier Indexbranchen. An der Vergaangenheet gouf sech jo op zwou an eng hallef géeneegt, an der Tripartitt. Dir hutt nach eng an eng hallef drop gesat an hutt domadder dem Staat laangfristeg finanzielle Spillraum ewechgeholl. Dat ass den Ënnerscheid dann tëschent Iech an eis: Mir wäeren hei méi cibléiert virgaangen. Mir hätten eebe gekuckt, wéi mer et och presentéiert haten, iwwer e Steierkredit ze fueren, respektiv hate mer jo och eng Erhéijung vum Mindestloun proposéiert, fir esou och kënnen d'Schéier zwëschen Aarm a Räich méi kleng ze maachen.

An da wëll ech awer och soen, dass Indexbranchë berengege keng Sozialpolitick ass, well am Endeffekt kréien déi, déi haut scho vill hunn, mengen ech, mat finanzielle Moyenen, mat de Suen, nach weesentlech méi bäi wéi déi, déi haut wéineg hunn. A wann ee gäre wëll sozial Gerechtegkeet iwwer d'Steiere maachen, da muss een aner steierlech Mesürene huelen, mee sécherlech kritt ee sozial Gerechtegkeet net iwwer eng Indexbranchengeregelt.

Dann hutt Der elo och ugekënnegt, nach eng weider Adaptatioun ëm zwou an eng hallef Indexbranchen ze maachen. Och hei hält de Staat sech erëm Suen ewech respektiv weider wichteg Recetten, dat an Héicht vun 300 Milliounen. An dat muss een och wëssen: Dat ass net eemoleg 300 Milliounen, mee dat sinn 300 Milliounen alljoers, déi an der Staatskeess wäerte feelen.

D'Erofsetze vum Kierperschaftssteiersaz ëm 1 %, dat wäert och en zousätzlech Lach vun 100 Milliounen d'Joer an de Recetten hannerloossen. Hei stellt sech Fro, wat Der virgesinn hutt fir déi kleng Betriber. Kleng Reminder: Déi viregt Regierung hat hinne jo e reduziéierten Taux vu 15 % ginn. Ass hei och virgesinn, eppes fir déi kleng Betriber ze maachen? Dir hutt gëschter just vun de Multinationale geschwat, Här Premierminister. Ech mengen, Dir hutt souguer vun Amazon geschwat. Dofir eeben och hei ganz konkreet d'Fro: Wat hutt Der fir déi mëttel an och fir déi kleng Betriber hei virgesinn?

Duerch de Logementspak, deen Der hei presentéiert hat, degen hei gestëmmt gouf, gesäit een och ganz kloer Är konservativ-liberal Handschrëft, well sech haaptsächlech hei op d'Promoteuren an d'Investisseure viséiert gëtt. Ech wäert net méi op déi Punkten agoen. Mir haten d'Debatt heibannen. D'Paulette Lenert huet dat ganz gutt erkläert, fir dat an engem Saz ze resüméieren: D'Geld geet bei d'Geld.

An dann an der Decisioun, an enger Zort Symbolpolitick, wou der och virun allem ganz staark eebe géint Heescherten an der Stad Lëtzebuerg virgaange sidd, woumat am Endeffekt kengem gehollef ass, och dat, mengen ech, weist ganz kloer eng konservativ a liberal Handschrëft.

Wat een der Regierung muss zegutthalen, ass, dass déi ideologesch Linn ëmmer kloer erkennbar ass an och an alle Projeten déi selwecht ass. Et ass eng Ideologie, déi mir logescherweis net deelen, well se net mat eise Wäerter esou vereinbar ass. Mir hale se och fir eng ganz geféierlech Linn, notament fir déi sozial Kohäsion hei am Land, well et gëtt sech op e schlänke Staat konzentréiert, deem déi finanziell Moyenen ewechgeholl ginn, fir eeben och kënne geziilt Sozialpolitick ze maachen. A fir de Rescht gëtt dem Staat seng Roll op de gentil Facilitateur fir d'Ekonomie a fir d'Leit reduzéiert, wou d'Leit sech da solle mat de Betriber zesummen um fräie Marché eens ginn.

Dëst ideologesch Grondverständnis gëtt am Fong duerch näischt méi kloer wéi duerch dat Bild, dat de Premier jo selwer gären zeechent: de Premier als CEO vun der Firma Lëtzebuerg. D'Iddi, dass de Staat als Entreprise soll consideréiert ginn, ass net nei, dat ass d'Ideologie vun den Trickle-down Economics, eng Ideologie aus de 1970er-Joren. A well se sou al ass, huet se eigentlech de Virdeel, dass se schonn a ganz ville Länner getest gouf an effektiv duerchgefall ass. Dass Steiersenkunge fir déi Räich – dat ass am Fong geholl d'Iddi, déi hannendrunnerstécht – dann am Endeffekt och eppes fir déi Akommensschwach géife maachen, dass dat deenen och géif zegut kommen, huet an deene Länner, wou dëst agefouert gouf, am Endeffekt gewisen, dass d'Aarmut explodéiert ass an dass d'Schéier tëschent Aarm a Räich nach méi auserneegaangen ass.

Et goufen effektiv ekonomesch Profitter generéiert, dat muss ee soen. De Punkt ass just, dass dës Profitter net der Allgemengheet zegutkommen sinn. An de Staat, an dat ass de sprangende Punkt, de Staat huet sech selwer, seng Infrastrukturen a seng Sozialsystemer, am Endeffekt futti gespuert.

Dofir ass et fir eis ganz kloer: De Staat ass keng Entreprise! De Staat ass d'Representatioun vun der gesamter Gesellschaft. De Staat, dat si mir alleguerten.

De Wuelstand gerecht ze verdeelen a solidaresch mateneen ze sinn heescht net, dass Eegeninitiativ a Leeschtung sech net lounen. Am Géigendeel. Wirklech Fräiheet ass just méiglech, wann d'Sécherheet, am Noutfall opgefaangen ze ginn, och do ass. Eng staark Gemeinschaft baséiert op Solidaritéit an Zesummenhalt an dëst weist sech och ganz kloer an eise Sozialleeschungen an eisem Sozialstaat, deen eis alleguerten ofsécher.

D'Ekonomie muss am Déngscht vun de Leit stoen, mat gudden a sécheren Aarbechtsplazen. A mir müssen d'Erausforderunge vun der Klimakris ugoen, an zwar esou, dass mer déi grous Transition, déi jo virun eis steet, aus Europa eraus courageéiert kënne leeden an do net d'Feld China iwwerloossen. An zwar esou, dass d'Betriber déi Transition och packen, dass d'Leit forméiert gi fir déi nei Beruffer an dass alles herno net méi deier dierf gi fir d'Biergerinnen an d'Bierger. Ech mengen, dat ass net d'Iddi vun der grousser energeetescher Transition, déi mer wëllen ugoen. Wichtig ass et, an ech mengen, do si mer eis alleguerten eens, d'Leit matzehuelen. Mee an den Detailler, do sinn awer d'Differenze kloer ze gesinn.

Dat, wat ech opgezielt hunn, ass alles méiglech, awer net, wann de Staat schlank ass, wann e sech selwer kleng mécht, wann e sech selwer aus der Equatioun

eraushëlt, esou wéi dat eeben am konservativ-liberale Modell de Fall ass. An dofir maache mir eis Suergen, dass déi konkret Handlungen, déi mer bis elo gesinn hunn, widerhin an déi Richtung ginn. An dat ass fir eis net deen Zukunftsmodell fir Lëtzebuerg, dee mir hei wäerte verteidegen.

Här President, gradewéi de Premier net wëlles hat, eng Houmass hei ofzehalen an op alleguerten d'Theemen anzegoen, wäert ech dat och net maachen an ech wäert mech an den nächste Minuten haaptsächlech op zwee Theeme fokusséieren: enger säits d'Aarmutsbekämpfung an anersäits d'Fro vun der ekologescher Transition mat roudem Häerz. D'Aarmutsbekämpfung, well dat natierlech fir eis eng Prioritéit ass, awer och, well d'Regierung dat jo zur grousser transversaler Prioritéit deklaréiert huet. An déi ekologescher Transition: Och wa mer do vläicht an deene leschte Méint elo net méi esou vill héieren hunn, esou mengen ech, si mer eis alleguerten awer eens, dass et eng vun deene gréissten Erausforderungen ass an dass mer déi och net eleng duerch Simplification administrative wäerte kënne léisen.

Zur Aarmut: De Premier huet a senger Untrëttsried gesot, d'Schéier zwëschent Aarm a Räich dierft net méi grous ginn. Spéitstens gëschter hätte mer eis jo eigentlech Konkreetes dozou erwaart. Stattdesse gouf gesot – ech zitieren –, et sollt net méi, mee besser gehollef ginn. Bon, anstatt elo primär iwwert d'Simplification administrative ze schwätzen an ze kucken, wou een dann do Prozedure ka straffe goen, wär et gutt gewiescht, do schonn éischt Detailler vun deem groussem Aktionsplang ze héieren, deen ugekënnegt ginn ass, well am Géigesaz zu anere Mesüeren, wou mol en Delai genannt ginn ass, ass komescherweis beim nationalen Aktionsplang fir d'Aarmutsbekämpfung bis elo nach keen Timing verrode ginn. Dofir fret ee sech, ob et wierklech esou déi grous Prioritéit vun der Regierung ass, wa bis elo nach guer keng Detailler dorausere ze héiere sinn.

Da soll och elo keen drop hiweisen, dass ronn d'Hallschent vun eisen Ausgabe vum Budget an de Sozialstaat fléisst. Jo, d'Hallschent vum Budget fléisst an de Sozialstaat. Doriwwer si mir och frou als LSAP, an ech mengen, eebe grad all déi Joren, wou mer an der Regierungsverantwortung waren, hu mer ëmmer derfir gesuergt, dass dat esou war. Mee dat eleng ass kee Beweis, dass een d'Aarmutsbekämpfung un d'éischt Stell vun senger Politick setzt, well – an dat ass dee grousse Defi, dee mer och musse kollektiv ugoen – wa mer den État de la nation wëlle verbessern, notament fir déi Leit, deenen hiren État de la nation haut net esou gutt ass, ass et wichtig, dass déi Mesüeren, déi elo en place sinn, weidergefuert ginn.

Mee – an dat soen ech och ganz kloer – dat eleng geet net duer! Et geet manifestement net duer, well den Aarmutsrisiko läit hei am Land bei 19 %. De Statec huet elo nach eng Kéier ganz kierzlech déi neiste Chiffere presentéiert, wou ganz kloer nach eng Kéier draus ervirgeet, dass Schaffen eleng keen dezent Liewe méi garantéiert. Do läit den Aarmutsrisiko, wéi gesot, bei 12,9 % an ass domat den héchsten Taux vu Working Poor an der ganzer Eurozon.

2023 louch den Aarmutsrisiko bei den Elengerzéier iwwer 43 %. Dat ass enorm vill! 43 % vun den Elengerzéier, déi eeben dem Aarmutsrisiko ausgesat sinn. An dofir kënne mer eeben net domadder averstane sinn, wann de Premier seet, dass mer net méi Hëllef brauchen, just besserer. Nee, mir brauche méi Hëllef a mir mussen et och besser maachen! Dat ass de Punkt. Well deenen 19 %, déi am Aarmutsrisiko sinn, an deenen 43 % vun den Elengerzéier hëlleft d'Erhéijung vum Crédit d'impôt énergie op 90 Euro – dat

sinn am Ganze 6 Euro – net ganz vill. Dat ass, fir et am meisten Escher Jargon auszudrécken, mol net en hallwen Gin Tonic.

All dës Leit, all dës Famillje waarden op konkret a geziilt Mesüeren, déi hir Situatioun verbesseren, wéi e méi gerechte Steiersystem, deen déi niddereg Akommessen an d'Monoparentalen entlaascht. Eng weider Mesür wär d'Erhéijung vum Mindestloun an zousätzlech spezifesch Leeschtungen, wéi zum Beispill e Complement beim Kannergeld, fir eeben Elengerzéierenden a Leit mat engem nidderegen Akommess hei ganz geziilt ënnert d'Äerm ze gräifen. Awer och e besseren a méi lichten Zougang zu den Hëlfehen, wéi zum Beispill beim REVIS. An dee sollt, an dat ass eis ganz wichtig, opgrond vun där bestoender Evaluatioun, déi gemaach gëtt, op de Leescht geholl ginn an onbedéngt deementspreechend och ugepasst ginn.

De Premier sot viru Kuerzem, hie misst nach vill iwwert d'Kanneraarmut léieren. Ben, mat Recht, a mir begrëssen, dass de Premier elo d'Kanneraarmut als e grousst Thema ugeschwat huet an och iwwerhaapt zum groussem Thema mécht. A mir begrëssen – an dat wëll ech och ganz éierlech soen – déi Iddi, déi hannendrunner stécht, vum Guichet social unique. Deen ass jo virdrun nach eng Kéier hei erkläert ginn, dofir brauch ech net méi drop anzegoen. Effektiv kann dat hëlfehen, hei e besseren a vereinfachten Zougang fir déi Leit ze assuréieren, déi op déi Hëlfehen ugewise sinn. An dat ass natierlech och zesummegeknäppt mat där ganzer Gesondheetspolitick, déi hannendrunner steet.

Mee ee Punkt feelt eis awer hei, deen an der Diskusioun vun der Aarmut net opkomm ass. De Punkt ass, dass d'Aarmut sech weiderverierft an dass d'Aarmut weider Aarmut produzéiert. Ech mengen, et ass och ganz wichtig, grad wann een iwwert d'Aarmut schwätzt an en nationale Plang wëllt opsetzen, dass ee sech och däers bewusst ass. An dofir fannen ech et eigentlech och immens verwonnerlech an eigentlech komesch, wann de Premier hei iwwert d'Zukunft schwätzt an iwwert d'Chancé vun de Kanner, d'Chancen an der Gesellschaft, dass mat kengem Wuert d'Bildung, d'Education erwäant gëtt, well fir eis ass dat definitiv de Garant fir de sozialen Opstig vun engem jonke Mënsch.

Mee bon, elo kann ee soen, et verwonnert vläicht net, dass den Här Premier, d'Education, d'Bildungsgerechtegkeit hei net erwäant huet, well Dir hutt jo och mol eng Kéier gesot, de sozialen Opstig wäert haaptsächlech duerch d'Verierung vum Patrimoine geléngen. Och hei, mengen ech, gesäit ee ganz kloer den Ënnerschied tëschent Iech an eis.

Plusieurs voix | Très bien!

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Fir d'Wuel vun de Kanner gouf gëschter nach de verlängerte Congé parental an och den Temps partiel familial ugeschwat. Hei wëll ech just drop hiweisen ... Jo, elo sot Der mer: „Mir hunn d'Detailler nach net um Dësch leien!“, mee trotzdem hutt Der an Ärem Regierungsaccord stoen, dass dëst ouwi finanziellen Ausgleich soll agefouert ginn, genaous wéi d'Verlängerung vun de Babyjoren. Bon, ënnert dem Stréch sinn dat herno Mesüeren, déi zwar interessant sinn, mee et si Mesüeren, déi dann nëmme Leit mat Geld sech kënne leeschten, wann Der effektiv hei kee finanziellen Ausgleich virgesinn hutt.

Dann, widerhin dee gréisste Facteur bei der Aarmutsbekämpfung, dee gréisste Facteur, deen den Aarmutsrisiko beaflosst, dat sinn natierlech déi héich Logementspräisser. Ech mengen, do si mer eis alleguerten eens. Just wéi mer de Problem uginn, do si mer eis, mengen ech, net esou eens.

Den Här Baum huet viru mir elo grad gesot: „Mir brauchen Investitiounsmesüre fir Locatiounswunnengen!“ Ben, do ass eebe grad de fundamentalen Ënnerscheid. Mir soen, mir brauche Locatiounswunnengen aus der öffentlecher Hand! An et ass wichteg, dass d'öffentlech Hand, de Staat, eebe grad déi Wunnengen, déi kreéiert ginn, ënnerstëtzt, fir dass déi och herno bezuelbar sinn. Well mir haten an der Vergaangenheet esou Modeller, wou de Staat zwar d'Kreatioun vu Wunnengen ënnerstëtzt huet, déi awer zu engem spéideren Zäitpunkt dann erëm um Marché mat enger grousser Plus-value verkaaft gi sinn. An eigentlech ware mer eis eens, dass mer esou Modeller net méi wëllen hunn. An dofir ass et wichteg, dass déi Wunnengen eeben an d'öffentlech Hand kommen, fir dee Moment do och weiderhi kënnen an Afloss op d'Präisser ze hunn.

Da koom elo d'Decisioun vun der EZB, de Leetzëns no zéng Erhéijungen endlech erëm eng éischte Kéier erfzesetzen. Dat wäert evidenteweis och de Logementsmarché dynamiséieren. Déi fix Tauxen op den Immobiliepréte si scho virun der formeller Decisioun vun der EZB erfogaangen, dat well d'Banken dat anticipéiert hunn.

Dës Decisioun wäert wuel hëllefen, an ech denken, dass se warscheinlech nach méi wäert hëllefe wéi déi Kaddoen un d'Investisseuren, déi de Finanzminister an enger Kommissiounssitzung scho presentéiert huet, respektiv och nach déi, déi Der an Ärem Logementspaquet festgeschriwwen hutt. An ech denken, dass och déi Decisioun hei vun der EZB méi wäert si wéi just deen Effet d'annonce, deen Dir gesot hat mat Ärem Lancement vum Logementspaquet.

Beim Logement vläicht ganz kuerz nach den Zéng-Punkte-Programm. Bon, do kréie mer sécherlech nach d'Geleeënheet, fir iwwert déi eenzel Punkten eng Kéier am Detail ze diskutéieren. Den Här Spautz huet scho gesot, datt ech gëschter an der Table-ronde drop higewisen hunn, dass do Punkten dra sinn, déi duerchaus interessant sinn, wéi de „silence vaut accord“. Dat wëlle mer elo guer net schlechtrieden. Och hei waarde mer natierlech op de Projet, fir dann ze wëssen, op wat genau am Detail sech do géeneeg ginn ass.

(M. Fernand Etgen prend la présidence.)

Mee dat kéint duerchaus eng interessant Pist sinn.

Dann de Remembrement ministériel: Här Spautz, Dir hutt dat virdrunner esou eriwuerbruecht, wéi wann dee Projet an der Beaumontsgaass am Tirang géif leien. Ben, do muss ech Iech just soen: Et ass net den Tirang an der Beaumontsgaass, deen Der musst opmaachen, mee et ass den Tirang hei an der Chamber! Well de Projet de loi ass schonn deposéiert mat der Nummer 7139, dat heescht en ass domat an der Prozedur. De Staatsrot huet dësen och schonn aviséiert. An duerfir brauch kee Projet de loi méi deposéiert ze ginn. Mee wichteg ass, dass Amendementer kommen, fir deenen Opposition-formellë Rechnung ze droen.

M. Marc Spautz (CSV) | Wéi vill Opposition-formellen, Madamm Bofferding?

(Interruptions)

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Also, wichteg ass, dass déi Opposition-formellen elo aus dem Wee geraumt ginn. An do sti mir och weider derzou, dass mer dese Projet wäerten ënnerstëtzen, wann en och an där Form, wéi mir en eraginn hunn, wäert bleiwen, well et ass e wichtegt Instrument fir d'Gemengen, an d'Gemege waarden och scho ganz laang dorobber.

Da begrëisse mer och, dass d'Mobilisierungssteuer soll bäibehale ginn. Déi huet jo de Premier selwer

nach gëschter erwäant. En huet zwar net vun der Grondsteuer a vun der Leerstandstax geschwat – dat si weider Elementer an dësem Projet de loi. Bon, ech hunn elo den Här Baum héieren, deen awer gesot huet, dass si weider dorunner festhalen, soudass ech hoffen, dass dat Gesetz, dee Package, an där Form och weiderhi bestoe bleift, well et wichteg ass, dass mer déi dräi Instrumenter grad och zesumme séier gestëmmt kréien.

Dann huet den Här Baum och vum Baulandvertrag geschwat, wat mech ganz besonnesch gefreet huet, well do hunn ech och schonn dem Inneminister d'Fro gestallt, ob en un deem Projet wäert festhalen oder net. Do ass den Avis vum Staatsrot zimmlech negativ, mat ganz ville juristesche Bedenken. Mir waren eis awer hei, mengen ech, esou zimmlech iwwert d'Parteien eraus eens, dass mer awer esou en Instrument brauchen. Den Här Baum huet et virdrun nach erklärt, dofir brauch ech net méi drop anzegoen. Mee et ass wichteg, dass mer esou en Instrument hunn, fir eeben och do eng Obligatioun ze schafen. Bon, gëschter ass en net erwäant ginn, mee ech hoffen och hei, dass de Baulandvertrag net gestuerwen ass. An ech hoffen, dass mer dann och deemnächst hei Amendementer dozou wäerte presentéiert kréien.

Voilà, dat wäerte mer jo dann elo deemnächst an de Kommissioun presentéiert kréien. A wéi ech scho gesot hunn: Den Däiwel stécht am Detail! An da gesi mer, wat dann am Endeffekt wierklech dobäi erauskënnt, mat deenen Ukënnegungen, déi mer elo héieren hunn.

Här President, ech géif gären en anere Punkt uschwätzen, well ech gesinn, dass d'Sécurité-sociales-Ministesche hei ass. Dat ass nämlech eng Meldung, déi mer aus enger Rëtsch vun Office-sociale kréien, déi eis e bësse beonrouegt. Dat ass déi, dass ganz vill Leit net méi nokommen, fir hir Dokteschrechnungen ze bezuelen.

Jorelaang hate mer jo als LSAP fir den Tiers payant généralisé gekämpft. A mir hunn der do vun der AMMD zimmlech vill laanscht d'Bake kritt. Mir sinn dowéinst zimmlech geschleeft ginn, an no ganz zéie Verhandlung gouf sech jo dann och herno op de Paiement immédiat direct géeneegt, deem seng Ëmsetzung awer, muss ee soen, am Moment extreem lues ass. Vun deene ronn 2.600 Dokter an Zänn-doktere sinn et der just eng 200. Ech mengen, do si mer eis eens, dass dat net duergeet.

An dofir och hei eisen Appell un d'Sécurité-sociales-Ministesche, fir dës Ëmsetzung mat alle Moyene weiderzeféieren. Op alle Fall hutt Der eise Support, fir dass mer dat doten ëmgesat kréien. Well Dir wësst et och, et ass am Interêt vun de Patientinnen a Patienten, déi déi doten Ënnerstëtzung brauchen, déi eeben net nokomme mat deenen héijen Dokteschrechnungen.

Dir hutt jo och elo bei de Subside fir d'energeetesche Installatiounen esou e System vum Tiers payant virgesinn, deen Der wäert aféieren, wat mer och ganz gutt fannen. An ech denken, dass een dat bei der Gesondheet hei genau d'selwecht sollt maache wéi bei den Energiesubsidien. Wann d'Basis bis gesat ass, da soll een onbedéngt an déi dote Richtung goen.

D'Aarmutsbekämpfung, fir dee Punkt ofzeschléissen: Wéi gesot gi mir do ëmmer erëm verträischt mat engem nationalen Aktiounsplang, deen alles soll beinhalten. Also nach eng Kéier: Mir stellen deen Aktiounsplang net a Fro! Et ass just speziell, dass en ëmmer erimmt gëtt, mee dass mer bis elo nach näischt dervun héieren hunn, a wéi eng Richtung e wëllt goe respektiv wou Der hei gäre wëllt Prioritéite setzen a wéi eng Mesüeren Der wäert huelen.

A well mer jo gäre konstruktiv matschaffen a well mer och net esou séier opgi mat eisen Iddien, well mer nach ëmmer der Meenung sinn, dass d'Regierung déi virun allem kéint kuerzfristeg ëmsetzen, hu mer hei eng Motioun virgesinn, fir eeben d'Regierung an hiren Aarbechten ze ënnerstëtze bei hirem Aktiounsplang, dass se déi Piste soll préiwen a consideréieren.

Et geet haaptsächlech ëm eng Augmentatioun, wéi ech virdrun scho gesot hunn, vum Mindestloun, fir de Mindestloun och steierfräi kënnen ze maachen, a fir eng Augmentatioun vum Crédit d'impôt monoparental, an dat, bis eeben déi Ukënnegungen, déi Der gemaach hutt, en place sinn.

Dann, wéi ech och scho gesot hunn: eng Reform vum REVIS, baséierend op de Fakte vun der Evaluatioun, déi gemaach gouf, genau wéi och, dass een nach e Complement beim Kannergeld ka virgesinn an insgesamt eeben och eng national Strategie, fir de Logement public hei am Land kënnen ëmzesetzen.

An am Numm vun der LSAP deposéieren ech dann d'Motioun.

Motion 1

La Chambre des Députés,

– consciente de l'évolution du taux de risque de pauvreté – atteignant selon le Statec 18,8 % en 2023 et touchant 43 % des ménages monoparentaux – ainsi que du taux de la pauvreté laborieuse qui s'élève à 12,9 % ;

– constatant que, selon le Statec, la proportion de personnes ayant des difficultés « à joindre les deux bouts » a augmenté en 2023 pour atteindre 22,4 % des ménages et 26 % des ménages avec enfants ;

– tenant compte de la crise actuelle du logement au Luxembourg, excluant une part significative de la population de l'accès au marché immobilier en raison des prix exorbitants ;

– considérant que le coût du logement et le taux d'effort élevé pèsent sur la situation financière de bon nombre de ménages ;

– saluant les mesures mises en place ou renforcées au cours des dernières années pour soutenir les familles, tant au niveau des prestations familiales, des transferts sociaux, des avantages en nature aux familles, qu'en ce qui concerne l'aide sociale et les mesures d'aides visant à réduire les effets de la crise énergétique et de l'inflation ;

– considérant que le Gouvernement a déclaré, aux termes de l'accord de coalition, la lutte contre la pauvreté comme « priorité absolue » ;

– étant donné que le Gouvernement perçoit la pauvreté comme phénomène multidimensionnel nécessitant une stratégie transversale ;

– notant que le Gouvernement prévoit d'élaborer un plan d'action national pour la prévention et la lutte contre la pauvreté,

invite le Gouvernement à

– analyser et prendre en considération, lors de l'élaboration de la stratégie transversale et du plan d'action national pour la prévention et la lutte contre la pauvreté, les mesures suivantes :

une augmentation du salaire social minimum de 100 euros nets,

une exonération fiscale du salaire social minimum et un allègement de la charge fiscale pesant sur les revenus modestes,

une augmentation du crédit d'impôt monoparental en attendant une réforme de la classe d'impôt 1a visant une imposition plus équitable,

une réforme du dispositif du REVIS en tenant compte des défis identifiés lors de l'évaluation précitée, notamment en relevant le niveau des aides allouées, en renforçant l'encadrement et l'accompagnement social des bénéficiaires et en allégeant les procédures et démarches,

l'introduction, en sus des prestations existantes, d'aides spécifiques pour les ménages à revenus modestes,

l'élaboration d'une stratégie nationale pour le développement futur du logement public au Luxembourg.

(s.) Taina Bofferding.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Madamm Bofferding.

Mme Taina Bofferding (LSAP) | De Kampf géint d'Aarmut ass an eisen Ae ganz kloer eng Obligatioun am Numm vun der Solidaritéit an am Numm vun der sozialer Gerechtegkeet fir eng besser sozial Kohäsioun.

Mee well d'Regierung et jo éischter mat den Zuelen huet, wéilt ech et mol gären anescht erschrécken, fir dass et och kloer verstane gëtt: D'Aarmutsbekämpfung ass en Invest an d'Zukunft. Et ass net nëmmen en Invest an déi Betreffen, déi aarm sinn, déi et brauchen, mee et ass en Invest an eis alleguerten, et ass en Invest an déi ganz Gesellschaft.

An op enger rezentzer Veranstaltung vun der Caritas iwwert d'Kanneraarmut hunn d'Experten och argumentéiert, datt 1 Euro, deen an de Kampf géint d'Aarmut investéiert gëtt, tëscht 5 a 7 Euro erëm erabréngt. Elo verstitt Der, wat ech gemengt hu mat dem Invest an d'Zukunft. Duerfir ass et wichteg, d'Aarmutsbekämpfung als e Ganz ze gesinn, als en Uleies vun der gesamter Gesellschaft.

A vun all deenen, déi vun Aarmut betraff sinn, sinn déijéineg et am meeschten, déi de Kampf ëm eng Wunneng definitiv verluer hunn an déi zousätzlech och nach mat anere Problemer konfrontéiert si wéi Krankheeten an Ofhängegkeeten.

Här President, domadder kommen ech op déi éischt grouss politesch Amtshandlung, d'Heescheverbuet an der Stad Lëtzebuerg. Ech wäert elo net op d'Analys vun der Cellule scientifique agoen, där ech nach eng Kéier e grouse Merci wëll soe fir hir ëmfänglech Aarbecht. Den Avis ass zougänglech, dat ka jidder-een noliese goen. Dat ass ganz interessant, well si jo och soen, dass mat grousser Warscheinlechkeet d'Heescheverbuet verfassungswidrig ass.

Mäi Punkt ass, dass mat all deenen Diskussiounen, déi mer haten, mat all deene Streidereien, déi mer bis elo haten, am Endeffekt deene Leit, déi op der Strooss sinn, déi heeschen, net gehollef ass. Au contraire: Si gi méttlerweil kriminaliséiert, si ginn isoléiert a si gi stigmatiséiert.

De Policedispositiv huet säin Zil verfeelt. Iwwer 150 Patroulle goufen am Land ofgezunn, fir esou d'Stad Lëtzebuerg kënnen ze verstärken. D'Resultat ass, datt tëscht dem 15. Januar an dem 14. Abrëll just véier – véier! – Protokoller wéinst Heesche geschriwwen gi sinn.

Mir froen eis och, wéi et iwwerhaapt mam Heescheverbuet an der Stad Lëtzebuerg soll weidergoen. An ech gesinn, d'Justizministesch ass jo hei. Si huet jo ugekënnegt, d'Mendicité simple, déi hirer Meenung jo nach am Code pénal ass, erauszehuelen. Wat bedeit dat dann herno fir d'Heescheverbuet an der Stad Lëtzebuerg? Och wa mer elo erëm héieren, dass domadder d'Mendicité simple net viséiert ass, wësse mir awer, mir kënnen jo liesen, dass et awer schwaarz op wäiss esou an hirem Reglement steet. Dofir: Wat bedeit dat, wann et herno dann aus dem Code pénal definitiv gestrach gëtt? Wat muss d'Stad Lëtzebuerg da maachen?

Mir mengen – an dat ass eigentlech de weesentleche Punkt, deen ech grad genannt hunn –, dass et wichteg ass, deene vulnerabele Leit ze hëllefen. Nodeems mer jo scho vill doriwenger gestriden hunn, ass et wichteg, dass endlech eng Rei vu spezifische Mesürene kommen, wou een deene Leit kann hëllefen, fir dass se vun der Strooss erofkommen.

Mir denken do u méi Sozialaarbecht direkt um Terrain. Mir denken awer och un dezentraliséiert Housing-First-Projeten. Projeten, déi och wierklech den Housing-First-Numm verdéngen, wou een ouni Virbedéngungen an ouni Aschränkunge säin eegenen Daach iwwert dem Kapp kritt a sech eeben och esou ka stabiliséieren. Dat si jo dee Moment d'Ziler, déi mam Housing First solle viséiert ginn.

An iwwerhaapt brauche mer och méi nidderschwelleg Offeren an och spezifesch fir déi 18- bis 27-Järeg, well dat ass eng Populatioun, déi oft nach duerch déi Netzer, déi mer hunn, duerchfält, déi net opgegraff gëtt. An dofir ass et wichteg, eeben och d'Offer spezifesch fir déi dote Populatioun auszedeeenen.

An dofir hu mer och, fir deem da kënnen Rechnung ze droen, fir dat och kënnen ëmzesetzen, eng zweet Motioun hei, wou mer ganz genau dat do proposéieren. A mir géifen eis wënschen, hei d'Zoustëmmung vun alleguerten de Fraktiounen ze kréien, wa mir och wëssen, dass dat net direkt kann ëmgesat ginn. Trotzdeem géife mer eis wënschen, dass mer zumindest an der Kommissioun kënnen diskutéieren, ganz konstruktiv, well et ass wichteg, wéi gesot, dass no deem ville Gestreits deene Leit schlussendlech gehollef gëtt. An dofir hu mer och déi heite Motioun.

Motion 2

La Chambre des Députés,

– vu l'approbation par le Ministre des Affaires intérieures du règlement de police de la Ville de Luxembourg interdisant la mendicité ;

– condamnant la mendicité agressive et organisée, qui, de toute façon, est interdite par le Code pénal ;

– compte tenu de l'arrêt rendu le 19 janvier 2021 par la Cour européenne des droits de l'homme (CEDH), dans l'affaire Lacatus contre Suisse ;

– rappelant que le Luxembourg est signataire de la déclaration de Lisbonne dont l'objectif est de mettre fin à l'exclusion liée au logement d'ici 2030 ;

– considérant que le Gouvernement s'est engagé, aux termes de l'accord de coalition, à poursuivre ses engagements dans la lutte contre le sans-abrisme et l'exclusion liée au problème du logement ;

– notant que le Gouvernement prévoit la mise en œuvre d'une stratégie coordonnée, transversale et inclusive et de mettre en place plus de structures « Housing First » ;

– vu le nombre limité et les capacités insuffisantes des structures « Housing First » ainsi que des offres bas seuil ;

– étant donné le manque de projets et de structures s'adressant aux jeunes en situation de précarité ;

– rappelant les divers instruments internationaux – Conventions des Nations Unies et leurs protocoles additionnels, Directives du Parlement européen et du Conseil de l'Union européenne par lesquels le Luxembourg est lié – ainsi que le cadre juridique national en matière de lutte contre la traite des êtres humains, de protection et d'assistance aux victimes de la traite,

invite le Gouvernement à

– adopter une approche humaniste et sociale et offrir aide et soutien aux personnes en précarité et/ou sans domicile fixe ;

– renforcer les moyens alloués au travail social sur le terrain et élargir son champ d'intervention ;

– investir de façon conséquente dans des projets décentralisés de type « Housing First » – sans conditions préalables – pour permettre aux personnes sans-abri de se stabiliser ;

– améliorer et à développer l'offre générale en matière de mesures d'aides et d'accompagnement bas seuil ;

– élargir et à renforcer l'offre d'aide et d'accompagnement qui s'adresse spécifiquement aux 18-27 ans afin de prévenir le sans-abrisme de longue durée ;

– poursuivre la mise en œuvre du paquet de mesures élaboré par le Gouvernement précédent suite au débat sur la problématique de la criminalité liée aux stupéfiants au Luxembourg ;

– entreprendre tous les efforts nécessaires pour garantir le respect des différents instruments internationaux ainsi que les dispositions légales et réglementaires en matière de traite des êtres humains, notamment pour lutter contre la mendicité organisée et garantir la protection des victimes.

(s.) Taina Bofferding.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci.

Mme Taina Bofferding (LSAP) | Här President, oder besser gesot, Här Vizepresident, eng weider Kris, déi nach iwwert eng méi laang Zäit wuel schéngt unzedauern an déi nach méi schlëmm gëtt a richteg vill wäert kaschten, dat ass de Klimawandel an dat ass d'Biodiversitéitskris.

Mir müssen, dat ass fir eis ganz kloer, a Mesürene investéieren, fir de Klimawandel net zousätzlech unzedreiwen. A preventiv Mesürene mussen mer investéieren, fir méi widderstandsfäeg ze sinn a gläichzäiteg no Katastrophen an den Erëmpbau kënnen dee Moment ze investéieren. Hei ass d'Stéchwuert „build back better“. Dat ass wichteg, grad wa mer gesi bei Gemengen, wou duerch Iwwerschwemmungen oder vill Wand eeben Infrastrukturen zerstéiert goufen, dass dee Moment de Staat och hei d'Gemenge kann ënnerstëtzen.

Grondsätzlech iwwerrascht et awer e bëssen, dass d'Regierung de Fokus just op d'Reduktioun vun den CO₂-Emissiounen riicht. D'Ëmweltpolitik an de Schutz vun der Biodiversitéit hunn an der Ried vum Premier gëschter eigentlech gefeelt. Dir hutt net vill – fir net ze soen: eeben iwwerhaapt guer näischt – zu dësem gesot.

Mir begrëssen et awer, dat huet Der gesot, dass Der Iech als Regierung weider zu den internationale Klimaschutzziler bekennt. A mir hoffen och, dass Der um europäeschen Niveau dat dann och vehement esou weider wäert verteidegen, an dass net herno verschidden Ziler, déi sollte festgehal ginn, Mesürene, verwässert ginn.

Der Premierminister sot, d'Ëmweltpolitik sollt d'Leit begeherten, amplaz ze nerven, dat mat manner Reglementatioun, méi positiven Incentives, an och bürokratesch Hürde sollen ofgebaut ginn. Ben, de Punkt ass: Bei der Regierungsdeklaratioun huet de Premier awer och gesot, dass d'Privatleit an d'Betriber méi sollen ënnerstëtzt gi bei der energieetescher Sanéierung vun den Haiser an och bei der Produktioun vun erneierbaren Energien. Mat dem neie Klimabonusregimm geschitt awer elo just de Contraire, wéi mer da schéngte feststellen. Et gëtt nämlech manner Subside fir d'Fotovoltaikanlagen, et gëtt och manner Subside fir d'Elektroautoen an och manner fir d'Elektrovëloen.

De Premier huet dat argumentéiert an en huet och gesot, dass en do wéilt elo méi sozial selektiv virgoen. Bon, dat kann een effektiv maachen. Dat kann, deemno wéi et dann herno gestaffelt ass, och interessant sinn. De Punkt ass just: Sot net, dass d'Leit géife méi finanziell Ënnerstützung kréie bei de Subsiden, wann Der herno awer déi Energiesubsidie wäert eeben aneschtens staffele goen! Dat ass de Punkt.

Ganz penibel fanne mer d'Aart a Weis awer, wéi d'Regierung bei engem anere Punkt virgaangen ass. Dat betrëfft déi Subsiden, déi d'Leit kréie bei der Fotovoltaik a bei de Wärmepumpelen. Do gouf virun dräi Wochen de Rapport an der Chamber uegoholl zu dem Projet de loi, dee jo eigentlech haut sollt gestëmmt gi fir déi legal Basis, fir dass déi Bähëllefene, déi aus dem Tripartitt-Accord kommen, bis Enn Juni verlängert ginn. Dëst, wéi mer jo festgestallt hunn, gëtt haut net gestëmmt, well den Ëmweltminister jo eng ganz wichteg Reunion huet, soudass et net zu dësem Vott ka kommen.

De Punkt ass: Mir haten an der Kommissioun de Minister schonn drop higewisen, dass e sollt iwwert den Delai vum 30. Juni erausgoen, dass een do sollt verlängeren. Dat gouf refuséiert. De Refus gouf esou argumentéiert, dass jo géif eng Reform kommen. Wéi da gefrot gouf, wat dann déi Reform géif beinhalten, koumen awer just ganz vag Äntwerte respektiv guer keng Äntwerten, wou et sollt higoen. An duerfir hu mer als Oppositioun gefuerdert, dass déi Subsiden en attendant einfach esou, wéi se elo ausgeluecht sinn, sollte verlängert ginn, bis déi Reform sollt kommen. Dat huet an der Kommissioun, wéi gesot, den Ëmweltminister refuséiert.

Elo hu mer awer gëschter vum Premier héieren, dass en dat dann awer géif gären esou maachen, dass en an déi dote Richtung geet. Natierlech freet eis dat, mir fannen et just schued, dass net direkt op eis gelauschtert gëtt, a virun allem, dass dee Chaos hätt kënnen evitéiert ginn, dass d'Leit vu vireran do scho méi Planungssécherheet kritt hätten, fir dass se wësen, wéi et mat deene Subsidie weidergeet, am plaz den Hickhack, dee mer hei virgefouert kritt hunn.

Da gouf ugekënnegt, dass d'Konzept vun der Klimabank soll iwwerduecht ginn. Mir hate gesot, dat war deemools bei der Presentatioun vum Regierungsprogramm, dass mir dat absolut begrëissen. Allerdéngs: gëschter kee Wuert doriwuer. Dofir och hei d'Fro: Hutt Der nach ëmmer wëlles, bei der Klimabank déi Evaluatioun ze maache respektiv dat Konzept nei auszeleeën? Fir eis wär et wichteg, dat op de Leescht ze huelen an ze préiwen. Mee wéi gesot, mir hunn näischt méi doriwuer héieren, dofir d'Fro, wou dese Projet drun ass.

Gëschter huet de Premierminister nach emol gesot, dass e géif virum Summer de Prinzipp vun der „Natur auf Zeit“ proposéieren. Och den Ëmweltminister hat dat schonns am „Background“ ugekënnegt, wou en dann och nach niewebäi op déi gréng geklappt huet. Ben, de Punkt ass just: Souwuel de Premierminister wéi och den Ëmweltminister waren do net ganz éierlech, well och dat ass e Projet vun der viregter Regierung. Ech gesinn hei d'Madamm Welfring: Si huet dese Projet den 13. September d'lescht Joer deposéiert. Dofir ass et e bësse speziell, wann et dann erëm heescht, déi nei Regierung wéilt dat elo gäre maachen. Wéi gesot, déi Éierlechkeet, déi vermësse mer äusserst oft hei an de politeschen Debaten.

An duerfir wëll ech och gären hei eng Klammer opmaachen, well ech och gesinn, dass d'Madamm Backes hei ass. An ech fannen, dass verschidde Ministere sech vun der Madamm Backes kéinten eigentlech do eng Scheif ofschneiden, well si am

Géigesaz zu deenen aneren de Mobilitéitsplang vum Här Bausch ëffentlech fir gutt befénnt an och ganz kloer gesot huet, dass si op der gudder Aarbecht opbauen an dass dat och konsequent soll weidergefouert ginn.

Dat ass déi intellektuell Éierlechkeet, déi mer gutt fannen. An ech fannen et, wéi ech scho virdrun hei gesot hunn, schued, mat deene Beispiller, déi ech genannt hunn, wann eng Regierung dohinnergeet ... Et ass jo evident, dass Dir déi Projeten, déi virdrun ausgeschafft goufen, elo ëmsetzt. Mee et ass awer net evident, wann Der se ëmmer esou verkaaft, wéi wann dat Ären neien, eegene Produit wär! An dat ass dat, wat mer onfair fannen. Dass Der, wann Der déi Projete gutt fannt an déi weidermaacht, wat mir jo och begrëissen, wéinstens esou éierlech wäert an och drop hiweise géift, dass dat vun der viregter Regierung ass, an eeben net dat esou verpaakt, wéi wann dat elo eppes komplett Neies wär.

An dofir verwonnert mech och, well ech och elo hei den Inneminister an de Finanzminister gesinn, déi da kierzlech e Reel opgeholl hunn, fir dann de Leit matzedeele, dass dank der gudder Konjunktur d'Gemengen dann elo méi un den Tranchen ausbezuelt kréien, méi Sue kréien. Jo, evidenterweis – dat muss ech awer och soen – hätt esou zimmlech all Minister vu sämtleche Couleuren dat gemaach. Et ass evident, dass wann et der Konjunktur besser geet, dee Moment och d'Gemenge méi ausbezuelt kréien. Domat wëll ech soen, dass dat elo net Äre grouse politesche Worf ass, mee am Endeffekt ass et eng Evidenz.

An domadder sinn ech beim Stéchwuert vun der Kommunikatioun, wou ee muss soen ..., an ech mengen, den État de la nation ass jo och e Moment, wou een och sollt awer kucken, wéi d'Regierung déi lescht Méint da geschafft huet. Bei der Kommunikatioun, jo, do weess ech net esou richteg, ob et eng bewosst Strategie ass, heiansdo schlecht ze communiquéieren, oder ob eng Rei Ministeren et einfach net kënnen.

Mee et ass awer scho speziell, wa mer vun enger Partei zéng Joer laang virgeheit kritt hunn, mir géifen eisem Usproch vun der Transparenz net ganz kloer nokommen. Ben, ech muss soen: Dir kommt dem Usproch vun der Transparenz zwar definitiv och net no!

Well ech erënnere mech dorunner, wéi de Koalitionsaccord presentéiert ginn ass – an do hu mer dee jo mol net direkt zougänglech gemaach kritt, dee sollt net public goen. Mir hunn den Inneminister dobäi entlarvt, wéi en eis d'Geschicht vun den décken däitsche Limousinne mat den auslännesche Placke gezielt huet, woufir et jo iwwerhaapt guer kee Beweis bis haut gouf. Dann hu mer e Sportsminister, dee frontal d'Press attackéiert huet, e géif falsch zitéiert ginn, obwuel e jo säin Zitat respektiv säin Interview validéiert huet. An dann hu mer nach e Kooperationsminister, deen elo mol ukënnegt, dass en eng Rei Accord-cadré mat den ONGen net méi wëll verlängeren, ouni dass e seet, wat en da wëll am plaz maachen, an ouni, mengen ech, sech och bewosst ze sinn, dass do hannendrunner Aarbechtsplaze stinn. Dofir hu mer elo e ganze Milieu, dee sech elo Gedanke mécht – an de Franz Fayot huet dat jo schonn ugeschwat a senger Question élargie –, wéi et elo weidergeet mat hiren Aarbechtsplazen, wann de Minister eeben dës Accorde mol einfach wëll kënnegen.

Dat alles hannerléisst éischter e Bild vu Leit, déi sech definitiv nach net fonnt hunn an dowéinst schlecht oder guer net communiquéieren. Et ass e Bild vun enger kommunikativer Chaostrupp.

Dobäi kënnt dann och nach niewent der schlechter Kommunikatioun dat onbeduechtend Behuele vu

verschiddene Politiker. An enger Welt, wou einfach Messagen ëmmer méi no riets ofdriften, do dréit d'Behuele vu munche sécherlech net derzou bäi, dass et besser geet, au contraire.

An zënter – an dat muss ee leider esou soen, Här Premier –, Dir de CEO vun der Firma Lëtzebuerg da sidd, fir et an Ärem Jargon auszudrécken, do heefe sech déi Skandalen, een nom aneren, a virun allem weist et, an dat, mengen ech, ass dat, wat eigentlech d'Trauerspill bei deem Ganzen ass: D'Politickverdrossenheet gëtt doduerch ëmmer méi grouss.

(Interruption)

D'Leit hunn ëmmer manner Loscht op Politick an och d'Vertrauen an d'Politick an an d'Institutiounen gëtt ëmmer méi kleng.

An ech hu lo grad, mengen ech, dohannen den Här Lies héieren eppes soen. Ech mengen, Här Lies, grad Dir waart mat Ärem Virgoen op de Social Media wuel net grad e grousst Virbild. Ech mengen, Dir reit Iech do komplett an an d'Causa Gloden, d'Causa Beissel, fir déi opzezielen, oder déi vum Här Knaff. Ech mengen, dat sinn alles Beispiller, dat si keng Stäre-stonne vun der Politick. A virun allem, dofir erwänen ech et, dréit et derzou bäi, dass déi Politickverdrossenheet, déi mer hei am Land hunn, definitiv nach wäert bäihuelen.

Kommunikatioun – an dat ass mer wichteg ze soen –, ass en integrale Bestanddeel vun der politescher Aarbecht. An et ass fir all Minister elementar, seng Politick ze vermëttelen, bei de Fakten ze bleiwen an op d'Froe vun der Press an och vun den Deputéierte faktuell an zäitno ze äntwerten, an eeben net mat onbeduechten Aussoe fir Opregung ze suergen. Dat geléngt net ëmmer jidderengem.

Jo, jidderee mécht emol Feeler an huet och Recht op Léierzäit. Déi hate mir all. Mee sou vill Chaos, muss een awer trotzdeem soen, wéi Dir an deene leschte Méint provozéiert hutt, ass dach schonn erstaunlech. Wuel wëssend, dass eng ganz Rëtsch vun Iech scho Minister waren. Souguer de Premier war schonn eng Kéier Minister, vill vun Iech ware scho virdrunner Deputéiert a waren och souguer scho Buergermeeschter. An duerfir ass et wierklech verwonnerlech, dass Der esou vill Chaos do hannerlooss hutt an, wéi gesot, sécherlech kee gutt Bild ofginn hutt, fir d'Leit weiderhi fir Politick ze begeeschten a fir dass d'Leit nach Loscht hunn, sech fir Politick ze begeeschten.

Wichtig – an dat ass de Punkt am Interêt vun eis all, an och am Interêt vun der Oppositioun –, fir dass mer op den inhaltleche Sujete kënnen diskutéieren, ass et, dass mer dann och endlech déi inhaltlech Sujeten, déi Projet-de-loien um Dësch leien hunn, fir dass et eeben net nëmme bei den Ukënnunge bleift, mee dass mer konkret op den Dossiere schaffen.

Elo ass eis jo eng ganz Rëtsch nach virum Summer ugekënnegt ginn. Et heescht ëmmer, mir sollen eis nach weiderhi gedéllegen, mir sollen Iech eng Chance ginn. Jo, definitiv. Déi Chance huet Der verdéngt. Dir muss just verstoen, dass mer awer e bësse skeptesch sinn, well viles ass schonn hei am Haus ugekënnegt ginn. Fir Iech hei just e puer Beispiller ze ginn: Den Aarbechtsminister huet ugekënnegt, am Mäerz e Projet de loi ze deposéieren iwwert d'EU-Direktiv, fir de Mindestloun ze transposéieren. Bon, Mäerz, dat ass awer schonn eriwuer. Dann huet en och nach versprach, dass virum Summer géif de Projet de loi zu der Reform vun de Kollektivverträge kommen. Bon, virum Summer geet elo ganz séier. Da gouf eis nach virum Summer en Avis versprach, deen d'Basis fir d'Debatt soll liwweren, wou wuel am Hierscht de meeschte politesche Sprengstoff wäert

drastiechen. Dat ass d'Pensionsreform, oder wéi mer elo héieren hunn, d'Pensionsdebat.

Ech mengen, mir féieren déi Debatt haut net, dat ass kloer. Mee eng konkreet Fro hunn ech awer, well Dir, Här Premierminister, hutt gëschter vun deem Ganze geschwat. Just fir dass mer awer e bësse wëssen, wou d'Rees higeet: Schwätzt Der do just iwwer de Privé? Ass och de Public gemengt? Ass dat dat Ganz, wat Der hei eebe consideréiert? Wat sinn eventuell rout Linnen – doriwwer hu mer bis elo nach näischt héieren –, déi Der hei consideréiert, respektiv wat erwaart eis herno an där grousser Pensionsdebat?

Woubäi ech awer muss soen, dass et gutt ass, dass Der wëllt breet consultéieren, dat begrësse mer ausdrécklech. Well wann een esou eng grouss Reform wëll maachen, ass et wichteg, dass een do e Konsens an der Gesellschaft huet an och e Konsens mat der Opposition. An dofir wëll ech och ganz kloer soen, dass mer eis gären un där Debatt hei wäerte bedeelegen, mee fir eis gött et ganz sécherlech rout Linnen, a mir wäerte kucken, dass si och net iwwerschratt ginn.

An dann als lescht Beispill bei den Ukënnungen, firwat mer jo dann eeben e bësse skeptesch sinn: Dat ass d'Justizministesche, déi och ..., wou ech schonn driwwer geschwat hunn, d'Reform vum Code pénal. Et gouf och ëmmer gesot, dass mer déi Reform virum Summer géife presentéiert kréien. Bon, wéi gesot: De Summer ass gläich.

An de Punkt ass awer och, dass bis elo nach guer net consultéiert ginn ass. Just zur Erënnerung: D'Madamm Tanson huet, wéi si nach als Ministesch de Code vun der Procédure pénale reforméiert huet, ganz breet consultéiert, och huet si d'Oppositionsparteie matagebonnen. Duerfir hei d'Fro: Gött et eng grouss Reform? Oder gött et nëmmen e klengt Refërmchen, wou Der effektiv just zwou Dispositione wäert ännere goen?

Well wann Der eng grouss Reform wëllt maachen – wat mer och géife begrëssen, fir de Code pénal och kënnen den neisten Erausforderungen an och den Entwécklungen an der Gesellschaft unzepassen –, da géife mer Iech invitéieren, Iech déi néideg Zäit ze huelen an effektiv och breet ze consultéieren, och hei iwwerparteilech, an am beschten och konstruktiv mat der Opposition zesummen.

Politick, dat ass hir eege Welt mat hiren eegene Spillreegelen. Mir hunn all d'Tendenz, eis vun deene Spillreegelen heiansdo ze vill afänken ze loosse. D'Riedzäite ginn awer voll ausgenutzt. Et ass ee frou, wann ee sech géigesäiteg Spréchen an de Kapp gehäit. A séier sinn zwee bis dräi Zitater virbereet, haaptsächlech fir d'Press, fir esou ze hoffen, dass een d'Headlines kann dominéieren.

(M. Claude Wiseler reprend la présidence.)

D'Majoritéit verteidegt a fënnt ëmmer alles gutt, natierlech, wat vun der Regierung proposéiert gött. D'Opposition kritiséiert munches, versicht och emol konstruktiv ze sinn, gött dann awer, wann déi konstruktiv Proposen e wierklechen Impakt hunn, da vun der Majoritéit ofgeleet. Dat sinn d'Spillreegelen. Mir all, an ech schlësse keen domadder aus, spillen déi mat. Et ass en Deel vun eisem Job. De Punkt ass awer: Ganz ville Leit dobaussen ass dat Spill relativ schnuppe! Un hirem perséinlechen État de la nation, wéi si hiert Liwien all Dag eeben erliwien, wéi si d'Liwien empfangen, dorunner ännert dat Spillchen eigentlech näischt. Si interesséiert, wat um Eenn eigentlech dobäi erauskënn.

An an der Vergaangenheet si wichteg Erneierungen doduerch entstanen, dass iwwerparteilech zesumme geschafft gouf. D'Verfassungsreform ass esou e gutt

Beispill, wou et en iwwerparteileche Konsens gouf. Ech denken awer och nach un d'Euthanasiegesetz, dat deemools vun den Deputéierte vun der LSAP a vun deene Gréngen zesumme virugedriwwen ginn ass. Deemools war d'LSAP an der Majoritéit an déi Gréng waren deemools an der Opposition. An trotzdeem huet dat déi deemoleg Regierung net gesprengt.

Jo, et sinn Ausnamen. Dat ass richtig. Mee trotzdeem wär et sënnvoll, wann ee gutt Iddien, och wa se vun der Opposition kommen, mataflësse léisst an och hei konstruktiv zesummeschafft. A mir sollen ophalen ze mengen, mir hätte gutt geschafft, well mer den Deputéierte vun enger anerer Partei hei vun der Tribün aus eng auswësche mat engem clevere Sproch, mat engem Zitat aus der Vergaangenheet oder well mer op Social Media mat populistesche Spréch Stëmmung maachen.

Här President, ech kommen zu mengem Schluss, an dat ass och gläichzäitig mäi Plädoyer, mat deem ech wëll ophalen.

Mir sollte stattdessen zesummen um État de la nation vun alleguerten de Leit schaffen, besonnesch deenen, deenen et haut net esou gutt geet. Do solle mer zesummen dru schaffen, dass et deenen an Zukunft besser geet. Dat solle mer konstruktiv maachen an dat solle mer zesumme maachen.

An dofir wär et wichteg, niewent deene Reiweieren an Diskussiounen a Streidereien, déi mer heiansdo hunn, eis dorobber ze konzentréieren. Et ass och heiansdo am Interêt vum ganze Land, wann d'Majoritéit an d'Opposition un engem Strang zéien, dat, fir eebe genau déi Mesürene, déi mer mussen huelen, ze huelen, eis den Erausforderungen ze stellen, dass mer dat maachen – an domadder halen ech op – an dass mer dat zesumme maachen.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bofferding. Mir huelen elo nach ee Riedner drun, éier mer Paus maachen. An deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Fred Keup. Här Keup, Dir hutt d'Wuert.

M. Fred Keup (ADR) | Villmoos merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, léif Kollegeen, en Debat zur Lag vun der Natioun ass natierlech eng immens Geleeënheet, fir e Bléck ze werfen an d'Vergaangenheet vun der Natioun an och an d'Zukunft vun der Natioun. Dat ass gëschter e bëssen ze kuerz komm beim Här Premierminister, wou dach awer eng zimmlech bürokratesch Ried gehal ginn ass a wou Visiounen fir d'Zukunft vun eisem Land, wéi mer eis laangfristeg Lëtzebuerg virstellen, an 10, 20, 30 Joer, awer gefeelt hunn.

Ech stellen och fest: Dat, wat vill Leit gefaart hunn, de Mann mam Hummer, deen ass gëschter net komm! Ech géif souguer soen, et war, vläicht net ganz, mee éischer de Mann mat der Strenz, dee komm ass. An duerfir wonneren ech mech och, wann haut eng Partie Leit, Journalisten an och hei meng Virriednerin, soen, hei wier eng konservativ-liberal Politick no vir bruecht ginn. Wou ass dann dat Konservatiivt hei an dëser Ried vum Här Frieden gewiescht?

Ech géif soen, et war enttäuschend wéineg konservativ. A bei liberal sinn ech och net ganz averstanen, well et muss een awer éierlecherweis soen, dass ganz vill sozial Punkten hei an dëser Ried zur Lag vun der Natioun waren. Duerfir soen ech emol, konservativ-liberal als Bezeechnung fir dës Ried ass doudsécher falsch!

Wat een och ka soen, dat ass, dass eng Partie Sujeten hei vergiess gi sinn. Den Här Premierminister huet och gesot, e géif sech net iwwer all d'Theemaen äusseren, déi ustinn. Dat kann een esou maachen. Ech mengen awer, dass eng Partie Saachen, déi wierklech wichteg sinn, och fir d'Leit dobaussen a fir eis Natioun, ëm déi et jo geet, hei verpasst gi sinn!

Ech denken drun, fir méi wäit anzegoen an d'Theema Sécherheet an d'Bekämpfung vu Kriminalitéit. Ech denken – an dat ass eppes, wat ganz wichteg ass an engem Land, wou mer dach awer bal 50 % Ausländer a vill Frontalieren hunn, a beim Här Juncker war dat awer ëmmer e wichteg Thema fréier an deenen Debaten – u Migration, Integratioun, Sprooch, an, wa mer iwwer d'Natioun schwätzen, och un d'Identitéit.

Dann ass d'Theema vun de Famillje wéineg ugeschwat ginn, d'Schoul iwwerhaupt net. An déi grouss Fro, déi sech natierlech bei all deem stellt, wat ugekënnegt ginn ass: Wéi kann een dat bezuelen? Wann een op där enger Säit seet: Mir setzen d'Steieren erf. Da komme manner Suen eran. Op där anerer Säit setze mer d'Sozialhëllef enrop. Da gött ee méi Suen aus. Jo, an dann, iergendwéi, wa mer schonn dervun ausginn, dass mer souwisou déi nächst Joren eng Milliard Euro Defizit maachen, wéi solle mer da finanziell do erauskommen?

Schlussendlech ass et jo esou, dass een als Konservative seet wéi an der Bibel: „An den Taten werdet Ihr sie erkennen!“ An hei géif ech soen: An den Resultaten werdet Ihr sie erkennen! An Dir gitt am Endeffekt gemooss un deem, wat mer a 4 Joer wäerten hei am Land hunn. An dat kann ee moossen.

Mir wäerte moossen a 4 Joer: Ass d'Kriminalitéit zrëckgang? Mir wäerte moossen a 4 Joer: Ass d'Verkéierssituatioun besser ginn? Mir wäerte moossen a 4 Joer: Ass d'Kafkraaft besser ginn? Mir wäerte moossen: Sinn d'Energiepräisser erofgaangen oder erop? Wéi ass d'Situatioun an de Klinicken? Wéi hu sech eis Scholden entwéckelt? Wéi vill Natur ass nach weider zerstéiert ginn? Wéi vill Lëtzebuergesch gött nach geschwat? A ganz wichteg, an dat kann ee mat Zuele joerausfannen: Wéi steet et mat der Armut a 4 Joer? Och dat kann ee genee erausfannen.

An deem Zesammenhang: Mussen a 4 Joer nach ëmmer ganz vill Lëtzeburger a Jonker aus Lëtzebuerg an d'Ausland plënnere fir ze wunnen, jo oder nee? Op deene Parameetere kënnen mer a 4 Joer moossen, ob dat, wat Dir elo hei ugekënnegt huet, och seng Friichte gedroen huet.

Fir e bësse méi konkreet elo anzegoen op d'Ried. Mir hunn am Ufank eppes héieren iwwer d'Europawalen. Mir hunn zum Beispill héieren, dass d'politesch Mëtt, déi proeuropäesch Parteien, e gutt Resultat gemaach hunn. Jo, dat ass gutt! Dat mierkt een och bei der ADR, déi och proeuropäesch ass a sécherlech am internationale Kontext zu enger politescher Mëtt kann zielen. Mir soen Iech also dofir och Merci, dass Der dat begrëisst.

Mir sinn natierlech an deem Kontext ganz kloer, och wann dat ëmmer falsch duergestallt gött, fir oppe Grenzen an Europa, an natierlech si mer och fir den Euro. An natierlech gesi mer, dass d'Europäesch Union Lëtzebuerg immens vill Virdeeler bruecht huet. A mir sinn natierlech och elo mat engem Europadeputéierten, dem Här Kartheiser, derfir do fir derfir ze suergen, dass d'Europäesch Union weider besser, gutt funktionéiert.

Da gött hei festgestallt, dass an den Nopeschlänner d'Europaskeptiker méi staark gi sinn. Dat kann een esou interpretéieren, muss een awer net! Am Fong, wann een et aneschters kuckt, sinn et net onbedéngt Europaskeptiker, mee et si Leit, déi mat

der Politick, déi zu Bréssel gemaach gëtt, net averstane sinn. Wa Leit do sinn, déi de Green Deal net wëlle matmaachen, well se deen net gutt fannen, aus iergendengem Grond, oder wa Leit do sinn, déi d'Migrationspolitick vun der Europäescher Unioun net gutt fannen, dann ass dat hiert gutt Recht! Da si se dofir net méi schlecht Leit, an da si se dofir och net onbedéngt Europaskeptiker!

Mir hunn eng Zäit haut – do ass geschwat gi vu Krich – an Dir hutt gesot, Här Premierminister: „Nom Enn vum Zweete Weltkrich hu mer eis dat net méi esou kënne virstellen!“ Ech wëll awer drun erënneren, dass mer an där Zäit och e Jugoslawien-Krich haten, dee jorelaang gedauert huet. Ech wëll och drun erënneren, dass mer Krich an Armenien haten, direkt op der Grenz zu Europa. A mir riskéieren, ouni awer elo wäit dorop anzegoen, an eng nei Phas vu Kalem Krich eranzezeroden, mat all deene Problematiken, déi dat mat sech bréngt, an eventuell nach weidere Kricher, déi typesch Stellvertreterkriege, déi mer haten am Kale Krich, dass et esou eppes an Zukunft ëmmer méi gëtt. An et wier besser, mir géifen op där ganzer Welt am Friden zesumme schaffen, och wann dat schwieereg ass. Mee do muss een heiansdo iwwer säi Schiet sprangen.

An deem Kontext gëtt dann och eise Militärbudget erhéicht op 2 % vum RNB. Bon, do kann een dann dermat d'accord sinn oder net. Wichteg ass fir eis, dass déi Suen esouwäit wéi méiglech och an eis Lëtzebuergesch Wirtschaft investéiert ginn an domadder och eis zuggutkommen. Déi aner Länner maachen dat och.

Dann de Chantier vun den administrative Vereinfachungen. Dat ass natierlech eppes, wat gutt kléngt a wou jiddweree sech dann normalerweis freet. Et freet ee sech awer och, ob dat duerno och ëmsetzbar ass. Saache wéi „silence vaut accord“ – natierlech fënnt een dat gutt! De „once only“ – natierlech fënnt een dat gutt! Mee et läit eeben am Detail, an et weess een haut elo net, op alle Fall weess ech et net, wéi genee dat duerno an der Realitéit ëmsetzbar ass, well et brauch ee jo gewësse Prozeduren, an et muss een zum Beispill och de Leit d'Méiglechkeet ginn, fir Asproch géint eppes anzeleeën.

Dir wëllt e Standardbautereglement aféiere fir d'Gemengen. Dat kann een och maachen. Ech stelle mer awer do d'Fro, ob dat net dach awer en Agréiff ass an déi sougenannte Gemengenautonomie.

An d'Gemengenautonomie ass fir eis als ADR aus engem Grond immens wichteg: D'Gemengen, dat ass fir eis basisdemokratesch! D'Leit wielen an hirer Gemeng, relativ perséinlech, Leit, déi hir Politick verrieden. An duerfir ass et ganz wichteg, dass déi och eng gewësse Muecht hu fir ze decidéieren, wat an hirer Gemeng geschitt, fir dass dat an der Gemeng geschitt, wat d'Leit, déi an där Gemeng wunnen, och gären hätten, an net dat, wat de Staat vun uewen erof eventuell hinnen opzwéngt, ouni dass dat den Interesse vun de Leit entsprécht. Dat ass Demokratie!

Dir hutt geschwat vum Remembrement ministériel. Dat ass e schéint Wuert. An do muss ech awer elo soen, Dir hutt do e ganz interessanten Term benotzt. Dir hutt gesot: „Dat gëtt esou engem Proprietär d'Méiglechkeet, säin Terrain ze réckelen, fir dass e Projet ka starten.“ Also, „ze réckelen“ ass am Fong am Endeffekt e feint Wuert fir „enteegenen“! An do, mengen ech, muss ee ganz, ganz virsiichteg sinn.

Méi Flexibilitéit beim Bauschutt, absolutt gutt! Natur auf Zeit, dat hate mer an eise Walprogramm. Eng ganz Partie Saache kommen hei, wou, wéi gesot, mir als ADR och kënne dermadder averstane sinn.

Da geet et jo drëms, fir méi schnell ze bauen an och méi ze bauen. An do weess ech elo net, ob dat heiten alles zu deem wäert féieren. An der Theorie gesäit

dat esou aus. Méi schnell bauen: Jo! Mee da freet ee sech awer och: Ass dat d'Äntwert op déi ganz Fro vum Logement, déi mir hei am Land hunn? An ech mengen, mir wëssen alleguerten, dass alles dat, wat mer elo an de leschte Méint decidéiert hunn hei an der Chamber, vläicht eng Dréps op e waarme Steen ass, mee de Kärproblem wäert domadder net geléist ginn. An et huet jo kee vun eis heibannen, mengen ech, elo gesot, an et wäert och keen et soen, dass deemnächst d'Logementspräisser wäerten drastesch erofgoen an domadder vill méi Leit sech eppes wäerte kënne leeschten, ganz einfach, well mer wëssen, dass dat net geschéie wäert!

Mir müssen awer och am Kapp hunn, dass de Problem vun deem Ganzen deen immens héije Bevölkerungswuesstum ass, dee mir an de leschte Joerzénge, a besonnesch déi lescht zéng Joer, haten. A wa mer elo higinn a mir soen: „Mir bauen nach méi schnell an nach méi“, da riskéiert dat jo nach méi staark ze ginn, mat allen negative Konsequenzen. Woubäi ech net wëll soen, dass mer net solle bauen, zemoos fir déi Leit, déi hei am Land liewen an eng Wunneng sichen!

A wann der elo bei eng Gemeng gitt an Dir sot zu där Gemeng: „Da maacht Dir emol d'Prozedure méi schnell, an da baue mer bei Iech elo vill méi schnell a vill méi“, da seet déi Gemeng warscheinlech: „Jo, mee eis Infrastrukture kommen net no hannendrun, mir hu kee Kanal, mir hu keng Kläranlag, mir hu keng Schoul dofir, mir hu keng Maison relais dofir“, an esou weider an esou fort.

A mir hunn och mëttlerweil op ganz ville Plaze kee Personal méi, fir an deenen Infrastrukturen ze schaffen. Soudass et einfach ass ze soen: Vill méi bauen! Mee an der Realitéit, an enger Gemeng, op enger Plaz, wou Der dat wëllt maachen – a vun de Stroossen, déi iwwerfëllt sinn, hunn ech nach net geschwat! –, ass et awer ganz schwéier. An ech mengen och net, dass d'Leit onbedéngt wëllen, dass hir Uertschaften elo esou schnell wuessen.

An ech mengen och, dass ee ka kritiséieren, wéi haut gebaut gëtt. Den Här Frieden huet nämlech gesot, dass een an engem geplangten urbane Milieu eng méi héich Liewensqualitéit kann errechen. Dat mag sinn. Mee mir wëssen awer alleguerten, dass ganz vill Leit heibannen net am urbane Raum wunnen. Déi wunnen éischter an engem Haus, an enger Cité, oder e bësse méi wäit ewech vun der Stad, mat engem grouse Gaart ronderëm a mat enger oder zwou Garagen. An ech mengen, dat ass och en Zeeche vu Liewensqualitéit! A mir sollen de Leit keng virmaachen, dass op eemol an engem Appartement an engem Stad an engem Quartier vill méi eng héich Liewensqualitéit soll si wéi an engem Haus, wéi et eebe fréier gebaut ginn ass, mat alle Vir- an Nodeeler.

Da gëtt gesot, dass de Privatsecteur méi soll matagebaut ginn. Dat ass natierlech och fir eis eng gutt Saach, well mir brauchen deen, well de Staat eleng kann a punkto Sozialwunnengen an abordabele Wunnengen dat net eleng errechen.

Här President, dann d'Aarmutsbekämpfung. Ech soen elo mol eppes hei, wat vläicht ... Jo, wann elo Patronen nolauschteren, da solle se vläicht net onbedéngt nolauschteren. Mee ech wëll emol einfach soen: Ech fannen, oder mir fannen als ADR, dass dach awer déi niddreg Léin hei am Land, d'Mindestléin – ech soen einfach déi niddreg Léin –, fir hei am Land kënne ze liewen, ze niddreg sinn! Dat ass awer e Constat, deen ee muss maachen, alleguerte muss mer dee maachen.

A fir dann ëmmer erëm weider sozial Mesüeren anzeféieren, fir dass de Staat dann deene Leit hëllef, déi niddreg Léin hunn, do weess ech net, ob dat

laangfristeg déi richteg Äntwert ass. A Länner, déi änlech, soen ech elo mol, Duerchschnëttsléin hu wéi Lëtzebuerg – Dänemark, Schwäiz –, do fällt op, dass déi niddreg Léin awer daitlech méi héich si wéi zu Lëtzebuerg. Ech wëll dat ze bedenke ginn.

M. Claude Wiseler, Président | Här Keup, den Här Baum wollt Iech eng Fro stellen.

M. Fred Keup (ADR) | Wéi en Här Baum? A, den Här Baum do.

M. Claude Wiseler, Président | Deen do Här Baum, den Här Marc Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Ech si ganz erstaunt iwwert dee Revirement. Schléissen ech dat richteg, datt Dir fir eng strukturell Erhéijung vum Mindestloun sidd?

M. Fred Keup (ADR) | Jo, mir si fir eng Erhéijung vum Mindestloun, Här Baum. Mir hunn e grousst soziaalt Häerz, änlech wéi Dir. Dir vläicht nach méi, ech wëll Iech dat net ofschwätzen, mee mir och, jo! Gutt.

(Interruption)

E grouse Problem – an dat ass ugeschwat ginn, dat ass och gutt – ass d'Kanneraarmut. D'Kanneraarmut, mir haten hei déi lescht Joren oft driwwer geschwat, ass an de leschte Joren ëmmer méi an d'Luucht gaangen!

Mir hate verschidde Regierungen, mir haten eng ganz Partie Parteien heibannen, déi un der Regierungsmuecht waren, an trotzdeem ass d'Kanneraarmut ganz staark an d'Luucht gaangen. Dat heescht, si hunn et net fäerdegbruecht, do déi richteg Weichen ze stellen. An ech mengen, dass dat och ganz schwéier ass, well et ass e strukturelle Problem, an et ass och e Problem vun der Famill, déi haut ëmmer manner wäert ass. Familljen, déi auserneebruechen an déi mat sech bréngen, dass et Kanneraarmut gëtt. An duerfir soen ech ëmmer: Mir muss kucken, fir hei d'Familljen ze stäerken, fir dass d'Famillje kënne esou wäit wéi méiglech zesummebliewen!

Et gëtt geschwat vu ville Kanner, déi mëttlerweil Depressiounen entwéckelen. Alles dat ass dramatesch a mir brauchen eng Politick, déi méi zentréiert ass op d'Familljen, op d'Kanner. Ech hoffen, dass mer dat kënne maachen. Ech hunn et schonn eng Kéier hei gesot, ech weess och, dass dat haut net méi esou üblech ass, mee mir hunn e Problem, dass mer hei am Land, mengen ech, ze vill Scheedungen hunn, wat dann och mat sech bréngt, dass ze vill Kanner opwuesse bei elengerzéien den einzelnen Elteren.

An Dir schreift, Dir sot et jo och hei: All fënneft Kand zu Lëtzebuerg leeft an engem Stot mat just engem Elterendeel. Dat ass de véierthéichsten Taux an Europa, an duebel esou héich wéi an Holland an an der Schwäiz! Firwat ass dat zu Lëtzebuerg esou héich? A wat kënne mer dogéint maachen?

Nächste Punkt, Här President, Dir Dammen an Dir Hären: de Pensiounssystem. Interessant Aussoen och hei vum Här Premierminister. Eise System ass haut gesond, mee e muss och fir déi zukünftige Generationen ofgeséichert ginn. Fir dass de System ofgeséichert ass, braucht Der pro Persoun, déi an der Pensioun ass, 2,5 Persounen, déi cotiséieren, déi schaffen.

Mir hunn aktuell 500.000 Leit hei am Land, déi schaffen. Bon, déi ginn net eng Kéier all zesummen an d'Pensioun, mee mir wäerten awer iergendwann 300.000 Leit an der Pensioun hunn. Wann Der wëllt de Pensiounssystem oprechterhalen, da braucht Der awer 2,5-mol 300.000, dat gëtt 750.000 Leit, déi schaffen. Wann Der dann eng Kéier 500.000 Leit an der Pensioun hutt, da braucht Der – mol 2,5 – 1,25 Milliounen Leit, déi hei am Land schaffen. A wann Der

eng Kéier – an dat ass, wa mer esou weiderfuere, net esou wäit ewech, dat erliewen eng ganz Partie Leit nach heibannen – dann 1 Millioun Leit hutt, déi an der Pensioun sinn, da braucht Der 2,5 Millioun Leit, déi cotiséieren a schaffen hei zu Lëtzebuerg, fir déi zukünfteg Generatiounen, wéi et hei steet, mat eisem aktuelle System ofzesécheren.

Ech mengen, dass mer eis alleguerten eens sinn, dass dat net fonctionéiert, dass mer eng Kéier hei am Land, an engem Zäitraum vu 50, 60 Joer, 2 Millioun Leit hunn, déi hei schaffen. Wat dat fir en Afloss hätt op d'Land, dat kënne mer alleguerten dann an eisen Albdreem eng Kéier dreemen.

Duerfir mengen ech och, dass een de Courage brauch, an dat ass jo elo politesch net esou interessant, fir dat hei ze soen, de politesche Courage, fir dat Theema unzegoen. A mir haten och am Walprogramm als ADR stoen, dass mer e Pensiounsdesch brauchen an dass mer eis mussen iwwerleeën, wéi mer an Zukunft kënne eise Pensiounssystem esou gestalten, dass all Mënsch hei awer eng anstänneg Pensioun kritt, ouni an där Wuesstumsfal ze sinn, an deem Schneeballeffekt, fir doräuser erauszekommen.

Dat ass ganz schwéier, ech weess dat. Ech weess och net, wat derbäi erauskënnt, wann et gemaach gëtt. Mee ech fannen et mol gutt, dass d'Regierung wëllt mat den Acteure schwätze fir ze kucken, eng Léisung do ze fannen. Dat begrëisse mir ganz sécher.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Fënnf Sechstel fir jiddwereen!

M. Fred Keup (ADR) | Dat ass natierlech den Idealfall, Här Di Bartolomeo, mee Dir wësst och, dass dat haut net méi méiglech ass an an Zukunft och net méi!

Plusieurs voix | A!

M. Fred Keup (ADR) | Zur sozialer Kohäsioun, sot Der dann, gehéiert eist friddlecht a séchert Zesummeliewen. Dat ass e ganz wichtege Punkt an erlaabt mer, do nach e puer Saachen derzou ze soen. Mir hunn nämlech hei am Land eng Kriminalitéit, déi zouhëlt, a mir hunn eng Sécherheet an e Sécherheitsgefëll, déi ofhuelen.

Ech soen elo e puer Zuelen hei. Dem Statec no ass an de leschten 20 Joer d'Zuel vu Strofdote géint Persounen ëm 400 % eropgaang, vun 2.351 Strofdoten am Joer 2000 op ronn 10.000 Strofdote géint Persounen haut. An nach eng Kéier dem Statec no: D'Zuel vu Gewaltakte géint Persounen ass ëm 300 % eropgaangen an 20 Joer, vun 1.269 Gewaltakten am Joer 2000 – ech mengen, do war Dir Minister, wann ech mech net ieren – op ronn 4.000 haut. Dat ass eng Verdräifachung an 20 Joer. D'Zuel vun den Awunner ass awer just ëm 50 % gewuess, fir déi, déi mengen, dat als Excuse kënne ze benotzen. Also ass d'Zuel vun Awunner, de Wuesstum, net de Grond vun der Zounam vun der Kriminalitéit.

Mir hunn also do e ganz, ganz grouse Problem. Iwwerfall mat Gewalt sinn och extreem eropgaangen. Mir hunn hautzudaags – an dat sinn Zuele vun 2023 aus dem Rapport, deen elo erauskomm ass – pro Dag eelef Abréich oder Abrochversich, pro Dag zéng Gewaltakte géint eng Persoun a pro Woch eelef Iwwerfall mat Gewalt. Dat ass d'Realitéit hei zu Lëtzebuerg. Dat héiert Der net esou vill, well et och net vun der Police esou kommunizéiert gëtt. A mir géifen eis wënschen, dass dat méi gemaach géif ginn, och an engem Sënn vun Transparenz. Dat ass schued. Mee dat misst gemaach ginn.

An et stellt ee sech awer d'Fro: Wëlle mer, dass eis Police kann duerchgräifen? Brauche mer net méi streng Gesetzer, fir dass mer d'Kriminalitéit hei am Land an de Grëff kréien? Wéi vill Kriminalitéit wëlle mer dann nach zouloossen?

Mir sinn als Lëtzebuerg, och dat hunn ech hei scho gesot – Statistiken, vu virun zwee dräi Joer, méi aktueller gëtt et net um Eurostat –, ënnert deene fënnf Länner, déi am meeschten Iwwerfall hunn op de Kapp, an ënnert deene fënnf Länner, déi am meeschten Abréich hunn op de Kapp, am Verglach zu allen europäesche Länner. Dat ass wierklech net ganz staark, dat ass schwaach!

Mir missten dofir, fir dräi Punkten ze nennen, éischens, méi transparent iwwer Kriminalitéit berichten, méi Statistike maachen. Dat war iwwregens, mengen ech, vum Här Gloden virun engem Joer och versprach ginn. Mir missten doduerch och kënne méi preventiv schaffen. „Mir brauche méi Police op der Plaz“, dat hutt Der gesot, dat ass eng richtig Saach. Dir wëllt och méi Polizisten astellen. Och dat ass richtig. Mir brauchen awer och méi Befugnisse fir d'Police, fir dass se sech kann duerchsetzen.

Ee vun de Punkten, déi mer brauchen, ass de Platzverweis, deen anstänneg funktionéiert. Och dat hutt Der gesot. Dat fanne mer gutt. Mee soss hätt een dat kënne vill méi thematiséieren a vill méi wäit nach goen, well mir brauchen definitiv och als Lëtzebuerg méi streng Gesetzer, fir dass mer dat an de Grëff kréien. Ze oft, an dat kréie mer vu Polizisten gesot – an Dir och –, huele si ee fest, mussen en erëm lafe loosse, huelen ee fest, mussen en erëm lafe loosse. An dat kann net esou fonctionéieren.

Mir mussen derfir suergen, dass déi Kriminell et hei am Land méi schlecht hu wéi an eisen Nopeschlänner an dass se e grouse Bou ronderëm eist Land maachen. Lëtzebuerg misst haut e vill méi séchert Land sinn. Fréier war et dat emol. An ech mengen, dass mer alleguerte missten dru schaffen, dass Lëtzebuerg erëm e méi séchert Land gëtt.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

M. Fred Keup (ADR) | D'Kafkaaft stäerken: Ëm véier Indexranché krute mer d'Steiertabell ugepasst, dat war eng gutt Saach. Elo sollen dann den 1. Januar 2,5 Indexranchen erëm derbäikommen, wou d'Steiertabell berengegt gëtt. Och dat fanne mer eng gutt Saach.

Dir hutt och dervu geschwat, dass et wichtege ass, eng Aarbecht ze hunn. Ech denken och do, dass mer jo awer trotzdeem hei am Land ronn 7 % Aarbechtslosegkeet hunn, wat fir e Land wéi Lëtzebuerg zimmlech vill ass, an dass dat net gutt ass. Ech weess awer net, ob mer duerch d'Schafe vu méi Aarbechtsplazen dee Problem léisen. Mir schafe jo elo schonn immens vill Aarbechtsplazen. De Problem ass, dass mer bei deene 7 % Aarbechtslosegkeet eng ganz Partie Leit hunn, déi einfach ganz schwéier an den Aarbechtsmarché ze integréieren sinn. Notamment hate mer gefrot viru Kuerzem an enger Question parlementaire ..., sinn do 1.000 Leit, déi keng eng vun eise Sproochen hei am Land och nëmme annähernd beherrschen. Da gëtt et natierlech schwéier, fir eng Aarbecht ze fanne fir esou Leit.

Et geet dann och, mengen ech, net just drëms, ze soen: „Mir wëllen Aarbechtsplaze schafen.“ Et geet drëms, produktiv ze sinn an Aarbechtsplazen an deenen Domänen ze schafen, wou mer eng héich Produktivitéit hunn, an dat, fir de qualitative Wuesstum ze erreechen, an net dee quantitative Wuesstum, deen eis ëmmer erëm mat Problemer konfrontéiert, déi mer net léise kënne. Mir hunn déi lescht Jore 15.000 Aarbechtsplaze pro Joer geschaf. Mir hunn awer just 6.000 Jonker, déi hei aus der Schoul erauskommen. An dat produzéiert eeben dee quantitative Wuesstum, ënnert deem mer leiden. Dat misst méi cibléiert geschéien, an deene Secteuren, wou mer produktiv sinn.

Ee vun de Secteuren wou mer produktiv sinn, dat ass d'Finanzplaz. An d'Finanzplaz ass eis als ADR ganz wichtege. Dat ass fir Lëtzebuerg Raison d'État, an ech mengen, mir mussen alles maachen, fir d'Finanzplaz ze ënnestützen, wou mer haut a grousser Konkurrenz sti mat Dublin, mat London, mat Paräis, an esou weider an esou fort. Hei steet d'Erofsetze vun der Taxe d'abonnement. Dat geet, mengen ech, an déi richteg Richtung. Mir mussen d'Finanzplaz hei ënnestützen.

Här President, léif Kolleegen, da kommen ech elo nach zu deem Kapitel iwwer den CO₂ – oder iwwer Stroum an Energie an dat Ganzt. En Deel, wou ech mech e bësse gefrot hunn, op e wierklech esou gemengt ass, wéi en och hei virgedroe gouf. Ech hat e bëssen esou d'Gefill, dass een domadder wëllt verschidde Leit hei – och heibannen – apaiséieren, wéi een esou schéi seet. Ech ka mech awer ieren. Mee ech gi lo e bësse méi dorobber an.

De Stroumpreisdeckel soll 2025 deelweis nach erhale ginn. Dat ass natierlech eng gutt Saach fir d'Leit, déi ënnert deenen héijen Energiepräisser leiden. Mir sti fir niddreg Energiepräisser. Et ass awer och esou, dass, an dat wësse mer, mengen ech, och alleguerten, déi Energiepräisser immens staark an d'Luucht gaange sinn duerch de Krich an der Ukrain an haapt-sächlech och duerch ..., an dat muss een och objektiv soen – a gleeft mer, ech hu jo elo näischt mat Russen ze dinn –, mee et huet ganz vill och mat de Sanktiounen ze dinn.

(Interruption)

Ech net.

Une voix | Mee aner Leit, oder wéi?

M. Fred Keup (ADR) | Et huet ganz vill mat Sanktiounen ze dinn. An d'Sanktioune féieren derzou, dass Europa an engem groussen Deel veraarmt, ouni dass mer eppes dermat erreechen. An ech géif mer wierklech wënschen, an, ech mengen, ech sinn net deen Eenzenen awer hei, dass mer kéinten dee Krich an der Ukrain beendegen.

Dir hutt gesot, Dir gitt dann elo an d'Schwäiz op déi Konferenz. Bon, do ass, mengen ech, elo Russland net invitéiert. Mee ech mengen, wann ee wëll Fridden erreechen, muss ee kënne mat jidderengem schwätzen. Oder et mécht een et bis zum bitteren Ende. Mee wa mer géint Russland kämpfe bis zum bitteren Ende, da geet et schif aus fir ganz vill Leit hei. Dofir mengen ech, dass just wierklech eng Friddensinitiativ, e Waffestëllstand, Fridden an dann duerno en Erëmophuele vu wirtschaftleche Relatiounen, vu frëndschafleche Relatiounen, Reconciliatioun... Et huet jo och geklappt nom Zweete Weltkrich: Däitschland, Frankräich. Ech mengen, dass esou eppes muss méiglech sinn, mëttelfristeg.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

(Brouhaha)

M. Fred Keup (ADR) | De Stroumpreisdeckel ass schéin, mee den ...

M. Claude Wiseler, Président | Här Keup, hei sinn e puer Froen. Huet Dir se un oder wëllt Der se duerno beäntweren oder huet Der se net un?

M. Fred Keup (ADR) | Jo, ech kann eng Fro beäntweren.

M. François Bausch (déi gréng) | Dir hutt gesot, et huet och geklappt mat Däitschland a Frankräich nom Zweete Weltkrich.

M. Fred Keup (ADR) | Jo.

M. François Bausch (déi gréng) | War den Hitler dann nach un der Muecht an Däitschland nom Zweete Weltkrich?

Une voix | Très bien!

M. Fred Keup (ADR) | Nee, et huet och gepasst mat Japan an Amerika. An do war de Kaiser nach ëmmer un der Muecht.

M. François Bausch (déi gréng) | Gitt mer eng Äntwert op meng Fro, déi ech Iech gestallt hunn!

M. Fred Keup (ADR) | Jo. Jo, nee, do war et eng aner Regierung.

M. François Bausch (déi gréng) | Also, den Hitler war net méi do, also, ne?

M. Fred Keup (ADR) | Mee d'Land war awer net d'selwecht an et huet a Japan geklappt, obwuel de Keeser, d'Famill, haut nach ëmmer un der Muecht ass. Also et klappt. Et kann een eng Reconciliatioun kréien. Et kann ee Fridde kréien, wann een et wëll. Et ass net einfach, mee et kann een et kréien.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Très bien!

(Interruption)

M. Fred Keup (ADR) | Sou. Dann, jo, de Stroumpräisdeckel. Wéi ass et da mat engem Präisdeckel fir Masutt? Wéi ass et da mat engem Präisdeckel fir Gas? Wou sti mer do? Oder soll just nach de Stroum an deem Sënn subventionéiert ginn?

Dir hutt da gesot, Lëtzebuerg hätt 8 % mander Stroum verbraucht wéi an de Jore virdrun. Ech weess net genee, wou déi 8 % hierkommen. Ech weess net, ob Dir et wësst. Mee ech hunn esou d'Gefill, dass déi 8 % Erspuernis och dohier kommen, dass eis Wirtschaft manner gutt rullt. Dat heescht, et ass net onbedéngt e positivt Zeechen, dat ka ganz gutt och en negativt Zeeche sinn, wann op eemol manner Stroum an der Industrie oder manner Gas verbraucht gëtt.

Da geet et ëm Elektroautoen, e Liblingstheema vu verschiddene Leit hei, fir déi meescht Leit warscheinlech net esou wichteg. An Dir sot: „Alljoers ginn Elektroautoe kauft, an dat ass gutt.“ An ech froe mech, ob dat wierklech esou ass. Ech wëll soen, kee Mënsch huet eppes géint Elektroautoen, mee wéineg Leit hunn awer och eppes fir Elektroautoen. Mir hunn aktuell keng 3 % vun de Privatautoen hei am Land, déi reng elektresch fueren. Also 97 % vun de Privatautoen hunn e Verbrennungsmotor.

Et gëtt ëmmer gesot, dass d'CO₂-Bilanz vun engem Elektroauto automatesch besser wier wéi vun engem Diesel oder Bensinner. Mir wëssen awer haut och, dass dat guer net onbedéngt de Fall ass, well d'Hierstellung jo och immens energieintensiv ass. A bis e gewëssene Kilometrage sinn den Diesel an de Bensinner sécherlech besser wéi en Elektroauto. Duerfir solle mer eis net esou fokusséieren, wéi wann den Elektroauto d'Rettung vun der Mënschheet wier.

An dass d'Leit dat och net onbedéngt wëllen, mierkt een och dorun, dass trotz Primmen, déi mer haten, eebe genau sou wéineg Elektroautoe kauft gi sinn. Dat ass jo awer eng Realitéit.

(Interruptions)

3 % vun de Privatautoen hei am Land si reng Elektroautoen. Dat heescht, déi Primmen, déi bréngen och net esou dat. An duerfir mengen ech, Primmen oder net Primmen, dat ass emol guer net de Punkt.

Fir heibannen nach eppes ze soen iwwert de Stroum, dat ass dat heiten: Lëtzebuerg verbraucht ronn 50 Terawattstonnen Energie, dovunner 6,5 Terawattstonne Stroum d'Joer. Vun deene 6,5 Terawattstonne Stroum ginn déi meescht vun Industrie a soss professionnelle Clienté gebraucht. Da bleiwen nach ganzer 14 % vum Gesamtstromverbrauch hei am Land fir d'Stéit. Also d'Stéit verbrauchen nëmme 14 % vum Stroum.

Vun der Energie zu Lëtzebuerg, der Gesamtenergie, verbrauchen d'Stéit 2 % Stroum. Dat ass also immens wéineg. Ech soen dat hei, well ech eppes wierklech wëll hei eng Kéier soen och, dat ass nämlech, dass oft d'Leit e bëssen, wéi soll ech soen, getäuscht ginn, wa gesot gëtt: „Mir bauen elo eng Wandanlag, déi Stroum produzéiert fir 1.500 oder fir 2.000 Leit oder Stéit.“ De Stroum, deen d'Stéit verbrauchen, ass just ganz wéineg. An de Stroum, dee mer soss awer brauchen alleguerten, wéi zum Beispill hei an der Chamber, deen ass jo net do matagerechent. Dat heescht, fir éierlech ze sinn, misst een dat alles matarechnen. Mat der Realitéit huet dat also net esou vill ze sinn.

Une voix | Très bien!

M. Fred Keup (ADR) | An da muss een ëmmer och kucken, wa mer vu groussen industrielle Wandanlage schwätzen: Déi funktionéiere jo just dann a produzéiere Stroum, wann och Wand ass. Et ass awer oft kee Wand. An Däitschland sinn ëm déi 40 % vun der Zäit Windflauten, wou se kee Stroum produzéieren. An Dir kënnt 10.000 industriell Wandanlagen hunn, wa kee Wand ass, dann ass hir Produktioun ganz genee null. A wann se null ass, da braucht Der eppes aneres.

An dat ass dee grouse Problem vun der Wandkraaft an och vun der Solarenergie: Dat ass déi Volatilitéit, dass se zu enger gewëssener Zäit kee Stroum produzéiert an zu enger anerer Zäit Stroum produzéiert. An Dir kritt et net kontrolléiert. An et gëtt aktuell och keng Méiglechkeet, fir dee Stroum an esou enger grousser Envergure ze stockéieren, wéi mir dat missten hunn.

Da soll een de Leit och éierlech soen, wéi vill Prozent vum Gesamtstromverbrauch an Energieverbrauch eng Wandanlag bréngt. Eng Wandanlag bréngt 0,01 % – also déi modern, déi mer elo opriichten – vun eisem Energieverbrauch. Dir bräicht also 10.000, fir Lëtzebuerg mat Energie ze versuergen, wat onméiglech ass. A wéi gesot, wa kee Wand ass, fonctionéiert et net.

D'Solarenergie ass d'selwecht: D'Fotovoltaik mécht 0,5 % vun eisem Gesamtenergieverbrauch aus, also quasi och näischt. Dat ass d'Realiteit!

Ech mengen, et kann een hei schéi soen: „Mir bauen elo op all Haus eng Fotovoltaikanlag.“ Ech sinn och derfir, et ass eng gutt Saach! Et kann een och soen: „Mir baue Wandanlagen iwwerall an d'Landschaft.“ Do muss ech awer soen, do sinn ech meeschtens net derfir, well et net schéin ass.

Une voix | A!

M. Fred Keup (ADR) | Mee och wann een et mécht, et rett een domadder näischt! Et mécht ëmmer nëmme e minimale Bäitrag aus vun eiser Stromproduktioun, vun deem Stroum, dee mir hei brauchen. An et ass éierlech, dat ze soen.

A wa mer elo nach weider esou fueren, wa mer op eemol méi Elektroautoen eng Kéier sollten hunn – wat jo dann ok wier –, a wann op eemol Google op Biisse kënnt an immens vill Stroum verbraucht, da brauche mer nach méi Stroum. An dee kann net eleng oder och emol net zu engem anstännegen Deel vu Solaranlagen a vu Wandkraaftanlage kommen. Dat muss mer wëssen.

An och am europäesche Verband hutt der de Problem, dass ... Do si jo Leit, déi soen: „Jo, mee wann zu Lëtzebuerg kee Wand ass, dann ass jo awer an Däitschland Wand.“ Och dat ass oft falsch, well Dir hutt ëmmer eng Gesamtwetterlage an Europa an Dir kënnt de Stroum och net iwwer onmoosseg grouss Distanzen transportéieren. Dat geet och net. Mir sinn also ugewisen op klassesch Kraaftwierker. Dat ass d'Realiteit. De Rescht ass ideologesch.

(Interruption)

De Problem mat der Versuergung mat Stroum, wa mer esou weider maache wéi Dir et hei mengt, deen ass reell.

(Interruption)

An déi kleng verdeelten Anlage fir erneierbar Energie si schéin a gutt, mee si kënnen ni déi selwecht Versuergungssécherheet bidde wéi grouss Kraaftwierker.

Elo steet hei dran: 2,5 Milliarde gitt Der aus fir d'Ëmsetzung vum nationalen Energie- a Klimaplang. Den nationalen Energie- a Klimaplang ass faktesch net ze errechen an e bréngt am Endeffekt extrem wéineg an ass immens deier.

A wann Der wierklech wëllt eng CO₂-neutral Energieversuergung an Europa hunn, dann ass dat eenzeg, wat funktionéiert, Här Frieden, dat, wat Der eng Kéier esou hallef proposéiert hat virun zwee, dräi Méint, dat ass an Europa d'Atomkraaft. An ech mengen, dat wëssen och déi meescht Leit hei, och wann se et net soen. Dat ass leider esou.

Ech kommen elo zum Schluss, Här President.

Plusieurs voix | A!

M. Fred Keup (ADR) | Den Här Frieden huet geschriwwen, oder gesot: „Dat sinn e puer Haaptziler fir déi nächst zwielef Méint.“ Jo, hien huet also a senger Ried vun Haaptziler geschwat fir déi nächst zwielef Méint. Dat ass awer éischer, soen ech elo mol, eng Regierungserklärung a manner en État de la nation, wou ech mer méi gewënscht hätt, eeben och méi laangfristeg Denken.

Ëm Fridden a Fräiheet geet et an Europa, dat ass alles richtig.

Méi Wunnenge solle mer bauen als Zil. Jo, mee d'Zil soll och sinn, dass mer manner Lëtzeburger a Jonker hei aus dem Land hunn, déi mussen iwwert d'Grenz plënnere. Dat muss awer och d'Zil sinn.

Eng Sozialpolitik mat Aarmutsbekämpfung – jo, mir hoffen, dass dat funktionéiert!

An da, wéi gesot, wou mer awer soen: „Dat Zil kënnt Der net errechen“, dat ass eng CO₂-neutral Zukunft, well eng CO₂-neutral Zukunft funktionéiert aktuell, faktesch, wëssenschaftlech gesinn, wéi gesot, just mat Atomstrom. Dat ass einfach esou.

Dann hutt Der gesot an Ärer Ried: „Et ass e Lagebericht am Ufank vun enger Amtszeit vun dëser Regierung an en Ausbléck op e puer wichteg Elementer vun den nächste Méint“, während Der am Ufank vun der Ried gesot hat, et wier e Fokus vum Detail ewech op dat Gantz. Dat ass e klenge Widersproch, well Der am Ufank sot „op dat Gantz“, an zum Schluss kommt Der awer op e puer Elementer, wat jo dann och éischer Detailler sinn.

Dofir mengen ech allgemeng, dass fir en État de la nation dat heite vläicht e bëssen dürfteg war an dass do méi dra gewiescht wier fir d'Zukunft vun eisem Land, fir Lëtzebuerg. An dat hätte mir eis als ADR sécherlech gewënscht.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Keup.

Domat si mer dann um Schluss vun eiser Sëtzung vun haut de Moien ukomm. D'Chamber fiert haut de Mëten um 14.00 Auer mat den Debatten iwwert d'LAG vun der Natioun virun.

D'Sëtzung ass opgehewen.

(La séance publique est levée à 11.58 heures.)

Sommaire

Objet	N°	Auteur	Page	Objet	N°	Auteur	Page
Infrastructure de protection et droit de défense des citoyens dans le cas d'une intervention militaire sur le territoire luxembourgeois	0478	Claire Delcourt, Georges Engel	81	Déclarations du commissaire à la langue luxembourgeoise	0603	Fred Keup, Jeff Engelen, Alexandra Schoos	88
Citoyens luxembourgeois ayant leur résidence principale dans la Grande Région	0482	Marc Goergen	81	Adresse de référence	0606	Franz Fayot, Georges Engel	89
Relations diplomatiques avec la Serbie	0521	Sam Tanson	82	Interdiction des envois de cadeaux et d'autres aides à destination de la Russie et de la Biélorussie	0607	Fernand Kartheiser	89
Aides au logement	0555	Liz Braz	82	Ancienne déponie du Syndicat intercommunal SIDA à Kautenbach	0609	André Bauler, Luc Emering	90
Entretien téléphonique entre les ministres français et russe de la Défense	0587	Fernand Kartheiser	83	Promotion de l'innovation dans l'agriculture	0610	Joëlle Welfring	90
Assurance pension volontaire pour les fonctionnaires	0588	Sven Clement, Ben Polidori	83	Animaux domestiques	0611	Marc Goergen	91
Personnel des CFL	0589	Marc Goergen	84	Protection des victimes en matière de violences fondées sur le genre	0612	Marc Baum	91
Dispositifs intra-utérins	0590	François Bausch	84	Frais de justice des victimes en matière de violence domestique et de violence fondée sur le genre	0613	Marc Baum	92
Finances communales	0592	Marc Lies	85	Position du Gouvernement sur les violences fondées sur le genre	0614	Marc Baum	92
Avocat de l'enfant	0594	Tom Weidig, Fernand Kartheiser	85	Délinquance juvénile	0615	André Bauler	95
Réseau transeuropéen de transport	0596	Fernand Kartheiser	86	Urgences pédiatriques	0616	Alexandra Schoos	96
Développement du tracé du tram	0597	Francine Closener	86	Païement immédiat direct (PID)	0617	Alexandra Schoos	97
Capacités du Centre national PET (CN PET)	0599	André Bauler, Carole Hartmann	86	Conférence à Londres afin de résoudre la prolifération et l'usage irresponsable de capacités commerciales de cyberintrusion	0618	Franz Fayot	97
Contingentement de médicaments	0600	Sven Clement	87	Demandeurs d'emploi inscrits à l'ADEM	0644	Fred Keup	99
Squat de logement	0601	Paulette Lenert	87				

Infrastructure de protection et droit de défense des citoyens dans le cas d'une intervention militaire sur le territoire luxembourgeois | Question 0478 (15/03/2024) de **Mme Claire Delcourt** | **M. Georges Engel** (LSAP)

La politique européenne d'armement connaît actuellement une relance. Néanmoins la population civile est peu informée sur les infrastructures de protection au Luxembourg ainsi que leurs droits en cas d'une intervention militaire.

Dans ce contexte nous aimerions poser les questions suivantes à Madame la Ministre de la Défense :

1) Le Luxembourg dispose-t-il d'abris antibombes ? Si oui, combien de ces abris existent sur le territoire luxembourgeois ? Si oui, en cas de besoin, comment la population civile serait-elle informée sur leurs localisations ? Si oui, les frais liés à l'entretien de ces abris sont-ils considérés dans les contributions luxembourgeoises à l'OTAN ?

2) Dans le cas improbable d'une offensive terrestre sur le territoire luxembourgeois, les résidents en possession d'une arme disposent-ils du droit de se servir de l'arme pour se défendre ? Quelles sont les modalités concernant l'utilisation d'une arme à feu en cas d'une intervention militaire ?

Réponse (18/04/2024) de **Mme Yuriko Backes**, Ministre de la Défense

ad 1) Non.

ad 2) La loi du 2 février 2022 sur les armes et munitions règle la possession et l'utilisation des armes

à feu par des particuliers et ne prévoit pas de dispositions spécifiques concernant le cas improbable d'une offensive militaire terrestre sur le territoire luxembourgeois. L'article 58 (3) de la loi du 2 février 2022 prévoit que « sans préjudice des dispositions relatives à la légitime défense, il est interdit de tirer avec des armes à feu et avec des armes non à feu visées par la présente loi sur tout le territoire du Luxembourg, sauf lorsque le tir est autorisé en application de la présente loi [par exemple dans le cadre de la chasse ou encore sur le champ de tir] ou d'une autre disposition légale ou réglementaire ».

Citoyens luxembourgeois ayant leur résidence principale dans la Grande Région | Question 0482 (15/03/2024) de **M. Marc Goergen** (Piraten)

Déi héich Wunnengspräisser drécken zënter Joren op de Budget vu ville Lëtzebuurger Awunner. Zënter 2009 sinn d'Präisser extreem an d'Luucht gaangen a mat der aktueller Zënssituatioun a Bautekris ass et fir Locataire a Leit, déi hir éischt Wunneng kafe wëllen, guer net méi einfach ginn. Vill Leit plënneren dofir an d'Groussregioun, wou d'Wunnengspräisser dacks méi bëleg si wéi hei.

Schonns 2009 huet de Forum Europa mam CEPS/ Instand an der Etüd „Die grenzüberschreitende Wohnmobilität zwischen Luxemburg und seinen Nachbarregionen“ erausfonnt, dass d'Leit, déi decidéieren, fir Lëtzebuerg ze verloossen an iwwert d'Grenz ze plënneren, et zum groussen Deel aus finanzielle Grënn maachen. D'Optioun, fir sech

hannert der Grenz nidderezoossen, ass fir vill Leit déi eenzeg Alternativ.

Dat huet allerdéngs och Konsequenzen. D'Plënnere an d'Nopeschlänner ass fir Ex-Residente mat villen Nodeeler verbonnen – zum Beispill wat d'Sozialleeschtingen ugeet, wéi de Chômage, REVIS oder d'Krankeversicherung. Wat ville wéideet, ass, datt d'Kanner vun Ex-Residenten a ville Fäll d'Méiglechkeet verléieren, fir am Lëtzebuergesche Bildungssystem ze bleiwen an doduerch den Uschloss un déi lëtzebuergesch Kultur a Sprochevifalt verléieren. Och beim Teletravail verléieren déi nei Lëtzebuurger Frontalieren.

Dës Leit dierfen net vun der Politick vergiess ginn, nëmme well si et sech net méi leeschte kënnen, fir hei um Territoire eng bezuelbar Wunneng ze kréien. Schonns 2019 hat ech déi deemoleg Regierung a menger Fro N° 1151 gefrot, wat fir d'Lëtzebuurger Ex-Residenten an der Groussregioun kéint gemaach ginn.

An deem Zesammenhang wëilt ech de Ministere fir Justiz, fir Groussregioun, fir Wunnengsbau a fir Bildung, Kanner a Jugend dës Froe stellen:

1. Wéi vill Lëtzebuurger wunnen, Stand 1.1.2024, an der Groussregioun, opgeschlüsselt no Land? Wéi huet d'Situatioun den 1.1.2018 ausgesinn?

2. Wäert d'Regierung deene Leit, déi finanziell gezwonge si fir ze plënneren, entgéintkommen, andeems een zum Beispill de Kanner d'Méiglechkeet garantéiert, fir am lëtzebuergesche Schoulsystem ze bleiwen?

Wat fir weider Verbesserunge kënnen d'Lëtzebuerger, déi an der Groussregioun wunnen, vun der Regierung erwaarden?

Réponse (16/05/2024) de **Mme Elisabeth Margue**, Ministre de la Justice | **M. Claude Meisch**, Ministre du Logement et de l'Aménagement du territoire, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse | **M. Xavier Bettel**, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | **Mme Martine Deprez**, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

ad 1. All Joer entscheede sech eng gewëssen Unzuel u Lëtzebuerger Résidents, d'Land ze verloossen, ouni hir beruflech Aktivitéit zu Lëtzebuerg opzeginn. Mat den Donnéeën vun der IGSS (Inspection générale de la sécurité sociale) ass et méiglech, déi Persounen opzuleschten, déi dës Entschéedung geholl hunn, a sech an der Groussregioun néiergelooss hunn. Déi follgend Zuele betreffen nëmme Persounen, déi am Lëtzebuerger Sozialversécherungssystem affiliéiert sinn.

Am Laf vum Joer 2018 hunn 2.503 Persounen de Choix gemaach, iwwer d'Grenz wunnen ze goen. No enger Hausse tëschent 2018 an 2022 ass d'Zuel am Joer 2023 op 2.962 erofgaangen.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

D'Zuel vun de Leit, all Nationalitéiten zesammen, déi iergendwann emol (ab 2003 gekuckt) vu Lëtzebuerg an d'Groussregioun geplënnert sinn an am November 2023 nach ëmmer an der Groussregioun wunnen (dëst sinn déi lescht Donnéeën, déi haut disponibel sinn), beleeft sech op 26.380 Leit, dorënner 23.036, déi am November 2023 zu Lëtzebuerg schaffen. D'Verdeelung no Land ass par rapport zum November 2023 sou gudd wéi konstant bliwwen.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

ad 2. Hei muss een ënnerscheeden, ob et sech ëm e Kand am Enseignement fondamental oder am Enseignement secondaire handelt.

Am Enseignement fondamental:

Den Artikel 20 vun der Loi modifiée du 6 février 2009 portant organisation de l'enseignement fondamental hält fest:

„Ils [les parents] peuvent également demander l'admission de leur enfant dans une école d'une autre commune. Dans ce cas, ils adressent une demande écrite dûment motivée au Collège des bourgmestres et échevins de la commune où ils entendent inscrire leur enfant.“

Déi legal Dispositiounen definéieren am selwechten Artikel och déi Motiver, déi als valabel fir esou eng Demande ugesi ginn:

„Sont considérés comme motifs valables :

1. la garde de l'enfant par un membre de la famille jusque et y compris le 3e degré ;
2. la garde de l'enfant par une tierce personne exerçant une activité d'assistance parentale agréée par l'État ;
3. la garde de l'enfant par un organisme œuvrant dans le domaine socio-éducatif agréé par l'État ;
4. la situation du lieu de travail d'un des parents.“

Weider ginn déi genau Modalitéiten esouwéi d'Delaie vun der Demande fir esou eng Admissioun am Règlement grand-ducal modifié du 14 mai 2009 déterminant les modalités suivant lesquelles un enfant peut être admis dans une école d'une commune autre que sa commune de résidence ainsi que le mode de calcul des frais de scolarité festgehalen.

Et ënnerläit der Gemeng, d'Recevabilitéit vun der Demande ze préiwen a gegebenefalls op Basis vun hirer Schoulorganisatioun eng Entschéedung ze huelen.

Am Enseignement secondaire:

Kanner a Jonker, déi an engem öffentleche Lëtzebuerger Lycée ageschriwwen sinn, behalen d'Recht op hir Inscriptioun. Dës ass och gültig, wann d'Elteren aus dem engem oder anere Grond sollten an d'Grenzregioun plënnere. Wat nei Inscriptiounen betrëfft, ass et esou, datt d'Admissiounen an de Lycéeën opgrond vun den disponibelen Plazen virgeholl ginn. Kanner vu Lëtzebuerger Familljen, déi an der Grenzregioun wunnen, kënnen deemno an engem Lëtzebuerger Lycée ageschriwwen ginn.

D'Regierung ass beméit, de Leit, déi an der Grenzregioun wunnen an zu Lëtzebuerg schaffen, hire beruflechen Alldag an hir Verbindungen mat Lëtzebuerg esou einfach wéi méiglech ze gestalten. Dofir gëtt et vill gemeinsam Initiativen, Projeten a Konventiounen am Kader vun der grenzüwwerschreidender Zesummenaarbecht tëscht de Lëtzebuerger Autoritéiten mat deenen aus den Nopeschregiounen/länner.

Relations diplomatiques avec la Serbie | Question **0521** (22/03/2024) de **Mme Sam Tanson** (déi gréng)

Selon des informations circulant en ligne et sur les réseaux sociaux, il semble que le Président serbe Alexandar Vučić ait récemment proféré des menaces concernant une possible invasion du Kosovo.

Au cours de la dernière décennie, les relations diplomatiques de la Serbie ont continué de naviguer entre des liens historiques profonds avec la Russie et un alignement plus fort avec l'Union européenne, la Serbie étant candidate officielle à l'adhésion depuis 2014. Alors que le refus du Gouvernement serbe de se joindre aux sanctions occidentales contre la Russie avait déjà attiré des critiques de la part de l'UE et des États-Unis, la signature en 2022 d'un accord pour des « consultations » de politique étrangère à long terme avec la Russie a soulevé de nouvelles questions tant pour la relation entre la Serbie et l'UE que pour les relations bilatérales entre la Serbie et ses partenaires occidentaux.

Dans ce contexte, je me permets de poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre des Affaires étrangères et européennes :

- 1) Quelle est l'appréciation de Monsieur le Ministre concernant les propos récents du président serbe envers le Kosovo ?
- 2) Monsieur le Ministre envisage-t-il des conséquences diplomatiques ? Dans l'affirmative, lesquelles ?

Réponse (15/04/2024) de **M. Xavier Bettel**, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur

Il importe d'éclaircir le contexte dans lequel ces propos ont été tenus. Le Président Alexandar Vučić a prononcé le discours en question à l'occasion de la commémoration du vingtième anniversaire du 17 mars 2004, date à laquelle éclataient au Kosovo des violences antiséribes et antiorthodoxes. Il s'agissait des affrontements les plus meurtriers depuis la fin, en juin 1999, de la guerre qui avait opposé l'armée serbe à la communauté albanaise. À côté de cet aspect spécifique, il n'est pas exclu que l'actualité politique locale, nationale et régionale, avec, entre autres, la réorganisation des élections municipales à Belgrade qui se tiendront le 2 juin prochain, ait incité le Président Vučić à se positionner ainsi.

Que ce soit sur le plan bilatéral, avec les partenaires du Benelux ou au sein de l'Union européenne, le Luxembourg souligne la nécessité de mettre fin aux rhétoriques menant à des tensions. En outre, il y a lieu de rappeler que l'Union européenne et ses États membres continuent à demander aux deux parties, dans le cadre du dialogue entre Belgrade et Pristina, de progresser rapidement dans la normalisation de leurs relations, élément essentiel pour la sécurité et la stabilité de la région et pour l'avancement des deux parties sur leurs trajectoires européennes respectives.

Le Luxembourg continuera de suivre la situation de près et de se coordonner avec ses partenaires afin d'évaluer les développements dans la région.

Aides au logement | Question **0555** (29/03/2024) de **Mme Liz Braz** (LSAP)

D'Gesetz vum 7. August 2023 zu den individuelle Logementshëllef gesäit Hëllef bei der Acquisitioun a bei der Locatioun vir. Esou si fir d'Acquisitioun d'Prime d'accession à la propriété, d'Prime d'épargne, d'Subvention d'intérêt oder den Accès zur Staatsgarantie virgesinn. Fir d'Locataire ze ënnerstëtzen, goufe Mesuren ewéi d'Subvention loyer oder d'Baihëllef bei der Mietkautioun reglementéiert.

Wëssend, dass de Wunnengsbau- a Landesplanungsministère all Joer e Rapport publizéiert, géif ech gär nach e puer weider Informatiounen kréien:

– Wat sinn déi duerchschnëttlech Delaie fir d'Joren 2022 an 2023, an deenen déi jee weileg Demandé fir d'Logementshëllef behandelt ginn?

– Wéi vill vum Budget, dee pro Logementshëllef virgesi war, ass an de Joren 2022 an 2023 tatsächlech ausbezuel ginn?

– Wat ass den Duerchschnëttsalter vun den Demandeur fir déi eenzel Logementshëllef an de Joren 2022 an 2023 gewiescht?

– De Rapport annuel d'activité vum Wunnengsbau- a Landesplanungsministère 2023 seet eis, dass d'lescht Joer just 20 Staatsgarantien accordéiert gi sinn.

- Wat sinn d'Grënn fir déi geréng Unzuel un accordéierten Demanden?
- Denkt de Minister drun, d'Eligibilitéitskriterien, fir d'Staatsgarantie ze kréien, weider unzepassen an d'Staatsgarantie esou méi accessibel ze maachen?

– Déi Persounen, déi eng Prime d'accession à la propriété zougesprach kruten, hunn Usproch op d'Prime compensatoire conjoncturelle fir Immobilien, bei deenen den Acte tëschent dem 1.9.2023 an dem 31.12.2024 ënnerschriwwen gëtt.

- Wéi vill Persounen hunn déi Prime compensatoire conjoncturelle bis elo ugefrot?
- Wéi vill Persounen kruten déi Prime compensatoire conjoncturelle bis elo accordéiert?

– D'Montante bei der Subvention d'intérêt si momentan op 2,45 % gedeckelt. Wéi vill Demandé sinn an de Joren 2022 an 2023 gestallt ginn? A wéi oft si Montanten aus dëse follgende Quartilen accordéiert ginn?

- 0,25 %–1,00 %;
- 1,00 %–1,5 %;
- 1,5 %–2,00 %;
- 2,00 %–2,45 %.

– Wéi laang war am Joer 2023 den duerchschnëttlechen Delaie vum retroaktive Remboursement vun der TVA beim Kaf vun enger Vente en l'état futur d'achèvement (VEFA)? Wéi ginn dës Delaie gerechtfärdigt?

Réponse (04/06/2024) de **M. Claude Meisch**, Ministre du Logement et de l'Aménagement du territoire | **M. Gilles Roth**, Ministre des Finances

Bei den Delaie vun der Loyerssubventioun kann ee soen, dass, iwwert d'Gesamtzuel vun den Dossiere gekuckt, 26 % bannent 1 Mount finaliséiert konnte ginn, 28 % innerhalb vun 2-3 Méint an 28 % innerhalb vu 4-6 Méint. Eng Opschlësselung no Joer ass aus technesche Grënn de Moment net méiglech.

Bei den Aidë fir d'Kafen, Bauen a Renovéiere vu Wunnenge konnten am Joer 2023 18 % vun den Affairë bannent 1 Mount ofgeschloss ginn (2022: 13 %), 42 % innerhalb vun 2-3 Méint (2022: 34 %) an 29 % bannent 4-6 Méint (2022: 31 %).

Wat d'Delaie fir d'Beaarbechte vun den Dossiere fir déi verschidde Wunnbäihëlfe ugeet, ass hei allerdéngs wichteg ze bemerken, dass et just méiglech ass, den Temps de traitement brut unzeginn, deen d'Zäit vum Echange vu Courier mat abegräift, well de Ministère fir Wunnengsbau a Landesplanung och Dossieren acceptéiert, déi beim Erareeche nach net komplett sinn, fir déi dann zousätzlech Dokumenter mussen nogefrot ginn.

Als Äntwert op d'Froe betreffend den ausbezuelte Budget fir déi verschidde Wunnbäihëlfe, fannt Dir hei ënnendréiner, an den Tableauen 1 an 2, eng detailléiert Oplëschtung fir d'Joren 2022 an 2023.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

Wat den Duerchschnittsalter vun de Beneficiairë vun der Loyerssubventioun ugeet, sief gesot, dass et technesch net méiglech ass, eng Opschlësselung fir all Joer eenzel opzestellen, mee just op déi aktuell aktiv Dossieren.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

Bei de Bähëlfe fir d'Kafen, Bauen a Wunne gesäit een, dass de gréissten Deel vun de Beneficiairen tëschent 31 a 50 Joer al sinn, wéi sech aus dem Tableau 4 erausliese léisst. Sou sinn z. B. am Joer 2023 73 % vun de Beneficiairë vun der Bau-/Uschafungsprimm tëschent 31 a 50 Joer al gewiescht.

(Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

Obwuel d'Staatsgarantie als Haaptzil huet, fir Leit, déi net genuch Eegegarantien hunn, beim Kaf vun enger Wunneng ze ënnerstëtzen, muss den Emprunteur kënnen d'Mensualitéite vum Hypothéikeprët zeréckbezuelen. Allerdéngs war duerch déi steigend Präisser vun de Wunnengen an déi steigend Zënstauchen op den Immobiliemarkt de Logementsmarché an deene leschte Joren immens réckleefeg, soudass dann och d'Staatsgarantie net méi sou oft ugefrot oder accordéiert gouf.

Fir dës Aide méi accessibel ze maachen, gouf mam Gesetz vum 7. August 2023 iwwert d'Aides individuelles au logement de maximale Montant vun der Staatsgarantie ëm ronn 100.000 Euro eropgesat (vu virdrun 194.000 op elo ronn 294.000). Mam Gesetzprojet Nummer 8353 (Paquet de relance), ginn d'Verdéngschtlimite fir d'Staatsgarantie eropgesat, fir nach méi Leit kënnen dovunner profitéieren ze loossen. Zousätzlech dozou gesäit de PL 8353 och vir, dass d'Garantie vum Staat bis zu 40 % vum Präis vum Projet kann ofdecken (virdu loung dësen Taux bei 30 %).

Wat d'Prime compensatoire conjoncturelle ugeet, ass ze soen, dass den Demandeur dofir keng spezifesch Demande muss erareeche. Dës Primm gëtt – wann d'Konditiounen dofir erfëllt sinn – zesumme mat der

Prime d'accession à la propriété ausbezuelte. Säit dem 1. September 2023, wou dës Primm hir legal Basis krut, hu 25 Persounen (16 Stéit) vun der Prime compensatoire conjoncturelle konnte profitéieren.

Fir d'Zënssubventioun goufen am Joer 2022 1.303 nei Demanden eragereecht, 2023 waren et der 977. Wat den Taux vun der Zënssubventioun ugeet, sinn d'Beneficiairë gläichméisseg iwwert déi verschidde Plagë vum Taux vun der Subventioun verdeelt, wéi een aus dem Tableau 5 erausliese kann:

(tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

Ofschlëssend kann ech nach op de Gesetzprojet Nummer 8353 verweisen, deen de 14. Mee 2024 an der Plenarsézung vun der Chamber gestëmmt gouf, mat deem d'Verdéngschtlimite fir d'Zënssubventioun fir all Type vu Stéit op den Decile 6 eropgehuewe ginn, fir nach méi Stéit fir dës Hëllef eligibel ze maachen an och de maximalen Taux vun der Subventioun op 3,50 % an d'Luucht gesat gëtt.

Am Joer 2023 goufen 894 Demandë bei der Enregistrementverwaltung op Basis vum modifizéierte Gesetz vum 30. Juli 2002 déterminant différentes mesures fiscales destinées à encourager la mise sur le marché et l'acquisition de terrains à bâtir et d'immeubles d'habitation, eragereecht. Vun dësen Demandë ware 685 Stéck eligibel.

Dës Zuel beinhalt net nëmme d'Demande fir e Remboursement am Kader vun de Ventes en l'état futur d'achèvement, mee betrëfft all Acquisitioun, déi am Artikel 5 a) vum Gesetz vum 30. Juli 2002 opgezielt ass, wéi zum Beispill och d'Vente, d'Adjudicatiounen, d'Partagen an d'Echangen.

Den Delai vum Remboursement läit bei 1 bis 3 Wochen no der Receptioun vun der Demande.

Entretien téléphonique entre les ministres français et russe de la Défense | Question 0587 (08/04/2024) de M. Fernand Kartheiser (ADR)

De 4. Abrëll 2024 huet de franséische Verdeedungsminister, den Här Sébastien Lecornu, säi russeschen Homolog, den Här Sergej Schoigu, ugeruff. No den Echoen, déi een an der Tëschenzäit iwwer dat Gespräch ka kréien, wollt den Här Lecornu virun allem dës Sujeten uschwätzen:

- d'Méiglechkeet, fir de Konflikt an der Ukrain op de Linne vu virun der russescher „spezieller Militäroperatioun“ „anzefréieren“;
- déi russesch Reaktioun op eng eventuell Presenz vu franséische respektiv westlechen Truppen um Staatsgebitt vun der Ukrain.

Doniewent gouf och iwwer dat rezent terroristescht Attentat zu Moskau geschwat.

An deem Zesummenhank wollt ech der Regierung dës Froe stellen:

1. War den Uruff vum Här Lecornu eng reng franséisch Initiativ oder war déi Lëtzebuurger Regierung am Kader vun der EU oder der NATO am Virfeld informéiert oder consultéiert ginn?
2. Gouf déi Lëtzebuurger Regierung no dem Gespräch iwwer d'Resultater informéiert?
3. Wéi schätzt déi Lëtzebuurger Regierung dës diplomatesch Initiativ vu Frankräich an? Wat bedeit si fir déi Lëtzebuurger Politick am Kontext vum Krich an der Ukrain?

4. Ass déi Lëtzebuurger Regierung bereet, fir mat der russescher Regierung bei der Bekämpfung vum Terrorismus zesummenzeschaffen?

Réponse (06/05/2024) de **M. Xavier Bettel**, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur | **M. Luc Frieden**, Premier ministre | **Mme Yuriko Backes**, Ministre de la Défense

ad 1. Lëtzebuerg war net am Virfeld iwwert dës bilateral franséisch Initiativ informéiert ginn.

ad 2. Een Austausch iwwert bilateral a multilateral Initiative fënst reegelméisseg op EU- an NATO-Niveau statt.

ad 3. D'Lëtzebuurger Regierung hält et net fir ubruecht, dës bilateral franséisch diplomatesch Initiativ weider ze kommentéieren.

ad 4. Am Kader vun der internationaler Kooperatioun am Beräich vun der Terrorismusbekämpfung schaffen déi Lëtzebuurger Autoritéite mat alle potenzielle Partner zesummen am Interêt vun der Protektioun vun der Zivillbevëlkerung.

Assurance pension volontaire pour les fonctionnaires | Question 0588 (08/04/2024) de M. Sven Clement | M. Ben Polidori (Piraten)

Wann ee wëll fräiwëlleg an d'Pensiounskeess abezuelen, huet een normalerweis de Choix, fir dëst zum Taux vun 1/3 Mindestloun, engem Mindestloun oder méi héich ze maachen. Fir Staatsbeamte gëllt d'Optioun, fir nëmme 1/3 vum Mindestloun anzebezuelen, awer net. Den Artikel 8 vum groussherzogleche Reglement vum 25. Juni 2009 gesäit hei de Minimum vum Salaire social minimum vir.

An deem Zesummenhang wéilte mir de Ministere fir Sozialversicherung an öffentlechen Déngscht dës Froe stellen:

1. Firwat ass et de Fonctionnaires net erlaabt, fir nëmme 1/3 vum Mindestloun ze cotiséieren?
2. Sinn hei Ännerunge geplangt, fir de Fonctionnaire dëst Recht ze ginn? Wa jo, wéini soll dëst konkret geschéien?

Réponse (07/05/2024) de **M. Serge Wilmes**, Ministre de la Fonction publique

Bei enger Modifikatioun vum modifizéierte groussherzogleche Reglement vum 5. Mee 1999 iwwert d'„assurance continuée, l'assurance complémentaire, l'assurance facultative, l'achat rétroactif de périodes d'assurance et la restitution de cotisations remboursées dans le régime général d'assurance pension“ ass d'Méiglechkeet agefouert ginn, dass Persounen, déi net méi duerch hir Aktivitéit pensiounsverséichert sinn, sech kënnen fräiwëlleg pensiounsverséieren op Basis vun engem Drëttel vum soziale Mindestloun fir eng maximal Dauer vu 5 Joer. Virun dëser Modifikatioun war de minimale Montant, op deen déi concernéiert Leit sech konnte fräiwëlleg weider verséieren, de soziale Mindestloun.

Bei dëser Modifikatioun hat de Ministère fir sozial Sécherheet iwwersinn, dass och dat groussherzogleche Reglement vum 25. Juni 2009 „déterminant les conditions et modalités relatives à la mise en compte des périodes prévues à l'article 4 et à l'assurance continuée, l'assurance complémentaire, l'assurance facultative et l'achat rétroactif de périodes d'assurance prévues aux articles 5, 5bis et 6 de la loi modifiée du 3 août 1998 instituant des régimes de pension spéciaux pour les fonctionnaires de l'État et des communes ainsi que pour les agents de la Société nationale des chemins de fer luxembourgeois“ an

der selwechter Logik hätt misse modifizéiert ginn, fir dës nei Dispositionen och applikabel ze maache fir d'fräiwëlleg Pensiounsversécherung vun de Staatsbeamten, de Gemengebeamten an och fir d'statutaresch Agente vun der CFL.

De Ministère fir d'Fonction publique gesäit awer vir, dës Modifikatiounen um groussherzogleche Reglement vum 25. Juni 2009 esou séier wéi méiglech virzehuelen an doduerch sech mat den Dispositionen fir d'fräiwëlleg Pensiounsversécherung fir d'Leit, déi am Privatsektor affiliéiert sinn, gläichzesetzen.

Personnel des CFL | Question 0589 (08/04/2024) de M. Marc Goergen (Piraten)

An der Äntwert op meng Fro N° 0387 huet d'Mobilitéitsministesch informéiert, dass d'CFL am Joer 2035 misste ronn 40 % méi Leit astellen, fir d'Ziler vun nationale Mobilitéitsplang (PNM 2035) ze erreechen. Am ganze Grupp CFL schaffe ronn 5.000 Leit, dat wieren also insgesamt gekuckt 2.000 Leit méi (Passagéierverkéier a Cargo). Deemno missten d'CFL ab elo all Joer am Schnëtt 200 nei Leit astellen, fir d'Zil ze erreechen.

An deem Zesummenhang wéilt ech der Ministesch fir Mobilitéit an effentlech Aarbechten dës Fro stellen:

1. Wéi deelen sech d'Personal bei den CFL op tëschent dem Passagéierberäich an dem Fret?
2. Wéi vill Persounen sinn iwwert déi lescht 3 Jore bei den CFL am Passagéierberäich agestellt ginn, opgeléicht no Jore?
3. Wéi vill Persounen hunn iwwert déi lescht 3 Joren d'CFL am Passagéierberäich verlooss (Pensiounen, Kënnegungen, Wiessel an de Fret etc.), opgeléicht no Joer?
4. Wéi wëll d'Ministesch dofir suergen, dass d'CFL ronn 200 Persounen pro Joer astellen? Wéi eng Virdeeler wäerten d'CFL am Vergläich zu anere Verwaltungene kënnen bidden?

Wéi dréit d'CFL hei den Ëmstänn um Aarbechtsmarché Rechnung, dass beim Staat a verschiddene Verwaltungene och massiv rekrutéiert gëtt?

Réponse (14/05/2024) de Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

ad 1. Mat Stand op den 31.3.2024 si vun de 5.154 Leit, déi beim Grupp CFL schaffen, 1.749 Leit am Passagéierberäich agestellt an 1.198 Leit am Fret.

ad 2. Hei ass den Tableau mat der Unzuel u Persounen, déi iwwert déi lescht 3 Jore bei den CFL am Passagéierberäich agestellt gi sinn:

(tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu).

ad 3. Hei ass den Tableau mat der Unzuel u Persounen, déi iwwert déi lescht 3 Jore d'CFL am Passagéierberäich verlooss hunn:

(tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu).

ad 4. A menger Äntwert op d'parlamentaresch Ufro N° 0387 vum 23. Februar 2024 hat ech informéiert, datt fir d'Ëmsetzung vun allen Elementer vum PNM 2035 circa 35-40 % méi rullend Personal am Verglach zu haut notwendeg sinn. Ënnert rullend Personal versti sech d'Lokféierer an d'Zuchbegleeder, déi am Passagéierberäich schaffen.

Bei engem aktueller Personalstand vu 607 Leit, déi am Passagéierberäich fir déi Kategorie vu Posten agestellt sinn, missten deemno circa 212-242 zousätzlech Leit iwwert déi nächst 10 Jore agestellt ginn.

Dispositifs intra-utérins | Question 0590 (08/04/2024) de M. François Bausch (déi gréng)

Au printemps 2018, le fabricant « Eurogine » a été informé par les autorités espagnoles qu'un certain nombre de ses modèles de dispositifs intra-utérins (DIU) présentaient des problèmes de matériel susceptibles d'entraîner la rupture des branches latérales des stérilets de contraception. En conséquence, ces modèles de DIU ont été rappelés par « Eurogine ».

Malgré ce rappel, de nombreuses personnes ont été prévenues tardivement des problèmes associés à ces modèles de DIU.

Selon les calculs d'un expert, jusqu'à 68 % des DIU en question seraient défectueux. Ainsi, en Autriche, où 28.502 de ces DIU ont été vendus, 19.000 personnes pourraient potentiellement être affectées par un DIU défectueux.

En Allemagne, il a fallu attendre décembre 2019 pour que le Bundesinstitut für Arzneimittel und Medizinprodukte émette une première alerte sur les défauts matériels des DIU.

Dans ce contexte, je voudrais demander les renseignements suivants à Madame la Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale :

1) Madame la Ministre est-elle au courant des problèmes liés aux DIU d'« Eurogine » susmentionnés ? Ces DIU sont-ils également utilisés au Luxembourg ? Dans l'affirmative, depuis quand la problématique est-elle connue au sein du ministère et quelles démarches ont été entreprises pour protéger les personnes affectées ?

2) Toujours dans l'affirmative, Madame la Ministre a-t-elle connaissance de personnes ayant rencontré des problèmes suite à la pose ou l'enlèvement d'un DIU du fabricant « Eurogine » au Luxembourg ? Si oui, combien de cas ont été recensés ?

3) De façon générale :
- Comment est-ce que les professionnel.le.s de santé sont informé.e.s en cas de produits médicaux problématiques et quelles sont les procédures à suivre par les professionnel.le.s dans de tels cas ?
- Y a-t-il un rappel automatique dans des cas que celui des DIU susmentionné ?
- Par quelle procédure les personnes potentiellement affectées sont-elles informées de produits médicaux problématiques ?
- Existe-t-il un registre de dispositifs médicaux dans lequel la référence du dispositif médical que l'on a placé chez un-e patient-e est notifiée ?
- Comment des dysfonctionnements de dispositifs médicaux sont-ils surveillés au Luxembourg ?

Réponse (14/05/2024) de Mme Martine Deprez, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

ad 1) Au premier trimestre 2018, les autorités espagnoles ont porté à la connaissance de tous les États membres des problèmes liés uniquement à une liste limitée de lots de DIU du fabricant Eurogine : retrait de 4 lots du modèle Ancora®. Le mélange d'un polymère et du sulfate de baryum était correct en proportion, mais pouvait donner lieu de manière aléatoire à la formation d'agglomérats qui, si localisés à des zones spécifiques, pouvaient affaiblir le dispositif au point qu'il se rompe. Le processus de fabrication a été modifié dès décembre 2017.

En plus du rappel de ces lots, par prévention, le fabricant a également procédé au remplacement de 7 autres lots des modèles Ancora®, Novaplus® et

Gold T® potentiellement concernés par la même action corrective dans le processus de fabrication.

Ces dispositifs intra-utérins sont destinés à être remplacés maximum après 5 ans chez la femme. Étant donné le faible taux d'incidence calculé par le fabricant, principalement lors de l'extraction (0,25 % de rupture à l'extraction et 0,08 % de rupture in situ/expulsion spontanée), un retrait prématuré du DIU chez la femme n'était pas recommandé.

Comme le prévoit la législation en vigueur, le fabricant a partagé ces instructions via un avis de sécurité (Field Safety Notice – FSN) pour communication à toute la chaîne d'approvisionnement jusqu'aux professionnels de santé dans le cas des DIU. Aucun État membre n'a ajouté d'élément à cet avis de sécurité.

Parmi d'autres États membres, le Luxembourg n'était pas listé comme pays concerné par cet avis, et le fabricant Eurogine n'a pas notifié le ministère du rappel de produit mis à disposition au Luxembourg. Aucune démarche n'était donc nécessaire.

La législation nationale actuellement en vigueur ne prévoit pas l'enregistrement des distributeurs mettant des produits à disposition ou des dispositifs mis à disposition sur le territoire luxembourgeois. Cependant, en 2020, un distributeur luxembourgeois a informé le ministère de son intention de mettre ces modèles de DIU à disposition sur le territoire du Luxembourg. Il ne peut donc s'agir que de nouveaux lots commercialisés.

ad 2) À ce jour, aucun incident n'a été rapporté par le fabricant Eurogine, par des professionnels de santé, par des utilisateurs ou par des patients luxembourgeois concernés par les modèles de DIU en question au Luxembourg.

ad 3)

- L'article 89 (8) du règlement européen 2017/745 précise que le fabricant veille à ce que les informations relatives aux mesures correctives soient portées sans tarder à l'attention des utilisateurs du dispositif en question au moyen d'un avis de sécurité (Field Safety Notice – FSN), tout en notifiant les autorités compétentes en parallèle. Les procédures à suivre par les utilisateurs (professionnel de santé dans le cas présent des DIU) sont décrites dans l'avis de sécurité.

- Dans le cas des lots de DIU en question, le fabricant Eurogine a décrit la démarche à suivre pour les dispositifs toujours in situ et concernant le rappel des lots de dispositifs défectueux concernés toujours en stock.

- Comme précisé dans la réponse à la question 3) a, les professionnels de santé sont informés au moyen d'un avis de sécurité (Field Safety Notice – FSN). Dans le cas présent des DIU, ce sont les professionnels de santé qui en informent leurs patients.

- À ce jour, la législation nationale ne prévoit aucun registre de dispositifs médicaux.

- D'une part, le fabricant a l'obligation de mettre en place un système de surveillance après commercialisation, et de notifier aux autorités compétentes concernées les incidents graves et les mesures correctives de sécurité. D'autre part, comme prévu par la législation nationale en vigueur, les autorités compétentes enregistrent au niveau national, de manière centralisée, les incidents graves qu'elles reçoivent des professionnels de la santé, des utilisateurs et des patients et en informent le fabricant qui procède sans tarder à une évaluation. Pour faciliter ces déclarations, un formulaire de notification est à disposition sur le site www.santé.lu Dispositifs médicaux – Portail Santé – Luxembourg (public.lu).

Finances communales | Question **0592** (09/04/2024) de **M. Marc Lies** (CSV)

La loi du 14 décembre 2016 portant création d'un fonds de dotation globale des communes a introduit de nouveaux critères de redistribution en vue de la répartition des avoirs du Fonds de dotation globale des communes.

Dans ce contexte, j'aimerais poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre des Affaires intérieures :

– Monsieur le Ministre peut-il fournir dans un tableau pour l'année 2023 le détail par commune de la répartition du Fonds de dotation globale des communes suivant les critères de péréquation tels que définis à l'article 3, paragraphe (2) de la loi du 14 décembre 2016 portant création d'un fonds de dotation globale des communes ?

– Monsieur le Ministre peut-il fournir pour l'impôt commercial communal un tableau détaillé par commune des recettes d'impôt perçues en 2023 et le détail de leur redistribution aux communes du pays ?

– Monsieur le Ministre peut-il fournir un tableau retraçant les montants par commune de leur contribution au Fonds pour l'emploi pour l'année 2023 ?

– Monsieur le Ministre peut-il me mettre à disposition un tableau comparatif pour toutes les communes de la dotation totale par habitant sur base des comptes FCD et ICC de 2021, 2022 et 2023 ?

Réponse (14/05/2024) de **M. Léon Gloden**, Ministre des Affaires intérieures

L'honorable Député s'enquiert du décompte du Fonds de dotation globale des communes (FDGC), de l'impôt commercial communal (ICC) et de la contribution au Fonds pour l'emploi. Un tableau annexé à la présente reproduit les chiffres détaillés sur les finances communales de l'année 2023.

J'entends profiter de la présente question parlementaire pour confirmer qu'il existe un besoin de réforme au niveau de la contribution des communes au Fonds pour l'emploi. À l'heure actuelle les communes doivent contribuer ensemble au Fonds pour l'emploi à hauteur d'un total de 2 pour cent du montant des recettes de l'impôt commercial communal national. Cependant, le mécanisme de détermination complexe¹ des contributions communales individuelles au fonds, mis en place dans le cadre de la réforme des finances communales en 2017 a conduit à des inégalités entre les communes. Depuis 2021, moins d'un tiers des communes y ont contribué, soit 31 communes en 2021, 28 communes en 2022 et 27 communes en 2023. Par ailleurs la contribution de la moitié de ces communes est plus élevée que leurs participations directes aux produits de l'impôt commercial communal.

¹ Actuellement la participation de chaque commune au Fonds pour l'emploi se compose principalement de deux contributions. La première contribution est déterminée par des recettes combinées, à savoir les recettes du Fonds de dotation globale des communes et de la participation directe au produit de l'impôt commercial communal. Cette contribution concerne seulement les communes dont la moyenne des recettes combinées par population ajustée est supérieure à 110 pour cent au moins de la moyenne des recettes combinées nationales par population ajustée. Le montant à verser sur base de cette première contribution correspond au montant qui excède ces 110 pour cent. Cette première contribution ne peut dépasser 2 pour cent du montant total des communes en impôt commercial. Ensuite et si la somme des premières contributions des communes est insuffisante pour couvrir 2 pour cent du montant total des communes en impôt commercial, une deuxième contribution s'effectue afin de combler la différence. Le pourcentage de participation de chaque commune à la deuxième contribution correspond à la part de ses recettes combinées dans les recettes combinées du pays.

Les contributions de certaines communes en 2023, reprises au tableau ci-dessous, illustrent parfaitement le déséquilibre dans le système en place :

(tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu).

Dès lors une révision des modalités de contribution des communes au Fonds pour l'emploi s'impose dans le but de rendre le système plus juste. C'est l'objet d'un projet de loi en cours d'élaboration de baser la contribution de chaque commune au fonds sur sa participation directe au produit de l'impôt commercial communal généré sur son territoire par rapport au total des participations directes de l'ensemble des communes. Ainsi, chaque commune contribuerait équitablement en fonction de sa capacité financière, garantissant une répartition plus transparente et juste des charges, en appliquant le principe de solidarité entre les communes, un principe récemment confirmé par la Cour constitutionnelle² et la Cour administrative³.

En cas de croissance ou de récession économique, la contribution d'une commune s'ajustera automatiquement en fonction de sa participation au produit de l'impôt commercial communal généré sur son territoire, permettant ainsi une réaction plus dynamique aux réalités économiques fluctuantes.

(Annexe à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu).

Avocat de l'enfant | Question **0594** (09/04/2024) de **M. Tom Weidig** | **M. Fernand Kartheiser** (ADR)

Den honorabelen Deputéierte Roy Reding hat am Juni 2022 d'parlamentaresch Fro 6361 zur Formation zum Kanneraffekot gestallt a mir wëllten nach e puer Präzisiounen zu den Äntwerte vun der Madamm Minister.

Dowéinst wollte mir der Regierung nach dës Fro stellen:

Zum Ad 1 vun der Äntwert zu der Fro 6361: „D'Affekoten, déi un der Formation zum Kanneraffekot vum Stater Barreau wëllen deelhuele, mussen e Brëif un de Bâtonnier riichten, an deem si hir Motivatioun detailléieren, firwat si Kanneraffekot wëlle ginn. D'Plaze vun der Formation si limitéiert, fir ee konstruktiven Austausch tëscht de Formateuren an den Affekoten ze erméiglechen. D'Aschreiwunge fir d'Formation ginn zougemaach, esoubal de Maximum vu Participanten sech ageschriwwen huet.“

1. Wat passéiert mat deenen Affekoten, déi net geholl gi si fir d'Formation? Kommen déi op eng Waardelëscht fir déi nächst Formation? Wa jo, ass déi Lëscht ëffentlech, respektiv hunn d'Affekoten Zougang zu der Lëscht?

2. Wéi vill Affekote ginn all Joer ofgeleent, respektiv wéi laang ass d'Waardelëscht par rapport zu der Unzuel vun den Affekoten, déi d'Formation duerchlafen an engem Joer?

3. Denkt dir driwwer no, Mesuren ze huelen, fir d'Waardelëscht ze reduzéieren?

4. Kann de Bâtonnier op Basis vum Motivatiounsbrëif en Affekot ofleene respektiv aner Affekote virzéien? A wa jo, wat waren d'Grënn an der Vergaangenheet, fir dat ze maachen?

5. Sinn d'Prozeduren en détail ëffentlech gemaach ginn? A wa jo, kéint Dir eis déi bei Är Äntwert derbäi leeën?

² Cour constitutionnelle, 13 novembre 2020, n° 00157 du registre ;
³ Cour administrative, 19 mars 2024, n° 49094C et n° 49095C, n° 49236C et n° 49237C ;

Zum Ad 2: „Am zweete Joer bitt de Barreau eng ‚journée de formation follow-up‘ vun 8 Stonnen un. An dëser Optrëschungsformatioun ginn d'Kanneraffekoten iwwert Aktualitéitssujete forméiert an Ateliere mat erfuerenen Affekote ginn organiséiert. E Kanneraffekot muss un dëser Optrëschungsformatioun deelhuele, wann en op der Lëscht vun de Kanneraffekoten ageschriwwen wëll bliwen.“

6. Ass déi „journée de formation follow-up“ vun 8 Stonnen nëmmen obligatoresch, fir dat zweet Joer ofzeschléissen, oder muss e Kanneraffekot alljoers esou en Dag matmaachen, fir op der Lëscht kënnen ze bliwen?

7. Zum Ad 6: „Falls de Riichter een Affekot fir e Mannerjärege bestëmmt, da steet et och dem Riichter fräi, een Affekot ze wíelen, deen d'Formation zum Kanneraffekot ofgeschloss huet oder net. De Barreau stellt de Riichter eng Lëscht zur Verfügung, wou all d'Kanneraffekoten agedroe si mat den Domainen, an deene si spezifesche exzerzéieren (Familljerecht, Strofrecht fir Mannerjärege, Jugendschutz) an och hire jeeweilige Sproochkenntnisser.“

8. A wat fir Fäll sicht de Riichter de Kanneraffekot eraus? Ass dat konform mam Gesetz, dat, no gängenger Interpretatioun, nëmmen dem Kand oder den Elteren d'Recht gëtt, en Affekot ze wíelen? Misst de Mannerjärege selwer oder seng Elteren/Erzéiungsberechtigt dowéinst net och hiren Accord zu där Wiel ginn?

Réponse (08/05/2024) de **Mme Elisabeth Margue**, Ministre de la Justice

Et steet dem Barreau zou, d'Formation vun den Affekote selwer ze organiséieren an ze geréieren. An dësem Kader bitt de Stater Barreau eng Formation zum Kanneraffekot un.

ad 1. an 3. Et gëtt keng Waardelëscht fir d'Formation zum Kanneraffekot. D'Affekoten, déi net un der Formation deelhuele konnten, si fräi, sech fir déi nächst Formation vum Stater Barreau anzeschreiwelen.

ad 2. D'Zuel vun den Affekoten, déi interesséiert sinn, un der Formation zum Kanneraffekot deelzehuelen, variéiert vu Joer zu Joer. De Stater Barreau gëtt sech Méi, eng méiglechst grouss Unzuel vun Affekoten ze forméieren. Fir d'Qualitéit vun der Formation ze assuréieren, gëtt dës an Ateliere mat kleng Gruppen ofgehalen, esou datt d'Unzuel u Formatiounsplazen awer begrenzt ass.

ad 4. De Bâtonnier huet d'Méiglechkeet, interesséiert Affekoten aus anere Grënn wéi der limitéierter Unzuel u Formatiounsplazen ze refuséieren, fir d'Qualitéit vun der Formation oprechtzeerhalen. Dës ass awer nach net virkomm.

ad 5. Bei dësen Prozeduren handelt et sech net ëm ëffentlech Prozeduren, mä ëm intern Prozeduren vum Stater Barreau.

ad 6. D'Formation zum Kanneraffekot fënn an zwou Etappe statt an ass op zwee Joer opgedeelt. Am éischte Joer schléissen d'Affekoten eng Ganzdaagsformatioun of. Am zweete Joer bitt de Barreau eng Journée de formation „follow-up“ vun aacht Stonnen un. Dës Optrëschungsformatioun ass obligatoresch, wann een Affekot op der informativer Lëscht vun de Kanneraffekoten ageschriwwen wëll bliwen.

No der Formation zum Kanneraffekot ginn d'Kanneraffekoten encouragéiert, fir sech eegestänneg weiterzebilden duerch Formatiounen, déi vum Barreau organiséiert ginn, oder duerch Formatiounen, déi am In- an Ausland vun Associatiounen organiséiert ginn, déi an dësem Domaine schaffen. Dës Formatiounen sinn awer net obligatoresch.

ad 7. E Kanneraffekot gëtt entweder op der Basis vum Artikel 388-1 vum Code civil oder op der Basis vum Artikel 1007-50 NCPC vum Familljieriichter designéiert. Béd Dispositiounen ginn dem Riichter de Pouvoir, e Kanneraffekot fir e Kand, dat nach keen Affekot huet, ze nennen.

Am Fall vum Artikel 1007-50 NCPC kontrolléiert de Familljieriichter, ob vum Jugendriichter schonns een Affekot fir d'Kand designéiert gouf, oder ob d'Kand an enger viregter Instanz beim Familljegeriicht schonns een Affekot hat. Falls béides net de Fall ass, designéiert de Familljieriichter een Affekot fir d'Kand. Wa méiglech gëtt e Kanneraffekot designéiert, deen d'Formatioun vum Barreau ofgeschloss huet. Falls d'Kand awer gären e spezifeschen Affekot hätt, da gëtt säi Wonsch vum Familljieriichter respektéiert.

Falls e Kand op Basis vum Artikel 388-1 vum Code civil an enger Prozedur gehéiert soll ginn, da gëtt deen Affekot designéiert, deen d'Eltere gemeinsam virschloen. Falls sech d'Elteren net op een Affekot eeneg kënnen, designéiert de Riichter een Affekot fir d'Kand. De Riichter wíelt deen Affekot fir d'Kand aus, deen duerch seng sproochlech Kenntnisser, säin Alter, a gegebenefalls och säi Geschlecht, am beschte géeegeent ass, dës Charge unzuehuelen. Wa méiglech gëtt e Kanneraffekot designéiert, deen d'Formatioun vum Barreau ofgeschloss huet.

.....

Réseau transeuropéen de transport | Question 0596 (11/04/2024) de M. Fernand Kartheiser (ADR)

Säit dem Vertrag vu Maastricht gëtt an Europa um sogenanntem Transeuropäeschen Transportnetzwerk geschafft. Dozou gehéiert notament en europawäiten, transnationalen Ausbau vum Schinnennetz. Och zu Lëtzebuerg goufen nach rezent Gesetzesännerungen an der Chamber ugeholl, fir den Ausbau vum deem Reseau ze erméiglechen.

An deem Zesammenhang géif ech der Madamm Verkéiersminister gär dës Froe stellen:

1. U wéi eng vun dese Verbindunge soll Lëtzebuerg direkt iwwert d'Stater oder aner Garen hei am Land ugeschloss ginn?
2. Vu wéi enge vun dese Verbindungen an iwwert wéi eng auslännescher Garen an der Groussregioun sollen d'Lëtzebuergescher Bierger iwwer Uschlossméiglechkeete profitéieren?
3. Wéi vill Suen huet Lëtzebuerg bis ewell selwer fir den Ausbau vum Transeuropäeschen Transportnetzwerk ausginn? Wéi eng Projete goufen dobäi konkret realiséiert?
4. Wéi vill Sue sinn emgekéiert vun der EU u Lëtzebuerg gefloss, fir sech un deem Ausbau ze bedeelegen? Wéi eng Projete goufen an deem Kader finanziéiert?
5. Bis wéini sollen déi eenzel Eisebunnsstrecke fäerdeggestallt ginn? Kënnen déi ursprénglech Zäitpläng agehale ginn?
6. Op wéi eng Manéier soll Lëtzebuerg iwwert d'Projete vum Transeuropäeschen Transportnetzwerk eraus an den nächste Joren a Joerzénge laangfristeg verdéift un de franséschen TGV an den däitschen ICE-Reseau ugeschloss ginn?

Réponse (10/05/2024) de Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Den 9. Februar 2024 ass en Accord fonnt ginn tëschent der Europäescher Kommissioun, de Memberstaten an dem Europaparlament fir en neit europäesch Reglement iwwert den TEN-T Reseau.

Dëst Reglement betrëfft all d'Transportmëttelen, net nëmmen d'Eisebunn. Dat neit Reglement leet eng Rei Critèrë fest, déi op deem Reseau mussen erfëllt sinn. Dës Critèrë betreffen den Transport vu Persounen an och den Transport vu Gidder iwwert d'Schinn. Ee leschte Critère betrëfft och e Minimum vu Gidderzich, déi musse kënnen iwwert eng Streck fueren. Wéi d'Kapazitéit, déi um Schinnereseau disponibel ass, soll verdeelt ginn, gëtt an engem separate Reglement gereegelt, dat den Ament nach am Conseil diskutéiert gëtt. D'Reglement iwwert den TEN-T Reseau leet also eng gewëssen Unzuel vu Critèrë fest, ouni awer Verbindungen, déi mussen ugebuede ginn, opzezielen.

Fir dese TEN-T Reseau opzebauen, goufen eng Rei Kniet an Europa definéiert, déi ënnerteneen duerch déi verschidden Transportmëttel verbonne ginn. Fir Lëtzebuerg goufen d'Gare Lëtzebuerg, de Flughafen an Findel, den Terminal zu Beetebuerg/Diddeleng an den Hafen zu Mäertert festgehalen. Wat den Eisebunnsreseau ueget, sou gehéieren d'Hauptstrecken zum TEN-T Reseau, déi et erlaben, de Knuet vun der Stad Lëtzebuerg mat Metz, Tréier, Arel a Léck ze verbannen. Bei dës Relatiounen kënn nach d'Streck vu Rodange a Richtung Belsch derbäi, déi zum Fret-Korridor gehéiert, deen d'Nordmier mam Mëttelmier verbënnt.

Nieft der Erneuerung vum Schinnereseau, gouf och de Reseau zu Lëtzebuerg ausgebaut an un europäesch Standarden ugepasst. Sou gouf an de leschte Jore beispillsweis d'Streck op Klengbetten nei elektrifizéiert an den europäesche Sécherheetssystem ERTMS op all de Strecken agefouert. Well dat neit Reglement méi streng Critèrë virgesäit, mussen an Zukunft verschidden Ouvragen a Gleisanlagen ugepasst ginn.

Fir déi néideg Kapazitéit kënnen um Lëtzebuergescher Reseau unzebidden, gouf d'Gare Lëtzebuerg ëm zwee Quaien erweidert. Ee vun deene gréisste Projeten ass sécherlech de Bau vun enger neier Streck tëschent Lëtzebuerg a Beetebuerg. Bei deem Projet, dee bis 2027 wäert fäerdeg gestallt ginn, huet déi Europäesch Kommissioun bis elo bal 27,6 Milliounen Euro bäiginn. Parallell ass den Ament eng Etude amgaangen, fir d'Gare Beetebuerg weider auszebauen an un déi besteeënd an un déi nei Eisebunnsstreck unzepassen. Dës Etude gëtt vun der Europäescher Kommissioun mat 2,5 Milliounen Euro subventionéiert.

A Richtung Belsch goufen an der Vergaangenheet verschidden Aarbechten zu Péiteng a Rodange souwéi och dat neit Stellwierk zu Klengbetten, wat am November 2014 mat neie Signalanlagen a Betrib geholl ginn ass, vun der Europäescher Kommissioun subventionéiert (1,1 Milliounen Euro). Déi meescht Projeten, déi am leschte Joerzénge realiséiert goufen, hunn dozou bäigedroen, datt de Lëtzebuergescher Reseau ee vun deenen interoperabelsten an Europa ass, mee et muss virun investéiert ginn, fir de Reseau deenen neiste Critèren unzepassen. D'TEN-T Reglement gesäit net vir, datt nei Strecken zu aneren Destinatiounen solle gebaut ginn, mee Lëtzebuerg ass am Kontakt mat den Nopeschlänner, fir d'Eisebunnsoffer bis 2030 an driwwer eraus bis 2040 ze definéieren.

Etudë sinn um grenziwwerschreidende Reseau amgaangen, fir d'Offer fir Pendler an Destinatiounen op grousser Distanz kënnen eropzesetzen: Koblenz, Mannheim iwwer Saarbrécken, Bréissel, Metz a Stroosbuerg. Et muss een awer ervirsträchen, datt all Destinatiounen op grousser Distanz duerch Zich, déi ënner kommerzieller Verantwortung fueren, vun Eisebunnsentreprisé proposéiert ginn.

.....

Développement du tracé du tram | Question 0597 (11/04/2024) de Mme Francine Closerer (LSAP)

Mercredi, le 27 mars 2024, les autorités de la Ville de Luxembourg ont annoncé lors de la présentation de leur plan de mobilité de ne plus prolonger le tram vers le Centre hospitalier de Luxembourg (CHL) jusqu'en 2035. Le tracé du tram sur la route d'Arlon ne serait donc plus une priorité.

Ce changement de priorité aurait pour conséquence que les habitants de Mamer, de Strassen et de l'ouest de la capitale devraient attendre plus longtemps une liaison par tramway, qui finalement apaiserait aussi fortement la circulation. La modération du trafic est d'autant plus importante si l'on tient compte du développement du nouveau site du « Sportlycée ».

Enfin, il faut ajouter que l'ancien Ministre de la Mobilité et des Travaux publics a reconnu la priorité de ce tronçon, raison pour laquelle son achèvement était initialement prévu pour 2028.

Dans ce contexte, j'aimerais poser les questions suivantes à Madame la Ministre de la Mobilité et des Travaux publics :

- Quelle priorité le Gouvernement attribue-t-il à ce tracé de tramway ?
- Est-ce que Madame la Ministre partage l'avis que le tracé en question devrait être finalisé avant 2035 ?
- Madame la Ministre est-elle d'avis que la connexion de tramway entre la place de l'Étoile et la Cloche d'Or présente une plus haute priorité nationale que la ligne de tramway vers Strassen-Mamer ?

Réponse (17/05/2024) de Mme Yuriko Backes, Ministre de la Mobilité et des Travaux publics

Dans sa question parlementaire, l'honorable Députée demande des renseignements quant aux priorités de l'extension du réseau de tramway. En effet, il est important de se donner une priorité et une logique d'intervention pour réaliser les différentes extensions du tram, conformément au Plan national de mobilité 2035.

Dans ce cadre, lors de la conférence de presse du 19 avril 2024, en collaboration avec Mme la Bourgmestre Lydie Polfer et les responsables de Luxtram, j'ai exposé les priorités et les étapes à venir de l'extension du réseau.

Une première priorité pour les prochaines années réside dans l'attention particulière accordée aux quartiers existants tels que Belair, Hollerich, Cessange et Gasperich. Un nouvel axe nord-sud, passant par la route d'Esch, facilitera leur intégration au réseau actuel.

La deuxième priorité, confirmée lors de cette conférence de presse, porte sur l'extension du réseau le long de la route d'Arlon. Cette priorité demeure immuable, et les études nécessaires sont actuellement en cours. Mon objectif est de déposer un projet de loi pour cette section l'année prochaine. Néanmoins, les projets connexes, tels que le développement de la place de l'Étoile et l'acquisition d'emprises, laissent entrevoir une mise en service improbable avant 2028.

En conclusion, le Gouvernement accorde le même degré de priorité à l'extension sur la route d'Arlon qu'à celle sur la route d'Esch en direction vers Cloche d'Or.

.....

Capacités du Centre national PET (CN PET) | Question 0599 (11/04/2024) de M. André Bauler | Mme Carole Hartmann (DP)

Déi fréier Gesondheitsministesch hat eis 2023 matgedeelt, datt dru geduecht gëtt, fir d'Kapazitéite

vum Centre national PET (CN PET) ze erweiteren, dëst, fir verlängert Waardezäiten ze vermeiden. Et war hirer Opfaassung no wichteg, fir d'Offer u Plagen duerch een zweeten Apparat ze verstärken. Eng zukünftig Upassung vun der Annex vum Spidolsgesetz géif och d'Uschafung vun engem zousätzleche PET-CT virgesinn, sou déi fréier Ministesch. Fir d'Leit aus dem Norde wier et awer vu Virdeel, wann och op Ettelbréck ee PET-CT kéint kommen. Dës mussen nämlech dacks wäit Weeër op sech huelen, verbonne mat engem groussen Zäitopwand. Op Ettelbréck kéinten och Patienten aus dem Zentrum an aus dem Weste vum Land kommen – net ze vergiessen och Biergerinnen a Bierger aus dem Kanton Techternach.

An deem Kontext wollte mir der Madamm Gesondheitsministesch follgend Froe stellen:

1. Wou sinn d'Virbereedungsarbechte fir d'Uschafung vun engem weidere PET-CT momentan drun?
2. Ass d'Madamm Ministesch gewëllt, fir Gespréicher mat der Direktioun vum ChdN opzehuelen, fir datt sou eng Offer och am Norde vum Land verfügbar wier?
3. Wéi huet sech d'Zuel vun de Behandlungen an deem Beräich zanter 2014 entwéckelt?

Réponse (16/05/2024) de Mme Martine Deprez, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

ad 1. Wéi an der QP 8012 vum 22. Mee 2023 beschriwwen, ass den Equipement PET-CT een „équipement national no der Annex 3 vum ofgeännerte Gesetz vum 8. März 2018 betreffend d'Spideeler an d'Spidolsplanung“. Eng konstant wuessend Demande opgrond vun neie medezinneschen Indikatiounen an neien nuklearen Traceuren, déi agesat ginn, huet eng Erweiterung vun de Kapazitéite vum CN PET noutwendeg gemaach, fir verlängert Waardezäiten ze vermeiden. Mam Gesetz vum 22. Dezember 2023 (Loi du 22 décembre 2023 portant modification de la loi modifiée du 8 mars 2018 relative aux établissements hospitaliers et à la planification hospitalière en vue d'autoriser l'État à participer au financement des gardes et astreintes des médecins hospitaliers dans les centres hospitaliers et les établissements hospitaliers spécialisés) ass déi maximal Unzuel vun PET-CT Maschinen (Tomographe à émission de positons) am Land vun 1 op 2 eropgesat ginn.

Eng Demande, fir en zweete PET-CT am Centre national PET CHL kënnen ze bedriewen, gouf Ufank dëst Joer, nom Avis favorable vun der Commission permanente hospitalière (CPH) vum 23. Februar 2024, vum Ministère guttgeheesch. Doropshi gouf d'Prozedur „appel d'offre“ lancéiert. Am September kann dann eng Bestellung gemaach ginn. Eng Exploitatioun vun dem zweete PET ass fir de Laf vum éischten Trimester 2025 geplangt.

ad 2. D'Bedriewe vun engem PET-CT erfuerdert eng adaptéiert Logistik an Infrastruktur. Spezialiséiert Kompetenze vun der Equipe médico-soignante sinn néideg an de Patientenofflaf ass komplex. Ee Laboratoire, fir déi radioaktiv Produkter ze manipuléieren a stockéieren, ass erfuerdert an d'Kompetenz vun engem Radiopharmacieen op der Plaz ass indispensable. D'Gestioun vun de radioaktive Produkter mat engem limitéierter Haltbarkeetszäit kann an engem zentraler Struktur eng héich Aktivitéit vu realiséierten Exame sécherstellen.

Souwuel vum Comité scientifique, wéi och vum Comité de gestion vum CN-PET koud d'Demande, dass d'Kapazitéite vum CN PET erweidert solle ginn, fir verlängert Waardezäiten ze vermeiden an aus den uewe genannte Grënn ass et d'Konklusioun, d'Aktivitéit op engem Site ze zentraliséieren. Weider Gespréicher sinn am Moment net geplangt.

ad 3. Säit 2014 bis 2023, ass d'Unzuel vun Exame vun 2.672 op 7.295 an d'Luucht gaangen, huet sech also progressiv méi ewéi verduebelt.

Contingement de médicaments | Question 0600 (12/04/2024) de M. Sven Clement (Piraten)

Èmmer nees kënn et vir, dass Medikamenter an den Apdikte kuerzfristeg net méi disponibel sinn an eréischt no e puer Wochen erëm verkaf kënne ginn. Grond dofir kënne Problemer um Niveau vun der Produktioun oder vum Transport sinn, mee awer och d'Kontingéierung vu bestëmmte Medikamenter spillt hei eng Roll.

Vun enger Kontingéierung vun engem Medikament schwätzt een, wann en Hiersteller eng bestëmmten Unzuel un Dose pro Land festleet, déi pro Mount geliiwert dierfe ginn. Wann d'Nofro an engem Land méi héich ass wéi d'Unzuel u Medikamenter, déi dem Kontingent entspriechend geliiwert dierfe ginn, kënn et um Enn vum Mount zu Engpäss. Wann e Land säi Kontingent opgebraucht huet, ginn nämlech keng weider Dose geliiwert – an dat och, wann den Hiersteller der eigentlech nach op Stock hätt.

D'Kontingéierung baséiert op der Iddi, dass all déi beliwwert Länner iwwert dat ganz Joer Medikamenter erhalen an et net an engem Land zu Engpäss kënn, well an engem aneren ze vill akaf gouf. Wann d'Produktioun vun engem Medikament limitéiert ass, kann eng Kontingéierung also zu enger méi fairer Verdeelung bäidroen. Leider héiert een awer och ëmmer nees vu Medikamenter, deenen hir Distributiounszuele vum Hiersteller kënschtlech niddreg gehale solle ginn, fir Parallelexporter ze verhënnere. An dese Fäll géif opgrond vu wirtschaftlechen Interesse manner produziéiert a verkaf ginn, wéi méiglech wier, well d'Hiersteller sécherstelle wëllen, dass all Land just grad genuch Medikamenter kritt, fir d'Besoine vun der Bevëlkerung ze decken, esou dass sech keen Exportmarché entwéckele kann an d'Hiersteller d'Kontroll iwwert de gesamte Verkaf behalen.

An deem Zesammenhang wéilt ech der Ministesch fir Gesondheet dës Froe stellen:

1. Wéi eng Medikamenter, déi a lëtzebuergeschen Apdikten akaf kënne ginn, si vun enger Kontingéierung betraff?
2. Wéi vill vun dese Medikamenter konnten an de leschten 12 Méint zu engem gewëssen Zäitpunkt net méi verkaf ginn, well de Kontingent opgebraucht war? Op wéi engem Datum waren dës Kontingenter pro Medikament pro Mount jeeeweils erschöpft?

3. An der Äntwert op d'parlamentaresch Fro N° 3024 vum 2009 hat d'Regierung gesot, dass et bei de lëtzebuergesche Verkafszuele wéinst dem verhältnisméisseg klengen Effectif zu prozentual héije Schwankunge kéint kommen, déi dozou féiere géifen, dass d'Zuele vun de d'Kontingéierungen net ëmmer richteg op de lëtzebuergesche Marché passen. Wat gouf säitdem gemaach, fir mat deem Problem besser ëmzegoen?

4. Wéi eng Beméiunge si geplangt oder goufe vun der Regierung ënnerholl fir ze verhënnere, dass kontingéiert Medikamenter temporär an den Apdikten net méi ze kréie sinn?

Réponse (23/05/2024) de Mme Martine Deprez, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

ad 1. Déi pharmazeutesch Betriber hunn déi legal Obligatioun, der Division de la pharmacie et des

médicaments vun der Gesondheitsdirektioun d'Indisponibilitéit vun engem Medikament, souwéi och d'Ursach dovun matzedeelen. Allerdéngs ginn d'Firmaen d'Kontingéierung net explizit als Ursach vun enger Indisponibilitéit un. Dowéinst ass et net méiglech, Informatiounen zu deem Thema ze ginn.

D'Kontingéierung si vu pharmazeutesche Laboratoiren ufanks den 2000er Joren agefouert gi mam Zil, de Flux vu verschiddene Produkter ze optimiséieren. Bei der Kontingéierung berechent d'pharmazeutesch Industrie sou genau wéi méiglech d'Produktioun an d'Quantitéit, déi an all Land ausgeliiwert gëtt, an dat op Basis vum Verkaf vun de leschte Joren.

ad 2. Aus den Informatiounen, déi vun de pharmazeutesche Betriber matgedeelt ginn, ass et net méiglech, Konklusiounen ze zéien, ob eng Onverfügbarkeet vun engem Medikament op d'Kontingéierung zeréckgeféieren ass.

ad 3. Am Joer 2009 waren d'Previsiounen fir d'Verdeelung vun deene verschiddene Produzente baséiert op Daten vum Verkaf vun hire Produkter duerch Grossisten, déi d'Apdikten an de verschiddene Memberstaate beliwweren. Dës europäesch Prognose waren net onbedéngt passend fir e klenge Maart wéi Lëtzebuerg.

Zënterhier ass de Maart gewuess, huet sech erweidert, an d'Datesammlung ass méi präzis ginn. Pharmazeutesch Firmen hunn Zougang zu méi präzisen an zouverlässeg Donnéeën, fir hir Fabrikatiouns- a Verkafsprevisiounen ze maachen, besonnesch duerch d'Zréckgräifen op Servicer vu spezialiséierte Firmen, déi „Maartinterpretatiouns- an Datenanalysesysteme“ ubidden, déi op der Kräizung vun Donnéeën baséiert sinn, déi am ganze Land gesammelt ginn.

D'Estimatiounen vun de Besoine vu Medikamenter, déi op viregte Ventë baséieren, ginn awer net duer, fir d'Bedierfnesser ze decken am Fall vun aussergewéinlech héijer Nofro (z. B. saisonal Epidemie, déi méi schwéier wéi erwaart ausgefall ass) oder am Fall vun engem Fabrikatiounsproblem (z. B. Mangel u Rohmaterial no engem gréisseren Virfall).

Dofir si rezent op europäeschem Niveau verschidden Dispositiffen en place gesat ginn, fir eventuell Indisponibilitéitsproblemer vu Medikamenter besser ze antizipéieren, onofhängeg vun der Ursach vun der Indisponibilitéit.

ad 4. D'Division de la pharmacie et des médicaments vun der Gesondheitsdirektioun huet am Januar 2022 e Comité de pilotage an d'Liewe geruff, dee sech mat der Ausschaffung vun engem nationale Plang fir d'Gestioun vun den Indisponibilitéite vu Medikamenter an anere Gesondheetsprodukte beschäftegt. Ee vun den Aarbechtsgruppe widmet sech dem Thema Kontingéierung.

Nieft de kommerziellen Iwwerleeunge vun enger Kontingéierung ass et wichteg, fir sech mat allen Acteuren aus dem Circuit vun der Medikamenteverdeelung auszetauschen, fir d'Disponibilitéit vu kritesche Medikamenter ze garantéieren.

Squat de logement | Question 0601 (12/04/2024) de Mme Paulette Lenert (LSAP)

Il m'est revenu que plusieurs personnes ont squatté dans différentes maisons dans la commune de Junglinster pendant les mois de février et mars derniers. La police de Junglinster a été informée et les agents de police du commissariat Ernzt de Junglinster se sont rendus à plusieurs reprises sur les lieux en question. Malheureusement, dans plusieurs cas, les agents de police ne se sont pas déplacés sur place.

Dès lors, j'aimerais poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre des Affaires intérieures et à Monsieur le Ministre du Logement et de l'Aménagement du territoire :

1) Monsieur le Ministre des Affaires intérieures peut-il confirmer lesdits cas ? Dans l'affirmative, comment est-il possible que la police n'intervienne pas toujours lors de squats itératifs ?

2) Est-ce que des agents de police du commissariat Ernzt ont été retirés ces derniers mois afin de soutenir les policiers de Luxembourg-ville ? Dans l'affirmative, est-ce que les agents concernés vont être réaffectés au commissariat Ernzt en vue de réassurer le bon fonctionnement de celui-ci ? Si tel n'est pas le cas, qu'est-ce qui explique cette pénurie de personnel au sein du commissariat Ernzt à Junglinster ?

3) Monsieur le Ministre des Affaires intérieures peut-il me renseigner sur le nombre de cas, depuis le 15 janvier 2024, pour lesquels des commissariats de police n'ont pas été en mesure de poursuivre dans l'immédiat des cas signalés et de dispatcher des patrouilles à cause d'un manque d'effectifs et quelles ont été les communes concernées ?

4) Quels sont les moyens dont la Police grand-ducale dispose lorsque des personnes squattent des logements ? Comment Monsieur le Ministre du Logement et de l'Aménagement du territoire juge-t-il les logements squattés compte tenu du phénomène prononcé de logements vacants au Grand-Duché de Luxembourg ?

Réponse (14/05/2024) de M. Léon Gloden, Ministre des Affaires intérieures | M. Claude Meisch, Ministre du Logement et de l'Aménagement du territoire

ad 1) Il n'existe pas au Luxembourg de législation spécifique concernant le squat. En cas d'intervention de la police sans constatation d'une infraction pénale, la police invite les squatteurs à quitter les lieux. Elle ne dispose toutefois pas de moyen de contrainte en cas de refus de la part des squatteurs de ce faire.

La police répond de façon générale aux appels concernant les squats. Il est possible que le contrôle d'un squat soit retardé si une urgence survient et doit être priorisée. Si des appelants signalent une intrusion de squatteurs, la police mobilise dans les délais requis tous les moyens pour se rendre rapidement sur les lieux afin d'appréhender les individus et de les contrôler.

Le commissariat Ernzt est un commissariat à deux roulements (C2R) et reste opérationnel jusqu'à 21.00 heures, puis le commissariat Museldall (C3R) prend le relais, de manière à ce que la continuité des interventions reste assurée.

ad 2) L'effectif disponible au commissariat Ernzt est suffisant pour garantir le bon fonctionnement des opérations policières et soutenir d'autres services.

Le déploiement lors du dispositif spécifique n'a pas créé de pénurie de personnel au commissariat Ernzt qui est resté ouvert au public comme prévu et qui a continué de fournir ses services sans interruption.

Comme il a été annoncé par voie de communiqué de presse en date du 16 avril 2024, l'appui des policiers d'autres régions n'est plus requis à partir de mai, suite à l'assermentation de nouveaux policiers fin avril.

ad 3) En situation d'urgence, comme une intrusion de squatteurs, la police réagit avec rapidité et toutes les unités environnantes s'entraident, grâce au système ELS (Einsatzleitsystem). Ce système est conçu pour favoriser une collaboration efficace entre les commissariats, indépendamment de la localisation

de l'intervention, étant donné que la priorité est donnée à la proximité géographique et que les unités de police les plus proches sont appelées en premier pour agir rapidement. Grâce à l'ELS, la police peut répondre de manière simple, coordonnée et rapide aux besoins, où que l'intervention soit requise.

ad 4) Concernant les moyens de la Police grand-ducale, il est renvoyé au point 1.

Le Ministère du Logement et de l'Aménagement du territoire est en faveur de la mobilisation des logements vacants. La gestion locative sociale est un moyen existant. Par ailleurs, tel que prévu par le l'accord de coalition, le Gouvernement entend poursuivre l'introduction d'un impôt national sur les logements non occupés. Un registre national des bâtiments et des logements sera ensuite mis en place pour la saisie des logements occupés et non occupés et pour le calcul de l'impôt sur les logements vacants. Cette mesure devra ainsi contribuer à mobiliser les logements vacants.

Déclarations du commissaire à la langue luxembourgeoise | Question 0603 (12/04/2024) de M. Fred Keup | M. Jeff Engelen | Mme Alexandra Schoos (ADR)

Den 8. Abrëll 2024 war den Här Pierre Reding, Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch, „Invité vun der Redaktioun“ op RTL. An deem Interview goufen him duerchaus kritesch Froe gestallt, wat d'Beméiung vum der Regierung am Hibleck op d'Fërderung vum der Lëtzebuurger Sprooch ugeet. Obschonn den Här Kommissär betount huet, datt et wichteg wier, eis Sprooch um Liewen ze halen an datt dat eng gesamtgesellschaftlech Aufgab wier, huet hien eng Rei vu Bemierkunge getäget, déi aus dem Mond vum engem Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch ongewéinlech a besuergniserregend sinn. Sou huet hie beispillsweis gesot: „Ech hunn e Problem mat dem Wuert ‚Mammesprooch‘. Dat ass e Begrëff, deem hautdesdaags net méi an der Literatur oder an der Fuerschung benotzt gëtt.“ Eng weider Ausso vum Här Kommissär war: „Wann e Mann aus Eritrea op Lëtzebuerg kënn an e fret mech, wat fir eng Sprooch hie soll als Éischt léieren, da soen ech als Kommissär fir d'Lëtzebuergesch, e soll fir d'Éischt Franséisch léieren [...] wéinst alle praktesche Saachen, wéinst de Formularen, déi op Franséisch sinn, dat mécht him d'Iwwerliewen hei zu Lëtzebuerg méi einfach.“

An deem Zesammenhang hu mir follgend Froen un d'Regierung:

1. Iwwer de Begrëff „Mammesprooch“ huet d'Zwete-lina Ortega 2021 op „derstandard.de“ geschriwwen: „[...] weil dieser Begriff dazu verleitet, ihn missverständlich zu interpretieren, ersetzt ihn die Sprachwissenschaft heute mehr und mehr durch den Begriff Erstsprache. Aber so ganz falsch ist der Begriff nicht, denn die Sprache der Mutter ist die Sprache, die das Kind am intensivsten hört. Ungefähr ab der 23. Schwangerschaftswoche kann das umgeborene Kind hören, besonders die Stimme der Mutter, die über Schallwellen in den ganzen Körper übertragen werden. Gedämpft hört das Kind natürlich auch, was in seiner Umgebung gesprochen wird. Ab diesem Moment beginnt sich Sprache zu entwickeln. Es darf also nicht verwundern, wenn bereits Neugeborene zwischen bekannter und unbekannter Sprache unterscheiden können.“ Deelt d'Regierung d'Ausso vum Här Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch, datt de Begrëff „Mammesprooch“ onwëssenschaftlech bzw. obsolet ass?

2. Wéi steet d'Regierung zur Ausso vum Här Kommissär, datt et fir en Auslänner, deen op Lëtzebuerg kënn, sënnvoll wier, fir d'Éischt Franséisch ze léieren, an net Lëtzebuergesch? Ass de Saz „Dat mécht him d'Iwwerliewen hei zu Lëtzebuerg méi einfach“ net d'Ageständnes, datt d'Lëtzebuurger Sprooch hei am Land eng ëmmer méi marginal Roll spillt?

3. Am mentionéierten Interview bedauert den Här Kommissär: „Et wier flott, wann och d'Eisebunnsstatiounen [wéi d'Tramstatiounen an der Stad] an Zukunft ënnendrenner de Lëtzebuurger Numm hätten ...“ Denkt d'Regierung drun, fir dese Wunsch vum Här Kommissär an nächster Zukunft ze realisieren? Wann net, läit dat dorun, datt déi national EisebunnsGesellschaft sech dogéint wiert?

4. Am gläiche Saz géif den Här Kommissär et gutt fannen (an hie spillt domat ouni Zweifel op Verwaltungs- a Regierungssitten un), „wa vill Sitten op Lëtzebuergesch wärem am Internet“. Déi uschlëssend Fro vun der RTL-Journalistin géife mir gär opgräifen an un d'Regierung riichten: „Sitten upassen, dat ass näischt Komplizéiertes. Firwat ass dat nach ëmmer net geschitt?“

5. Den Här Kommissär weist drop hin, datt et besonnesch am Fleegeesecteur wichteg wier, wann d'Leit, déi an deem Secteur schaffen, Lëtzebuergesch géife schwätzen a verstoen. Wéi steet d'Regierung zur Iwwerleeung, (a) datt Kandidaten, déi an deem Berufssecteur schaffen wëllen an nach keng Kenntnesser am Lëtzebuergesch hunn, gratis Coursen offrëiert kréie sollen, fir op d'mannst den Niveau A1 ze hunn, ier si d'äerfen ufänke mat schaffen; (b) datt si fir des Coursé schonn eng Pai kréie sollen, déi op de Sproochcongég ugerecht gëtt; (c) datt en Aarbechtskontrakt am Gesondheets- a Fleegeesecteur muss kënnen annulléiert ginn, wann de Salaré guer kee Lëtzebuergesch versteet; (d) an datt am Aarbechtskontrakt och Delaie festgesat muss ginn, bis wéini een e bestëmmte Sproochniveau muss erreecht hunn?

6. D'Regierung hat 2017 an hirem „40-Punkte-Programm fir d'Lëtzebuurger Sprooch“ ugekënnegt, en nationalen Dag vun der Lëtzebuurger Sprooch a Kultur ze organisieren. Dat ass awer bis elo net geschitt. Wäert d'Regierung derfir suergen, datt esou en Dag an Zukunft all Joer am Land stattfënn?

Réponse (14/05/2024) de M. Eric Thill, Ministre de la Culture | Mme Martine Deprez, Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale | M. Georges Mischo, Ministre du Travail

D'Froe vun den honorabelen Deputéierten erlaben eis, nach déi néideg Präzisiounen ze ginn, wat an engem kuerzen Interview net méiglech ass:

ad 1. D'Unesco benotzt nach ëmmer de Begrëff „Mammesprooch“ an organiséiert all 21. Februar de „Welttag vun der Mammesprooch“. Allgemeng muss een awer feststellen, datt an der Wëssenschaft de Begrëff als ze onprezis ugesi gëtt an dofir éischer op den Term „Éischtsprooch“ zeréckgegraff gëtt, dat virun allem an engem Kontext vu Migratioun a Méisproochegkeet.

Egal ob „Mammesprooch“ oder „Éischtsprooch“, d'Regierung ënnerstëtz selbsterständlech all Initiativ, déi jonken Eltere bewosst mécht, wéi wichteg all prenatal a postnatal sproochlech Stimulatioun fir kleng Kanner ass. Dës Stimulatioun ass fir déi allgemeng Sproochentwécklung vum Kand vu grousser Wichtigkeet. Dat Phenomeen huet deemno net exklusiv eppes mam Lëtzebuergesch, mee mat der Sprooch vun den Elteren ze dinn an ass besonnesch spannend, wann d'Elteren zwou verschidde Sproochschwätzen. An deem Kontext sollt och fir jidder Kand

spéider beim formale Sproocheléieren eng individuell Sproochebiografie erstallt ginn, fir d'Léiere vu weidere Sproochen unzepassen.

ad 2. Bei der Fro, wat fir eng Sprooch als Éischt géleiert soll ginn, muss een d'Sproochebiografie vun der beträffender Persoun an d'Sproochesituatioun am Land matenee kucken.

Et ass déi gängeg Praxis, datt Jugendlecher an Erwuessener, déi op Lëtzebuerg kommen a keng vun den dräi Landessprooch beherrschen, fir d'Éischt Franséisch ugebuede kréie respektiv d'Léiere vun der franséischer Sprooch wielen. Simultan kréie se dacks déi Éischt honnert Wieder op Lëtzebuergesch oder no enger Zäitchen dann och Lëtzebuergesch ugebueden.

Dëst gétt iwwerengs och vum Institut national des langues Luxembourg bestätegt. Et si kaum Leit an de Lëtzebuergeschcoursen, déi weeder Franséisch nach Däitsch kënnen. Op där anerer Säit sinn zënter Joren nawell gradessou vill Leit an de Franséisch- ewéi an de Lëtzebuergeschcoursen. Dat bedeit, datt d'Lëtzebuergesch net vernoléisseggt gétt. Et kann ee behaupten, datt ee mam Franséischen hei am Land bestoe kann, d'Lëtzebuergesch awer d'Integratiounssprooch ass, d'Sprooch, fir um gesellschaftleche Liewen deelzehuelen. An deem Sënn gétt d'Léiere vun eiser Sprooch jo enorm geféiert mat engem Zouwuess an Coursen a Methoden. An d'Leit mat Migratiounshannergrond si sech däers bewosst a weisen dat, andeem se massiv u Coursen am Presentiel an online deelhuefen.

ad 3. a 4. De Kommissär fir d'Lëtzebuerg Sprooch mécht den Tour vun all de Ministère, Verwaltungen an öffentlechen Etablissementer, fir mat deenen dann allkéiers spezifesch ze kucken, wat si zu der Presenz respektiv der Visibilitéit vun der Lëtzebuerg Sprooch kënnen bäidroen. Et sief bemierkt, datt elo schonn e sëllegen offiziell Internetsitten eng lëtzebuergeschsproocheg Versioun ubidden. Et géllt awer och, de konventionéierte Sektour an d'Privatwirtschaft fir dës Saach ze sensibiliséieren. Dofir sich de Kommissär zum Beispill och d'Gespréich mat de Berufskummeren.

ad 5. De Kommissär ass doriwwer am intensiven Austausch mat de verschiddeenen zoustännegen Instanzen, wat alles ka gemaach ginn, fir d'Lëtzebuergeschkompetenze vum Personal am Gesondheits- a Flegesektour ze féerden. Bei deem Thema mussen jo vill Acteure mat abezu ginn, niewent den Adressate vun den honorabelen Deputéierten hirer Fro och zum Beispill nach de Familjeminière, d'Prestatären an d'Berufsvertriedungen.

Des Weidere gétt u berufsspezifische Coursen („à visée professionnelle“) geschafft, déi dës Leit kënnen ugebuede kréien. Et ginn och spezifesch Wuertinventarer (Glossairen) erstallt, déi fir esou Coursen gebraucht ginn. Och gétt intensiv un digital Méiglechkeete geduecht, déi d'Kommunikatioun tëscht Personal a Patiente respektiv Pensionär solle vereinfachen.

Iwwerengs gétt et elo schonn an de beträffende Schoulen am franséische Grenzgebitt eng Offer fir d'Initiatioun an eis Sprooch, dëst duerch en Ofkommes mat der Akademie vun Nancy-Metz (Académie de Nancy-Metz).

Wat déi berufflech Weiterbildung ugeet, ass an deem Kontext och op den Dispositif vum Congé linguistique hinzeweisen. Dëse Congé erlaabt et de Salariéer an Independanté vun allen Nationalitéiten, Lëtzebuergesch ze léieren oder hir Kenntniss am Lëtzebuergesch ze verbesseren. D'Gesamtdauer vun dësem Sproochecongé ass op 200 Stonne limitéiert. Den

Employeur kritt an deene Fäll 50 % vun den entstanene Gehaltskäschte vum Aarbechtsministère rembourséiert.

ad 6. Den nationalen Dag vun der Lëtzebuerg Sprooch ass fir 2025 budgetiséiert.

Adresse de référence | Question 0606 (15/04/2024) de **M. Franz Fayot** | **M. Georges Engel** (LSAP)

L'article 25 de la loi modifiée du 19 juin 2013 relative à l'identification des personnes physiques introduit l'adresse de référence qui est définie comme « l'adresse habituelle d'une personne morale œuvrant dans les domaines social, familial et thérapeutique, dûment agréée conformément à la loi du 8 septembre 1998 réglant les relations entre l'État et les organismes œuvrant dans les domaines social, familial et thérapeutique » à laquelle peuvent être adressés le courrier et les documents administratifs, et être signifiés ou notifiés les documents judiciaires en vue de leur transmission effective à leur destinataire.

Si les personnes souhaitant bénéficier d'une adresse de référence ne peuvent indiquer l'adresse d'une personne morale précitée, l'adresse de l'office social territorialement compétent pour la commune, peut constituer l'adresse de référence.

Dans ce contexte, nous aimerions poser les questions suivantes à Monsieur le Ministre de la Famille, des Solidarités, du Vivre ensemble et de l'Accueil et à Monsieur le Ministre des Affaires intérieures :

- Combien de personnes sont actuellement inscrites à une adresse de référence et dans quelles communes ?
- Combien de personnes actuellement inscrites le sont par l'intermédiaire d'associations ASFT ?
- Combien de personnes actuellement inscrites le sont par l'intermédiaire de l'office social compétent pour la commune ?
- Combien de personnes ont bénéficié d'une adresse de référence en 2023 ?
- Combien d'inscriptions avisées positivement par les associations ASFT et les offices sociaux n'ont pas été accordées par le bureau de la population de la commune ? Quelles ont été les raisons de ces refus ?

- Est-ce que Monsieur le Ministre est au courant de différences d'interprétations du droit à une adresse de référence, aussi bien au niveau des administrations communales que des associations ASFT et des offices sociaux ?

- Est-ce qu'une circulaire ministérielle pourra clarifier les rôles des acteurs impliqués dans l'obtention d'une adresse de référence :

- délai maximal de réponse de la part de l'association ASFT ou de l'office social à la personne demandant une adresse de référence
- modèle de certificat à délivrer à la personne et à l'administration communale
- voie de recours en cas d'avis négatif de la part de l'association ASFT ou l'office social, respectivement de l'administration communale ?

Réponse (21/05/2024) de **M. Max Hahn**, Ministre de la Famille, des Solidarités, du Vivre ensemble et de l'Accueil | **M. Léon Gloden**, Ministre des Affaires intérieures | **Mme Stéphanie Obertin**, Ministre de la Digitalisation

Conformément aux dispositions de la loi modifiée du 19 juin 2013 relative à l'identification des personnes physiques, une personne peut s'inscrire à une adresse de référence, soit par le biais d'une personne

morale œuvrant dans les domaines social, familial et thérapeutique, dûment agréée conformément à la loi modifiée du 8 septembre 1998 réglant les relations entre l'État et les organismes œuvrant dans les domaines social, familial et thérapeutique, soit par le biais d'un office social territorialement compétent.

Tel que détaillé dans le Registre national des personnes physiques (RNPP), le nombre de personnes inscrites à une adresse de référence au 1er mai 2024, ventilé par canton, se présentait comme suit :

(tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu).

Du 01/01/2023 au 31/12/2023, 1.215 personnes étaient inscrites à une adresse de référence au RNPP au total.

Dans ce cadre, il y a lieu de préciser que le Ministère de la Famille, des Solidarités, du Vivre ensemble et de l'Accueil (MFSVA) ne dispose pas d'informations sur le nombre de personnes inscrites à une adresse de référence par l'intermédiaire d'associations ASFT.

En ce qui concerne les offices sociaux, 774 dossiers « adresse de référence » étaient actifs en 2023, couvrant 1.056 personnes dont 876 adultes. Au mois d'avril 2024, 543 dossiers d'adresse de référence étaient actifs dans leurs registres. Ces derniers concernaient 680 personnes dont 571 adultes.

Selon les informations à disposition du MFSVA, 68 refus ont été prononcés en 2023 par des offices sociaux, alors que les personnes ne remplissaient pas les conditions de la loi précitée ou parce que les concernés ne se trouvaient factuellement pas sur le territoire de l'office social concerné. À préciser que certains refus étaient également liés à des éléments particuliers, comme par exemple une intervention judiciaire.

Le Gouvernement est conscient de la problématique de différences d'interprétation des dispositions de la loi précitée. Pour cette raison l'accord de coalition 2023-2028 prévoit que « Les dispositions concernant l'adresse de référence dans la loi modifiée du 19 juin 2013 relative à l'identification des personnes physiques seront révisées. Des précisions au niveau du texte législatif s'avèrent nécessaires afin de veiller à une application harmonieuse et cohérente de la loi par les communes et associations, et de garantir ainsi un traitement égalitaire des demandeurs d'une adresse de référence. »

Les questions découlant des différences d'interprétation, tel que le rôle des acteurs impliqués, seront abordées dans le cadre des travaux d'adaptation de la loi susmentionnée.

Interdiction des envois de cadeaux et d'autres aides à destination de la Russie et de la Biélorussie | Question 0607 (15/04/2024) de **M. Fernand Kartheiser** (ADR)

A Russland an am Belarus gétt et vill Mënschen, déi a sozial prekären Émstänn liewen a bis viru Kuerzem vu Leit aus dem Weste materiell a finanziell ënnerstëtzt goufen. Dëst wor eng sozial an humanitär Solidaritéit, déi mat Politick näischt ze dinn hat.

Dofir ass et ëmsou méi verwonnerlech, datt, wéi eis aus gutt informéierte Kreesser zu Ouere komm ass, et net méi méiglech ass, Cadeauen, Liewensmëttel an aner Hëllefsmëttel an de Belarus an a Russland ze schécken.

An deem Kontext hunn ech follgend Froen un den Här Bauseminister:

1. Kann den Här Minister confirméieren, datt et net méi méiglech ass, Cadeauen, Liewensméttel an aner Hëllefsméttel an de Belarus an a Russland ze schécken?

2. Wa jo, awéiwäit war d'Regierung un dëser Decisioun bedeelegt?

3. Ass dru geduecht, fir dës Reegelung aus humanitäre Grënn erëm réckgängeg ze maachen? Wann net, wéi eng Grënn schwätzen dogéint?

Réponse (08/05/2024) de **M. Xavier Bettel**, Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur

EU-Sanktioune si proportionell a suergfältig cibléiert an esou opgesat, fir ongewollte Konsequenze souwäit wéi méiglech ze minimiséieren.

Konsumproduiten a Produkter am Zesammenhang mat Gesondheet, Medikamenter, Liewensméttel a Landwirtschaft si vun den Exportrestriktioune wäitgoend ausgeschloss, bis op eng Rei Luxusproduiten, déi an der Annex XVIII vum Reglement 833/2014 opgezielt sinn, souwäit hire Wäert méi wéi 300 EUR pro Artikel ass (ausser d'Annex gesäit en anere Montant vir).

Dat uewe genannt EU-Reglement gesäit ausserdeem humanitär Exceptiounen fir verschidde Kategorië vu Gidder vir.

Ancienne déponie du Syndicat intercommunal SIDA à Kautenbach | Question 0609 (15/04/2024) de **M. André Bauler** | **M. Luc Emering** (DP)

Virun 30 Joer ass d'Deponie vum fréiere Gemengesyndikat SIDA bei Kautebaach zougemaach ginn. Haut ass den interkommunalen Offallsyndikat SIDEC verantwortlech fir d'Gestioun an d'Sanéierung vun dësem Site.

An deem Kader wollte mir dem Här Minister fir Ëmwelt, Klima a Biodiversitéit folgend Froe stellen:

1. Ginn nach reegelméisseg Kontrollen op dëser aler Deponie duerchgefouert? Wa jo, a wat fir enger Kadenz a wat sinn d'Resultater? Wéi gëtt d'Sickerwaasser aus dësem Deponiekierper opgefaang an entsuergt?

2. Verfüügt den Här Ëmweltminister iwwer genee Informatiounen zum haitegen Zoustand vun der Ofdichtung?

3. Op wat fir engen anere Plazen am Land goufen nach änlech kleng Deponien identifizéiert, a wat kann een iwwer hiren Zoustand soen? Wou gëtt et nach eventuell Risike fir d'Ëmwelt?

Réponse (17/05/2024) de **M. Serge Wilmes**, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité

ad 1. an 2. Et gouf Echanges tëscht dem SIDEC an der Ëmweltverwaltung (AEV), wat d'Desaffectatioun vun dëser Deponie ugeet. D'Basis vun de Gespréicher ass d'Dokument „Antrag zur Überführung der Deponie SIDA in die Stilllegungs- und Nachsorgephase“ vum Juli 2019.

A besotem Dokument gëtt ënner anerem den Zoustand vun der Deponie analyséiert a Moosnamen zur Sécherung projézéiert. Déi lescht Kontrollen a Begeunge goufen am Kader vun deem genannten Dokument gemaach. Déi Etüd huet och d'Sickerwaasser thematiséiert opgrond vun Analysen, déi vun 2001–2018 gemaach goufen. An der Etüd gëtt d'Konklusioun gezunn, dass d'Waasserqualitéit vun der Wolz net duerch d'Deponieofwaasser beaflosst gëtt.

Et soll een och an deem Kontext erwänen, dass déi Deponie säit den 90er Joren inaktiv ass, an domat virun allem nach inert Materialien hei virzefanne sinn.

ad 3. Zu Lëtzebuerg gëtt et 617 bekannten, zoen Deponien. Et handelt sech dobäi ëm al Tippen, déi bis an d'80er Jore respektiv mat Ausname bis an d'90er Joren als „Duerftipp“ fir Hausmüll benotzt goufen. Eng visuell Inspektioun vun all deene Plaze gouf am Joer 2017–2018 vun der AEV a Kollaboratioun mat der Naturverwaltung (ANF) duerchgefouert.

17 vun de 617 Tippe weisen eng Erosioun vun der Uewerfläch op, esou datt et net auszuschléissen ass, datt op verschidde Plazen eng Rei Offäll (haaptsächlech Plastik, Glas a Metall) zum Virschäi komme kënnen. Zum gréissten Deel befanne sech déi besoten Deponien (> 95 %) op Gemengenterrainen, dofir läit den Ënnerhalt vun deene Sitten an der Verantwortung vun de jeeweilige Gemengen. Deementspriedend huet d'AEV Kontakt mat de betraffene Gemengen opgeholl, fir dës Problematik opzeschaffen. Et ass wichteg ze wëssen, datt Uewerflächenerosiounen mat der Zäit progresséiere kënnen, dofir ass eng zweet Bestandsopnam fir 2027 geplangt.

Déi Deponië si säit 30–40 Joer inaktiv an doduerch ass den aktiven Zersetzungprozess och zu ronn 90 % ofgeschloss. Et bleiwe meeschtens just nach Offäll wéi zum Beispill Plastik a Glas am Deponiekierper leien, déi sech nëmme lues zersetzen. Deementspriedend ass net mat enger direkter Gefor fir d'Ëmwelt ze rechnen.

Promotion de l'innovation dans l'agriculture | Question 0610 (15/04/2024) de **Mme Joëlle Welfring** (déi gréng)

D'Ënnerstëtzung vun der Innovatioun an der Landwirtschaft an am Wäibau ass en essenzielle Pilier, fir den nächste Generatiounen vu Landwirt:innen nei a villfältig Méiglechkeete vu Liewensméttelproduktioun opzemaachen, déi souwuel ressourcëschonend wéi och wirtschaftlech sinn. Landwirt:innen a Wënzer:innen brauchen déi néideg Ënnerstëtzung, fir hir innovativ Projetsiddien ze entwéckelen an ëmzesetzen.

Fir d'Innovatioun am landwirtschaftleche Beräich virunzedreien, huet ënnert der viregter Regierung de Landwirtschaftsministère am Juni 2023 eng Kooperatioun mat Luxinnovation lancéiert. Mat der Ënnerstëtzung vun engem Innovatiounsberoder kriéit landwirtschaftlech Betriber soumat e besseren Accès op Wëssen, op technesch a finanziell Ënnerstëtzung, Reseauen asw, an hunn esou och besser Méiglechkeeten, fir innovativ Usätz ze entwéckelen an op hirem Haff ëmzesetzen. Zousätzlech gëtt et eng Kommissioun fir d'Promotioun vun der Innovatioun, der Fuerschung an der Entwécklung vum Agrarsecteur, déi eng Innovatiounsstrategie soll entwéckelen a Rechercheprojete soll aviséieren.

Ënnert dem Agrargesetz gëtt et aktuell dräi Finanzéierungsinstrumenter fir Innovatiouns- a Fuerschungsprojeten an der Landwirtschaft: 1) d'europäesch Innovatiounspartnerschaft, 2) d'allgemeng Fuerschungsbäihëlfele an 3) d'Demonstratiouns- an Ubaoversich.

Laut dem Rapport d'activité vum Landwirtschaftsministère goufen 2023 4 Projeten an der Kategorie „Europäesch Innovatiounspartnerschaft“ ënnerstëtzt, souwéi 9 Rechercheprojeten an 9 Demonstratiounsprojeten.

Fir de Wëssens- an Innovatiounssystem op nationalem Niveau ze verbesseren, gouf zousätzlech op eng extern Berodung zeréckgegraff, déi Recommendationen ausgeschafft huet.

An hirem Regierungsprogramm seet d'Regierung, dass si innovativ Projete weider wëll ënnerstëtzen,

notamment iwwert d'Weiderféiere vun der europäescher Innovatiounspartnerschaft, fir esou innovativ Léisungen op d'Defie vun der Landwirtschaft ze entwéckelen.

An dësem Kontext erluben ech mer, folgend Froen un d'Madamm Minister fir Landwirtschaft, Ernährung a Wäibau ze stellen:

1. Wéi vill Sue sinn an de leschte 5 Joer vum Landwirtschaftsministère an d'Fërderung vun der Innovatioun gefloss iwwert déi 3 jeeweileg Finanzéierungsinstrumenter? Sinn doriwwer eraus nach finanziell Moyenen an d'Fërderung vun der Innovatioun investéiert ginn, a wa jo, wéi vill? Wéi vill vun dese finanzielle Moyenen am Beräich vun der Innovatioun sinn a Projete gefloss, déi d'Zil haten, ressourcëschonend an ëmweltfrëndlech landwirtschaftlech Praktiken ze entwéckelen oder ze fërderen?

2. Wat sinn der Madamm Minister hir Prioritéitsberäicher, fir d'Innovatioun an der Landwirtschaft an dem Wäibau an dëser Legislatur ze fërderen? Begräifen dës z. B. nient innovativen an nohaltege Produktiouns- an Ubaumethoden och d'Veermaartung vun nationale Produkter? Wéi vill finanziell Moyene solle bis 2027 all Joer an d'Stärkung vun der Innovatioun an der Landwirtschaft fléissen, an iwwert wéi eng Budgetartikelen?

Réponse (08/05/2024) de **Mme Martine Hansen**, Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation et de la Viticulture

ad 1. D'Ënnerstëtzung vun der Innovatioun an der Landwirtschaft an am Wäibau ass essentiel, fir och nach an Zukunft kënnen eng modern an nohalteg Landwirtschaft ze garantéieren, an dëst bei engem steigende Liewensméttelbedarf a verännerten Ernierungsgewunnechten an engem Kontext vun Klimawandel. Fir d'Landwirtschaft bei der Bewältegung vun dësen Defien ze ënnerstëtzen, waren am „alen“ Agrargesetz dräi Finanzéierungsinstrumenter fir d'Innovatioun virgesinn.

Iwwert d'Period 2019–2023, huet de Landwirtschaftsministère am Ganze 7.639.612 € Subventiounen ausbezuelet fir d'Fërderung vun Innovatiounsprojeten, wouvu 6.319.293 € a Projete gefloss sinn, déi ausschliesslech d'Zil haten, ressourcëschonend an ëmweltfrëndlech Praktiken ze entwéckelen.

Opgeschlésselt jee no Finanzinstrument:

– Agrargesetz vum 27 Juni 2016

- Artikel 38: 1.096.533 € fir d'Ënnerstëtzung vun den Demonstratiouns- an Ubaoversich
- Artikel 40: 2.281.192 € fir d'Ënnerstëtzung vun den europäeschen Innovatiounspartnerschaften
- Artikel 43: 2.730.034 € fir allgemeng Fuerschungsprojeten.

Dëst mécht also 6.107.759 €, déi aus dem Agrarfong finanzéiert gi sinn.

– Dobäi kommen dann nach:

- 1.216.853 € fir Projeten an de Beräicher Sprézmëtzelreduzéierung a Buedemfruchtbarkeet
  - 180.000 € fir den Opbau vu Wäertschöpfungsketten, 25.000 € fir Bio-Demobetriber a ronn 110.000 € fir verschidden Aktiounen ronderëm Biotortevernich.
- Dëst alles, fir d'Bioprimärproduktioun ze stäerken.

Dëst mécht zesummen 1.531.853 €, déi iwwert Budgetartikele finanzéiert gi sinn.

Doriwwer eraus huet de Landwirtschaftsministère och eng Kollaboratioun mam Fonds national de la recherche lancéiert, fir de Secteur mat thematescher Fuerschung an dräi spezifeschen Themeberäicher ze ënnerstëtzen:

– d'Adaptatioun vun der Lëtzebuurger Landwirtschaft un de Klimawandel
 – den Impakt vu lokale landwirtschaftleche Praktiken op Waasserressourcen
 – den Impakt vu lokale landwirtschaftleche Praktiken op Biodiversitéit an Ökosystem-Service an Agroökosystemer.

Aktuell gi 4 Projeten iwwert dës Kollaboratioun ënnerstëtzt fir d'Period 2023–2026, an en totale Montant vun 2.697.928 €.

Am Laf vun 2023 huet de Landwirtschaftsministère eng Konventioun mat „Luxinnovatioun“ ënnerschriwwen, fir vir- an nogelagert agro-alimentaire Entreprises aus dem Secteur bei der Innovatioun ze ënnerstëtzen. Käschtepunkt fir 2023: 67.800 €.

ad 2. Am aktuellen Agrargesetz ass iwwert den Artikel 70 eng Kommissioun fir d'Promotioun vun der Innovatioun, der Fuerschung an der Entwécklung vum Agrarsektor virgesinn, déi d'Prioritéit fir d'Fuerschung an d'Innovatioun fir d'Landwirtschaft an de Wäibau definéiert.

Aktuell ënnerstëtzt de Landwirtschaftsministère mat senger Politick Fuerschungs- an Innovatiounsprojeten an de follgende Beräicher:

- Adaptatioun un de Klimawandel
- Schutz vun natierleche Waasserressourcen
- Reduktioun vu Pestiziden
- Erhaltung a Promotioun vun der Biodiversitéit
- Protein- an Energieautonomie
- Reduktioun vun der Benetzung vun Antibiotika
- Déiereschutz
- Buedemschutz
- Diversifikatioun vun der Landwirtschaft an Ausbau vun neie Produktiounszeigewegen
- Kreeslafwirtschaft a Wäertschöpfungsketten
- Digitaliséierung an der Landwirtschaft.

Bis 2027 huet de Landwirtschaftsministère 12.815.057 € ageplangt, fir d'Innovatioun ze ënnerstëtzen. Dës finanziell Moyene sollen, nieft de Kollaboratioune mam Fonds national de la recherche a Luxinnovatioun, iwwert d'Artikelen 67, 68 an 69 vum Agrargesetz vum 2. August 2023 ausbezuelt ginn.

.....
Animaux domestiques | Question 0611 (15/04/2024)
 de **M. Marc Goergen** (Piraten)

A menge parlamentaresche Froen N° 3813 an 3927 hat ech op d'Situatioun vun Déierebesëtzer um Wunnmarché opmierksam gemaach, wou et virkënn, dass Locatairë verbuede kréien, fir een Hausdéier an hirer Wunneng ze halen, wann de Proprietär net domadder averstane ass. Bei enger Locatioun kann de Proprietär d'Hale vun engem Hausdéier a senger Wunneng am Mietkontrakt explizit verbidden. A verschiddene Fäll ass et souguer virkomm, dass Persoune mat Assistenzhënn virun de Choix komm sinn, hiren Hond, op Drock vun der Assemblée des propriétaires, mussen ewechzeginn oder aus der Residence ze plënnere.

Déi viereg Regierung hat erkläert, hei net wëllen anzegräifen, fir d'Hale vun Déieren a Wunnenge speziell ze reegelen.

An deem Zesammenhang wëilt ech de Ministere fir Wunnengsbau a fir Famill, Solidaritéit an Integratioun dës Froe stellen:

1. Wäert dës Regierung eppes ënnerhuelen, fir dass Leit mat Hausdéieren um Wunnmarché besser geschützt ginn a falls jo, wéi eng Piste wäert d'Regierung hei aschloen?
 Falls nee, wéi solle Leit, déi wéinst hiren Hausdéiere keng Locatiounswunneng kréien, sech uleeën, fir am

Eeschtfall hiert Hausdéier net ewech mussen ze ginn oder aschléieren ze loossen, well si soss den Daach iwwert dem Kapp verléieren?

2. Kann ee Proprietär och enger Persoun mat enger Beanträchtegung verbidden, fir een Assistenzhonn a senger Wunneng ze halen, bzw. ass dat ee Grond, fir ee Mietkontrakt ze kënnegen?

Réponse (15/05/2024) de **M. Claude Meisch**, Ministère du Logement et de l'Aménagement du territoire | **M. Max Hahn**, Ministère de la Famille, des Solidarités, du Vivre ensemble et de l'Accueil

Am Moment huet d'Regierung net vir, eppes un de besteeënde Gesetzer an deem Beräich ze änneren. E Proprietär vun enger Wunneng huet d'Recht, d'Hale vun Hausdéieren ze verbidden, wann hien seng Wunneng verloungt.

D'Mietgesetz vum 21. September 2006 gesäit net vir, dass d'Hale vun engem Déier – wéi zum Beispill vun engem Assistenzhonn – e Kënnegungsgrond ass. Ob d'Hale vun engem Assistenzhonn an enger verloungter Wunneng als e „motif grave et légitime“ ugesi ka ginn, fir e Mietkontrakt legal ze kënnegen – oder net –, hänkt sécherlech vun den Ëmstänn vum Fall of, a kann nëmme vum zoustännegen Riichter festgestallt ginn.

D'Gesetz vum 22. Juli 2008 iwwert d'Zougängelechkeet vun ëffentlech zugänglechen Aister fir Mënsche mat enger Behënnerung, déi vun Assistenzhënn begleet ginn, bezitt sech eenzeg op Transportmëttel, ëffentlech zugänglech Uerter an Uerter mat kollektivem, ëffentlech oder privatem Notzen, souwéi Uerter, déi eng berufflech, ausbildend oder sozialpädagogesch Tätigkeet erméiglechen. D'Gemeinschaftsraum an enger Residence sinn deemno och vun dësem Gesetz betraff, mat Ausnam vun de Privatraum. Et ass awer wichteg ze betounen, dass d'Behënnerung an der aktueller Gesetzgebung als ee vu siwen Diskriminatiounsmotiver unerkannt ass, opgrond vum Gesetz vum 28. November 2006 iwwert de Prinzip vum der Gläichbehandlung. Zu Lëtzebuerg gouf de „Centre pour l'égalité de traitement – CET“ duerch dat ernimmte Gesetz vum 28. November 2006 geschafen, fir, ënnert anerem, d'Gläichbehandlung vun alle Leitouni Diskriminéierung baséierend op de gesetzlech festgeluechte Motiver ze iwwerwaachen an ze analyséieren.

Wéi schonns an der Äntwert vum deemolege Wunnengsbauminister Henri Kox op d'parlamentaresch Fro N° 3927 vum 24. Mäerz 2021 beschriwwen, gëllen „dës Antidiskriminéierungsreegelen [...]“ och am Kontext vum Zougank zu enger Wunneng“.

.....
Protection des victimes en matière de violences fondées sur le genre | Question 0612 (15/04/2024)
 de **M. Marc Baum** (déi Lénk)

Le rapport de l'association GREVIO, publié en juillet 2023, met le doigt sur certaines données qui manquent au Luxembourg en matière de violences domestiques et sexuelles. Nous vous prions donc de bien vouloir fournir des réponses aux questions suivantes pour que le public puisse se faire une idée plus précise en matière de violences conjugales et sexuelles.

Données sur le divorce dans le contexte de violences conjugales

En fonction de l'article 1007-35 du Nouveau Code de procédure civile, des mesures spécifiques pour le divorce s'appliquent dans un contexte de violences domestiques et/ou conjugales. En l'occurrence, si un conjoint a été condamné pour un fait visé à l'article 250 ou 251 du Code civil et lorsqu'un conjoint a porté

plainte pour un fait visé par les articles 250 et 251 du Code civil, ces mesures spécifiques impliquent alors que le juge aux affaires familiales ne peut pas ordonner de médiation, ni un délai de réflexion en cas de contestation de la rupture.

De plus, en cas d'infractions inscrites dans le Code pénal (telles que les violences sexuelles et les violences domestiques) commises pendant le mariage, les articles 250 et 251 du Code civil impliquent sur demande du conjoint victime des violences à la fois la perte du droit à une pension alimentaire et la perte des avantages matrimoniaux pour le conjoint condamné.

Sur le fond de ces informations, permettez-moi de vous demander, Madame la Ministre de la Justice et Monsieur le Ministre de la Police :

1) Combien de requêtes de divorce en moyenne par année de 2020 à 2023 ont été formulées par les victimes de violences conjugales et/ou domestiques, combien par l'auteur.ice de violences ? Quel est le nombre de femmes parmi les victimes et quel en est le nombre d'hommes ? Quel est le nombre de femmes parmi les auteur.ices et quel en est le nombre d'hommes ?

2) Bien qu'il n'y ait pas d'obligation, combien d'auteurs ou autrices de violences domestiques apparaissent aux audiences de divorce ?

3) Combien de conjoints ont été condamnés pour un/des faits visés à l'article 250 ou 251 du Code civil ? De quel(s) fait(s) s'agissait-il ?

4) Combien de conjoints ont porté plainte pour un/des faits visés à l'article 250 ou 251 du Code civil ? De quel(s) fait(s) s'agissait-il ?

Données sur la mise à l'abri des victimes de violences domestiques fondées sur le genre

La cellule Recherche fugitifs et protection des victimes (RFPV) du Service de police judiciaire assure la protection des victimes de violences domestiques qui ont été exposées à des menaces extrêmes représentant un danger réel et imminent pour leur intégrité physique. D'après les informations fournies dans la réponse commune n° 8277 aux questions parlementaires de Madame l'ex-Députée Nathalie Oberweis, deux victimes de violences domestiques en instance de séparation ont bénéficié de la protection de la cellule.

5) Monsieur le Ministre de la Police et Madame la Ministre de la Justice pourraient-ils dire quels critères exacts déterminent la mise en place de mesures de protection spécifiques ?

D'après nos informations, les gestionnaires du MEGA gèrent des centres d'accueil classiques offrant 166 places dans le cadre du logement urgent et 95 places dans le cadre de logements de deuxième phase, destinées aux femmes victimes de violences domestiques avec ou sans enfants.

L'option du logement d'urgence s'applique d'ailleurs surtout aux victimes qui ne bénéficient pas d'une expulsion leur permettant de rester dans leur domicile, et qui ont par conséquent besoin d'un logement temporaire suite à la séparation de leur partenaire ou suite à un incident de violence. L'option des logements de deuxième phase est destinée aux usagères plus autonomes, suite à leur départ d'un centre d'accueil. Toute femme admise dans un centre d'accueil classique est aussi inscrite sur les listes d'attente des promoteurs de logements sociaux.

6) Dans les centres d'accueil classiques, combien de places sont prévues pour les femmes avec des enfants à charge et combien s'adressent aux femmes

seules ? Combien de femmes seules et combien de femmes avec des enfants à charge se trouvent sur la liste d'attente des centres d'accueil classiques ?

7) Combien de logements de deuxième phase sont disponibles pour des femmes seules et pour des femmes avec des enfants à charge ? Combien de femmes seules et combien de femmes avec des enfants à charge se trouvent sur la liste d'attente des logements de deuxième phase ?

8) Combien de demandes d'accès aux centres d'accueil classiques ont été faites (par année) entre 2020 et 2023 par des femmes seules et par des femmes avec enfants à charge ?

9) Combien de demandes d'accès aux logements de deuxième phase ont été faites (par année) entre 2020 et 2023 par des femmes seules et par des femmes avec enfants à charge ?

10) Quel est le taux d'occupation des logements d'urgence d'une part et des logements de deuxième phase d'autre part ?

11) Combien de femmes seules accueillies dans un premier temps dans un centre d'accueil classique ont ensuite eu accès à un logement de deuxième phase entre 2020 et 2023 ? Combien de femmes avec des enfants à charge ont eu accès à un logement de deuxième phase ?

12) Combien de temps en moyenne ces femmes restent-elles dans leur logement de deuxième phase ?

13) Quel est le temps d'attente pour obtenir une place dans un centre d'accueil classique d'une part et dans un logement de deuxième phase d'autre part, respectivement pour les femmes seules et pour les femmes avec enfants à charge ?

14) Combien de femmes victimes de violences domestiques étant passées par un centre d'accueil sont actuellement inscrites sur la liste d'attente pour les logements sociaux ? Parmi elles, combien ont des enfants à charge ?

15) Quel est le temps d'attente en moyenne pour ces femmes avec et respectivement sans enfants pour accéder à un logement social ?

Frais de justice des victimes en matière de violence domestique et de violence fondée sur le genre | Question 0613 (15/04/2024) de **M. Marc Baum** (déi Lénk)

Avec la loi-cadre « Mesure de protection intégrale contre les violences conjugales », votée en 2004, l'Espagne a mis en place un système de conseil juridique gratuit pour les victimes de violences conjugales ainsi qu'une représentation gratuite par un.e avocat.e de garde et un.e procureur.e spécialisé.e.s dans le domaines des violences domestiques et conjugales. Ces aides juridiques sont assurées durant toutes les procédures administratives et judiciaires directement ou indirectement liées aux violences subies.

Or, selon les dires des ministres de la Justice et de l'Égalité des genres du Gouvernement précédent, il ne serait pas nécessaire d'introduire une aide judiciaire gratuite pour les victimes de violences domestiques et violences basées sur le genre. En effet, selon les ex-ministres compétentes, « le Luxembourg ne connaît pas des frais d'accès à la justice. Les dépenses de justice sont assez faibles et ne constituent de ce fait pas une source de victimisation secondaire » (réponse n° 8277 à la question parlementaire de Nathalie Oberweis).

1) Mesdames les Ministres sont-elles également d'avis que le Luxembourg ne connaît pas de frais

significatifs d'accès à la justice (par exemple les frais d'avocats) qui pourraient constituer une barrière pour des victimes ayant peu de moyens financiers ?

2) Concernant les frais d'avocats, Mesdames les Ministres s'exprimeraient-elles en faveur d'une représentation gratuite par un.e avocat.e des victimes de violences conjugales et domestiques fondées sur le genre ?

3) Combien d'assistances judiciaires accordées entre 2020 et 2023 pour des litiges de violences domestiques fondées sur le genre ont été accordées a) aux auteur.ices de violences et b) aux victimes ?

4) Combien d'hommes et combien de femmes se trouvent parmi les auteur.ice.s de violences ayant obtenu une assistance judiciaire ?

5) Combien d'hommes et combien de femmes se trouvent parmi les victimes ayant obtenu une assistance judiciaire ?

6) Parmi les victimes de violences domestiques qui n'ont pas droit à l'assistance judiciaire, combien ont les moyens d'engager un avocat, et combien n'en ont pas les moyens ?

Selon la réglementation en vigueur, l'auteur.ice de violences domestiques et fondées sur le genre peut également bénéficier d'une assistance judiciaire pour ses procédures, étant précisé que si l'auteur.ice se trouve en détention, l'assistance judiciaire lui est octroyée indépendamment de son revenu, sans préjudice du droit de l'État de demander le remboursement des frais avancés si l'auteur.ice revient à meilleure fortune après sa libération.

7) Madame la Ministre de l'Égalité des genres et de la Diversité n'est-elle pas d'avis que dans un souci d'égalité de traitement, les victimes de violences domestiques devraient avoir accès à une assistance judiciaire gratuite indépendamment de leur revenu, dans la mesure où c'est le cas pour les auteur.ices de violences domestiques se trouvant en détention ?

Madame la Ministre de la Justice et Madame la Ministre de l'Égalité des genres et de la Diversité peuvent-elles m'indiquer :

8) Combien de détenu.e.s pour violences domestiques disposent actuellement d'une assistance judiciaire gratuite, et combien d'assistances judiciaires ont été accordées aux détenu.e.s dans les années 2020-2023 ?

9) Quels sont les nombres d'hommes et de femmes parmi ces détenu.e.s ayant obtenu une assistance judiciaire dans le contexte de violences domestiques ?

Données sur les aides financières et la protection dans le cadre des procédures judiciaires entamées par les victimes de violences fondées sur le genre.

Force est de constater que les victimes de violences fondées sur le genre ne disposent que d'un accès restreint à des aides financières dans le cadre de leurs procédures judiciaires. Concernant en l'occurrence l'accès des victimes de violences fondées sur le genre à l'indemnité à charge de l'État, les conditions d'accès à cette indemnisation telles que définies par la loi modifiée du 12 mars 1984 sont très limitées. En effet, elles dépendent du fait que l'auteur.ice des violences est insolvable ou inconnu.e ; la victime doit notamment avoir subi un dommage corporel ayant entraîné la mort, une incapacité permanente, ou une incapacité totale de travail personnel pendant plus d'un mois. L'attribution de cette indemnité repose de fait sur un préjudice valable qui constitue un trouble grave dans les conditions de vie, ce qui vaut notamment en cas de viol, d'attentat à la pudeur, de traite humaine de mineure.

Partant, je voudrais savoir de la part de Mesdames les Ministres de la Justice et de l'Égalité des genres la réponse aux questions suivantes :

10) Êtes-vous en faveur d'une plus grande accessibilité de l'indemnité à charge de l'État, de telle sorte qu'elle ne dépend plus de l'extrême mise en danger des victimes de violences domestiques et fondées sur le genre ?

11) Combien de personnes ont bénéficié d'une indemnité à charge de l'État au cours des années 2020-2023 et pour quels types de préjudices engagés ?

Position du Gouvernement sur les violences fondées sur le genre | Question 0614 (15/04/2024) de **M. Marc Baum** (déi Lénk)

Le GREVIO, qui a pour mission d'évaluer les mesures d'application de la Convention d'Istanbul par les pays signataires, a émis un certain nombre de critiques et de recommandations pour le Luxembourg.

Ainsi, le GREVIO « constate avec regret qu'il n'existe pas au Luxembourg de définition de la violence fondée sur le genre à l'encontre des femmes et que l'attention portée à toutes les formes de violence à l'encontre des femmes visées par la convention autres que la violence domestique reste limitée, même si le Luxembourg a érigé en infractions pénales certaines formes de violence couvertes par la convention ».

L'ancien Gouvernement et ses ministres compétentes en cette matière préconisaient une approche universaliste de la violence, approche qui faisait abstraction du fait que la majorité des victimes de violences domestiques sont des femmes et que la majorité des auteurs et autrices de violence sont des hommes. Il se dégage également de leur réponse commune n° 8277 aux six questions parlementaires de l'ex-Députée Madame Nathalie Oberweis que les ex-ministres compétentes n'estimaient pas nécessaire de donner une définition légale claire de la violence envers les femmes basée sur le genre. Or le GREVIO recommande « que les autorités luxembourgeoises élargissent le champ d'application des politiques en se fondant sur une approche globale intégrant toutes les formes de violence à l'encontre des femmes visées par la convention », notamment celles qui ont lieu en dehors de la sphère domestique et qui incluent des violences ou dommages de nature physique, sexuelle, psychologique et économique. Le GREVIO salue en effet les efforts qui ont été faits dans le cadre de la lutte contre la violence domestique, mais souligne que la violence envers ces femmes basée sur le genre dépasse ce cadre.

Partant, j'aimerais poser les questions suivantes à Madame la Ministre de l'Égalité des genres ainsi qu'à Madame la Ministre de la Justice :

1) Comment les ministres se positionnent-elles vis-à-vis de ces critiques du GREVIO, et reconnaissent-elles leur bien-fondé ? Vont-elles s'engager en faveur d'une approche plus globale en matière de lutte contre les violences basées sur le genre ?

2) Mesdames les Ministres sont-elles en faveur d'une inscription du féminicide dans le Code pénal ? Je note que, malgré le fait que le CSV, actuellement parti du Gouvernement, avait inscrit cette revendication dans son programme électoral de 2023, l'accord de coalition n'en dit rien.

Dans leur réponse commune n° 8277 à la question parlementaire n° 8275 relative aux nombres de féminicides constatés au Luxembourg, les anciens ministres compétents indiquent qu[e] « il est à noter toutefois que la Police grand-ducale ne fait pas de distinction de genre ou d'origine ethnique dans l'exécution de ses missions, de sorte qu'il n'existe pas

de statistiques sur les féminicides, qui ne constitue d'ailleurs pas une infraction spécifique au sens du Code pénal, ni sur l'origine des personnes déposant plainte ».

3) Mesdames les Ministres sont-elles d'avis ou pas que la prise en compte du genre et de l'origine ethnique s'avère nécessaire dans l'exécution des missions de la police, notamment dans le contexte de l'enregistrement des plaintes et des interventions au domicile dans le contexte de violences domestiques, et également pour déterminer à quel point il est nécessaire de former les stagiaires de la police à agir avec tact et compétence dans des situations qui impliquent des éléments de discrimination ethnique, raciale ou de genre ?

Données sur les formes de violences basées sur le genre

La loi de 2003 sur les violences domestiques prévoit que des données sur la violence domestique, ventilées par sexe, âge et relation entre auteur et victime et indiquant pour chaque rubrique l'existence ou l'absence d'une situation de cohabitation entre l'auteur et la victime, doivent être collectées annuellement. Ces données devraient être complétées par les chiffres collectés par l'Observatoire de l'égalité entre les genres mis en place par le MEGA en 2022. Dans sa réponse commune n° 8277, le Gouvernement précédent était d'avis qu'il ne serait pas nécessaire d'étendre la collecte des données.

Or, le GREVIO indique dans son rapport d'évaluation relatif au Luxembourg que :

« L'Observatoire de l'égalité – pour le moment à l'état de projet pilote – comprenant une section spécifique consacrée à la violence domestique (dans le contexte de la mise en œuvre de la loi de 2003) [...] regroupe des données existantes, mais n'offre pas de données supplémentaires sur les autres formes de violences basées sur le genre. »

De la même manière le GREVIO fait remarquer qu'il n'existe pas de données concernant les enfants exposés aux violences domestiques lorsqu'ils ne sont pas répertoriés en tant que victimes. Il regrette également que les données collectées par la police et la justice en dehors du contexte de la loi de 2003 n'indiquent pas la relation entre auteur et victime et constate l'absence d'information sur le sexe de la victime et le lien entre l'infraction et la victime.

De fait, on constate à l'heure actuelle une absence de données accessibles de la police et de la justice concernant d'autres formes de violence à l'égard des femmes visées par la Convention d'Istanbul : par exemple, les violences sexuelles commises en dehors du contexte de la violence domestique, les mariages forcés, les mutilations génitales féminines, ainsi que le harcèlement moral, le harcèlement sexuel et la violence psychologique, la violence économique, etc.

4) Mesdames les Ministres sont-elles d'avis qu'il faudrait effectivement établir ces données supplémentaires, tel que le recommande le GREVIO, et vont-elles mettre en place les dispositifs nécessaires pour le faire ?

Le GREVIO a formulé en outre des critiques sur le manque de données relatives aux violences fondées sur le genre à l'encontre des femmes. Or le projet de loi n° 8032, votée à la Chambre en mars 2023, introduit une circonstance aggravante générale pour les crimes, délits et contraventions commis en raison d'un mobile fondé sur un ou plusieurs des éléments visés à l'article 454 du Code pénal, et ce en réponse aux recommandations formulées par des instances européennes et internationales. Le manque de données

statistiques par rapport aux crimes de haine au Luxembourg avait notamment été souligné par l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (ci-après « OSCE ») et plus particulièrement par le Bureau des institutions démocratiques et des droits de l'homme (ci-après « BIDDH » ou « ODIHR ») qui assiste les États participants à l'OSCE dans la mise en œuvre de leurs engagements.

Étant donnés les éléments précités, j'aimerais demander à Mesdames les Ministres :

5) Est-ce que vous vous comptez élargir la collecte de données du rapport « Violence » aux formes spécifiques de violences tombant sous les dispositions de l'article 454 du Code pénal ?

Le rapport « Violence » du comité de coopération décrit le statut professionnel des victimes majeures suivies par le SAVVD. En 2022, 48 % des victimes étaient engagées en tant que salariées, 13 % recevaient un revenu de remplacement et 10 % étaient sans revenus. Dans le contexte de la question parlementaire n° 8273, Madame Oberweis avait demandé d'avantage d'informations sur la situation économique des victimes de violences domestiques et son impact sur le pouvoir de décision de quitter une relation violente ou de retourner chez un partenaire violent. Or, il s'avère que le SAVVD se limite à saisir des données par rapport au statut professionnel de leurs usagers, sans pour autant collecter des informations salariales détaillées des personnes prises en charge. Ainsi, il n'est à ce stade pas possible de déterminer de manière précise le lien entre le niveau de salaire d'une victime suivie par le SAVVD et sa décision de quitter une relation violente ou de retourner chez un partenaire violent.

6) Partant, Mesdames les Ministres ont-elles l'intention d'élargir le champ de la saisie de données par le SAVVD en incluant les informations concernant le revenu des personnes prises en charge par le service ?

Réponse (15/05/2024) de Mme Yuriko Backes, Ministre de l'Égalité des genres et de la Diversité | Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice

Les trois questions parlementaires n° 0612, 0613 et 0614 concernent le sujet de la violence fondée sur le genre et présentent des recoupements. Dans un esprit de coordination et d'une meilleure lisibilité, il a été décidé de formuler une réponse commune et consolidée et de renvoyer aussi aux réponses aux questions parlementaires, n° 8272, 8273, 8274, 8275, 8276 et 8277, qui fournissent des éléments de réponse soulevés dans les questions n° 0612, 0613 et 0614.

La violence domestique et la violence fondée sur le genre représentent une réalité au Luxembourg. Des personnes de tout genre, majeures et mineures, dans toute leur diversité subissent des violences physiques, psychiques, sexuelles ou verbales dans leur vie quotidienne, à l'école, au travail et dans leur famille. La lutte contre ce fléau sociétal est une priorité pour les ministères respectifs et le Gouvernement entier.

Le site violence.lu renseigne d'ailleurs sur les différentes formes de violence fondées sur le genre et propose aussi des définitions pour les types de violence couverts par la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique (ci-après la Convention d'Istanbul) et les dispositions légales en vigueur au Luxembourg. Ce site offre aussi des informations sur le réseau national des acteur-ices prenant en charge les victimes et auteur-es de violences.

Le Luxembourg ne part pas de zéro, mais a mis sur pied bien avant la ratification de la Convention d'Istanbul en 2018, un dispositif législatif et procédural performant au profit des victimes de la violence fondée sur le genre, dont notamment celui relatif à la violence domestique. Ce dernier mise sur une approche globale et multidimensionnelle centrée sur la prise en charge des victimes, la responsabilisation et la sanction des auteur-es et la sensibilisation de la société.

Les gestionnaires conventionnés avec le Ministère de l'Égalité des genres et de la Diversité (ci-après MEGA) offrent à cet égard une assistance sociale intégrale et une prise en charge psychosociale pour les victimes de violences et des personnes en détresse. Ils gèrent aux côtés de leurs centres de consultations des structures d'accueil offrant un logement d'urgence aux victimes avec ou sans enfants et des logements de deuxième phase qui peuvent accueillir des usager-es plus autonomes avec ou sans enfants à la suite de leur départ d'une structure d'accueil. Une option qui s'applique surtout à des situations où l'auteur-e n'est pas expulsé-e de son domicile et où la victime et le reste de la famille ne peuvent par conséquent pas rester dans leur environnement habituel. Dans ce contexte, il est pourtant important de rappeler que toute personne, dont notamment des femmes victimes de violence, admise dans une structure d'accueil est aussi inscrite sur les listes d'attente des promoteurs de logements sociaux, étant donné que l'accueil dans un foyer ou un appartement géré par un des gestionnaires doit toujours être une mesure temporaire et l'autonomisation des victimes doit rester le principal objectif.

En ce qui concerne le public cible accueilli dans les différentes structures d'accueil et les critères d'attribution des différentes formes de logements aux femmes inscrites sur la liste d'attente, il convient de préciser que :

– 66 femmes, dont 80 % de femmes avec enfants et 20 % de femmes seules, figurent actuellement sur la liste d'attente, en vue d'une admission dans un foyer pour femmes. En tout 80 enfants ont été enregistrés pour accompagner leurs mères dans une structure d'accueil. Vu le haut niveau de fluctuation dans les structures, cette liste ne donne toutefois qu'une vue instantanée de la situation.

– La liste d'attente communément gérée par les gestionnaires Femmes en détresse, Fondation Pro Familia, Fondation Maison de la porte ouverte et le Conseil national des femmes, inclut toute femme en détresse indépendamment du fait si elle a des enfants ou pas. Actuellement, 43 demandes concernent la violence domestique, 10 demandes sont liées à la grossesse et 13 concernent des difficultés sociales liées au logement.

– L'attribution de logements est faite au cas par cas et selon les disponibilités de chambres. Elle se base sur différents critères comme l'urgence de la situation, le niveau de risque pour les femmes, le type d'encadrement nécessaire pour stabiliser et assister une victime, ainsi que le délai d'attente. Vu le fait que le taux d'occupation des structures et logements disponibles varie entre 85 et 95 %, il n'est pas possible de réserver des places pour des femmes avec des enfants à charge ou des femmes seules dans les structures. Toutefois, il convient de souligner que les différentes structures disposent des chambres adaptées pour l'accueil de familles, de femmes seules ou des personnes à mobilité réduite et quelques chambres pour des situations d'urgence. Le transfert d'une personne d'un centre d'accueil dans un logement de deuxième phase ou un logement mis à disposition

par un bailleur social dépend à nouveau du degré d'autonomie des personnes encadrées et de la disponibilité des logements. La durée de séjour dans les structures d'accueil varie de quelques semaines à plusieurs mois, la moyenne d'un séjour dans un centre d'accueil classique étant en moyenne de cinq à six mois. Il existe aussi des situations où des femmes restent plus d'une année dans un centre d'accueil, faute d'alternatives de logements. Les séjours dans des structures de deuxième phase sont plus longs et peuvent s'étendre jusqu'à trois ans, dans des cas exceptionnels jusqu'à cinq ans.

Pour de plus amples détails sur le nombre de logements et les modalités de la prise en charge de femmes en détresse avec une priorité pour des victimes de violence domestique, il est renvoyé à la réponse à la question parlementaire n° 8273.

Si le Luxembourg dispose, en effet, déjà depuis plus de vingt ans d'un mécanisme proactif et évolutif de prévention et de lutte contre la violence offrant une assistance de qualité à toute personne victime de violence domestique, le Gouvernement est conscient du fait que la prise en charge des autres formes de violence fondées sur le genre doit être renforcée davantage.

Dans ce contexte, la Convention d'Istanbul et les recommandations du Groupe d'experts sur la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique (ci-après GREVIO) du Conseil d'Europe servent, entre autres, comme un fil directeur pour renforcer et adapter le dispositif national. Une ambition qui est aussi reflétée au niveau du programme gouvernemental qui prévoit la mise en place de projets et initiatives concrets renforçant le dispositif de lutte et de prévention contre toute forme de violence couverte par la Convention d'Istanbul. Ainsi, le MEGA a été mandaté :

- de coordonner en concertation avec d'autres ministères et acteurs-ices de terrain les travaux de rédaction du premier Plan d'action national « Violences fondées sur le genre » qui se basera sur les quatre piliers prévention, protection, poursuites et politiques intégrées de la Convention d'Istanbul.

À cette fin, le MEGA a lancé un processus de consultation qui permettra de faire un état des lieux des priorités et de sonder les propositions et recommandations du terrain pour définir ainsi les priorités opérationnelles pour le renforcement du dispositif de lutte contre la violence fondée sur le genre.

C'est dans le contexte de l'élaboration de ce plan que les recommandations du GREVIO seront analysées et le cas échéant mises en œuvre pour renforcer et adapter la prise en charge des victimes, ainsi que pour améliorer la prévention et la collecte des données.

Le principe directeur en matière de collecte de données est que toute donnée essentielle pour l'évaluation de la prévalence des différentes formes de violence et pour l'exécution des missions des acteurs-ices intervenants-es dans la chaîne d'intervention est recueillie par les partenaires de terrain ou directement dans l'interaction avec les victimes. Il importe de trouver un juste équilibre entre le besoin d'information et la charge administrative qui en découle pour les partenaires de terrain, pour lesquels la prise en charge des personnes en détresse doit rester une priorité absolue.

- Par rapport au recueil des informations salariales des usagers-ères du Service d'assistance aux victimes de violence domestique (ci-après SAVVD), il est renvoyé à la réponse à la question parlementaire n° 8273, qui a rappelé que ce service se limite à saisir

des données par rapport au statut professionnel de leurs usagers-ères, sans pour autant collecter des informations salariales détaillées.

Toute victime de violence domestique prise en charge par le SAVVD reçoit un encadrement et une assistance professionnelle et personnalisée qui répond à ses besoins et attentes. Une telle prise en charge inclut un encadrement psychosocial, une assistance dans des démarches administratives et judiciaires et un soutien dans l'orientation vers un foyer pour femmes en détresse. Cette assistance est organisée et adaptée en fonction de la situation personnelle, – y compris la situation financière et économique –, et les attentes de la victime.

Pour le Gouvernement, il est important que toute victime reçoive une assistance indépendamment de son statut social, son état civil, sa situation économique et indépendamment du dépôt d'une plainte pénale ou non. Rendre assistance à une personne en détresse reste toujours au centre de l'intérêt de tous les gestionnaires. Dans ce contexte, il convient de souligner que cette prise en charge prévoit aussi une analyse de risques et la mise en place d'éventuelles mesures de protection spécifiques.

- Quant aux cas à risque, une collaboration étroite est mise en place entre les différent-es acteur-ices intervenant dans la chaîne d'intervention en matière de violence domestique. L'appréciation de la gravité d'un dossier se fait au cas par cas par le substitut du parquet qui centralise tous les procès-verbaux en relation avec un couple ou une famille.

Le substitut dispose de sources d'informations diverses, telles que les antécédents judiciaires des parties, les procès-verbaux et rapports de police, les plaintes directes des victimes, les rapports d'enquête sociale et d'autres informations pouvant être contenues dans le dossier de protection de la jeunesse ainsi que, en cas de procédure d'expulsion, les retours d'information légalement prévus des associations prenant en charge les auteur-es/victimes de violence domestique.

Le service SAVVD prend en charge les victimes de violence domestique ensemble avec le PSYea (Service pour enfants et adolescents de l'association Femmes en détresse) ainsi que le service ALTERNATIVES de la Fondation Pro Familia (pour les enfants uniquement). Le SAVVD informe le parquet de chaque victime (prise de contact, suivi) et le PSYea et la Fondation Pro Familia informent le parquet en cas de danger pour les enfants. Le SAVVD a également la possibilité de faire une analyse DyRIAS (Dynamic Risk Assessments Systems), un programme scientifique d'analyse de risque, du risque émanant de l'auteur-e sur base d'une série d'indicateurs.

En fonction des informations reçues et en cas de menace supposée grave, le parquet a recours à la cellule protection des victimes du Service de police judiciaire pour analyser le dossier et mettre en place des mesures de protection.

- Par rapport au recueil des données sur le divorce dans le contexte de violences domestiques, il convient de noter que l'article 250 du Code civil dispose que le conjoint condamné par une décision ayant acquis force de chose jugée pour une infraction énumérée par cet article commise pendant le mariage à l'égard de l'autre conjoint ou d'un enfant vivant au même foyer, perd tout droit à une pension alimentaire. Parmi la liste d'infractions, on retrouve notamment l'accomplissement d'un acte à caractère sexuel sur une personne non consentante, le viol, et l'homicide. La tentative de commettre les mêmes infractions entraîne aussi la perte de tout droit à une

pension alimentaire. S'y ajoute encore les tentatives de commettre les infractions prévues par les articles 401, 403, 404 et 405 du Code pénal. L'autre conjoint doit en faire la demande.

L'article 251 du Code civil prévoit pour les mêmes infractions énumérées par l'article 250 du Code civil la perte par le conjoint condamné des avantages matrimoniaux que l'autre conjoint lui avait donnés. La tentative de commettre les mêmes infractions énumérées par l'article 250 du Code civil entraîne aussi la perte des avantages matrimoniaux. À l'instar de l'article 250 du Code civil, l'autre conjoint doit en faire la demande.

Veillez trouver ci-dessous les tableaux reprenant le nombre d'applications des articles 250 et 251 du Code civil :

(tableaux à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

Concernant les questions soulevées par rapport aux frais à charge de la victime, tel qu'il a déjà été énoncé dans la réponse commune aux questions parlementaires n° 8272 à 8277, il convient de rappeler que l'article 238 du Nouveau Code de procédure civile dispose que « toute partie qui succombera sera condamnée aux dépens [...] ». Le tribunal ne peut déroger à cette règle que par une décision spéciale et motivée. La condamnation de la partie succombante aux dépens intervient obligatoirement et d'office. En application du présent article, les auteur-es de violences sont, lorsqu'ils/elles succombent en justice, condamnés-es à payer les dépens de justice.

Contrairement à d'autres pays membres de l'Union européenne, le Luxembourg ne connaît pas de frais d'accès à la justice. Les dépens de justice sont assez faibles et ne constituent de ce fait pas une source de victimisation secondaire.

Les frais d'avocat ne font pas partie des dépens de justice. Par principe, chacune des parties au litige doit assumer seule la charge des honoraires de son avocat. Les honoraires d'avocat qu'une partie a dû exposer pour faire valoir ses droits peuvent toutefois constituer un préjudice réparable au titre de la responsabilité civile de droit commun. Les victimes de violences domestiques peuvent demander au tribunal l'attribution de dommages-intérêts au titre d'une faute commise par l'adversaire dans le cadre de l'introduction ou du déroulement d'une instance.

Parallèlement, les victimes de violence domestique et de violence fondée sur le genre ont, comme toute victime d'infraction, le droit de bénéficier d'une assistance judiciaire dans le cadre de leur constitution de partie civile sans condition de résidence au Luxembourg et quelle que soit leur nationalité. La condition de ressources insuffisantes doit néanmoins être remplie. Une loi du 7 août 2023 a introduit l'assistance judiciaire partielle afin que les justiciables à revenus modestes, mais quelque peu supérieurs au REVIS (revenu d'inclusion sociale), puissent bénéficier de l'assistance judiciaire à hauteur de 50 % respectivement 25 %.

En outre, il existe le service d'accueil et d'information juridique localisé respectivement dans les locaux de la Cité judiciaire à Luxembourg et du Palais de justice à Diekirch. Ce service est tenu par des agents désignés par le Parquet général ainsi que des avocats désignés à cet effet par les barreaux de Luxembourg et de Diekirch, qui peuvent réorienter les victimes qui n'ont pas d'avocat vers les services compétents respectivement, en ce qui concerne les avocats, fournir des conseils juridiques gratuits en fonction des besoins spécifiques de la victime. Dans ce contexte, il convient encore de relever qu'il existe également

des permanences spécifiques tenues à la Cité judiciaire pour les personnes ayant besoin de conseils en matière de droit de la famille (Service d'information juridique « Droit de la famille »), par exemple en ce qui concerne les divorces et séparations, les violences domestiques, la filiation et l'autorité parentale ainsi que les abus sexuels.

En conclusion, les victimes disposent à l'heure actuelle de plusieurs possibilités pour se voir fournir des conseils ou une assistance juridiques gratuits ou à faible coût.

Concernant les chiffres demandés au sujet des assistances judiciaires octroyées en matière de violence domestique, aucune différenciation n'est faite par le Barreau de Luxembourg en matière civile entre les victimes et les accusés de violence domestique, ni selon le sexe ou le statut de détenu du demandeur, dans le cadre du traitement des demandes d'assistance judiciaire.

– En 2020, vingt-cinq (25) assistances judiciaires ont été accordées pour des litiges de violences domestiques, sur un total de 4.028 dossiers accordés au cours de l'année civile 2020.

– En 2021, vingt-sept (27) assistances judiciaires ont été accordées pour des litiges de violences domestiques, sur un total de 4.306 dossiers accordés au cours de l'année civile 2021.

– En 2022, dix-sept (17) assistances judiciaires ont été accordées pour des litiges de violences domestiques, sur un total de 5.062 dossiers accordés au cours de l'année civile 2022.

– En 2023, vingt-neuf (29) assistances judiciaires ont été accordées pour des litiges de violences domestiques, sur un total de 5.325 dossiers accordés au cours de l'année civile 2023.

Il n'existe pas non plus de statistiques permettant de déterminer si un demandeur s'étant vu refuser l'assistance judiciaire dispose de moyens suffisants pour engager un avocat ou non.

Enfin, concernant l'indemnité octroyée par l'État en application de la loi du 12 mars 1984 relative à l'indemnisation de certaines victimes de dommages corporels résultant d'une infraction et à la répression de l'insolvabilité frauduleuse, il convient de rappeler que cette indemnité est octroyée à la victime seulement à titre subsidiaire, lorsque celle-ci ne peut pas obtenir une indemnisation de son préjudice à un titre quelconque, notamment lorsque que l'auteur-e de violence domestique est insolvable ou inconnu-e. La victime doit notamment avoir subi un dommage corporel ayant entraîné la mort, une incapacité permanente ou une incapacité totale de travail personnel pendant plus d'un mois.

Le préjudice doit consister en un trouble grave dans les conditions de vie et ce trouble est présumé lorsque la personne a été victime d'un viol ou d'un attentat à la pudeur, et lorsque la personne mineure a été victime de la traite des êtres humains.

La question de l'opportunité d'un allègement de ces conditions fera l'objet d'une analyse plus approfondie.

Les chiffres qui suivent se réfèrent tant aux hommes qu'aux femmes victimes, alors que la législation luxembourgeoise sur la violence domestique ainsi que sur la violence sexuelle ne fait pas de différence selon le sexe de la victime.

Les données se rapportent aux demandes formulées et aux indemnisations octroyées (provisions incluses) pendant les années 2020 à 2023. Il en résulte que certaines demandes étant p. ex. recensées en 2023 peuvent avoir fait l'objet d'une décision après l'année

2023. Inversement, une indemnisation octroyée en 2020 peut provenir d'une demande introduite avant 2020. De plus, certaines demandes ont été rejetées étant donné qu'elles ne remplissaient pas les conditions de l'article 1er de la loi du 12 mars 1984 précitée.

Les préjudices indemnisés sont le préjudice corporel, le préjudice moral et le préjudice matériel, étant précisé que ce dernier n'est indemnisé qu'à la condition qu'un préjudice corporel ou moral ait été retenu et que le lien de causalité entre le préjudice matériel et l'infraction soit établi. Dans quelques cas, des victimes par ricochet ont été indemnisées pour perte d'un être cher ou pour vue de la souffrance d'un être cher.

Nombre total de demandes

- 2020 : 18
- 2021 : 3
- 2022 : 7
- 2023 : 13

Nombre total de victimes ayant obtenu une indemnisation

- 2020 : 14
- 2021 : 1
- 2022 : 5
- 2023 : 5

– Par rapport à la mise en place d'une approche plus globale en matière de lutte contre les violences fondées sur le genre, telle que recommandée par le GREVIO, il est à souligner que le MEGA est en étroite collaboration avec le Ministère de la Justice, le Ministère de la Santé et de la Sécurité sociale et le Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse, pour élaborer un concept d'une structure d'accueil nationale pour toute victime de violence ouverte 24 heures sur 24 et 7 jours sur 7. Cette structure offrira une prise en charge globale et centralisée et sera soutenue par des services spécialisés en fonction du type de violence et de la situation personnelle de la victime et de ses demandes.

– En ce qui concerne le féminicide, il convient de souligner que le Luxembourg a un dispositif permettant une prise en compte juridique du féminicide.

Même s'il n'existe pas de définition spécifique du « féminicide » au niveau du Code pénal luxembourgeois, une protection légale pour toute victime en la matière est d'ores et déjà assurée par le biais de l'article 80 du Code pénal, introduit par la loi 28 mars 2023, qui prévoit une circonstance aggravante générale pour les crimes et délits commis en raison d'un mobile fondé sur un motif de discrimination prévu à l'article 454⁴ du Code pénal. Cette approche assure la prise en compte juridique du féminicide, en permettant aux juridictions de retenir qu'une personne a été tuée ou blessée en raison de son sexe, ce qui peut résulter en une aggravation de la peine des infractions étant punies d'une réclusion à temps, dont les coups et blessures volontaires.

De plus, cette approche respecte aussi un principe important en matière d'égalité, à savoir l'égalité de traitement en n'introduisant aucune hiérarchisation entre les 18 motifs de discrimination reconnus au Luxembourg.

⁴ « Constitue une discrimination toute distinction opérée entre les personnes physiques à raison de leur origine, de leur couleur de peau, de leur sexe, de leur orientation sexuelle, de leur changement de sexe, de leur identité de genre, de leur situation de famille, de leur âge, de leur état de santé, de leur handicap, de leurs mœurs, de leurs opinions politiques ou philosophiques, de leurs activités syndicales, de leur appartenance ou de leur non-appartenance, vraie ou supposée, à une ethnie, une nation, une race ou une religion déterminée. »

Bien que le féminicide puisse aujourd'hui déjà être poursuivi au Luxembourg, le Gouvernement évalue l'application de cette loi et fera au besoin des adaptations, tel qu'il est annoncé dans l'accord de coalition.

Délinquance juvénile | Question 0615 (16/04/2024) de M. André Bauler (DP)

Les médias nous informent que, dans de nombreuses villes françaises, la délinquance juvénile est en train d'exploser. Ce phénomène, qui ne semble plus être une manifestation marginale en Europe, touche également l'Allemagne qui vient de présenter récemment des statistiques inquiétantes en la matière.

Dans ce contexte, j'aimerais poser les questions suivantes à Madame la Ministre de la Justice et à Monsieur le Ministre des Affaires intérieures :

1) Madame et Monsieur les Ministres peuvent-ils dresser un bilan sommaire de la délinquance juvénile au Luxembourg depuis l'an 2019 en présentant une analyse des crimes et délits constatés par les autorités policières ? Quelles sont les régions de notre pays les plus touchées par cette problématique ?

2) Madame et Monsieur les Ministres peuvent-ils informer sur les caractéristiques et le champ d'action des bandes juvéniles ?

Réponse (15/05/2024) de Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | M. Léon Gloden, Ministre des Affaires intérieures

ad 1) Les statistiques policières disponibles ne permettent pas de comparer, pour différentes catégories d'infractions, le nombre d'auteurs mis en rapport avec une infraction par les différentes unités de police (auteurs identifiés). Ces statistiques permettent cependant de dégager les tendances reprises ci-dessous.

Notons tout d'abord qu'en termes de statistiques, l'année 2020 est à considérer comme « exceptionnelle » alors que la crise sanitaire liée au Covid-19 et les restrictions de mouvement de la population ont donné lieu à un nombre historiquement bas d'infractions en règle générale.

Entre 2019 et 2023, 13 % des auteurs d'infractions contre les biens étaient des mineurs. Cette catégorie comprend principalement les cambriolages, les autres vols (sans violence), les vols liés aux véhicules et les infractions de vandalisme. Sur cette même période, on constate que la proportion d'auteurs mineurs par rapport à l'ensemble des auteurs reste pratiquement inchangée. Il y a certes une augmentation du nombre d'auteurs mineurs sur la période (de 941 en 2019 à 1.734 en 2023), mais la progression est sensiblement la même si l'on considère l'ensemble des auteurs d'infractions identifiés sous cette catégorie (de 7.157 en 2019 à 12.793 en 2023).

Dans la catégorie des vols avec violence les statistiques montrent une progression assez nette dans l'implication des mineurs. Alors qu'en 2019, les auteurs mineurs représentaient 35 % de cette catégorie, en 2023, cette proportion est passée à 41 %. En termes de chiffres, le nombre d'auteurs mineurs de cette catégorie progresse de 126 en 2019 à 226 en 2023. Par contre, nous constatons également une nuance dans cette progression, à savoir que d'un côté, une progression marquée est constatée pour la sous-catégorie des infractions de vols avec violence et menace (213 auteurs mineurs en 2023, soit 44 % de l'ensemble des auteurs de cette catégorie) alors que pour les vols avec menace et armes, le nombre de mineurs impliqués est en baisse quasi constante pour ne représenter plus que 18 % des auteurs de cette sous-catégorie (13 auteurs en 2023).

Dans la catégorie des violences envers les personnes, on constate que la proportion des auteurs mineurs par rapport à l'ensemble des auteurs est quasiment stable depuis 2019 de sorte que les auteurs mineurs représentent approximativement 10 % de cette catégorie. Le nombre d'auteurs mineurs de cette catégorie progresse de 44 % par rapport à 2019 (de 494 en 2019 à 712 en 2023), la somme des auteurs identifiés dans cette catégorie progresse elle de 27 % sur cette même période (de 6.177 en 2019 à 7.931 en 2023).

Dans la catégorie des autres infractions contre les personnes, qui comprend notamment les menaces et les injures, les auteurs mineurs représentent approximativement 11 % de cette catégorie. C'est également dans cette catégorie que l'on constate la plus forte progression du nombre d'auteurs mineurs. En effet, alors qu'en 2019, seuls 121 mineurs avaient été identifiés comme auteurs sous cette infraction, ce chiffre est passé à 355 en 2023, soit une progression de presque 200 %. Sur la même période, le nombre total d'auteurs identifiés pour des faits de menaces a augmenté de 50 % pour passer de 2.073 auteurs en 2019 à 3.109 auteurs en 2023.

Enfin, pour la catégorie des « affaires de drogue », qui comprend aussi bien les auteurs de détention, d'usage et de trafic de stupéfiants, le chiffre des auteurs mineurs a augmenté en 2023 pour passer de 561 auteurs identifiés en 2022 à 664 pour 2023. Aussi, la part des auteurs mineurs dans l'ensemble des auteurs concernés par cette catégorie est en évolution quasi constante. Alors que cette proportion n'était que de 9,8 % en 2019, elle représente actuellement 16,6 %.

Concernant les données des autorités judiciaires, de manière préliminaire, il convient de noter que les données contenues dans le système informatique des autorités judiciaires permettant de suivre le déroulement d'une affaire (« JU-CHA ») ne permettent pas de présenter uniquement les chiffres relatifs aux mineurs ayant commis une infraction pénale. En effet, le nombre des procès-verbaux mentionnés par les autorités judiciaires ci-dessous se rapportent aux procès-verbaux traités par les départements Jeunesse des parquets de Luxembourg et de Diekirch de manière générale (mineurs délinquants et mineurs en danger/victimes de négligence ou maltraitance).

Toutefois, les chiffres fournis ci-dessous ne comprennent pas les dossiers contenant des mineurs victimes d'infractions pour lesquels aucune mesure au titre de la protection de la jeunesse ou à l'aide à l'enfance n'a été nécessaire au vu de la situation.

Au sein de l'arrondissement de Luxembourg, le nombre de procès-verbaux recensés et mettant en cause des mineurs (mineurs auteurs et mineurs victimes qui ont été pris en charge au titre de la protection de la jeunesse et de l'aide à l'enfance) en 2019 était de 2.221, en 2022 de 2.517 et il est passé en 2023 à 3.081.

Au sein de l'arrondissement de Diekirch, le nombre de procès-verbaux recensés et mettant en cause des mineurs (mineurs auteurs et mineurs victimes qui ont été pris en charge au titre de la protection de la jeunesse et de l'aide à l'enfance) en 2019 était de 396, en 2022 de 1.015 et il est passé en 2023 à 1.431.

L'on peut constater qu'il y a eu une augmentation plus importante de procès-verbaux entrés au Parquet de Diekirch que celle identifiée pour le Parquet de Luxembourg. Toutefois, cette augmentation est à nuancer, étant donné qu'elle semble être due à une différence d'encodage des procès-verbaux dans le système informatique utilisé par les autorités judiciaires de Diekirch. En effet, les procès-verbaux successifs qui rentrent au Parquet de Diekirch dans

le cadre d'une même affaire sont enregistrés séparément (procès-verbal de base, de fouille, de saisie, etc.), alors qu'au Parquet de Luxembourg, les procès-verbaux relatifs aux fouilles et saisies sont joints aux procès-verbaux de base et enregistrés comme un seul procès-verbal.

De plus, concernant les deux parquets, un procès-verbal ne concerne pas nécessairement un seul mineur, mais assez souvent les faits peuvent être commis en bande.

Toutefois, bien que les chiffres ci-dessus se rapportent aux procès-verbaux relatifs tant à des mineurs ayant commis une infraction qu'à des mineurs victimes pris en charge au titre de la protection de la jeunesse ou de l'aide à l'enfance, les mineurs auteurs d'infractions représentent la majeure partie de ces procès-verbaux.

En additionnant les chiffres du Parquet de Luxembourg et du Parquet de Diekirch, il appert que les procès-verbaux liés à des infractions en relation avec des mineurs et traités par le département Jeunesse des deux parquets a augmenté de plus de 72 % de 2019 (2.221 + 396 = 2.617) à 2023 (3.081 + 1.431 = 4.512).

Enfin, il convient également de relever que l'augmentation des procès-verbaux est également à relativiser en raison de l'augmentation de la population, et de l'augmentation des signalements effectués auprès des parquets.

Au vu de ce qui précède, bien que l'augmentation de 72 % ne concerne pas uniquement les procès-verbaux relatifs à des mineurs auteurs d'infractions, mais également ceux relatifs à des mineurs victimes pris en charge au titre de la protection de la jeunesse ou de l'aide à l'enfance, et doit être relativisée en raison d'autres facteurs, il est avéré que la délinquance juvénile a nettement augmenté, surtout depuis les années 2022 et 2023.

Une augmentation de la propension à la violence parmi les mineurs et la population générale a également été constatée par les autorités judiciaires et policières.

ad 2) Depuis longtemps déjà, notre pays connaît l'existence de groupes de mineurs qui se fréquentent sur la base d'un point commun (par exemple une origine ou un intérêt communs) et qui se donnent une identité commune sur la base de cette caractéristique. Ainsi, depuis quelques années, certains de ces groupes ont donné un nom à leur identité, souvent basé sur le code postal d'une certaine rue ou le nom d'un quartier auquel les jeunes s'identifient et qu'ils communiquent publiquement, le plus souvent à l'aide des médias sociaux. Ces groupes n'apparaissent toutefois pas ensemble dans l'espace public dans le but de commettre des infractions, de sorte que l'on ne peut pas parler de bandes de jeunes délinquants.

Cependant, il arrive de temps en temps et à intervalles plus ou moins longs que des mineurs, qui se sont déjà fait remarquer auparavant, se réunissent et passent spontanément à des actes de violence (comme par exemple le « racketing »). L'expérience montre que ces incidents se produisent plutôt durant les mois d'été.

Les mineurs qui participent aux actes décrits ci-dessus ne sont pas constamment les mêmes et ces actes sont souvent limités dans le temps, ce qui constitue un argument supplémentaire contre la thèse de l'existence de bandes de jeunes.

Même si, jusqu'à présent, les services de police ne constatent pas de situations similaires à celles évoquées dans la question parlementaire se référant aux pays limitrophes, le domaine de la délinquance juvénile est surveillé de près afin de pouvoir identifier à

temps d'éventuels développements dans le domaine des « bandes de jeunes », dans le but de pouvoir prendre le cas échéant les mesures nécessaires le plus rapidement possible.

La police réitère son constat, qu'on ne peut pas parler de l'existence de bandes de jeunes dans notre pays, tel que notamment indiqué dans la réponse à la question parlementaire n° 5752 du 11 février 2021. Il n'est donc pas possible de fournir des informations sur les caractéristiques ou le domaine d'activité de telles bandes.

Urgences pédiatriques | Question 0616
(16/04/2024) de **Mme Alexandra Schoos** (ADR)

Zënter Ufank Februar huet den CHdN (Ettelbréck) och e Service fir d'Pediatrie („Urgences pédiatriques“: <https://sante.public.lu/fr/actualites/2024/01/chdn-pediatrie-urgences.html>). Allerdéngs mussen Kanner, déi mat enger Ambulanz kommen, Kanner mat schlëmme Krankheeten, déi eng Hospitalisatioun verlaangen, Kanner a Liewensgefor oder Kanner, déi psychiatresch Hëllef brauchen, nach ëmmer an d'KannerKlinik vum CHL fueren.

An dësem Kontext géing ech der Madamm Gesondheitsminister gär follgend Froe stellen:

1. Wéi vill Kanner sinn zënter der Erëffnung vun der Pediatrie zu Ettelbréck scho versuergt ginn? Wat ass déi duerchschnittlech Unzuel u Kanner, déi pro Dag an d'Pediatrie kommen?
2. Ass genuch Personal (Kannerdokteren an Infirmiëren) do, fir d'Demande ze decken?
3. Besteet eng passend a konform Infrastruktur fir eng Pediatrie bzw. eng Noutfallpediatrie zu Ettelbréck (Wartesall, Behandlungsraum, Kummeren a Better, Material)? Wann net, wéi gedenkt d'Regierung hei virzegoen?
4. Sinn d'Elteren (genuch) informéiert ginn, wéini si mat hirem Kand an den CHdN fueren däreferen?
5. Wéi ginn d'Situatiounen geréiert, wann elo awer Eltere mat hire Kanner an den CHdN kommen, obwuel d'Situatioun verlaangt hätt, datt si an den CHL hätte fuere missen?
6. Wéi gëtt den Triage am CHdN gemaach a wien hëlt d'Decisioun, ob et sech ëm e Kand mat schlëmmer Krankheet handelt, déi eng Hospitalisatioun verlaangt („maladies graves nécessitant une hospitalisation“)?
7. Wéi vill Ambulanze mat Kanner sinn awer an den CHdN gefuer? Wéi gëtt hei d'Situatioun geréiert, wann dat de Fall ass?
8. Ass all CIS (Centre d'incendie et de secours) mat Ambulanzen informéiert ginn, datt si mat Kanner an d'KannerKlinik an den CHL fuere mussen?

Réponse (31/05/2024) de **Mme Martine Deprez**,
Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

ad 1. Zënter der Erweiderung vun den Öffnungszäite vum Service de pédiatrie de proximité zu Ettelbréck den 1. Februar goufen 1.827 Kanner am CHdN gesinn (Zuele bis den 21. März 2024 inclus). Pro Dag komme ronn 40 Kanner an d'Consultatiounen am Service Urgences. Kleng Noutfall ginn nuets vum Pédiatre de garde gesinn.

ad 2. Niewent de Kannerdokteren, souwuel een de garde wéi een d'astreinte d'appel, huet den CHdN 2,5 ETP Infirmiersposte bäikritt am Budget, fir der neier Situatioun vun den Öffnungszäite Rechnung ze droen.

ad 3. Am Kader vum Service Urgences erlaben d'Infrastrukturen et, souwuel de kleng Patient wéi

och den Elteren e beschtméiglechen Accueil an eng beschtméiglech Versuergung ze garantéieren. Den Erweiderungsprojet vum Service Urgences, deen aktuell ëmgesat gëtt, wäert et erlaben, dediéiert Lokaler fir d'Prise en charge vun de Kanner ze amenagéieren.

ad 4. Informatiounen an Detailer zu der Reorganisatioun vum Service pédiatrique vum CHdN si souwuel an der geschriwwener Press, souwéi och um Site www.sante.lu an der Rubrick „Gardes pédiatriques“ publizéiert ginn. De Link Pédiatrie de proximité – CHdN | Centre hospitalier du Nord féiert direkt op de Site vum entsprecher Service am CHdN.

ad 5. a 6. Wéi an der Äntwert op d'QP 8052 vum 2. Juni 2023 beschriwwen, ass et den Dokter am Service Urgences oder de Pédiatre de garde, deen d'Decisioun hëlt, ob d'Kand kann am CHdN behandelt ginn, oder ob et am Interêt vum Patient ass, fir an d'KannerKlinik transferéiert ze ginn.

ad 7. an 8. Jee no Schweregrad vun der Verletzung an no Ofsprouch tëschent dem SAMU-Dokter an dem Spidol kann d'Entscheidung getraff ginn, direkt an d'KannerKlinik ze fueren oder net.

Detailléiert Zuelen hu mir net virleien.

Paiement immédiat direct (PID) | Question 0617
(16/04/2024) de **Mme Alexandra Schoos** (ADR)

De Paiement immédiat direct (PID) fënn net säin erhofften Erfolleg. Zënter dem Start hu ganz wéineg Dokter an Zänndokteren den Uschloss un de PID maache gelooss (laut den Article vum 100,7 vum 28. Februar an 8. Abrëll). Am Moment kann de PID nëmme mat der Software „Emed“ vun der Firma Maveja Software Solutions Luxembourg“ gemaach ginn.

An dësem Kontext géing ech der Regierung gär follgend Froe stellen:

1. Wéi vill Dokteren a wéi vill Zänndoktere benotzen dës Software haut iwwerhaapt schon zu Lëtzebuerg?

2. Ass déi Software géeege fir all Spezialisatiounen ënnert den Dokteren/Zänndokteren? Deckt si all d'Besoinne vun de verschiddene Spezialisatiounen oder sinn d'Dokteren/Zänndokteren da gezwongen, mat zwee Programmer ze schaffen, fir hir dagdeeglech Aarbecht kënnen ze maachen?

3. Duerch de PID kënn et zu enger duebeler Comptabilitéit fir d'Dokteren/Zänndokteren (Verrechnung mat de Patienten, Verrechnung mat der CNS). Dëst féiert zu enger zousätzlecher administrativer Charge a weiderem Zäitopwand bei den Dokteren/ Zänndokteren an/oder hire Mataarbechter. Wat gedenkt d'Regierung am Kader vun der „simplification administrative“ an deem Sënn ze maachen?

4. Laut der Äntwert vun der Madamm Gesondheitsminister op d'parlamentaresch Fro N° 0420 vum honorablen Deputéierten Sven Clement, läit den Delai momentan bei 46 Deeg bis zum Remboursement vum Patient. Wéi ass beim PID momentan den Delai, bis den Dokter/Zänndokter seng Déngschtleeschung bezuelt kritt? Wéi een Delai gëtt sech theoreetesche erwaart, wann all d'Dokteren an Zänndokteren de PID asetze géingen? Garantéiert d'CNS e gewëssen Delai beim PID, vu datt d'Dokteren/Zänndokteren am Prinzip d'Sue fir hir Déngschtleeschung virstrecken?

5. Am Kader vum PID geschitt den Austausch vun de Patientendonnéen tëscht dem Dokter/Zänndokter an der CNS, an net wéi bis elo tëscht dem Patient an der Krankeess. De Patient ass awer den eigentleche Verschéerte bei der Krankeess an decidéiert selwer, wat hien erareche wëll oder der Krankeess matdeele wëll. Gëtt am System vum PID de Patient net iwwergaang an ass dat GDPR-konform?

6. Consideréiert d'Regierung, fir op dee vun der AMMD (Associatioun vun den Dokteren an Zänndokteren) ausgeschafften DHN (Digital Health Net) ze réckzegräifen? Wann nee, firwat net?

Réponse (31/05/2024) de **Mme Martine Deprez**,
Ministre de la Santé et de la Sécurité sociale

ad 1. De PID kann och mat anere Softwaren ëmgesat gi wéi just mat där vun der Firma Maveja Software Solutions. Aktuell hu fënn Softwaren eng Attestation de conformité fir de PID vun der Agence nationale des informations partagées dans le domaine de la santé ausgestellt kritt. Déi aktualiséiert Lëscht kann zu all Moment op follgendem Internetsite consultéiert ginn: <https://www.esante.lu/portal/fr/industriels/logiciels-labelises-ra-pid-477-730.html>.

Laut den Informatiounen vun der CNS, benotzen op den 21. Abrëll 2024, 111 Dokteren de PID, dorënner 18 Zänndokteren.

ad 2. Wéi scho bei 1. erkläert, gëtt et méi wéi eng Software, déi PID konform ass.

Zanter dem 19. März 2024 stinn d'Déngschtleeschunge vum PID allen Dokteren an Zänndokteren zur Verfügung. A wéi wäit dës Servicer an de Logiciel de gestion vun de verschiddene Cabinets agebonne ginn, ass de jeeweilegen Dokteren iwwerlooss. De Service ass awer esou konzepéiert, dass keen 2. Logiciel néideg ass, fir déi dagdeeglech Aarbecht kënnen ze maachen.

ad 3. Duerch de PID gëtt d'Part statutaire direkt vun der CNS un den Dokter/Zänndokter iwwerwisen. Well déi assuréiert Persoun hir Participatioun direkt bezilt, brauch den Dokter/Zänndokter weeder e Suivi vun de Paiementer ze maachen, nach Rappeller un déi concernéiert Patienten ze schécken, wat eng administrativ Entlaaschtung bedeit.

Fir d'Fluiditéit vun de Paiementer ze garantéieren an de finanziellen Impact fir den Dokter/Zänndokter sou niddreg wéi méiglech ze halen, réit d'CNS dësen un, op en Editeur an eng Fiduciaire zeréckzegräifen, deenen hir Programmer kompatibel sinn an esou eng Ofstëmmung vun de Paiementer erméiglechen.

ad 4. Den Dokter/Zänndokter kritt bannent 48 Stonnen d'Part statutaire iwwerwisen, nodeems d'Preuve de paiement agaangen ass, respektiv den nächste Schaffdag, wann den Delai op e Weekend oder Feiertag fält.

D'CNS verfüügt ënnert anerem iwwert déi néideg Outilen, fir SEPA Virement bannent Sekonnen ze realiséieren, 24 Stonnen op 24, 7 Deeg op 7, an dëst ouni zousätzlech Fraise fir den Dokter/Zänndokter.

ad 5. De System vum PID léisst dem Patient de fräie Choix, ob en d'CNS informéiere wëll oder net. Et besteet effektiv keng Obligatioun, fir de PID an Usproch ze huelen, weeder fir de Verschéerten, nach fir den Dokter. Wann den Assuré also keng Informatioun un d'CNS wëll weiderleeden, kann hien, wéi gewinnt, d'Dokteschrechnung bei sengem Dokter ganz bezuelen a selwer decidéieren, fir d'Rechnung un d'CNS ze schécken, fir rembourséiert ze ginn.

ad 6. D'Digitalisatioun am Gesondheitsberäich ass eng grouss Prioritéit fir d'Regierung, déi all Initiativ encouragéiert, déi dozou bäidréit, fir d'Digitalisatioun no vir ze dreiven. An deem Sënn huet d'Regierung enk mat der CNS zesummegeschafft, fir den Asaz vum PID ze acceleréieren. Den DHN huet de Moment eng Attestation de conformité, fir en acceleréierte Remboursement ze erméiglechen. Aktuell lafen och Gespréicher iwwert d'Weiderentwécklung vum „écosystème numérique“, dee vun DHN entwéckelt gouf, dëst am Sënn vum Virundreiw vum der Digitalisatioun. (2024-04-25-circulaire-pid-m3s-ammdcns.pdf)

Conférence à Londres afin de résoudre la prolifération et l'usage irresponsable de capacités commerciales de cyberintrusion | Question 0618
(16/04/2024) de **M. Franz Fayot** (LSAP)

Les 6 et 7 février 2024 s'est tenue une conférence à Londres à l'initiative de la France et du Royaume-Uni afin de résoudre la prolifération et l'usage irresponsable de capacités commerciales de cyberintrusion. Cette conférence réunissait une quarantaine d'États, des organisations internationales, des ONGs, des universitaires et des entreprises de cybersécurité. Elle a abouti à une déclaration commune, signée par les participants, qui s'articule autour des quatre principes de redevabilité (accountability), précision, contrôle (oversight) et transparence. La déclaration a été signée par 25 États, dont 14 États membres de l'Union européenne. Elle constitue un pas important vers un usage plus responsable des instruments de cyberintrusion, suite au scandale lié aux révélations concernant l'usage du logiciel d'intrusion Pegasus de l'entreprise israélienne NSO.

Étant donné que le Luxembourg s'est également doté d'une capacité de cyberintrusion sous la forme de l'instrument Pegasus, comme l'a confirmé l'ancien Premier ministre en réponse à une question parlementaire en octobre 2021, la question de la responsabilisation de l'usage de tels logiciels nous concerne au plus haut degré. Ceci d'autant plus que le numérique et, en particulier, le développement de capacités commerciales en matière de cybersécurité constituent une priorité économique pour notre pays, et un axe important de notre politique de défense.

Dans ce contexte, j'aimerais poser les questions suivantes à Monsieur le Premier ministre et à Monsieur le Ministre des Affaires étrangères et du Commerce extérieur :

– Est-ce que le Luxembourg n'était pas invité à la conférence qui s'est tenue à Londres les 6 et 7 février 2024 ? Ou pour quelle autre raison notre pays n'était-il pas parmi les signataires de la déclaration ?

– Est-ce que les ministres partagent la direction de cette déclaration et en particulier les quatre principes énoncés pour un usage responsable des instruments de cyberintrusion ?

– Est-ce qu'il existe, au sein du SRE ou d'autres instances ayant recours à de tels instruments, des lignes directrices ou des principes encadrant leur usage ?

– Est-ce que le Luxembourg compte se joindre à l'avenir à cette initiative internationale menée par la France et le Royaume-Uni ?

Réponse (16/05/2024) de **M. Luc Frieden**, Premier ministre | **M. Léon Gloden**, Ministre des Affaires intérieures | **Mme Elisabeth Margue**, Ministre de la Justice

Le Luxembourg n'a pas été invité à la conférence du « processus Pall Mall » à laquelle l'honorable Député fait référence.

Les principes y retenus concernant les activités de cyberintrusion sont en phase avec le cadre légal national.

Au Luxembourg, la Police grand-ducale et le Service de renseignement de l'État sont les seules autorités nationales légalement compétentes pour procéder à l'interception à la source moyennant un logiciel.

1. Le cadre légal et les modalités d'utilisation d'un logiciel d'interception à la source par les autorités nationales compétentes

a) La Police grand-ducale

La Police grand-ducale ne peut procéder à l'interception à la source que sur base d'une ordonnance du

Le juge d'instruction conformément à l'article 88-1 du Code de procédure pénale. L'article 88-1 du Code de procédure pénale accorde le pouvoir au juge d'instruction d'ordonner, dans des circonstances exceptionnelles, pour des infractions graves et sous un contrôle très strict, l'utilisation de moyens techniques, 1° de surveillance et du contrôle des télécommunications ainsi que de la correspondance postale ; 2° de la sonorisation et de la fixation d'images de certains lieux ou véhicules ; 3° de la captation de données informatiques.

Les mesures prévues à l'endroit de l'article 88-1 du Code de procédure pénale ne peuvent être ordonnées par le juge d'instruction uniquement et exclusivement dans le cadre de faits d'une gravité particulière. Selon l'article 88-2 du Code de procédure pénale, elles sont subordonnées aux conditions suivantes :

« 1° que la poursuite pénale a pour objet, s'agissant de la surveillance et du contrôle des télécommunications ainsi que de la correspondance postale, en tout ou en partie, un fait d'une gravité particulière emportant une peine criminelle ou une peine correctionnelle dont le maximum est égal ou supérieur à deux ans d'emprisonnement, et, s'agissant de la sonorisation et de la fixation d'images des lieux et véhicules visés à l'article 88-1, paragraphe 2, et de la captation de données informatiques, en tout ou en partie, un ou plusieurs des faits énumérés ci-après :

a) crimes et délits contre la sûreté de l'État au sens des articles 101 à 123 du Code pénal ;
b) actes de terrorisme et de financement de terrorisme au sens des articles 135-1 à 135-6, 135-9 et 135-11 à 135-16 du Code pénal ;

2° que des faits déterminés rendent la personne à surveiller suspecte, soit d'avoir commis l'infraction ou d'y avoir participé, soit de recevoir ou de transmettre des informations destinées à l'inculpé ou au suspect ou qui proviennent de lui ;

3° que les moyens ordinaires d'investigation s'avèrent inopérants en raison de la nature des faits et des circonstances spéciales de l'espèce ».

L'article 88-2 du Code de procédure pénale vise à délimiter le cadre dans lequel le juge d'instruction peut ordonner une des mesures prévues par l'article 88-1 précité.

L'article poursuit que « (3) La décision du juge d'instruction est écrite et contient, sous peine de nullité, les mentions suivantes :

1° la motivation spéciale d'après les éléments de l'espèce et par référence aux conditions indiquées au paragraphe 2 ;

2° le nom ou, s'il n'est pas connu, une description aussi précise que possible de la ou des personnes visées par les mesures ordonnées ;

3° la manière dont les mesures seront exécutées ;

4° la période durant laquelle les mesures pourront être exécutées au regard des dispositions du paragraphe 4 ;

5° le nom et la qualité de l'officier de police judiciaire qui procède à l'exécution de l'enquête ».

L'article 88-2, paragraphe 4, délimite le champ d'application temporel desdites mesures en imposant qu'elles doivent être levées dès qu'elles ne sont plus nécessaires. Elles cessent de plein droit un mois à compter de la date de l'ordonnance. Elles peuvent toutefois être prorogées chaque fois pour un mois, sans que la durée totale puisse dépasser un an, par ordonnance motivée du juge d'instruction, approuvée par le président de la chambre du conseil de la Cour d'appel qui statue dans les deux jours de la réception de l'ordonnance, le procureur général d'État entendu en ses conclusions.

La mesure ne peut, à peine de nullité, être ordonnée à l'égard d'un inculpé après son premier interrogatoire par le juge d'instruction et celle ordonnée antérieurement cesse ses effets de plein droit à cette date (article 88-2, paragraphe 5).

L'article 88-2, paragraphe 6, interdit, sous peine de nullité, d'ordonner les mesures précitées à l'égard d'une personne liée par le secret professionnel au sens de l'article 458 du Code pénal, à moins qu'elle ne soit elle-même suspecte d'avoir commis l'infraction ou d'y avoir participé.

Conformément à l'article 88-2, paragraphe 6, alinéa 3, « la mise en place du dispositif technique mentionné aux paragraphes 2 et 3 de l'article 88-1 ne peut, à peine de nullité, être réalisée dans les locaux utilisés à des fins professionnelles, le domicile ou ses dépendances au sens des articles 479, 480 et 481 du Code pénal ou le véhicule d'un avocat, d'un médecin, d'un journaliste professionnel ou d'un éditeur, ces deux derniers termes compris au sens défini par la loi modifiée du 8 juin 2004 sur la liberté d'expression dans les médias, ou concerner les systèmes automatisés de traitement de données se trouvant dans ces lieux ».

L'article 88-4 précise encore que « les enregistrements des télécommunications, conversation, images ou données informatiques et les correspondances postales interceptées sont détruits, à la diligence du procureur d'État ou du procureur général d'État, à l'expiration du délai de prescription de l'action publique. En cas de décision d'acquiescement, ils sont détruits immédiatement après que la décision est coulée en force de chose jugée. En cas de condamnation, ils ne sont pas détruits. »

b) Le Service de renseignement de l'État

La loi modifiée du 5 juillet 2016 portant réorganisation du Service de renseignement de l'État (ci-après dénommée « loi SRE ») définit clairement la mission du Service de renseignement de l'État (SRE) et délimite également de manière précise le contexte dans lequel celle-ci pourra s'exercer : la présence d'une menace ou d'un risque de menace pour la sécurité nationale, à savoir une activité susceptible de mettre en cause l'indépendance et la souveraineté de l'État, la sécurité et le fonctionnement des institutions, les droits fondamentaux et les libertés publiques, la sécurité des personnes et des biens, le potentiel scientifique et technique ou les intérêts économiques du Grand-Duché de Luxembourg. Le champ d'application de cette mission s'étend aussi à la sécurité des États étrangers ou des organisations internationales et supranationales avec lesquelles le Luxembourg a signé des accords.

La loi précise la nature des menaces potentielles pour la sécurité nationale :

- espionnage et ingérence ;
- extrémisme à propulsion violente ;
- terrorisme ;
- prolifération d'armes de destruction massive ou de produits liés à la défense et des technologies afférentes ;
- crime organisé et cybermenace dans la mesure où ils se trouvent liés à l'une des menaces précédentes.

Il importe de souligner que la loi précitée exclut explicitement de la mission du SRE toute surveillance politique interne.

L'article 8 (1) c de la loi SRE constitue la base légale pour la mise en œuvre de la mesure dite d'interception à la source.

La mise en œuvre des moyens et mesures de recherche prévus à l'article 8 (1) c est soumise à des conditions strictes et à des critères précis.

La mise en œuvre doit être conforme à trois principes essentiels, qui sont la légitimité, la proportionnalité et la subsidiarité. Cette démarche vise à allier professionnalisme dans la prévention de menace à un haut niveau de protection de l'individu et de sa sphère privée.

Les mesures doivent ainsi viser des personnes physiques ou morales, identifiées ou identifiables.

La mesure d'interception à la source visée à l'article 8 (1) c de la loi SRE est limitée à un délai de 3 mois à compter du jour où elle a été ordonnée par le Comité ministériel, après assentiment de la commission spéciale de magistrats, sur demande écrite du directeur du SRE.

Elle peut être renouvelée dans les mêmes conditions de forme et de fond.

La mesure d'interception à la source visée à l'article 8 (1) c de la loi SRE est soumise aux conditions cumulatives suivantes :

- les moyens et mesures de recherche dont dispose le SRE en vertu des articles 5 (observations dans des lieux publics), 6 (collecte de renseignement humain), et 7 (moyens techniques de surveillance et de contrôle de toutes sortes de communication et repérages de données de trafic de communications), s'avèrent inopérants en raison de la nature des faits et des circonstances spécifiques de l'espèce ;
- il s'agit d'un ou plusieurs faits qui revêtent un degré de gravité caractérisé ;
- les faits ont trait soit à des activités d'espionnage, soit à des activités de prolifération d'armes de destruction massive ou de produits liés à la défense et de technologies y afférentes, soit à des activités de terrorisme.

La mesure permet d'accéder au(x) système(s) informatique(s) susceptible(s) d'être utilisé(s) par une personne ou plusieurs personnes visées par les moyens et mesures de recherche, afin de

- rechercher de manière ciblée des renseignements nécessaires à l'exécution d'une des missions définies au premier alinéa ou de
- surveiller et contrôler des communications dont l'interception technique n'est pas possible moyennant les réseaux normaux de télécommunication et à ce titre y installer un dispositif technique ou informatique non permanent d'une durée n'excédant pas le délai de trois mois.

Les moyens et mesures de recherche susvisés sont ordonnés par le Comité ministériel du renseignement sur demande écrite du directeur du SRE et après l'assentiment de la commission spéciale selon la procédure identique à celle définie pour la mise en œuvre des mesures visées par l'article 7 (moyens techniques de surveillance et de contrôle de toutes sortes de communication et repérages de données de trafic de communications) (cf. point 2 b).

2. Les mécanismes de contrôle applicables

a) La Police grand-ducale

La mesure de la captation de données informatiques ne peut être ordonnée uniquement dans l'exercice des missions de protection de la sécurité nationale et de la sûreté de l'État et dans le cadre d'un dispositif de contrôle strictement réglementé.

Conformément à l'article 88-4, paragraphe 6, du Code de procédure pénale, « [L]a personne surveillée par un moyen technique au sens de l'article 88-1, paragraphe 1er, [...] sont, pour autant qu'ils n'ont pas la qualité d'inculpé ou de partie civile, informés par le juge d'instruction de la mesure ordonnée ainsi que de leur droit de former un recours en nullité sur base et dans les conditions de l'article 126 au moment de

**PRIORITAIRE
BY AIR MAIL**

IBRS/CCRI n°1001256

RÉPONSE PAYÉE/REPLY PAID

LUXEMBOURG

CHAMBRE DES DÉPUTÉS

ENVOI-RÉPONSE 1001256

L - 3208 BETTEMBOURG

la dernière inculpation intervenue dans l'instruction préparatoire en question ou, lorsque l'instruction préparatoire est clôturée par le juge d'instruction sans inculpation, au moment de cette clôture ».

Puis, le paragraphe 7 de l'article 88-4 du Code de procédure pénale permet au procureur d'État de « former appel dans tous les cas des ordonnances du juge d'instruction conformément à l'article 133 ».

Il importe également de rappeler que la loi du 1er août 2018 relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel en matière pénale ainsi qu'en matière de sécurité nationale s'applique également à la Police grand-ducale. Pour des raisons de sécurité et de confidentialité les moyens techniques des instruments de cyberintrusion employés ne peuvent pas être publiquement révélés.

b) Le Service de renseignement de l'État

Pour garantir une sécurité juridique aussi bien aux citoyens qu'aux professionnels du renseignement, le SRE est soumis à un contrôle à quatre niveaux, dont trois se situent en amont (niveau administratif et autorités judiciaires, pouvoir exécutif) et un a posteriori (au niveau du pouvoir législatif).

En vertu de l'article 8 (3) de la loi SRE :

« Les moyens et mesures de recherche visés au présent article, dont l'interception à la source visée par l'article 8 (1) c, sont ordonnés par le comité sur demande écrite du directeur du SRE et après l'assentiment de la commission spéciale selon la procédure inscrite à l'article 7, paragraphe 4. »

L'autorisation de la mise en œuvre des moyens et mesures de recherche prévus à l'article 8 de la loi SRE fait l'objet des étapes de contrôle suivantes :

– Après décision du SRE de formuler la demande afférente, le directeur du SRE adresse une demande écrite et motivée au Comité ministériel du renseignement, composé de membres du Gouvernement.

– La demande écrite et motivée du directeur du SRE est soumise au préalable à l'assentiment d'une commission spéciale composée de hauts magistrats, à savoir le président de la Cour supérieure de justice, le président de la Cour administrative et le président du tribunal d'arrondissement de Luxembourg. (article 7 (4) loi SRE).

– Après avoir obtenu l'assentiment de la commission spéciale, le directeur du SRE soumet la demande écrite, ensemble avec l'assentiment écrit de la commission spéciale, au Comité ministériel du renseignement composé de membres du Gouvernement dont le Ministre ayant le Renseignement dans ses attributions (article 2 de la loi SRE) pour voir ordonner la mesure sollicitée.

A posteriori, les activités du Service de renseignement de l'État sont soumises au contrôle d'une Commission de contrôle parlementaire (chapitre 6 de la loi SRE).

La Commission de contrôle parlementaire est informée d'office tous les six mois des mesures de surveillance et de contrôle des communications ordonnées par le Comité ministériel du renseignement à la demande du SRE. La Commission de contrôle parlementaire peut également procéder à des contrôles portant sur des dossiers spécifiques.

En dernier lieu, il échet de préciser que la mesure cesse (à l'instar des mesures visées à l'article 7 de la loi SRE) en cas de transmission du dossier au procureur d'État compétent dans les limites des faits communiqués.

L'autorité de contrôle instituée par l'article 3 de la loi du 1er août 2018 portant organisation de la Commission nationale pour la protection des données et du régime général sur la protection des données est compétente pour contrôler et vérifier le respect par le SRE des dispositions légales applicables en matière de protection des données à caractère personnel, et ce, en vertu de l'article 39 de la loi du 1er août 2018 relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à

caractère personnel en matière pénale ainsi qu'en matière de sécurité nationale.

Demandeurs d'emploi inscrits à l'ADEM | Question 0644 (22/04/2024) de M. Fred Keup (ADR)

Aktuell sinn 18.166 Leit op der Sich no enger Aarbecht bei der ADEM ageschriwwen.

An deem Zesammenhang géif ech dem Här Aarbechtsminister gär dës Froe stellen:

1. Wéi vill vun deene Leit, déi aktuell bei der ADEM ageschriwwen sinn, hunn hire Wunnsätz, ausgedréckt an absoluten Zuelen, zu Lëtzebuerg? Kann den Här Minister eng Tabell presentéieren, op wéi eng Länner déi Leit sech verdeelen, déi net hei wunnen?

2. Kann den Här Minister eng Tabell presentéieren, déi d'Opdeelung vun de Clientë vun der ADEM no Staatszugehéieregkeet regruppéiert an dobäi och eventuell Duebelnationalitéitë präziséieren?

3. An der Äntwert op déi parlamentaresch Fro Nummer 5608 vum honorabelen Deputéierte Jeff Engelen aus der Legislaturperiod 2018–2023 huet Äre Virgänger geäntwert, datt nom deemolege Stand 682 Leit bei der ADEM ageschriwwen waren, déi weeder eng vun eisen dräi Amtssproochen, nach Englesch beherrschen. Wéi huet déi Zuel sech säitdem entwéckelt?

Réponse (06/05/2024) de M. Georges Mischo, Ministre du Travail

ad 1. (Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

ad 2. (Tableau à consulter auprès de l'Administration parlementaire ou sur www.chd.lu.)

ad 3. Op de 24. Abrëll 2024 waren 903 „résidents disponibles“ bei der ADEM ageschriwwen, déi weeder eng vun den dräi Amtssproochen, nach Englesch beherrschen.

Abonnement/Desabonnement vum Chamberblietchen

Abonéiert oder desabonéiert Iech gratis

– per E-Mail un abocro@chd.lu, andeems Dir Numm, Virnumm, Adress,
Code postal an Uertschaft ugitt

– iwwert eisen Internetsite www.chd.lu
– iwwert de Coupon hei ënnendrënner.

Coupon, fir sech gratis ze abonéieren/desabonéieren:

Ech abonéiere mech:

fir déi gedréckte Versioun*   fir déi elektronesch Versioun op folgend E-Mails-Adress: _____

Ech desabonéiere mech:

vun der gedréckter Versioun*   vun der elektronescher Versioun op folgend E-Mails-Adress: _____

*Déi folgend Casen ausfille beim Abonnement/Desabonnement vun der gedréckter Versioun:

Numm: _____ Virnumm: _____

Sociétéit/Administratioun: _____

Adress: _____ Boîte postale: _____

Code postal: _____ Uertschaft: _____ Land: _____

D'Chamberblietche gëtt Iech als eegestänneg Zeitung zougestallt. D'Chamber notzt dofir d'Servicer vun enger externer Firma. Är Donnéeë ginn traitéiert, bis Dir Iech desabonéiert.
Fir méi Informatiounen kënnt Dir eis per Courrier oder via déi uewe genannte Mailadress kontaktéieren.

Chambre des Députés du Grand-Duché de Luxembourg | 23, rue du Marché-aux-Herbes | L-1728 Luxembourg

Tél. 466 966 - 1 | info@chd.lu | chd.lu |

PERIODIQUE

POST
LUXEMBOURG

Envois non distribuables à retourner à:
L-3290 BETTEMBOURG

PORT PAYÉ
PS/799